

H. P. BLAVATSKY

ISIS DEZVĂLUITĂ

Partea I - ȘTIINȚA
VOLUMUL II

 editura
ganesha

“Atunci când, cu mulți ani în urmă, am călătorit pentru prima dată în Orient spre a explora, fiind animată de o vie curiozitate, tainele sanctuarelor sale, care unele dintre ele sunt actualmente părăsite, unele întrebări îmi reveneau, aş putea spune obsesiv, în conştiinţă, întristându-mă: Unde se află Dumnezeu? Cine este Dumnezeu? Ce este Dumnezeu? Cine a descoperit în totalitate Spiritul Nemuritor al fiinţei umane, spre a fi apoi sigur de nemurirea ei?

Chiar şi pe vremea când mă aflam deja în culmea frământărilor ce erau legate de răspunsurile la astfel de întrebări, care pentru mine erau dificile, am intrat apoi în legătură cu unele fiinţe umane ce erau înzestrate cu uimitoare puteri paranormale, misterioase şi care deţineau o cunoaştere atât de amplă şi profundă încât, pe drept cuvânt, am considerat că astfel de fiinţe umane îşi merită pe deplin numele de Mari Înțelepţi ai Orientului.

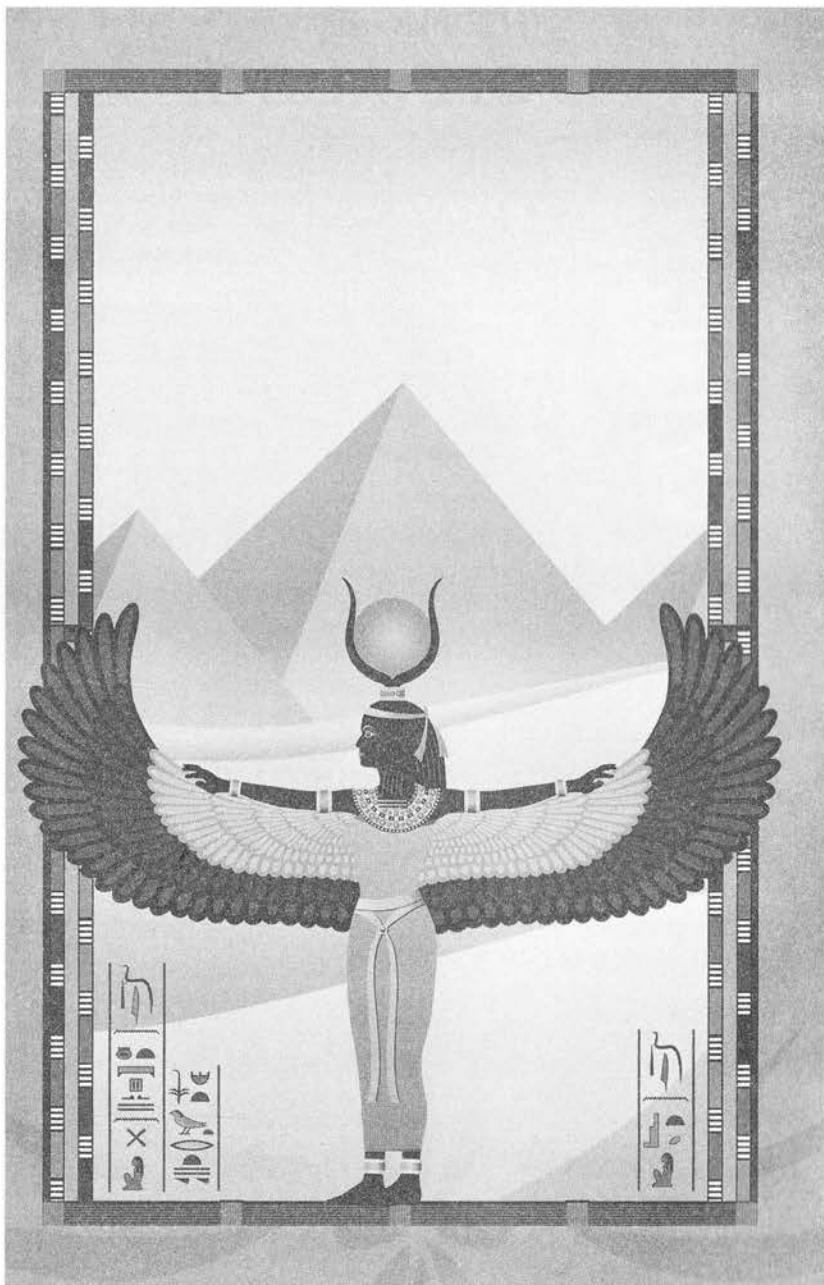
Am fost apoi cât se poate de receptivă la învăţăturile lor tainice pe care mi le-au oferit. Unii dintre ei m-au ajutat să înţeleg că prin combinarea ştiinţei în continuă reînnoire cu religia, existenţa lui Dumnezeu şi descoperirea stării de nemurire a spiritului fiinţei umane pot fi constatate, pot fi în anumite condiţii chiar demonstrate, întocmai precum unele probleme ale geometriei euclidiene.

Cu acea ocazie, pentru prima dată am primit asigurarea că filozofia orientală ezoterică nu profesează în realitate altă credinţă în afara unei încrederi absolute şi de neclintit în omnipotenţa Sinelui Nemuritor al fiinţei umane. Apoi am fost învăţată că această omnipotenţă provine tocmai datorită înrudirii ce există între spiritul fiinţei umane şi spiritul universal etern care pentru noi toţi este Dumnezeu!”

ISBN 978-606-9357-43-9

 editura
ganesha

H. P. Blavatsky

ISIS DEZVĂLUITĂ

O CHEIE A MISTERELOR ȘTIINȚEI
ȘI TEOLOGIEI ANTICE ȘI MEDIEVALE

„Ceci est un livre de bonne-foi”¹ – Montaigne

PARTEA ÎNTÂI – ȘTIINȚA

VOLUMUL II

¹ Aceasta este o carte de bună-credință.

Traducere: Horia Pinte

Grafica: Amitabha

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

BLAVATSKY, HELENA PETROVNA

ISIS DEZVĂLUITĂ / H. P. Blavatsky. - București :

Ganesha Publishing House, 2013-

4 vol.

ISBN 978-606-93190-7-9

Vol. 2. Partea 1 : Știința. - 2014. - ISBN 978-606-93574-3-9

141.332

Autoarea dedică aceste volume Societății Teozofice,
fondată la New York în 1875, pentru a studia
subiectele pe care le tratează.

Copyright © 2020

Toate drepturile acestei ediții în limba română aparțin

Editurii Ganesha

Tel. 0722 264 594

e-mail: contact@edituraganesha.ro

web: edituraganesha.ro

Helena Petrovna Blavatsky

CUPRINS

CAPITOLUL VIII

UNELE FENOMENE ALE NATURII	11
Influențează oare planetele destinul omenesc?	12
Un fragment foarte neobișnuit din învățătura lui Hermes.....	13
Frământarea materiei.....	17
Profeția lui Nostradamus îndeplinită	22
Simpatii între planete și plante	29
Cunoștințele hindușilor cu privire la proprietățile culorilor	30
„Coincidențele”, panaceul științei moderne	36
Luna și fluxurile	43
Tulburările epidemice mentale și morale.....	44
Zei aparținând panteoanelor diferitelor tradiții sunt doar simboluri ale forțelor naturale	54
Dovezi ale puterilor magice ale lui Pitagora	60
Rasa nevăzută ce populează spațiul eteric.....	61
Cele „patru adevăruri” din budism	72

CAPITOLUL IX

FENOMENE CICLICE.....	77
Semnificația expresiei „haine de piele”	78
Selecția naturală și rezultatele ei	80
„Cercul necesității” la egipteni.....	82
Rasele pre-adamite	87
Coborârea spiritului în materie.....	91
Natura trinitară a omului	103
Creaturile aflate cel mai jos pe scara evolutivă.....	105
Descrierea specifică a spiritelor elementale	106

Proclus despre ființele aerului	108
Diferite nume ale ființelor elementale.....	110
Viziunea lui Swedenborg privind moartea sufletului	115
Suflete umane legate de pământ.....	118
Mediumi impuri și „ghizii” lor	128
Psihometria, un ajutor în cercetarea științifică.....	140

CAPITOLUL X

OMUL INTERIOR ȘI CEL EXTERIOR	143
Părintele Felix îi atacă pe savanți.....	146
„Incognoscibilul”	149
Pericolul evocărilor realizate de către novici	152
Lare și lemuri	157
Secretele templelor hinduse	165
Reîncarnarea.....	166
Vrăjitorii și vrăjitoare.....	170
Transa somei sacre	177
Vulnerabilitatea anumitor apariții.....	184
Experimentul realizat de către Clearchus pe un băiat dormind ...	188
Autoarea este martora unui fenomen magic în India.....	194

CAPITOLUL XI

MIRACOLE DE ORDIN FIZIC ȘI PSIHOLOGIC	209
Invulnerabilitatea ființei umane.....	211
Puterea voinței	212
Imunitate la otrava șerpilor.....	214
Îmblânzirea șerpilor cu ajutorul muzicii.....	217
Diverse fenomene teratologice.....	221
Domeniul psihologic aparent neexplorat	254
Regretele disperate ale lui Berzelius.....	261
Transformarea apelor în sânge, un fenomen natural.....	264

CAPITOLUL XII

ABISUL DE NETRECUT	271
Oamenii de știință își mărturisesc ignoranța	272
Panteonul nihilismului	277
Tripla compoziție a focului	280
Definiția instinctului și a rațiunii.....	284
Filozofia jaiiștilor hinduși	290
Interpretările intenționate greșite ale lui Lemprière	294
Corpul astral al omului nu este nemuritor.....	296
Reîncarnarea lui Buddha	303
Imaginile magice ale Soarelui și Lunii din Tibet.....	309
Vampirismul – explicarea fenomenelor legate de acesta.....	321
Fachirii bengalezi.....	333

CAPITOLUL XIII

REALITĂȚI ȘI ILUZII	341
Rațiunea de a fi a talismanelor	342
Mistere neelucidate.....	348
Experiment magic în Bengal.....	350
Isprăvile surprinzătoare ale lui Chibh Chondor	357
Trucul indian de cățărare pe funie – o iluzie	360
Învierea fachirilor morți	365
Limitele suspendării veștii.....	372
Mediumnitatea este total opusă stării de adept	381
Ce sunt „spiritele materializate”?.....	389

CAPITOLUL XIV

ÎNȚELEPCIUNEA EGIPTEANĂ.....	423
Originea egiptenilor	423
Mărețele lor lucrări ingineresti.....	426
Străvechiul ținut al faraonilor	432

Vechimea monumentelor de pe malul Nilului	443
Arte ale războiului și ale păcii	446
Mituri și ruine mexicane	466
Analogii cu Egiptul	475
Moise, preot al lui Osiris	481
Ce ne învață ruinele Siamului.....	492
Tau-ul egiptean la Palenque.....	506

CAPITOLUL XV

INDIA, LEAGĂNUL CIVILIZAȚIEI	509
Dobândirea „Învățăturii Secrete”	511
Două relicve aparținând unui savant pali	514
Exclusivitatea geloasă a hindușilor	517
Lydia Maria Child despre simbolismul falic.....	524
Timpul Vedelor și al lui Manu.....	530
Tradiția raselor antediluviene.....	533
Atlantida și popoarele sale	539
Ruinele peruviene.....	545
Deșertul Gobi și secretele sale	549
Legende tibetane și chineze.....	551
Magicianul nu dăunează naturii, ci o ajută	579
Filozofile, Religiile, Artele și Științele lăsate posterității de Mama Indie.....	581

CAPITOLUL VIII

UNELE FENOMENE ALE NATURII

„Să nu credeți că faptele mele magice sunt făptuite
Cu ajutorul îngerilor decăzuți ai Styxului, chemați din Infern,
Batjocoriți și blestemați de cei ce-au încercat
Să-i supună pe întunecații Djinni și Ifriți ce se află acolo.
Ci prin înțelegerea puterilor secrete
Ale izvoarelor minerale, în intimitatea profundă a naturii,
Ale perdelei de ierburi, ale umbrarelor înverzite
Și ale astrelor ce se mișcă deasupra munților și turnurilor.”

Torquato Tasso, *Cântul XIV, xliii*

„Pe cel ce îndrăznește să gândească un lucru și altul să spună,
Inima mea îl detestă ca pe a Iadului poartă!”

Homer, *Iliada*

„Dacă omul ar înceta să existe atunci când trupul său
dispare în mormânt,
Atunci am fi obligați să afirmăm că este singura creatură
pe care natura sau providența a găsit de cuviință
să o amăgească și să o înșele,
înzestrând-o cu aptitudini fără utilitate.”

Bulwer-Lytton, *Strange Story*

INFLUENȚEAZĂ OARE PLANETELE DESTINUL OMENESC?

Prefața ultimei lucrări a lui Richard A. Proctor despre astronomie, *Our Place Among Infinities*, conține următoarele aserțiuni extraordinare: „Ignoranța cu privire la locul Pământului în spațiul infinit i-a determinat pe cei din Antichitate să considere corpurile cerești ca influențând într-un mod favorabil sau nefavorabil soarta oamenilor și a națiunilor și să consacre zilele în serii de câte șapte, celor șapte planete din sistemul lor astrologic.”

În această frază, Proctor face două afirmații distincte: 1. Cei din Antichitate erau neștiutori cu privire la locul Pământului în spațiul infinit, și 2. Ei considerau că astrele dirijează soarta oamenilor și a națiunilor.² Suntem foarte încredințați că există motive întemeiate să presupunem că cei din Antichitate erau foarte familiari cu mișcarea, amplasarea și interacțiunea corpurilor cerești. Mărturiile lui Plutarh, ale profesorului Draper și ale lui Jowett sunt îndeajuns de explicite în acest sens. Dar am dori să-l întrebăm pe domnul Proctor cum se face că, deși astronomii antici erau atât de ignoranți cu privire la legea nașterii și morții lumilor, totuși în fragmentele din cunoașterea străveche pe care mâna timpului le-a cruțat există – deși exprimate într-un limbaj obscur – atât de multe informații confirmate de cele mai recente descoperiri ale științei? Începând cu pagina a zecea a lucrării respective, domnul Proctor schițează o teorie despre formarea Pământului și despre transformările succesive prin care a trecut până când a ajuns să fie locuibil de către om. El înfățișează în culori vii procesul acumulării gradate a materiei cosmice în sfere gazoase înconjurate de „o scoarță lichidă fluctuantă”, condensarea celor două, solidificarea

² Nu trebuie să ne întoarcem atât de mult în timp ca să ne convingem de faptul că mulți oameni de seamă credeau același lucru. Kepler, eminentul astronom, a creditat în întregime ideea conform căreia stelele și corpurile cerești și chiar Pământul nostru sunt înzestrate cu suflete vii, gânditoare.

finală a crustei externe, răcirea lentă a materiei, interacțiunile chimice ce au apărut în urma acțiunii căldurii intense asupra materiei pământești primitive, formarea solurilor și distribuția lor, modificările din structura atmosferei, apariția vieții vegetale și animale și, în sfârșit, apariția omului.

Richard Anthony Proctor

UN FRAGMENT FOARTE NEOBIȘNUT DIN ÎNVĂȚĂTURA LUI HERMES

Să ne îndreptăm în cele ce urmează spre cele mai vechi mărturii scrise pe care ni le-au lăsat caldeenii, de pildă *Cartea numerelor*³, și să vedem ce vom descoperi în limbajul alegoric al lui Hermes, Kadmus sau Thuti, Cel de trei ori mare. „La începutul timpurilor, Mărețul invizibil avea sfintele mâini pline de materie celestă, pe care a răspândit-o de la un capăt la altul al infinitului. Și ce să vezi? Iată că aceasta a devenit bulgări de foc și bulgări de lut, iar ei s-au împrăștiat precum metalul mișcător⁴ în nenumărate globuri mai mici care au început să se rotească neîncetat. Iar unele dintre cele ce erau globuri de foc au devenit globuri de lut, iar globurile de lut

³ Nu avem cunoștință ca vreo copie a acestei lucrări antice să fie inclusă în catalogul vreunei biblioteci europene, dar ea face parte din *Cărțile lui Hermes*, iar în lucrările multor autori și filozofi din Antichitate și din Evul Mediu se fac referiri la ea și sunt citate anumite pasaje din ea. Printre aceste lucrări putem enumera: *Rosarium philosophia* de Arnoldo di Villanova, *Lucensis opus de lapide* de Francesco Arnolphi, *Tractatus de transmutatione metallorum*, *Tabula smaragdina* de Hermes Trismegistos și mai presus de toate tratatul lui Raymond Lull, *Ab angelis opus divinum de quinta essentia*.

⁴ Mercurul.

au devenit globuri de foc. Globurile de foc își așteptau timpul pentru a deveni globuri de lut, iar celelalte le invidiau în timp ce așteptau să devină globuri de foc pur și divin.”

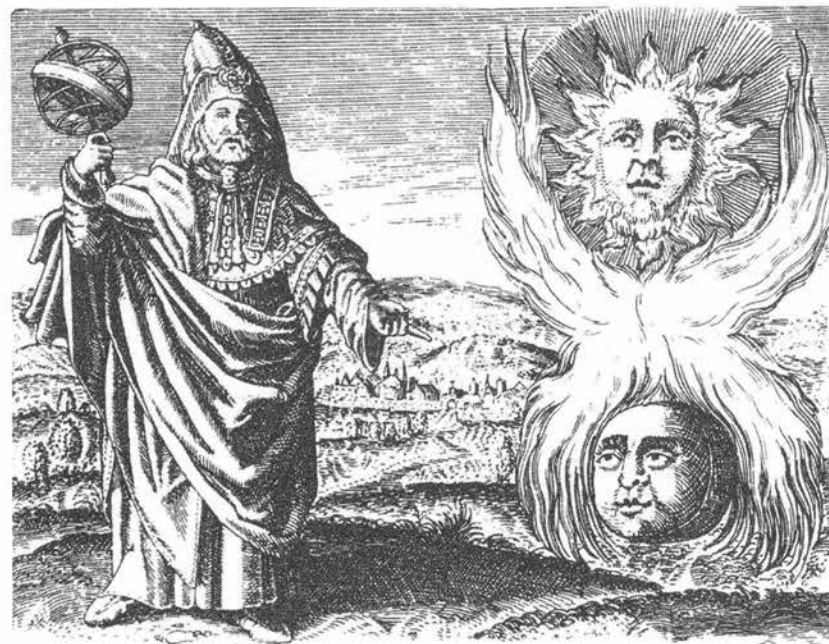
S-ar putea cere o definiție mai clară a modificărilor cosmice, pe care domnul Proctor o expune atât de elegant?

Întâlnim aici distribuția materiei în spațiu, apoi concentrarea ei în forme sferice, separarea sferelor mai mici de cele mai mari, rotația axială, transformarea gradată a sferelor de la starea incandescentă la consistența terestră, și, în sfârșit, pierderea completă a căldurii, care marchează intrarea lor în stadiul de moarte planetară. Transformarea bulgărilor de lut în bulgări de foc ar putea indica pentru materialişti fenomene precum a fost aprinderea bruscă a unei stele din constelația Cassiopeia, în 1572 d.Hr, și a celei din Serpentarius, în 1604, ce a fost observată de Kepler. Să fi demonstrat caldeenii prin această exprimare o filozofie mai profundă decât cea a zilelor noastre? Să însemne această transformare a globurilor în „foc divin pur”, o existență planetară continuă, corespunzând vieții în spirit a omului după misterul teribil al morții? Dacă lumile, așa cum ne spun astronomii, au perioadele lor de embrionare, copilărie, adolescență, maturitate, decadere și moarte, nu și-ar putea ele continua existența, asemenea omului, sub o formă sublimată, eterică, astrală sau spirituală? Aceasta afirmă magicienii. Ei ne spun că Pământul-mamă fecund este supus acelorași legi ca oricare dintre copiii săi. La timpul hotărât, el dă naștere tuturor lucrurilor create, iar în plenitudinea zilelor sale este chemat în mormântul lumilor fizice. Corpul său grosier, material, se separă încet de atomii săi sub acțiunea legii inexorabile care necesită aranjarea lor în alte combinații. Însuși spiritul său însuflețitor, desăvârșit, este supus atracției eterne care îl mână înspre acel soare spiritual central din care s-a dezvoltat la origine și pe care îl cunoaștem vag sub numele de DUMNEZEU.

„Iar cerul era vizibil în șapte cercuri și planetele apărură împreună cu toate semnele, sub formă de stele, iar stelele au fost împărțite și numărate

împreună cu guvernatorii lor, iar traiectoria pe care se roteau a fost limitată de atmosferă și redusă la o orbită circulară, sub acțiunea SPIRITULUI divin.”⁵

Provocăm pe oricine dorește să indice chiar și un singur fragment din lucrările lui Hermes în care el s-ar putea face vinovat de acea enormă absurditate a Bisericii Romane care pretinde, conform teoriei geocentrice din astronomie, că toate corpurile cerești au fost create pentru folosul și plăcerea noastră și că a meritat ca unicul fiu al lui Dumnezeu să coboare pe acest fragment cosmic și să moară pentru ispășirea păcatelor noastre! Domnul Proctor vorbește despre un înveliș lichid nepermanent (fluctuant) de materie necoagulată, ce conține „un ocean plastic vâscos”, înăuntrul căruia „se află un alt *glob interior* solid care se rotește”. În ceea ce ne privește, analizând cartea *Magia Adamica* a lui Eugenius Philaletes,

Hermes Trismegistos

⁵ *Hermes*, IV. 6. Aici termenul *Spirit* desemnează Divinitatea sau Pneuma: Theos.

publicată în 1650, constatăm că la pagina 12 îl citează pe Trismegistos în termenii următori: „Hermes afirmă că la Începuturi Pământul era ca o mlaștină, un fel de substanță gelatinoasă vibrândă, nefiind altceva decât apă închegată prin incubația și căldura spiritului divin. (În limba latină: „Cum adhuc (spune el) *Terra tremula esset, Lucente solo compacta est.*”)

În aceeași lucrare Philaletes, vorbind în continuare în limbajul său neobișnuit și simbolic, spune, „Pământul este invizibil ... pe onoarea mea că este, și mai mult decât atât, *ochiul omului nu a văzut niciodată Pământul*, nici nu poate fi acesta *văzut* fără un anumit meșteșug. A face invizibil acest element este cel mai mare secret din magie ... cât privește acest corp impur și grosier în care *umblăm*, el este un compost și nu pământ, dar are pământ în el, ... într-un cuvânt, toate elementele sunt vizibile în afară de unul, și anume *pământul*, și atunci când vei fi atins o perfecțiune atât de mare încât să știi de ce a așezat Dumnezeu elementul pământ în *abscondito*⁶ (ocultat), vei avea o reprezentare excelentă prin care să-L cunoști pe Dumnezeu Însuși, atât sub forma Sa vizibilă, cât și sub forma Sa invizibilă.”⁷

⁶ *Magia adamica*, p. 11

⁷ Ignoranța anticilor cu privire la forma sferică a Pământului e presupusă fără temei. Ce dovadă avem noi cu privire la aceasta? Doar oamenii învățați erau cei care făceau dovada acestei ignoranțe. Încă din timpul lui Pitagora, păgânii ne învățau aceasta, Plutarh o atestă, iar Socrate a murit din cauza acestei afirmații. În plus, după cum am afirmat în mod repetat, întreaga cunoaștere a fost adunată în sanctuarele templelor, de unde s-a răspândit extrem de rar printre neinițiați. Dacă înțelepții și preoții din Antichitatea îndepărtată nu erau conștienți de acest adevăr astronomic, cum se face că l-au reprezentat pe Kneph, spiritul *orei dintâi*, cu un ou așezat pe buze, oul simbolizând globul nostru, căruia îi dă viață prin intermediul suflului său? Mai mult decât atât, dacă datorită dificultății de a consulta lucrarea caldeeană *Cartea numerelor*, criticii noștri ar cere să cităm alte autorități, i-am putea îndruma spre Diogenes Laertius, care îi atribuie lui Manetho faptil de a fi afirmat că Pământul are formă de sferă. Pe lângă aceasta, același autor, citând probabil din *Compendium of Natural Philosophy*, face următoarele afirmații cu privire la doctrina egipteană: „Începutul este materie și din ea s-au separat cele patru elemente. ... Adevărata formă a lui Dumnezeu este necunoscută; dar lumea a avut un început și de aceea ea este pieritoare ... Luna este eclipsată atunci când intersectează umbra Pământului” (Diogenes Laertius, *Proœin*, § 10,11). De altfel, se admite faptul că Pitagora îi învăța pe discipolii săi că

Cu mai multe sute de ani înainte ca savanții noștri din secolul al XIX-lea să se nască, un înțelept din Orient se exprima în felul următor, adresându-se divinității invizibile: „Căci mâna Ta Atotputernică, care a creat lumea din materie fără formă.”⁸

Sunt mult mai multe aspecte cuprinse în acest limbaj decât dorim să interpretăm, vom spune doar că secretul merită cercetat. Poate că în această materie fără formă, în Pământul pre-adamic, se află o „potențialitate” pe care domnii Tyndall și Huxley ar fi bucuroși să o cunoască.

FRĂMÂNTAREA MATERIEI

Însă coborând de la universal la particular, de la teoria antică a evoluției planetare la evoluția vieții vegetale și animale, în contrast cu teoria creaționistă, oare cum interpretează domnul Proctor exprimarea lui Hermes din fragmentul următor altfel decât ca o anticipare a teoriei moderne a evoluției speciilor? „Dumnezeu și-a umplut mâinile puternice cu acele lucruri ce se află în natură și care alcătuiesc natura, iar apoi le-a închis la loc și a rostit: «Primește de la Mine, o, Pământ sfânt, care ești menit să fii *mama*

Pământul e rotund, că se învârtă și că este o planetă ca oricare dintre corpurile cerești. (Vezi cartea lui Fenelon, *Lives of Philosophers*.) În ultimele traduceri ale lui Platon (*Dialogurile lui Platon*, a profesorului Jowett), autorul, în introducerea la *Timaos*, în ciuda unei „îndoieli nefericite” ce apare ca urmare a posibilității de a traduce cuvântul *illeshai* fie prin „care se învârtă”, fie prin „condensat”, are tendința să creadă că Platon era familiarizat cu rotația Pământului. Doctrina lui Platon este exprimată în cuvintele următoare: „Pământul este doica noastră (condensată sau) învârtindu-se în jurul polului care se extinde în întregul univers.” Dar dacă îi credem pe Proclus și pe Simplicius, Aristotel, în *Timaos*, înțelegea acest cuvânt ca însemnând „rotindu-se” sau „gravitând” (De Coelo), iar Jowett însuși admite în continuare că „Aristotel i-a atribuit lui Platon doctrina rotației Pământului”. (Vezi vol. II din *Dialogurile lui Platon*, Introducerea la *Timaos*, pp. 501-502). Ar fi fost cel puțin neobișnuit ca Platon, care a fost un mare admirator al lui Pitagora și care, ca inițiat, trebuie să fi avut acces la cele mai secrete doctrine ale marelui înțelept din Samos, să nu fi avut cunoștința de acest adevăr astronomic elementar.

⁸ *Cartea înțelepciunii lui Solomon*, XI, 17.

tuturor, pentru ca ție să nu-ți lipsească nimic.» Și apoi, deschizând mâinile Sale dumnezeiești, a revărsat tot ce era necesar pentru alcătuirea a tot ceea ce există.” Vedem aici cum materia primitivă este impregnată cu „promisiunea și potențialul fiecărei forme viitoare de viață”, iar Pământul declarat a fi mama predestinată a tot ceea ce va țâșni de acum înainte din sânul său.

Și mai clară este exprimarea lui Marcus Aurelius în conversația cu el însuși. „Natura Universului nu își află în nimic încântarea mai mult ca în transformarea tuturor lucrurilor și înfățișarea lor sub o altă formă. Natura Universului urmărește să joace un joc pentru ca mai apoi să înceapă un altul. Materia este așezată în fața ei ca o bucată de ceară, iar ea o modelează în toate formele și figurile. Acum face o pasăre, apoi din pasăre un animal, alteori o floare, apoi o broască, și este mulțumită de realizările ei magice, la fel cum sunt oamenii de propriile lor plăsmuiri.”⁹

Înainte ca oricare dintre profesorii noștri moderni să se fi gândit la evoluție, cei din Antichitate ne învățau, prin Hermes, că nimic nu survine brusc în natură, că ea nu acționează prin salturi și treceri bruște, că toate acțiunile ei dovedesc o armonie lentă și că nu există nimic brusc – nici măcar moartea violentă.

Evoluția lentă din forme preexistente a fost preluată de doctrina Rozacrucienilor. Așa-numitele *Tres Matres* i-au arătat lui Hermes progresul misterios al operei lor, înainte să binevoiască a se dezvălui alchimistilor medievali. Or, în limbajul hermetic, Cele trei Mame sunt simbolul luminii, căldurii și electricității sau al magnetismului, ultimele două fiind convertibile ca toate celelalte forțe sau agenți din teoria modernă a „corelării forțelor”. Synesius menționează anumite cărți inscripționate în piatră pe care le-a găsit în templul de la Memphis, pe care era gravată următoarea frază: „O natură se încântă în alta, o natură o învinge pe alta, o natură o conduce pe alta și toate împreună sunt una.”

⁹ Eugenius Philaletes, *Magia Adamica*.

Mișcarea inerentă a materiei este indicată în următoarele cuvinte ale lui Hermes: „Acțiunea este viața lui Phra”; iar Orfeu numește natura *Polymehanos mater*, „mama creativă” sau „mama ingenioasă, născocitoare, inventivă”.

Proctor spune: „Tot ceea ce se află pe și în interiorul Pământului, toate formele vegetale și toate formele animale, trupurile noastre, creierul nostru sunt formate din materiale ce au fost extrase din acele profunzimi ale spațiului care ne înconjoară din toate părțile.” Hermetiștii și Rozacrucienii susțineau că toate lucrurile vizibile și invizibile sunt produse de lupta dintre lumină și întuneric și că fiecare particulă de materie conține în ea o scânteie de esență divină – sau lumină, *spirit* – care, datorită tendinței de a se elibera de legăturile sale și de a se întoarce la sursa centrală, produce o anumită mișcare în particule, iar din această mișcare au luat naștere formele. Hargrave Jennings spune, citându-l pe Robertus de Fluctibus: „Astfel, toate mineralele din această scânteie de viață au posibilitățile elementare ale plantelor și ale organismelor care cresc. Astfel, toate plantele au senzații rudimentare ce le-ar putea permite (de-a lungul secolelor) să se perfecționeze și să se transforme în creaturi noi, locomotoare, mai mult sau mai puțin elevate, cu funcții mai nobile sau mai umile. În acest fel, toate plantele și întreaga vegetație ar putea pași de pe cărările înguste pe adevărate șosele ale evoluției, pentru a evolua într-un mod mai liber și mai complet, permițând scânteii lor originare de lumină să se extindă și să vibreze cu o forță mai înaltă și mai vie, îndreptându-se către un scop mai profund și mai conștient, totul fiind făptuit prin influența planetară condusă de spiritele nevăzute sau lucrătorii lui Dumnezeu.”¹⁰

Lumina, prima care este menționată în Geneză, este numită de cabaliști *Sephira* sau „Inteligența Divină”, mama tuturor sefiroților, în timp ce Înțelepciunea *Tăinuită* este tatăl. Lumina este cea dintâi zămislită

¹⁰ Hargrave Jennings, *The Rosicrucians*.

Urania (de Albrecht Durer)

și prima emanație a Supremului, iar Lumina este Viață, se spune în Evanghelii. Amândouă sunt electricitate – principiul vieții, *anima mundi*, ce pătrunde universul, însuflețitorul tuturor lucrurilor. Lumina este marele magician Proteu și sub acțiunea Voinței Divine, valurile sale variate și omnipotente dau naștere fiecărei forme precum și fiecărei făpturi vii. Din sânul său abundent, plin de electricitate, tâșnesc *materia* și *spiritul*. În razele sale se află începutul oricărei acțiuni fizice și chimice și al oricăror fenomene cosmice și spirituale. Ea vitalizează și dezagregă, dă viață și determină moartea, iar din focarul său primordial au luat treptat naștere miriadele de lumi, corpurile cerești vizibile și invizibile. În această rază a *Primei* Mame, una în trei, Dumnezeu, după cum spune Platon, „a aprins un foc pe care acum îl numim Soare”¹¹ și care *nu* este nici cauza luminii, nici a căldurii, ci doar focarul sau, am putea spune lentila, prin care razele Luminii primordiale se materializează, fiind concentrate asupra sistemului nostru solar și determinând toate interacțiunile dintre forțe.

Atât despre prima dintre cele două afirmații ale domnului Proctor; să trecem acum la cea de-a doua.

Lucrarea la care facem referire cuprinde o serie de douăsprezece eseuri, dintre care ultimul poartă titlul *Thoughts on Astrology*. Autorul tratează subiectul cu mult mai multă considerație decât este obiceiul printre cei din categoria sa, astfel încât este evident că îi acordă întreaga atenție. De fapt, el merge suficient de departe pentru a spune, „Dacă lăăm

¹¹ *Timaios*.

în considerare subiectul corect, trebuie să recunoaștem ... că, dintre toate erorile în care oamenii au căzut ca urmare a dorinței lor de a pătrunde viitorul, astrologia este cea mai respectabilă, am putea spune chiar cea mai rezonabilă.”¹²

El admite că, citez: „Corpurile cerești *conduc* într-adevăr soarta oamenilor și națiunilor în modul cel mai precis, având în vedere că, fără influența suverană și binefăcătoare a celui mai important dintre aceste corpuri cerești – Soarele – orice făptură vie de pe Pământ ar pieri.”¹³ El recunoaște de asemenea influența Lunii și nu vede nimic ciudat în faptul că anticii, judecând prin analogie, considerau că, dacă două dintre aceste corpuri cerești aveau influențe atât de puternice asupra Pământului, era „...natural ca celelalte corpuri în mișcare, cunoscute celor din Antichitate, să fie considerate ca fiind înzestrate cu asemenea puteri speciale”¹⁴. Într-adevăr, profesorul nu vede nimic nerațional în presupunerea că influențele exercitate de planetele care se mișcă mai lent „ar putea fi chiar mai puternice decât cele exercitate de Soarele însuși”. Domnul Proctor crede că sistemul astrologiei „s-a format gradat și probabil prin experiență”. Unele influențe au putut fi deduse în urma observării unor evenimente precum destinul unui rege sau conducător, ceea ce i-a determinat pe astrologi să atribuie anumite influențe specifice unor aspecte planetare ce au fost prezente la nașterea sa. Altele se poate să fi fost inventate iar ulterior general acceptate, întrucât au fost confirmate de unele *coincidențe neobișnuite*.

O vorbă de duh își poate găsi locul chiar și într-un tratat savant, iar termenul „coincidență” poate fi aplicat oricărui aspect pe care nu suntem dispuși să îl acceptăm. Dar un sofism nu este un truism; cu atât mai puțin o demonstrație matematică, care singură ar trebui să servească drept far, cel puțin astronomilor. Astrologia este o știință la fel de

¹² R. Proctor, *Our Place among Infinities*, p. 313.

¹³ *Ibid.*, p. 314.

¹⁴ *Ibid.*, p. 314.

infailibilă ca astronomia, cu condiția, totuși, ca și cei care o interpretează să fie la fel de infailibili; și această condiție *sine qua non*, atât de dificil de realizat, este cea care a constituit întotdeauna piatra de încercare pentru amândouă. Astrologia este pentru astronomia exactă ceea ce psihologia este pentru fiziologia exactă. În astrologie și în psihologie este necesar să pășim dincolo de lumea vizibilă a materiei și să pătrundem în domeniul spiritului transcendent. Este vechea luptă dintre școlile lui Platon și Aristotel, iar triumful celei dintâi asupra celei de-a doua nu va avea loc în secolul nostru marcat de un scepticism saduchean. Domnul Proctor, în rolul său de profesionist, este precum persoana lipsită de indulgență din Predica de pe Munte, care e întotdeauna gata să atragă atenția asupra paiului din ochiul vecinului, fără să vadă bârna din propriul ochi. Dacă ar fi să consemnăm toate eșecurile și greșelile ridicole ale astronomilor, ne temem că ar depăși cu mult la număr pe cele ale astrologilor. Evenimentele actuale îl reabilitează în întregime pe Nostradamus, care a fost atât de ridiculizat de sceptici. Într-o carte veche de profeții, publicată în secolul al XV-lea (ediția din 1453), printre alte predicții astrologice, putem citi profeția următoare¹⁵:

PROFEȚIA LUI NOSTRADAMUS ÎNDEPLINITĂ

*„În de două ori două sute de ani, Ursul
Va ataca Semiluna;
Dar dacă Cocosul și Taurul se unesc,
Ursul nu va învinge.
În încă de două ori zece ani,*

¹⁵ O rudă a scriitorului are în bibliotecă sa o copie a ediției franțuzești a acestei cărți unice. Profețiile sunt scrise în franceza veche și sunt foarte greu de descifrat de către cei care studiază franceza modernă. De aceea, oferim versiunea englezească, despre care se spune că e preluată dintr-o carte aflată în posesia unui gentleman din Somersetshire, Anglia.

*Islamul va ști și va tremura.
Crucea se va ridica, Semiluna va apune,
Se va dizolva și va dispărea.”*

Și exact la de două ori două sute de ani de la data acestei profeții, a avut loc războiul din Crimeea, în timpul căruia alianța dintre Cocosul Galic și Taurul Englez s-a amestecat în planurile politice ale Ursului Rus. În 1856 războiul s-a încheiat, iar Turcia, sau Semiluna, a scăpat de distrugere. În anul prezent (1876) au avut loc cele mai neașteptate evenimente cu caracter politic și au trecut de două ori zece ani de când s-a proclamat pacea. Totul pare să anunțe împlinirea vechii profeții; viitorul va spune dacă Semiluna musulmană, ce pare să *apună* într-adevăr, „va apune, se va dizolva și va dispărea” irevocabil, ca rezultat al tulburărilor din prezent.

Pentru elucidarea faptelor neortodoxe pe care pare să le fi întâlnit pe drumul cunoașterii, domnul Proctor este obligat de mai multe ori în lucrarea sa să revină la aceste „coincidențe curioase”. Una dintre cele mai ciudate este menționată de el într-o notă de subsol (la pagina 301) după cum urmează: „Nu voi stăruia aici asupra coincidenței ciudate – deși astrologii caldeeni se pare că nu descoperiseră inelul lui Saturn, totuși ei îl înfățișau pe zeul ce îi corespundea într-un inel *triplu*.”

Cunoștințele modeste de optică – după cum putem într-adevăr deduce din prezența instrumentelor optice găsite printre ruinele asiriene – le-ar fi putut permite să descopere inelele lui Saturn și lunile lui Jupiter ... Bel, sau Jupiter, la asirieni, era reprezentat câteodată cu patru aripi și cu stele la vârfuri. *Dar este posibil ca acestea să fie doar simple coincidențe.”*

Pe scurt, teoria despre coincidențe a domnului Proctor sugerează în cele din urmă mai mult un miracol decât faptele propriu-zise. Față de coincidențe, prietenii noștri scepticii par să aibă o sete de nestins. Am adus suficiente mărturii în capitolul anterior pentru a dovedi că cei din

Antichitate au folosit cu siguranță instrumente optice la fel de bune ca cele pe care le avem acum. Să fi fost instrumentele pe care le deținea Nabucodonosor atât de slabe, iar cunoștințele astronomilor săi atât de demne de dispreț, în condițiile în care, potrivit interpretării inscripțiilor asiriene realizată de Rawlinson, Birs-Nimrud sau templul de la Borsippa avea șapte etaje, simbolizând cercurile concentrice ale celor șapte sfere, fiecare fiind construit din cărămizi și metale corespunzând culorii planetei regente a sferei pe care o reprezenta? Să fie o altă coincidență faptul că au atribuit fiecărei planete culoarea care potrivit descoperirilor noastre recente realizate cu ajutorul telescopului se dovedește că e cea reală?¹⁶ Și este de asemenea o coincidență faptul că Platon prezintă în *Timaios* cunoștințele sale despre caracterul indestructibil al materiei, conservarea energiei și corelarea forțelor? „Ultimul cuvânt al filozofiei moderne”, spune Jowett, „este continuitate și dezvoltare, dar pentru Platon reprezintă *începutul și fundamentul științei*.”¹⁷

Elementul fundamental al celor mai vechi religii era, la modul esențial, *sabeismul*¹⁸. Astfel, susținem ideea că miturile și alegoriile lor – dacă sunt interpretate corect și minuțios, se potrivesc cu noțiunile cele mai exacte ale astronomiei din prezent. Vom spune chiar mai mult: nu există aproape nicio lege științifică – fie că aparține astronomiei fizice sau geografiei fizice – care să nu poată fi regăsită în combinațiile ingenioase ale fabulelor lor. Ei au îmbrăcat în haina alegoriei cauzele cele mai importante precum și pe cele mai neînsemnate ale mișcărilor cerești. Natura fiecărui fenomen a fost personificată, iar în biografiile mitice ale zeilor și zeițelor Olimpului, oricine e familiarizat cu ultimele principii ale fizicii și chimiei va putea regăsi cauzele, influențele și relațiile reciproce întrupate în conduita și

¹⁶ A se vedea Rawlinson, vol. XVII, pp. 30-32, ediția revizuită.

¹⁷ Jowett, Introducere la *Timaios*, *Dialogurile lui Platon*, vol. I, p. 509.

¹⁸ Sabeism – cult al focului și al corpurilor cerești practicat în vechime de caldeeni, de perși etc. (n.t.).

acțiunile acestor zeități capricioase. Electricitatea atmosferică, în stările sale neutre și latente, este personificată de obicei prin semizeii și zeițe, al căror câmp de acțiune este mai limitat pe Pământ și care, în zborurile lor ocazionale în regiunile zăpezii mai înalte, își manifestă puterea electrică întotdeauna *în proporție strictă cu creșterea distanței față de suprafața Pământului*: armele lui Hercule și ale lui Thor nu erau nicicând mai mortale ca atunci când zeii se avântau printre nori. Trebuie să reținem faptul că înainte ca zeul olimpian Jupiter să fi fost antropomorfizat de geniul lui Phidias în Zeu Atotputernic, în *Maximus*, Zeul Zeilor, și abandonat astfel adorării mulțimilor, în știința timpurie și complicată a simbolismului, el întruchipa prin persoana și atributele sale ansamblul forțelor cosmice. Mitul era mai puțin metafizic și complicat, dar cu mult mai elocvent ca expresie a filozofiei naturale. Zeus, elementul masculin al creației, împreună cu Chthonia – Vesta (Pământul) și Metis (Apa), prima dintre oceanide (principiile feminine) – a fost, potrivit lui Porphyry și Proclus, *zoon-ek-zoon*, conducătorul ființelor vii. În teologia orfică¹⁹, cea mai veche dintre teologii din punct de vedere metafizic, el reprezenta atât *potentia* cât și *actus*, *cauza* nerevelată și Demiurgul sau creatorul activ, ca emanație a puterii invizibile. În această ultimă funcție demiurgică, strâns unit cu consoartele lui, regăsim în el agenții cei mai puternici ai evoluției cosmice – afinitățile chimice, electricitatea atmosferică, atracția și respingerea.

Urmărind reprezentările sale în această funcție fizică, descoperim cât de familiarizați erau cei din Antichitate cu toate învățăturile fizicii moderne. Mai târziu, în teoriile lui Pitagora, Zeus devine trinitatea metafizică; monada ce se dezvoltă din Sinele său invizibil, *cauza activă*, efectul și voința inteligentă, care împreună formează *Tetraktysul*. Mai târziu, primii neoplatonicieni abandonează monada primară datorită caracterului său incomprehensibil

¹⁹ Orfism – curent religios din Grecia antică ce preconiza dualismul suflet-corp și credința în metempsihoză (n.t.).

pentru intelectul uman, făcând speculații doar cu privire la triada demiurgică, ce are efecte vizibile și inteligibile. Acest șir metafizic este continuat de Plotin, Porfir, Proclus și alți filozofi, care adoptă și ei viziunea triadei: Zeus tatăl, Zeus fiul (*Poseidon* sau *Dunamis*) și Zeus spiritul (*nous*). Această triadă a fost de asemenea acceptată în întregime de școala lui Irineu din secolul al II-lea, diferența cea mai însemnată dintre doctrina neoplatonicienilor și cea a creștinilor constând pur și simplu în amestecul forțat realizat de aceștia din urmă între monada incomprehensibilă și trinitatea creatoare propriu-zisă.

În aspectul său astronomic, Zeus-Dionisos își are originea în zodiac, străvechiul an solar. În Libia, el lua formă de berbec și era identic cu zeul egiptean Amun, care i-a dat naștere lui Osiris, zeul-taur. Osiris este de asemenea o emanație personificată a Tatălui-Soare, având el însuși Soarele în Taur, Tatăl-Soare având Soarele în Berbec. La fel ca cel din urmă, Jupiter este înfățișat ca berbec, iar ca Jupiter-Dionisos sau Jupiter-Osiris, el este taurul. După cum se știe, acest animal este simbolul puterii creatoare. Mai mult decât atât, Cabala explică prin intermediul unuia dintre exponenții săi principali, Simon-Ben-Iochai²⁰, originea acestui cult ciudat al taurilor și vacilor. Nici Darwin, nici Huxley – fondatorii doctrinei evoluției și a completării sale esențiale, transformarea speciilor – nu ar putea găsi nimic împotriva caracterului rațional al acestui simbol, cu excepția, poate, a unui sentiment natural de stânjeneală, descoperind că au fost precedați de cei din Antichitate chiar și în privința acestei descoperiri moderne deosebite. Vom oferi în altă parte doctrina cabaliștilor așa cum a fost ea predată de Simon-Ben-Iochai.

Se poate dovedi cu ușurință că, încă din timpuri imemorabile, Saturn sau Cronos, al cărui înel a fost cu certitudine descoperit de astrologii caldeeni și al cărui simbolism nu este o „coincidență”, era considerat tatăl lui Zeus, înainte ca acesta să devină el însuși tatăl tuturor zeilor și să fie cea

mai înaltă zeitate. Era cunoscut sub numele de Bel sau Baal la caldeeni și la origine a fost introdus de accadieni. Rawlinson insistă asupra faptului că acesta din urmă venea din Armenia; dar dacă este așa, cum se explică faptul că Bel din tradiția caldeenilor era personificarea babiloniană a zeului hindus Shiva, sau al lui Bala, zeul focului, creatorul omnipotent și în același timp Divinitatea distrugătoare, în multe privințe superioară lui însuși Brahma?

„Zeus”, spune un imn orfic, „este primul și ultimul, capul și extremitățile; din el au purces toate lucrurile. El este bărbat și nimfă nemuritoare (element masculin și feminin), sufletul tuturor lucrurilor și principalul motor al focului. El este soarele și luna, sursa oceanului, demiurgul universului, o singură putere, un singur Dumnezeu, creatorul puternic și guvernatorul Cosmosului. Totul: focul, apa, pământul, eterul, noaptea, cerurile, Metis, arhitectul primar (*Sophia*, la gnostici, și *Sephira*, la cabaliști), Eros cel frumos, Cupidon, totul este inclus în dimensiunile vaste ale corpului său glorios!”²¹

Acest scurt imn de laudă conține în el fundamentul oricărei concepții mitopeice. Imaginația celor din Antichitate s-a dovedit la fel de nelimitată precum manifestările vizibile ale Divinității, care le furniza temele pentru alegoriile lor. Așadar, acestea din urmă, oricât de exuberante păreau, nu se îndepărtau niciodată de cele două idei principale ce se regăsesc mereu împreună în reprezentările lor sacre, și anume o loialitate deplină atât față de aspectele fizice, cât și față de cele morale sau spirituale ale legii naturale. Cercetările lor metafizice nu s-au ciocnit niciodată de adevărurile științifice. Totodată, religiile lor pot fi cu adevărat considerate credințe psiho-fiziologice ale preoților și savanților care le-au construit pe baza tradițiilor străvechi ale lumii, așa cum au fost ele receptate de mintea neexperimentată a raselor primitive, precum și pe baza propriilor lor cunoștințe experimentale, religii care s-au maturizat cu întreaga înțelepciune a secolelor care s-au scurs.

²¹ Stobæus, *Eclogues*.

²⁰ A trăit în primul secol î.Hr.

SIMPATII ÎNTRE PLANETE ȘI PLANTE

În calitatea sa de soare, ce imagine mai bună am putea găsi pentru Jupiter care își răspândește razele aurii decât personificarea acestei emanații prin Diana, virgina Artemis care iluminează tot, al cărei nume străvechi este Diktyнна (literar *rază* emisă, provenind de la verbul *dikein*). Luna nu este luminoasă și ea strălucește datorită luminii reflectate a Soarelui, ea fiind prin urmare reprezentată ca fiică a Soarelui, zeița Lunii, fiind Astarte sau Diana. Precum Diktyнна la cretani, ea poartă o cunună alcătuită din planta magică *diktamnon* sau *dictamnus* (oregano, originar din Creta, n.n.), arbustul veșnic verde, prin contactul cu care, se spune, se manifestă și în același timp se vindecă definitiv somnambulismul. În plus, la fel ca Eilithyia și Iunona Pronuba, ea este zeița care guvernează nașterile; este o zeităte a medicinei, ca Esculap, iar utilizarea cununei de oregano asociată cu Luna arată o dată în plus puterea profundă de observație a anticilor. Planta este cunoscută în botanică ca având puternice proprietăți sedative; ea crește din abundență pe muntele Dicte, un munte din Creta. Pe de altă parte, conform celor mai mari autorități în domeniul magnetismului animal, Luna acționează asupra umorilor și a sistemului ganglionar sau celulelor nervoase, locul din care pornesc toate fibrele nervoase, ce joacă un rol important în hipnotism. În timp ce nașteau, femeile din Creta erau acoperite cu această plantă, iar rădăcinile ei erau administrate ca fiind cele mai bune pentru alinarea durerilor acute și pentru a domoli iritabilitatea atât de primejdioasă în această perioadă. Mai mult decât atât, ele erau așezate în interiorul templului consacrat zeiței și, pe cât posibil, sub razele directe ale fiicei pline de splendoare a lui Jupiter – luna cea caldă și strălucitoare a Orientului.

Brahmanii hinduși și budiștii au teorii complicate cu privire la influența Soarelui și a Lunii (elementele masculin și feminin), care conțin principiile pozitive și negative, opușii polarității magnetice. „Influența

Zeus

Lunii asupra femeilor este binecunoscută”, consemnează toți scriitorii din domeniul magnetismului din vechime, iar Ennemoser, laolaltă cu Du Potet, confirmă în totalitate teoriile clarvăzătorilor hinduși.

CUNOȘTINȚELE HINDUȘILOR CU PRIVIRE LA PROPRIETĂȚILE CULORILOR

Respectul însemnat pe care îl acordă budiștii safirului – care era de asemenea consacrat Lunii în toate celelalte țări, își găsește fundamentul în ceva mult mai exact din punct de vedere științific decât o simplă superstiție fără temei. Ei i-au atribuit o putere magică sacră, pe care orice învățat al magnetismului psihologic o va înțelege imediat, întrucât suprafața sa șlefuită, de un albastru adânc, produce fenomene extraordinare de puternice de somnambulism. Influența variată a culorilor curcubeului asupra creșterii vegetației și în special influența „razei albastre”, a fost recunoscută abia recent. Academicienii au dezbătut puterea inegală de încălzire a razelor de diferite culori, până când o serie de demonstrații experimentale, realizate de generalul Pleasonton, au demonstrat că sub acțiunea razei albastre, care are puterea electrică cea mai mare dintre toate, creșterea animalelor și a legumelor era amplificată până la proporții magice. Astfel, investigațiile lui Amoretti cu privire la polaritatea electrică a pietrelor prețioase arată că diamantul, granatul, ametistul au polaritate (–), în timp ce safirul este (+).²² Prin urmare, suntem îndreptățiți să arătăm că ultimele experimente ale științei doar confirmă ceea ce le era cunoscut înțelepților hinduși înainte să fi fost fondată vreuna dintre academiile moderne. O străveche legendă hindusă spune că Brahma-Prajapati, îndrăgostindu-se de propria sa fiică, Ushas (Cerul, și câteodată și Aurora), și-a asumat forma

²² Kieser, *Archiv*, vol. IV, p. 62. De fapt, multe dintre simbolurile vechi erau simple jocuri de cuvinte asupra numelor.

unui căprior (*ris'ya*), iar Ushas pe cea a unei căprioare (*rohit*) și astfel au comis primul păcat.²³ Văzând o asemenea profanare, zeii au fost atât de îngroziiți încât, unindu-și corpurile cele mai teribile – fiecare zeu putând avea oricâte corpuri dorea – ei l-au creat pe Bhūtavan (spiritul malefic), cu scopul de a distruge fructul primului păcat comis de însuși Brahma. Văzând aceasta, Brahma-Hiranyagarbha²⁴ s-a căit amarnic și a început să repete *mantra*-ele, sau rugăciunile de purificare și, în supărarea sa, a scăpat o lacrimă pe pământ, *cea mai fierbinte* ce a căzut vreodată din ochii cuiva. Și din această lacrimă s-a format primul safir.

Această legendă, amintită atât în scrierile sacre, cât și în tradiția populară, arată că hindușii știau care era cea mai electrică dintre toate culorile. Mai mult decât atât, influența deosebită a pietrei de safir a fost la fel de bine definită ca și cea a celorlalte minerale. Orfeu arăta cum este posibil să influențăm o întreagă audiență prin intermediul unui magnet. Pitagora acorda o atenție deosebită culorii și naturii pietrelor prețioase, iar Apollonius din Tyana împărtășea discipolilor săi proprietățile secrete ale fiecărei pietre și își schimba zilnic inelele cu pietre prețioase, utilizând o anumită piatră pentru fiecare zi a lunii, în concordanță cu legile astrologiei judicioase. Budiștii afirmă că safirul produce pacea minții, stăpânire de sine și alungă toate gândurile rele, stabilind o circulație bună a fluidelor fizice și eterice în ființă. La fel acționează și o baterie electrică, prin fluidul său bine direcționat, spun electricienii din prezent. „Safirul”, spun budiștii, „deschide ușile zăvorâte și locașurile (pentru spiritul omului). El trezește dorința de a ne ruga și aduce mai multă pace decât orice altă gemă, dar cel care îl poartă trebuie să ducă o viață pură și sfântă.”

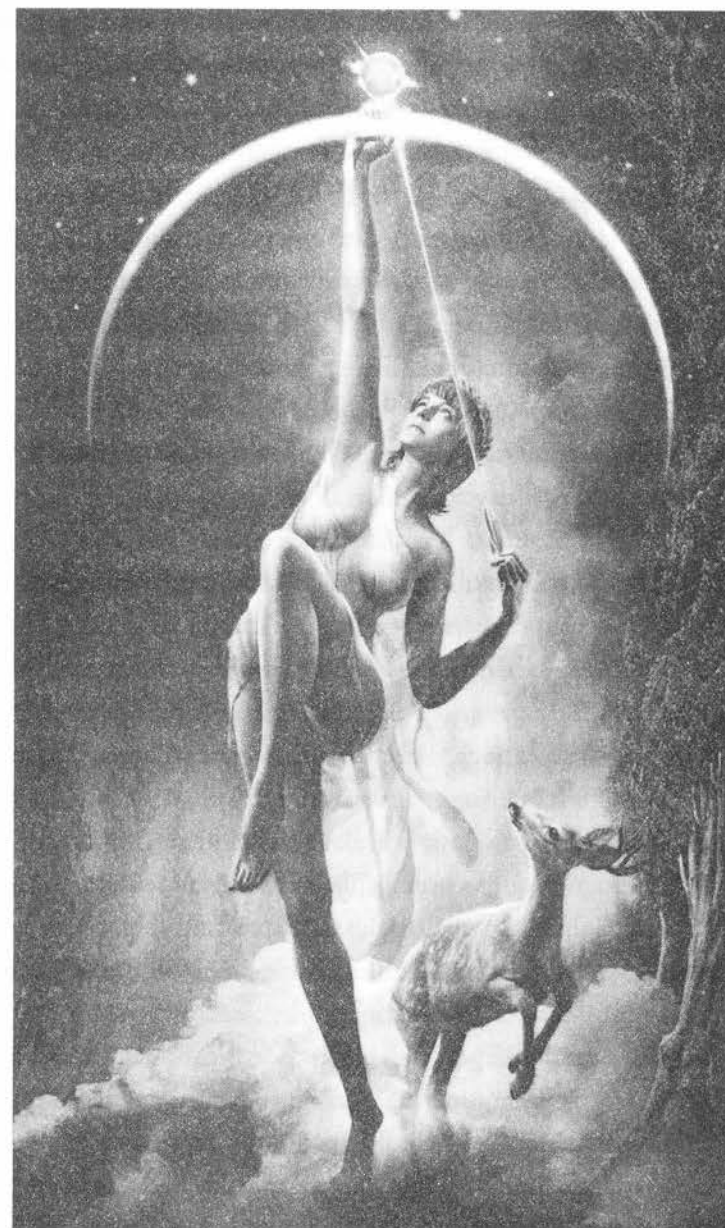
Diana-Luna este fiica lui Zeus și Proserpina, care reprezintă Pământul în munca sa activă, iar potrivit lui Hesiod ea este fiica Iunonei ca Diana-

²³ Vezi *Rig Veda*.

²⁴ Brahma mai este numit de brahmanii hinduși Hiranyagarbha sau sufletul *unitate*, în timp ce *Amrita* este sufletul suprem, prima cauză din care a emanat Brahma creatorul.

Eilythia-Lucina. Dar și Iunona, devorată de Cronos sau Saturn și readusă la viață de oceanida Metis, este cunoscută ca fiind Pământul. Saturn, ca zeu al Timpului, înghite Pământul într-unul din cataclismele preistorice și se spune că abia atunci când Metis (apele), retrăgându-se în numeroasele sale albi, eliberează continentul, Iunona este readusă la forma ei inițială. Ideea este exprimată în versetele 9 și 10 din primul capitol al *Genezei*. În frecventele certuri conjugale dintre Iunona și Jupiter, Diana este întotdeauna reprezentată întorcând spatele mamei sale și zâmbindu-i tatălui ei, deși îl mustră pentru nenumăratele sale șotii. Se spune că în timpul unor astfel de eclipse, magicienii thesalieni erau obligați să îi atragă atenția înspre pământ prin puterea descântecelor și incantațiilor lor, iar astrologii și magii babilonieni nu-și încetau niciodată descântecele până nu prilejuiau reconcilierea cuplului supărat, după care Iunona „zâmbea radios înspre strălucitoarea zeiță” Diana care, încingându-și fruntea cu semiluna, se întorcea la locul ei de vânătoare în munți.

Se pare că această alegorie reprezintă diferitele faze ale lunii. Noi, locuitorii Pământului, nu vedem niciodată decât jumătatea satelitului nostru strălucitor, care în felul acesta întoarce *spatele* mamei sale Iunona. Soarele, Luna și Pământul își schimbă constant poziția unul în raport cu celălalt. Când e lună nouă, survine întotdeauna o schimbare a vremii, iar vântul și furtunile pot sugera câteodată o ceartă între Soare și Pământ, mai ales când cel dintâi este ascuns de nori de furtună bubuitoare. Mai mult decât atât, luna nouă este invizibilă atunci când partea ei întunecată este întoarsă înspre noi, și abia după *reconcilierea* Soarelui cu Pământul, semiluna strălucitoare devine vizibilă în partea mai apropiată de Soare, deși în acest caz Luna nu este iluminată *în mod direct* de lumina pe care o primește de la Soare, ci de cea reflectată de Pământ spre Lună și apoi reflectată înapoi de ea pe Pământ. De aceea se spunea că astrologii caldeeni și magicienii din Thesala, care probabil urmăreau și determinau cursul corpurilor cerești la fel de corect ca Babinet, forțau Luna, prin

Diana

incantațiile lor, să „coboare” pe Pământ, adică să-și arate semiluna, ceea ce putea face doar după ce primea „zâmbetul radios” al Pământului, mama sa, care i-l acorda doar în urma reconcilierii conjugale. Diana-Luna, după ce își împodobește capul cu semiluna, se întorcea înapoi în *munții ei* să vâneze.

A pune la îndoială cunoașterea intrinsecă a celor din Antichitate în temeiul „deducțiilor lor *superstițioase* cu privire la fenomenele naturale” este la fel de nimerit ca și cum peste cinci sute de ani de acum înainte descendenții noștri i-ar considera pe discipolii profesorului Balfour Stewart niște *ignoranți antici* iar pe el, un filozof superficial. Dacă știința modernă reprezentată de acest domn găsește de cuviință să facă experimente pentru a determina dacă apariția petelor pe suprafața Soarelui are vreo legătură cu boala cartofilor și descoperă că are, și mai mult decât atât, că „Pământul este foarte grav afectat de ceea ce se petrece pe Soare”²⁵, de ce ar trebui astrologii din Antichitate considerați nebuni sau escroci înveterați? Există aceeași legătură între astrologia naturală și cea judicioasă ca între fiziologie și psihologie, între ceea ce este fizic și ceea ce este moral. Dacă în secolele din urmă aceste științe au degenerat în șarlatanism datorită unor impostori avizi de câștig, este oare corect să extindem această acuzație și asupra acelor oameni măreți din trecut, care prin studiul lor perseverent și prin viețile lor sfinte au immortalizat numele Chaldee și Babiloniei? Cu siguranță, cei despre care considerăm astăzi că au realizat din înaltul observatorului „Bel înconjurat de nori”, cum se exprimă profesorul Draper, observații astronomice corecte, întorcându-se „până la 100 de ani după potop”, cu greu pot fi considerați impostori. Dacă modul lor de a imprima în mintea populației marile adevăruri astronomice era diferit de „sistemul de educație din secolul prezent” și unora le pare ridicol, întrebarea rămâne tot fără răspuns: care dintre cele

²⁵ *The Sun and the Earth*, conferință de prof. Balfour Stewart.

două sisteme a fost mai bun? Pentru ei, știința mergea împreună cu religia, iar ideea de Dumnezeu era inseparabilă de cea a acțiunilor Sale. Și în timp ce în secolul prezent [sec. XIX – n.t.] nu există nici măcar o persoană din zece mii care să știe că planeta Uranus urmează imediat după Saturn și se învârtă în jurul Soarelui în optzeci și patru de ani, că Saturn urmează imediat după Jupiter și are nevoie de douăzeci și nouă de ani și jumătate pentru a parcurge o mișcare de rotație completă pe orbita sa, în timp ce Jupiter efectuează o rotație în doisprezece ani, în timp ce masele fără educație din Babilon și din Grecia, având mintea pătrunsă de faptul că Uranus era tatăl lui Saturn și Saturn tatăl lui Jupiter, le considerau drept zeități împreună cu toți sateliții și însoțitorii lor, putem deduce din toate acestea că, de vreme ce europenii au descoperit planeta Uranus de-abia în anul 1781, miturile de mai sus reprezintă o coincidență cel puțin ciudată.

Nu trebuie decât să deschidem cartea cea mai banală de astrologie și să comparăm descrierile cuprinse în Alegoria Celor Douăsprezece Case cu descoperirile cele mai moderne ale științei cu privire la natura planetelor și a elementelor fiecărui astru pentru a vedea că, fără ajutorul vreunui spectroscop, cei din Antichitate erau perfect familiarizați cu aceste aspecte. Doar dacă nu vedem aceasta ca pe o „coincidență”, putem descoperi o seamă de caracteristici ale planetelor (cum ar fi gradul de căldură și lumină solară la care sunt expuse, precum și natura lor) pur și simplu studiind reprezentările simbolice ale zeilor Olimpului laolaltă cu cele douăsprezece semne zodiacale, care în astrologie au unele calități specifice. Dacă zeițele de pe planeta noastră nu diferă în mod semnificativ de alți zei și zeițe, având cu toții o natură fizică asemănătoare, nu implică oare aceasta că santinelele care vegheau zi și noapte în vârful observatorului Bel, în comuniune cu zeitățile din mitologie, au remarcat înaintea noastră unitatea fizică a Universului și faptul că planetele aflate deasupra noastră sunt alcătuite din exact aceleași elemente chimice ca a noastră? Cu Soarele în Berbec, Jupiter este înfățișat în astrologie ca

semn masculin, diurn, cardinal, echinocțial, oriental, fierbinte și uscat și răspunde perfect caracterului ce i s-a atribuit naturii capriciosului „Tată al zeilor”. Atunci când Zeus-Akrios cel mânios smulge din brâu său arzând trăsnetul pe care îl azvârle din ceruri, el sfâșie norii și coboară sub forma lui Jupiter *Pluvius* în torente de ploaie. Despre planeta Jupiter se știe că se învâрте în jurul propriei axe atât de repede încât fiecare punct al ecuatorului său parcurge o distanță de 725 de kilometri pe minut. Se crede că un exces imens de forță centrifugă la ecuator a determinat ca planeta să devină extrem de plată la poli, iar în Creta personificarea zeului Jupiter era reprezentată fără urechi. Discul planetei Jupiter este traversat de centuri întunecate, ce variază în lățime, părând să fie legate de rotația în jurul axei sale și fiind produse de perturbările din atmosfera sa. Fața Tatălui Zeus, spune Hesiod, s-a pătat de furie când a văzut că Titanii erau pe punctul de a se revolta.

„COINCIDENȚELE”, PANACEUL ȘTIINȚEI MODERNE

În cartea domnului Proctor, astronomii par în mod deosebit osândiți de Providență să întâlnească tot felul de „coincidențe” ciudate, întrucât el prezintă multe cazuri extrase dintr-o „multitudine” și chiar „mii de fapte [sic!]”. La această listă putem adăuga armata de egiptologi și arheologi care în ultimul timp au fost preferații *Șansei* celei capricioase, și chiar mai mult, caută în general „arabi înstăriți” și alți domni din Orient pentru a juca rolul *djinilor* binevoitori pentru savanții orientaliști aflați în dificultate. Profesorul Ebers este unul dintre cei recent favorizați. Este un fapt binecunoscut că Champollion, de câte ori avea nevoie de o verigă importantă, o găsea în modul cel mai variat și mai neașteptat.

Voltaire, cel mai mare dintre „infidelii” secolului al XVIII-lea,

obișnuia să spună că dacă nu ar exista Dumnezeu oamenii ar trebui să-l inventeze. Volney, un alt „materialist”, nu neagă nicăieri în numeroasele sale scrieri existența lui Dumnezeu. Dimpotrivă, el afirmă de mai multe ori în mod clar că universul este opera celui „Atotînțelept” și este convins că există un Principiu Suprem, un Artizan universal și identic, desemnat sub numele de Dumnezeu.²⁶

Spre sfârșitul vieții sale, Voltaire ajunge să fie adeptul lui Pitagora și concluzionează spunând: „Am petrecut patruzeci de ani din pelerinajul meu ... căutând piatra filozofală numită adevăr. I-am consultat pe toți adeptii din Antichitate, pe Epicur și Augustin, Platon și Malebranche și rămân tot în ignoranță ... Tot ce am putut să obțin comparând și combinând sistemul lui Platon, al lui Pitagora, învățătorul lui Alexandru și al celor din Orient, este următorul lucru: *Întâmplare este un cuvânt lipsit de sens*. Lumea este organizată conform unor legi matematice.”²⁷

Este pertinent să sugerăm că piatra de încercare a domnului Proctor este cea de care se împiedică toți oamenii de știință materialisti, ale căror viziuni el doar le reia; el confundă activitățile fizice și cele spirituale ale naturii. Teoria lui personală despre raționamentul inductiv, probabil al celor din Antichitate, cu privire la influențele subtile ale planetelor mai îndepărtate în comparație cu efectele cunoscute și puternice ale Soarelui și Lunii asupra Pământului nostru arată orientarea gândirii sale. Întrucât știința *afirmă* că Soarele distribuie *căldura* fizică și *lumina*, iar Luna influențează fluxul și refluxul, el credea că anticii au considerat probabil că celelalte corpuri cerești exercită același gen de influențe asupra noastră din punct de vedere fizic și în mod indirect, asupra destinelor noastre.²⁸ Și aici ne permitem să facem o digresiune.

Este foarte greu de determinat modul în care cei din Antichitate

²⁶ *La Loi naturelle*, de Volney.

²⁷ *Diction. Philosophique*, Art. *Philosophie*.

²⁸ *Boston Lecture*, decembrie 1875.

considerau corpurile cerești pentru cineva nefamiliarizat cu explicația esoterică a doctrinelor lor. Deși filologia și teologia comparată și-au început munca pasionată de analiză, nu au ajuns decât la rezultate slabe până în prezent. Forma alegorică a discursului i-a purtat adesea pe comentatorii noștri pe un drum atât de greșit încât au confundat cauzele cu efectele și *vice-versa*. În ceea ce privește fenomenul complicat al corelării forțelor, chiar și celor mai mari oameni de știință din prezent le-ar fi foarte greu să explice care dintre aceste forțe este cauza și care efectul, de vreme ce ele pot fi pe rând oricare și sunt convertibile. Astfel, dacă i-am întreba pe fizicieni, „Lumina este cea care generează căldura sau cea din urmă produce lumina?”, cel mai probabil răspuns pe care l-am primi ar fi că lumina este cu siguranță cea care creează căldura. Foarte bine; dar cum? Dumnezeu a creat mai întâi lumina sau a creat mai întâi Soarele, despre care se spune că este singurul distribuitor al luminii și prin urmare al căldurii? Aceste întrebări pot părea un semn al ignoranței la o primă privire, dar dacă vom medita adânc asupra lor, vor dobândi o altă aparență. În *Geneză*, Domnul creează mai întâi *lumina*, și se afirmă că trec trei zile și trei nopți înainte ca El să creeze Soarele, Luna și stelele. Această grosolană contradicție cu știința *exactă* a produs multă veselie printre materialişti. Și cu siguranță ar fi îndreptățiți să râdă dacă doctrina lor cu privire la faptul că lumina și căldura provin de la Soare ar fi de necontestat. Până de curând, nu s-a petrecut nimic care să răstoarne această teorie care, în lipsa uneia mai bune, „domnește suverană în Împărăția Ipotezei”, cum s-a exprimat un predicator. Vechii adoratori ai Soarelui considerau Marele Spirit un zeu al naturii, identic cu natura, iar Soarele, zeitatea „în care sălășluiește Domnul vieții”. Potrivit teologiei hinduse, Gama este Soarele, iar „Soarele este sursa sufletelor și a *întregii vieți*”²⁹. Agni, „Focul Divin”, zeitatea hindușilor, este soarele³⁰ întrucât focul și soarele sunt în esență același aspect. Ormuzd

²⁹ Weber, *Ind. Stud.*, I, 290.

³⁰ Wilson, *Rig-Veda Samhita*, II, 143.

Artă egipteană

este lumina, Zeul-Soare, sau Dătătorul de viață. În filozofia hindusă, „Sufletele ies din sufletul lumii și se întorc în el, precum scânteile în foc”³¹. Dar în alt loc se spune că „Soarele este sufletul *tuturor lucrurilor*; toate s-au dezvoltat din el și se vor întoarce la el”³², ceea ce dovedește că aici Soarele este considerat în sens alegoric și reprezintă soarele *central*, invizibil, DUMNEZEU, a cărui primă manifestare a fost Sephira, emanația lui En-Soph – pe scurt, Lumina.

„M-am uitat și iată, a venit de la miazănoapte un vânt năprasnic, un nor gros și un snop de foc, care răspândea de jur împrejur o lumină strălucitoare”, spune Ezechiel (I, 4, 22 etc.), „... asemenea unui scaun de domnie ... ca un chip de om, care stătea pe el ... am văzut ca un fel de *foc*, și de jur împrejur era înconjurat cu o lumină strălucitoare.” Iar Daniel vorbește despre „Cel Bătrân de Zile”, En-soph din Cabala, al cărui tron era „ca niște flăcări de foc și roțile lui un foc aprins. ... Un râu de foc curgea și ieșea dinaintea Lui.”³³ La fel ca Saturnul păgân, care avea casa sa din flăcări în al șaptelea cer, Iehova al evreilor își avea „castelul din foc deasupra celor șapte ceruri”³⁴.

Dacă spațiul limitat al prezentei lucrări ne-ar permite, am putea dovedi cu ușurință că nimeni dintre cei din Antichitate, incluzându-i pe adoratorii Soarelui, nu considerau Soarele nostru vizibil altfel decât un simbol al zeului lor solar metafizic, invizibil, central. Mai mult decât atât, ei

³¹ Duncker, vol. II, p. 162.

³² Wultke, II, 262.

³³ Daniel, 7: 9, 10.

³⁴ Cartea lui Enoch, XIV. 7, ff.

nu credeau ceea ce știința noastră modernă ne învață, și anume, că lumina și căldura provin de la Soarele *nostru*, și că acest astru este cel care distribuie întreaga viață naturii noastre vizibile. „Radiția sa este nepieritoare”, spune *Rig-Veda*, „razele lui Agni intens strălucitoare, pătrunzând tot, fără sfârșit, nepieritoare, nu încetează niciodată, nici noaptea, nici ziua.” Acest aspect era în mod evident asociat Soarelui spiritual, central, ale cărui raze pătrund tot, neîncetat, cel dătător de viață, etern și nelimitat. EL este *Punctul*; centrul (care se află pretutindeni) cercului (care nu se află nicăieri), focul eteric spiritual, suflul și spiritul misteriosului eter atotpătrunzător; disperarea și enigma materialiştilor care vor descoperi într-o zi că ceea ce face ca nenumăratele forțe cosmice să se manifeste într-o eternă corelare nu este altceva decât electricitate divină sau mai degrabă *galvanism*, iar Soarele este doar unul din miriadele de magneți diseminați în spațiu – un reflector – cum spune generalul Pleasonton. Că Soarele nu are mai multă căldură în el decât Luna sau mulțimea de stele scânteietoare care se îngrămădesc în spațiu. Că nu există *gravitație* în sensul în care afirmă Newton³⁵, ci doar atracție și respingere magnetică și că mișcările planetelor din sistemul solar sunt reglate în orbitele lor prin forța lor magnetică de către forța magnetică și mai puternică a Soarelui, și nu din cauza greutatei lor sau a gravitației. Vor afla toate acestea și mult

³⁵ Această afirmație, ce va fi înfierată ca fiind *absurdă*, dar pe care suntem gata să o demonstrăm, pe baza autorității lui Platon (a se vedea Introducerea lui Jowett la *Timaios*, ultima pagină), ca fiind o doctrină aparținând lui Pitagora, alături de cea care consideră că soarele nu este decât lentila prin care trece lumina, este în mod straniu confirmată în prezent de observațiile generalului Pleasonton din Philadelphia. Acest experimentator se evidențiază într-un mod plin de îndrăzneală ca un revoluționar al științei moderne și consideră forțele centripetă și centrifugă ale lui Newton, precum și legea gravitației, ca fiind niște „erori”. El își susține cu mult curaj argumentul împotriva celor ca Tyndall și Huxley, din epoca sa. Suntem bucuroși să găsim un apărător atât de învățat al uneia dintre cele mai vechi (și până astăzi considerată drept *cea mai absurdă*) dintre *halucinațiile* hermetice. (A se vedea cartea generalului Pleasonton, *The Influence of the Blue Ray of the Sunlight, and of the Blue Color of the Sky, in developing Animal and Vegetable Life*, adresată Societății Pentru Promovarea Agriculturii din Philadelphia.)

mai mult decât atât, dar până atunci trebuie să ne mulțumim cu faptul că suntem doar luați în râs, în loc să fim arși de vii pentru impietate sau închiși într-un azil de nebuni.

Legile lui Manu sunt doctrinele lui Platon, Philon, Zoroastru, Pitagora și ale Cabalei. Ezoterismul fiecărei religii poate fi descifrat de cea din urmă. Doctrina Cabalei despre Tatăl și Fiul alegoric, sau *Pathr* și *Logo*, este identică cu fundamentul budismului. Moise nu putea să reveleze mulțimilor secretele sublimе ale speculației religioase, nici cosmogonia Universului, toate acestea fundamentându-se pe ideea hindusă a Iluziei, o mască ingenioasă ce învăluia *Sanctum Sanctorum* și care i-a indus în eroare pe mulți comentatori teologi.³⁶

Ereziile Cabalei dobândesc o susținere neașteptată în teoriile neortodoxe ale generalului Pleasonton. După părerea sa (pe care o susține pe baza unor fapte cu mult mai incontestabile față de cele ale savanților ortodocși), spațiul dintre Soare și Pământ trebuie umplut printr-un agent material, care până acum, judecând după descrierea sa, corespunde luminii astrale din Cabala. Trecerea luminii prin acest mediu produce în mod cert o fricțiune enormă. Fricțiunea generează electricitate, iar această electricitate împreună cu forța sa magnetică corelativă formează acele forțe

³⁶ În nicio țară adevăratele doctrine ezoterice nu au fost consemnate în scris. Doctrina Brahma Maya hindusă a fost transmisă de la o generație la alta prin tradiție orală. Cabala nu a fost scrisă niciodată, iar Moise o încredința oral doar celor aleși de el. Gnosticismul primitiv pur din Orient a fost complet corupt și degradat de diversele secte care au urmat. Philon, în *De Sacrificiis Abeli et Caini*, afirmă că există un mister care *nu trebuie revelat* celor neinițiați. Platon păstrează tăcerea asupra multor aspecte, iar discipolii săi fac în mod constant referire la acesta. Oricine a studiat aceste filozofii, chiar și într-un mod superficial, citind legile lui Manu, își va da seama în mod clar că toate își au originea în aceeași sursă. „Acest univers”, spune Manu, „a existat doar în *prima idee divină, încă nedesfășurată, ca învăluită de tenebre*, imperceptibilă, de nedefinit, cu neputință de descoperit cu rațiunea și nedescoperită prin revelație, ca și cum ar fi fost în întregime cufundată în somn; atunci a apărut singura Putere ce exista prin sine însăși, necunoscută, cu o glorie nemicșorată, dezvoltându-și ideea și risipind tenebrele.” Astfel se exprimă primul cod din budism. Ideea lui Platon este *Voința* sau Logosul, zeitatea care se manifestă pe ea însăși. Este Lumina Eternă din care se dezvoltă, ca o *emanație*, lumina vizibilă și materială.

însăimântătoare ale naturii ce produc atât în, cât și pe și în jurul planetei noastre, modificările variate pe care le întâlnim pretutindeni. Căldura terestră *nu poate* proveni direct de la Soare, întrucât căldura *ascensionează*. Forța prin care este produsă căldura este una repulsivă și este asociată cu electricitatea pozitivă, ea este atrasă înspre zona superioară a atmosferei prin electricitatea ei negativă asociată întotdeauna cu frigul, care se opune electricității pozitive. În continuare își consolidează poziția arătând că Pământul, care atunci când este acoperit cu zăpadă nu poate fi afectat de razele Soarelui, este cel mai cald acolo unde zăpada este cea mai groasă. El explică acest lucru pe baza teoriei conform căreia radiația căldurii din interiorul Pământului încărcată electric pozitiv, întâlnind la *suprafața* Pământului zăpada încărcată negativ și în contact cu această suprafață, produce căldura.

Astfel, el demonstrează că lumina și căldura nu se datorează cătuși de puțin Soarelui; că lumina este o creație *sui generis*, care a luat ființă în momentul când Divinitatea a vrut și a rostit acel *fiat*: „Să fie lumină”; și că acest agent material independent este cel care produce căldura *prin frecare*, datorită vitezei sale imense neîncetate. Pe scurt, aceasta este prima emanație a Cabalei, pe care generalul Pleasonton ne-o prezintă, și anume, că Sefhira sau Inteligența divină (principiul feminin), unită cu En-Soph sau Înțelepciunea divină (principiul masculin) a creat toate lucrurile vizibile și invizibile. El ia în răs teoria curentă despre incandescența Soarelui și substanța sa gazoasă. Reflexia Soarelui din fotosferă, spune el, prin trecerea sa prin spațiile planetare și stelare, trebuie să fi creat în felul acesta o cantitate enormă de electricitate și magnetism. Electricitatea, prin unirea polarităților sale opuse, degajă căldură și distribuie magnetism tuturor substanțelor capabile să o primească. Soarele, planetele, stelele și nebuloasele sunt toate magneți etc.

Dacă teza acestui domn curajos va fi dovedită, generațiile viitoare vor fi prea puțin înclinate să rădă de Paracelsus și de lumina sa astrală

sau siderală și de doctrina sa cu privire la influența magnetică exercitată de astre și planete asupra fiecărei creaturi vii, plantă sau mineral de pe globul nostru. Mai mult decât atât, dacă ipoteza lui Pleasonton va fi demonstrată, gloria transcendentă a profesorului Tyndall se va diminua. Opinia publică este aceea că generalul realizează un atac violent asupra fizicianului învățat pentru faptul că acesta a atribuit Soarelui efectele de încălzire experimentate de el într-o excursie montană și care s-au datorat pur și simplu propriei sale electricități vitale.³⁷

LUNA ȘI FLUXURILE

Extinderea unor asemenea idei revoluționare în știință ne încurajează să-i întrebăm pe reprezentanții ei să ne explice *de ce* fluxul și refluxul urmează Luna în mișcarea ei circulară? Adevărul este că ei nu pot să demonstreze nici măcar un fenomen atât de cunoscut ca acesta, și care nu constituie deloc un mister nici măcar pentru neofiții în alchimie și magie. Am dori de asemenea să aflăm dacă ei sunt la fel de incapabili să ne spună de ce razele Lunii sunt atât de nocive și chiar fatale pentru anumite organisme, de ce în unele părți din Africa și India o persoană care doarme sub clar de lună adesea înnebunește, de ce crizele anumitor boli corespund schimbărilor Lunii, de ce somnambulii sunt mai afectați când e lună plină și de ce grădinarii, fermierii și pădurarii persistă atât de mult în ideea că vegetația

³⁷ Când a coborât de pe Mont Blanc, Tyndall a suferit puternic din cauza căldurii, deși zăpada îi ajungea până la genunchi. Profesorul a atribuit acest fapt razelor arzătoare ale soarelui, dar Pleasonton susține că dacă razele soarelui ar fi fost atât de puternice după cum a descris el, ar fi topit zăpada, lucru ce nu s-a produs; căldura de care suferea profesorul venea de la propriul său corp și se datora acțiunii electrice a luminii soarelui asupra hainelor de lână închise la culoare ce au ajuns să fie încărcate pozitiv datorită căldurii corpului său, conchide el. Eterul rece și uscat din spațiul planetar și atmosfera superioară a pământului fiind încărcate negativ și interacționând cu corpul său și cu hainele sale încălzite, încărcate pozitiv, au determinat o creștere a căldurii (vezi *The Influence of the Blue Ray* etc., pp. 39-41 etc.).

este afectată de influențele lunare? Mai multe specii de mimoze își deschid și își închid alternativ petalele pe măsură ce luna plină iese dintre nori sau este ascunsă de nori. Iar hindușii din Travancore au un proverb popular extrem de sugestiv care spune: „Vorbele blânde valorează mai mult decât cele aspre, marea este atrasă de Luna rece și nu de Soarele fierbinte.” Poate că cel sau cei care au lansat acest proverb în lume știau mai multe decât noi despre cauza acestei atracții a apelor de către lună. De aceea, dacă știința nu poate să explice cauza acestei influențe fizice, ce ar putea ști despre influențele morale și oculte exercitate de corpurile cerești asupra oamenilor și destinelor lor și de ce contrazice întotdeauna ceea ce îi este imposibil să dovedească că este fals? Dacă anumite aspecte ale Lunii determină rezultate tangibile atât de familiare în experiența oamenilor din toate timpurile, cu ce este logică afectată dacă presupunem că o anumită combinație de influențe siderale ar putea avea o influență mai mare sau mai mică?

TULBURĂRILE EPIDEMICE MENTALE ȘI MORALE

Dacă cititorul își va aminti ce spun autorii învățați ai cărții *Unseen Universe* cu privire la efectul pozitiv produs asupra eterului universal de o cauză infimă precum desfășurarea unui gând în creierul unui om, cât de rezonabil i se va părea că impulsurile teribile imprimate în acest mediu comun de mișcarea miriadelor de sfere strălucitoare ce parcurg „profundzimile interstelare” ne afectează atât de mult atât pe noi, cât și planeta pe care trăim? Dacă astronomii nu pot explica legea ocultă prin care particulele de materie ce plutesc se aglomerează pentru a forma lumi, iar apoi își ocupă locul în cadrul cortegiului măreț ce se mișcă neîncetat în jurul unui anumit punct central de atracție, cum poate cineva să pretindă că poate spune ce influențe mistice pot sau nu pot fi transmise prin

Eterul (ilustrație după Camille Flammarion)

spațiu, influențând aspectele vieții pe această planetă sau pe altele? Nu se cunoaște aproape nimic despre legile forței magnetice și ale altor agenți imponderabili. Nu se cunoaște aproape nimic despre efectele lor asupra trupului și minții; chiar și ceea ce este cunoscut și perfect demonstrat este atribuit întâmplării și unor *coincidențe* ciudate. Dar știm, datorită acestor *coincidențe*³⁸, că „există perioade când anumite boli, slăbiciuni și evenimente fericite sau nefericite care afectează umanitatea sunt mai frecvente decât în alte perioade”. Există vremuri de epidemii morale dar și fizice. În anumite perioade, „spiritul controverselor religioase trezește

³⁸ După părerea noastră, cel mai ciudat dintre toate „coincidențele ciudate” este faptul că savanții noștri lasă deoparte fapte suficient de izbitoare care îi determină să folosească această expresie pentru a le denumi, în loc să acționeze pentru a ne oferi o explicație filozofică a lor.

pasiunile cele mai violente de care natura umană poate fi susceptibilă, provocând persecuții mutuale, vărsări de sânge și războaie; în altele, o epidemie de rezistență față de autoritatea instituită se răspândește în jumătate din lume (ca în 1848), rapid și simultan precum contagiunea corporală cea mai virulentă”.

Din nou, *caracterul colectiv* al fenomenelor mentale este ilustrat de o perturbare psihologică care invadează și domină mii de indivizi, privându-i de orice, în afara acțiunii automate, și dând naștere concepției populare de posesiune demoniacă, concepție care, într-un anumit sens, este justificată de pasiunile, emoțiile și acțiunile satanice ce însoțesc această condiție. La un anumit moment, tendința colectivă este în direcția retragerii și contemplării; rezultă astfel nenumărați adepți ai monahismului și sihăstriei. În alte perioade, mania este orientată spre *acțiune*, având drept scop un plan utopic în egală măsură nerealizabil și inutil, având ca efect faptul că mii de ființe își abandonează rudele, casele și țara în căutarea unui pământ ale cărui pietre sunt din aur sau poartă războaie nimicitoare pentru a cuceri orașe fără valoare sau deșerturi fără urmă.³⁹

Autorul pe care îl cităm mai sus spune că „semințele viciului și crimei par sădite sub suprafața societății și încolțesc și dau roade cu o rapiditate înspăimântătoare și într-o succesiune ce paralizază”.

În prezența acestor fenomene izbitoare știința rămâne fără cuvinte; nici măcar nu caută să stabilească ipoteze cu privire la cauza lor. Aceasta este firesc de vreme ce nu a învățat încă să privească dincolo de această sferă de noroi pe care trăim și de atmosfera sa apăsătoare, pentru a căuta influențele ascunse ce ne afectează zi de zi și chiar minut cu minut. Dar cei din Antichitate, a căror „ignoranță” domnul Proctor o presupune, au realizat pe deplin faptul că relațiile reciproce dintre corpurile planetare sunt la fel de bine puse la punct precum cele dintre corpusculii din sânge, care plutesc într-un fluid comun, și că fiecare dintre ele este afectat

³⁹ A se vedea Charles Elam, M.D., *A Physician's Problems*, Londra, 1869, p.159.

de influența combinată a celorlalte, la fel cum fiecare la rândul său le afectează pe toate celelalte. Deoarece planetele diferă ca mărime, distanță și activitate, la fel diferă în intensitate impulsurile lor asupra eterului sau luminii astrale, precum și forța magnetică și alte forțe subtile pe care le radiază în anumite părți ale cerului. Muzica este combinarea și modularea sunetelor, iar sunetul este efectul produs de vibrația eterului. Or, dacă impulsurile transmise eterului de către diferite planete poate fi asemănat tonurilor produse de diferitele note ale unui instrument muzical, nu este greu să înțelegem că „muzica sferelor” a lui Pitagora este mai mult decât o simplă închipuire, și că anumite aspecte planetare pot produce perturbări în eterul planetei noastre, iar altele pot crea calm și armonie. Anumite genuri de muzică ne creează o stare de frenezie; altele exaltă sufletul spre aspirații religioase. În sfârșit, nu există nicio creatură umană care să nu răspundă la anumite vibrații ale atmosferei. La fel se petrec lucrurile și în ceea ce privește culorile; unele ne trezesc, altele ne liniștesc și ne produc plăcere. Călugărițele se îmbracă în negru pentru a simboliza melancolia unei credințe zdrobite de păcatul originar; mireasa se îmbracă în alb; roșul stârnește mânia la anumite animale. Dacă noi și animalele suntem influențați de vibrațiile ce acționează la scară mică, de ce nu am putea fi influențați în masă de vibrațiile ce acționează la scară mare, cum ar fi efectul influenței combinate al astrelor?

„Știm”, spune dr. Elam, „că anumite condiții patologice au tendința să se transforme în epidemii sub *influența unor cauze încă neinvestigate*. ... Vedem cât de puternică este tendința ca, odată ce un verdict a fost promulgat, să ia o formă epidemică – și nicio opinie, nicio iluzie, nu este prea absurdă pentru a asuma acest caracter colectiv. Observăm de asemenea cum, într-un mod remarcabil, aceleași idei se reproduc și *reapar în epoci succesive* ... nicio crimă nu e prea oribilă pentru a deveni populară: omuciderea, infanticidul, sinuciderea, otrăvirea, sau orice alte concepții diabolice ale umanității.

...În ceea ce privește epidemiile, cauza răspândirii lor rapide într-o anumită perioadă *rămâne un mister!*"

Aceste câteva rânduri conțin un fapt psihologic de netăgăduit, schițat de condeiul unui maestru, și sunt în același timp o cvasi-mărturisire a unei ignoranțe totale – „*Cauze încă neinvestigate*”. De ce să nu fim sinceri și să adăugăm imediat, „imposibil de investigat prin metodele științifice actuale”?

Referindu-se la o epidemie de incendii, dr. Elam citează din *Annales d'Hygiène Publique* următoarele cazuri: „O fată având în jur de șaptesprezece ani ce a fost arestată sub bănuiala că a provocat incendii a mărturisit că în două cazuri a dat foc unor locuințe, împinsă dintr-un *instinct*, de o *nevoie irezistibilă*. ... Un băiat în jur de optsprezece ani a comis multe acțiuni asemănătoare. El nu a fost împins de vreo pasiune, ci izbucnirea flăcărilor a stârnit în el o emoție deosebit de plăcută.”

Cine nu a remarcat în coloanele presei zilnice incidente similare? Ele ne sar constant în ochi. În cazul crimelor de orice fel și al altor delictes cu un caracter diabolic, acțiunea este atribuită în nouă cazuri din zece, de către criminalii înșiși, unor *obsesii irezistibile*. „*Ceva* îmi șoptea constant în ureche. ... *Cineva* mă împingea și mă conducea neîncetat.” Acestea sunt confesiunile prea frecvente ale criminalilor. Medicii le atribuie halucinațiilor unor minți perturbate și numesc impulsul de a ucide *nebunie* temporară. Dar nebunia în sine este înțeleasă corect de orice psiholog? S-au formulat vreodată ipoteze cu privire la cauza ei, capabile să facă față cercetării unui cercetător intransigent? Să lăsăm lucrările controversate ale psihiatrilor contemporani să răspundă la această întrebare.

Platon admite că omul este jucăria necesității, în care intră în momentul apariției sale în această lume a materiei; el este influențat de cauze externe, iar aceste cauze sunt *daimonia*, cum le numește și Socrate. Fericit este omul pur din punct de vedere fizic, căci dacă sufletul său *exterior* (trupul) este pur, îl va întări pe cel de-al doilea (corpul astral), sau sufletul,

pe care el îl numește suflet muritor superior, care deși este predispus să greșească datorită propriilor sale motive, se va uni întotdeauna cu rațiunea împotriva înclinațiilor animalice ale trupului. Dorințele omului apar datorită corpului său material perisabil, la fel și celelalte boli; dar deși consideră crimele ca fiind câteodată *involuntare*, întrucât ele rezultă, la fel ca bolile trupesti, datorită unor cauze exterioare, Platon realizează o distincție foarte clară între aceste *cauze*. Fatalismul, pe care îl recunoaște ca fiind inherent umanității, nu înlătură posibilitatea de a le evita, căci deși durerea, frica, mânia și alte sentimente sunt date ființei umane dintr-o *necesitate*, „dacă le-ar birui, ar trăi corect, iar dacă ar fi biruit de ele, ar trăi *incorect*”⁴⁰. Omul dual, adică cel din care spiritul divin *nemuritor* a plecat, lăsând doar forma animală și corpul astral (sufletul muritor superior al lui Platon), este abandonat doar *instinctelor* sale, întrucât el a fost învins de toate relele inerente materiei; prin urmare, el devine o unealtă docilă în mâinile celor *invizibili* – a ființelor alcătuite din materie sublimată, plutind în atmosfera noastră și gata întotdeauna să-i inspire pe cei ce au fost abandonați pe bună dreptate de sfătuitorul lor *nemuritor*, Spiritul Divin, numit de Platon „geniu”⁴¹. Potrivit acestui mare filozof și inițiat, cel „care a trăit bine în timpul său hotărât, se va întoarce spre a locui pe *steaua* sa, și acolo va duce o existență binecuvântată și corespunzătoare naturii sale. Dar dacă va eșua în atingerea acestui deziderat, în generația a doua va trece *în trupul unei femei* – va deveni neajutorat și slab ca o femeie”⁴²; iar dacă în această condiție nu se va abate de la rău, va fi

⁴⁰ Jowett, *Timaios*.

⁴¹ Ibid.

⁴² Potrivit teoriei generalului Pleasonton cu privire la teoria electricității pozitive și negative ce se află la baza fiecărui fenomen psihologic, fiziologic și cosmic, abuzul stimulent de alcool transformă un bărbat într-o femeie și *vice-versa*, prin schimbarea polarității lor. „Când această schimbare a condiției electricității lor a avut loc”, spune autorul, „însușirile sale (cele ale unui bețiv) devin *feminine*; el este iritabil, irațional, nervos ... devine violent, iar dacă se întâlnește cu soția sa, a cărei condiție electrică obișnuită este aceeași cu condiția sa prezentă, pozitivă, ei se resping unul pe altul, devin reciproc abuzivi, intră în conflicte

preschimbat într-un animal, ce va semăna cu el în obiceiurile sale rele, iar chinurile și transformările sale nu vor înceta, până ce, urmând principiul original al identității și asemănării din interiorul lui, va depăși, cu ajutorul rațiunii, ultimele secreții ale *elementelor* turbulente și iraționale (demonii elementali) alcătuite din foc și aer, apă și pământ și se va întoarce la forma primei sale naturi mai bune.”⁴³

Dar dr. Elam gândește altfel. La pagina 194 a cărții sale, *A Physician's Problems*, el spune: „cauza răspândirii rapide a anumitor epidemii de boli, pe care el le observă, rămâne un mister”; dar în ceea ce privește incendiile el spune că „în toate acestea nu se află nimic misterios”, deși epidemia este puternic dezvoltată. Ciudată contradicție! De Quincey, în lucrarea sa cu titlul *Murder Considered as One of the Fine Arts*, tratează epidemia de asasinate dintre 1588 și 1635, în care șapte dintre personajele cele mai distinse ale vremii și-au pierdut viața de mâna unor asasini, și nici el, nici vreun alt comentator nu au putut explica misterioasa cauză a acestei manii ucigașe.

Dacă îi forțăm pe acești domni să ne ofere o explicație la care, în calitatea lor de filozofi, sunt obligați, ni se răspunde că este mult mai *științific* să atribuim aceste epidemii „agitației mentale”, „unei perioade de frământări politice (1830)”, „... imitației și impulsului”, „unor băieți excitabili și fără ocupație” și unor „fete *isterice*”, decât să căutăm într-un mod absurd verificarea unor tradiții superstițioase într-o ipotetică lumină astrală. Ni se pare că, dacă printr-o fatalitate a providenței, *isteria* ar dispărea complet din sistemul uman, tagma medicală s-ar afla în întregime

și certuri fatale, iar ziarele din ziua următoare anunță verdictul medicilor legiști cu privire la cazul respectiv. ... Cine s-ar aștepta să găsească descoperirea cauzei tuturor acestor crime teribile în transpirația unui criminal? Și totuși știința a arătat că metamorfoza *unui bărbat în femeie*, prin schimbarea condiției negative a electricității sale în electricitatea pozitivă a femeii, cu toate însușirile sale, este dezvăluită de natura transpirației sale crescute prin folosirea stimulentei alcoolice.” (*The Influence of the Blue Ray*, p. 119)

⁴³ Platon, *Timaios*.

în încurcătură cu privire la explicații legate de o clasă vastă de fenomene, clasificate în prezent într-un mod convenabil sub titlul de „simptome normale ale unor condiții patologice specifice ale centrilor nervoși”.

Isteria a fost până în prezent ancora de salvare a patologiştilor sceptici. Dacă o fată murdară de la țară începe dintr-odată să vorbească fluent în diferite limbi străine, până atunci necunoscute de ea, și să scrie poezie – „isterie!”. Dacă un medium levitează sub privirea a vreo doisprezece martori și iese pe o fereastră de la etajul trei, iar apoi e readus înapoi printr-o altă fereastră – „este vorba de o tulburare a centrilor nervoși, urmată de o iluzie isterică *colectivă*”⁴⁴. Iar dacă un terrier scoțian aflat în cameră în timpul unei astfel de manifestări este azvârlit, de o mână invizibilă, în celălalt capăt al camerei, spărgând în saltul său mortal un candelabru în bucăți, situat la o înălțime de optsprezece picioare [circa 6 metri – n.t.] și cade apoi mort⁴⁵ – „*halucinație canină!*”.

Știința adevărată nu are credință, spune dr. Fenwick din cartea *Strange Story* a lui Bulwer-Lytton; „adevărata știință cunoaște doar trei stări ale minții: negarea, convingerea și intervalul vast dintre cele două, care nu este credință, ci *suspendarea judecății*”. Astfel, poate, era știința adevărată în vremea dr. Fenwick. Dar știința adevărată din timpurile noastre moderne acționează altfel; fie neagă categoric, fără nicio investigație preliminară, fie se situează în intervalul dintre negare și convingere și, cu dicționarul în mână, inventează noi denumiri greco-latine pentru forme de isterie inexistente!

Adesea clarvăzătorii autentici și adepții magnetismului au descris epidemiile și manifestările *fizice* (deși pentru alții invizibile), pe care știința le atribuie epilepsiei, tulburărilor hemato-nervoase și atâtor altor tulburări de *origine somatică*, în conformitate cu viziunea lor lucidă în lumea astrală, afirmând că „unde electrice” se aflau într-o stare de perturbare violentă și că ei puteau distinge o relație directă între această perturbare a eterului și

⁴⁴ Littré, *Revue des Deux Mondes*.

⁴⁵ A se vedea lucrarea lui Mousseaux, *Œuvres des Démons*.

epidemia mentală sau fizică ce se dezlănțuia atunci. Dar știința nu a ținut seama de ei, ci și-a continuat munca enciclopedică, inventând nume noi pentru lucruri vechi.

„Istoria”, spune Du Potet, prințul hipnotizorilor francezi, „consemnează prea bine înregistrările triste privind vrăjitoria. Aceste fapte au fost prea reale și și au condus foarte repede la practici îngrozitoare, la abuzuri monstruoase!... Dar cum am ajuns să descopăr acest meșteșug? Unde l-am învățat? În gândurile mele? Nu!... Natura *însăși* mi-a dezvăluit secretul. Și în ce fel? Producând în fața propriilor mei ochi, fără ca eu să le fi căutat, fapte incontestabile de vrăjitorie și magie ... Ce este la urma urmei somnul somnambulic? *Un rezultat al puterii magiei*. Și ce anume determină aceste atracții, aceste *impulsuri subite*, aceste epidemii demente, aceste furii, antipatii, crize? Aceste frământări pe care *le putem face durabile?*... Ce anume le produce, dacă nu *însuși principiul* pe care îl folosim, agentul *atât de indiscutabil de bine cunoscut de către antici?* Ceea ce numiți fluid nervos sau *magnetism*, oamenii din trecut numeau *putere ocultă*, sau putere a sufletului, supunere, **MAGIE!**”

„Magia se bazează pe existența unei lumi eterogene, situate *în afara*, nu *înăuntrul* nostru; și cu care putem comunica prin întrebuințarea anumitor arte și practici. ... Un element *existând în natură*, necunoscut de majoritatea oamenilor, apucă o persoană și o spulberă și o doboară, la fel cum un uragan de temut face cu o trestie; îi împrăstie pe oameni departe, îi lovește într-o *mie de locuri în același timp*, fără ca aceștia să vadă dușmanul nevăzut sau să se poată apăra ... toate acestea sunt *demonstrate*. Că acest element poate alege prieteni și selecta *favoriți*, se supune *gândurilor* lor, răspunde vocii umane și înțelege semnificația *semnelor schițate*, iată ceea ce oamenii nu pot realiza și reprezintă ceea ce *rațiunea lor respinge* și este *ceea ce am văzut*; și o spun hotărât că, pentru mine, acesta este un fapt și un *adevăr* demonstrat pentru totdeauna.”⁴⁶

⁴⁶ Du Potet, *Magie Dévoilée*, pp. 51-147.

„Dacă aş intra în mai multe detalii, oricine ar înţelege de îndată, că *în jurul nostru, la fel ca şi în noi*, există cu adevărat fiinţe misterioase care au *putere şi formă*, care intră şi ies la voinţă, fără a ţine seama de uşile bine zăvorâte.”⁴⁷ Mai mult, capacitatea de a direcţiona acest fluid este o „proprietate fizică ce rezultă din organizarea noastră ... el trece prin toate corpurile ... totul poate fi utilizat ca un conductor pentru operaţiile magice şi îşi păstrează puterea de a produce la rândul său efecte”. Această teorie este comună tuturor filozofilor ermetici. Puterea fluidului este de așa natură „încât *nicio forţă chimică sau fizică nu îl poate distruge* ... Există foarte puţină asemănare între fluidele imponderabile cunoscute de fizicieni şi acest fluid magnetic animal.”⁴⁸

ZEII APARTINÂND PANTEOANELOR DIFERITELOR TRADIȚII SUNT DOAR SIMBOLURI ALE FORȚELOR NATURALE

Dacă ne referim la perioada medievală, descoperim că, printre alții, Cornelius Agrippa ne spune exact același lucru: „Forţa universală veşnic schimbătoare, *sufletul lumii*, poate fecunda orice, prin infuzarea în aspectul respectiv a propriilor sale proprietăţi celeste. Ordonate conform formulei pe care ne-o predă *ştiinţa*, aceste obiecte dobândesc darul de a ne transmite calităţile lor. Este suficient să le purtăm pentru a le simţi acţionând imediat, atât asupra sufletului, cât şi asupra trupului ... Sufletul omenesc deţine, datorită faptului că are aceeaşi esenţă cu întreaga creaţie, o *putere extraordinară*. Cel ce deţine acest secret are posibilitatea să se ridice în *ştiinţă* şi cunoaştere atât de sus cât îl poate purta imaginaţia sa, dar nu va putea realiza aceasta decât cu condiţia de a deveni intim unit cu această forţă universală. ... Adevărul, chiar viitorul, pot deveni atunci prezente pentru ochii

⁴⁷ Ibid., p. 201.

⁴⁸ Baronul du Potet, *Cours de Magnétisme*, pp. 17-108.

sufletului; şi acest fapt a fost demonstrat de multe ori de lucruri ce s-au petrecut în felul cum au fost văzute şi descrise mai înainte ... timpul şi spaţiul dispar în faţa privirii de vultur a sufletului nemuritor ... puterea lui devine nelimitată ... el poate străpunge spaţiul şi poate învălui cu prezenţa sa un om, *indiferent de distanţă*; poate să se scufunde în el şi să-l penetreze şi să-l facă să audă vocea persoanei căreia îi aparţine, ca şi când acea persoană s-ar afla în încăpere.”⁴⁹

Zei planetari

Dacă nu suntem dispuşi să căutăm dovezi sau să acceptăm informaţii de la filozofia ermetică medievală, ne putem întoarce şi mai mult în timp, în Antichitate, şi să alegem din mulţimea imensă de filozofi ai perioadei pre-creştine pe cineva care poate fi acuzat cel mai puţin de superstiţie şi credulitate. Vorbind despre cei pe care îi numeşte *zei*, şi care sunt spirite umane sau spirite eterice sau astrale, bătrânul orator spune: „Ştim că dintre toate fiinţele vii, omul este cel mai bine format şi, întrucât zeii aparţin acestei mulţimi, ei trebuie să aibă formă umană. ... Nu vreau să spun că zeii au corpuri din sânge, dar spun că ei par ca şi când ar avea corpuri din sânge ... Epicur, pentru care lucrurile ascunse erau la fel de tangibile ca şi când le-ar fi putut atinge cu mâna, ne învaţă că zeii nu sunt în general vizibili, dar sunt *inteligibili*; că nu au corpuri solide ... dar că îi putem recunoaşte după imaginea lor care *trece*; că, întrucât există *atomi* suficienţi în spaţiul infinit *pentru a produce asemenea imagini*, ele sunt produse în faţa noastră ... şi ne ajută să înţelegem ce anume sunt aceste fiinţe nemuritoare, fericite.”⁵⁰

⁴⁹ *De Occulto Philosophia*, pp. 332-358.

⁵⁰ Cicero, *De Natura Deorum*, cartea I, cap. XVIII.

„Când ființa inițiată”, spune Levi la rândul său, „a devenit pe deplin *lucidă*, ea transmite și direcționează la voință vibrațiile *magnetice* în substanța luminii astrale. ... Transformată în lumină umană în momentul concepției, ea (lumina) devine *primul înveliș al sufletului*; în combinație cu fluidele cele mai subtile formează un corp eteric sau *fantoma siderală*, care este eliberată complet *doar* în momentul morții.”⁵¹ A proiecta acest corp eteric la nu contează ce distanță; a-l face mai obiectiv și tangibil prin condensarea asupra formei sale fluidice a unor unde de aceeași esență este marele secret al adeptului-*magician*.

Magia teurgică este expresia desăvârșită a științei psihologice oculte. Academicienii o resping ca și cum ar fi halucinația unor creiere bolnave, sau o înfierează, susținând răspicat că este șarlatanie. Le refuzăm în modul cel mai categoric dreptul de a-și exprima părerea cu privire la un subiect pe care nu l-au investigat niciodată. În stadiul lor actual de cunoștințe, ei nu au dreptul să judece aspectele legate de magie și spiritism mai mult decât s-ar hazarda un locuitor al insulei Fiji să-și expună părerea cu privire la lucrările lui Faraday sau Agassiz. Tot ce pot ei să facă într-o zi, e să corecteze erorile zilei precedente. În urmă cu aproape trei mii de ani, anterior epocii lui Pitagora, filozofii antici susțineau că lumina era ponderabilă – prin urmare materie, și că lumina era forță. Teoria corpusculară, datorită unor eșecuri ale lui Newton de a o explica, a fost redusă la tăcere, iar teoria ondulatorie care proclama că lumina era *imponderabilă* a fost acceptată. Iar acum lumea este surprinsă de faptul că domnul Crookes *cântărește* lumina cu radiometrul său! Pitagoricienii susțineau că nici Soarele, nici stelele nu sunt *sursa* luminii și a căldurii și că cel dintâi nu este decât un agent, dar școlile moderne ne învață contrariul.

Același lucru se poate spune cu privire la legea gravitației a lui Newton. Urmând cu strictețe doctrina pitagoreică, Platon susținea că

⁵¹ Éliphas Levi.

gravitația nu este doar legea atracției magnetice a corpurilor mai mici de către cele mai mari, ci respingerea magnetică a celor asemănătoare și atracția celor contrarii. „Lucrurile ce sunt aduse împreună, contrar naturii”, spune el, „sunt în mod natural în război și se resping reciproc.”⁵² Acest lucru nu vrea să însemne că respingerea se produce în mod necesar între corpuri cu proprietăți diferite, ci pur și simplu că atunci când sunt aduse laolaltă corpuri în mod natural antagoniste, ele se resping reciproc. Cercetările lui Bart și Schweigger ne lasă prea puțin să ne îndoim cu privire la faptul că cei din Antichitate erau foarte familiarizați cu atracția reciprocă a fierului și magnetului, precum și cu proprietățile pozitive și negative ale electricității, indiferent de numele pe care i l-au dat. Relațiile magnetice reciproce ale corpurilor planetare, care sunt toate magneți, era pentru ei un fapt acceptat, iar aeroliții, nu numai că erau numiți de ei pietre magnetice, dar erau folosiți în cadrul Misterelor în scopuri pentru care în prezent recurgem la magneți. Când, prin urmare, profesorul A.M. Mayer de la Institutul de Tehnologie Stevens a afirmat în 1872 în cadrul Clubului Științific de la Yale că Pământul este un magnet imens și că „la orice perturbare bruscă de pe suprafața Soarelui, are loc o profundă perturbare a echilibrului în magnetismul Pământului, determinând vibrații intermitente magneților din observatoarele noastre și producând acele explozii uriașe de lumini polare, ale căror flăcări scânteietoare dansează în același ritm cu acul variabil”⁵³, el doar reafirma în engleză pură ceea ce fusese predat în dialectul doric cu secole în urmă, înainte ca primul filozof creștin să fi văzut lumina zilei.

Minunile realizate de preoții magiei teurgice sunt atât de bine dovedite, iar dovezile – dacă mărturia oamenilor are câtuși de puțin o valoare –

⁵² *Timaios*. Asemenea expresii l-au făcut pe profesorul Jowett să afirme în Introducerea sa că Platon învăța atracția corpurilor similare de către cele asemănătoare. Dar o asemenea afirmație ar însemna să conteste marelui filozof chiar și cunoștințele elementare cu privire la legile polilor magnetici.

⁵³ Alfred Marshall Mayer, Ph. D., *The Earth a Great Magnet*, conferință ținută în fața Clubului Științific de la Yale, 14 februarie 1872.

sunt atât de copleșitoare încât Sir David Brewster, în loc să recunoască faptul evident că adepții păgâni ai teurgiei i-au depășit cu mult pe creștini în miracole, le recunoaște cu evlavie celor dintâi înalta competență în fizică și în tot ce ține de domeniul filozofiei naturale. Știința se află așadar într-o dilemă foarte neplăcută. Ea trebuie fie să admită că fizicienii din Antichitate erau superiori în cunoaștere față de reprezentanții săi moderni, fie că există ceva în natură, dincolo de știința fizică, și că *spiritul* deține puteri la care filozofii noștri nu au visat niciodată.

„Greșeala pe care o facem într-o știință pe care am cultivat-o în mod deosebit”, spune Bulwer-Lytton, „adesea nu poate fi văzută decât în lumina unei științe diferite, cultivată în special de altul.”⁵⁴

Nimic nu poate fi explicat mai ușor ca posibilitățile cele mai înalte ale magiei. În lumina strălucitoare a oceanului universal de fluide magnetice, ale cărui valuri electrice unesc cosmosul și în mișcarea lor neîntreruptă pătrund fiecare atom și moleculă a creației nelimitate, discipolii magnetismului – deși experimentele lor variate sunt insuficiente – percep în mod intuitiv alfa și omega ale marelui mister. Doar studiul acestui agent, care este Suflul divin, poate descătușa secretele psihologiei și fiziologiei, fenomenelor cosmice și spirituale.

„Magia”, spune Psellus, „alcătuiă ultima parte a științei sacerdotale. Ea investigă natura, puterea și calitatea a tot ce era pământesc; elementele și părțile lor, animalele, toate varietățile de plante și fructele lor, pietrele și ierburile. Pe scurt, ea explora esența și puterea fiecărui lucru. În acest fel a ajuns, prin urmare, să-și producă efectele.

Ea a modelat *statui* (magnetizate) care asigurau sănătatea și a confecționat diverse figuri și obiecte (talismane), care puteau deveni în egală măsură instrumentul bolii sau al sănătății. De asemenea, prin magie, făceau să apară focul celest, iar atunci statuile râdeau și lămpile se aprindeau spontan.”⁵⁵

⁵⁴ *Strange Story*.

⁵⁵ A se vedea cartea lui Taylor, *Pausanias*, manuscrisul *Treatise on Demons*, de Psellus și

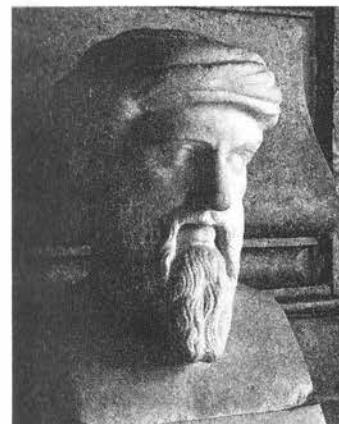
DOVEZI ALE PUTERILOR MAGICE ALE LUI PITAGORA

Dacă prin descoperirea modernă a lui Galvani putem pune în mișcare membrele unei broaște moarte și forța chipul unui om mort să exprime, prin contorsionarea trăsăturilor sale, cele mai variate emoții, de la bucurie la furie diabolică, disperare și groază, preoții păgâni, doar dacă nu ne putem bizui pe dovezile reunite ale celor mai de încredere oameni ai Antichității, realizau minuni încă și mai mari, făcând ca statuile lor din piatră și metal să transpire și să rădă. Focul pur, celest, al altarelor păgâne, era o manifestare a electricității extrase din lumina astrală. De aceea, dacă erau bine realizate, acest gen de statui erau înzestrate, fără nicio acuzație de superstiție, cu proprietatea de a reda în urma contactului cu ele sănătatea sau de a provoca boala, la fel ca oricare curea galvanică modernă sau baterie supraîncărcată.

Scepticii scolastici, la fel ca materialistii ignoranți, s-au amuzat enorm în ultimele două secole de „absurditățile” atribuite lui Pitagora de către biograful său, Iamblichos. Se spunea că filozoful din Samos a convins o ursoaică să renunțe să mănânce carne de om, că a forțat un vultur alb să coboare la el dintre nori și l-a îmblânzit mângâindu-l ușor cu mâna și vorbindu-i. Cu altă ocazie, Pitagora a convins chiar un bou să renunțe să mănânce bob, doar șoptind ceva la urechea animalului!⁵⁶ O, ignoranță și superstiție ale strămoșilor noștri, ce ridicole păreți în ochii generațiilor luminate de azi! Să analizăm totuși aceste absurdități. În fiecare zi vedem cum oameni analfabeți, proprietari ai unor menajerii ambulante, îmblânzesc și supun complet animalele cele mai feroce, doar prin puterea voinței lor irezistibile. Și chiar mai mult, în Anglia există în prezent mai multe tinere având sub douăzeci de ani, fragile fizic, ce realizează fără urmă de teamă același lucru. Toți am fost martorii sau am auzit de puterea

Treatise on the Eleusinian and Bacchic Mysteries.

⁵⁶ Iamblichos, *De Vita Pythag.*

Pitagora

aparent magică a unor magnetizori și psihologi. Ei sunt capabili să își subjuge pacienții pe o perioadă nelimitată de timp. Regazzoni, magnetizorul care a stârnit uimire în Franța și la Londra, a realizat fapte cu mult mai extraordinare decât cele atribuite lui Pitagora pe care le-am amintit în rândurile de mai sus. De ce să-i acuzăm atunci pe biografii străvechi ai unor oameni precum Pitagora și Apollonius din Tyana de denaturare voită sau de superstiție absurdă? Când ne dăm seama că majoritatea celor care sunt atât de sceptici față de puterile magice deținute de filozofii antici, care râd de teogoniile vechi și de „aberațiile” din mitologie, au totuși o credință implicită în povestirile și inspirația Bibliei, de-abia îndrăznind să pună la îndoială că Iosua a oprit mersul Soarelui, nu putem decât să fim de acord cu părerea justificată a lui Godfrey Higgins: „Când descopăr”, spune el, „că oameni învățați cred în *Geneză ad litteram*, în timp ce anticii, cu toate neajunsurile lor, aveau prea mult bun-simț să o accepte altfel decât alegoric, sunt tentat să mă îndoiesc de realitatea progresului minții umane!”⁵⁷

RASA NEVĂZUTĂ CE POPULEAZĂ SPAȚIUL ETERIC

Unul dintre cei foarte puțini comentatori ai autorilor greci și latini care a recunoscut celor din Antichitate capacitatea lor mentală este Thomas Taylor. În traducerea cărții *Viața lui Pitagora* a lui Iamblichos, el face următoarea remarcă: „Întrucât Pitagora, cum ne informează

⁵⁷ *Anacalypsis*, vol. I, p. 807.

Iamblichos, era inițiat în toate Misterele de la Byblos și Tyr, în operațiile sacre ale sirienilor și în misterele fenicienilor și, întrucât petrecuse douăzeci și doi de ani în sanctuarele misterioase (*adyta*) ale templelor din Egipt și se asociase cu magii din Babilon și a fost instruit de către aceștia în venerabila lor știință, nu este cătuși de puțin surprinzător faptul că era priceput în magie sau teurgie și, prin urmare, era capabil să realizeze lucruri ce depășesc puterea umană obișnuită și care par cu totul incredibile oamenilor de rând.”⁵⁸

În viziunea lor, eterul universal nu era doar ceva nelocuit, desfășurându-se pe întinderea cerului; era un ocean fără limite, populat, la fel ca oceanele noastre obișnuite, cu creaturi gigantice și creaturi mai mici și care purta în fiecare moleculă a sa germenii vieții. La fel ca bancurile de pești ce mișună în oceanele noastre și în cursurile de apă mai mici, fiecare specie având *habitatul* propriu într-un loc adaptat, în mod curios, naturii sale, unele fiind prietenoase și altele ostile omului, unele plăcute, iar altele înspăimântătoare la vedere, unele căutând refugiul ungherelor liniștite și al porturilor protejate, altele traversând suprafețe întinse de apă; se credea că diversele rase ale spiritelor elementale populează porțiuni diferite ale vastului ocean eteric și că se adaptează perfect condițiilor respective. Dacă vom reține doar ideea că deplasarea planetelor prin spațiu creează în mod cert o perturbare în acest mediu plastic și atenuat, la fel ca trecerea unei rafale de tun prin aer sau a unui vapor prin apă, iar acest lucru se produce la scară cosmică, putem înțelege, acceptând că premisele noastre sunt adevărate, că anumite aspecte planetare, mai mult decât altele, pot produce o agitație mult mai intensă și pot determina ca anumiți curenți mult mai puternici să curgă într-o anumită direcție. Acceptând aceleași premise, putem înțelege de asemenea de ce, datorită diferitelor aspecte ale astrelor, o multitudine de elementali pot fi revărsate în atmosfera noastră

⁵⁸ Iamblichos, *Life of Pythagoras*, p. 297.

sau într-o anumită parte a ei, iar acest fapt poate fi apreciabil prin efectele care decurg din acest lucru.

Conform doctrinelor antice, spiritele elementale lipsite de suflet s-au dezvoltat din mișcarea neîntreruptă, inerentă luminii astrale. Lumina este forță, iar aceasta este produsă de *voință*. Cum această voință provine dintr-o inteligență ce nu poate greși, deoarece nu are în ea nimic din organele materiale ale gândirii *umane*, fiind emanația pură cea mai rafinată a divinității supreme însăși („Tatăl” în concepția lui Platon), ea evoluează de la începutul timpurilor, conform unor legi imuabile, asigurând materialul necesar pentru apariția a ceea ce numim rase umane. Toate ființele ce aparțin acestei rase, fie că provin de pe această planetă sau de pe alte planete din miriadele răspândite în spațiu, și-au dezvoltat trupurile pământești din matricea corpurilor unei anumite clase a acestor ființe elementale, care au murit în lumile invizibile. În filozofia antică nu exista nicio verigă lipsă, ce trebuia completată prin ceea ce Tyndall numește o „imaginație educată”; nu exista niciun hiatus care să fie umplut cu volume de speculații materialiste necesare datorită încercării absurde de a rezolva o ecuație cu un singur termen; strămoșii noștri „ignoranți” au schițat legea evoluției în întregul univers. Or, cum această lege este valabilă atât pentru evoluția progresivă a unei nebuloase cât și pentru dezvoltarea corpului fizic al omului, anticii au observat o serie neîntreruptă de entități, începând cu eterul universal și până la spiritul încarnat al omului. Aceste transformări succesive aveau loc din lumea spiritului în cea a materiei groșiere; și retrecând prin aceasta, reveneau la sursa tuturor lucrurilor. „Coborârea speciilor” era pentru ei o coborâre a spiritului, sursa primară a tot, până la stadiul de materie. În acest lanț complet de dezvoltări, spiritele elementale aveau un loc la fel de distinct, intermediar între cele două extreme, precum veriga lipsă a lui Darwin între maimuță și om.

Niciun autor nu a oferit vreodată o descriere mai adevărată și mai poetică despre aceste ființe, ca Sir Bulwer-Lytton, autorul lucrării *Zanoni*.

El însuși se considera nu ca pe ceva făcut din materie, ci ca fiind o „idee de fericire și lumină”. Cuvintele sale par mai degrabă un ecou fidel al reamintirii, decât o simplă revărsare exuberantă a imaginației.

„Omul este arogant într-un raport direct proporțional cu ignoranța sa”, îi spune el prin gura înțeleptului Mejnour lui Glyndon. „Timp de mai multe secole, el nu a văzut în nenumăratele lumi scânteind în spațiu precum bulele unui ocean fără țărături, decât luminile neînsemnate. ... pe care Providența a fost încântată să le aprindă fără alt scop decât acela de a face noaptea mai plăcută omului. Astronomia a corectat această iluzie a vanității umane, iar acum ființa umană recunoaște fără tragere de inimă că stelele sunt lumi, mai mari și mai glorioase decât cea a oamenilor. Astfel, pretutindeni în acest plan imens, știința aduce o nouă viață luminii. ...

Judecând, prin urmare, printr-o analogie evidentă, dacă nu există nicio frunză, nicio picătură de apă, nicio stea îndepărtată, care să nu fie o lume vie ce poate fi locuită, ba mai mult, dacă omul însuși este o lume pentru alte vieți, și milioane și miriade de ființe sălășluiesc în râurile sângelui său și populează trupul său la fel cum omul populează pământul – bunul-simț (dacă savanții noștri ar avea) ar fi suficient să ne învețe că ambianța infinită pe care o numim spațiu – intangibilul fără limite care separă Pământul de Lună și stele – este umplut, de asemenea, cu viața potrivită și corespunzătoare lui. Ce absurd este să presupunem că viața forfotește pe fiecare frunză și că e totuși absentă din imensitatea spațiului! Legea acestui sistem măreț nu permite nici măcar risipirea unui atom; ea nu cunoaște niciun loc unde să nu existe ceva viu. ... Putem atunci să ne imaginăm că spațiul infinit ar fi el o risipă, lipsit de viață, mai puțin folositor în planul Ființei universale ... decât o frunză locuită, decât o globulă populată? Microscopul ne ajută să vedem creaturile care există pe o frunză, dar încă nicio lunetă nu a fost inventată pentru descoperirea creaturilor mai nobile și mai înzestrate ce plutesc în aerul nelimitat. Totuși, între acestea din urmă și om există o afinitate misterioasă și teribilă. ... Dar

mai întâi, pentru a depăși această barieră, sufletul cu care ascultăm trebuie ascuțit printr-un entuziasm intens, purificat de toate dorințele pământești. ... Când este astfel pregătit, știința poate fi chemată în ajutorul lui; vederea poate să devină mai subtilă, nervii mai sensibili, spiritul mai viu și mai vizibil, iar elementul însuși – aerul, spațiul – poate fi făcut, prin anumite secrete ale chimiei celei mai înalte, mai palpabil și mai clar. Și aceasta, iarăși nu este *magie*, cum o numesc cei creduli; așa cum am mai spus adeseori înainte, magia (știință ce violează natura) nu există; este *doar știință prin care natura poate fi controlată*. Or, în spațiu există milioane de ființe, spirituale nu în sensul literar al termenului, întrucât ele toate îmbracă forme specifice de materie, la fel ca vietățile extrem de mici ce nu pot fi văzute cu ochiul liber, dar este o materie atât de delicată, aeriană și subtilă încât este ca o peliculă ce îmbracă spiritul. ... Totuși, în realitate, aceste rase se deosebesc foarte mult între ele ... unele printr-o înțelepciune excepțională, altele printr-o răutate teribilă; unele sunt ostile omului la fel ca diavoli, altele sunt blânde ca mesagerii dintre pământ și cer. ... Printre locuitorii pragului mai este unul, care îi depășește în răutate și ură pe toți cei din neamul său; unul ai cărui ochi îi face să încremenească pe cei mai curajoși și a cărui putere crește asupra spiritului într-o proporție directă cu frica lui.”⁵⁹

Aceasta este schema, incompletă, a făpturilor elementale lipsite de spirit divin, schițată de o ființă umană despre care mulți oameni cu judecată credeau că știa mult mai mult decât era dispusă să recunoască în fața unui public neîncrezător.

În capitolul următor vom urmări să explicăm unele dintre teoriile ezoterice ale inițiaților sanctuarului cu privire la ceea ce omul a fost, este și poate fi. Doctrinile care erau predate în cadrul Misterelor – sursa din care a apărut Vechiul Testament și parțial cel Nou, aparțineau noțiunilor celor

⁵⁹ Bulwer-Lytton, *Zanoni*.

mai avansate ale moralei și revelației *religioase*. În timp ce sensul literar a fost abandonat fanatismului celor din clasele inferioare ale societății, ce nu judecau, clasele de sus, a căror majoritate era alcătuită din *Inițiați*, își urmau studiile în tăcerea solemnă a templelor și în adorarea *unicului Dumnezeu* al Cerurilor.

Teoriile lui Platon din *Banchetul* cu privire la crearea oamenilor primordialii și eseul despre cosmogonie din *Timaios* trebuie considerate în sens alegoric, dacă vrem să le acceptăm întru totul. Aceasta este semnificația pitagoreică ascunsă, din *Timaios*, *Cratylus* și *Parmenides* și din alte câteva trilogii și dialoguri pe care neoplatonicienii au îndrăznit să le expună, atât cât le-a permis jurământul teurgic al secretului. Doctrina pitagoreică, conform căreia *Dumnezeu este mintea universală răspândită în toate cele* și dogma cu privire la nemurirea sufletului sunt trăsăturile principale ale acestor învățături aparent nepotrivite. Evlavia și venerația imensă pe care Platon le simțea pentru Mistere sunt o garanție suficientă că nu ar fi consimțit niciodată anumite dezvăluiri indiscrete, trecând dincolo de un profund simț al responsabilității pe care fiecare adept îl resimte. „Perfecționându-se în mod constant în Misterele perfecte, omul devine doar prin ele cu adevărat perfect”, spune el în *Phædrus*.⁶⁰

Nu și-a dat osteneala de a-și ascunde nemulțumirea că Misterele au ajuns mai puțin secrete decât erau înainte. În loc de a le profana, punându-le la dispoziția mulțimii, ar fi vrut să fie păzite de toată lumea cu o grijă geloasă, cu excepția celor mai sinceri și mai demni dintre discipolii săi.⁶¹ Deși menționează zeii la fiecare pagină, monoteismul său nu poate fi contestat, întrucât întregul fir al discursului său indică faptul că prin

⁶⁰ Cory, *Phædrus*, I. 328.

⁶¹ Această afirmație este întărită în mod clar de Platon însuși, care spune: „Voi spuneți că în discursul meu anterior nu v-am explicat suficient natura *Celui Dintâi*. Am vorbit enigmatic *dinadins*, pentru ca în cazul în care s-ar petrece vreun accident cu tăblița, fie pe pământ ori pe mare, o persoană neavând cunoștințe anterioare despre subiect, să nu îi poată înțelege conținutul” (Platon, *Ep. II*, p. 312; Cory, *Ancient fragments*).

Benjamin Jowett

termenul *zei*, el înțelege o clasă de ființe aflate ierarhic mai jos decât divinitățile și doar cu o treaptă mai sus decât oamenii. Chiar și Josephus a observat și a recunoscut acest fapt, în pofida prejudecăților naturale ale rasei sale. În faimosul său atac împotriva lui Apion, acest istoric spune⁶²: „Totuși, aceia dintre greci care filozofau *în conformitate cu adevărul* nu erau ignoranți cu privire la niciun aspect ... ei nu au omis să observe superficialitățile înfricoșătoare din

alegoriile mitice, ceea ce i-a făcut să le disprețuiască pe bună dreptate. ... Mișcat de acest sentiment, Platon spune că nu este necesar să fie admis «în comunitate» niciunul dintre ceilalți poeți și îl înlătură cu blândețe pe Homer, după ce îl încoronase și miruise, pentru ca acesta să nu distrugă totuși, prin *miturile sale*, *credința ortodoxă cu privire la un Dumnezeu unic*.”

Cei care pot înțelege adevăratul spirit al filozofiei lui Platon vor fi satisfăcuți prea puțin de aprecierea față de Platon pe care Jowett o oferă cititorilor. El spune că influența exercitată de *Timaios* asupra posterității se datorează în parte unei interpretări greșite a doctrinei autorului de către neoplatonicieni. El vrea să credem că înțelesurile ascunse pe care ei le-au găsit în acest *Dialog* sunt „chiar în contradicție cu spiritul lui Platon”. Acest aspect ar echivala cu presupunerea că Jowett înțelege ce era cu adevărat acest spirit, în timp ce critica sa cu privire la același subiect indică mai degrabă că nu l-a înțeles deloc. Dacă, așa cum ne spune el, creștinii par să-și regăsească în opera lui Trinitatea, cuvântul, biserica și creația lumii, în sensul evreiesc, aceasta este din cauză că toate acestea chiar

⁶² *Josephus against Apion*, II, p. 1079.

se află acolo, și de aceea este perfect natural faptul că le-au găsit. Edificiul exterior este același, dar spiritul care însuflețea litera moartă a învățaturii filozofului a dispărut și în zadar l-am căuta în dogmele aride ale teologiei creștine. Sfînxul este același acum, la fel cum era cu patru secole înaintea erei creștine, dar Oedip nu mai este. El a fost ucis pentru că a dat lumii ceea ce lumea nu era suficient de matură să primească. A fost întruchiparea adevărului și a trebuit să moară, la fel cum fiecare mare întruchipare a adevărului trebuie să moară, înainte de a renaște, la fel ca pasărea Phoenix din vechime, din propria-i cenușă. Fiecare traducător al operei lui Platon a remarcat asemănarea ciudată dintre filozofia ezoteriștilor și doctrinele creștine, și fiecare dintre ei a căutat să o interpreteze conform sentimentelor religioase proprii. Astfel, Cory, în lucrarea sa *Ancient Fragments*, încearcă să dovedească faptul că nu este vorba decât de o asemănare exterioară și face tot posibilul să coboare în ochii publicului Monada lui Pitagora, înălțând pe ruinele ei zeitatea antropomorfică de mai târziu. Taylor, pledând în favoarea Monadei, se poartă la fel de neceremonios cu zeul mozaic. Zeller își bate joc fără teamă de pretențiile Părinților Bisericii care, în pofida istoriei și a cronologiei, fără a lua în seamă părerea celorlalți, insistă că Platon și școala lui au preluat de la creștinism trăsăturile sale fundamentale. Este un noroc pentru noi, pe cât este un ghinion pentru Biserica de la Roma, faptul că asemenea trucuri precum cel la care a recurs Eusebiu sunt dificil de realizat în epoca actuală. Era mai ușor să fie denaturată cronologia, în perioada episcopului de Cezareea decât acum, „de dragul sincronismului”, și cât timp există istoria, nimeni nu-i va putea împiedica pe oameni să știe că Platon a trăit cu 600 de ani înainte să-i vină ideea lui Irineu să stabilească o doctrină nouă pe ruinele Academiei mai vechi a lui Platon.

Această doctrină, că Dumnezeu este mintea universală răspândită în toate cele care sunt, stă la baza tuturor filozofiilor antice. Principiile budismului, care pot fi înțelese cel mai bine studiind filozofia lui Pitagora

– reflectarea lor fidelă – provin din aceeași sursă ca brahmanismul și creștinismul timpuriu. Procesul purificator al transmigrațiilor – metempsihoza – oricât de grosier a fost antropomorfizată mai târziu, trebuie privită doar ca o doctrină suplimentară, denaturată de sofistica teologilor, cu scopul de a dobândi o autoritate mai fermă asupra credincioșilor, printr-o superstiție populară. Nici Gautama Buddha, nici Pitagora nu au avut intenția să predea această alegorie pur metafizică într-un sens literar. În sens ezoteric, ea este explicată în „Misterul” lui Kounboum⁶³ și se referă la peregrinările pur spirituale ale sufletului omenesc. Învățații nu pot spera să găsească în litera moartă a literaturii sacre budiste adevărata soluție a subtilităților sale metafizice. Acestea istovesc puterea minții prin profunzimea ieșită din comun a raționamentului, iar elevul nu este niciodată mai departe de adevăr decât atunci când crede că e cel mai aproape să-l descopere. Stăpânirea fiecărei doctrine din sistemul budist complicat poate fi atinsă doar acționând în conformitate strictă cu metoda lui Pitagora și a lui Platon, adică de la universal la particular. Cheia pentru aceasta se află în principiile rafinate și mistice ale influxului spiritual al vieții divine. „Oricine nu cunoaște legea mea”, spune Buddha, „și moare în această stare, trebuie să se întoarcă pe pământ până când va deveni un Samanean perfect. Pentru a atinge acest țel, el trebuie să distrugă în el trinitatea Maya-ei.”⁶⁴ El trebuie să-și domolească pasiunile, să se unească și să se identifice cu legea (învățătura doctrinei secrete) și să înțeleagă religia anihilării.”

Aici, anihilare nu se referă decât la materie, cea a corpului vizibil, precum și cea a corpului invizibil, întrucât sufletul astral (*perispit*) este tot materie, oricât de sublimat ar fi. Aceeași carte spune că ceea ce a vrut Fo

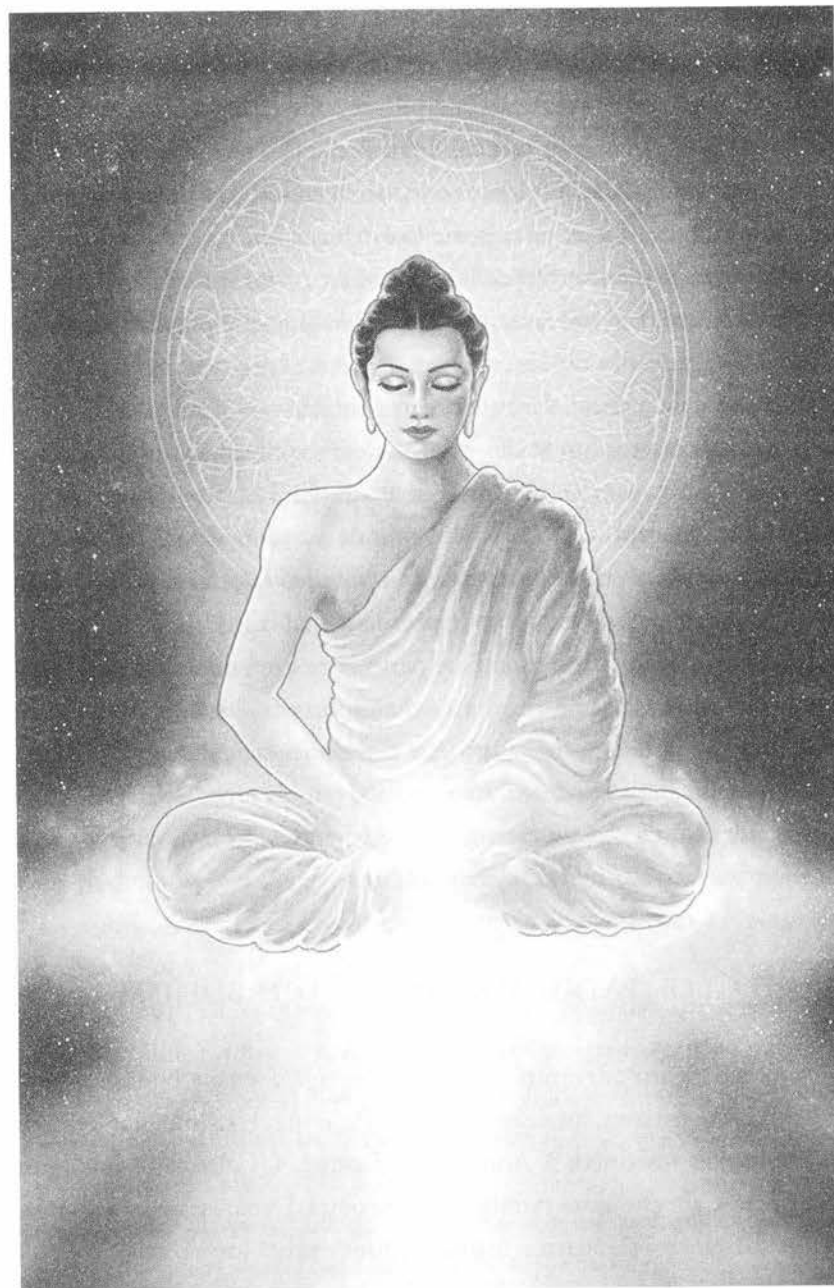
⁶³ A se vedea cap. XII, p. 291

⁶⁴ „Iluzia: materia în manifestarea sa triplă în corpul pământesc, sufletul sau corpul astral sau primar și sufletul dual al lui Platon, raționalul și iraționalul”, a se vedea capitolul următor.

(Buddha) să spună era că „substanța primitivă este eternă și neschimbătoare. Revelarea sa cea mai înaltă este eterul pur, luminos, spațiul infinit și nelimitat, iar nu un vid rezultând din absența formelor, ci dimpotrivă, *fundamentul tuturor formelor* și anterior lor. Dar însăși prezența acestor forme denotă că sunt creația *Maya*-ei, și toate lucrările ei sunt precum neantul dinaintea *ființei necreate*, SPIRITUL, în al cărui repaus profund și sacru orice mișcare trebuie să înceteze pentru totdeauna.”

Astfel, în filozofia budistă, *anihilare* înseamnă doar o dispersare a materiei, în orice formă sau *aparență* de formă; pentru că tot ceea ce are formă a fost creat și de aceea, mai devreme sau mai târziu trebuie să dispară, adică să își schimbe forma, de aceea, orice aspect trecător, deși în aparență permanent, nu este decât iluzie, *Maya*. Căci, întrucât eternitatea nu are început sau sfârșit, durată mai mult sau mai puțin îndelungată a unei anumite forme, trece ca un fulger instantaneu. Înainte să ne dăm seama că l-am văzut, s-a dus și a dispărut pentru totdeauna; prin urmare, chiar și corpul nostru astral, alcătuit din eter pur, nu este decât o iluzie a materiei, cât timp își păstrează conturul său terestru. Acesta din urmă se schimbă, spun budiștii, în funcție de meritele sau absența meritelor unei persoane în timpul vieții și aceasta este metempsihoza. Atunci când *entitatea* spirituală se desprinde pentru totdeauna de orice particulă de materie, abia atunci ea intră în Nirvana eternă și neschimbătoare. Ea există atunci în spirit, în *neant*, ca formă, ca aspect, ca aparență, ea este complet *anihilată*, și astfel nu va mai muri, întrucât doar spiritul în sine nu este *Maya*, ci unica REALITATE într-un univers iluzoriu de forme veșnic trecătoare.

Pe această doctrină budistă și-au fundamentat pitagoricienii principiile de bază ale filozofiei lor. „Acel spirit care dă viață și mișcare și care are natura luminii, poate fi redus oare la o non-entitate?” întreabă ei. „Acel spirit sensibil, care la animale exercită memoria, una din facultățile rațiunii, poate să moară și să fie redus la neant?” Iar Whitelock Bulstrode, luând într-un mod remarcabil apărarea lui Pitagora, explică această doctrină

adăugând: „Dacă spunei că animalele își dau suflul în aer și dispar aici, este exact ceea ce susțin și eu. Aerul este într-adevăr locul potrivit pentru a le primi, fiind, conform lui Laertius, plin de suflete, și, conform lui Epicur, plin de atomi, principiile tuturor lucrurilor, căci chiar și acest spațiu în care noi ne mișcăm, iar păsările zboară, are o natură cu atât mai spirituală cu cât este invizibil și de aceea poate foarte bine să fie receptorul formelor, întrucât formele tuturor corpurilor sunt de asemenea spirituale; nu putem decât să vedem și să-i auzim efectele; aerul în sine este prea rafinat și este deasupra capacității timpului. Ce este deci eterul din regiunea superioară și ce sunt influențele sau formele care coboară de acolo?”

Spiritele creaturilor, susțin pitagoricienii, sunt emanații ale părților celor mai sublimite ale eterului, emanații, SUFLURI, dar nu *forme*. Eterul este incoruptibil, toți filozofii sunt de acord în această privință, iar ceea ce este incoruptibil *este departe de a fi anihilat*, astfel că, atunci când se eliberează de *formă*, are toate drepturile să fie NEMURITOR. „Dar ce este acel ceva ce nu are corp, nu are *formă*, este imponderabil, invizibil și indivizibil, care există și totuși *nu există*?” întreabă budiștii. Răspunsul: „Este Nirvana”. Este NIMIC, nu este o regiune, ci mai degrabă o stare. Odată ce Nirvana a fost atinsă, ființa umană este absolvită de efectele celor „patru adevăruri”, căci un efect nu poate fi produs decât de către o cauză și orice cauză este *anihilată* în această stare.

CELE „PATRU ADEVĂRURI” DIN BUDISM

Aceste „patru adevăruri” sunt baza întregii doctrine budiste despre Nirvana. Acestea sunt, spune cartea *Prajna Paramita*: 1. Existența suferinței. 2. Producerea suferinței. 3. Anihilarea suferinței. 4. Calea către anihilarea suferinței. Care este sursa suferinței? – Existența. Deoarece există nașterea, rezultă bătrânețea și moartea; întrucât oriunde există formă, există o *cauză*

pentru durere și suferință. *Spiritul* în sine nu are formă și de aceea *nu se poate spune că există*. De fiecare dată când omul (omul eteric, interior) atinge acel punct în care devine în întregime spiritual, prin urmare lipsit de formă, el atinge o stare de beatitudine perfectă. OMUL ca ființă obiectivă este anihilat, dar entitatea spirituală cu viața ei subiectivă va trăi pentru totdeauna, întrucât spiritul este incoruptibil și nemuritor.

Datorită spiritului învățăturilor lui Buddha și ale lui Pitagora, putem recunoaște atât de ușor identitatea doctrinelor lor. Sufletul universal care pătrunde tot, *Anima Mundi*, este Nirvana, iar Buddha, ca nume generic, este *monada* antropomorfizată a lui Pitagora. Atunci când se odihnește în Nirvana, în beatitudinea ultimă, Buddha este monada tăcută, sălășluind în întuneric și tăcere; el este, de asemenea, Brahman cel fără formă, Divinitatea sublimă dar *de necunoscut*, ce pătrunde într-un mod invizibil întregul univers. De fiecare dată când se manifestă, dorind să se încarneze într-o formă inteligibilă pentru intelectul nostru, fie că îl numim *avatar* sau rege, Mesia sau o *permutație* a Spiritului Divin, *Logos*, Christos, sunt toate unul și același aspect. În fiecare dintre aceste cazuri este „Tatăl” care este în *Fiul* și Fiul care este în Tatăl. Spiritul nemuritor eclipsează omul muritor. El intră în om și, pătrunzându-i întreaga ființă, face din el un zeu, care coboară în lăcașul său pământesc. Fiecare om poate să devină un Buddha, spune doctrina. Și astfel, de-a lungul succesiunii nesfârșite a veacurilor, descoperim din când în când oameni care au reușit mai mult sau mai puțin *să se unească* „cu Dumnezeu”, conform expresiei, adică cu *propriul lor spirit*, cum ar trebui să interpretăm. Budiștii numesc astfel de ființe *Arhat*. Un Arhat se află cel mai aproape ca nivel de un Buddha și nimeni nu îl poate egala, nici în știința *innăscută*, nici în puteri miraculoase. Anumiți fahiri demonstrează foarte bine această teorie în practică, după cum a dovedit Jacolliot.

Chiar și în așa-numitele povestiri *fabuloase* din anumite cărți budiste, putem descoperi, atunci când sunt dezbrăcate de haina alegorică, doctrinele

Buddha

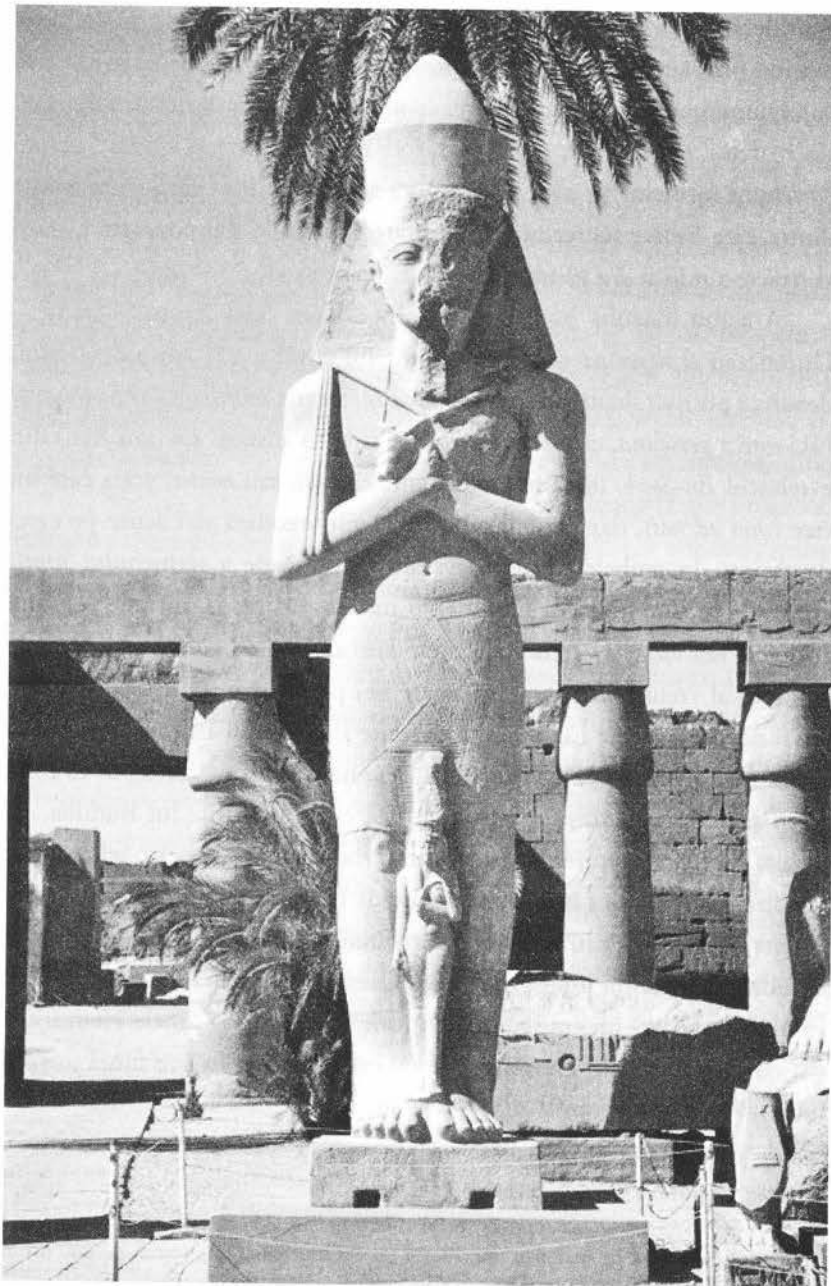
secrete predate de Pitagora. În cărțile Pali numite *Jutakas* sunt date cele 550 de încarnări sau metempsihoze ale lui Buddha. În ele se povestește cum a apărut el sub fiecare formă de viață animală și cum a animat fiecare ființă sensibilă de pe pământ, de la insecta minusculă până la pasăre, mamifer și în cele din urmă om, care este imaginea microcosmică a lui Dumnezeu pe pământ. Trebuie să înțelegem toate acestea *ad litteram*, sunt menite a fi o descriere a transformărilor

reale și a existenței unuia și aceluiași individ nemuritor, a aceluiași spirit divin, care a animat pe rând fiecare categorie de ființe simțitoare? Nu ar trebui mai degrabă să înțelegem, împreună cu metafizicienii budiști că, deși spiritele umane individuale sunt fără de număr, din punct de vedere colectiv ele sunt una, la fel cum fiecare picătură de apă extrasă din ocean, metaforic vorbind, poate avea o existență individuală și totuși să fie una cu celelalte picături care alcătuiesc acel ocean, căci fiecare spirit uman este o scânteie a aceleiași lumini ce pătrunde tot? Că acest spirit divin animă floarea, fragmentul de granit din coasta muntelui, leul, omul? Hierofanții egipteni, la fel ca brahmanii și budiștii din Orient și unii filozofi greci susțineau în principal că același spirit care animă particula de praf și care e ascuns în ea latent, animă și omul, manifestându-se în el în cel mai înalt grad de activitate. De asemenea doctrina despre recontopirea treptată a sufletului omenesc cu esența spiritului primar era cândva universală. Dar această doctrină nu a implicat niciodată anihilarea *eu-lui* spiritual superior – doar dispersarea *formelor exterioare* ale omului, după moartea sa terestră, precum și în timpul șederii sale pe pământ. Cine ar fi cel mai potrivit să ne împărtășească misterele de dincolo de moarte, pe care le

considerăm într-un mod greșit impenetrabile, decât acele ființe care, reușind prin auto-disciplină și puritatea vieții și a aspirației, să se unească cu „Dumnezeul” lor, au avut acces la *unele* străfulgerări, deși imperfecte, ale marelui adevăr.⁶⁵ Iar acești Văzători ne spun povești ciudate despre *varietatea* formelor pe care și le asumă sufletele astrale fără trup, forme dintre care fiecare reprezintă o reflectare spirituală, dar concretă a stării abstracte a minții și a gândurilor omului cândva viu.

A acuza filozofia budistă că respinge ideea unei Ființe Supreme – Dumnezeu și nemurirea sufletului, într-un cuvânt, a o acuza de ateism, deoarece potrivit doctrinelor ei Nirvana înseamnă *anihilare*, iar *Svabhāvāt* NU este o *persoană*, ci *nimic*, este pur și simplu absurd. *En* (sau Ayn) din evreiescul *En-Soph*, înseamnă de asemenea *nihil* sau *nimic*, acela care nu este (*quo ad nos*), dar nimeni nu a îndrăznit vreodată să-i acuze pe evrei de ateism. În ambele cazuri adevărata semnificație a termenului *nimic* cuprinde în sine ideea că Dumnezeu nu este un lucru, nu este o Ființă concretă sau vizibilă căreia să-i putem atribui în mod convenabil numele elocvent al vreunui lucru cunoscut de noi pe pământ. [Cu toate acestea, studiind discursurile lui Buddha păstrate în canonul Pali, se observă că ideea unei divinități personale, unui Dumnezeu creator conceput ca fiind etern și omniprezent, este incompatibilă cu învățăturile lui Buddha. Pe de altă parte, concepțiile unei divinități impersonale de orice fel, cum ar fi sufletul universului etc., sunt excluse de învățăturile lui Buddha despre Anatta, non-sinele sau non-substanțialitatea. Prim urmare, buddhismul nu admite existența unui Dumnezeu Creator care stăpânește Creația Sa. În plus, nu există niciun fel de mențiune în budism la Sinele Nemuritor (Atman) scânteia din Dumnezeu Tatăl care există în fiecare ființă umană (n.t.).]

⁶⁵ Porfir îl creditează pe maestrul său, Plotin, că s-a unit cu „Dumnezeu” de șase ori în cursul vieții, lamentându-se că el personal nu a reușit aceasta decât de două ori.

CAPITOLUL IX

FENOMENE CICLICE

„Nu poți numi nebunie ceva despre care nu știi nimic.”

Tertulian

„Aceasta nu e o problemă de azi,
Sau de ieri, ci a fost din toate timpurile;
Și nimeni nu ne-a spus de unde sau cum a venit!”

„Credința în supranatural este un fapt natural, primitiv, universal
și constant în viața și istoria rasei omenеști. A nu crede în
supranatural duce la materialism; materialismul cauzează desfrăul;
desfrăul provoacă frământările sociale în mijlocul cărora omul
învață din nou să creadă și să se roage.”

Guizot

„Dacă cineva consideră aceste lucruri de necrezut, să-și păstreze
părerea pentru el și să nu caute să-i contrazică pe cei care, prin
astfel de situații, sunt îndemnați spre studiul virtuții.”

Josephus

SEMNIIFICAȚIA EXPRESIEI „HAINE DE PIELE”

De la concepțiile lui Platon și Pitagora despre materie și forță, vom trece la filozofia cabalistă privind originea omului și o vom compara cu teoria selecției naturale expusă de Darwin și Wallace. Este posibil să găsim la fel de multe motive să credităm originalitatea anticilor în această direcție precum și în cea pe care am examinat-o deja. În concepția noastră, nu este necesară o dovadă mai puternică privind teoria evoluției ciclice decât cunoașterea comparată a epocilor trecute și a Părinților Bisericii în ce privește forma Pământului și mișcările sistemului planetar. Chiar în lipsa altor dovezi, ignoranța lui Augustin și Lactanțiu, care a indus în eroare întreaga creștinătate cu privire la aceste chestiuni până la perioada lui Galileo, ar marca eclipsele prin care cunoașterea omenească a trecut de la o epocă la alta.

„Hainele de piele”, menționate în capitolul trei din *Geneză*, care au fost date lui Adam și Evei, sunt interpretate de unii filozofi antici ca semnificând trupurile de carne în care, de-a lungul evoluției ciclurilor, au fost îmbrăcate progenerurile rasei. Ei susțineau că forma fizică creată după asemănarea lui Dumnezeu a devenit din ce în ce mai grosieră, până ce a fost atins ceea ce s-ar putea numi partea inferioară a ultimului ciclu spiritual, iar omenirea a intrat pe panta ascendentă a primului ciclu uman. Atunci a început o serie neîntreruptă de cicluri sau *yugas*, numărul exact al anilor cât durează fiecare yuga rămânând un mister inviolabil, păstrat în interiorul sanctuarelor și dezvăluit doar celor inițiați. De îndată ce omenirea a intrat într-un nou ciclu, epoca de piatră, care a marcat încheierea ciclului anterior, a început să treacă gradat către următoarea epocă mai elevată. Cu fiecare eră sau epocă ce a urmat, oamenii au devenit din ce în ce mai rafinați până când a fost atins cel mai înalt grad de perfecțiune corespunzător ciclului respectiv. Apoi, refluxul timpului a dus înapoi cu sine vestigiile progresului uman, social și intelectual. Cicluri

s-au succedat ciclurilor prin tranziții imperceptibile, națiuni înfloritoare, cu un grad de civilizație ridicat, au crescut în putere, au intrat în declin și au dispărut, iar omenirea, după ce a atins capătul inferior al arcului ciclic, s-a cufundat din nou în primitivism la fel ca la început. Regate s-au destrămat și națiuni au urmat altor națiuni, de la începuturi și până în zilele noastre, rasele urcând alternativ și coborând de la stadiul cel mai înalt, la stadiul cel mai de jos de dezvoltare. Draper remarcă faptul că nu există niciun motiv pentru care să presupunem că un anumit ciclu ar trebui să influențeze întreaga rasă umană. Dimpotrivă, în timp ce omul regresează într-o parte a planetei, în altă parte el se poate afla pe calea progresului și civilizației.

Cât de asemănătoare este această teorie cu legea mișcării planetare, care determină rotația sferelor individuale în jurul axelor proprii, care face ca diverse sisteme să se învârtă în jurul sorilor lor respectivi și o întreagă armată stelară să urmeze același traseu în jurul unui centru comun! Viață și moarte, lumină și întuneric, zi și noapte pe planetă, în vreme ce ea se învârtă în jurul axei proprii și traversează cercul zodiacal ce reprezintă ciclurile mai mici și mai mari.⁶⁷ Să ne amintim axioma hermetică: „Precum sus, așa și jos; precum în ceruri, așa și pe pământ.”

Domnul Alfred R. Wallace susține cu o logică clară faptul că dezvoltarea omului a fost mai pronunțată în organizarea sa mentală decât în forma sa exterioară. În viziunea sa, omul diferă de animal prin faptul

Alfred Russel Wallace

⁶⁷ Se spune că Orfeu a atribuit marelui ciclu o durată de 120.000 de ani, iar Cassandru – de 136.000 de ani. A se vedea Censorinus: *De natal. Die Chronological and astronomical fragments.*

că este capabil să sufere schimbări majore ale condițiilor și mediului fără să prezinte modificări foarte pronunțate ale formei trupului sau structurii sale. El întâmpină schimbările climatului printr-o modificare corespunzătoare a modului său de a se îmbrăca, de a se adăposti, a armelor și a uneltelor. Trupul său poate deveni mai puțin păros, mai drept și având culori și proporții diferite; „capul și fața sunt conectate direct cu creierul și, fiind agentul său, exprimă mișcările cele mai rafinate ale naturii sale”, modificându-se doar odată cu dezvoltarea intelectului.

A fost o vreme când „omul nu dobândise încă acest creier minunat dezvoltat care este organul minții și care acum, chiar și în cazul exemplarelor inferioare, îl ridică cu mult deasupra animalelor celor mai evolute. O vreme când acesta avea doar forma unui om și cu greu natura lui, când nu avea limbaj omenesc, nici sentimente pline de înțelegere sau moralitate.” În continuare, domnul Wallace afirmă: „Omul e posibil să fi fost, de fapt, cred că *trebuie să fi fost* cândva o rasă omogenă ... părul care îi acoperea trupul a dispărut aproape în întregime.” Despre oamenii cavernelor de la Les Eyzies, domnul Wallace remarcă: „Lățimea mare a feței, dezvoltarea pronunțată a părții ascendente a maxilarului inferior ... indică o forță musculară enormă și trăsăturile unei rase sălbatice și brutale.”

SELECȚIA NATURALĂ ȘI REZULTATELE EI

Acestea sunt străfulgerările pe care antropologia ne permite să le avem despre oameni, fie că au ajuns la capătul unui ciclu evolutiv sau că încep unul nou. Să vedem cât de mult sunt ele confirmate prin psihometria clarvăzătoare. Profesorul Denton i-a dat într-o zi soției sale spre examinare un fragment de os fosilizat, fără a-i oferi niciun indiciu cu privire la ce anume era. Acest obiect i-a trezit imediat doamnei Denton imagini cu oameni și scene despre care profesorul crede că aparțineau epocii de

piatră. Ea a văzut oameni semănând foarte mult cu maimuțele, cu un trup foarte păros „ca și cum părul natural trebuia să le servească drept îmbrăcăminte”. „Mă întreb dacă pot sta perfect în picioare; articulațiile de la șolduri par să fie astfel formate încât nu pot”, a adăugat ea. „Câteodată văd o parte a trupului uneia dintre acele ființe, care prin comparație cu celelalte arată destul de netedă. Pot vedea pielea, care are o culoare mai deschisă. ... Nu știu dacă aparține aceleiași perioade. ... De la distanță fața pare plată; partea inferioară este solidă; au ceea ce presupun că se numește prognatism. Regiunea frontală a capului este joasă, iar partea ei inferioară este foarte proeminentă, formând o cută rotundă de-a curmezișul frunții, imediat deasupra sprâncenelor. ... Acum văd o față care arată la fel ca cea a unei ființe umane, deși are încă o înfățișare asemănătoare unei maimuțe. Toate aceste ființe par să aparțină aceleiași specii, cu brațe lungi și trupuri păroase.”⁶⁸

Fie că oamenii de știință sunt sau nu dispuși să recunoască exactitatea teoriei hermetice cu privire la evoluția fizică a omului ca fiind emanația unor naturi mai elevate și mai spirituale, ei înșiși ne arată modul în care rasa a evoluat de la punctul cel mai de jos observat până la gradul actual de dezvoltare. Și cum întreaga natură pare alcătuită din analogii, este oare lipsit de rațiune să afirmăm că aceeași dezvoltare progresivă a formelor individuale trebuie să prevaleze printre locuitorii universului *invizibil*? Dacă astfel de rezultate minunate au fost produse în procesul evoluției pe mica noastră planetă insignifiantă, dând naștere unor oameni înzestrați cu rațiune și intuiție, dintr-o categorie superioară familiei maimuțelor, de ce să presupunem că tărâmurile nemărginite ale spațiului sunt populate doar de forme *angelice* imateriale? De ce să nu lăsăm loc în aceste domenii vaste dublurilor spirituale ale acestor strămoși păroși, cu brațe lungi, raționând doar pe jumătate, care trebuie să fi fost predecesorii lor, precum și tuturor

⁶⁸ W. și E. Denton, *The Soul of things*, vol. I.

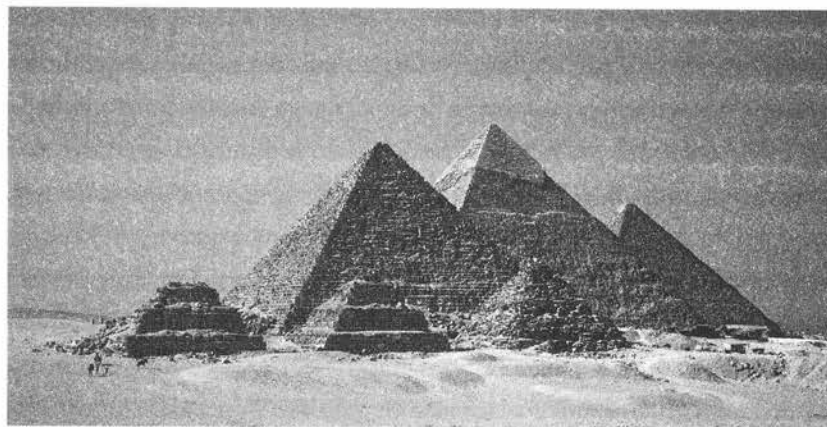
urmașilor lor, până în zilele noastre? Desigur, partea spirituală a acestor membri primitivi ai familiei umane ar trebui să fie la fel de primitivă și nedezvoltată precum corpul lor fizic. Deși nu au încercat să calculeze durata „marelui ciclu”, filozofii hermetiști susțineau totuși că, potrivit legii ciclurilor, rasa umană va trebui să se întoarcă într-o zi în mod inevitabil și colectiv la acel punct de plecare, când omul a fost pentru prima dată îmbrăcat cu „hainele de piele”; sau, ca să ne exprimăm mai clar, rasa umană va trebui, în cele din urmă, în conformitate cu legea evoluției, să fie spiritualizată *fizic*. Cu excepția cazului în care domnii Darwin și Huxley ar fi în măsură să demonstreze că omul epocii noastre a atins, în calitate de animal fizic și moral, culmea perfecțiunii, iar evoluția ajungând la apogeu trebuie să se oprească din orice dezvoltare ulterioară a speciei moderne *Homo*, nu vedem cum aceștia ar putea respinge o asemenea deducție logică.

„CERCUL NECESITĂȚII” LA EGIPTENI

În prelegerea sa *The Action of Natural Selection on Man*, domnul Alfred R. Wallace își încheie demonstrația referitoare la dezvoltarea raselor umane sub acțiunea legii selecției afirmând că, dacă concluziile sale sunt corecte, „rezultă în mod inevitabil că rasele cele mai elevate – cele mai dezvoltate intelectual și moral – vor trebui să înlocuiască rasele inferioare și degradate, iar puterea «selecției naturale», ce acționează și la nivelul organizării mentale, va trebui să conducă întotdeauna la adaptarea din ce în ce mai bună a facultăților superioare ale omului la condițiile naturii înconjurătoare și la exigențele stării sale sociale. În timp ce forma sa exterioară va rămâne probabil pentru totdeauna neschimbată, cu excepția dezvoltării acelei frumuseți desăvârșite ... rafinată și înnobilită de facultățile intelectuale cele mai elevate și de emoțiile cele mai pline

de înțelegere, structura sa mentală va putea continua să se dezvolte și să se îmbunătățească, până ce lumea va fi din nou populată de o rasă unică aproape omogenă, în care niciun individ nu va fi inferior *specimenelor celor mai nobile ale umanității actuale*.” Metode științifice obiective și o oarecare prudență în expunerea acestor posibilități ipotetice își au evident locul lor în exprimarea opiniilor acestui antropolog important. Totuși, ceea ce afirmă mai sus nu se află deloc în dezacord cu afirmațiile noastre legate de Cabala. Să-i permitem naturii aflate în continuă dezvoltare, legii importante a „supraviețuirii celor mai apti”, să treacă cu un pas dincolo de deducțiile domnului Wallace și vom avea în viitor posibilitatea – ba chiar siguranța – unei rase care, la fel ca Vrîl-ya, *viitoarea rasă* a lui Bulwer-Lytton, va fi doar la un pas de primitivii „Copii ai Zeilor”.

Să remarcăm faptul că această filozofie a ciclurilor, care a fost exprimată alegoric de către hierofanții egipteni sub forma „cercului necesității”, explică în același timp alegoria „Căderii omului”. Potrivit descrierilor arabe, fiecare dintre cele șapte încăperi ale Piramidelor – cele mai grandioase dintre toate simbolurile cosmice – era cunoscută sub numele unei planete. Însăși arhitectura deosebită a Piramidelor arată orientarea gândirii metafizice a constructorilor. Vârful se pierde în cerul albastru senin al ținutului Faraonilor și simbolizează punctul primordial pierdut în universul nevăzut din care a provenit prima rasă a prototipurilor spirituale ale omului. Fiecare mumie, din momentul în care era îmbălsămată, își pierde, într-un sens, individualitatea fizică; ea simboliza rasa umană. Plasată în modul cel mai favorabil pentru a ajuta ieșirea „sufletului”, acesta trebuia să treacă prin cele șapte încăperi planetare înainte să iasă prin vârful simbolic. Fiecare încăpere reprezenta, în același timp, una dintre cele șapte sfere și unul dintre cele șapte tipuri cele mai elevate ale umanității fizico-spirituale ce se presupunea că se afla deasupra noastră. La fiecare 3.000 de ani, sufletul, reprezentant al rasei sale, trebuia să se întoarcă la punctul de plecare primordial, înainte să treacă printr-un nou proces evolutiv,

Piramidele de pe platoul Gizeh

către o transformare fizică și spirituală și mai desăvârșită. Este necesar să pătrundem cu adevărat profunzimea metafizicii absconse a misticismului oriental înainte de a realiza pe deplin infinitatea subiectelor ce au fost îmbrățișate dintr-odată de gândirea măreață a exponenților săi. La origini fiind o ființă spirituală perfectă și pură, Adam din cel de-al doilea capitol din *Geneză*, nemulțumit de poziția pe care i-o atribuisese Demiurgul (care era cel mai vechi dintre cei dintâi zămislighi, Adam-Kadmon), al doilea Adam, „omul din țărână”, urmărește în orgoliul său să devină Creator la rândul său. Emanat din Kadmon cel androginal, acest Adam este la rândul său, androgin; căci, potrivit credințelor celor mai vechi prezentate alegoric în *Timaios* de Platon, prototipurile raselor noastre au fost toate închise în copacul microcosmic care creștea și se dezvolta în interiorul și sub marele arbore macrocosmic pământesc. Spiritul divin fiind considerat o unitate, oricât de numeroase ar fi razele marelui soare spiritual, omul își are originea, la fel ca toate celelalte forme, organice sau nu, în această Fântână de Lumină Eternă. Chiar dacă am respinge ipoteza omului androgin în ceea ce privește evoluția sa fizică, semnificația alegoriei în sensul său spiritual rămâne neștirbită. Cât timp primul om-zeu, simbolizând primele două principii ale creației, dublul element masculin și feminin, nu avea

noțiunea binelui și a răului, el nu putea ipostazia „femeia”, deoarece ea era în el, la fel cum el era în ea.

Doar ca urmare a aluziilor nefaste ale șarpelui, atunci când *materia* s-a condensat și s-a răcit în omul spiritual în contactul său cu elementele, fructele arborelui-om – care este însuși arborele cunoașterii – s-au arătat privirii sale. Din acest moment uniunea androginală a încetat, bărbatul a făcut să se dezvolte din el femeia ca entitate separată. Ei au rupt firul care unea spiritul pur și materia pură. De acum ei nu vor mai crea *spiritual*, ci doar prin puterea voinței; omul a devenit un creator fizic, iar regatul spiritului va putea fi cucerit doar printr-o lungă întemnițare în materie. Semnificația lui Gogard, arborele vieții elenic, stejarul sacru în ale cărui ramuri bogate sălășluiește șarpele ce *nu poate* fi îndepărtat, devine astfel evident. Ieșind târându-se din *ilus*-ul primordial, șarpele lumesc devine din ce în ce mai material și crește în forță și putere cu fiecare evoluție nouă.

Adam Primus sau Kadmon, Logos-ul în mistica evreilor, este identic cu Prometeu al grecilor, care caută să rivalizeze cu înțelepciunea divină; el este de asemenea Poimandres la Hermes, sau PUTEREA GÂNDIRII DIVINE, în aspectul său cel mai spiritual, deoarece el a fost mai puțin ipostaziat la egipteni decât la evrei și la greci. Toți aceștia creează oameni, dar dau greș în atingerea obiectivului final. Dorind să-l înzestreze pe om cu spirit nemuritor, pentru ca legând trinitatea de unitate să se poată întoarce treptat la starea sa spirituală primară fără a-și pierde individualitatea, Prometeu eșuează în încercarea de a fura focul *divin* și este condamnat să-și ispășească nelegiuirea pe muntele Kazbeck. Prometeu este de asemenea *Logos* la vechii greci, la fel ca și Heracle. În *Codex Nazareus*⁶⁹ vedem cum Bahak-Zivo părăsește cerul tatălui său, mărturisind că, deși este tatăl geniilor, este incapabil să „creeze creaturi”, întrucât îl cunoaște la fel de puțin pe Orcus ca „focul mistuitor căruia îi lipsește lumina”. Iar Fetahil,

⁶⁹ A se vedea *Cosmogony of Pherecydes*.

Crearea oamenilor de către Prometeu în timp ce Atena privește

una dintre „puteri”, stă în „noroi” (substanță) și se întreabă de ce este atât de schimbat focul cel viu.

Toți acești *Logoi* au năzuit să înzestreze omul cu spirit nemuritor, au eșuat și aproape toți sunt reprezentați fiind pedepsiți pentru încercarea lor prin pedepse aspre. Aceia dintre primii Părinți Creștini, care precum Origene și Clement din Alexandria erau foarte pricepuți în simbolismul păgân, întrucât au fost mai întâi filozofi, s-au simțit foarte stânjeniți. Ei nu puteau nega că doctrinele lor fuseseră anticipate în miturile străvechi. Ultimul *Logos*, potrivit învățăturilor lor, apăruse de asemenea pentru a arăta omenirii calea nemuririi; și în dorința de a înzestra lumea cu viața veșnică prin intermediul focului de la Rusalii, și-a pierdut viața conform programului tradițional. Astfel a fost generată explicația foarte stângace pe care clerul modern o oferă liber, și anume că toate aceste tipologii mitice aveau darul profeției, care, prin mila Domnului, le-a fost acordat chiar și

idolatrilor păgâni! Păgânii, afirmă ei, își reprezentaseră în imagini, marea dramă a Calvarului – de unde rezultă asemănarea. Pe de altă parte, filozofii susțineau, cu o logică inatacabilă, că părinții pioși s-au slujit pur și simplu de un teren gata pregătit, fie considerând că acest lucru este mai ușor decât folosirea propriei imaginații, fie din cauza numărului din ce în ce mai mare de prozeiți ignorați care erau atrași de noua doctrină datorită acestei asemănări extraordinare cu mitologia lor, cel puțin în privința formei exterioare a doctrinei lor fundamentale.

RASELE PRE-ADAMITE

Alegoria despre Căderea omului și despre focul lui Prometeu este și ea o altă versiune a mitului revoltei orgoliosului Lucifer azvârlit în iad – Orcus. În religia brahmanilor, Moisaure, Lucifer la hinduși, devine invidios pe lumina strălucitoare a Creatorului și, în fruntea unei legiuni de spirite inferioare, se revoltă împotriva lui Brahma și îi declară război. Ca și Hercule, Titanul credincios, care îl ajută pe Jupiter și îi restituie tronul, Siva, al treilea personaj din trinitatea hindusă, îi azvârle pe toți cei din sălașul celest în Honderah, regiunea întunericului etern. Dar aici, îngerii căzuți sunt înfățișați căindu-se pentru fapta lor rea, și în doctrina hindusă li se acordă tuturor șansa să evolueze. În ficțiunea greacă, Hercule, zeul solar, coboară în Hades pentru a elibera victimele de caznele lor; iar Biserica Creștină îl reprezintă de asemenea pe Dumnezeuul său încarnat coborând în regiunile plutonice sumbre și învingându-l pe fostul arhanghel răzvrătit. La rândul lor, cabaliștii explică alegoria într-un mod semi-științific. Adam al doilea sau prima rasă creată, pe care Platon o numește rasa zeilor, iar Biblia – Elohim, nu avea o natură triplă ca omul terestru: adică nu era alcătuit din suflet, spirit și trup, ci era un amestec de elemente astrale sublimite, în care „Tatăl” suflase un spirit divin, nemuritor. Acesta, din

cauza originii sale zeești, se lupta într-una pentru a se elibera chiar și de legăturile acelei închisori fragile; prin urmare, „copiii lui Dumnezeu”, în eforturile lor nechibzuite, au fost primii care au trasat un model viitor pentru legea ciclică. Dar omul nu trebuie să fie „asemenea unuia dintre noi”, spuse Divinitatea Creatoare, unul dintre Elohimii „însărcinat cu crearea animalului inferior”⁷⁰. Și astfel, atunci când oamenii din prima rasă au ajuns în vârful primului ciclu, și-au pierdut echilibrul și al doilea lor înveliș, veșmântul grosier (corpul astral), i-a târât în jos pe arcu opus.

Această versiune cabalistă a fiilor lui Dumnezeu (sau ai luminii) este prezentată în *Codex Nazareus*. Bahak-Zivo, „tatăl geniilor, primește ordinul de a „alcătui creaturi”. Dar datorită faptului că „nu are cunoștință despre Orcus”, eșuează și îl cheamă în ajutor pe Fetahil, un spirit și mai pur, care eșuează și mai tare.

În acest moment pășește pe scena creației „spiritul”⁷¹ (care ar trebui tradus în mod corect prin „suflet”, întrucât el este *anima mundi*, care la nazareeni și la gnostici era *feminin*), și care observând că în Fetahil⁷² omul cel mai nou (ultimul), strălucirea era „schimbată” și că în acea strălucire exista „descresștere și degradare”, îl trezește pe Karabtanos⁷³ „care era delirant, lipsit de rațiune și judecată” și îi spune: „Ridică-te; iată, strălucirea (lumina) omului *cel nou* (Fetahil) nu a reușit (să producă sau să creeze oameni), diminuarea strălucirii sale este vizibilă. Ridică-te, unește-

⁷⁰ A se vedea *Timaios*, de Platon.

⁷¹ Bazându-se pe autoritatea lui Irineu, a lui Justin Martirul și a lucrării *Codex* propriu-zise, Dunlap demonstrează că nazareenii considerau „spiritul”, sau mai curând sufletul, ca fiind o putere feminină și malefică. Irineu, acuzându-i pe gnostici de erezie, numește pe Christos și Duhul Sfânt „*perechea gnostică ce produce Aeon-ii*” (Dunlap, *Sod, the Son of the Man*, p. 52, nota de subsol).

⁷² Fetahil era la nazareeni regele luminii și *Creatorul*; dar în cazul de față el este Prometheu cel lipsit de noroc care nu reușește să obțină *Focul Viu*, necesar pentru formarea sufletului divin, deoarece nu cunoaște numele *secret* (numele inefabil și care nu putea fi comunicat al cabaliștilor).

⁷³ Spiritul materiei și concupiscentei.

te cu MAMA ta (*spiritus*) și eliberează-te de limitările care te țin și care sunt mai vaste decât lumea întreagă.”

După care urmează uniunea materiei frenetice și oarbe, ghidată de pătrunderea treptată a spiritului (nu suflul *Divin*, ci spiritul *Astral*, care prin esența sa dublă este deja contaminat de materie), iar jertfa MAMEI fiind acceptată, Spiritul concepe cele „Șapte Forme”, pe care Irineu le consideră ca fiind cele șapte *stele* (planete), dar care reprezintă cele șapte *păcate capitale*, rodul unirii dintre unui suflet astral separat de sursa sa divină (spiritul) și *materie*, demonul orb al concupiscentei. Văzând aceasta, Fetahil își întinde mâna deasupra abisului materiei și spune: „Să existe Pământul, la fel cum există sălașul puterilor.” Cufundându-și mâna în haos, pe care îl condensează, el creează planeta⁷⁴ noastră. În continuare, în *Codex* ni se spune cum Bahak-Zivo a fost separat de Spirit, iar geniile sau îngerii, de rebeli.⁷⁵ Apoi, Mano⁷⁶ (cel mai mare), care sălășluiește cu *mărețul* FERHO, cheamă pe Kebar-Zivo (cunoscut de asemenea sub numele de Nebat-lavar bar Iufin-Ifafin), Helm și Vița vieții⁷⁷ el fiind *a treia viață* și fiindu-i milă de spiritele rebele și necugetate, din cauza marii lor ambiții, spune: „Domn al geniilor”⁷⁸ (Aeonii), iată ce fac spiritele, îngerii rebeli și ce pun la cale.”⁷⁹ Ei spun: „Să creăm lumea și să aducem «puterile» la viață. Geniile sunt *Principiile*, «fiii Luminii», dar tu ești «*Mesagerul Vieții*».”⁸⁰

Și pentru a contracara influența celor șapte principii „rău

⁷⁴ A se vedea *Codex Nazareus*, de Franck și Sod, *the Son of the Man*, de Dunlap.

⁷⁵ *Codex Nazareus*, II. 233.

⁷⁶ Acest Mano al nazareenilor seamănă în mod straniu cu Manu la hinduși, omul celest din *Rig-Veda*.

⁷⁷ „Eu sunt *adevarata viață*, și Tatal meu este gospodarul” (Ioan XV, 1).

⁷⁸ La gnostici, Hristos, precum și Mihail, care în anumite privințe e identic cu el, era „*Conducatorul Aeonilor*”.

⁷⁹ *Codex Nazareus*, I, 135.

⁸⁰ Ibid.

intenționate”, progenitura *Spiritului*, CABAR ZIO, Domnul puternic al Splendorii, procrează *alte șapte vieți* (virtuțile cardinale) care strălucesc în propria lor formă și lumină „din înaltul cerurilor”⁸¹ și astfel restabilește echilibrul dintre bine și rău, dintre lumină și întuneric. Dar această creare a unor făpturi, fără influxul indispensabil al suflului divin pur în ele, ce era cunoscut printre cabaliști drept „Focul cel Viu”, produse doar creaturi din materie și lumină astrală.⁸² Astfel au fost create animalele care au precedat omului pe Pământ. Ființele spirituale, „fiii luminii”, cele care au rămas credincioase marelui Ferho (Cauza primă a tot și a toate), constituie ierarhia celestă sau angelică, Adonim și legiunile ființelor spirituale care *nu s-au intrupat niciodată*. Adepții spiritelor rebele și nesăbuite și descendenții celor șapte spirite „fără judecată” zămisliți de „Karabtanos” și de „Spiritus” au devenit, în decursul timpului, „oamenii de pe planeta noastră”⁸³, după ce au trecut mai întâi prin fiecare „creare” a fiecăruia dintre elemente. De la acest stadiu de viață au fost urmărite de Darwin, care ne arată modul în care formele noastre *cele mai elevate* au evoluat din *cele inferioare*. Antropologia nu îndrăznește să-i urmeze pe cabaliști în avântul lor metafizic *dincolo* de această planetă și este îndoielnic că profesorii săi ar avea curajul să caute *veriga lipsă* în vechile manuscrise ale Cabalei.

Astfel a fost pus în mișcare *primul ciclu* care în rotația sa *descendentă* a adus o parte infinitezimală dintre *ființele create* pe planeta noastră de

⁸¹ *Codex Nazareus*, III, 61

⁸² Lumina astrală sau *anima mundi* este duală și bisexuală. Partea ei masculină este pur divină și spirituală; ea este *Întepepciunea*; în timp ce partea feminină (*spiritus*, la nazareni) este pătată, într-un sens, de materie și prin urmare, este deja nefastă. Este principiul vieții din fiecare creatură vie și furnizează oamenilor, animalelor, păsărilor cerului și fiecărei ființe vii, suflul astral, perispiritul fluidic. Animalele au doar germenii sufletului nemuritor cel mai elevat ca al treilea principiu. Acesta nu se va dezvolta decât printr-o serie de evoluții nenumărate; doctrina acestei evoluții fiind cuprinsă în axioma cabalistă: „Piatra devine plantă; planta – animal; animalul – om; omul – spirit; iar spiritul – zeu.”

⁸³ A se vedea comentariul la *Idra Suta*, de Rabbi Eleashar.

noroi. Ajunsă la cel mai de jos punct al arcului ciclului care a precedat direct viața pe Pământ, scânteia divină pură care dăinuia încă în Adam a făcut un efort pentru a se separa de spiritul astral, căci „omul cobora treptat în creație”, iar învelișul de carne devenea din ce în ce mai dens cu fiecare acțiune.

Iar acum urmează un mister, un *Sod*⁸⁴; un secret pe care Rabbi Simeon⁸⁵ l-a împărtășit doar unui număr foarte mic de inițiați. Acesta era practicat o dată la fiecare șapte ani în timpul Misterelor de la Samotrace, iar relatarea lui s-a imprimat singură pe frunzele copacului sacru tibetan, misteriosul KOUNBOUM, în lamaseria sfinților adepți.⁸⁶

COBORÂREA SPIRITULUI ÎN MATERIE

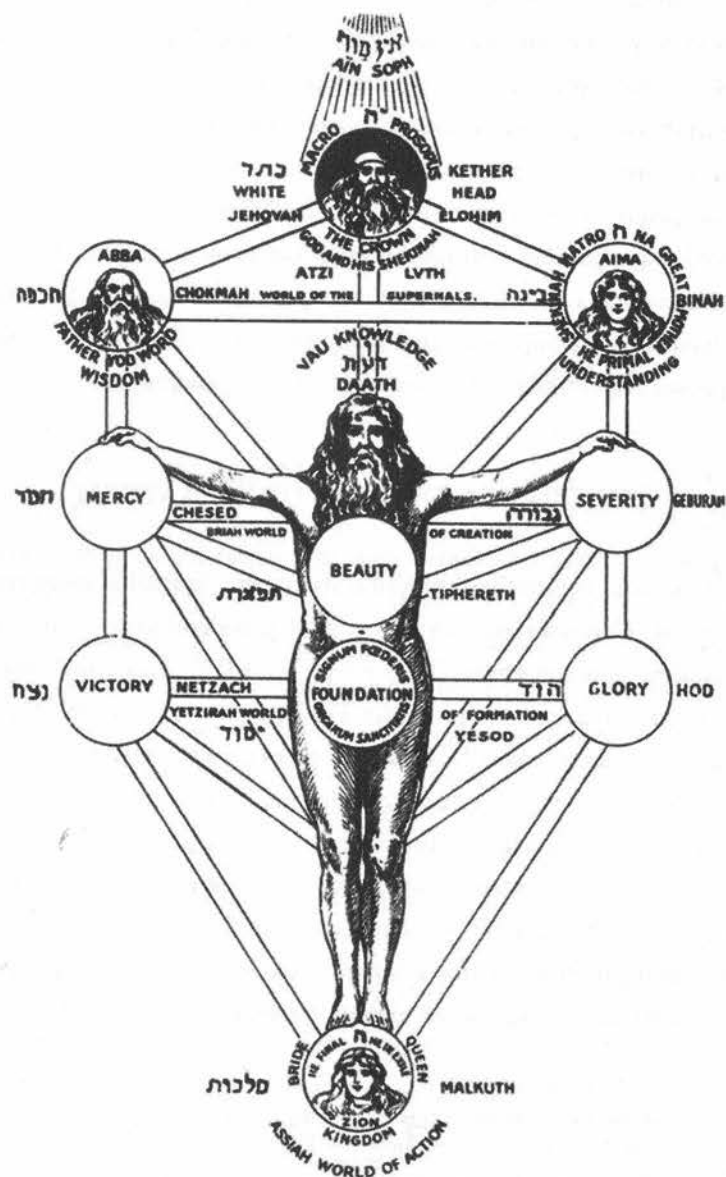
În oceanul nețărmuit al spațiului strălucește *Invizibilul* soare central și spiritual. Universul este corpul, spiritul și sufletul său; și după acest model ideal sunt construite TOATE LUCRURILE. Aceste trei emanații sunt cele trei vieți, cele trei grade din *Pleroma* gnostică, cele trei „Fețe din Cabala”, întrucât cel mai VECHI dintre cei mai vechi, cel mai sfânt dintre cei mai bătrâni, marele En-Soph, „are formă, iar apoi nu are formă”. Cel invizibil „și-a asumat o formă atunci când a chemat universul la existență”⁸⁷, spune *Zoharul*, Cartea splendorii. Lumina *cea dintâi* este sufletul Lui, suflul Infinit, Nemărginit și Nemuritor; sursă din care Universul își umflă sânul puternic, pentru a infuza viața Inteligentă întregii creații. A doua emanație condensează materia cometary și produce formele în

⁸⁴ *Sod* înseamnă „Mister religios”. Cicero menționează acest *Sod* ca făcând parte din Misterele *muntelui Ida*. „Membrii *Colegiilor de Preoți* erau numiți *Sodales*”, spune Dunlap, citând *Lexiconul Latin*, IV, 448, în traducerea lui Freund.

⁸⁵ Autorul *Zoharului*, marea lucrare cabalistă din secolul întâi î.Hr.

⁸⁶ A se vedea lucrările abatelui Huc.

⁸⁷ *Zohar*, III, 288; *Idra Suta*.

Copacul Vieții - Zohar

cadrul cercului cosmic; face ca nenumăratele lumi să plutească în spațiul electric și infuzează principiul vieții *neinteligent* și orb în fiecare formă. Cea de-a treia creează întregul univers al materiei fizice; și pe măsură ce se îndepărtează de Lumina Divină Centrală, strălucirea sa se estompează și devine ÎNTUNERICUL și RĂUL – materia pură, „zgura focului celest” a hermetiștilor.

Când Invizibilul Primordial (Domnul Ferho) a văzut eforturile Scânteii (*Scintilla*) divine, care nu voia să se lase antrenată și mai jos în degradarea materiei, pentru a se elibera, el i-a permis să proiecteze din ea însăși o *monadă*, asupra căreia, legată de ea prin firul cel mai fin, Scânteia Divină (sufletul) urma să vegheze de-a lungul neîncetărilor sale peregrinări de la o formă la alta. Astfel monada a fost aruncată în prima formă a materiei și a fost închisă într-o piatră; apoi, de-a lungul timpului, prin eforturile combinate ale *focului* și *apei vii*, care își proiectau amândouă *reflexia* asupra pietrei, monada s-a strecurat din închisoarea ei la lumina soarelui luând forma unui lichen. De la o metamorfoză la alta, monada s-a ridicat din ce în ce mai sus, împrumutând, cu fiecare transformare nouă, mai mult din strălucirea mamei sale, *Scintilla*, de care s-a apropiat din ce în ce mai mult cu fiecare transmigrare. Căci „Cauza Primă a vrut să creeze în această ordine” și i-a destinat să urce mai sus, până ce forma ei fizică a redevenit Adam cel *din țărână*, făurit după imaginea lui Adam Kadmon. Înainte să treacă prin ultima sa transformare terestră, învelișul exterior al monadei, din momentul concepției sale ca embrion, mai trece încă o dată pe rând prin fazele diferitelor regnuri.

În închisoarea sa fluidă, în diferite perioade ale gestației, ea dobândește o asemănare vagă cu o plantă, o reptilă, o pasăre, un mamifer, până când devine un embrion⁸⁸ uman. La nașterea viitorului om, monada, strălucind cu întreaga glorie a mamei sale nemuritoare care o urmărește din cea de-a

⁸⁸ Everard, *Mystères Physiologiques*, p.132.

șaptea sferă, devine *nesimțitoare și oarbă*.⁸⁹ Ea pierde orice amintire legată de trecut și își redobândește conștiința treptat, când instinctul copilăriei lasă loc rațiunii și inteligenței. După ce are loc separarea dintre principiul vieții (spiritul astral) și trup, sufletul eliberat – *monada* se reunește fericită cu spiritul mamă și tată, cu radiosul Augoeides, și cei doi, contopiți într-unul, formează pentru totdeauna, cu o glorie direct proporțională cu puritatea spirituală a vieții terestre trecute, acel Adam care a încheiat cercul necesității și s-a eliberat de ultimul vestigiu al învelișului său fizic. De acum înainte, devenind din ce în ce mai strălucitor cu fiecare pas al evoluției sale ascendente, el urcă pe calea luminoasă care se sfârșește în punctul din care a început MARELE CICLU.

Întreaga teorie a selecției naturale a lui Darwin este inclusă în primele șase capitole din Cartea *Genezei*. „Omul” din capitolul I este radical diferit de „Adam” din capitolul II, întrucât primul a fost creat „bărbat și femeie” – adică, androgin – și după imaginea Domnului; pe când cel de-al doilea, potrivit versetului șapte, a fost făcut din țărână și a devenit „suflet viu”, după ce Domnul Dumnezeu „i-a suflat în nări suflare de viață”. Mai mult decât atât, *acest Adam* era o ființă de sex masculin, iar în versetul douăzeci ni se spune că „nu s-a găsit niciun ajutor care să i se potrivească”. Adonai, fiind entități spirituale pure, nu aveau sex, sau mai bine-zis aveau ambele sexe întrunit în ele, la fel precum Creatorul lor; iar anticii au înțeles atât de bine acest fapt încât au reprezentat multe dintre divinitățile lor ca având ambele sexe. Cine studiază Biblia trebuie fie să accepte această interpretare, fie să considere că pasajele din cele două capitole la care se face referire se contrazic într-un mod absurd. Acceptarea acestor pasaje în sensul literal le-a permis ateiștilor să ia în răs relatarea lui Moise, iar litera moartă a textelor vechi a dat naștere materialismului din epoca noastră. Nu doar aceste două rase sunt indicate clar în *Geneză*, ci chiar și o a treia

⁸⁹ A se vedea *Timaios*, de Platon.

și a patra sunt prezentate cititorului în capitolul al IV-lea, unde se vorbește despre „fiii lui Dumnezeu” și despre rasa „uriașilor”.

Chiar în timp ce scriam despre toate acestea, a apărut într-un ziar american, *The Kansas City Times*, relatarea unor descoperiri importante ale rămășițelor unei rase preistorice *de uriași*, care confirmă afirmațiile cabaliștilor și, în același timp, alegoriile din Biblie. Ea merită păstrată:

„În cercetările sale prin pădurile din regiunea vestică a statului Missouri, judecătorul E.P. West a descoperit un număr de movile în formă conică, similare din punctul de vedere al construcției cu cele găsite în Ohio și Kentucky. Aceste movile se găsesc pe malurile abrupte ale râului Missouri, cele mai mari și cele mai proeminente găsindu-se în Tennessee, Mississippi și Louisiana. Până în urmă cu vreo trei săptămâni nu se bănuia că cei care au construit aceste movile au făcut din această regiune patria lor în vremurile preistorice; dar acum s-a descoperit că această rasă ciudată, dispărută a ocupat cândva acest ținut și a lăsat o vastă necropolă alcătuită din nenumărate movile înalte pe colinele abrupte din districtul Clay.

Până în prezent, doar una dintre aceste movile a fost deschisă. Judecătorul West a descoperit un schelet cu aproximativ două săptămâni în urmă, despre care a făcut o relatare celorlalți membri ai societății. Ei l-au însoțit la movilă și au scos de la o adâncime relativ mică rămășițele a două schelete. Oasele sunt foarte mari – de fapt, atât de mari, încât dacă le comparăm cu un schelet obișnuit din timpurile moderne, par să fi aparținut unui uriaș. Oasele craniului care nu au putrezit au o mărime monstruoasă. Maxilarul inferior al unuia dintre schelete se află într-o stare bună de conservare și are dublul mărimii maxilarului unei persoane aparținând civilizației noastre. Dinții maxilarului sunt mari și par să se fi tocit și uzat din cauza consumului de rădăcini și a hranei alcătuite din carne. Osul maxilarului indică o forță musculară imensă. Femurul, dacă îl comparăm cu cel al unui schelet actual obișnuit, se aseamănă mai curând cu cel al unui cal. Lungimea, grosimea și dezvoltarea musculară sunt

remarcabile. Dar partea cea mai ciudată în legătură cu scheletul este osul frontal. El este foarte jos și diferă fundamental de tot ce s-a văzut vreodată în acest segment. El formează o proeminență osoasă groasă, lată cam de 2,54 centimetri care se limitează deasupra ochilor. Este o creastă osoasă îngustă, dar destul de puternică, și care în loc să se extindă în sus, ca la oamenii civilizației actuale, se retrage de la sprâncene, formând un cap turtit, indicând astfel un ordin inferior de ființe umane. Părerea oamenilor de știință care au făcut aceste descoperiri este că aceste oase sunt rămășițele unei rase preistorice de oameni. Ei nu seamănă cu rasa indiană actuală, iar movilele nu au fost construite după niciun model cunoscut care să fi fost folosit de vreuna din rasele de oameni ce există astăzi în America. Corpurile au fost găsite în movile în poziție așezată, iar printre oase s-au găsit arme din piatră, precum cuțite din silex, raclete, și toate diferite ca formă de sulite, securile de război și celelalte unelte din piatră, despre care știm că au fost utilizate de indienii aborigeni ai acestui ținut atunci când a fost descoperit de albi. Persoanele cărora le-au fost încredințate aceste oase ciudate le-au depozitat la dr. Foe, pe Main Street. Intenția lor este să facă cercetări suplimentare și amănunțite în movilele de pe colinele ce se află în afara acestui oraș. Aceștia intenționează să întocmească un raport despre lucrările lor la următoarea întâlnire a Academiei de Științe, dată la care speră să poată realiza un raport definitiv care să exprime opinia lor. S-a stabilit deja într-un mod destul de clar, că scheletele aparțin unei rase de oameni care nu mai există.”

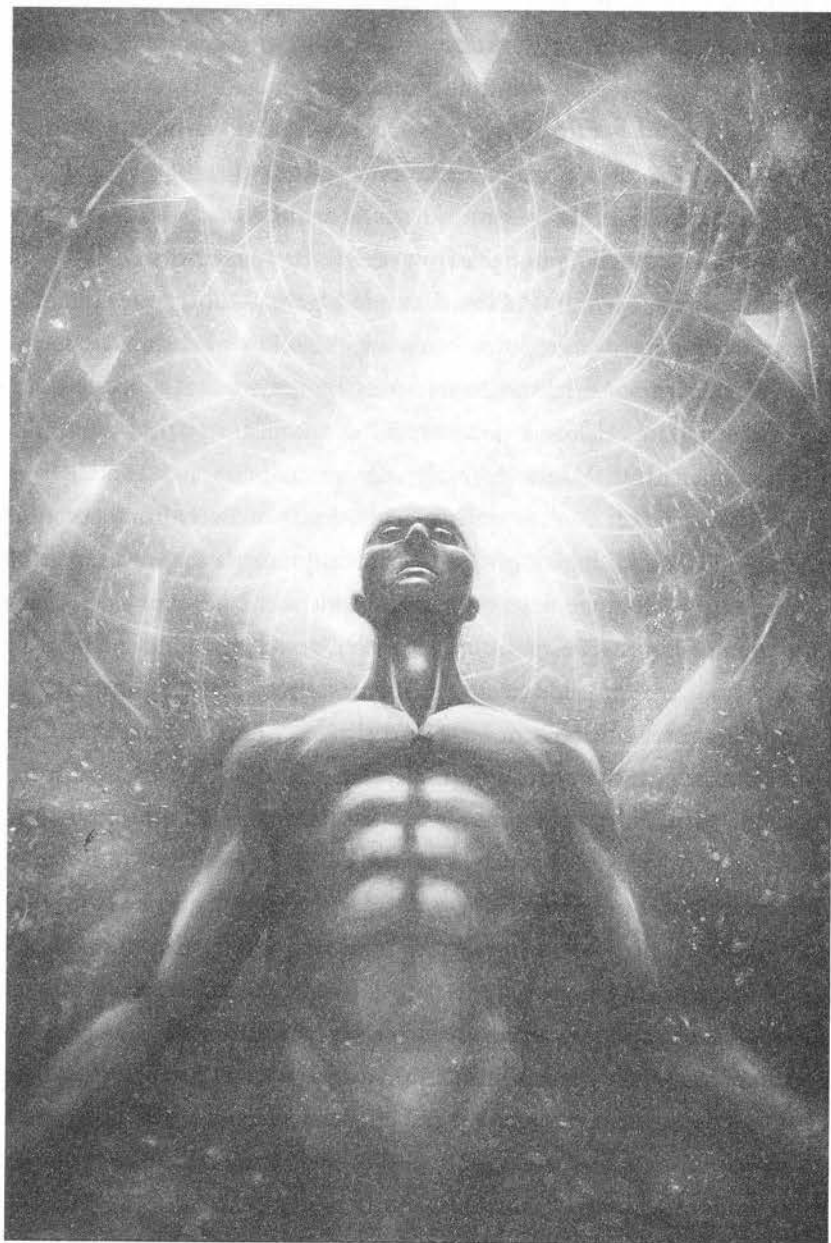
Autorul unei lucrări recente și foarte elaborate⁹⁰ găsește amuzantă unirea dintre fiii lui Dumnezeu și „ficele oamenilor”, care *erau frumoase*, cum se sugerează în *Geneză*, și este descrisă pe larg în această legendă minunată care este *Cartea lui Enoch*. Este regretabil că oamenii noștri cei mai învățați și liberali nu își folosesc logica ascuțită și riguroasă pentru

⁹⁰ *Supernatural Religion; an Inquiry into the Reality of Divine Revelation*, vol. II, Londra, 1875.

a remedia punctul de vedere unilateral al acestui subiect prin căutarea adevăratului spirit care a dictat aceste alegorii din vechime. Acest spirit a fost cu siguranță mai științific decât sunt pregătiți unii sceptici să recunoască. Și în fiecare an vreo descoperire nouă îi va putea confirma afirmațiile, până când întreaga Antichitate va fi reabilitată.

Un lucru a fost, cel puțin, indicat în textul ebraic, și anume: că a existat o rasă de creaturi pur fizice și alta de creaturi pur spirituale. Evoluția și „transformarea speciilor” necesară umplerii golului dintre cele două rase a fost lăsată pentru antropologii mai capabili. Putem doar să repetăm filozofia celor din Antichitate, care spune că unirea dintre aceste două rase a dat naștere celei de-a treia – rasa Adamită. Împărtășind trăsăturile ambilor săi părinți, ea este în egală măsură adaptată atât existenței în lumea materială, cât și în cea spirituală. Unită cu jumătatea fizică a omului este rațiunea, care îi îngăduie să-și mențină supremația asupra animalelor inferioare și să subjuge natura în scopul satisfacerii nevoilor sale. Unită cu partea sa spirituală este *conștiința*, care îi servește ca ghid infailibil în mijlocul ispitei simțurilor; căci conștiința este acea percepție instantanee care ne permite să discernem între bine și rău, ce poate fi exercitată doar de spirit, care fiind o parte a Înțelepciunii și Purității Divine este întru totul pur și înțelept. Imboldurile sale sunt independente de rațiune și se pot manifesta cu claritate doar când nu sunt împiedicate de atracțiile inferioare ale naturii noastre duale.

Rațiunea, fiind o facultate a creierului nostru fizic, definită pe bună dreptate drept acea parte care deduce inferențe din anumite premise și fiind în întregime dependentă de mărturia celorlalte simțuri, nu poate fi o calitate aparținând direct spiritului nostru divin. Acesta știe – prin urmare, că orice raționament care implică discuții și argumente ar fi inutil pentru el. În același fel, o entitate, dacă e să o considerăm o emanație directă a Spiritului etern al Înțelepciunii, trebuie considerată ca fiind înzestrată cu aceleași atribute ca esența întregului din care face parte. De aceea, teurgii

din Antichitate susțineau cu o anumită logică faptul că partea *rațională* a sufletului omenesc (spiritul) nu intră niciodată în întregime în trup, doar îl umbrește mai mult sau mai puțin prin sufletul *irațional* sau astral, ce servește drept agent intermediar sau ca medium între spirit și trup. Omul care a cucerit îndeajuns materia pentru a primi lumina direct de la strălucitorul său Augoeides simte adevărul în mod intuitiv; el nu poate greși în judecata sa, în pofda tuturor sofismelor sugerate de rațiunea rece, întrucât el este ILUMINAT. Prin urmare, profețiile, prezicerile și așa-numita inspirație divină sunt doar efectele acestei iluminări ce provine de sus, prin propriul nostru spirit nemuritor.

Swedenborg, urmând doctrinele mistice ale filozofilor hermetici, a consacrat multe volume elucidării „simțului interior” din *Geneză*. Swedenborg a fost fără îndoială un „magician autentic înăscut”, un clarvăzător; el *nu* a fost un *adept*. Astfel, deși a urmat îndeaproape metoda aparentă de interpretare utilizată de alchimiști și de scriitorii mistici, în parte a eșuat; cu atât mai mult cu cât modelul ales de el în această metodă, deși era un alchimist de seamă, nu era mai mult adept decât clarvăzătorul suedez însuși, în sensul cel mai complet al cuvântului. Eugenius Philaletes nu a atins niciodată „nivelul cel mai înalt al pirotehniei”, ca să folosim expresia filozofilor mistici. Dar, deși niciunul dintre cei doi nu a văzut în întregime adevărul în detaliu, Swedenborg a dat aproape aceeași interpretare primului capitol din *Geneza* precum filozofii hermetiști. Clarvăzătorul, la fel ca inițiații, arată într-un mod clar, în pofda frazeologiei lor voalate, că primele capitole din *Geneza* se referă la *regenerare*, sau la o nouă naștere a omului, nu la crearea Universului nostru și a operei sale culminante, OMUL. Faptul că termenii alchimiștilor, precum *sarea*, *sulfur* și *mercurul* sunt transformați de Swedenborg în *ens*, *cauză* și *efect*⁹¹ nu influențează ideea subiacentă de a rezolva problemele din cărțile mozaice prin unica

⁹¹ A se vedea *Heavenly Arcana*.

metodă posibilă – folosită de hermetiști – cea a corespondențelor.

Doctrina corespondențelor pe care el o utilizează, sau simbolismul hermetic, este cea a lui Pitagora și a cabaliștilor – „ceea este sus este precum ceea ce este jos”. Este de asemenea doctrina filozofilor budiști care, în metafizica lor chiar mai abstractă, inversând modul obișnuit de definire dat de savanții noștri *erudiți*, consideră drept unica realitate tipurile invizibile, iar toate celelalte, efectele cauzelor sau prototipurile vizibile, drept *iluzii*. Oricât de contradictorii ar părea *la suprafață* clarificările lor diverse despre *Pentateuh*, fiecare dintre ei tinde să arate că literatura sacră a fiecărei țări, *Biblia*, *Vedele* sau scrierile budiste, nu pot fi înțelese și examinate temeinic decât prin intermediul filozofiei hermetice. Marii înțelepți ai Antichității, cei din perioada medievală, precum și autorii mistici din timpurile noastre moderne au fost cu toții *ermetiști*. Fie că lumina adevărului i-a luminat datorită facultății lor intuitive sau ca o consecință a studiului și a unor inițieri regulate, ei au acceptat în mod evident metoda și au urmat cărarea trasată pentru ei de oameni ca Moise, Gautama Buddha și Iisus. Adevărul, simbolizat de unii alchimiști sub forma *rouăi din ceruri*, a coborât în inimile lor și ei au adunat-o cu toții de pe vârfurile munților, după ce au așternut *pânze IMACULATE* pentru a o primi; și astfel, și-au asigurat, într-un sens, fiecare pentru sine și în felul său propriu, *solventul universal*.

În ce măsură li s-a permis să-l împărtășească cu publicul este o altă întrebare. Acel vâl, despre care se crede că ar fi acoperit fața lui Moise, când a coborât de pe Sinai ca să învețe pe poporul său Cuvântul lui Dumnezeu, nu poate fi îndepărtat doar la simpla voință a învățătorului. Depinde și de cei care ascultă, dacă și ei vor îndepărta vâlul care le acopera „inimile”. Sfântul Pavel o spune clar; iar cuvintele sale adresate Corintenilor pot fi aplicate oricărui bărbat sau oricărei femei și în orice epocă din istoria lumii. Dacă mințile lor sunt „orbite” de învelișul strălucitor al adevărului divin, fie că vâlul ermetic este sau nu îndepărtat de pe fața învățătorului, el nu poate fi îndepărtat din inimă decât dacă „*ea se va îndrepta către*

Domnul”. Iar acest calificativ nu trebuie aplicat oricărui dintre cele trei personaje antropomorfe ale Trinității, ci „Domnului”, așa cum este înțeles de Swedenborg și de filozofii ermetici – Domnul, care este Viață și Om.

Conflictul etern dintre religiile lumii – creștinismul, iudaismul, brahmanismul, păgânismul, budismul – provine din această sursă unică: Adevărul este cunoscut doar de câțiva; ceilalți, nevrând să ridice vâlul de pe inima lor, își imaginează că el orbește și ochii aproapelui lor. Dumnezeuul fiecărei religii exoterice, incluzând creștinismul, în pofida pretențiilor sale la mister, este un ideal, o ficțiune, neputând fi altceva. Moise, *strâns învăluit*, vorbește mulțimilor rigide despre Iehova, zeitatea crudă și antropomorfă, ca fiind Dumnezeuul suprem, îngropând în adâncul inimii sale acel adevăr ce nu poate fi „nici rostit, nici revelat”. Kapila lovește cu sabia ascuțită a sarcasmului său în yoghiniu brahmani care în viziunile lor mistice pretind că îl văd pe *cel SUPREM*. Gautama Buddha ascunde sub veșmântul impenetrabil al subtilităților metafizice adevărul, și e considerat de posteritate *ateist*. Pitagora, cu metempsihoza și misticismul său alegoric, este considerat un impostor abil și la fel sunt apreciați și alți filozofi care urmează după el, precum Apollonius și Plotin, care în general sunt considerați vizionari, dacă nu șarlatani. Platon, ale cărui scrieri nu au fost niciodată citite de majoritatea savanților noștri importanți decât superficial, este acuzat de mulți dintre cei care i-au tradus lucrările, de absurdități și lucruri puerile și chiar de necunoașterea propriei sale limbi⁹²; cel mai probabil pentru că a spus, referitor la Ființa Supremă, că „o asemenea natură nu poate fi exprimată prin cuvinte, ca celelalte lucruri care pot fi învățate”⁹³; și pentru că personajul său Protagoras pune prea mult accent pe folosirea „vălurilor”. Am putea umple un volum întreg cu numele înțelepților neînțeleși, ale căror scrieri – doar pentru că criticii noștri materialişti se simt incapabili să ridice „vâlul” care îi acoperă – sunt

⁹² Burges, Prefață.

⁹³ *Seventh Letter*.

considerate în general drept absurdități mistice. Trăsătura cea mai importantă a acestui mister aparent incomprehensibil rezidă probabil în obiceiul tradițional al majorității cititorilor de a judeca o operă doar după cuvintele și ideile insuficient exprimate, lăsând spiritul în afara chestiunii. Filozofii diferitelor școli, folosesc adesea o multitudine de expresii diferite, dintre care unele obscure și metaforice – toate folosite în sens figurat și care tratează totuși același subiect. La fel cum nenumăratele raze divergente ale unui glob de foc converg totuși către punctul central, în același fel, fiecare filozof mistic, fie că este un entuziast pios și devotat ca Henry More; un alchimist irascibil cu un limbaj oarecum trivial – ca adversarul său, Eugenius Philaletes; sau un *ateu* (?) ca Spinoza, toți au în vedere același obiect de cunoaștere – OMUL. Totuși, Spinoza este, poate, cel care ne oferă cheia cea mai potrivită pentru clarificarea unei părți a acestui secret nescris. În timp ce Moise interzice „imaginile sculptate” ale Celui al cărui nume nu trebuie luat în deșert, Spinoza merge chiar mai departe. El arată în mod clar că Dumnezeu nu trebuie nici măcar *descriș*. Limbajul omenesc este complet nepotrivit pentru a ne oferi o idee despre această „Ființă” care este absolut unică. Fie că Spinoza sau teologia creștină se apropie mai mult de adevăr, prin premisele și concluzia lor, îl lăsăm pe cititor să judece singur. Orice încercare a unor oameni de a-L defini pe Dumnezeu determină până la urmă înzestrarea cu însușiri omenești a zeității în care cred, iar rezultatul este cel indicat de Swedenborg. În loc să afirmăm că Dumnezeu a făcut omul după chipul și asemănarea Lui, ar trebui de fapt să spunem că „omul

Baruch Spinoza

și-L *imaginează* pe Dumnezeu după chipul său⁹⁴, uitând că dedică un cult propriei sale reflexii.

NATURA TRINITARĂ A OMULUI

Unde se află, prin urmare, secretul real, cel adevărat, despre care vorbesc atât de mult hermetiștii? Că a existat și că există un secret nu este nicio îndoială nici pentru cel mai naiv cercetător al literaturii esoterice. Oameni de geniu – cum au fost în mod incontestabil mulți dintre filozofii hermetiști – nu s-ar fi făcut de râs încercând să-i păcălească pe alții timp de mii de ani. Că acest secret important, denumit în mod obișnuit „piatra filozofală” avea atât o semnificație spirituală, cât și una fizică, s-a presupus în toate epocile. Autorul lucrării *Remarks on Alchemy and the Alchemists* arată foarte exact că subiectul artei ermetice este OMUL, iar obiectul artei este perfecționarea omului.⁹⁵ Dar nu putem fi de acord cu el că numai cei pe care i-a numit „imbecili avizi de bani” au încercat vreodată să transpună un plan pur *moral* (cel al alchimiștilor) în domeniul științei fizice. Faptul că, după părerea lor, numai omul este o trinitate, pe care ei o divid în *Aur*, *mercur* și *sulf*, care este *focul secret*, sau ca să vorbim mai clar, *trup*, *suflet* și *spirit*, dovedește faptul că există un aspect fizic în această problemă. Omul este *piatra* filozofală din punct de vedere spiritual – „o trinitate în unitate”, potrivit exprimării lui Philaletes. Dar el este această piatră și din punct de vedere fizic. Aceasta nu este decât efectul cauzei, iar cauza este solventul universal al tuturor celor ce există – spiritul divin. Omul este o corelație a forțelor fizice și chimice, precum și o corelație a puterilor spirituale. Acestea din urmă acționează asupra puterilor fizice ale omului în funcție de gradul de dezvoltare a omului terestru. „Opera este dusă la

⁹⁴ *The True Christian Religion*.

⁹⁵ E. A. Hitchcock, *Swedenborg, a Hermetic Philosopher*.

CREATURILE AFLATE CEL MAI JOS PE SCARA EVOLUTIVĂ

Cele mai neevoluate ființe sunt acele creaturi invizibile, numite de cabaliști „elementale”. Există trei clase distincte. Cele mai elevate, ca inteligență și abilitate, sunt așa-numitele spirite terestre, despre care vom vorbi distinct în alte părți ale prezentei lucrări. Este suficient, deocamdată, să spunem că ele sunt larve sau umbrele celor care au trăit pe Pământ, că au refuzat orice lumină spirituală și au rămas până la moarte adânc cufundate în mlaștina materiei, iar spiritul lor nemuritor s-a detașat treptat de sufletul lor păcătos. Cea de-a doua clasă este alcătuită din prototipurile invizibile ale oamenilor care *urmează* să se nască. Nicio formă nu poate dobândi o existență obiectivă – de la cea mai înaltă, până la cea mai joasă – înainte ca idealul abstract al acestei forme – sau, cum afirmă Aristotel, *privațiunea* acestei forme să fi fost determinată. Înainte ca un artist să picteze un tablou, fiecare trăsătură a sa există deja în imaginația lui; pentru a putea să vedem un ceas, forma abstractă a acestui ceas trebuie să fi existat în mintea ceasornicarului. La fel este și cu oamenii viitori.

Potrivit doctrinei lui Aristotel, există trei principii ale corpurilor naturale: absența, materia și forma. Aceste principii pot fi aplicate într-un caz special. Absența unui copil care urmează să se nască este localizată în mintea invizibilă a marelui Arhitect al Universului – absența nefiind considerată potrivit filozofiei lui Aristotel drept un principiu ce intră în compoziția corpurilor, ci ca o proprietate exterioară producerii lor; întrucât procesul producerii este un schimb prin care materia trece de la forma pe care nu o are la cea pe care o va asuma. Deși absența copilului care încă nu s-a născut, precum și forma viitoare a ceasului care încă nu a fost fabricat, nu este nici substanță, nici dezvoltare, nici calitate, nici vreo formă de existență, ea este totuși ceva care *există*, deși contururile sale, pentru a exista, trebuie să dobândească o formă obiectivă – pe scurt,

perfecțiune în funcție de virtutea trupului, a sufletului și a spiritului”, spune un alchimist; „căci trupul nu ar fi niciodată penetrabil, dacă nu ar exista *spiritul*, iar spiritul nu ar fi constant în *ipostaza* sa ultra-perfectă dacă nu ar exista trupul; iar cele două nu ar putea acționa unul asupra celuilalt fără suflet, căci *spiritul este ceva invizibil* și nu apare niciodată fără vreun alt VEȘMÂNT, veșmânt care este SUFLETUL.”⁹⁶

„Filozofii ermetici” afirmă prin intermediul conducătorului lor, Robert de Fluctibus, că simpatia este creatura luminii, iar „antipatia își are originea în întuneric”. Mai mult decât atât, ei învățau, împreună cu alți cabaliști, că toate „contrariile din natură provin dintr-o esență eternă sau din rădăcina tuturor celor ce există”. Astfel, cauza cea dintâi este sursa-mamă a binelui, precum și a răului. Creatorul – care *nu* este Dumnezeu Suprem – este tatăl materiei care este *impură*, precum și al spiritului, care, emanând din cauza invizibilă supremă, trece prin el ca printr-un vehicul și impregnează întregul univers. „Este absolut sigur”, remarcă Robert de Fluctibus, „că, întrucât există o infinitate de creaturi *vizibile*, la fel există o varietate nesfârșită de creaturi invizibile în mașinăria universală, având naturi diferite. În ceea ce privește numele misterios al lui Dumnezeu, pe care Moise era atât de dornic să-l afle și să-l cunoască, el a primit acest răspuns, *Iehova este numele Meu pentru veșnicie*. În ceea ce privește celălalt nume, el este atât de pur și de simplu, încât *nu poate fi articulat, sau compus, sau exprimat cu adevărat de vocea omenească* ... toate celelalte nume sunt cuprinse în întregime în el, întrucât el conține atât proprietatea *voinței* cât și a *nonvoinței*, a lipsei și a situației, a morții precum și a vieții, a blestemului și a binecuvântării, a răului și a binelui (deși la modul ideal nu există nimic rău în el), a urii și a discordiei și, prin urmare, a simpatiei și antipatiei.”⁹⁷

⁹⁶ Ripley Revived, 1678.

⁹⁷ Mosaicall Philosophy, p. 173, 1659.

abstractul trebuie să devină concret. Astfel, de îndată ce această absență a materiei este transmisă de energie eterului universal, ea devine formă materială, oricât de sublimată ar fi. Dacă știința modernă ne învață că gândirea *umană* „influențează materia unui alt univers simultan cu acțiunea sa asupra lui”, cum ar putea nega, cel care crede într-o Primă Cauză Inteligentă, că gândirea divină este transmisă în egală măsură, prin aceeași lege a energiei, agentului nostru intermediar obișnuit, eterului universal – sufletului lumii? Or dacă este așa, rezultă că odată ce gândirea divină se manifestă obiectiv, energia reproduce cu fidelitate contururile acelui lucru a cărui „absență” s-a născut mai întâi în mintea divină. Doar că nu trebuie să înțelegem prin aceasta că acel *gând* creează materia. El creează doar modelul formei viitoare, materia care servește la alcătuirea acestui model existând dintotdeauna și fiind pregătită pentru crearea unui trup uman, printr-o serie de transformări progresive, ca rezultat al evoluției. Formele trec, dar ideile care le-au creat și materia care le-a conferit obiectivitate rămân. Aceste modele, deși sunt lipsite încă de spirit nemuritor, sunt „spiritele elementale” – propriu-zis, *embrioane psihice* – care, atunci când timpul lor sosește, se sting în lumea invizibilă și se nasc în cea vizibilă sub forma copiilor umani primind, în această translație, acel suflu divin numit spirit, care desăvârșește omul perfect. Această clasă nu poate comunica cu oamenii în mod obiectiv.

DESCRIEREA SPECIFICĂ A SPIRITELOR ELEMENTALE

Cea de-a treia clasă constă din „spiritele elementale” propriu-zise, care nu se dezvoltă niciodată în ființe umane, ci ocupă, ca să spunem așa, o treaptă specifică pe scara existenței și care, în comparație cu celelalte, pot fi numite pe drept cuvânt spirite ale naturii sau agenți cosmici ai naturii,

fiecare fiind limitat la propriul său element și neîncălând niciodată limitele celorlalte. Sunt cele pe care Tertulian le numește „prinții puterilor aerului”.

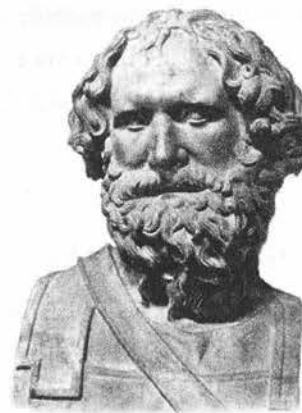
Se crede că această clasă posedă doar unul dintre cele trei atribute specifice omului. Ele nu au nici spirite nemuritoare, nici trupuri materiale; doar forme astrale, și împărtășesc, într-o anumită măsură, atât caracteristicile elementului căruia îi aparțin, cât și ale eterului. Ele sunt o combinație între materie sublimată și un mental rudimentar. Unele sunt neschimbătoare, dar fără o individualitate distinctă totuși, și acționează, ca să spunem așa, colectiv. Altele, aparținând altor elemente și specii, își schimbă forma potrivit unei legi fixe, explicată de cabaliști. Cea mai solidă parte a trupului lor este de regulă suficient de imaterială ca să scape percepției vederii noastre fizice, dar nu atât de inconsistentă cât să nu poată fi perfect recunoscută de viziunea interioară sau clarvăzătoare. Ele nu numai că există și pot trăi în eter, ci îl pot manevra și dirija pentru a produce anumite efecte fizice, la fel de eficient cum putem noi comprima, în același scop, aerul sau apa prin aparate pneumatice sau hidraulice; operație în care sunt ajutate prompt de spirite primitive umane. Mai mult decât atât, ele îl pot condensa în așa fel încât să-și construiască trupuri tangibile, pe care prin puterile lor proteice le pot face să dobândească orice formă aleg, luând drept modele imaginile pe care le găsesc imprimate în memoria persoanelor prezente. Pentru aceasta nu este necesar ca persoana de față să se gândească în acel moment la cel care va fi reprezentat. E posibil chiar ca imaginea acelei persoane să se fi șters în urmă cu ani de zile. Mintea recepționează impresii ce nu pot fi șterse chiar și de la cunoștințe întâmplătoare sau persoane pe care le-a întâlnit doar o singură dată. La fel ca în cazul peliculei fotografice sensibile pentru care este necesară doar o expunere de câteva secunde pentru a păstra un timp nedefinit imaginea celui care a pozat, la fel stau lucrurile și cu mintea.

Potrivit doctrinei lui Proclus, regiunile superioare, de la zenit până

la lună, aparțin zeilor sau spiritelor planetare, în funcție de ierarhiile și clasele lor. Cele mai elevate dintre ele sunt cei doisprezece *super-uranieni* sau zei supra-celești având în subordinea lor legiuni întregi de daimoni aflați sub comanda lor. Ei sunt urmați în rang și putere de *egkosmioi*, zeii intercosmici, care conduc fiecare un număr mare de daimoni cărora le transmit puterea lor și o trec de la unul la altul la voință. Acestea sunt evident forțele personificate ale naturii în corelația lor reciprocă, ultimele spirite fiind reprezentate de cea de-a treia clasă sau „ființele elementale” pe care tocmai le-am descris.

PROCLUS DESPRE FIINȚELE AERULUI

În continuare el arată, potrivit principiului axiomei hermetice – cu privire la tipuri și prototipuri – că sferile inferioare au subdiviziunile și clasele lor de ființe la fel ca sferile celești superioare, primele fiind întotdeauna subordonate celor superioare. El susține că cele patru elemente sunt ocupate de *daimoni*, susținând la fel ca Aristotel că universul este plin și că nu există vid în natură. Daimonii pământului, aerului, focului și apei au o esență elastică, eterică, semicorporală. Aceste clase acționează ca agenți intermediari între zei și oameni. Deși inferioare ca inteligență față de al șaselea ordin al daimonilor superiori, aceste clase dirijează direct elementele și viața organică. Ele dirijează creșterea, înflorirea, proprietățile și diversele schimburi ale plantelor. Sunt ideile personificate sau virtuțile emanate din cerescul *ulê* în materia anorganică; și deoarece regnul vegetal se află cu o treaptă mai sus față de regnul mineral, aceste emanații ale zeilor celești prind formă și viață în plante, devenind *sufletul* lor. Este ceea ce doctrina lui Aristotel numește *forma* în cele trei principii ale corpurilor naturale, clasificate de el ca fiind absența, materia și forma. Filozofia sa

Proclus

ne învață că pe lângă materia originară, mai este necesar încă un principiu pentru a completa natura triplă a fiecărei particule, iar aceasta este forma; o ființă invizibilă, dar totuși o ființă consistentă, distinctă într-adevăr de materia propriu-zisă în sensul ontologic al cuvântului. Astfel, în cazul unui animal, pe lângă oase, carne, nervi, creier și sânge, iar în cazul unei plante, pe lângă materia carnoasă, țesuturi, fibre și sevă, sângele și seva ce circulă prin vene și fibre hrănind

atât toate părțile animalului, cât și ale plantei, și în afara spiritului animal care este principiul mișcării, și a energiei chimice ce este transformată în forță vitală în frunza verde, trebuie să existe o formă substanțială, pe care Aristotel o numește *sufletul calului* într-un cal; Proclus, *daimonul* fiecărui mineral, plantă sau animal, iar filozofii medievali, *spiritele elementale* din cele patru regnuri.

Toate acestea sunt considerate în secolul nostru drept metafizică și superstiție grosolană. Totuși, potrivit unor principii strict ontologice, există, în aceste ipoteze vechi, o urmă de probabilitate, unele indicii pentru „verigile lipsă” inexplicabile din cadrul științei exacte. Aceasta a devenit în ultimul timp atât de dogmatică încât tot ceea ce se află dincolo de orizontul științei *inductive* este considerat imaginar; și vedem cum profesorul Joseph Le Conte afirmă că unii dintre cei mai eminenți savanți „iau în derădere întrebuițarea termenului «forță vitală», sau vitalitate, considerând-o ca fiind o urmă de *superstiție*”⁹⁸. De Candolle sugerează termenul „mișcare vitală”, în loc de forță vitală⁹⁹, pregătind astfel saltul științific final care va

⁹⁸ *Correlation of Vital with Chemical and Physical Forces*, de J. Le Conte.

⁹⁹ *Archives des Sciences*, vol. XIV, p. 345, decembrie, 1872.

transforma omul nemuritor gânditor într-un automat cu un mecanism de ceas în interiorul său. „Dar”, obiectează Le Conte, „putem concepe mișcarea fără forță? Iar dacă mișcarea este deosebită, la fel trebuie să fie și forma acestei forțe.”

DIFERITE NUME ALE FIINȚELOR ELEMENTALE

În *Cabala* evreiască, spiritele naturii erau cunoscute sub numele general de *Shedim* și erau împărțite în patru clase. Perșii le numeau pe toate *devs*; grecii le numeau nedeslușit *daimoni*; egiptenii le cunoșteau ca *ifriți*. Mexicanii străvechi, spune Kaiser, credeau în numeroase sălașe ale spiritelor, în unele dintre ele fiind așezate umbrele copiilor neprihăniți până la dispunerea lor finală; în altul, situat pe Soare, ascensionau spiritele curajoase ale eroilor; în timp ce spectrele hidoase ale păcătoșilor incorigibili erau condamnate să bântuie disperate în peșteri subterane, reținute în limitele atmosferei terestre, fără a vrea și fără a se putea elibera de acolo. Ele își petreceau timpul comunicând cu muritorii și înfricoșându-i pe cei care le puteau vedea. Unele triburi africane le cunosc ca *Yowahoos*. În Panteonul hindus există nu mai puțin de 330.000.000 de diverse tipuri de spirite, incluzând spiritele elementale care, mai târziu, au fost numite de către brahmani *Daityas*. Adepții cunosc faptul că aceste ființe sunt atrase spre anumite zone ale cerurilor de către o forță ce are aceeași proprietate misterioasă ca cea care face acul magnetic să indice nordul, iar unele plante să se supună aceleiași atracții. De asemenea, se crede că diverse rase au o simpatie specială față de anumite temperamente umane și își exercită mai ușor puterea asupra lor decât asupra altora. Astfel, o persoană colerică, limfatică, nervoasă sau sanguină este afectată favorabil sau nefavorabil de condițiile luminii astrale, ce rezultă din diferite aspecte ale corpurilor planetare. Ajungând la acest principiu general, după observații care au fost

înregistrate de-a lungul a ani nenumărați și veacuri, adeptul în astrologie are nevoie să știe doar care au fost aspectele planetare la o dată anterioară determinată și să aplice această cunoaștere a schimbărilor succesive ale corpurilor cerești pentru a putea trasa cu o exactitate aproximativă, sorții variabili ai personajului al cărui horoscop îl stabilește și chiar pentru a-i prezice viitorul. Exactitatea horoscopului va depinde, bineînțeles, nu doar de cunoașterea de către astrolog a forțelor oculte și a raselor din natură, ci și de erudiția sa astronomică.

Éliphas Lévi expune cu o claritate acceptabilă, în cartea sa *Dogme et Rituel de la Haute Magie*, legea influențelor reciproce între planete și efectele lor combinate asupra regnului mineral, vegetal și animal, precum și asupra noastră. El afirmă că atmosfera astrală se modifică la fel de constant de la o zi la alta și de la o oră la alta, ca aerul pe care îl respirăm. El citează aprobator doctrina lui Paracelsus care susține că fiecare om, animal și plantă poartă semnele exterioare și interioare ale influențelor dominante în momentul dezvoltării germenului lor. El reia vechea doctrină cabalistă, potrivit căreia nimic nu este neimportant în natură, și chiar și un lucru minor precum nașterea unui copil pe planeta noastră neînsemnată afectează Universul, la fel cum întregul Univers exercită o influență reactivă asupra lui.

„Astrele”, remarcă el, „sunt legate între ele prin atracții care le mențin în echilibru și le fac să se miște cu regularitate în spațiu. Această rețea de lumină se întinde de la toate sferile către toate sferile și nu există niciun punct, pe nicio planetă, care să nu fie legat de vreunul dintre aceste fire indestructibile. Poziția exactă, precum și data nașterii ar trebui, prin urmare, calculate de adevăratul adept în astrologie; apoi, după ce a realizat calculul exact al influențelor astrale, îi rămâne să calculeze șansele poziției sale în viață, ajutoarele sau obstacolele pe care e probabil să le întâmpine ... și impulsurile sale naturale în vederea îndeplinirii destinului său.” El afirmă de asemenea că forța individuală a unei persoane, ca indiciu al capacității sale de a depăși dificultățile și de a-și supune înclinațiile nefavorabile

modelându-și astfel destinul, sau tendința sa de a aștepta în mod pasiv ce îi aduce destinul orb, trebuie luate de asemenea în considerare.

Examinarea acestui subiect din perspectiva anticilor ne permite, după cum vom vedea, să avem o viziune foarte diferită de cea adoptată de profesorul Tyndall în discursul său celebru de la Belfast. „Ființelor supersenzoriale”, spune el, „care, oricât de puternice și invizibile ar fi, nu sunt decât o specie de *creaturi umane*, ridicate poate deasupra umanității și păstrând toate pasiunile și dorințele umane, li s-a încredințat conducerea și guvernarea fenomenelor naturale.”

Pentru a-și întări punctul de vedere, domnul Tyndall citează din Euripide, fragmentul familiar din *Hume*: „Zei aruncă totul în confuzie, amestecă lucrurile contrare, pentru ca noi toți, datorită ignoranței și incertitudinii noastre, să le acordăm și mai multă adorație și respect.” Deși în *Chrysippus* enunță mai multe doctrine pitagoreice, Euripide este considerat de către toți scriitorii antici eterodox, prin urmare citatul ce provine de la acest filozof nu întărește câtuși de puțin argumentarea domnului Tyndall.

În ceea ce privește spiritul *uman*, noțiunile filozofilor antici și ale cabaliștilor medievali, deși diferă în anumite privințe, sunt de acord în ansamblu; astfel încât doctrina unuia poate fi considerată drept doctrina celuilalt. Diferența cea mai importantă constă în localizarea spiritului nemuritor sau divin al omului. În timp ce neoplatonicienii din Antichitate susțineau că Augoeides nu coboară niciodată ipostatic în omul viu, ci doar își revarsă mai mult sau mai puțin strălucirea asupra omului interior – sufletul astral – cabaliștii din Evul Mediu susțineau că spiritul, detașându-se de oceanul de lumină și spirit, intră în sufletul omului, unde rămâne întemnițat în învelișul astral pe toată durata vieții. Această diferență era mai mult sau mai puțin urmarea credinței cabaliștilor creștini în litera moartă a alegoriei despre căderea omului în păcat. Sufletul, spuneau ei, devenea, prin căderea lui Adam, pătat de lumea materiei sau Satana. Înainte să se poată înfățișa, cu spiritul divin pe care îl cuprindea în sine, în fața Celui

Etern, el trebuia să se purifice de impuritățile întunericului. Ei comparau „spiritul închis în suflet cu o picătură de apă închisă într-o capsulă de gelatină și aruncată în ocean; cât timp capsula rămâne întreagă, picătura de apă rămâne izolată; dar odată ce învelișul este spart picătura devine o parte din ocean – existența ei individuală încetează. La fel este și cu spiritul. Cât timp este închis în intermediarul său artificial, sufletul, el are o existență individuală. În cazul în care capsula este distrusă, ceea ce se poate petrece ca urmare a agoniei unei conștiințe îmbătrânite, crimei, unei boli morale, spiritul se întoarce în sălașul său original. Individualitatea sa nu mai există.”

Pe de altă parte, filozofii care explicau în felul lor „căderea în creație”, considerau spiritul ca pe ceva complet distinct de suflet. Ei admiteau prezența lui în capsula astrală numai în privința emanațiilor spirituale sau a razelor „celui luminos”. Omul și sufletul trebuiau să-și cucerească nemurirea înălțându-se către unitatea cu care, în cazul când reușeau, erau în cele din urmă conectați și în care, ca să spunem așa, erau absorbiți. Individualizarea omului după moarte depindea de spirit, nu de sufletul și trupul său. Deși cuvântul „personalitate”, în sensul în care este de obicei înțeles, este o absurditate dacă e aplicat literal la esența noastră nemuritoare, cu toate acestea, cea din urmă este *în sine* o entitate distinctă, nemuritoare și eternă; și la fel ca în cazul criminalilor pentru care nu există achitare, care au rupt în mod violent firul luminos ce leagă spiritul de suflet încă din momentul nașterii unei ființe, iar entitatea dezîncarnată e lăsată să împărtășească soarta animalelor inferioare până când se dizolvă treptat în eter, și individualitatea sa este anihilată – chiar și atunci spiritul rămâne o ființă distinctă. El devine un spirit planetar, un înger; căci *zeii păgânilor sau arhanghelii creștinilor*, emanații directe ale Cauzei Dintâi, în pofida declarației hazardate a lui Swedenborg, *nu au fost și nu vor fi niciodată oameni*, cel puțin pe planeta noastră.

Această diferențiere a fost în toate timpurile piatra de încercare a metafizicienilor. Întregul esoterism al filozofiei budiste se bazează pe

această învățătură misterioasă, înțeleasă de atât de puține persoane și complet denaturată de mulți dintre cei mai învățați savanți. Chiar și metafizicienii sunt înclinați să confunde cauza cu efectul. E posibil ca o persoană să fi dobândit viața nemuritoare și să rămână în eternitate același *sine interior* care era pe Pământ, dar aceasta nu implică neapărat că trebuie să rămână Domnul X sau Y care era pe Pământ sau să-și piardă individualitatea. De aceea, sufletul astral și trupul terestru al omului pot fi, în Întinericul de dincolo, absorbite în oceanul cosmic al elementelor sublimite și pot înceta să-și simtă *ego*-ul, dacă acest *ego* nu a meritat să urce mai sus; iar spiritul divin va rămâne tot o entitate neschimbată, deși experiența terestră a emanațiilor sale va putea fi uitată în întregime în momentul separării sale de vehiculul nedemn.

Dacă „spiritul” sau partea divină a sufletului preexistă ca entitate distinctă din eternitate, cum ne-au învățat Origene, Synesius și alți părinți și filozofi creștini și dacă el este același și nimic altceva decât sufletul obiectiv-metafizic, cum ar putea să fie altfel decât etern? Și într-un asemenea caz, ce importanță are dacă omul duce o viață animală sau o viață pură, dacă, indiferent ce ar face, nu își poate pierde niciodată individualitatea? Această doctrină este la fel de dăunătoare din perspectiva consecințelor precum cea a ispășirii greșelilor altei persoane. Dacă această din urmă dogmă, împreună cu ideea falsă că suntem cu toții nemuritori, ar fi fost arătată lumii în adevărata ei lumină, omenirea ar fi ajuns mai bună datorită propagării ei. Crima și păcatul ar fi fost evitate nu de teama unei pedepse terestre sau a unui infern ridicol, ci datorită dorinței profund înrădăcinate în natura noastră interioară pentru o viață individuală distinctă în lumea de apoi, datorită încredințării că nu o putem câștiga decât dacă „luăm împărăția cerurilor cu asalt”, și convingerii că nici rugăciunile oamenilor, nici sângele unei alte ființe nu ne va putea salva de distrugerea individuală după moarte, dacă nu ne unim ferm în timpul vieții noastre terestre cu propriul nostru spirit nemuritor – cu Dumnezeu din noi.

VIZIUNEA LUI SWEDENBORG PRIVIND MOARTEA SUFLETULUI

Pitagora, Platon, Timaios din Locris și întreaga școală din Alexandria considerau că sufletul este emanat din Sufletul universal al Lumii, iar acesta din urmă era, potrivit propriilor lor învățături, eterul, adică ceva cu o natură atât de rafinată încât nu poate fi perceput decât prin vederea interioară. De aceea el nu poate fi esența Monadei, sau *cauza*, întrucât *anima mundi* nu este decât efectul, emanația obiectivă a Monadei. Atât spiritul uman, cât și sufletul sunt preexistente. Dar în timp ce primul există ca entitate distinctă, ca individualizare, sufletul există ca materie preexistentă, ca parte inconștientă a unui întreg inteligent. Amândouă sunt formate la origine din Oceanul Etern de Lumină; dar așa cum se exprimă teosofii, în foc există atât un spirit vizibil, cât și un spirit invizibil. Ei făceau distincție între *anima bruta* și *anima divina*. Empedocle credea cu fermitate că toți oamenii și toate animalele au două suflete; și cu Aristotel descoperim că pe unul dintre ele îl numește suflet rațional – *nous*, iar pe celălalt, suflet animal – *psyche*. Potrivit acestor filozofi, sufletul rațional provine *din afara* sufletului universal, iar celălalt *din interiorul* său. Această regiune divină și superioară, în care ei așezau divinitatea invizibilă și supremă, era considerată de ei (și de însuși Aristotel) ca un al cincilea element, pur spiritual și divin, în timp ce *anima mundi* propriu-zis se considera că era compus dintr-o natură subtilă, arzătoare și eterică răspândită în întregul Univers, pe scurt – eterul.

Stoicii, cei mai mari materialişti ai Antichității, considerau că Dumnezeu cel Invizibil și Sufletul Divin (Spiritul) erau lipsiți de o asemenea natură corporală. Comentatorii și admiratorii lor moderni, apucând cu aviditate oportunitatea, au construit pe această bază ipoteza că stoicii nu credeau nici în Dumnezeu, nici în suflet. Dar Epicur, a cărui doctrină ce militează direct împotriva influenței unei Ființe Supreme și a

zeilor în formarea sau guvernarea lumii, îl plasează cu mult deasupra stoicilor ca ateism și materialism, susținea, totuși, că sufletul are o natură rafinată și delicată, alcătuită din atomii cei mai netezi, cei mai rotunzi și cei mai fini, descriere ce ne conduce din nou la același eter sublimat. Arnobius, Tertullian, Irineu și Origene, în pofida creștinismului lor, credeau, la fel ca Spinoza și Hobbes din timpurile mai moderne, că sufletul are o substanță, deși de o natură foarte subtilă.

Emanuel Swedenborg

Această doctrină a posibilității pierderii sufletului și, prin urmare, a individualității pledează împotriva teoriilor ideale și a ideilor progresiste a anumitor spiritualiști, deși Swedenborg a adoptat-o pe deplin. Ei nu vor accepta niciodată doctrina cabalistă potrivit căreia doar prin respectarea legii armoniei poate fi obținută viața individuală de apoi; și cu cât se îndepărtează omul interior și exterior de acest izvor al armoniei, a cărui sursă se află în spiritul nostru divin, cu atât mai greu este să recâștige terenul pierdut.

Dar în timp ce spiritualiștii și alți susținători ai creștinismului au prea puțin sau deloc percepția posibilității morții și anihilării personalității umane prin separarea părții nemuritoare de ceea ce este perisabil, adepții lui Swedenborg au înțeles-o pe deplin. Unul dintre preoții cei mai respectați ai Noii Biserici, reverendul Chauncey Giles, D.D.¹⁰⁰ din New York a clarificat recent acest subiect într-un discurs public, după cum urmează: Moartea fizică sau moartea trupului este o măsură în economia divină, luată în beneficiul omului, datorită căreia el poate atinge scopurile

¹⁰⁰ *Divinitatis Doctor* în latină, persoană licențiată de o universitate pentru a preda teologia creștină sau alte subiecte în legătură cu aceasta (n.t.).

cele mai elevate ale ființei sale. Dar mai există o moarte care presupune întreruperea ordinii divine și distrugerea fiecărui element uman în natura omului și a oricărei posibilități de fericire umană. Aceasta este moartea spirituală, care are loc înaintea disoluției trupului. „E posibil să existe o dezvoltare vastă a inteligenței naturale a omului fără ca această dezvoltare să fie însoțită de o iubire oricât de mică pentru Dumnezeu sau de iubirea dezinteresată pentru oameni.” Atunci când omul se cufundă în iubirea de sine și în iubirea față de lume, față de plăcerile ei, pierzând iubirea divină pentru Dumnezeu și pentru semenul său, el se prăbușește din viață în moarte. Principiile cele mai elevate care constituie elementele esențiale ale umanității sale pier, iar el trăiește doar în planul natural al facultăților sale. Fizic există, spiritual este mort. El este la fel de mort față de tot ceea ce aparține aspectului celui mai elevat și durabil al existenței, pe cât de mort este trupul său față de toate activitățile, desfătările și senzațiile lumii după ce spiritul său l-a părăsit.

Această moarte spirituală decurge din nerespectarea legilor vieții spirituale, care e urmată de aceeași pedeapsă ca nerespectarea legilor vieții naturale. Dar cei morți spiritual mai au plăcerile lor; ei mai posedă încă înzestrările și puterea lor intelectuală și activitatea intensă. Toate plăcerile animale sunt ale lor și pentru mulți bărbați și femei, acesta constituie idealul cel mai înalt al fericirii umane. Căutarea neobosită a bogățiilor, a distracției și a plăcerilor vieții sociale, cultivarea eleganței manierelor, a gustului vestimentar, a avansării sociale, a distincției științifice îi intoxică și îi vrăjesc pe acești morți vii; dar, remarcă predicatorul elocvent, „aceste creaturi, cu toate favorurile, veșmintele bogate și realizările lor strălucitoare, sunt morți în ochii Domnului și ai îngerilor, iar atunci când sunt cântăriți prin unicul standard veritabil și imuabil, ei nu au o viață mai reală decât a scheletelor, a căror carne s-a transformat în țărână”. Dezvoltarea considerabilă a facultăților intelectuale nu implică o viață spirituală și adevărată. Mulți dintre savanții noștri cei mai importanți nu

sunt decât cadavre vii – ei nu au o viziune spirituală întrucât spiritul lor i-a părăsit. Astfel am putea parcurge toate epocile, examina toate ocupațiile, cântări toate realizările umane și investiga toate formele de societate și am găsi pretutindeni acești *morți spiritual*.

SUFLETE UMANE LEGATE DE PĂMÂNT

Pitagora ne învață că Universul întreg este un sistem vast de combinații exacte din punct de vedere matematic. Platon prezenta divinitatea ca orânduind Universul într-un mod *geometric*. Lumea este susținută de aceeași lege a echilibrului și armoniei pe baza căreia a fost construită. Forța centripetă nu se poate manifesta fără forța centrifugă în revoluția armonioasă a sferelor; toate formele sunt produsul acestei forțe duale în natură. Astfel, pentru a ilustra cazul nostru, putem desemna spiritul ca fiind energia spirituală centrifugă, iar sufletul ca fiind energia spirituală centripetă. Atunci când se află în armonie deplină, ambele forțe produc un singur rezultat; dacă mișcarea centripetă a sufletului terestru, care tinde spre centrul de care e atras, e ruptă sau perturbată; dacă progresul său este oprit, prin încărcarea sa cu o greutate de materie mai mare decât poate suporta, armonia întregului, care era viața sa, este distrusă. Viața individulă poate continua doar dacă este susținută de această forță dublă. Cea mai mică deviere a armoniei creează în ea o perturbare; atunci când e distrusă dincolo de orice vindecare, forțele se separă, iar forma este treptat anihilată. După moartea celor corupți și păcătoși, sosește momentul decisiv. Dacă în timpul vieții eul interior neglijează realizarea unui efort ultim și disperat de a se reuni cu raza abia licărindă a tatălui său divin; dacă această rază e din ce în ce mai ecranată de crusta din ce în ce mai densă a materiei, sufletul, odată eliberat de trup, își urmează tentațiile terestre și este atras și reținut ca un magnet de ceața densă a atmosferei

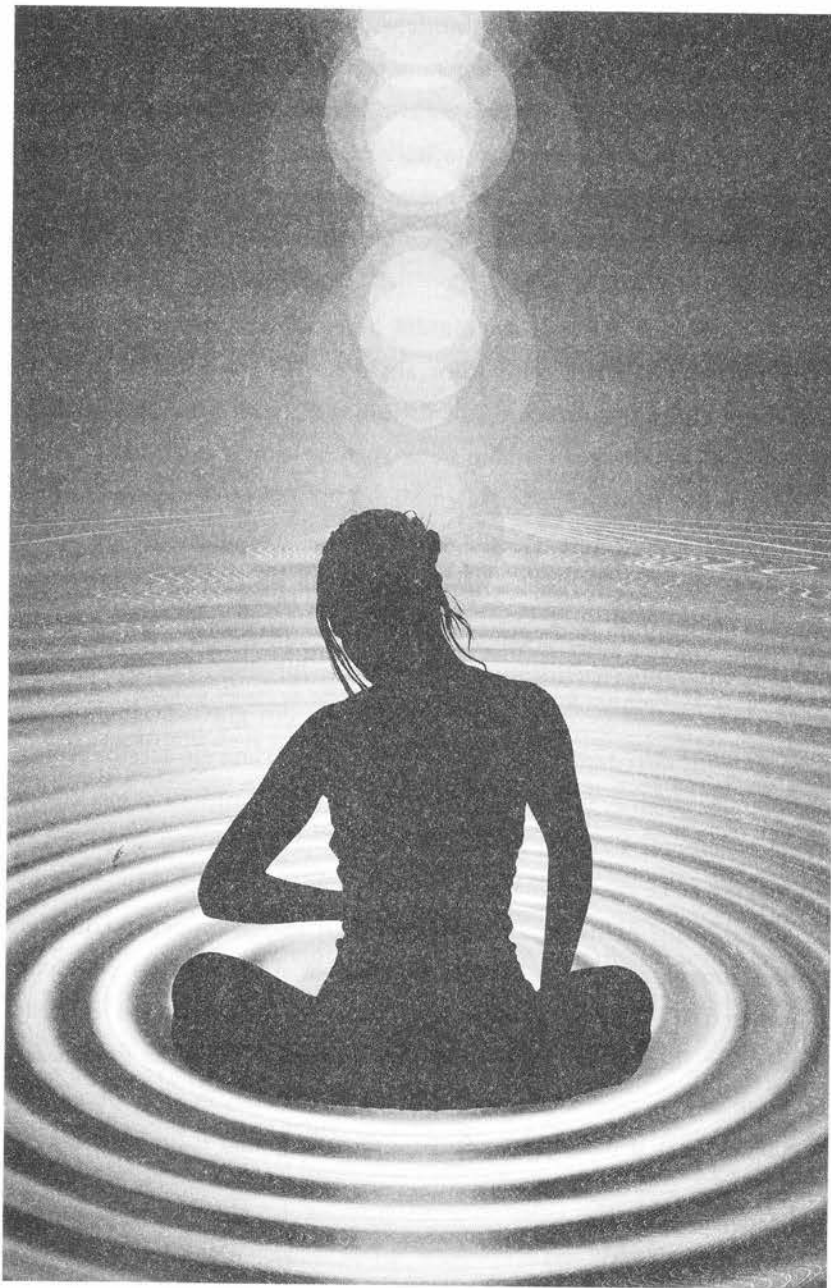
materiale. Apoi începe să se cufunde din ce în ce mai jos, până când ajunge, atunci când își redobândește cunoștința, în ceea ce anticii numeau *Hades*. Anihilarea unui asemenea suflet nu se produce instantaneu; poate dura chiar secole; deoarece natura nu acționează niciodată prin salturi, iar sufletul astral fiind format din elemente, legea evoluției trebuie să-și aștepte timpul. Atunci urmează legea teribilă a compensației, *Yin-Yuan* la budiști.

Această clasă de spirite este numită „terestră” sau „elementali tereștri” în contrast cu celelalte clase, cum am aratat în capitolul introductiv. În Orient ele sunt cunoscute sub denumirea „Frații Umbrei”. Viclene, josnice, ranchiunoase și căutând să se răzbune asupra umanității pentru suferințele lor, ele devin, până la anihilarea lor completă, vampiri, strigoi și prefăcuți remarcabili. Aceștia sunt „stelele” conducătoare pe marea scenă spiritistă a „materializărilor”, fenomene pe care le realizează cu ajutorul creaturilor „elementale” autentice mai inteligente care plutesc în jur și le întâmpină cu încântare în propriile lor sfere. Henry Kunrath, eminentul cabalist german, reprezintă pe una din gravurile lucrării sale rare, *Amphitheatri Sapientiae Aeternae*, cele patru clase ale acestor „spirite elementale” umane. Odată ce pragul sanctuarului inițierii a fost trecut, odată ce adeptul a ridicat „Vălul lui Isis”, zeița misterioasă și geloasă, el nu mai are de ce să se teamă; dar, până atunci, se află în pericol constant.

Deși însuși Aristotel, anticipându-i pe fiziologii moderni, considera mintea umană ca fiind o substanță materială și îi ridiculiza pe adepții hилоzoismului¹⁰¹, cu toate acestea el credea cu desăvârșire în existența unui suflet „dublu” sau a spiritului și sufletului.¹⁰² El îl lua în derâdere pe Strabon care credea că orice particulă de materie, în sine, putea avea suficientă viață și inteligență pentru a modela gradat o lume cu atât de

¹⁰¹ Hилоzoism = Teorie potrivit căreia întreaga materie ar fi vie, însuflețită, având capacitatea de a simți și de a gândi (n.t.).

¹⁰² Aristotel, *De Generat et Corrupt*, lib. II.

multe forme precum a noastră.¹⁰³ Aristotel își datorează morala sublimă din *Etica Nicomahică* unui studiu aprofundat al *Fragmentelor Etice ale lui Pitagora*; căci se poate dovedi cu ușurință că lucrarea din urmă este sursa din care și-a extras ideile, deși nu ar fi putut jura „pe cel care a descoperit tetraktysul”¹⁰⁴. Până la urmă ce știm cu certitudine despre Aristotel? Filozofia sa este atât de abstractă încât îl lasă în permanență pe cititor să suplinească prin imaginația sa lacunele deducțiilor sale logice. Mai mult decât atât, știm că înainte ca lucrările sale să fi ajuns în mâinile savanților noștri, care sunt încântați de argumentele sale aparent ateiste, ele au trecut prin prea multe mâini ca să fi rămas imaculate. De la Teofrast, legatarul său, ele au trecut la Neleus, ai cărui moștenitori le-au lăsat să mucegăiască în peșteri subterane timp de aproape 150 de ani¹⁰⁵; după aceasta ni se spune că manuscrisele sale au fost copiate și extinse considerabil de Apellicon din Theos, care a suplinat paragrafele devenite ilizibile cu propriile sale ipoteze, dintre care multe au fost probabil extrase din profunzimile conștiinței sale. Savanții noștri din secolul al XIX-lea ar putea cu siguranță profita mult de exemplul lui Aristotel, dacă ar fi atât de dornici să-l imite practic, pe cât de dornici sunt să arunce asupra platonicienilor metoda sa inductivă și teoriile sale materialiste. Îi invităm să adune *faptele*, la fel de atent cum a făcut-o el, în loc să le nege pe cele despre care nu cunosc nimic.

Ceea ce am afirmat în capitolul introductiv și în alte locuri despre mediumi și despre tendințele mediumnității lor nu se bazează pe presupuneri, ci pe experiență reală și observare. Aproape că nu există o fază a mediumnității, de orice fel, din care să nu fi văzut exemple în ultimii douăzeci și cinci de ani, în diferite țări. India, Tibet, Borneo, Siam, Egipt, Asia Mică, America (de Nord și de Sud) și alte părți

¹⁰³ *De Part*, an. lib. I, c. I.

¹⁰⁴ Un jurământ pitagoreic. Adepții lui Pitagora jurau pe învățătorul lor.

¹⁰⁵ A se vedea Lemprière, *Classical Dictionary*.

ale lumii ne-au dezvăluit fiecare fazele lor deosebite de fenomene mediumnice și de putere magică. Experiența noastră variată ne-a învățat două adevăruri importante, și anume: pentru exercitarea celei din urmă sunt indispensabile puritatea personală și exercitarea unei voințe bine antrenate și tenace; de asemenea, spiritualiștii nu sunt niciodată siguri de autenticitatea manifestărilor mediumnice, decât dacă ele au loc la lumină și în condiții de testare acceptabile astfel încât orice tentativă de fraudă să fie observată imediat. De teama de a fi înțeleși greșit, să remarcăm că, în timp ce, în general, fenomenele fizice sunt produse de spirite ale naturii, prin propria lor mișcare și pentru a-și satisface propria fantezie, totuși, în condiții *excepționale*, cum ar fi aspirația unei inimi pure sau apariția unor condiții favorabile, spiritele umane dezîncarnate bune își pot manifesta prezența prin orice fenomene, *cu excepția materializării personale*. Dar trebuie să existe într-adevăr o atracție puternică pentru a atrage un spirit pur, dezîncarnat din sălașul său strălucitor în atmosfera viciată din care s-a eliberat prin abandonarea trupului terestru.

Magii și filozofii teurghi s-au opus energic „evocării sufletelor”. „Nu îi aduceți (sufletul) înapoi, pentru ca plecând să nu rețină ceva”, spune Psellus.¹⁰⁶

„Nu se cuvine să le vedeți înaintea
trupul vostru să fie inițiat, căci ispitind încontinuu,
ele seduc sufletele celor neinițiați”,

spune același filozof într-un alt pasaj.¹⁰⁷

Ei s-au opus față de aceasta din mai multe motive întemeiate: 1. „Este extrem de dificil să distingem un daimon bun de unul rău”, spune Iamblichos. 2. Dacă un suflet omenesc reușește să pătrundă în densitatea

¹⁰⁶ Psel. in Alieb, *Chaldean Oracles*.

¹⁰⁷ Proc. in 1 *Alieb*.

atmosferei terestre – care este întotdeauna apăsătoare pentru el, adesea odioasă – există, totuși, pericolul ca sufletul să nu fie capabil să ajungă în apropierea lumii materiale fără să poată evita această consecință: „plecând, el reține ceva”, care îi contaminează puritatea și îl va face să sufere mai mult sau mai puțin după plecarea sa. De aceea, un teurg autentic va evita să producă mai multă suferință acestui locuitor al sferei superioare decât este absolut necesar pentru interesele umanității. Doar cel care practică magia neagră constrânge prin incantații puternice de necromanție, sufletele impure precum ale celor care au dus o viață rea și care sunt dispuse să-l ajute în scopurile sale egoiste. Despre interacțiunea cu Augoeides, prin intermediul puterilor mediumnice ale mediumilor *subiectivi*, vorbim în altă parte. Teurgii utilizau substanțe chimice și minerale pentru a alunga spiritele rele. Împotriva acestora, unul dintre mijloacele cele mai puternice era o piatră numită *Mnizourin*.

Iamblichos

„Atunci când veți vedea un demon *terestru*
apropiindu-se,
Strigați și sacrificați piatra Mnizourin”,
exclama un oracol al lui Zoroastru (*Psel.*, 40).

Și acum, coborând din înălțimile poeziei teurgico-magice la magia „inconștientă” a secolului nostru actual (secolul al XIX-lea – n.t.) și la proza unui cabalist modern, să trecem în revistă următoarele: în publicația *Journal de Magnétisme*, apărută acum câțiva ani la Paris, într-un moment când „mesele mișcătoare” făceau furori în Franța, a fost publicată o scrisoare neobișnuită.

„Credeți-mă, domnule”, scria corespondentul anonim, „nu există spirite, fantome, îngeri, demoni închiși într-o masă; dar toate aceste ființe se pot găsi, totuși, acolo, întrucât totul depinde de *propria noastră voință* și de imaginația noastră. ... Acest MENSABULISM¹⁰⁸ este un fenomen vechi ... înțeles greșit de moderni, dar natural și aparținând domeniului fizicii și fiziologiei; din nefericire, el a trebuit să rămână incomprehensibil până la descoperirea electricității și heliografiei, căci pentru a explica un fapt de natură spirituală, suntem constrânși să ne bazăm pe un fapt corespondent de ordin material. ...

După cum știm cu toții, placa unui daghereotip poate imprima nu doar obiecte, ci și reflexia lor. Ei bine, fenomenul în chestiune, care ar trebui numit *fotografie mentală*, redă, în afara *realităților*, visele imaginației noastre, cu o asemenea fidelitate încât foarte adesea suntem incapabili să distingem o copie a unei *persoane prezente*, de un negativ obținut după o *imagine* ... «Magnetizarea unei mese sau a unei persoane este absolut identică ca rezultat; este saturarea unui corp străin, fie prin electricitatea vitală *inteligentă*, fie prin gândurile magnetizorului și ale celor prezenți.»

Nimic nu ne poate oferi o idee mai bună sau mai corectă despre aceasta ca bateria electrică care acumulează fluid pe conductorul său pentru a obține astfel o forță *brută*, care se manifestă prin scântei luminoase etc. În felul acesta, electricitatea acumulată pe un corp izolat dobândește o putere de reacție egală cu acțiunea, fie pentru a încărca, magnetiza, descompune, aprinde, fie pentru a-i descărca vibrațiile la distanță. Acestea sunt efectele vizibile ale electricității *oarbe* sau brute produse de elemente oarbe – termenul orb fiind utilizat pentru masa în sine în contrast cu electricitatea *inteligentă*. Dar există, în mod evident, o electricitate corespondentă produsă de pila cerebrală a omului; această *electricitate psihică*, acest eter spiritual și universal, care este *natura ambientă, intermediară a universului*

¹⁰⁸ De la cuvântul latinesc *mensa* – „masă”. Această scrisoare curioasă este transcrisă în întregime în *La Science des Esprits* de Éliphas Lévi.

metafizic, sau mai degrabă a universului incorporeal, va trebui să fie studiată înainte de a fi acceptată de știință, care, necunoscând nimic despre ea, nu va avea vreodată habar despre acest fenomen mareș al vieții până când nu-l va fi studiat.

«Se pare că, pentru a se manifesta, electricitatea cerebrală necesită ajutorul electricității statice obișnuite; când aceasta este absentă în atmosferă – când, de exemplu, aerul este foarte umed – nu se poate obține decât prea puțin sau nimic de la mese sau mediumi...» Nu este necesar ca ideile să fie formulate foarte exact în creierul persoanelor prezente; *masa* le descoperă și le formulează ea însăși, fie în proză, fie în versuri, dar întotdeauna corect; masa are nevoie de timp pentru a compune un vers; începe, apoi șterge un cuvânt, îl corectează și uneori ne trimite o epigramă ... dacă persoanele prezente sunt în armonie unele cu celelalte, *ea* glumește și râde cu ele, la fel cum ar face orice persoană vie. În ce privește aspectele lumii exterioare, ea trebuie, la fel ca noi, să se mulțumească cu presupuneri; *ea* (masa) alcătuiește mici sisteme filozofice, le discută și le susține cum ar face orice orator priceput. Pe scurt, ea își creează o conștiință și o rațiune care îi aparțin, la propriu, dar cu materialele pe care le găsește în noi. ...

Americanii sunt convinși că vorbesc cu morții lor; unii (mai aproape de adevăr) cred că aceștia sunt *spirite*; alții îi iau drept îngeri; iar alții drept diavoli ... (*inteligenta*) asumându-și forma care se potrivește convingerii și părerii preconceptuate a fiecăruia; la fel procedau inițiații de la templele lui Seraphis, din Delphi și din alte așezări teurgico-medice de același gen. Ei erau convinși dinainte că vor comunica cu zeii lor; și *ei* nu greșeau niciodată.

Noi, cei care cunoaștem foarte bine valoarea acestui fenomen ... suntem perfect convinși că, după ce am încărcat masa cu *efluviile* noastre magnetice, am chemat la viață sau am creat o inteligență asemănătoare cu a noastră, care, la fel ca noi, este înzestrată cu o voință liberă, poate vorbi și discuta cu noi, cu un grad înalt de luciditate, dat fiind că rezultanta este mai puternică decât individul, sau mai curând întregul este mai mare

decât una din părțile sale. ... Să nu-l acuzăm pe Herodot de minciuni atunci când redă fapte dintre cele mai extraordinare, deoarece trebuie să le considerăm la fel de adevărate și corecte precum celelalte fapte istorice pe care le întâlnim la toți scriitorii păgâni din Antichitate.

«Fenomenul este vechi de când lumea. ... Preoții din India și China îl practicau înaintea egiptenilor și a grecilor. Sălbaticii și eschimoșii îl cunosc bine. Este fenomenul Credinței, singura sursă a oricărei minuni», și se va face potrivit cu *credința ta*. Cel care a enunțat această doctrină profundă a fost fără îndoială încarnarea cuvântului Adevărului; el nu s-a înșelat și nici nu a urmărit să-i înșele pe alții; el a expus o axiomă pe care astăzi o repetăm, fără prea mari speranțe de a o vedea acceptată.

Omul este un Microcosmos sau o lume în miniatură; el poartă în el un fragment din marele *Tot*, într-o stare confuză. Sarcina semizeilor noștri este să desprindă din el partea care le revine printr-o neîncetată muncă mentală și materială. Ei au sarcina lor de îndeplinit, descoperirea continuă a unor noi rezultate, a unor noi moralități și aranjarea potrivită a materialului grosier și lipsit de formă pe care li-l furnizează Creatorul, care i-a creat după chipul și asemănarea Lui, pentru ca ei la rândul lor să poată crea și desăvârși în această lume lucrarea Creației; o muncă imensă ce va putea fi îndeplinită doar când întregul va fi atât de perfect încât va fi asemenea lui Dumnezeu Însuși și capabil astfel să-i supraviețuiască. Suntem încă foarte departe de acel moment final, căci se poate spune că totul trebuie totuși făcut, desfăcut și *depășit* pe globul nostru, instituțiile, utilajele și produsele.

„*Mens non solum agitat sed creat molem.*”¹⁰⁹

Trăim în această viață într-o ambianță intelectuală care întreține între

¹⁰⁹ Mîntea nu doar mișcă materia, ci o și creează (n.t.).

fințe și obiecte o solidaritate necesară și continuă; fiecare creier este un ganglion, o stație a unui telegraf neurologic universal în relație constantă cu stația centrală și cu celelalte stații prin intermediul vibrațiilor gândului.

Soarele spiritual strălucește pentru suflete la fel cum soarele material strălucește pentru trupuri, căci Universul *este dual* și urmează legea perechilor. Operatorul ignorant interpretează greșit depeșele divine și adesea le transmite într-un mod fals și ridicol. Astfel, doar studiul și știința adevărată pot distruge superstițiile și absurditățile răspândite de interpreții ignoranți așezați la *centrele de instruire* printre toate popoarele acestei lumi. Acești interpreți orbi ai Verbului, ai CUVÂNTULUI, au încercat întotdeauna să le impună discipolilor lor obligația de a jura pentru tot fără să analizeze *verba magistri*¹¹⁰.

Vai! Nu ne-am putea dori nimic mai mult decât ca ei să traducă fidel vocile *interioare*, voci care nu înșală pe nimeni niciodată în afara celor ce au *spirite false* în ei. «Este datoria noastră», spun ei, «să interpretăm oracolele»; noi suntem cei care am primit misiunea exclusivă pentru aceasta de la cer, *spiritus flat ubi vult*¹¹¹, și zboară în noi înșine. ...»

«El suflă *asupra fiecăruia*, iar razele luminii spirituale iluminează fiecare conștiință; și când toate corpurile și toate mințile vor reflecta în mod egal această lumină dublă, oamenii vor vedea mult mai clar decât văd astăzi.»

Am tradus și am citat fragmentele de mai sus datorită originalității deosebite și a adevărului pe care îl cuprind. Îl cunoaștem pe autorul lor; faima sa îl proclamă ca fiind un cabalist important, iar cei câțiva prieteni ai săi îl consideră un om sincer și cinstit.

Mai mult decât atât, scrisoarea arată că autorul ei a studiat foarte atent natura cameleonică a inteligențelor care prezidează în cadrul cercurilor spirituale. Că ele sunt de același gen și aceeași rasă cu cele menționate

¹¹⁰ *Verba magistri* – expresie latină, literal „a jura pe cuvintele maestrului” (n.t.).

¹¹¹ Spiritul zboară oriunde dorește (n.t.).

atât de frecvent în Antichitate, nu lasă nici urmă de îndoială faptului că generația actuală de oameni este de aceeași natură cu ființele umane din vremea lui Moise. Manifestările subiective provin, în condiții armonioase, de la acele ființe cunoscute în Antichitate drept „demoni buni”. Uneori, deși rar, ele sunt produse de spiritele planetare – ființe de o altă rasă decât a noastră; alteori de spiritele prietenilor noștri dragi care au trecut în lumea de dincolo; uneori de spiritele naturii ale uneia din nenumăratele categorii; dar cel mai frecvent de spiritele elementale terestre, oameni răi dezîncarnați, pe care A. Jackson Davis îi numește *Diakka*.

MEDIUMI IMPURI ȘI „GHIZII” LOR

Nu am uitat ce am scris anterior cu privire la fenomenele mediumnice *subiective* și *obiective*. Avem în continuare această deosebire în minte. Există atât aspecte bune, cât și rele în ambele clase. Un medium impur va atrage spre el său interior impur influențe ostile, depravate, vicioase, la fel de inevitabil cum un medium pur atrage doar influențe care sunt bune și pure. Unde am putea găsi un exemplu mai nobil pentru acest gen de mediumi puri decât blânda baroană Adelma von Vay din Austria (născută contesă Wurmbrandt), care ne este descrisă de către un corespondent drept „providența ambianței în care se află”? Ea își folosește puterea mediumnică pentru a-i vindeca pe cei bolnavi și pentru a-i alina pe cei aflați în suferință. Este un fenomen pentru cei bogați; iar pentru cei săraci, un înger binefăcător. Timp de mulți ani, ea a văzut și a recunoscut spiritele naturii sau spiritele elementale cosmice și le-a găsit întotdeauna prietenoase. Și aceasta datorită faptului ca este o femeie bună, pură. Alți corespondenți ai Societății Teozofice nu au avut experiențe la fel de bune cu aceste ființe răutăcioase și neastâmpărate. Cazul Havana, descris în altă parte, este un exemplu în acest sens.

Deși spiritualiștii le discreditează atât de mult, aceste spirite ale naturii

sunt o realitate. Dacă gnomii, silfele, salamandrele și ondinele rozacrucienilor au existat în vremea lor, ele trebuie să existe și azi. *Spiridușul Pragului* lui Bulwer-Lytton este o concepție modernă, creată după modelul străvechi al lui Sulanuth¹¹² al evreilor și egiptenilor, care e menționat în *Cartea lui Jasher*.¹¹³

Creștinii le numesc „diavoli”, „dracușori ai lui Satana” și alte denumiri asemănătoare. Ele nu sunt nimic de acest gen, ci doar creaturi din materie

eterică, iresponsabile, nici bune, nici rele, decât în cazul în care sunt influențate de o inteligență superioară. Este extrem de ciudat să auzim cum devoții catolici ultragiază și denaturează spiritele naturii, când una dintre autoritățile lor cele mai mari, Clement din Alexandria, i-a clasificat și i-a descris cum sunt cu adevărat. Clement, care se poate să fi fost atât teurg cât și neoplatonician, bazându-se astfel pe o autoritate bună, arată că este absurd să-i numim diavoli¹¹⁴, întrucât ei nu sunt decât îngeri *inferiori*, „puteri care sălășluiesc în elemente, pun vânturile în mișcare și distribuie ploile, și în această calitate sunt agenți și supuși ai lui Dumnezeu”¹¹⁵. Origene, care înainte să devină creștin, aparținuse și el școlii lui Platon,

Adelma von Vay

¹¹² Sulanuth este descris în capitolul LXXX, vers. 19, 20, din *Jasher*.

¹¹³ „Și când egiptenii s-au ascuns ca să scape de muște” (una din urgiile pe care se consideră că le-a adus Moise) „au încuiat ușile în urma lor, iar Dumnezeu a poruncit lui *Sulanuth* ...” (un *monstru marin*, cum explică în mod naiv traducatorul într-o notă de subsol) „care era atunci în mare, să iasă și să meargă în Egipt ... iar el avea brațe lungi lungi de zece coți ... și a mers pe case și le-a îndepărtat acoperișurile ... și întinzându-și brațele în case, a tras zăvoarele și a deschis ușile lor ... iar roiul de muște i-a distrus pe egipteni și i-a făcut să sufere foarte mult.”

¹¹⁴ *Strom*, VI, 17, § 159.

¹¹⁵ *Ibid.*, VI, 3, § 30.

este de aceeași părere. Porfir îi descrie pe acești daimoni mai minuțios decât oricine.

Atunci când va fi cunoscută mai bine natura posibilă a inteligențelor manifestatoare, pe care oamenii de știință o consideră o „forță psihică”, iar spiritualiștii o identifică cu spiritele celor morți, atunci abia, se vor îndrepta academicienii și cei credincioși către filozofii din Antichitate pentru informații.

Să ne imaginăm, pentru o clipă, un urangutan inteligent sau o maimuță africană antropoidă dezîncarnată, adică lipsită de corpul fizic, dar având un corp astral, dacă nu chiar nemuritor. În ziarele spiritiste am găsit numeroase exemple de apariții ale unor câini sau ale altor animale de companie moarte. De aceea, având în vedere mărturiile spiritiștilor, trebuie să credem că asemenea „spirite” animale chiar apar, deși ne păstrăm dreptul de a fi de aceeași părere cu cei din Antichitate care afirmă că formele sunt doar trucuri ale spiritelor elementale. Odată deschisă poarta comunicării între lumea pământească și cea spirituală, ce ar împiedica o maimuță să producă aceleași fenomene fizice ca cele pe care le vede că sunt produse de spiritele umane? Și de ce nu ar putea ele să depășească în abilitate și ingeniozitate multe dintre fenomenele la care am fost martori în cercurile spiritiste? Să ne răspundă spiritiștii la această întrebare. Un urangutan din Borneo este prea puțin sau deloc inferior omului sălbatic, ca inteligență. Domnul Wallace și alți naturaliști importanți oferă exemple despre uimitoarea sa acuitate de spirit, deși creierul său este inferior ca volum față de cel mai puțin dezvoltat dintre sălbatici. Acestor maimuțe le lipsește doar darul vorbirii pentru a fi oameni de un rang inferior. Santinelele plasate de maimuțe; locurile pentru dormit alese și construite de urangutani; capacitatea lor de a prevedea pericolul și calculele ce dovedesc mai mult decât instinct; modul lor de a-și alege conducătorii pe care îi ascultă și exercitarea unui număr mare de facultăți, le dau cu siguranță dreptul la un loc cel puțin egal ca nivel cu mulți aborigeni australieni cu craniul plat.

„Aptitudinile mentale ale sălbaticilor și facultățile exercitate la propriu de către ei, se află cu foarte puțin deasupra celor ale animalelor”, spune domnul Wallace.

Or oamenii presupun că nu pot exista maimuțe în lumea de dincolo, deoarece maimuțele nu au „suflet”. Dar se pare că maimuțele au la fel de multă inteligență ca unii oameni; de ce, atunci, acești oameni, care nu sunt în niciun fel superiori maimuțelor, ar trebui să aibă spirite nemuritoare, iar maimuțele nu? Materialiștii vor răspunde că nici unii, nici alții nu au spirit și că anihilarea îi va ajunge din urmă, atât pe unii, cât și pe ceilalți odată cu moartea fizică. Dar filozofii spirituali din toate epocile sunt de acord că omul e situat pe o treaptă superioară față de animale și posedă ceva ce lor le lipsește, fie că e vorba de sălbaticul cel mai needucat sau de filozoful cel mai înțelept. Cei din Antichitate, după cum am văzut, învățau că, în timp ce omul este o trinitate alcătuită din trup, suflet astral și spirit nemuritor, animalul nu este decât dualitate – o ființă înzestrată cu un corp fizic și un spirit astral care îl animă. Oamenii de știință nu recunosc nicio deosebire între elementele care compun trupul omenesc și cel animal; iar cabaliștii sunt de acord, susținând că aceste corpuri astrale (sau cum le numesc fizicienii, „principiul vieții”) ale animalelor și oamenilor sunt în esență *identice*. Omul fizic nu este decât dezvoltarea cea mai elevată a vieții animale. Dacă, așa cum ne spun oamenii de știință, chiar și *gândul* este materie, iar fiecare senzație de durere sau de plăcere, fiecare dorință trecătoare este însoțită de o perturbare a eterului; și dacă acei speculanți îndrăzneți, care au scris lucrarea *Unseen Universe*, cred că gândul este conceput astfel încât „să afecteze materia dintr-un alt univers în simultaneitate cu acesta”, de ce atunci gândirea grosieră, animală a unui urangutan sau a unui câine, care se impregnează în undele eterice ale luminii astrale, la fel ca cea a omului, nu i-ar asigura animalului continuitatea vieții după moarte sau un „stadiu viitor” după ea?

Cabaliștii au susținut și susțin și acum că nu este deloc filozofic să

admitem că dublul astral al omului poate supraviețui morții trupului fizic și să afirmăm în același timp că cel al maimuței este descompus în molecule independente. Ceea ce supraviețuiește ca *individualitate* după moartea trupului este *sufletul astral*, pe care Platon, în *Timaios* și *Gorgias*, îl numește suflet muritor, deoarece, potrivit doctrinei hermetice, el abandonează particulele sale cele mai materiale la fiecare transformare progresivă într-o sferă superioară. Socrate îi povesteste lui Calicles¹¹⁶ că acest suflet *muritor* reține toate caracteristicile trupului după moartea acestuia; într-atât încât un om însemnat cu biciul, va avea corpul astral „plin de urme și cicatrici”. Spiritul astral este o copie fidelă a trupului, atât în sens fizic, cât și în sens spiritual. Spiritul Divin, partea cea mai elevată și *nemuritoare* a omului, nu poate fi nici pedepsit, nici recompensat. A susține o asemenea doctrină ar fi în același timp absurd și defăimător, deoarece spiritul nu este doar o flăcără aprinsă în izvorul central și nesecat al luminii, ci este, în realitate, o parte din el și având o esență identică. El asigură nemurirea ființei individuale astrale, direct proporțional cu dorința ei de a o primi. Atât timp cât omul *dublu*, adică omul din carne și spirit se menține în limitele legii continuității spirituale; atât timp cât scânteia divină, oricât de slabă ar fi, persistă în el, el se află pe calea către nemurire într-un stadiu viitor. Dar cei care se abandonează unei existențe materialiste, împiedicând strălucirea divină emanată de spiritul lor, încă de la începutul pelerinajului lor terestru, și care înăbușă avertismentul vocii acelei santinele credincioase care este conștiința, ce servește ca centru al luminii în suflet – astfel de ființe, care au lăsat în urmă conștiința și spiritul și au depășit limitele materiei, va trebui, în mod necesar să îi urmeze legile.

Materia este la fel de indestructibilă și eternă ca spiritul nemuritor în sine, dar numai în particulele sale, nu în formele sale organizate. Trupul

¹¹⁶ *Gorgias*.

unei persoane materialiste și grosiere, precum cea descrisă mai sus, fiind abandonată de spiritul său înaintea morții fizice, atunci când aceasta are loc, materialul amorf, sufletul astral, care se supune legilor materiei oarbe, se modelează în detaliu în tiparul pentru care viciile l-au pregătit treptat în timpul vieții terestre a individului. Apoi, după cum spune Platon, el își asumă forma „animalului cu care a semănat în tendințele sale rele”¹¹⁷ în timpul vieții. „Este o credință străveche”, spune el, „cum că sufletele care pleacă de aici există în Hades și se întorc din nou aici, fiind o reproducere a celor morți”¹¹⁸. ... Dar cele despre care se consideră că au trăit o viață eminamente sfântă sunt cele care ajung în sălașul pur de DEASUPRA și SĂLĂȘLUIESC ÎN REGIUNILE SUPERIOARE ale pământului”¹¹⁹ (regiunea eterică). Tot în *Phaidros*, el spune că atunci când omul și-a încheiat *prima* existență (pe Pământ), unii merg ca pedeapsă în locuri aflate *sub* pământ¹²⁰. Această regiune aflată *sub* pământ, cabaliștii nu o înțeleg ca fiind un loc în interiorul pământului, ci susțin că este o sferă, cu mult inferioară ca perfecțiune pământului și mult mai materială.

Dintre toți speculanții moderni care s-au ocupat de aparentele nepotriviri din *Noul Testament*, doar autorii lucrării *Unseen Universe* par să fi întrezărit adevărurile cabaliste cuprinse în el, referitoare la gheena Universului.¹²¹ Această gheenă, pe care ocultiștii o numesc a *opta* sferă (numărând în sens invers), este pur și simplu o planetă ca a noastră, *atașată ei și urmând-o în penumbră*, un fel de gaură de praf, „un loc în care sunt consumate toate gunoaiile și toate impuritățile Pământului”, ca să împrumutăm o expresie a autorilor menționați mai sus, și în care toate impuritățile și zgura materiei cosmice ce aparțin planetei noastre, se află într-o continuă stare de transformare.

¹¹⁷ *Timaios*.

¹¹⁸ Cory, *Phaidon*, I, 69.

¹¹⁹ Ibid., I, 123.

¹²⁰ Cory, *Phaidros*; Cory, *Platon*, 325.

¹²¹ A se vedea *The Unseen Universe*, pp. 205-206.

Doctrina secretă ne învață că dacă omul își cucerește nemurirea, va rămâne pentru totdeauna trinitatea care a fost în viață și va continua astfel în toate sferile. Corpul astral, care în această viață este acoperit de un înveliș fizic grosier, devine la rândul său – atunci când se desprinde de acest înveliș prin procesul morții fizice – învelișul unui alt corp mult mai eterat. Acesta începe să se dezvolte din momentul morții și devine desăvârșit atunci când corpul astral al formei pământești se separă în cele din urmă de el. Se spune că acest proces se repetă la fiecare trecere nouă dintr-o sferă în alta. Dar sufletul nemuritor, „scânteia argintie”, observată de dr. Fenwick în creierul lui Margrave¹²², și pe care nu a găsit-o la animale, nu se schimbă niciodată, ci rămâne indestructibilă „indiferent ce i-ar clătina templul”. Descrierile lui Porfir, ale lui Iamblichos și ale altor autori, cu privire la spiritele animalelor care locuiesc în lumina astrală, sunt confirmate de cele ale numeroșilor clarvăzători dintre cei mai inteligenți și mai demni de încredere. Câteodată formele animale devin chiar vizibile, prin materializare, tuturor persoanelor prezente la un cerc spiritist. În cartea sa, *People from the Other World*, colonelul H.S. Olcott descrie o veveriță materializată care urma spiritul unei femei în văzul spectatorilor și care a dispărut și a reapărut în fața lor de mai multe ori, iar în cele din urmă a urmat spiritul în cabinet.

Să mai avansăm cu un pas în demonstrația noastră. Dacă există viață în lumea spirituală după moartea fizică, ea trebuie să se producă în conformitate cu legea evoluției. Ea îl va lua pe om de la locul său din vârful piramidei materiei și îl va ridica într-o sferă a existenței unde îl va urma aceeași lege inexorabilă. Și dacă această lege îl urmează pe om, de ce n-ar urma tot ce există în natură? De ce n-ar urma și animalele și plantele, care toate dețin principiul vieții și ale căror forme groasere se descompun

¹²² A se vedea Bulwer-Lytton, *Strange Story*, p. 76. Nu știm unde anume în literatură am putea găsi o descriere mai vie și mai frumoasă a acestei diferențe între principiul vieții la om și cel la animale, decât în fragmentul la care facem pe scurt referire aici.

la fel ca a lui, atunci când acel principiu al vieții le părăsește? Întrucât corpul său astral devine mai eterat atunci când ajunge într-o altă sferă, de ce nu s-ar petrece la fel cu ale lor? Ele, la fel ca el, s-au dezvoltat din materia condensată cosmică, iar fizicienii noștri nu văd nici cea mai mică diferență între moleculele celor patru regnuri ale naturii, care sunt descrise de profesorul Le Conte după cum urmează:

4. *Regnul animal;*
3. *Regnul vegetal;*
2. *Regnul mineral;*
1. *Elementele.*

Evoluția materiei din fiecare dintre aceste planuri către planul superior e continuă; și, potrivit lui Le Conte, nu există nicio forță în natură capabilă să ridice materia dintr-odată de la primul nivel la cel de-al treilea sau de la nivelul al doilea la cel de-al patrulea, fără să se oprească și să primească un adaos de energie de o natură diferită, în planul intermediar.

Acum, să îndrăznească cineva să presupună că dintr-un număr dat de molecule, *originar și constant omogene, toate energizate de același principiu al evoluției*, o parte ar putea fi purtată prin cele patru regnuri până la rezultatul final al evoluției, pe care îl reprezintă omul nemuritor, iar celelalte nu ar avea dreptul să evolueze dincolo de planurile 1, 2 și 3. De ce nu ar avea *toate* aceste molecule un viitor egal înaintea lor; mineralul devenind plantă, planta devenind animal, iar animalul devenind om – dacă nu pe *acest* pământ, cel puțin undeva în tărâmurile nemărginite ale spațiului? Armonia, demonstrată de geometrie și matematică – singurele științe exacte – ca fiind legea universului, ar fi distrusă dacă evoluția ar fi dusă la perfecțiune doar în om și limitată în regnurile subordonate. Ceea ce e sugerat de logică e demonstrat de psihometrie; și, așa cum am spus deja, nu este improbabil ca oamenii de știință să-i ridice într-o zi un monument lui Joseph R. Buchanan, inventatorul său modern. Dacă un fragment de mineral, plantă fosilă sau o formă animală îi oferă expertului

În psihometrie imagini la fel de vii și exacte privitor la condițiile lor anterioare, precum un fragment de os uman cu privire la individul cărui a-i aparținut, s-ar părea că același spirit subtil pătrunde întreaga natură și este inseparabil de substanțele organice sau anorganice. Dacă antropologii, fiziologii și psihologii sunt în egală măsură perplecși cu privire la cauzele primare și finale și de faptul că găsesc în materie atât de multe asemănări între toate formele, iar în spirit, abisuri cu diferențe atât de adânci, aceasta se datorează, poate, faptului că cercetările lor sunt limitate doar la globul nostru vizibil și nu pot sau nu îndrăznesc să meargă dincolo de acesta. Spiritul unui mineral, plantă sau animal poate începe să se formeze aici și să atingă dezvoltarea sa finală peste milioane de secole, pe alte planete, cunoscute sau necunoscute, vizibile sau invizibile pentru astronomi. Căci cine este în măsură să contrazică teoria sugerată anterior, și anume că Pământul însuși, la fel ca și creaturile vii cărora le-a dat naștere, nu va deveni în cele din urmă, și după ce va fi trecut prin propriul său stadiu de moarte și disoluție, o planetă astrală eterată? „Precum este sus, așa este și jos”; armonia este marea lege a naturii.

Armonia, în lumea fizică și matematică a simțurilor, este *justiție* în lumea spirituală. Justiția produce armonie, iar in justiția, dezacord; iar dezacordul, la scară cosmică, înseamnă haos – anihilare.

Dacă există un spirit nemuritor evoluat în om, el trebuie să existe în toate celelalte, cel puțin în stare latentă sau ca germen, și va fi doar o chestiune de timp până ce fiecare dintre acești germeni se va dezvolta plinar. Nu ar fi o in Justiție imensă ca un criminal fără remușcări, autorul unei crime brutale, care și-a exercitat liberul arbitru, să aibă un spirit nemuritor care, în timp, ar fi purificat de păcatul său și s-ar bucura de o fericire perfectă, în timp ce un biet cal, nevinovat de orice crimă, să fie nevoit să trudească și să sufere o viață întreagă sub tortura necruțătoare a biciului stăpânului său, iar apoi, după moartea sa, să fie anihilat? O astfel de credință implică o in Justiție brutală și este posibilă doar printre

oamenii educați în dogma că totul a fost creat pentru om și că el singur este suveranul Universului; un suveran atât de puternic încât pentru a-l salva de consecințele propriilor sale acțiuni rele, a fost nevoie ca Dumnezeu Universului să moară pentru a-și domoli propria mânie dreaptă.

Dacă sălbaticul cel mai abject, cu un creier „foarte puțin inferior față de cel al unui filozof”¹²³ (cel din urmă dezvoltat fizic prin secole de civilizație), este încă, în ceea ce privește exercitarea efectivă a facultăților sale mintale, foarte puțin superior față de un animal, este corect să deducem că nici el, nici maimuța nu vor avea șansa să devină filozofi; maimuța în lumea aceasta, iar omul pe o altă planetă populată în egală măsură cu ființe create după *vreo altă imagine a lui Dumnezeu?*

Profesorul Denton spune, vorbind despre viitorul psihometriei: „Astronomia nu va desconsidera ajutorul acestei puteri. Așa cum ni se dezvăluie noi forme de ființe organice când ne întoarcem în perioadele geologice timpurii, în același fel, grupări noi de stele, noi constelații vor fi expuse, atunci când bolta cerească a acelor perioade timpurii va fi examinată de privirea pătrunzătoare a viitorilor experți în psihometrie. O hartă exactă a cerului înstelat în timpul perioadei siluriene ne va dezvălui multe secrete pe care nu am fost capabili să le descoperim până în prezent ... Într-adevăr, de ce nu am putea citi istoria diferitelor corpuri cerești, istoria lor geologică, naturală și poate chiar istoria lor umană? Am motive întemeiate să cred că specialiștii în psihometrie vor fi capabili

William Denton

¹²³ A. R. Wallace, *The Action of Natural Selection on Man*.

să călătorească de pe o planetă pe alta și să citească detaliat condiția lor prezentă și istoria lor trecută.”¹²⁴

Herodot ne spune că în al optulea dintre turnurile lui Bel, din Babilon, folosit de astrologii sacerdotali, exista o cameră aflată cel mai sus, un sanctuar, unde dormeau preotesele-profetese pentru a recepta ceea ce le comunicau zeii. Alături de patul lor se afla o masă din aur, pe care erau așezate diferite pietre, despre care Manetho ne informează că erau aerioliți. Preotesele dezvoltau în ele viziunea profetică, așezând una dintre aceste pietre sacre pe cap sau presând-o pe piept. În același fel se petreceau lucrurile la Teba și la Patara, în Lycia.¹²⁵

Aceasta pare să indice faptul că psihometria era cunoscută și practică intens de către cei din Antichitate. Am întâlnit undeva afirmația că profunde cunoștințe pe care le dețineau, după Draper, astrologii caldeeni din Antichitate cu privire la planete și interacțiunea dintre ele au fost obținute mai curând prin divinația în *betylos* sau piatra meteorică decât prin instrumentele astronomice. Strabon, Pliniu, Hellanicu – toți vorbesc despre puterea electrică sau electromagnetică a acestor pietre. Ele erau adorate în Antichitatea îndepărtată, în Egipt și în Samotracia, ca pietre magnetice ce „cuprindeau suflete care căzuseră din cer”; iar preoții lui Cibeles purtau o piatră mică de betylos pe corp. Ce coincidență curioasă între practica preoților lui Bel și experimentele profesorului Denton!

După cum remarcă într-un mod exact profesorul Buchanan despre psihometrie, ea ne va permite „...să detectăm viciul și crima. Niciun act criminal nu va putea scăpa de capacitatea de detectare a psihometriei, când puterea ei va fi dezvoltată așa cum se cuvine ... detectarea sigură a vinovăției prin psihometrie (oricât de secretă ar fi fapta) va anula orice încercare de a o ascunde.”¹²⁶

Vorbind despre ființele elementale, Porfir spune: „Aceste ființe invizibile

¹²⁴ W. Denton, *The Soul of Things*, p. 273.

au primit de la oameni onoruri precum zeii. ... Potrivit unei credințe universale ele pot să devină foarte răuvoitoare: aceasta dovedește că ura lor este stârnită împotriva celor care neglijează să le ofere o venerare legitimă.”¹²⁷

Homer îi descrie în următorii termeni: „Zeii noștri apar alături de noi atunci când le oferim sacrificii ... *așezându-se la mesele noastre, ei participă la mesele festive*. De fiecare dată când întâlnesc în călătoriile lor un fenician solitar, ei *îi servesc drept ghizi* și își manifestă prezența în alt mod. Se poate spune că *devoțiunea noastră* ne apropie de ei, la fel cum crima și vărsarea de sânge îi unește pe Ciclopi de rasa feroce a gigantilor.”¹²⁸ Aceasta dovedește că acești zei erau *daimoni* buni și binevoitori și fie că erau spirite *dezîncarnate* sau ființe elementale, ei nu erau *diavoli*.

Limbajul lui Porfir, care a fost el însuși un discipol direct al lui Plotin, este și mai explicit cu privire la natura acestor spirite. „Daimonii”, spune el, „sunt invizibili; dar ei știu *cum să îmbrace* forme și aspecte supuse unor numeroase modificări, ceea ce poate fi explicat prin faptul că natura lor *are multe elemente corporale*. Locuința lor se află în vecinătatea Pământului ... iar *atunci când scapă de vigilența daimonilor buni, nu există răutate pe care să nu îndrăznească să o făptuiască*. Într-o zi ei folosesc forța brută, în altă zi, viclenia.”¹²⁹ În continuare, el spune: „Pentru ei, este o joacă de copii să trezească în noi pasiuni josnice, să insufle societăților și națiunilor doctrine turbulente, care provoacă războaie, revolte și alte calamități publice și apoi să ne spună că «toate acestea sunt opera zeilor». ... Aceste spirite își petrec timpul înșelându-i și ducându-i în eroare pe muritori, creând în jurul lor iluzii și aparente minuni; ambiția lor cea mai mare este să treacă drept *zei și suflete* (spirite dezîncarnate).”¹³⁰

¹²⁷ *Of Sacrifices to Gods and Daemons*, cap. II.

¹²⁸ *Odyssey*, cartea a VII-a.

¹²⁹ Porfir, *Of Sacrifices to Gods and Daemons*, cap. II.

¹³⁰ Ibid.

PSIHOMETRIA, UN AJUTOR ÎN CERCETAREA ȘTIINȚIFICĂ

Iamblichos, marele teurg al școlii neoplatonice, un om priceput la magia sacră, ne învață că „daimonii buni ne apar în realitate, pe când cei răi nu se pot manifesta decât sub *forma nedefinită a fantomelor*”. În continuare, el confirmă spusele lui Porfir și spune că „...*cei buni nu se tem de lumină, în timp ce, cei răi au nevoie de întuneric*. ... Senzațiile pe care ei le trezesc în noi ne fac să credem în prezența și realitatea lucrurilor pe care ni le arată, deși aceste lucruri pot să nu existe.”¹³¹

Chiar și cei mai experimentați teurghi au întâmpinat câteodată pericole în raporturile lor cu anumite spirite elementale, iar Iamblichos afirmă că „Zei, îngerii și daimonii, precum și *sufletele*, pot fi convocate prin intermediul invocațiilor și rugăciunilor. ... Dar aveți grijă dacă în timpul operațiunilor teurgice e săvârșită o greșală! Nu vă imaginați că sunteți în legătură cu divinități binevoitoare, care au răspuns la rugăciunea dumneavoastră sinceră; căci sunt daimoni răi sub înfățișarea celor buni! Căci spiritele elementale își asumă adesea înfățișarea celor buni și își arogă un rang cu mult superior celui pe care îl ocupă în realitate. Lăudăroșenia lor îi trădează.”¹³²

În urmă cu vreo douăzeci de ani, baronul Du Potet, dezgustat de indiferența oamenilor de știință care stăruiau să vadă în fenomenele psihologice cele mai mari doar rezultatul unor trucuri abile, a dat frâu liber indignării sale în următorii termeni:

„Iată-mă, pot spune cu adevărat, în drum spre tărâmul minunilor! Mă pregătesc să șochez toate opiniile și să provoc râsul celor mai străluciți savanți ai noștri ... deoarece sunt convins că în afara noastră există *agenți ai unei puteri imense*; că ei pot *intra în noi*; ne pot mișca membrele și

¹³¹ Iamblichos, *De Mysteriis Egyptorum*.

¹³² Ibid., *On the Difference between the Daemons, the Souls etc.*

organele; și ne pot folosi cum doresc. La urma urmei, a fost credința strămoșilor noștri și a întregii Antichități. Fiecare religie a recunoscut realitatea *agenților spirituali* ... Amintindu-mi nenumăratele fenomene pe care le-am produs sub privirea a mii de persoane, văzând *indiferența monstruoasă* a științei oficiale, în prezența unei descoperiri care transportă mintea în regiuni ale necunoscutului [sic]; bătrân în *momentul când tocmai ar trebui să mă nasc*. ... Nu sunt sigur dacă nu ar fi fost mai bine pentru mine să fi împărțit ignoranța comună.

Am suportat să fiu calomniat în scris fără să combat aceste calomnii ... Într-un moment vorbea doar ignoranța și am rămas tăcut; în alt moment, își ridica vocea superficialitatea, cu amenințări și m-am trezit ezitând dacă să vorbesc sau nu. Să fie indiferență sau inerție? Oare frica are puterea să îmi paralizeze spiritul? Nu; nu mă afectează niciuna dintre aceste cauze; pur și simplu știu că este necesar să dovedim ceea ce afirmăm și aceasta mă reține. Căci, justificându-mi afirmațiile, arătând FAPTUL viu, care îmi dovedește sinceritatea și adevărul, transpun în AFARA INCINTEI TEMPLULUI inscripția sacră, PE CARE NICIUN OCHI PROFAN NU AR TREBUI VREODATĂ SĂ O CITEASCĂ.

«Vă îndoiiți de vrăjitorie și magie? O, adevăr! posedarea ta este o povară grea.»¹³³

Cu un fanatism pe care l-am putea căuta în zadar în afara Bisericii, în interesul căreia scrie, des Mousseaux citează fragmentul de mai sus, ca o dovadă pozitivă a faptului că acest savant devotat și toți cei care îi împărtășesc credința s-au abandonat dominării *Celui Rău*!

Autosuficiența este cel mai serios obstacol către iluminare pentru spiritualistul modern. Experiența sa de treizeci de ani referitoare la fenomene i s-a părut suficientă ca să stabilească raporturile între lumi pe o

¹³³ Du Potet, *La Magie Dévoilée*.

bază inatacabilă. Acești treizeci de ani i-au adus nu doar convingerea că cei morți comunică, dovedind astfel nemurirea spiritului, ci i-au și inoculat în minte ideea că nu se poate învăța nimic sau prea puțin despre lumea cealaltă, decât prin intermediul mediumilor.

Pentru spiritualiști, consemnările trecutului fie nu există, ori dacă sunt obișnuiți cu bogăția sa de comori, le privesc ca și când nu ar avea nicio legătură cu propriile lor experiențe. Și totuși, problemele care îi supără atât de mult au fost rezolvate cu mii de ani în urmă de către teurghi, care au lăsat cheile celor care le caută având dispoziția mentală corespunzătoare și un anumit discernământ. Este oare posibil ca natura să-și fi schimbat lucrarea și acum să dăm peste spirite diferite și legi diferite față de cele din vechime? Sau își poate imagina vreun spiritist că știe mai multe sau la fel de multe despre fenomenele mediumnice sau despre natura diverselor spirite, precum casta sacerdotală care își petrecea viața practicând teurgia, cunoscută și studiată de nenumărate secole? Dacă relatările lui Owen și Hare, cele ale lui Edmonds, Crookes și Wallace sunt verosimile, de ce nu ar fi la fel cele ale lui Herodot, „Părintele istoriei”, ale lui Iamblichos și ale lui Porfir și a sute de alți autori antici? Dacă fenomenele legate de spirite au loc în condiții de test, la fel se petrecea și cu cele ale teurgilor din Antichitate, ale căror relatări arată, de altfel, că le puteau produce și varia la voia. Ziua când acest fapt va fi recunoscut, iar speculațiile fără profit ale cercetătorilor moderni vor face loc studiului răbdător al lucrărilor teurgilor, va marca zorii unor descoperiri noi și importante în domeniul psihologiei.

CAPITOLUL X

OMUL INTERIOR ȘI CEL EXTERIOR

*Tes de gar ek triados, pan pneuma pater ekerase.*¹³⁴

Joannes Lydus, *De mensibus*, 20

„Sufletele mai puternice percep adevărul prin ele însele și au o natură mai inventivă. Astfel de suflete sunt salvate prin propria lor putere, conform oracolului.”

Proclus, *Comentariu la Alcibiade I*

„Sufletul este în perpetuă mișcare și trece prin toate cele ce există într-o anumită perioadă temporală, la sfârșitul căreia el este obligat să se întoarcă, să treacă din nou prin toate și să urmeze același tipar de dezvoltare în lume ... căci ori de câte ori aceleași cauze revin, ele trebuie să producă aceleași efecte, în același fel.”

Marsilio Ficino, *De immortalitate animae*, 129, *Oracolele Caldeene*

„Dacă nu are niciun scop anume, studiul este doar un capriciu amăgitor al minții.”

Young

¹³⁴ Tatăl a zămislit fiecare spirit prin intermediul triadei Sale (n.t.).

Începând cu momentul formării embrionului fetal și până în clipa în care, ajuns bătrân, omul își dă ultima răsuflare și apoi ajunge în mormânt, nici începutul, nici sfârșitul nu sunt înțelese de știința scolastică; din perspectiva ei, înaintea existenței noastre este doar un gol, iar ceea ce urmează după noi este haos. Pentru ea nu există dovezi cu privire la relațiile dintre Spirit, suflet și trup, fie înainte, fie după moarte. Însuși principiul vieții reprezintă pentru ea o enigmă insolubilă, în studiul căreia materialismul și-a încordat în zadar, până la epuizare, puterile intelectuale. În prezența unui cadavru, fiziologul sceptic rămâne tâmp în momentul când este întrebat de elevul său de unde a venit fostul chiriaș al acelei carcase goale și unde s-a dus. Elevul trebuie fie să se mulțumească, la fel ca profesorul său, cu explicația conform căreia protoplasma a creat omul, iar forța l-a vitalizat și acum îi consumă corpul, fie să caute explicația misterului în afara zidurilor școlii și a bibliotecii acesteia.

Este uneori pe cât de interesant, pe atât de instructiv să-i urmărim pe cei doi mari rivali, știința și teologia, în disputele lor frecvente. Nu toți fiii Bisericii au eșuat în tentativele lor de apărare, precum bietul abate Moigno, din Paris. Acest respectabil și fără îndoială bine intenționat membru al clerului, în încercarea sa sterilă de a combate argumentele liber-cugetătoare ale lui Huxley, Tyndall, Du Bois-Raymond și mulți alții, a întâmpinat un trist eșec. În ceea ce privește argumentele sale ce se vroiau antidoturi, succesul a fost mai puțin decât îndoielnic și, drept răsplătă pentru efortul său, „Congregația Indexului”¹³⁵ interzice circulația cărții sale printre credincioși.

Este un experiment periculos acela de a te duela de unul singur cu oamenii de știință, pe teme care sunt bine demonstrate de cercetările experimentale. În ceea ce *știu*, ei sunt inatacabili, și până când vechea formulă nu este distrusă de propriile lor mâini și înlocuită cu una mai recent descoperită, nu are niciun sens să lupți împotriva unui Ahile –

¹³⁵ *Index Librorum Prohibitorum*.

decât dacă, bineînțeles, avem norocul să-l prindem pe zeul cel iute de picior de călcâiul său vulnerabil. Acest călcâi este reprezentat de ceea ce ei înșiși mărturisesc că nu cunosc!

Un anumit predicator bine-cunoscut a recurs la un șiretlic pentru a atinge respectiva parte vulnerabilă. Înainte de a trece la expunerea faptelor extraordinare, dar întru totul autentificate, pe care intenționăm să vi le prezentăm în acest capitol, ar fi bine să arătăm încă o dată cât de supusă greșelii este știința modernă în analiza diverselor fenomene naturale care nu pot fi testate nici în retortă, nici în creuzet. Următoarele fragmente sunt extrase dintr-o serie de predici ale părintelui Felix de la Notre Dame, intitulate *Mystery and Science*. Ele merită să fie traduse și citate într-o lucrare ca a noastră, ce este realizată în exact același spirit ca acela manifestat de predicator. De data aceasta, Biserica a redus pentru o vreme la tăcere aroganța inamicului ei tradițional, în prezența unor savanți academicieni. Era cunoscut faptul că marele predicator, drept răspuns la dorința generală a credincioșilor și probabil și la ordinele superiorilor ecleziastici, se pregătise pentru un mare efort oratoric, iar catedrala istorică gema de lume. În mijlocul unei liniști profunde, el și-a început discursul, din care următoarele paragrafe sunt suficiente pentru ceea ce ne-am propus:

„Un cuvânt pretențios a fost pronunțat împotriva noastră, pentru a confrunța progresul cu creștinismul – ȘTIINȚA. Aceasta este acel ceva formidabil pe care îl invocă și cu care încearcă să ne înfricoșeze. La orice am spune noi în strădania de a fundamenta progresul pe creștinism, ei au deja un răspuns la îndemână: nu este *științific*. Noi spunem revelație; ni se spune că revelația nu este științifică. Noi spunem miracol; ni se răspunde: miracolul nu este științific.”

„Astfel anti-creștinismul, fidel tradiției sale acum mai mult ca niciodată, urmărește să ne distrugă prin intermediul științei. Principiu *al întunericului*, el ne amenință cu lumina. El se proclamă pe sine ca fiind lumina...”

„De o sută de ori m-am întrebat, ce este atunci această teribilă știință, care se pregătește să ne devoreze?... Este oare știința matematicii? ... Însă avem și noi matematicienii noștri. Este oare fizică? Astronomie? Fiziologie? Geologie? Însă avem și noi, în catolicism, astronomi, fizicieni, geologi¹³⁶ și fiziologi, figuri destul de proeminente în lumea științifică, care își au locul lor la Academie și numele înscris în istorie. S-ar părea că ceea ce vrea să ne zdrobească nu este cutare sau cutare știință, ci știința în general.”

„Și de ce profetesc ei să răstoarne creștinismul prin intermediul științei? Ascultați: ... trebuie să pierim de mâna științei pentru că predăm mistere și pentru că misterele creștine se află într-un antagonism radical cu știința modernă... Misterul reprezintă negarea simfului comun; știința îl respinge, îl condamnă; știința a spus – Anatemă!”

PĂRINTELE FELIX ÎI ATACĂ PE SAVANȚI

„Da! Aveți dreptate; dacă misterul creștin este ceea ce spuneți voi, atunci aruncați anatema asupra lui în numele științei. Nimic nu este mai antipatic științei decât absurdul și contradictoriul. Dar, slavă adevărului! Misterele creștinismului nu sunt de genul acesta. Dacă ar fi așa, v-ar reveni sarcina să explicați cel mai inexplicabil dintre mistere: cum se face că, timp de aproape 2.000 de ani, atâtea minți superioare și genii rare ne-au îmbrățișat misterele, fără să se gândească să repudieze știința sau să abdice de la rațiune?¹³⁷ Puteți vorbi cât vreți despre știința voastră modernă, gândirea modernă și geniul modern, însă au existat savanți și înainte de 1789.”

¹³⁶ Ne întrebăm dacă Părintele Felix este pregătit să-i includă pe Sf. Augustin, Lactanțiu și Bede în această categorie.

¹³⁷ Spre exemplu, Copernic, Bruno și Galileo? Pentru alte exemple, consultați *Index Expurgatorius*. Cu adevărat, înțelepte sunt astfel de zicători populare, cum ar fi aceea care spune: „Îndrăzneala mută și munții din loc.”

„Dacă misterele noastre sunt atât de evident de absurde și contradictorii, cum se face că astfel de mari genii le-au acceptat fără nicio reținere? ... Însă departe de mine gândul de a demonstra că misterul nu implică nicio contradicție cu știința! ... La ce ne servește să dovedim, prin abstracții metafizice, că știința se poate reconcilia cu misterul, în condițiile în care toate realitățile Creației demonstrează în mod incontestabil că întotdeauna misterul triumfă asupra științei? Ne cereți să vă demonstrăm fără puțință de tăgadă că știința exactă nu poate admite misterul; eu vă răspund în mod hotărât că ea nu poate să-l evite. Misterul reprezintă FATALITATEA științei.”

„Să o dovedim? În primul rând, să privim în jurul nostru, la lumea pur materială, de la cel mai mic atom până la cel mai maiestuos soare. Aici, dacă încercăm să cuprindem într-o singură lege unitară toate aceste corpuri și mișcările lor, căutând un cuvânt care să explice, în această vastă panoramă a Universului, această extraordinară armonie, în care totul pare să asculte de voința unei singure forțe, acesta este: *Atracție!* ... Da, acesta este sublimul concept care sintetizează întreaga știință a corpurilor cerești. Spuneți că în întreg spațiul aceste corpuri se recunosc și se atrag unele pe altele; spuneți că această atracție este proporțională cu masa lor și invers proporțională cu pătratul distanței dintre ele. Și de fapt, până în momentul de față nu s-a petrecut nimic care să infirme această aserțiune, dimpotrivă, totul a confirmat o formulă care acum domnește suverană în IMPERIUL IPOTEZELOR și prin urmare, trebuie de acum înainte să se bucure de gloria de a fi un truism invincibil.”

„Domnilor, aduc din toată inima omagiul meu științific suveranității

Părintele Célestin Félix

atracției. Eu nu doresc să întunec o lumină ce a apărut în lumea materială, și care se reflectă și asupra lumii spiritelor. Imperiul atracției este așadar palpabil; este suveran; ne sare în ochi!”

„Dar ce este această atracție? Cine a văzut atracția? Cine a întâlnit atracția? Cine a atins atracția? Cum fac aceste corpuri mute, *inteligente*, nesimțitoare, să exercite unul asupra celuilalt în mod inconștient, această reciprocitate a acțiunii și reacțiunii, care le menține într-un echilibru comun și o armonie generală? *Este oare această forță* care atrage soarele către soare și atomul către atom, un mediator invizibil care se deplasează de la unul la celălalt? Și dacă așa se prezintă lucrurile, ce este acest mediator? De unde are el această forță de mediere și această putere de a îmbrățișa, de care nici sorii, nici atomii nu pot scăpa? Oare această forță nu reprezintă nimic altceva decât elementele însele care se atrag unele pe altele? ... Mister! Mister!”

„Da, domnilor, această atracție, care strălucește cu atâta putere în întreaga lume materială, rămâne pentru dumneavoastră în cele din urmă un mister impenetrabil... Ei, bine! Datorită misterului său, îi veți nega oare realitatea, atât de palpabilă, și puterea, care vă domină? ... Ba mai mult decât atât, observați vă rog, că misterul se află atât de mult la baza oricărei științe, încât dacă ați dori să excludeți misterul, ar trebui să suprimați știința însăși. *Luați orice știință doriți*, urmați linia magnifică a deducțiilor sale... dar când veți ajunge la sursa ei, vă veți afla față în față cu *necunoscutul*.”¹³⁸

„Cine a fost capabil să pătrundă secretul formării unui trup, al generării unui singur atom? Ce se află oare, nu spun în centrul soarelui, ci în centrul unui atom? Cine a investigat până la capăt abisul dintr-un fir de nisip? Firul de nisip, domnilor, a fost studiat de știință timp de patru mii de ani, iar aceasta l-a întors pe toate fețele; îl divide și îl subdivide; îl chinuie cu experimentele ei; îl vexează cu întrebările ei, pentru a-i smulge secretul

¹³⁸ Această afirmație nu va putea fi contrazisă nici de Herbert Spencer, nici de Huxley. Însă Părintele Felix pare insensibil față de propria sa îndatorire față de știință; dacă ar fi spus aceasta în februarie 1600, ar fi putut împărtași soarta sărmanului Bruno.

ultim cu privire la constituția sa enigmatică; îl întreabă cu o curiozitate nesățioasă: «Să te divid oare la infinit?» Apoi, suspendată deasupra acestui abis, știința ezită, se poticnește, se simte năucită, amețește, și în disperare de cauză spune: NU ȘTIU!”

„Iar dacă sunteți într-atât de fatalmente ignoranți cu privire la geneza și natura ascunsă a unui fir de nisip, cum oare ați putea avea vreo intuiție referitoare la crearea unei singure ființe vii? De unde provine viața din ființa vie? Unde începe ea? Ce este principiul vieții?”¹³⁹

„INCOGNOSCIBILUL”

Pot oamenii de știință să-i răspundă călugărului celui elocvent? Pot ei oare să scape de logica sa nemiloasă? Cu siguranță că Misterul îi leagă de mâini și de picioare; iar *ultima Thule*, fie ea a lui Herbert Spencer, a lui Tyndall sau a lui Huxley, a scris pe porțile închise cuvintele INCOMPREHENSIBIL, INCOGNOSCIBIL. Pentru iubitorii de metafore, știința ar putea fi asemănată cu o stea ce licărește, lăsând să se întrevadă o splendidă strălucire prin crăpăturile unei mase dense de nori negri. Dacă adepții săi nu pot defini acea misterioasă forță care atrage particulele materiale pentru a forma chiar și cea mai mică pietricică de pe malul oceanului, cum pot ei oare defini limitele la care posibilul se oprește și începe imposibilul?

De ce să existe o atracție doar între moleculele de materie și nu și între cele spirituale? Dacă formele lumilor și speciile lor de plante și animale pot lua naștere din partea materială a eterului, în virtutea agitației inerente a particulelor sale, de ce atunci din partea spirituală a eterului să nu poată apărea ființe de la stadiul de monadă până la cel de om, fiecare formă

¹³⁹ *Le Mystere et la Science*, conferințe, P. Felix de Notre Dame; des Mousseaux, *Haut Phen. Magie*.

inferioară dezvoltându-se gradat într-una superioară, până la desăvârșirea evoluției pe Pământul nostru, rezultând omul nemuritor? Deocamdată vom lăsa la o parte faptele acumulate care o dovedesc și vom supune această chestiune arbitrajului logicii.

Nu are nicio importanță ce nume folosesc fizicienii pentru a denumi principiul energizant din materie; acesta este un *ceva* subtil, diferit de materia însăși și, deoarece nu poate fi detectat de ei, trebuie să fie ceva mai mult decât materia. Dacă admitem că legea atracției guvernează materia, de ce să excludem faptul că această lege ar putea să influențeze și acest *ceva*? Lăsând logica să răspundă la aceasta, revenim la experiența obișnuită a umanității și acolo descoperim un număr foarte mare de mărturii care confirmă nemurirea sufletului, dacă ar fi să judecăm doar din analogii. Însă avem mai mult decât atât – avem la dispoziție mărturia de necontestat a mii și mii de oameni, cum că există o știință efectivă a sufletului, care, în ciuda faptului că este în momentul de față negată, în loc să i se ofere un loc printre celelalte științe, *este* totuși o știință. Această știință, pătrunzând misterele naturii cu mult mai profund decât a visat vreodată filozofia noastră modernă, ne învață cum să forțăm *invizibilul* să devină vizibil; ne vorbește despre existența spiritelor elementelor, despre natura și proprietățile magice ale luminii astrale și despre puterea oamenilor de a comunica cu ele (cu spiritele elementale) cu ajutorul acesteia (a luminii astrale). Dacă vor examina dovezile la lumina lămpii experienței, nici Academia, nici Biserica, în numele căreia a vorbit atât de convingător Părintele Felix, nu le vor putea nega.

Știința modernă se află într-o dilemă: trebuie fie să se dea bătută și să recunoască faptul că ipoteza noastră este corectă, fie să admită posibilitatea miracolelor. Însă a admite aceasta este ca și cum ar spune că legile naturii pot fi încălcate. Dacă aceasta se poate într-un caz anume, ce asigurare avem că nu se poate repeta oricând, și astfel să distrugă acea fixitate a legii, acel echilibru perfect al forțelor prin care este guvernat Universul. Acesta este un

argument străvechi și de necombătut. A nega apariția în mijlocul nostru, a unor ființe supra-senzoriale, în condițiile în care acestea pot fi văzute, în diverse momente și în diverse țări, nu doar de mii, ci de milioane de ființe umane, este o încăpățănare de neiertat. Pe de altă parte, a spune că în toate situațiile apariția respectivă a fost produsă de un miracol este fatal pentru principiile fundamentale ale științei. Ce pot face oare? Ce vor face oare, când se vor trezi din indiferența ruginită a mândriei lor, decât să adune faptele și să urmărească să extindă limitele câmpului investigațiilor lor?

Existența spiritului în intermediarul comun, eterul, este negată de materialism, în vreme ce teologia îl transformă într-un Dumnezeu personal. Cabalistul susține că ambii greșesc, și că în eter elementele reprezintă doar materia – forțele cosmice oarbe ale naturii, iar Spiritul reprezintă inteligența care le dirijează. Doctrinile cosmologice hermetice, orifice și pitagoreice, precum și cele ale lui Sanchuniathon¹⁴⁰ și Berossus sunt toate bazate pe o formulă irefutabilă, și anume, faptul că eterul și haosul sau, în limbajul lui Platon, mintea și materia, au fost cele două principii primordiale și eterne ale universului, complet independente de orice altceva. Primul era principiul intelectual ce însuflețește tot ceea ce există, iar haosul era un principiu fără de formă, lichid, fără „formă sau sens”, iar din uniunea celor două rezulta Universul, sau mai degrabă lumea universală, prima zeitate androginală – materia haotică devenindu-i trup, iar eterul suflet.

Conform cu frazeologia din lucrarea *Fragment of Hermias*, „haosul, din această uniune cu spiritul, dobândind un sens, a strălucit de plăcere și, în felul acesta, a fost produs *Protogonos*, lumina (prima-născută)¹⁴¹”. Aceasta este trinitatea universală, bazată pe concepțiile metafizice ale anticilor, care, raționând prin analogie, au făcut din om, care este un compus al intelectului și al materiei, un microcosmos ce oglindește în el Macrocosmosul sau marele Univers.

¹⁴⁰ Sau Sancuniates. Scriitor fenician antic (n.t.).

¹⁴¹ Damascius, în lucrarea *Teogonia*, o numește *Dis*, „cel ce dispune cu privire la toate aspectele”, Cory, *Ancient Fragments*, p. 314.

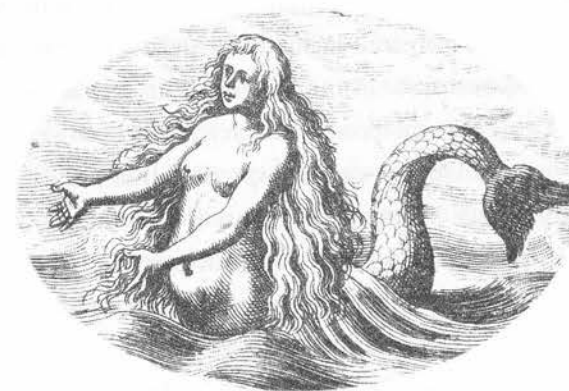
Dacă vom compara acum această doctrină cu speculațiile științei, care se oprește complet la hotarele necunoscutului și care, deși incompetentă în a soluționa misterul, nu permite nimănui să speculeze asupra subiectului, sau cu marile dogme teologice, care afirmă că lumea a fost zămislită printr-un truc ceresc de prestidigitație, nu ezităm să concluzionăm că, în absența unor dovezi mai concludente, doctrina hermetică este de departe cea mai rezonabilă, chiar dacă profund metafizică. Universul se află aici și știm că există. Dar cum a apărut el și cum am apărut noi în el? Deoarece ni s-a refuzat un răspuns de către reprezentanții științei fizice și am fost excomunicați și anatemiați pentru curiozitatea noastră blasfemiatoare de către uzurpatorii spirituali, ce altceva am putea face decât să ne orientăm, pentru a obține informații, către înțelepții care au meditat asupra acestui subiect cu secole înainte ca moleculele filozofilor noștri să se fi agregat în spațiul eteric?

PERICOLUL EVOCĂRIILOR REALIZATE DE CĂTRE NOVICI

Universul vizibil al spiritului și al materiei, spun ei, nu este decât imaginea concretă a abstractului ideal; el a fost construit după modelul primei IDÊI divine. Astfel, universul nostru a existat din eternitate într-o stare latentă. Sufletul care dă viață acestui univers pur spiritual este soarele central. Nu el (acest suflet) este cel care a modelat concretul conform cu ideea primordială, ci primul său născut. Și deoarece a fost construit pe baza figurii geometrice a dodecaedrului¹⁴², primul născut „a fost mulțumit că i-a luat douăsprezece mii de ani pentru a-l crea”. Acest număr apare în cosmogonia tireniană¹⁴³, care arată că omul a fost creat în mileniul

¹⁴² Platon, *Timaos*.

¹⁴³ Suidas, v. *Tirenia*.

Sirenă (spirit al apei)

șase. Aceasta este în acord cu teoria egipteană a celor 6.000 de „ani”¹⁴⁴ și cu calculele evreilor. Sanchuniathon¹⁴⁵, în *Cosmogonia* sa, declară faptul că atunci când vântul (spiritul) s-a îndrăgostit de propriile sale principii (haosul), a avut loc o uniune intimă, care a fost numită *pothos*, iar din aceasta a rezultat sămânța a tot ceea ce există. Iar haosul nu cunoștea ce a produs, deoarece era *fără de simțuri*; însă din îmbrățișarea sa cu vântul a fost creat *mot* sau *ilus*-ul („noroiul”)¹⁴⁶. De aici au apărut sporii creației și generarea universului.

Anticii, care au numit doar patru elemente, au făcut din eter un al cincilea. Întrucât, datorită prezenței sale nevăzute, esența sa era considerată divină, eterul era privit ca un intermediar între această lume și cea de dincolo. Aceștia susțineau că atunci când inteligențele guvernatoare ale direcțiilor spațiului se retrag dintr-o porțiune oarecare a eterului, adică dintr-unul dintre cele patru domenii pe care ele sunt destinate să le supravegheze, spațiul astfel abandonat este lăsat pradă *răului*. Un adept pregătit pentru a conversa cu „invizibili” trebuia să-și cunoască bine ritualul

¹⁴⁴ Prin „ani” cititorul va înțelege „ere”, nu simple perioade a câte douăsprezece luni fiecare.

¹⁴⁵ Vezi traducerea grecească a lui Filon din Byblos.

¹⁴⁶ Cory, *Ancient Fragments*.

și să fie perfect familiarizat cu condițiile necesare atingerii echilibrului perfect al celor patru elemente în lumina astrală. Mai întâi de toate, el trebuia să purifice esența, iar în cadrul cercului în care el dorea să atragă spiritele pure, trebuia să echilibreze elementele, astfel încât să preîntâmpine pătrunderea elementalilor în sferele respective. Însă vai de cercetătorul imprudent care pășește, în ignoranța sa, pe teritoriul interzis, căci pericolul îl va pânde la fiecare pas! El evocă puteri pe care nu le poate controla, cheamă santinele care permit doar stăpânilor lor să treacă. Deoarece, cu cuvintele Rozacrucianului nemuritor: „Odată ce ai reușit să cooperezi cu spiritul Dumnezeuului celui *viu*, ai grijă să nu-L stânjenești în lucrările Sale; căci, dacă căldura ta va depăși proporția naturală, vei stârni mânia *naturilor Moyst*¹⁴⁷, iar acestea se vor opune *focului central*, iar focul central se va opune lor, și va urma o teribilă divizare în cadrul *haosului*.”¹⁴⁸ Spiritul armoniei și al unirii se va depărta de la elementele perturbate de mâna imprudentă; iar curenții forțelor oarbe vor fi imediat infestați de nenumărate creaturi ale materiei și instinctului – demonii cei răi ai teurgilor, diavolii din teologie; gnomii, salamandrele, silfii și ondinele îl vor asalta pe practicantul nesăbuit

¹⁴⁷ Am oferit aici scrierea și cuvintele acestui cabalist, care a trăit și și-a publicat scrierile în secolul al XVII-lea. El este considerat unul dintre cei mai faimoși alchimисти dintre filozofii hermetiști.

¹⁴⁸ Cei mai pozitivi dintre filozofii materialști se pun de acord că tot ceea ce există provine din eter; prin urmare, aerul, apa, pământul și focul, cele patru elemente primordiale, trebuie și ele să se nască din eter și haos, prima *Diadă*. Toate cele imponderabile, fie ele cunoscute sau necunoscute, se nasc din aceeași sursă. În aceste condiții, dacă există o esență spirituală în materie, iar această esență o forțează să-și asume milioane de forme individuale, de ce este oare illogic să afirmăm că fiecare dintre aceste regnuri spirituale din natură este populat cu ființe care s-au născut și au evoluat din propriul său material? Chimia ne învață că în trupul omului există aer, apă, pământ și căldură, sau foc. *Aerul* este prezent în componentele sale, *apa*, în secreții, *pământul*, în constituenții anorganici, iar *focul*, în căldura specifică emisă de trup. Cabalistul știe din experiență că un spirit elemental este predominant în legătură cu doar un element, și că fiecare dintre cele patru regnuri își are propriile sale bizare spirite elementale. Deoarece omul este mai presus de acestea, legea evoluției își găsește ilustrarea în combinarea tuturor celor patru elemente în ființa lui.

sub diverse forme aerate. Incapabile să inventeze ceva, ele îi vor sonda memoria până în cele mai mari profunzimi. De aici rezultă epuizarea nervoasă și opresiunea mentală pe care o experimentează unele naturi mai senzitive în cadrul practicilor spiritiste. Elementalii vor aduce la lumină amintiri de mult uitate ale trecutului; forme, imagini, amintiri plăcute și fraze familiare, de mult estompate, din amintirile noastre, însă păstrate vii în adâncurile insondabile ale memoriei noastre, pe tablele astrale (clișeele akasha-ice) ale nepieritoarei „CĂRȚI A VIETȚII”.

În această lume, orice creatură organizată, fie ea vizibilă sau invizibilă, are un element care îi este propriu. Peștele trăiește și respiră în apă, planta consumă dioxid de carbon, care produce moartea în cazul animalelor și oamenilor. Unele ființe sunt adaptate să trăiască în straturile rarefiate ale atmosferei, altele doar în cele mai dense. Viața pentru unele este dependentă de lumina soarelui, iar pentru altele, de întuneric; și astfel, economia înțeleaptă a naturii adaptează câte o formă de viață pentru toate condițiile existente. Aceste analogii ne conduc la concluzia nu numai că nu există vreo poziție neocupată în natura universală, ci și că, totodată, fiecărei entități care are viață îi sunt oferite condiții speciale și, fiindu-i oferite, ele îi sunt necesare. În aceste condiții, presupunând că există o latură invizibilă a universului, această lege a naturii ne conduce la concluzia că și această jumătate este ocupată, la fel ca cealaltă, și că fiecărei categorii de ocupanți ai săi îi sunt oferite condițiile indispensabile pentru existență. Este tot atât de illogic să ne imaginăm că sunt oferite condiții identice pentru toți, pe cât ar fi să susținem o astfel de teorie în ceea ce-i privește pe locuitorii domeniului naturii vizibile. Faptul că există spirite implică și faptul că există o mare diversitate a lor, deoarece oamenii sunt diferiți, iar spiritele umane nu sunt altceva decât oameni lipsiți de trup.

A afirma că toate spiritele sunt la fel, sau adaptate pentru aceeași atmosferă, sau că posedă puteri asemănătoare, sau că sunt guvernate de aceleași tipuri de atracții – electrice, magnetice, odice, astrale sau de orice

alt fel – este la fel de absurd cu a spune că toate planetele au aceeași natură, sau că toate animalele sunt amfibii, sau că pentru toți oamenii este adecvată aceeași hrană. Este de bun-simț să presupunem că spiritele cu naturile cele mai grosiere se vor afunda în adâncimile cele mai de jos ale atmosferei spirituale – cu alte cuvinte se vor găsi cel mai aproape de pământ. Invers, cele mai pure, se vor găsi cel mai departe. În ceea ce ar trebui să numim – dacă ar fi să inventăm un cuvânt – *psihosomatica* ocultismului, este la fel de incorect să presupunem că oricare dintre aceste clase de spirite poate ocupa spațiul alteia, sau poate subzista în condițiile alteia, cum ar fi în hidraulică să ne așteptăm ca două lichide cu densități diferite să-și poată inter-schimba gradațiile specifice pe scara hidrometrului lui Beaume.

Görres, descriind o conversație pe care a avut-o cu niște hinduși de pe coasta Malabarului, afirmă că în momentul când i-a întrebat dacă existau stafii printre ei, aceștia au replicat: „Da, însă știm că sunt *spirite rele* ... cele bune nu se arată de obicei. Acestea care vin sunt în principal spiritele *sinucigașilor* și ale *ucigașilor*, sau ale celor care au murit de moarte violentă. Ele răătăcesc de colo-colo și apar sub formă de fantome. Noaptea le este favorabilă, ei îi seduc pe cei slabi de înger și îi tentează pe ceilalți în mii de moduri diferite.”¹⁴⁹

Porfir ne prezintă unele fapte dezgustătoare a căror veridicitate este confirmată de experiența oricărui student în ale magiei. „*Sufletul*”¹⁵⁰, spune acesta, „având un anumit atașament față de trup, chiar și după moarte, direct proporțional cu violența cu care uniunea lor a fost distrusă, vedem multe spirite plutind disperate deasupra rămășițelor lor pământești; le vedem chiar căutând cu frenezie rămășițele putrezite ale altor trupuri, însă mai presus de toate, sângele proaspăt vărsat, care pare să le inducă pe moment unele facultăți specifice vieții.”¹⁵¹

¹⁴⁹ Görres, *Mistique*, cartea III, p. 63.

¹⁵⁰ Anticii numeau „suflet”, spiritele oamenilor răi; sufletul era numit *larva* și *lemurul*. Spiritele umane bune deveneau zei.

¹⁵¹ Porfir, *De sacrificiis*. Capitolul despre adevăratul Cultus.

LARE ȘI LEMURI

Spiritiștii care se îndoiesc de afirmațiile teurgului să încerce efectul a circa jumătate de livră de sânge omenesc proaspăt extras la următoarea lor ședință de materializare!

„Zei și îngeri”, spune Iamblichos, „ne apar atunci când este pace și armonie; demonii cei răi, atunci când totul este în dezordine și confuzie ... În ceea ce privește *sufletele obișnuite*, le putem percepe mult mai rar etc.”¹⁵²

„Corpul astral al omului este un spirit pe care limbajul nostru îl poate numi geniu”, spune Apuleius.¹⁵³ „Este un *zeu nemuritor*, deși, într-un anumit sens, el este născut în același timp cu omul în care se află. Prin urmare, putem spune despre el că moare în același fel în care se naște.”

„Atunci când sufletul se naște în această lume, el părăsește *o altă lume* (anima mundi) în care existența sa a precedat-o pe cea pe care o cunoaștem cu toții (pe pământ). Astfel, zeii, care îi evaluează faptele din toate etapele diverselor existențe privite ca un tot, îl pedepsesc uneori pentru păcatele comise într-o viață anterioară. El nu moare în momentul când se separă de trupul în care a traversat această viață, ca într-o coajă fragilă. Iar aceasta este, dacă nu mă înșel, semnificația secretă a inscripției de pe monumentele funerare, atât de simplă pentru inițiat: „*Pentru spiritele bune ale zeilor care au trăit.*” Acest gen de moarte nu anihilează sufletul, ci doar îl transformă într-un *lemur*. Lemurii sunt spiritele morților, sau fantomele, pe care le cunoaștem sub numele de lare¹⁵⁴. Când se țin la distanță și manifestă față de noi o stare de protecție benefică, le onorăm numindu-le divinitățile protectoare ale căminului familial; însă când crimele lor le condamnă la o existență rătăcitoare, le numim larve. Ele devin o plagă pentru cei răi și le

¹⁵² *Mysteries of the Egyptians*

¹⁵³ Secolul al doilea, e.n. *Du Dieu de Socrate*, Apul. class., pp. 143-145.

¹⁵⁴ Pluralul de la *lar*. La romani, *lar*-ul era o zeitățe sau spirit tutelar al casei (gospodăriei).

produc celor buni o teroare vană.”

Acest limbaj nu poate fi deloc numit ambiguu și cu toate acestea, adepții reîncarnării îl citează pe Apuleius în sprijinul teoriei lor, care susține că omul parcurge o serie de încarnări umane pe această planetă, până când, în cele din urmă, este eliberat de zașurile naturii sale. Însă Apuleius afirmă în mod distinct că venim pe acest pământ de pe un altul, unde aveam o existență, a cărei amintire am pierdut-o. La fel cum un ceasornic trece din mână în mână și din hală în hală într-o fabrică, adăugându-i-se o parte aici și o altă parte dincolo, până când delicata mașinărie este perfecționată conform proiectului conceput în mintea maistrului înainte ca lucrarea să înceapă, în același fel, conform filozofiei antice, prima concepție a omului capătă formă puțin câte puțin, în multiplele departamente ale atelierului cosmic, iar ființa umană desăvârșită apare în cele din urmă pe scena noastră.

Această filozofie ne învață că natura nu își lasă niciodată lucrarea neterminată. Dacă eșuează la prima tentativă, va mai face încă una. Când face să evolueze embrionul uman, intenția intrinsecă este aceea că urmează să fie desăvârșit un om – din punct de vedere fizic, intelectual și spiritual. Trupul său urmează să se maturizeze, să se uzeze și să moară, mintea sa urmează să se dezvolte, să se coacă și să se echilibreze în mod armonios, iar spiritul său, să lumineze și să se contopească cu ușurință cu omul *interior*. Nicio ființă umană nu ajunge la capătul marelui său ciclu, sau „cercul necesității”, până când nu sunt realizate toate acestea. Așa cum codașii într-o cursă se zbat și se târâie în primul sfert al acesteia, în vreme ce învingătorul trece ca o săgeată de linia de sosire, în același fel, în goana după nemurire, unele suflete le depășesc pe toate celelalte și ajung la capăt, în vreme ce miliardele lor de competitori se străduiesc anevoios sub greutatea materiei, aproape de punctul de pornire. Unii nefericiți abandonează cu totul și pierd pentru moment toate șansele de a câștiga premiul; alții se întorc înapoi și o iau de la capăt. Acesta este aspectul de care hindușii se tem mai presus de orice –

transmigrația și reîncarnarea, dar numai pe alte planete inferioare, niciodată pe aceasta.¹⁵⁵ Există totuși o modalitate de a o evita, iar Buddha o indică în doctrina sa ascetică: stăpânirea deplină a simțurilor, perfectă detașare față de lucrurile din această pământească vale a plângerii, desprinderea de orice pasiune și contemplația spirituală. Cauza reîncarnării este scufundarea în iluzia produsă de simțurile noastre și ideea că această lume ar avea o existență reală, nu doar una abstractă. „De la organele de simț provine halucinația pe care o numim contact; de la contact, provine dorința; de la dorință, senzația (care este de asemenea o înșelătorie a corpului nostru); de la senzație, atașamentul față de lucrurile existente; din acest atașament, reproducerea; iar din reproducere, boala, decăderea și moartea.

Astfel, asemenea unei roți care se învâрте, moartea și nașterea se succed în mod regulat, iar cauza lor morală fiind atașamentul față de lucrurile existente, în timp ce cauza lor instrumentală este *karma* (puterea care guvernează Universul, imprimându-i activitatea), meritul și lipsa acestuia. Dorința arzătoare a tuturor ființelor care vor să scape de *suferința nașterilor succesive* este deci aceea de a găsi un mijloc pentru a distruge cauza morală ... acest atașament funest față de lucrurile existente sau dorințele rele. ... Aceia care au eliminat din ființa lor toate *înclinațiile rele sunt numiți Arhați*. Eliberarea de dorințele rele asigură dobândirea unei puteri *miraculoase*. După ce moare, Arhatul nu se mai reîncarnează niciodată; el ajunge invariabil în Nirvana, care – *în paranteză fie spus* – a fost greșit înțeleasă și fals interpretată atât de către creștini, cât și de către comentatorii sceptici. Nirvana este lumea cauzală, în care toate efectele înșelătoare sau iluziile simțurilor noastre dispar. Nirvana este sfera cea mai elevată din Manifestare care poate fi atinsă. *Pitri*-ii (spiritele preadamice) sunt considerate *reîncarnate* de către filozoful budist, deși într-o condiție mult superioară celei a omului terestru. Nu mor și ei, la rândul lor? Corpul lor astral nu suferă oare, nu se bucură și nu este încercat de același blestem

¹⁵⁵ Vezi nota importantă a traducătorului francez de mai jos (n.t.).

Trimurti hindusă

al sentimentelor iluzorii ca atunci când era încarnat?

Ceea ce Buddha îi învăța pe oameni în secolul al VI-lea î.Hr. în India, Pitagora îi învăța în secolul al V-lea î.Hr. în Grecia și Italia. Gibbon arată cât de profund au fost marcați fariseii de această credință în transmigrarea sufletelor.¹⁵⁶ Ciclul egiptean al necesității este gravat într-o manieră de neșters pe monumentele antice. Iar Iisus, atunci când vindeca bolnavii, folosea în mod invariabil următoarea expresie: „Păcatele ți-au fost iertate”. Or, această învățătură este pur budistă. „Iudeii i-au spus orbului: Ești născut în întregime în păcat și vrei să ne înveți tu pe noi?” Învățătura ucenicilor [lui Christos] este analogă doctrinei budiste a meritului și a non-meritului; căci bolnavii se vindecau *dacă păcatele le erau iertate*.¹⁵⁷ Dar această existență anterioară, în care cred adepții lui Buddha, nu este viața petrecută *pe această planetă*¹⁵⁸, căci filozofii budiști apreciau mai mult decât oricine sublima doctrină a ciclurilor.

Speculațiile lui Dupuis, de Volney și Godfrey Higgins, asupra semnificației secrete a ciclurilor sau a kalpa-urilor și a yuga-urilor brahmanilor și budiștilor nu au mare valoare, deoarece ei nu posedau cheia doctrinei spirituale ezoterice pe care acestea o conțin. Nicio filozofie nu l-a considerat vreodată pe Dumnezeu o abstracție, ci toate l-au privit în diversele Sale manifestări. „Cauza primară” din *Biblia* evreilor, „Monada” lui Pitagora, „Existența unică” a filozofilor hinduși și

¹⁵⁶ *Decline and fall of the Roman Empire*, iv, p. 385.

¹⁵⁷ Hardy, *Manual of Buddhism*; Dunlap, *Vestige of the spirit-History of man*, p. 306

¹⁵⁸ Vezi nota importantă a traducătorului francez de mai jos (n.t.)

„En-Soph-ul” cabalistic, Infinitul sunt identice. Baghavat-ul hindus nu creează; el intră în oul lumii și iese de acolo transformat în Buddha, în același fel în care Diada lui Pitagora emană din cea mai înaltă și solitară Monadă.¹⁵⁹ Monada filozofului din Samos este Monada hindusă (manas), „care nu are o cauză primară (apurva) sau cauză materială și care nu este supusă pieirii.”¹⁶⁰ Brahma, în calitate de Prajapati, se manifestă mai întâi sub forma celor 12 corpuri sau atribute, care sunt reprezentate de cei doisprezece zei ce simbolizează: 1. Focul; 2. Soarele; 3. Soma, care conferă omnisciența; 4. Ființele vii; 5. Vayu sau eterul material; 6. Moartea sau suflul distrugerii, Shiva; 7. Pământul; 8. Cerul; 9. Agni, focul imaterial; 10. Aditya, soarele imaterial feminin și invizibil; 11. Mentalul; 12. Marele ciclu infinit care nu poate fi oprit.¹⁶¹ După aceea, Brahma se dizolvă

¹⁵⁹ Lemprière, în *Dicționar clasic*, la articolul „Pitagora”, spune că există motive serioase de îndoială cu privire la adevărul întregii povestiri a călătoriei lui Pitagora în India și el ajunge la concluzia că filozoful nu i-a văzut niciodată nici pe gimnosofiți, nici țara lor. Dacă ar fi așa, cum se explică faptul că doctrina metempsihozei a lui Pitagora seamănă mult mai mult cu cea a hindușilor decât cu cea a egiptenilor? Dar mai ales, ce explicație se poate da faptului că numele de MONADĂ, dat de el Cauzei Primare, este identic cu cel ce desemnează în sanscrită această Ființă Supremă? În 1788, atunci când Lemprière și-a publicat dicționarul, sanscrita era, s-ar părea, complet necunoscută și ignorată; traducerea lucrării *Aitareya Brahmana (Rig Veda)* de către Dr. Haug, în care se găsește acest cuvânt, a fost publicată acum vreo 15 ani și, până ce această prețioasă adăugire la comoara literaturii timpurilor străvechi a fost realizată, iar vârsta precisă a *Atreyei*, fixată acum de către Houg la 200 sau 400 de ani î.Hr. a încetat să mai fie un mister, s-a putut presupune, la fel ca și pentru simbolurile creștine, că hindușii l-au împrumutat de la Pitagora. Dar astăzi, în afară de cazul în care filologia ar putea considera că este o *coincidență*, iar cuvântul *monadă* nu este același în definițiile sale cele mai minuțioase, avem dreptul să afirmăm că Pitagora a fost în India și că a fost instruit în teologia sa metafizică de către gimnosofiți. Simplul fapt că „sanscrita, comparată cu greaca și cu latina este considerată sora mai mare a acestor limbi”, așa cum demonstrează Max Müller, nu este suficient pentru a explica identitatea cuvântului monadă în sanscrită și greacă, [MANAS și MONAS] în sensul său cel mai metafizic și mai abstract. Cuvântul sanscrit *Deva*, a devenit cuvântul latin, *Deus*, și indică o sursă comună, dar vedem același cuvânt luând în Zend Avesta un sens opus, *daeva*, adică „spirit rău”, de unde vine și cuvântul englezesc *devil* („diavol”).

¹⁶⁰ Haug, *Aitareya Brahmana*.

¹⁶¹ *Ibidem*.

în Universul Vizibil, în care fiecare atom este substanța lui. Odată ce acest lucru a fost făcut, Monada nemanifestată, indivizibilă și indefinită se retrage în maiestuoasa solitudine a Unității sale, pe care nimic nu o tulbură. Divinitatea, manifestată mai întâi ca o diadă, devine acum o triadă; calitatea sa trinitară dă fără încetare naștere unor puteri spirituale care devin zei (suflete) nemuritori. Fiecare dintre aceste suflete trebuie, la rândul său, să se unească cu o ființă omenească și din momentul în care îi apare conștiința, el începe o serie de nașteri și morți.” Un artist oriental a încercat să redea prin pictură această doctrină cabalistică a ciclurilor. Tabloul acoperă un întreg perete interior al unui templu subteran, într-o mare pagodă budistă și este cu adevărat sugestiv. O să încercăm să vă oferim o descriere a lui, așa cum l-am văzut.

Imaginați-vă un punct în spațiu, reprezentând punctul primordial; trasați apoi cu compasul un cerc în jurul acestui punct; în locul unde începutul și sfârșitul se unesc, emanația și resorbția se întâlnesc. Cercul însuși este compus dintr-o mulțime nenumărată de cercuri mai mici, ca inelele unei brățări, și fiecare dintre aceste inele mai mici formează centura zeiței pe care o reprezintă această sferă. Acolo unde curba arcului se apropie de punctul extrem al semicercului, nadirul marelui ciclu, unde pictorul mistic a plasat planeta noastră, fețele zeitelor succesive devin din ce în ce mai sumbre și mai hidoase decât ar putea concepe imaginația unui european. Fiecare centură este acoperită de reprezentări de plante, animale și ființe umane, aparținând florei, faunei și antropologiei specifice acelei sfere. O anumită distanță a fost lăsată în mod intenționat între fiecare sferă și următoarea; căci, după împlinirea ciclurilor prin diversele transmigații, i se acordă sufletului un timp de Nirvana temporară, în care Atman pierde orice amintire a suferințelor trecute. Spațiul eterat intermediar este plin de ființe stranie; cei care se găsesc între eterul cel mai elevat și tărâmul de dedesubt sunt creaturi de „natură medie”, spirite ale naturii sau, după cum le numesc cabaliștii, elementali.

Această pictură este ori o copie a tabloului a cărui descriere a fost

transmisă posterității prin Berosus, preotul templului lui Belus, din Babilon, ori chiar originalul. Lăsăm în seama arheologilor moderni grija de a elucida această problemă. Dar zidul este acoperit în întregime de creaturi analoge, descrise de semi-demonul sau semi-zeul Oannes, omul-pește¹⁶² al caldeenilor ... ființă hidoasă produsă de un dublu principiu, lumina astrală și materia cea mai grosieră.

Până astăzi, cercetătorii Antichității au neglijat cu totul chiar și relicvele arhitecturale ale raselor primitive. Cavernele din Ajanta, care se găsesc la doar 200 de mile de Bombay, în lanțul Munților Chandor, și ruinele vechii cetăți Aurungabad, ale cărei palate năruite și morminte stranii zac în aceste singurătăți dezolante de multe secole, nu au atras atenția decât de foarte puțin timp încoace. Amintiri ale unei civilizații antice demult dispărute, ele serveau drept adăpost pentru fiarele sălbatice, cu secole înainte de a fi considerate demne de o explorare științifică, și abia foarte de curând ziarul *The Observer* a făcut o descriere entuziastă a acestor strămoși arhaici ai Herculaneum-ului și Pompeiului.

După ce blamează, pe bună dreptate, autoritățile locale, care au pus la dispoziție doar un bungalou unde călătorul își poate găsi un minim adăpost și nimic mai mult, el povestește în pasajul următor minunile ce pot fi văzute în acest loc retras:

„Sus în munte, într-o vale adâncă, se găsește un grup de temple în peșteri, care sunt cele mai minunate grote ce există pe Pământ. Nu se știe nici până astăzi câte astfel de caverne există în adânciturile profunde ale acestor munți; dar douăzeci și șapte dintre ele au fost explorate, supravegheate, și într-o anumită măsură curățate. Mai sunt, fără îndoială, multe altele. Ar fi greu să ne facem o idee despre munca titanică ce a fost necesară pentru a săpa aceste grote în roca solidă. Se spune că, la origine, ele erau toate budiste și erau destinate practicilor de cult și de asceză. Sunt considerate opere de artă de o mare valoare. Ele se întind pe o distanță de

¹⁶² Berosus: Fragment păstrat de Alex. Polyhistor; Cory, *Ancient Fragments*, 1852, p. 24.

mai mult de 500 de picioare de-a lungul unei stânci înalte, iar pereții lor sunt sculptați în cele mai curioase moduri, demonstrând din plin talentul, bunul-gust și perseverența sculptorilor hinduși.

SECRETELE TEMPLELOR HINDUSE

Aceste temple subterane sunt admirabil împodobite cu sculpturi la exterior; dar în interior, lucrătura este mai elaborată, realizată cu mai multă finețe și decorată cu o mulțime de picturi și sculpturi. Aceste sanctuare, multă vreme pustii, au suferit din cauza umezelii și a neglijării lor, iar picturile și frescele nu mai sunt ce erau acum câteva sute de ani, dar culorile s-au păstrat vii și strălucitoare, iar scenele reprezentate, vesele și însuflețite, se disting pe pereți. Se crede că unele dintre figurile sculptate pe pereți reprezintă un cortegiu nupțial, iar altele înfățișează scene pline de bucurie din viața de zi cu zi. Femeile sunt frumoase, delicate și blonde ca europencele. Toate aceste reprezentări sunt eminamente artistice și au un cu totul alt stil decât operele brahmanice de același gen.

Aceste grote au fost vizitate de un mare număr de cercetători, care au urmărit să descifreze hieroglifele înscrise pe ziduri și să determine vârsta exactă a acestor temple stranii.

Ruinele fostei cetăți a Aurungabadului nu sunt foarte departe de aici. Acesta era un oraș fortificat, foarte renumit, dar acum el este complet pustiu. Se găsesc aici nu doar ziduri sparte, ci și rămășițele unor palate. Acestea erau construcții extrem de solide, iar unii dintre pereți par să fie la fel de rezistenți ca eternele coline.

În împrejurimi se găsesc multe vestigii hinduse, constând în principal din peșteri adânci și temple săpate în stâncă. Multe dintre aceste sanctuare sunt înconjurate de câte un zid circular, adeseori împodobit cu statui și coloane. Imaginea elefantului este aici foarte des întâlnită, plasată în fața sau

lângă intrarea templului, ca un fel de santinelă. Sute și mii de nișe sunt în mod admirabil tăiate în stâncă, iar atunci când aceste locuri sacre erau pline de adoratori, fiecare nișă își avea statuia sa, în stilul înflorit al sculpturilor orientale. Este trist să constatăm că aproape toate statuile care încă se mai văd, au fost în mod rușinos desfigurate și mutilate. Se spune că hindușii nu se închină în fața unei imagini imperfecte, iar musulmanii, știind aceasta, au mutilat intenționat toate aceste imagini pentru a-i împiedica pe hinduși să le adore. Acest fapt este considerat de către hinduși un sacrilegiu și o nelegiuire și trezește în ei cea mai aprinsă ură, pe care fiecare o moștenește de la părinții săi și pe care secolele nu au reușit să o șteargă.

Se pot vedea aici, de asemenea, rămășițele unor orașe îngropate -- triste ruine, fără niciun locuitor. În marile palate în care odinioară regii își aveau curtea și dădeau petreceri, locuiesc acum animalele sălbatice. Calea ferată traversează în mai multe locuri aceste ruine, iar pietrele ce le alcătuiesc au fost folosite ca balast la construirea acesteia. ... Blocuri enorme de piatră au dăinuit în acele locuri timp de mii de ani și vor mai rămâne probabil aici încă alte mii de ani de acum încolo. Aceste temple săpate în stâncă și aceste statui mutilate fac dovada unei îndemânări artizanale și a unui talent pe care hindușii de astăzi nu le pot egala.¹⁶³ Este evident că acum câteva sute de ani aceste coline erau însuflețite de prezența unei mari mulțimi de oameni, iar astăzi sunt locuri în care domnește dezolarea, rămase necultivate și nelocuite, un domeniu exclusiv al fiarelor sălbatice.

REÎNCARNAREA

„Ele sunt astăzi terenuri care abundă în vânat, și cum englezii sunt vânători pătimiși, ei preferă fără îndoială să lase acești munți și aceste

¹⁶³ Un scriitor, vorbind despre maiestruozitatea monumentelor arhaice hinduse și despre măiestria cu care au fost lucrate sculpturile lor, a folosit o expresie foarte inspirată: „Ei construiesc ca niște uriași și finisează ca niște bijutieri.”

ruine în starea în care se află, fără a schimba nimic.”

Să sperăm că vor reuși. Destule acte de vandalism au fost comise la început, pentru a ne permite să sperăm că în epoca noastră, o epocă a explorării și a cunoașterii, arheologia și filologia nu vor mai fi private de aceste amintiri neprețuite ale trecutului, scrise pe table imperisabile de piatră și granit.

Să punem acum la dispoziția cititorilor noștri câteva fragmente din această misterioasă doctrină a reîncarnării, atât de diferită de cea a metempsihozei – pe care le-am obținut de la o autoritate în materie. Reîncarnarea, adică apariția aceluiași individ, sau mai degrabă a monadei sale astrale, de două ori pe aceeași planetă, nu este o regulă în natură, ci este o excepție, la fel ca fenomenul teratologic al unui copil cu două capete. Ea este precedată de o violare a legilor armoniei naturii și nu se petrece decât atunci când aceasta, căutând să-și restabilească echilibrul perturbat, aruncă violent înapoi în viața terestră monada astrală care a fost smulsă din cercul necesității printr-o crimă sau un accident. Astfel, în cazul avortului și în cel al copiilor morți înainte de o anumită vârstă, precum și în cele de idioție constituțională și incurabilă, scopul original al naturii, acela de a produce o ființă umană perfectă, a fost întrerupt. De aceea, în timp ce materia grosieră a fiecăreia dintre aceste entități se descompune după moarte și se pierde în vastul domeniu al ființării, spiritul nemuritor și monada astrală a individului – cea din urmă pusă în rezervă pentru a însufleți un alt corp, iar spiritul pentru a proiecta divina sa lumină asupra organizării corporale – vor trebui să încerce o a doua oară să realizeze scopul inteligenței creatoare.

Dacă rațiunea a fost dezvoltată până la punctul în care a devenit activă și plină de discernământ, nu există reîncarnare pe acest pământ, căci cele trei părți ale omului trinitar sunt reunite și el poate atunci să-și continue parcursul evolutiv. Dar atunci când noua ființă nu a depășit condiția de monadă, sau atunci când, așa cum este în cazul idiotului, trinitatea nu a fost completată, scânteia nemuritoare care îl luminează trebuie să reintre

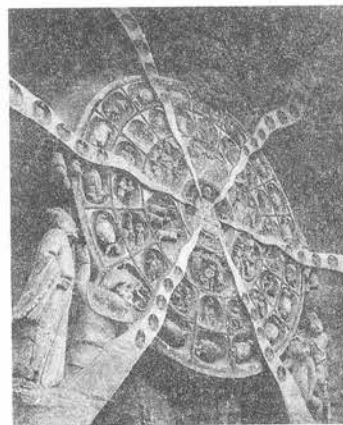
în planul fizic pentru că a eșuat la prima încercare.¹⁶⁴ Dacă ar fi fost altfel, sufletul muritor sau astral și cel nemuritor sau divin nu ar putea progresa la unison și nu s-ar putea înălța către o sferă superioară. Spiritul urmează

¹⁶⁴ NOTĂ FOARTE IMPORTANTĂ A TRADUCĂTORULUI FRANCEZ:

Într-o lungă notă de subsol adăugată la un articol al lui J. H. Mitalmier, intitulat *Cântec funebru pentru morți*, publicat în revista *Lucifer*, în februarie 1889, H. P. Blavatsky comentează cele două paragrafe care preced această notă în următorii termeni:

„Din 1882, când această eroare a fost descoperită în *Isis dezvăluită* s-a tot repetat în Teozoful că folosirea cuvântului „planetă” este greșită și că trebuie să se citească „ciclu”, adică ciclul de „repaș devachanic” (devachan este un termen folosit de H.P.B. pentru a desemna lumea zeilor; provine de la cuvântul sanscrit deva = zeu și cuvântul tibetan chan = țărâm – n.t. român) Această greșală, datorată unuia dintre editorii cărții – autoarea fiind acum 12 ani foarte nepricepută la engleză, iar editorii fiind chiar și mai ignoranți în domeniul budismului și al hinduismului – a creat o mare confuzie și a provocat nenumărate acuzații de contradicție între declarațiile din *Isis* și învățăturile teozofice de mai târziu. Paragraful respectiv vroia să înlăture teoria reîncarnaționistilor francezi, care promova reîncarnarea aceleiași personalități, adeseori la câteva zile după moarte, astfel încât un bunic putea renaște și ca propria lui nepoată. Tocmai de aceea, ideea era combătută și se spunea că nici Buddha, nici vreun alt filozof nu afirmaseră că reîncarnarea se produce în același ciclu sau că este vorba de reîncarnarea *aceleiași personalități*, ci a „omului treime”, care, atunci când este în mod adecvat unificat, poate „continua cursa” până la starea de perfecțiune. O eroare identică și chiar mai gravă se găsește la paginile 153-154 (notele 155 și 158). Căci în prima se spune că hindușii se tem doar de *reîncarnarea* pe alte planete inferioare, în loc de – așa cum e de fapt cazul – „în alte corpuri inferioare de animale” sau *transmigrație*, în timp ce la pagina 153 greșea de a scrie „planetă” în loc de „ciclu” și „personalitate” face sa pară că autoarea (budistă declarată) vorbește ca și cum Buddha nu ne-ar fi învățat niciodată despre doctrina reîncarnării! Fraza ar trebui citită astfel: „Viața anterioară în care cred budiștii nu este o viață în același ciclu și a aceleiași personalități”, căci nimeni nu apreciază mai mult decât ei „marea doctrină a ciclurilor”. Așa cum se prezintă, adică în forma: „această viață anterioară în care cred budiștii nu este o viață pe această planetă”, această frază fiind precedată de o alta, și anume: „Astfel, precum o roată care se învârtă, există o *succesiune regulată de morți și de nașteri*” etc. – toate acestea apar în ansamblu ca niște divagații ale unui nebun și o adunătură de afirmații contradictorii. Dacă cineva se va întreba de ce a fost lăsată această greșală pe parcursul a zece ediții, vom răspunde că „în primul rând, autoarei nu i-a fost atrasă atenția asupra ei decât în 1882, și în al doilea rând, subsemnata nu avea puterea de a modifica planșele stereotipate, care nu erau proprietatea ei, ci a editorului american. Lucrarea a fost scrisă în împrejurări excepționale și fără îndoială se pot descoperi nu una, ci mai multe erori grave în *Isis dezvăluită*.”

H.P.B. precizează de asemenea, așa cum a mai făcut și în alte părți, că trebuia adăugat cuvântul „imediat” și că fraza de la pagina 154 din *Isis* era în felul următor: „... nu există reîncarnare *imediată* pe acest pământ ...”

Roata reîncarnării
din tradiția budistă

o traiectorie paralelă celei a materiei; iar evoluția spirituală merge mână în mână cu cea fizică. Așa cum se indică în exemplul citat de profesorul Le Conte (vezi cap. IX), „nu există forță în natură care să poată înălța dintr-o dată [spiritul sau] materia” (căci regula se aplică atât evoluției spirituale, cât și celei fizice), de la numărul 1 la numărul 3, sau de la numărul 2 la numărul 4, fără a se opri și a primi un surplus de forță de o natură diferită în planul intermediar.¹⁶⁵

Aceasta înseamnă că monada care a fost întemnițată într-o ființă elementală – forma astrală rudimentară cea mai joasă a viitorului om – după ce a trecut prin forma fizică cea mai elevată a unui animal mut, ca de exemplu urangutanul sau elefantul, animalele cele mai inteligente – această monadă, mă gândesc eu, nu poate sări peste sfera fizică și intelectuală a omului terestru pentru a fi introdusă în sfera spirituală superioară. Ce recompensă sau ce pedeapsă ar putea exista, în acest domeniu al entităților umane dezîncarnate, pentru un fœtus sau un embrion uman care nu a avut timp nici măcar să respire pe Pământ, darămite să-și exercite facultățile divine ale spiritului? Sau ce tratament i-ar putea fi rezervat unui copil iresponsabil, a cărui monadă insensibilă a rămas atât de adormită în învelișul său astral și fizic, încât nu l-ar fi împiedicat nici să piară sau să facă pe altcineva să piară în flăcări. Sau care ar fi destinul unui idiot din naștere al cărui număr de circumvoluțiuni cerebrale nu se ridică decât la 30% din cel al unui om sănătos la minte¹⁶⁶ și care, prin urmare, nu este responsabil de dispozițiile sale, de actele sale

¹⁶⁵ *Correlation of vital etc.*, p. 158.

¹⁶⁶ Mich. V. G. Malacarne, *Anatomie Cerebrale*, Milano.

și de imperfecțiunile intelectului său dezvoltat pe jumătate și rătăcit?

Nici nu este nevoie să spunem că, fie ea chiar ipotetică, această teorie nu este mai ridicolă decât atâtea altele considerate strict ortodoxe. Să nu uităm că, fie datorită nepriceperii specialiștilor, fie din cu totul alte motive, fiziologia însăși este cea mai puțin avansată sau cea mai puțin înțeleasă dintre științe, iar câțiva medici francezi, la unison cu dr. Fournié sunt disperați de faptul că nu pot depăși niciodată stadiul simplelor ipoteze.

Mai departe, aceeași doctrină ocultă recunoaște o altă posibilitate; dar ea este atât de rară și de vagă încât chiar nu merită să o menționăm. Chiar ocultistii occidentali moderni o neagă, deși ea este universal acceptată în Orient. Atunci când, ca urmare a viciilor, a crimelor și a pasiunilor animalice, un spirit dezîncarnat cade în cea de-a opta sferă – Hadesul alegoric, *Gheena* din Biblie – sfera cea mai apropiată de pământul nostru – el poate, cu licărirea de rațiune și conștiință care i-a mai rămas, să se căiască; aceasta înseamnă că el poate, exercitându-și ce i-a mai rămas din puterea voinței, să se străduiască să se înalțe și, la fel ca un om care se îneacă, să urce din nou la suprafață. În *Preceptele magiei și filozofiei* ale lui Psellus găsim unul care spune, ca avertisment pentru umanitate:

„Nu privi în jos, căci sub pământ există o prăpastie care atrage printr-o coborâre de ȘAPTE trepte, sub care se află tronul destinului inevitabil.”¹⁶⁷

VRĂJITORII ȘI VRĂJITOARE

O aspirație ardentă de a-și ispăși păcatele, o dorință puternică îl vor aduce încă o dată în atmosfera terestră. El va rătăci aici și va suferi mai mult sau mai puțin, într-o dureroasă solitudine. Instinctele sale îl vor împinge să caute cu aviditate contactul cu ființele vii. ... Aceste spirite sunt invizibili, dar mult prea tangibili vampiri magnetici: demonii *subiectivi*,

¹⁶⁷ Psellus, 6, Pletho, 2 ; Cory, *Ancient Fragments*, 1832, p. 270.

atât de bine cunoscuți de extaticii din Evul Mediu, călugărițe sau călugări, de „vrăjitoarele” făcute celebre de *Witches Hammer*¹⁶⁸ și, conform propriilor lor mărturii, de clarvăzătorii senzitivi. Ei sunt demonii băutori de sânge ai lui Porfir, *larvele* și *lemurii* anticilor, diabolicele instrumente care au trimis atâtea nefericiți și sărmame victime la eșafod sau pe mâna călăului. Origene afirmă că toți demonii care îi posedau pe demoniacii menționați în *Noul Testament* erau „spirite” umane. Tocmai pentru că Moise știa preabine ce erau aceștia și cât de groaznice erau consecințele pentru persoanele slabe supuse influenței lor, el a dictat acea lege crudă și sângeroasă împotriva pretinselor „vrăjitoare”; dar Iisus, plin de dreptate și iubire divină pentru umanitate, îi *vindeca* pe posedați în loc să îi *ucidă*. Mai târziu, clerul nostru, care se pretindea a fi un model de respectare a principiilor creștine, a urmat legea lui Moise și a nesocotit fără scrupule legea Celui pe care îl numea „Dumnezeul cel Viu”, punând să fie arse pe rug zeci de mii de așa-zise „vrăjitoare”.

Vrăjitoare! Nume puternic și teribil, care le asigura în trecut celor cărora le era dat, o moarte rușinoasă; și care, atunci când este pronunțat astăzi, stârnește o explozie de zeflemele, o avalanșă de sarcasme! Cum se face că au existat întotdeauna oameni inteligenți și cultivați care nu au considerat nedemn de reputația lor de savanți sau de demnitatea lor să afirme posibilitatea existenței „vrăjitoarelor” în adevărata accepțiune a cuvântului? Unul dintre acești temerari campioni a fost Henry More, savantul profesor de la Cambridge, ce a trăit în secolul al XVII-lea. Merită să vedem cât de inteligent a tratat el acest subiect.

Se pare că în jurul anului 1678, un anumit eclesiast, pe nume John Webster, a scris o carte intitulată *Criticisms and Interpretations of Scripture*, împotriva existenței vrăjitoarelor și a altor „superstiții”. Considerând această lucrare „slabă și insolentă”, dr. More o critică într-o scrisoare adresată lui Glanvil, autorul lucrării *Sadducismus Triumphatus* și adaugă ca appendice, un tratat despre vrăjitorie cu explicații ale însuși cuvântului

¹⁶⁸ *Malleus maleficarum*, Jacob Sprenger, 1487 etc.

„vrăjitor”. Acest document este foarte rar, dar noi îl posedăm, pe fragmente, într-un vechi manuscris și nu l-am văzut menționat în altă parte decât într-o lucrare insignifiantă despre *Apariții*¹⁶⁹, publicată în 1820, căci se pare că documentul propriu-zis s-a pierdut de multă vreme.

Termenii *witch* („vrăjitoare”) și *wizard* („magician”) după dr. More nu înseamnă altceva decât un bărbat înțelept sau o femeie înțeleaptă. În cazul cuvântului *wizard* acest lucru este evident (*wise* însemnând „înțelept”, în limba engleză), iar în cazul cuvântului *witch* („vrăjitoare”), deducția cea mai simplă și mai puțin laborioasă este aceea că el provine din *wit* („spirit”), din care derivă adjectivul *wittigh* sau *wittich*, care prin contracție devine *witch*, la fel cum substantivul *wit* este derivat din verbul *to weet*, „a ști”. Astfel încât cuvântul *witch* („vrăjitoare”) nu desemnează de fapt altceva decât o femeie cunoscătoare, ceea ce corespunde perfect cuvântului latin *saga* din expresia lui Festus: *sage dictæ anus quæ multa sciunt*.¹⁷⁰

Această definiție a cuvântului ne apare cu atât mai plauzibilă cu cât ea corespunde perfect cu semnificația termenilor ruso-slavi ce desemnează vrăjitoarele și magicienii. Ele sunt numite *vyedma*, iar ei *vyedmak*, acești doi termeni fiind derivați din verbul a ști: *védat* sau *vyedât*; chiar și rădăcina lor vine fără îndoială din sanscrită. *Veda*, spune Max Müller în lucrarea sa *Lecture on the Vedas*, înseamnă „știință” sau „cunoaștere” ... *Veda* este același cuvânt care, în greacă apare ca *oida*, „eu știu” [digamma *vau* a fost omisă]; în engleză este *wise*, „înțelept”, *wisdom*, „înțelepciune”, *wit*, „înțelegere”.¹⁷¹ În plus, termenul sanscrit *vidma* corespunde cu germanul *wir wissen*, „noi știm”. Este foarte regretabil că eminentul filolog, prezentând rădăcinile comparate ale acestui cuvânt în sanscrită, greacă, gotică, anglo-saxonă și germană a neglijat slavona.

¹⁶⁹ A. Calmet, *Dissertations sur les apparitions* etc., Paris, 1746, 1759.

¹⁷⁰ Bătrâne numite vrăjitoare care cunosc multe (n.t.) – *Sadducismus Triumphatus*, p. 20 (scrisoarea lui More către Glanvill).

¹⁷¹ *Chips from a German Workshop*, I, 8.

Alte apelative în limba rusă pentru *magician* și *vrăjitoare* (cele pe care le-am menționat mai înainte fiind pur slavone) sunt *znâhâr* și *znâhârka*, care provin din același verb *znat*, „a ști”. Prin urmare, definiția dată de dr. More în 1681 este absolut corectă și corespunde întru totul cu filologia modernă.

„Prin folosire, spune el, numele a fost în mod incontestabil adaptat lucrului pe care îl desemnează și, în cazul nostru, el se aplică acelui gen de abilitate și de cunoaștere care iese din limitele obișnuitului. *Iar această particularitate nu implică nicio idee de ilegalitate*. Dar cuvintele *witch*, „vrăjitoare” și *wizard*, „magician” se folosesc astăzi într-un alt sens, mult mai restrâns, pentru a-i desemna pe cei care fac sau spun lucruri extraordinare ca urmare a asocierii lor sau a unui pact expres sau presupus cu *spiritele rele*.”¹⁷² În cadrul legii severe a lui Moise sunt folosiți atât de mulți termeni pentru a desemna o *witch* („vrăjitoare”) încât ar fi pe cât de dificil, pe atât de inutil să îi definim aici pe toți, așa cum face dr. More în remarcabilul său tratat. „*Să nu se găsească la tine de aceia care trec pe fiul sau fica lor prin foc, nici prezicător sau ghicitor, sau vrăjitor sau fermecător, nici descântător, nici chemător de duhuri, nici mag, nici de cei ce grăiesc cu morții*”, spune textul.¹⁷³ Vom expune ulterior scopul real al acestei severități. Pentru moment, ne vom mulțumi să constatăm că dr. More, după ce a dat o definiție foarte doctă fiecăreia dintre aceste denumiri și a evidențiat semnificația lor reală de pe timpul lui Moise, dovedește că există o foarte mare diferență între fermecători, prezicători etc. și vrăjitori. „Această lege prohibitivă a lui Moise dă atât de mulți termeni pentru acest delict cu singurul scop, cum este și în cazul propriului nostru cod de legi, de a-i reda mai clar sensul și de nu a lăsa loc pentru echivoc. Acest nume de *witch* („vrăjitor”) nu trebuie aplicat scamatorilor și celor care fac tot felul de trucuri în piețele publice, ci trebuie rezervat celor care invocă

¹⁷² Glanvill, *op. cit.*, p. 21.

¹⁷³ *Deuteronom*, XVIII, 10-11.

spectrele prin intermediul magiei, cu scopul de a înșela lumea; aceia sunt adevărații vrăjitori, bărbați și femei posedați de *un spirit rău*! Aceasta reiese din *Exod XXII, 18*. «Nu vei admite sub nicio formă să trăiască o *meccasephah*», adică o vrăjitoare. Această lege ar părea de o severitate extremă, ba chiar crudă, față de acei prăpădiți de prestidigitatori care execută trucuri de magie.»¹⁷⁴

Astfel, doar cei din cea de-a șasea clasă, cei care cheamă duhurile sau vrăjitorii sunt cei care se expun la cele mai grele pedepse ale legii lui Moise, căci doar vrăjitorii trebuiau omorâți, în timp ce toți ceilalți nu sunt menționați decât pentru a-i face pe copiii lui Israel să nu aibă niciun fel de relații cu ei, în principal din cauza idolatriei lor, sau mai degrabă din cauza convingerilor lor religioase și a cunoașterii lor. Această cea de-a șasea categorie este *Shoel Obh*, care se traduce prin „cel care cheamă duhurile”; dar Septuaginta îl traduce prin *engastrimythos*, „cel care are un spirit familiar în el”, „cel care este posedat de spiritul de divinație”, pe care grecii îl numeau *Python*, iar evreii *obh*, anticul șarpe; semnificația sa ezoterică este spiritul concupiscentei și al materiei; ceea ce, potrivit cabaliștilor, este întotdeauna un spirit elemental omenesc din cea de-a opta sferă.

Eu cred, spune Henry More, că *Shoel obh* trebuie să i se spună vrăjitoarei care cere sfatul unui spirit familiar. Rațiunea termenului *obh* vine din faptul că spiritul era în corpul persoanei și îl umfla până într-atât încât îi crea o protuberanță, „vocea acestuia sunând ca și cum ar fi ieșit dintr-o sticlă, motiv pentru care i se dădea numele de *ventriloc*. *Ob*

Pythia

¹⁷⁴ *Sadducismas triumphatus*, pp. 25-26.

semnifică același lucru ca *Pytho*, care a primit numele de *pythii vates*, spiritul care spune lucrurile ascunse, sau care prezice viitorul. În *Fapte*, XVI, 16, *pneuma pythonos*¹⁷⁵, atunci când Sfântul Pavel, întristat, s-a întors și i-a spus: „Îți poruncesc, în numele lui Iisus, să ieși din această fată”, acesta a ieșit de îndată. Prin urmare cuvintele *obsedați* și *posedați* sunt sinonime ale cuvântului *witch*, vrăjitoare; căci acest spirit al lui Python, din cea de-a opta sferă, nu ar fi putut ieși din ea dacă el nu ar fi fost un spirit distinct, diferit de ea însăși. Astfel citim în *Levitic*, XX, 27: „Bărbatul sau femeia, de vor chema morți sau de vor vrăji, să *moară* neapărat; cu pietre să fie uciși, că *sângele lor este asupra lor*.”

Lege crudă și cu siguranță nedreaptă, care contrazice total afirmația recent făcută chipurile de „spirite” prin intermediul unuia dintre cei mai populari mediumi așa-zis *inspirați* ai zilei și anume că cercetările filologice moderne ar demonstra că legea lui Moise nu cerea uciderea sărmanilor mediumi sau a *vrăjitoarelor*¹⁷⁶ din *Vechiul Testament*, ci cuvintele: „voi nu veți admite ca o vrăjitoare să trăiască în mijlocul vostru” însemnau că ea nu trebuia să fie lăsată să trăiască de pe urma mediumnității ei, adică aceasta să nu fie pentru ea un mijloc de a-și câștiga existența! O interpretare pe cât de ingenioasă, pe atât de nouă. Fără această *inspirație*, nu am fi atins, în mod cert, o atât de mare profunzime filologică!¹⁷⁷

¹⁷⁵ Duh pytonic (n.t.).

¹⁷⁶ Ibid., pp. 27-29.

¹⁷⁷ Pentru a evita să fim contrași de spiritiști, oferim textual această versiune, ca pe un exemplu de lipsă de credibilitate a oracolelor formulate în felul acesta de către anumite „spirite”. Fie că sunt umane sau elementale, spiritele capabile de asemenea impertinențe trebuie considerate de către ocultști orice altceva, dar nu niște ghizi demni de încredere în filozofie, în științele exacte sau în domeniul moralei. „Să ne amintim, spune doamna Cora V. Tappan într-un discurs public despre *Istoria ocultismului și relațiile sale cu spiritismul* (a se vedea *Banner of Light*, 26 august 1876), că vechiul cuvânt *vrăjitorie* sau exercitarea acestei arte era interzisă la evrei. Traducerea spune că nu trebuie să li se permită vrăjitorilor să trăiască. Această interpretare literală a fost cauza pentru care foarte pioșii și devotații noștri înaintași au trimis la moarte, fără suficiente dovezi, o mulțime inimaginabilă de persoane foarte inteligente, înțelepte și sincere, sub acuzația de vrăjitorie. Or acum s-a

„Trânțiți-i ușa în nas demonului, spune *Cabala*, și el va fugi departe de voi, ca și când l-ați urmări”, ceea ce înseamnă că nu trebuie să ne lăsăm pradă spiritelor obsesive, atrăgându-le printr-o atmosferă de păcat de aceeași natură.

Acești demoni caută să intre în trupurile celor slabi de înger și ale idioților și rămân acolo până ce sunt alungați de o voință puternică și pură. Iisus, Appolonius și unii dintre apostoli aveau puterea de a alunga *diavolii*, purificând atmosfera înăuntrul și în afara pacientului și forțând astfel oaspetele indezirabil să se retragă. Anumite săruri volatile le sunt în mod special dezagreabile, iar efectul anumitor substanțe chimice turnate într-o farfurioară plasată sub pat de către domnul Varley din Londra¹⁷⁸, cu scopul de a ține la distanță anumite fenomene fizice nocturne neplăcute, confirmă acest mare adevăr. Spiritele umane pure, sau pur și simplu inofensive, nu au a se teme de nimic căci, întrucât s-au debarasat de materia *terestră*, compușii materiali nu le afectează; asemenea spirite sunt ca un fel de abur, ca o adiere. Nu la fel stau însă lucrurile pentru sufletele atașate de pământ și pentru spiritele naturii.

Aceste *larve* carnale, pământești, aceste spirite umane degradate sunt cele pentru care nutreau vechii cabaliști speranța în *reîncarnare*. Dar cum

dovedit faptul că interpretarea sau traducerea acestui text trebuie să fie aceea de a nu se permite niciunei vrăjitoare să facă din practicarea artei sale un mijloc de subzistență, adică să nu facă din ea o profesie.” Ni s-ar permite oare acum să o întrebăm pe faimoasa oratoare *prin cine și cu ce autoritate a fost dovedit* un asemenea lucru?

¹⁷⁸ Domnul Cromwell F. Varley, electrician bine cunoscut al *Companiei de Cablu Transatlantic*, ne comunică rezultatele observațiilor sale în cursul unei discuții la Societatea psihologică din Marea Britanie redată în *Spiritualist* din Londra, din 14 aprilie 1876. El consideră că acidul nitric eliberat în atmosferă are efectul de a îndepărta ceea ce el numește „spiritele neplăcute”. El crede că cei care sunt deranjați acasă de către spirite de acest fel ar putea scăpa de aceștia turnând într-o farfurioară o uncie de vitriol și două uncii de sare nitrică pudră și plasând acest amestec sub pat. Iată un savant a cărui reputație este bine cunoscută pe cele două continente, care dă o rețetă pentru a îndepărta spiritele rele. Și totuși publicul, în general, își bate joc ca de o *superstiție* de ierburile și tămâia utilizate de hinduși, chinezi, africani și alte popoare în același scop.

și când? La momentul potrivit, ajutați de o dorință sinceră de îndreptare și căință, inspirați de o persoană puternică și plină de compasiune, sau de voința unui credincios, ori pur și simplu prin însăși dorința spiritului răătăcit, el poate ajunge la acest rezultat, cu condiția ca această dorință a lui să fie destul de energetică pentru a-l face să se scuture de povara materiei păcătoase. Pierzându-și atunci total conștiința, monada, odinioară strălucitoare, este antrenată din nou în turbionul evoluției noastre pământești și traversează din nou regnurile inferioare, pentru a ajunge să respire din nou în trupul unui copil. Ar fi imposibil să stabilim timpul necesar pentru îndeplinirea acestui proces. Întrucât noțiunea de timp nu există pentru eternitate, ar fi o pierdere de vreme să încercăm să facem un astfel de calcul.

TRANSA SOMEI SACRE

Așa cum spuneam, foarte puțini cabaliști cred în această doctrină, care își are originea în observațiile unor astrologi. Studiind horoscopul unor personaje istorice renumite pentru anumite predispoziții speciale, ei au considerat că o anumită conjuncție a planetelor corespundea perfect cu viziunile și profețiile remarcabile referitoare la persoane născute cu câteva secole mai târziu. Observațiile, și ceea ce am putea numi „coincidențele remarcabile”, la care se adaugă revelația obținută în timpul „somnului sacru” al neofitului, au condus la descoperirea teribilului adevăr. Gândul la el este atât de oripilant, încât chiar cei care ar fi trebuit să fie convinși de el preferă să-l ignore, sau cel puțin evită cu grijă să abordeze acest subiect.

Acest mod de a obține predicții era practicat încă din cele mai vechi timpuri. În India, această sublimă letargie este numită „somnul sacru”. El este o stare de uitare, în care subiectul este făcut să plonjeze prin anumite procedee magice, suplimentate cu câteva înghițituri de soma. Corpul celui adormit rămâne timp de mai multe zile într-o stare asemănătoare

morții și, prin puterea adeptului, este curățat de impuritățile terestre; el este astfel pregătit pentru a deveni receptacolul temporar al strălucirii Augoeides-ului nemuritor. În această stare, corpul amorțit reflectă slava sferelor superioare, la fel cum o oglindă lustruită reflectă razele Soarelui. Cel care doarme nu este conștient de trecerea timpului și, la trezire, după patru sau cinci zile de transă, el își închipuie că nu a dormit decât câteva clipe. Ce au rostit buzele sale, el nu va ști niciodată; dar cum cel care le-a făcut să se miște a fost spiritul, ele nu au putut pronunța altceva decât adevărul divin. Pentru un anumit interval de timp, acest sărman înveliș carnal neputincios a devenit altarul prezenței sacre și a fost transformat într-un oracol de o mie de ori mai infailibil decât intoxicata Pythia din Delphi; somnul său sacru, spre deosebire de nebunia pe care aceasta o exhiba în prezența mulțimii, nu are alți martori în incinta sanctuarului decât câțiva adepți, ei înșiși demni de a sta în prezența lui ADONAI.

Descrierea pe care o face Isaia purificării necesare unui profet pentru a deveni demn de a fi purtătorul de cuvânt al Cerului se aplică și în cazul de față. El spune, folosind metafora cunoscută: „Dar unul dintre serafimi a zburat către mine, ținând în mână un cărbune aprins, luat de pe altar cu niște clești. Mi-a atins cu el gura și a spus: Acesta ți-a atins buzele; păcatele ți-au fost iertate”. (*Isaia VI, 6,7*)

Invocarea propriului său Augoeides de către adeptul purificat este tradusă în termeni de o frumusețe inegalabilă de către Bulwer-Lytton în *Zanoni*¹⁷⁹, iar el ne dă aici de înțeles că fie și cel mai mic elan de pasiune muritoare îl face pe hierofant nedemn de comuniunea cu sufletul său imaculat. Nu numai că sunt puțini cei care pot îndeplini această ceremonie cu succes, dar în plus, aceștia nu recurg decât arareori la ea, și doar pentru instruirea unui neofit sau pentru a obține o cunoaștere de cea mai mare importanță.

¹⁷⁹ Cartea IV, cap. IX

Și totuși, cât de puțin apreciază și înțelege marele public știința păstrată cu grijă a acestor hierofanți! „Există o altă colecție de scrieri și de tradiții ce poartă numele de *Cabala*, atribuită unor savanți orientali”, spune autorul *Artei Magice*; „dar cum această lucrare remarcabilă nu are aproape nicio valoare fără cheia descifrării ei, *care nu poate fi obținută decât în anumite confrerii din Orient*, transcrierea ei nu ar avea nicio valoare pentru cititorul obișnuit.”¹⁸⁰ Cât de ridiculizate sunt aceste aspecte de către comis-voiajorii care parcurg India în căutare de „comenzi” și care își relatează în *Times* poveștile lor de călătorie; și cât de fals sunt ele reprezentate de scamatorii abili, ce pretind în fața mulțimilor uluite că trucurile lor ieftine de prestidigitație sunt la fel ca faptele adevăraților magicieni orientali!

În ciuda relei-credințe de care a dat dovadă în afacerea din Alger, Robert Houdin, o autoritate în arta prestidigitației, precum și Moreau-Cinti au dat o mărturie cinstită în favoarea mediumilor francezi. Amândoi au atestat, atunci când au fost interogați de academicieni, că numai niște mediumi puteau produce fenomenele de ciocănituri în masă și de levitație, fără pregătiri sau fără mobilier trucat în acest scop. Ei au recunoscut de asemenea că „levitațiile fără contact” erau fapte ce depășeau total puterile jongleurilor *profesioniști*; că pentru ei, levitația era absolut imposibilă, în afara cazului în care ar fi fost prezentată într-o cameră prevăzută cu o mașinărie secretă și cu oglinzi concave. Ei au adăugat că simpla apariție a unei mâini diafane într-un loc în care ar fi fost imposibil ca mediumul să fi fost ajutat de vreun complice, camera fiind în prealabil controlată peste tot, constituia dovada că această apariție era opera unui agent străin omului, oricare ar fi fost în realitate acest agent. *Le siècle* și alte două ziare pariziene s-au grăbit să-și publice bănuielele că acești doi abili profesioniști deveniseră complicitii spiriților.

¹⁸⁰ *Art-Magic*, p. 97

Profesorul Pepper, directorul Institutului Politehnic din Londra, a inventat un ingenios aparat care produce pe scenă aparițiile spiritiste și și-a vândut brevetul în 1863 la Paris, în schimbul sumei de 20.000 de franci. Fantomele păreau reale și apoi se evaporau, dar ele nu erau altceva decât efecte optice produse de reflexia unui obiect foarte bine luminat pe suprafața lucioasă a unei plăci de sticlă. Ele apăreau și dispăreau, se plimbau pe scenă și își jucau rolul la perfecție. Uneori, una dintre fantome se așeza pe o bancă; după aceea, unul dintre actorii în carne și oase începea să se certe cu ea și, apucând o secure grea, îi tăia capul fantomei. Dar cele două părți se reuneau de îndată, iar spectrul reapărea intact câțiva pași mai încolo, spre marea uimire a publicului. Aparatul funcționa de minune și în fiecare seară acest spectacol atrăgea mulțimea. Dar bineînțeles că reprezentarea cu aceste fantome necesita niște aparate și cel puțin un colaborator. Aceasta nu i-a împiedicat totuși pe reporteri să facă din ea un pretext pentru a-i ridiculiza pe *spiritiști*, ca și cum cele două tipuri de fenomene ar fi avut vreo legătură unul cu altul!

Ceea ce fantomele lui Pepper pretindeau că fac, adevăratele spirite omenesti dezîncarnate pot cu adevărat să îndeplinească atunci când reflexia lor este materializată de elementali. Ele își vor lăsa corpul ciuruit de gloanțe sau străpuns de săbii și membrele smulse și vor reapărea de îndată intacte. Dar nu la fel se prezintă situația atât în cazul spiritelor elementale cosmice cât și umane, căci o spadă sau un pumnal, ori chiar un baston ascuțit, le fac să fugă înspăimântate. Aceasta li se poate părea inexplicabil celor care nu înțeleg din ce substanță sunt compuse spiritele elementale, dar cabaliștii o înțeleg perfect. Povestirile antice și cele din Evul Mediu, ca să nu mai pomenim de minunile moderne de la Cideville, atestate deja în fața tribunalelor, confirmă acest fapt.

Cei neîncredători și chiar spiritiștii sceptici i-au acuzat adeseori pe nedrept pe mediumi de fraudă atunci când li se refuza ceea ce ei considerau a fi dreptul lor, și anume, să pună spiritele la încercare. Dar pentru un caz

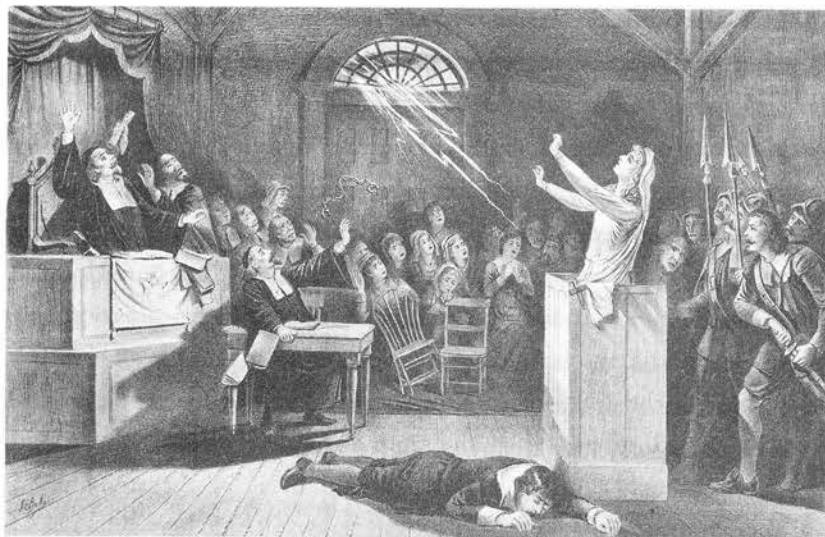
de acest gen există 50 de alte cazuri în care spiritiștii au fost păcăliți de impostori, în timp ce ei neglijau să aprecieze manifestările autentice pe care mediumii lor le procurau. Ignorând legile mediumnității, ei nu știu că, odată ce spiritele au luat în posesie un medium onest, fie că sunt spiritele unor dezîncarnați sau elementali, mediumul nu mai este propriul său stăpân. El nu poate dirija acțiunile spiritelor și nici măcar propriile sale acțiuni. El a devenit o paiță, căreia spiritele îi trag sforile din culise, după bunul lor plac. Un fals medium poate părea că este în transă, dar de fapt să joace tot timpul teatru; pe când, din contră, adevăratul medium va părea că se află în starea lui normală de conștiință, în timp ce, în realitate, spiritul lui este departe, iar trupul său este însuflețit de „ghidul său indian” sau „controlorul” său. Sau, se află pur și simplu adormit în cabinet, în timp ce corpul său astral (dublul) sau *doppelganger* se plimbă prin sală, condus de o altă inteligență.

Dintre toate fenomenele, cel de repercutare, intim legat de cel de bilocație sau de ubicuitate și de cel de „locomotie” aeriană, este cel mai surprinzător. În Evul Mediu, el era inclus în categoria vrăjitoriei. De Gasparin, în încercările sale de contestare a caracterului supranatural al minunilor de la Cideville, tratează acest subiect *in extenso*; dar toate pretențiile sale explicații au fost la rândul lor desființate de către de Mirville și des Mousseaux care, eșuând în încercările lor de a dovedi intervenția Diavolului în aceste fenomene, demonstrează totuși originea lor spirituală.

„Minunea repercutării”, spune des Mousseaux, „se produce atunci când o lovitură aplicată spiritului, vizibil sau nu, al unei persoane *vii* absente sau fantomei care o reprezintă, lovește acea persoană în același moment și în exact același loc în care spectrul sau imaginea lui au fost atinse! Presupunem deci că lovitura se repercutează și ajunge, ca printr-un fel de reflexie, de la imaginea persoanei vii – dublul său fantomatic¹⁸¹ – la originalul în carne și oase, oriunde s-ar afla acesta.

Astfel, de exemplu, o entitate care apare în fața mea sau rămâne

¹⁸¹ Această fantomă se numește *Scin Lecca*. A se vedea *Strange Story*, de Bulwer-Lytton, cap. XI.

Procesul vrăjitoarelor din Salem

invizibilă îmi declară război, mă amenință și mă obsedează. Eu lovesc în locul în care îi percep fantoma, acolo unde o aud mișcându-se, unde simt că cineva sau ceva mă agasează și îmi opune rezistență. Lovesc; sângele apare uneori în acel loc și uneori se aude un țipăt; el este rănit, poate mort! Este un fapt și l-am explicat.

Și totuși, în momentul în care eu loveam, prezența lui într-un alt loc este în mod autentic demonstrată. ... Am văzut, da, am văzut clar fantoma rănită la obraz sau la umăr și exact aceeași rană se regăsește cu precizie pe trupul persoanei vii, repercutată pe obraz sau pe umăr. Astfel, este evident că actele de repercutare sunt strâns legate de cele de duplicare sau de ubicuitate (dedublare), fie spirituală, fie corporală.¹⁸²

Povestea vrăjitoriei din Salem, așa cum o găsim consemnată în operele lui Cotton Mather, Calef, Upham și alții, ne procură o curioasă confirmare a realității acestei dedublări, după cum ne confirmă de asemenea efectele nefaste care apar atunci când spiritele elementale sunt lăsate să acționeze

¹⁸² *Les hauts phénomènes de la Magie*, pp. 144-145.

după bunul lor plac. Acest capitol tragic din istoria americană nu a fost niciodată descris într-o manieră conformă cu adevărul. Patru sau cinci tinere fete își „dezvoltaseră” mediumnitatea frecventând o negresă din Antile care practica *Obeahul*. Ele au început să sufere tot felul de torturi fizice cum ar fi ciupituri, înțepături de ac, lovituri și mușcături pe tot trupul. Ele au declarat că fuseseră lovite de spectrele a diferite persoane, și aflăm din celebra *Narrative of Demat Lamson* (publicată la Londra în 1704) că „unele dintre aceste persoane au mărturisit că le-au lovit pe tinerele fete, așa cum acestea le acuzau că au făcut-o. Interogate asupra modului în care acționaseră, unele au declarat că împlântaseră ace în niște păpuși de cârpă sau de ceară ori din alte materiale. Una dintre ele a mărturisit, după ce i-a fost semnată sentința la moarte, că își luase obiceiul să le chinuie pe fete, luându-le mâinile, ciupindu-le și indicând în minte partea trupului unde dorea ca ele să fie atinse, iar aceasta se petrecea după cum voise.”¹⁸³

M. Upham ne aduce la cunoștință că Abigail Hobbs, una dintre aceste persoane, a recunoscut că făcuse un pact cu Diavolul, „care ar fi venit la ea sub forma unui bărbat” și îi poruncise să le chinuiască pe aceste tinere, aducându-i figurine de lemn care le semănau și spini pe care să-i înfigă în aceste statuete, ceea ce ea a și făcut, și imediat după aceea victimele au țipat, plângându-se că au fost înțepate de ea.”¹⁸⁴

Cât de mult confirmă aceste fapte, a căror exactitate a fost demonstrată de mărturia de netăgăduit în fața tribunalului, doctrina lui Paracelsus! Este foarte straniu că un savant de talia domnului Upham a strâns, în cele 1.000 de pagini ale celor două volume ale sale, o asemenea cantitate de dovezi legale, ce demonstrează, limpede ca lumina zilei, acțiunea sufletelor atașate de pământ și a spiritelor rele ale naturii care au participat la aceste tragedii, fără ca el să ajungă să bănuiască adevărul.

Cu secole în urmă, Lucrețiu îl făcea pe bătrânul Ennius să spună:

¹⁸³ *Salem Witchcraft*, par. C: W. Upham, Boston, 1867, vol. II, pp. 527-534.

¹⁸⁴ *Ibid.*, II, pp. 129-130.

*Bis duo sunt hominis, manes, caro, spiritus, umbra;
Quatuor ista loci bis duo suscipiunt;
Terra tegit carnem; tumulum circum volat umbra;
Orcus habet manes*¹⁸⁵.

Și în cazul de față, ca de altfel în toate cazurile asemănătoare, savanții, neputincioși în a explica faptul, afirmă că el *nu poate* exista.

Dar vom expune acum câteva exemple ce provin din istorie, pentru a arăta că unii demoni sau spirite elementale se tem de spadă, de cuțite și de orice alt obiect ascuțit. Nu pretindem totuși că putem explica motivul. Este treaba fiziologiei și a psihologiei să facă aceasta. Din nefericire, fiziologii nu au putut încă nici măcar să stabilească relațiile care există între cuvânt și gând, lăsând aceasta în grija metafizicienilor care, de altfel, după părerea lui Fournié, nu au făcut nimic. Nu au făcut nimic, e adevărat, dar asta nu i-a împiedicat să afișeze niște pretenții de parcă ar fi rezolvat problema. Niciun fapt nu pare a fi suficient de vast pentru acești savanți, pentru ca ei să nu încerce cel puțin să-l claseze pe etajerele lor, etichetându-l cu nume grecești bombastice, ce exprimă orice altceva în afară de adevărata natură a fenomenului respectiv.

„Vai, vai, fiule!”, exclamă înțeleptul Muphti din Alep, adresându-se fiului său Ibrahim, care se îneca cu capul unui pește uriaș, „oare când îți vei da seama că stomacul tău este mai mic decât oceanul?” Sau, după cum remarcă doamna Catherine Crowe în cartea sa, *Night-side of Nature*, când vor recunoaște oare savanții noștri că „intelectul lor este incapabil să măsoare planurile lui Dumnezeu cel Atotputernic”?

Nu ne vom întreba ce scriitor din Antichitate menționează fapte cu un caracter în aparență supranatural, ci mai degrabă care dintre ei nu o face? Homer îl descrie pe Ulise evocând spiritul prietenului său, profetul

¹⁸⁵ Acestea patru constituie omul: stafia, carnea, spiritul, umbra;
Și patru locuri le primesc pe ele:
Pământul acoperă carnea, umbra zboară în jurul mormântului
Stafia merge în lumea de jos. (n.t.)

Tiresias. Pregătindu-se pentru ceremonia de la „festivalul sângelui”, Ulise își scoate spada și astfel sperie și îndepărtează miile de fantome pe care le atrăsese sacrificiul. Nici chiar prietenul lui, mult așteptatul Tiresias, nu îndrăznește să se apropie atâta vreme cât Ulise ține în mână redutabila sa armă.¹⁸⁶ Enea se pregătește să coboare în regatul umbrelor și, de îndată ce se apropie de intrare, Sibila, care îl ghidează, îi spune ce precauții trebuie să-și ia, și îi poruncește să-și scoată sabia și să-și croiască drum prin mulțimea deasă de spirite rătăcitoare.

VULNERABILITATEA ANUMITOR APARIȚII

*Tuque invade viam, vaginâque eripe ferrum.*¹⁸⁷

Glanvil a scris o povestire senzațională despre apariția „Toboșarului de la Tedworth”, care s-a petrecut în 1661.¹⁸⁸ În această apariție, *scin-lecca*, sau dublul toboșarului-vrăjitor, a fost în mod evident foarte înspăimântat la vederea spadei. Psellus, în lucrarea¹⁸⁹ sa, ne spune o poveste lungă despre cumnata lui, ce fusese adusă într-o stare deplorabilă de către un demon elemental, care pusese stăpânire pe ea. Ea a fost vindecată de un magician străin, numit Anaphalangis, care a început să-l amenințe pe invizibilul locuitor al aceluia trup cu spada scoasă din teacă, până ce l-a făcut să plece. Psellus ne oferă un catchism complet de demonologie, în care se exprimă în următorii termeni, din câte ne putem aminti:

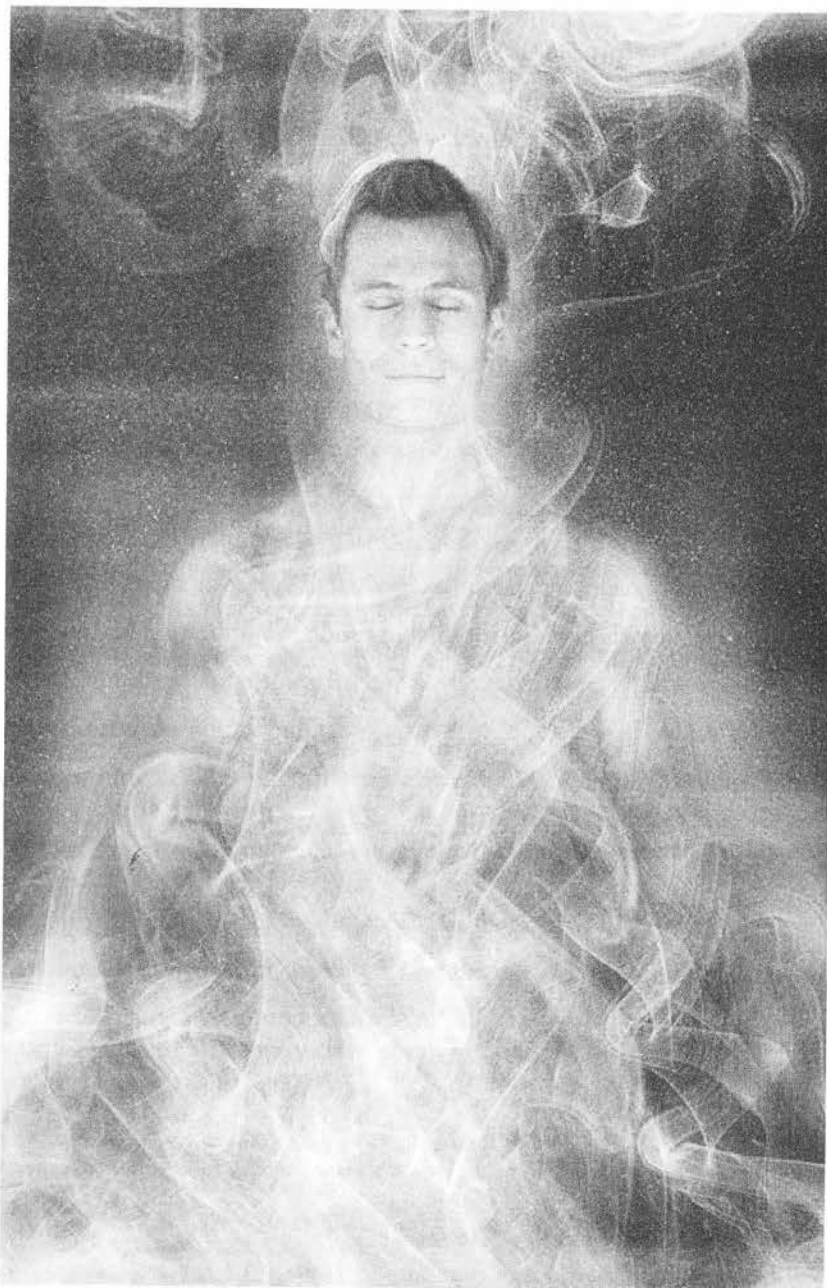
„Vreți să știți”, spune magicianul, „dacă corpurile demonilor pot fi

¹⁸⁶ *Odissea*, V, 82.

¹⁸⁷ Și tu, (Aenea) mergi cu curaj înainte și-ți scoți sabia din teacă (n.t.) – *Enéida*, cartea a VI-a, 260.

¹⁸⁸ *Sadducismus Triumphatus*, II, p. 97 et seq.

¹⁸⁹ *De Daemon*, cap. *Quomodo dæm. occupant*.

rănite de spadă sau de orice altă armă?¹⁹⁰ Da, pot fi. Orice substanță dură care le lovește le cauzează o durere sensibilă; și deși corpurile lor nu sunt făcute dintr-o substanță solidă și fermă, ele simt totuși aceste senzații, pentru că în ființele înzestrate cu sensibilitate, nu doar nervii posedă această facultate de a simți, ci și spiritul care rezidă în ele ... corpul unui spirit este sensibil atât în ansamblul său, cât și în fiecare dintre părțile sale. Spiritul vede și aude fără ajutorul unui organ fizic, și dacă este atins el simte contactul. Dacă îl tăiați în două, va simți aceeași durere pe care o simte și un om viu, căci este tot *materie*, deși ea este atât de rafinată, încât este în general invizibilă ochilor noștri ... Un singur lucru îl distinge totuși de omul viu, și anume, că odată ce membrele celui din urmă au fost tăiate, părțile lor nu mai pot fi cu ușurință reunite. Dar dacă tăiați un *demon* în două, cele două bucăți se lipesc la loc imediat. La fel cum aerul sau apa se reîncid peste un corp solid¹⁹¹ care a trecut prin aceste elemente fără a lăsa nicio urmă, corpul unui demon se condensează din nou atunci când arma tăioasă este retrasă din rană. Dar asta nu înseamnă că fiecare tăietură care îi este făcută îi provoacă mai puțină durere. *Iată de ce demonii* se tem de vârful unei spade sau al unui instrument ascuțit. Cei care vor să îi pună pe fugă, să facă această experiență.”¹⁹²

Unul dintre cei mai erudiți savanți ai epocii sale, demonologul Bodin, este de aceeași părere; el susține că spiritele elementare umane și cosmice „se tem foarte tare de săbii și de pumnale”. Aceasta era și părerea lui Porfir, a lui Iamblichos și a lui Platon. Plutarh o repeta adeseori. Teurgii practicanți o știau și acționau în consecință, iar mulți dintre ei au afirmat că „demonii suferă la cea mai mică rană făcută pe corpul lor”. Bodin ne relatează, legat de acest subiect, o poveste curioasă, în lucrarea sa *Despre demoni*:

¹⁹⁰ Numquid doemonum corpora pulsari possunt? Possunt sane, at que dolore solido quodam percussa corpore.

¹⁹¹ Ubi secatur, mox in se iterum recreatur et coalescit... dictu velocius daemonicus spiritus in se revertitor.

¹⁹² Cf. des Mousseaux, *Les hauts phénomènes* etc., pp. 151-153.

„Îmi amintesc”, spune autorul, „că în anul 1557, un demon elemental, dintre aceia care sunt numiți *tunători*, a căzut odată cu fulgerul în casa pantofarului Poudot și s-a apucat imediat să arunce cu pietre prin cameră. Am adunat o cantitate atât de mare de pietre, încât stăpâna casei a umplut cu ele un cufăr mare după ce a închis cu grijă ușile și ferestrele, iar apoi a încuiat și cufărul. Dar asta nu l-a împiedicat deloc pe demon să introducă și alte pietre în cameră, fără a face însă vreun rău cuiva. Latomii, care era pe atunci un magistrat al aceluia district, a venit să vadă ce se petrecea. De îndată ce a intrat, spiritul i-a smuls pălăria de pe cap și i-a aruncat-o. Fenomenele acestea durau de mai bine de șase zile, când domnul Jean Morgues, un consilier prezidențial, m-a dus acolo ca să văd acest mister. Atunci când am intrat, cineva l-a sfătuit pe stăpânul casei să se roage cu fervoare la Dumnezeu și să învântească o spadă în aer prin toată camera. El a făcut aceasta, iar a doua zi soția croitorului ne-a informat că, începând din acel moment, nu s-a mai auzit nici cel mai mic zgomot în casă, în timp ce, în cele șapte zile cât durase acest fenomen, le fusese imposibil să aibă un moment de liniște.”

Cărțile despre vrăjitoria din Evul Mediu sunt pline de relatări de acest gen. Lucrarea foarte rară și interesantă a lui Glanvil, intitulată *Sadducimus Triumphatus*, figurează, împreună cu cea a lui Bodin, deja citată, printre cele mai bune. Dar trebuie să facem acum loc câtorva povestiri ale unor filozofi mai vechi, care și explică în timp ce povestesc.

EXPERIMENTUL REALIZAT DE CĂTRE CLEARCHUS PE UN BĂIAT DORMIND

Primul loc în materie de minuni îl deține Proclus. Lista lui de fapte senzaționale, din care majoritatea se sprijină pe citarea unor martori, care sunt adesea filozofi bine-cunoscuți, este cu adevărat stupefiantă. El povestește o mulțime de cazuri contemporane lui, de persoane moarte care au fost găsite

într-o poziție diferită în coșciug sau, după ce fuseseră puse într-o poziție orizontală, erau regăsite stând așezate sau culcate. El atribuie aceasta naturii lor de *larve* după cum, spune el, „raportează autorii din vechime precum Aristide, Epimenide și Hermodorus”. El citează cinci cazuri extrase din istoria lui Clearchus, discipolul lui Aristotel. 1. Cazul lui Cleonim Atenianul. 2. Cel al lui Polykrit, un om ilustru printre etolienii. Acest fapt este povestit de istoricul Nomachius, care ne spune că Polykrit a murit și a revenit la nouă luni după moarte. „Efesianul Hiero și alți istorici”, spune Taylor, traducătorul său, „atestă adevărul acestui fapt”. 3. Cazul lui Eurynous căruia i s-a petrecut același lucru la Nicopolis. Acesta din urmă, a înviat în cea de-a 15-a zi după înhumarea sa, și a mai trăit un timp după aceea, ducând o viață exemplară. 4. Cazul lui Rufus, preot al Tesalonicului, întors la viață în cea de-a treia zi după moarte, pentru a putea îndeplini anumite ceremonii religioase, conform unei promisiuni făcute. El și-a îndeplinit angajamentul și a murit din nou, fără a mai reveni după aceea. 5. Cazul lui Philonoea, care a trăit pe timpul lui Filip. Ea era fiica lui Demonstratus și a lui Charito din Amphipolis. Fusese măritată, împotriva voinței ei și a murit la scurt timp după aceea. Dar la șase luni după moarte, ea a înviat, după cum spune Proclus, „din dragoste pentru un tânăr pe nume Machates, care venise de la Pella la tatăl ei, Demonstratus”. Ea l-a vizitat timp de mai multe nopți consecutiv, dar atunci când acest lucru a fost într-un final descoperit, ea, sau mai bine-zis, vampirul care o reprezenta a murit de mânie. Înainte de a muri din nou, ea a declarat că procedase așa din voința *demonilor terestri*. Cadavrul ei, după acest al doilea deces, a fost văzut de toată lumea, în casa tatălui său. Atunci când a fost deschis mormântul în care fusese pus trupul ei după primul deces, acesta a fost găsit gol, faptul fiind constatat de către niște rude neîncredătoare, care ținuseră să se asigure ele însele de acest adevăr. Povestirea este confirmată în *Epistolele lui Hipparchus* și în cele ale lui Arrideus către Filip.¹⁹³

¹⁹³ Acest fapt uimitor a fost certificat de prefectul cetății, iar proconsulul acelei provincii a făcut un raport la împărat. Faptul este povestit cu modestie de doamna Catherine Crowe

Proclus spune: „Mulți alți autori antici au adunat relatări despre cei aparent morți care au revenit la viață. Printre ei se găsește filozoful Democrit. În scrierile lui referitoare la Hades, el afirmă că moartea nu este, în cazurile acestea, așa cum pare, o golire totală de viață a trupului, ci o suspendare a acesteia, cauzată de o lovitură sau o rană; dar legăturile sufletului rămân atașate de măduvă, iar inima păstrează încă în adâncul ei empireul vieții; datorită acestui fapt, viața ce fusese suspendată poate fi reluată, trupul fiind astfel reînsuflețit.”

El mai spune: „Este posibil ca sufletul să părăsească trupul și să reintre apoi în el; acest fapt a fost pus în evidență de omul care, conform lui Clearchus, se servea de o *baghetă ce atrăgea afară* sufletul unui băiat adormit. El l-a convins pe Aristotel, spune Clearchus în *Tratatul somnului*, că sufletul poate fi separat de trup și poate apoi intra înapoi, folosindu-se de el ca de o locuință. Într-adevăr, lovind băiatul cu acea baghetă, el i-a făcut sufletul să iasă și să intre la loc de mai multe ori, pentru a demonstra că trupul rămânea imobil atunci când sufletul (corpul astral) era departe de el și că nu i se petrecea nimic rău; sufletul, odată readus în trup cu ajutorul baghetei, relata atunci tot ce se petrecuse. În urma acestui fapt, Aristotel, precum și ceilalți spectatori s-au convins că sufletul este distinct și separat de trup.”¹⁹⁴

Pare absurd să pomenim atât de des fapte de vrăjitorie, în plină lumină a secolului al XIX-lea. Dar însuși acest secol dă semne de îmbătrânire; și cum se apropie puțin câte puțin de fatalul său sfârșit, el pare a se reîntoarce la copilărie; nu numai că refuză să admită că faptele de vrăjitorie sunt demonstrate, dar nu vrea să recunoască nici măcar ceea ce s-a petrecut în ultimii 30 de ani în lumea întreagă. La urma urmelor, ne-am putea îndoi

(*Night side of Nature*, p. 335-337). [Cf. Thos. Taylor, *The works of Plato*, vol. I, pp. 467-468, notă.]

¹⁹⁴ Proclus, *Manusc. Comm. on Pluto's Republic*. [Cf. Thos. Taylor, *The works of Plato*, I, pp. 468-469, notă.]

de puterea magică a preoților tesalonieni și de „vrăjitoriile” lor, menționate de Pliniu¹⁹⁵, după cele câteva mii de ani care au trecut de atunci; am putea să nu dăm crezare informațiilor furnizate de Suidas, care povestește călătoria Medeei prin aer și să uităm astfel că magia este cunoașterea cea mai înaltă a filozofiei naturale; dar cum vom explica producerea frecventă a acelorași călătorii „prin aer”, care au loc exact sub ochii noștri și sunt atestate și confirmate de mărturiile a sute de persoane, care au toate aparența unor oameni zdraveni la minte? Dacă universalitatea unei credințe este o dovadă a adevărului ei, puține fenomene au fost mai bine stabilite decât cel al vrăjitoriei.

„Fiecare popor, de la cel mai barbar până la cel mai rafinat, și am putea chiar adăuga, în fiecare secol, a crezut în acțiunea supranaturală pe care o desemnăm prin acest termen”, spune Thomas Wright, autor al lucrării *Narratives of Sorcery and Magic și membru sceptic al Institutului Național al Franței*. „Ea era bazată pe o credință de asemenea răspândită, și anume aceea că, în afara existenței noastre vizibile, noi mai avem una, care se desfășoară într-o lume invizibilă, de ființe spirituale, prin intermediul cărora acțiunile noastre și chiar gândurile noastre sunt adesea ghidate, și care până la un anumit punct are putere asupra elementelor și asupra cursului obișnuit al vieții organice.”

Mai departe, minunându-se că această știință misterioasă a înflorit peste tot și remarcând existența mai multor școli de magie în diferite părți ale Europei, el explică credința consacrată de trecerea timpului, și arată diferența care există între vrăjitorie și magie în următorii termeni: „Magicianul diferă de vrăjitor prin faptul că, în timp ce acesta din urmă este un instrument ignorant în mâna demonilor, cel dintâi a devenit stăpânul lor, prin atotputernica influență a Științei, care era doar la îndemâna celor puțini, pe care aceste ființe îi ascultau, fiindu-le imposibil să nu o facă.”¹⁹⁶

¹⁹⁵ Pliniu, XXX, I.

¹⁹⁶ *Narratives of Sorcery and Magic*, I, pp. 1-2.

Această distincție fiind stabilită și cunoscută încă de pe timpul lui Moise, autorul o prezintă ca fiind extrasă „din cele mai autentice surse”.

Dacă de la acest sceptic trecem la autoritatea unui adept al acestei misterioase științe, autorul anonim al *Artei Magice*, iată ce putem citi: „Cititorul va întreba în ce constă diferența între un medium și un magician? ... Mediumul este o ființă prin al cărei corp astral se pot manifesta alte spirite, ce își fac simțită prezența prin diverse tipuri de fenomene. Oricare ar fi natura acestor fenomene, mediumul este pur și simplu un agent pasiv în mâinile lor. El nu poate nici să comande prezența lor, nici să vrea absența lor; el nu poate niciodată să provoace după bunul lui plac îndeplinirea vreunui act oarecare, nici să-i dirijeze natura. Magicianul, din contră, *poate face spiritele să vină și să plece la voiașă*; el poate îndeplini o mulțime de acte de putere ocultă, prin propriul lui spirit; poate forța spiritele unor ființe inferioare lui, să vină și să-i ofere tot concursul și, în fine, poate efectua transformări *în domeniul naturii asupra corpurilor însuflețite și neînsuflețite*.”¹⁹⁷

Acest autor savant a uitat să semnaleze o distincție marcantă în domeniul mediumnității, pe care ar fi trebuit să o cunoască bine. Fenomenele fizice sunt rezultatul manipulării unor forțe prin intermediul vehiculului fizic al mediumului, de către inteligențe invizibile, de nu contează ce clasă. Într-un cuvânt, mediumnitatea fizică depinde de o organizare anume a sistemului fizic; mediumnitatea spirituală, care este însoțită de manifestarea anumitor fenomene intelectuale subiective, depinde de o organizare, de asemenea specială, a naturii *spirituale* a mediumului. La fel cum olarul poate face dintr-o bucată de argilă o vază minunată, iar dintr-o altă bucată de argilă una urâtă, printre mediumii fizici, spiritul astral maleabil al unuia poate fi predispus la o anumită clasă de fenomene obiective, iar cel al altuia, la alte tipuri de fenomene. Odată această predispoziție dobândită, pare dificil să se modifice tipul de mediumnitate, la fel cum o bară de oțel care a fost

¹⁹⁷ *Art Magic*, pp. 159-160.

turnată într-o anumită formă nu mai poate fi cu ușurință folosită în alt scop, decât acela pentru care a fost destinată. Ca regulă generală, mediumii care au fost dezvoltați pentru un anumit gen de fenomene, foarte rar *îl schimbă*, repetând de obicei *la infinit* aceeași manifestare.

Psihografia, sau scrierea directă a mesajelor de către spirite, ține de ambele forme de mediumnitate. Scrierea însăși este un fapt fizic obiectiv, în timp ce sentimentele pe care ea le exprimă pot fi de tipul cel mai nobil. Aceasta depinde în întregime de starea morală a mediumului. Nu este necesar ca el să fie un om cultivat pentru a scrie tratate de filozofie demne de Aristotel, nici să fie poet pentru a scrie versuri care i-ar face cinste lordului Byron sau lui Lamartine; dar este indispensabil ca sufletul mediumului să fie suficient de pur pentru a servi drept canal spiritelor care sunt capabile să dea o formă elevată sentimentelor de genul acesta.

În *Arta Magică*, unul dintre cele mai delicioase tablouri care ne-au fost prezentate este cel al unui mic medium inocent, în prezența căruia, în timpul ultimilor trei ani, patru volume de manuscrise în limba sanscrită au fost redactate de către spirite, fără pană, fără cerneală și fără creion. „Ajunge”, spune autorul, „să se plaseze niște foi albe de hârtie pe un trepied, având grijă ca acesta să nu fie expus direct la razele de lumină, dar să fie totuși vizibil ochilor asistenței. Copila se așază la sol lângă trepied, pe care își sprijină capul, ținându-i piciorul în brațele sale micuțe. În această atitudine, ea doarme adesea timp de o oră, timp în care foile puse pe trepied se umplu de caractere sanscrite vechi, admirabil executate.”¹⁹⁸ Iată un exemplu remarcabil de mediumnitate psihografică și care ilustrează din plin principiul expus mai sus, astfel încât nu putem rezista dorinței de a cita câteva pagini din aceste

Scriere mediumnică

¹⁹⁸ *Art Magic* etc., p. 26.

scrieri sanscrite, cu atât mai mult cu cât ele conțin o expunere a acestei părți a filozofiei hermetice care se raportează la starea anterioară celei de om, pe care mai înainte am descris-o într-un mod mult mai puțin satisfăcător.

„Omul trăiește pe multe planete înainte de a veni pe aceasta. Miriade de lumi înoată în spațiu și servesc drept locuri de pelerinaj pentru sufletul aflat în stare rudimentară, înainte de a ajunge pe marea și strălucitoarea planetă numită Terra, sau pe una similară acesteia, a cărei glorioasă funcție este aceea de a-i da *conștiința de sine*. Abia atunci când acest grad este atins, această ființă devine om; în toate celelalte etape ale vastei și sălbătice sale cariere el nu este decât o entitate embrionară, o formă materială efemeră, temporară, o creatură în care strălucește *o parte*, dar numai o parte a sufletului elevat, întemnițat; o formă rudimentară având funcțiuni rudimentare, trăind mereu, murind, ducând o existență spirituală pasageră, la fel de rudimentară ca forma materială din care emană; un fluture avântându-se din crisalida lui, dar trecând întotdeauna, pe măsură ce înaintează, de la o nouă naștere la o nouă moarte, suferind noi încarnări, pentru a muri și a se naște apoi din nou; dar făcând mereu un pas înainte, căutând să câștige teren, până ce atinge cărarea vertiginoasă și dificilă, aspră și plină de încercări pe care se trezește încă o dată, dar de data aceasta pentru a trăi și a deveni o formă materială, un obiect de lut, o creatură în carne și oase, dar de-acum un om.”¹⁹⁹

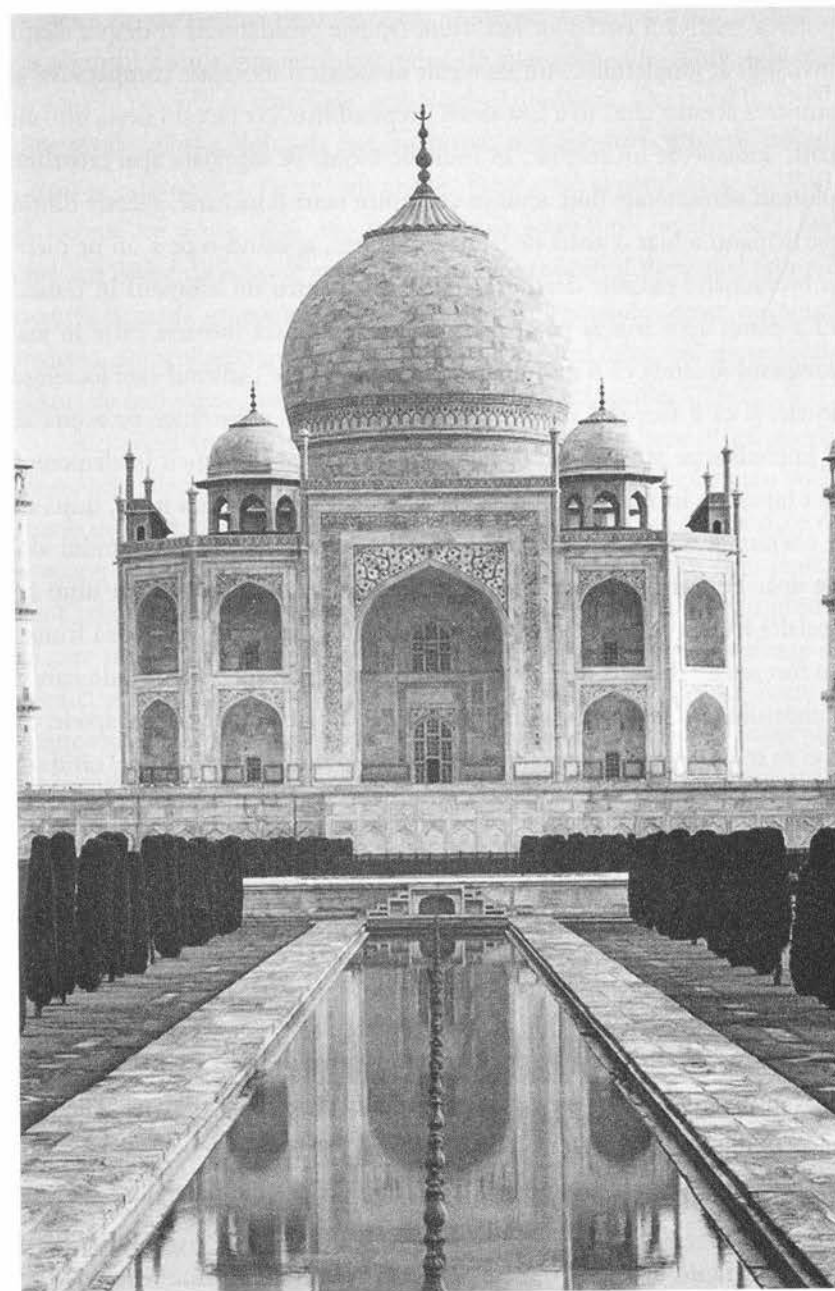
AUTOAREA ESTE MARTORA UNUI FENOMEN MAGIC ÎN INDIA

Am fost noi înșine martori odată, în India, la o manifestare de putere psihică, într-o înfruntare dintre un sfânt *gossein*²⁰⁰ și un vrăjitor²⁰¹, care are o anumită legătură cu subiectul nostru. Tocmai discutasem despre

¹⁹⁹ *Art Magic*, p. 28.

²⁰⁰ Un fachir cerșetor.

²⁰¹ Un pretins jongler.

puterea relativă a *pitri*-șilor fachirului (spirite preadamice) și despre aliații invizibili ai jonglerului. Am convenit să facem o încercare comparativă și autoarea acestor rânduri a fost aleasă drept arbitru. Ne făceam siesta într-un cort, aproape de un mic lac, în India de Nord. Pe suprafața apei cristaline pluteau nenumărate flori acvatice cu frunze mari și lucioase. Fiecare dintre participanți a luat o astfel de frunză. Fachirul, apăsând-o pe a lui pe piept și încrucișând mâinile deasupra ei, a intrat pentru un moment în transă. El a plasat apoi frunza pe apă, cu partea superioară întoarsă către în jos. Jonglerul se lăuda că îl domină pe „stăpânul apelor”, spiritul care locuiește în ele, și că îl face să-l asculte. El a pretins că-l va constrânge pe acesta să îi împiedice pe *pitri*-și să manifeste fie și cel mai mic fenomen în elementul său (apa), pe frunza aleasă de fachir. El și-a luat deci frunza lui și, după ce a realizat deasupra ei un fel de incantație barbară, a pus-o la rândul său pe apă. Frunza a început imediat să se agite în mod violent, în timp ce cealaltă frunză era perfect imobilă. După câteva secunde, cele două frunze au fost scoase din apă. Pe cea a fachirului am văzut, spre marea indignare a jonglerului, un fel de desen simetric, format din linii de un alb ca laptele, ca și cum sucurile plantei fuseseră transformate în fluid coroziv. Atunci când s-a uscat, am examinat mai atent acele linii și am recunoscut o serie de caractere sanscrite perfect conturate, care formau o frază ce conținea un precept de înaltă morală. Ne grăbim să precizăm că fachirul nu știa nici să scrie, nici să citească. Pe frunza jonglerului, în loc de scriere, am găsit o figură hidoasă, demoniacă. Fiecare frunză purta prin urmare marca, reflexia alegorică, a caracterului stăpânului său și indica calitatea spiritelor care îl înconjurau. Dar trebuie, spre regretul nostru, să părăsim din nou India, cerul său de azur și trecutul său misterios, pe devoții săi religioși și pe vrăjitorii magici, pentru a reveni în atmosfera mucegăită a Academiei Franceze.

Pentru a aprecia timiditatea, prejudecățile și superficialitatea de care s-a dat dovadă în trecut în studierea aspectelor psihologice, ne propunem să trecem rapid în revistă o carte pe care o avem în față. Este vorba despre

Histoire du merveilleux dans les Temps Modernes. Lucrarea a fost publicată de savantul doctor Figuiet și este plină de citate din autoritățile cele mai în vogă în materie de fiziologie, psihologie și medicină. Doctorul Calmeil, directorul-șef al azilului de la Charenton, este robustul Atlas pe umerii căruia se odihnește acest univers erudit. Fruct copt al gândirii de la 1860, el trebuie de acum să-și afle locul pentru totdeauna printre cele mai curioase opere de artă ale epocii. Mănat de neobositul demon al științei, hotărât să ucidă superstiția – și prin urmare spiritismul – dintr-o singură lovitură, autorul ne pune la dispoziție un rezumat al celor mai remarcabile cazuri de fenomene mediumnice din ultimele două secole.

Aici intră în discuție profeții din Cevennes, hughenotii camisarzi, jansenistii, diaconul Pâris și alte „epidemii” istorice despre care vom vorbi foarte pe scurt, pentru că ele au fost descrise de vreo 20 de ani încoace de aproape toți autorii care au scris despre fenomenele moderne. Nu faptele sunt cele pe care vrem să le repunem în discuție, ci pur și simplu modul în care aceste fapte au fost privite și tratate de către cei care, în calitate de medici și autorități recunoscute, au avut cea mai mare responsabilitate în aceste situații. Dacă îl prezentăm acum cititorilor noștri pe acest autor plin de prejudecăți, o facem doar pentru că lucrarea lui ne permite să arătăm la ce ne putem aștepta de la știința ortodoxă referitor la faptele de ocultism și la manifestările lor. Dacă „epidemiile psihologice”, care au făcut cea mai mare vâlvă în lume, sunt tratate în acest fel, ce îi va determina pe materialisti să studieze serios alte fenomene, la fel de bine autentificate, la fel de interesante, dar mai puțin populare? Să nu uităm că rapoartele adresate la acea vreme de diversele comitete academiilor lor, precum și procesele verbale ale ședințelor tribunalelor judiciare există și azi și pot fi prin urmare consultate pentru verificarea faptelor. La aceste surse irefutabile a apelat doctorul Figuiet pentru a-și scrie extraordinara lui lucrare. Trebuie să redăm, cel puțin în esență, argumentele incomparabile cu ajutorul cărora autorul caută să demoleze fiecare formă de superstiție, precum și

comentariile demonologului des Mousseaux care, într-una dintre cărțile lui, se aruncă asupra victimei sale sceptice, ca un tigrul asupra prăzii.²⁰²

Între cei doi campioni, materialistul și bigotul, cercetătorul imparțial poate culege o recoltă bogată.

Vom începe cu convulsioniștii din Cevennes, epidemie ale cărei uimitoare fenomene au survenit spre sfârșitul anului 1700. Măsurile nemiloase adoptate de catolicii francezi pentru a stârpi spiritul profetic în sânul unei populații întregi sunt fapte istorice și nu au nevoie să fie repetate aici. Simplul fapt că doar o mână de bărbați, femei și copii, ce nu depășeau 2.000 de persoane, au putut ține în șah timp de mai mulți ani trupele regale care, împreună cu jandarmii, numărau 60.000 de oameni, este deja un miracol. Minunile sunt raportate, iar procesele verbale de la acea vreme s-au păstrat până astăzi în Arhivele Franței. Există printre altele, un raport oficial trimis la Roma de fiorosul abate Chayla, stareț de Laval, în care se plânge că Cel Rău este atât de puternic, încât nici torturile, nici exorcizările inchiizitoriale, nu au fost capabile să îl scoată din suflul cevenolezilor. El adaugă că le-a pus mâinile pe cărbuni aprinși și ei nu au fost arși deloc; că le-a înfășurat trupul în întregime în *vată muiată în ulei și le-a dat foc*, fără să găsească, în multe cazuri, nici cea mai mică urmă de arsură pe pielea lor; că au fost împușcați, iar gloanțele au fost găsite turtite între haine și trup, fără ca aceștia să fi suferit cea mai mică rană etc., etc.²⁰³

Acceptând toate aceste fapte ca fiind un teren solid pentru savantele sale argumente, iată ce spune doctorul Figuier: „Către sfârșitul secolului al XVII-lea, o fată bătrână a adus la Cevennes spiritul profeției. Ea l-a transmis (?) unor tineri și tinere care l-au exercitat la rândul lor și l-au răspândit în atmosfera ambiantă. Femeile și copiii au fost cei mai sensibili

la infecție.”²⁰⁴ „Bărbați, femei și copii în leagăn, vorbeau sub influența inspirației, nu în dialectul lor țărănesc obișnuit, ci în cea mai pură limbă franceză, limbă la acea vreme cu totul necunoscută în acel ținut. Copii în vârstă de un an și chiar mai puțin, după cum aflăm din procesul verbal, copii care până atunci abia pronunțaseră câteva silabe scurte, vorbeau cursiv și profețeau.” „Opt mii de profeți se răspândiseră în toată țara; au fost chemați medici eminenți.” Jumătate din școlile de medicină din Franța, inclusiv Facultatea din Montpellier s-au grăbit la fața locului. S-au ținut consultații, iar medicii s-au declarat „complet derutați și muți de uimire și admirație, auzindu-i pe copilași, fete și băieți, ignoranți și analfabeți, rostind discursuri despre subiecte *pe care nu le studiaseră niciodată*.”²⁰⁵ Sentința dată de Figuier împotriva acestor confrăți trădători ai profesiei lor, pentru vina de a se fi lăsat fermecați până într-atât de tinerii profeți, a constat în a spune „că nici ei nu au înțeles ceea ce vedeau”²⁰⁶. Mulți dintre acești profeți le transmiteau forțat spiritul lor celor care încercau să rupă vraja.²⁰⁷ Un mare număr dintre aceștia erau în vârstă de 3 până la 12 ani; alții erau încă la sânul mamei și vorbeau în mod distinct și corect franceza.²⁰⁸ Aceste discursuri, care adeseori durau mai multe ore, le-ar fi fost imposibile acestor micuți dacă ei s-ar fi aflat în starea lor normală.²⁰⁹

Or, care era explicația acestei serii de minuni recunoscute în mod deschis și admise de Figuier în cartea sa? „Nicio explicație! Nu era altceva”, spune el, „decât efectul unei exaltări momentane a facultăților intelectuale.”²¹⁰ „Aceste fenomene”, adaugă el, „pot fi observate în multe cazuri de afecțiuni cerebrale.”

„O exaltare momentană care durează mai multe ore în creierul unor

²⁰⁴ *Histoire du Merveilleux dans les temps modernes*, vol. II, p. 261.

²⁰⁵ *Ibidem*, p. 262.

²⁰⁶ *Ibidem*.

²⁰⁷ *Ibidem*, p. 263.

²⁰⁸ *Ibidem*, p. 267, 401, 402.

²⁰⁹ *Ibidem*, p. 266 et seq. 399-402.

²¹⁰ *Ibidem*, p. 403.

²⁰² *La Magie au XIX-ème siècle*, pp. 427-433.

²⁰³ Howlitt, *Hist. of the Supernatural* II, cap. XVII.

copilași mai mici de un an, încă neînțărcați și vorbind corect franceza înainte de a fi învățat vreun cuvânt în propria lor limbă! O, minune a fiziologiei! *Miracol* ar trebui să fie numele tău!", exclamă des Mousseaux.

„Doctorul Calmeil, în lucrarea sa asupra nebuniei”, remarcă Figuiet, „atunci când vorbește despre *teomania* extatică a calviniștilor, concluzionează că boala trebuie să fie atribuită, în cazurile cele mai simple, *ISTERIEI*, iar în cazurile mai grave, *EPILEPSIEI* ... Înclinăm mai degrabă să credem”, spune Figuiet, „că este vorba despre o *sui generis* boală și pentru a da un nume potrivit acestei boli, ne vom mulțumi cu cel de *convulsioniști tremurători de la Cevennes*.”²¹¹

Din nou *teomania* și *isteria*! Corporațiile medicale sunt cu siguranță ele însele atinse de o *atomomanie* incurabilă; altfel de ce ar avansa asemenea absurdități sub numele de știință, cu speranța de a le face acceptate?

„Atât de mare era fervoarea exorcizărilor și a *rugurilor*”, continuă Figuiet, „încât călugării vedeau posesiuni demoniace oriunde aveau nevoie de miracole, fie spre a scoate mai mult în evidență atotputerea Diavolului, fie spre a face rost de bani pentru mănăstire.”²¹²

Piosul des Mousseaux îi mulțumește cu cordialitate lui Figuiet pentru acest sarcasm; căci, observă el, „Figuiet este în Franța unul dintre primii scriitori pe care, spre marea noastră surpriză, nu îl vedem contestând fenomenele care sunt de multă vreme *incontestabile*. Mănat de un sentiment de mare superioritate și chiar de dispreț față de metoda folosită de predecesorii săi, domnul Figuiet dorește ca cititorii săi să știe că el nu urmează același drum ca ei. „Noi nu respingem”, spune el, „ca nedemne de crezare *faptele*, doar pentru că ele sunt stânjenitoare pentru teoria noastră. Din contră, noi adunăm toate faptele pe care aceeași evidență istorică ni le-a transmis și care, prin urmare, au dreptul la aceeași acreditare, și tocmai pe baza acestui ansamblu de fapte ne vom baza *explicația naturală*

Louis Figuiet

pe care o vom furniza la rândul nostru, ca o continuare a celei pe care au dat-o savanții care au tratat acest subiect înaintea noastră.”²¹³

Și doctorul Figuiet continuă; el face câțiva pași înainte și, instalându-se în mijlocul convulsioniștilor de la Saint Médard, își invită cititorii să studieze, sub ghidarea lui, *miracolele* care nu sunt pentru el altceva decât niște simple efecte ale legilor naturii.²¹⁴

Dar înainte de a trece mai departe, și pentru a arăta mai bine opinia lui Figuiet, va trebui să împrăștiăm, la rândul nostru, memoria cititorului în ceea ce privește miracolele janseniste, în conformitate cu mărturiile istorice.

Abatele Pâris era un jansenist care a murit în anul 1727. Imediat după moartea lui, cele mai surprinzătoare fenomene s-au manifestat la mormântul său. Cimitirul era plin de lume de dimineață până seara. Iezuiții, exasperați să-i vadă pe eretici operând vindecări și alte minuni, au obținut de la magistrați un ordin care interzicea în mod ferm accesul oamenilor la mormântul abatelui. Dar, în ciuda oricărei opoziții, minunile au continuat și au durat mai bine de 20 de ani. Episcopul Douglas, care a venit la Paris în 1749 special în acest scop, a vizitat locurile acelea și el povestește că miracolele continuau printre convulsioniști. Când a văzut că toate eforturile făcute pentru a-i opri dădeau greș, clerul catolic a fost forțat să le admită realitatea: dar el s-a adăpostit, ca de obicei, în spatele intervenției Diavolului. Hume, în *Philosophical Essays*, spune: „Nu au existat, cu siguranță, niciodată, atât de multe miracole atribuite

²¹¹ *Histoire du Merveilleux*, vol. II, p. 397.

²¹² *Ibidem*, pp. 26-27.

²¹³ *Ibidem*, p. 238.

²¹⁴ Des Mousseaux, *Magie au XIXe siècle*, p. 428.

unei singure persoane, ca cele despre care se spune că au fost săvârșite în Franța, pe mormântul abatelui Pâris. Vindecarea bolnavilor, recăpătarea auzului de către surzi și a vederii de către orbi sunt fenomene ce erau atribuite în mod frecvent acestui mormânt sfânt. Dar ceea ce este încă și mai extraordinar, multe dintre aceste miracole au fost săvârșite la lumina zilei, în fața unor martori de o integritate incontestabilă, într-un secol al erudiției și în cel mai distins loc din lume ... iar iezuiții, oricât de instruiți erau ei, fiind și sprijiniți de magistrați civili și dușmani îndârjiți ai ideilor în favoarea cărora se pretindea că au fost săvârșite aceste miracole, nu au putut vreodată să le respingă sau să le explice. ... Aceasta este mărturia istorică.”²¹⁵ Doctorul Middleton, în *A free Enquiry*, carte pe care a scris-o într-o epocă în care manifestările erau în scădere, adică la aproximativ 19 ani de la debutul lor, declara că evidența acestor miracole este la fel de mare ca cea a minunilor atribuite apostolilor.

Aceste fenomene, atât de bine autentificate de mii de martori, în prezența magistraților și în ciuda clerului catolic, figurează printre cele mai surprinzătoare din istorie. Carré de Montgeron, membru al Parlamentului, devenit celebru pentru relațiile sale cu jansenistii, le enumeră cu grijă în lucrarea sa, care cuprinde patru volume in-quarto, din care primul este dedicat regelui, cu titlul: *Adevărul despre miracolele săvârșite prin intermediul dlui de Pâris ... demonstrat împotriva arhiepiscopului de Sens. Lucrare dedicată regelui de dl De Montgeron, consilier în Parlament*. Autorul prezintă un volum enorm de mărturii oficiale și personale despre veridicitatea fiecărui caz. Pentru vina de a fi vorbit *nerespectuos* despre clerul roman, Montgeron a fost închis la Bastilia, dar lucrarea lui a fost acceptată.

Să vedem acum ce are de spus doctorul Figuier referitor la aceste fenomene incontestabil istorice; savantul autor citează din pasajele proceselor verbale, din care prezentăm câteva extrase: „O convulsionistă se îndoaie pe spate ca un arc, cu spatele sprijinit pe vârful unui țărșu foarte

²¹⁵ Hume, *Philosophical Works*, „Despre miracole”, Partea II. Londra, 1874, 75.

ascuțit. Ea cere să fie lovită cu o piatră cântărind 50 de livre, suspendată de o sfoară, petrecută printr-un scripete fixat în tavan. Piatra, ridicată la cea mai mare înălțime, cade cu toată greutatea peste abdomenul pacientei, al cărei spate continuă să se sprijine pe vârful țărșului. Montgeron și alți numeroși martori atestă că nici carnea, nici pielea spatelui ei, nu prezentau nici cea mai mică urmă, iar tânăra fată, pentru a dovedi că nu simțea nicio durere, nu înceta să strige: Mai tare! Mai tare!”²¹⁶

„Jeanne Maulet, în vârstă de 20 de ani, cu spatele sprijinit de un perete, primea în stomac o sută de lovituri de ciocan de forjă, cântărind 30 de livre; loviturile, aplicate de un bărbat foarte puternic, erau atât de violente, încât zguduiau pereții. Pentru a încerca forța acestor lovituri, Montgeron a făcut el însuși o probă pe peretele din piatră de care fata se sprijinea cu spatele ... El a luat unul dintre acele instrumente de vindecare janseniste, numit *grand secours* („mare ajutor”). „La cea de-a 25-a lovitură”, a spus el, „piatra pe care o loveam, zdruncinantă de loviturile precedente, s-a desprins și a căzut pe partea cealaltă a zidului, lăsând o deschizătură cam de o jumătate de picior diametru. Atunci când loviturile erau date cu violență pe o placă de fier plasată în chip de platoșă pe abdomenul unui convulsionist (care era adesea o femeie fragilă și delicată), s-ar fi zis că trupul urma să fie turtit, șira spinării ruptă și intestinele zdrobite de forța loviturilor (vol. 1, p. 380). Dar nici vorbă de așa ceva; convulsionista striga, cu o expresie de totală încântare pe față: «Oh, e minunat! Ce bine îmi face! Curaj, frate; lovește de două ori mai tare, dacă poți!»”²¹⁷ Ne rămâne acum”, continuă doctorul Figuier, „să încercăm să explicăm straniile fenomene pe care le-am descris.”²¹⁸

„Am spus în introducerea acestei lucrări, că, în mijlocul secolului al XIX-lea, una dintre cele mai celebre epidemii de posesiune a izbucnit

²¹⁶ *Hist. du Merveilleux*, I, p. 380.

²¹⁷ Figuier, *op. cit.*, I, 383.

²¹⁸ *Ibidem*, p. 397.

în Germania. Este vorba despre cea a *Nonnain*-ilor, care săvârșeau toate miracolele care fuseseră admirate pe vremea sfântului Medard și chiar unele mai mari; de exemplu, executarea unor salturi periculoase, cățărarea pe un zid vertical, vorbirea limbilor străine.”²¹⁹

Raportul oficial al acestor minuni, care este mai complet decât relatarea lui Figuiet, adaugă detalii precum acestea: „persoanele afectate stăteau ore întregi pe cap și povesteau cu exactitate evenimente care se petreceau chiar în momentul acela în casele unor membri ai comisiei, fapt verificat ulterior; bărbați și femei rămâneau suspendați în aer de o forță invizibilă, iar eforturile conjugate ale membrilor comisiei de anchetă nu au reușit să-i dea jos. Femei bătrâne urcau de-a lungul unor ziduri perpendiculare, de 30 de picioare înălțime, cu agilitatea unor pisici sălbatice etc., etc.”

Ne așteptăm acum ca savantul critic, eminent medic psiholog, care nu doar crede în aceste incredibile fenomene, ci le și descrie el însuși cu minuțiozitate și *con amore*, ca să spunem așa, să uimească cititorul prin vreo explicație atât de extraordinară, încât viziunea sa științifică să inaugureze realmente o nouă eră în domeniile încă neexplorate ale psihologiei. Ei bine, da, el ne surprinde, ne uluiește; căci la toate acestea, el răspunde liniștit: „*trebuia să se recurgă la căsătorie* pentru a pune capăt tulburărilor convulsioniștilor”.²²⁰

Aici cel puțin, des Mousseaux a avut cu ce să-l facă praf pe adversarul său. „Căsătoria! Asta vreți să spuneți?” scrie el. „Căsătoria îi vindecă pe oameni de facultatea de a merge ca muștele de-a lungul zidurilor înalte și de a vorbi limbi străine! O, curioase proprietăți ale căsătoriei, în aceste timpuri extraordinare!”

„Trebuie să adăugăm”, continuă Figuiet, „că, în cazul fanaticilor din Saint Medard, loviturile nu erau niciodată aplicate decât în timpul crizelor

²¹⁹ *Ibidem*, p. 401.

²²⁰ *Ibidem*, p. 401.

de convulsii și, prin urmare, după cum remarcă dr. Calmeil, meteorismul abdomenului, starea spasmodică a uterului la femei și a canalului alimentar în toate cazurile, starea de *contracție*, de *turgescență* a *învelișurilor cărnoase ale mușchilor* care acoperă și protejează abdomenul, pieptul, principalele vase de sânge și oasele *ar fi putut contribui în mod deosebit la reducerea și chiar la anihilarea* forței loviturilor!”

„Uimitoarea rezistență pe care pielea, țesutul areolar, suprafața trupului și a membrelor convulsioniștilor o prezentau față de obiectele care în mod normal ar fi trebuit să le strivească este de natură a provoca o surpriză mai mare. Cu toate acestea, și ea poate fi explicată. Această forță de rezistență, această insensibilitate, se pare că era datorată modificărilor extreme ale sensibilității, care pot surveni în funcționarea trupului în timpul unei perioade de mare exaltare. Mânia, frica, într-un cuvânt toate pasiunile, cu condiția ca ele să fie împinse la paroxism, pot produce această insensibilitate.”²²¹

„În plus”, adaugă dr. Calmeil citat de Figuiet, „să remarcăm faptul că, pentru a lovi trupul convulsioniștilor erau folosite obiecte masive, cu suprafețe plate sau rotunde, forme cilindrice sau tocite. Acțiunea acestor agenți fizici nu este comparabilă, din punctul de vedere al pericolului pe care îl prezintă, cu cel al corzilor, al instrumentelor suple și flexibile sau al celor cu margini tăioase sau ascuțite. În sfârșit, contactul și șocul loviturilor producea asupra convulsioniștilor efectul unui duș salutar și diminuea violența torturilor ISTERIEI.”²²²

Rugăm cititorul să binevoiască să nu uite că aceasta nu este o glumă, ci o teorie emisă în mod serios de unul dintre cei maieminenți doctori în medicină din Franța, având în spate ani întregi de experiență, director și medic-șef la Ospiciul de boli mintale, din Charenton. Desigur, această explicație ar fi capabilă să inducă în eroare cititorul: am fi tentați să credem

²²¹ *Ibidem*, vol. II, pp. 410-411.

²²² *Ibidem*, p. 413.

că doctorul Calmeil și-a frecventat pacienții mai mult decât era prudent pentru sănătatea și buna funcționare a creierului său.

De altfel, atunci când Figuier vorbește de obiecte masive, de forme cilindrice și tocite, el uită desigur de țărușii ascuțiți de fier, de spadele și securile pe care le descrie el însuși la pagina 409 a primului său volum. El ni-l prezintă pe fratele Elie Marion lovindu-și într-un mod extrem de violent stomacul și abdomenul cu un cuțit ascuțit și tăios, trupul său rezistând tot timpul, ca și cum ar fi fost de fier.²²³

Aici, des Mousseaux își pierde de tot răbdarea și exclamă cu indignare: „Oare savantul medic era treaz când a scris toate acestea? ... Dacă, totuși, doctorii Calmeil și Figuier își mențin în mod serios spusele și persistă în afirmațiile și teoriile lor, noi le răspundem următoarele: Suntem într-un totuș dispuși să vă credem. Dar înainte de a face acest efort supraomnesc de condescendență, vreți să ne dovediți adevărul teoriei dumneavoastră într-un mod mai practic? Lăsați-ne, de exemplu, să vă provocăm o violență și teribilă pasiune, mânie sau chiar turbare, dacă doriți. Permiteți-ne, pentru un moment, să vă irităm, să fim grosolani cu dumneavoastră, să vă insultăm. Normal că nu o vom face decât la *cererea dumneavoastră* și în interesul științei și al cauzei domniilor voastre. Datoria noastră, în virtutea acestei înțelegeri, ar consta în a vă umili și a vă provoca până la ultima limită. În fața unui public numeros, care nu va ști nimic de convenția noastră, dar cărora va trebui să le dovediți afirmațiile dumneavoastră, vă vom insulta cu grosolănie ... Vă vom spune că scrierile dumneavoastră sunt o capcană întinsă adevărului, o injurie în sens propriu, o rușine pe care doar hârtia o poate suporta, dar pe care publicul trebuie să o hulească. Vom adăuga că *mințiți știința*, că mințiți în fața ignoranților și a proștilor nesimțitori care se îngheșuie în jurul dumneavoastră cu gura căscată, ca mulțimea în jurul unui șarlatan de prin târguri ... Iar atunci

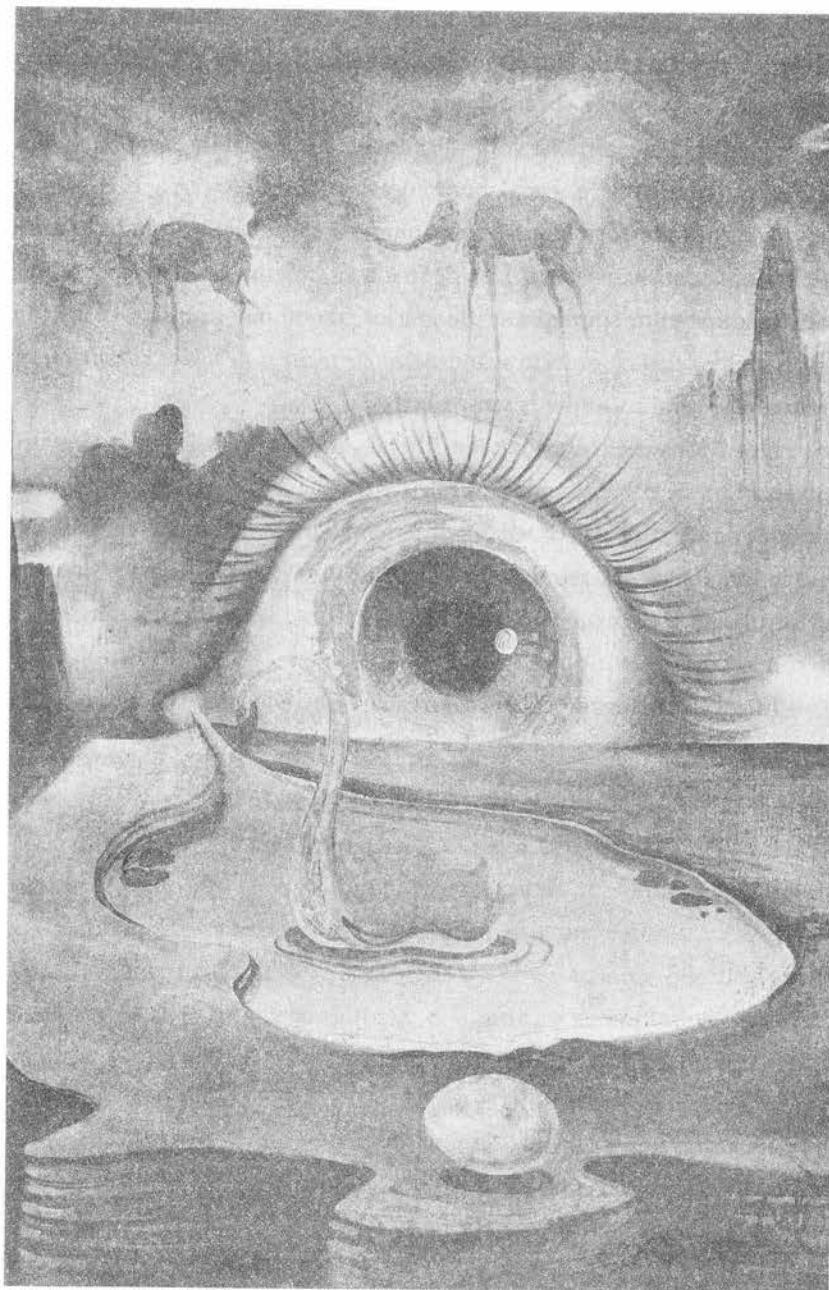
²²³ *Ibidem*, I, 409 ; II, 407.

când, nebuni de mânie, scoși din minți, vineți la față, tumefiați de furie, vă veți fi deplasat suficient fluidele, când iritarea vă va fi la culme, vom aplica lovituri violente și teribile pe mușchii dumneavoastră turgescenți; prietenii dumneavoastră ne vor indica locurile cele mai insensibile; și vom lăsa să cadă peste ele o aversă bună, o avalanșă de pietre ... căci așa era tratată carnea acestor femei convulsionate, a căror sete de aceste lovituri nu era niciodată satisfăcută. Dar pentru a vă procura satisfacția unui duș salutar, după cum spuneți atât de grațios, membrele dumneavoastră nu vor fi lovite decât cu obiecte având *suprafețe tocite și de forme cilindrice*, cu bastoane și vergi rotunjite la strung.”²²⁴

Des Mousseaux este atât de liberal, atât de hotărât să le procure adversarilor săi toate șansele posibile de a-și dovedi teoria, încât le oferă alegerea de a fi înlocuiți, în această experiență, de către mamele, surorile sau ficele lor, *„întrucât”, spune el*, „ați făcut dumneavoastră înșivă observația că sexul slab este sexul tare, care rezistă cel mai bine în aceste încercări deconcertante”.

Inutil să adăugăm că provocarea lui des Mousseaux a rămas fără răspuns.

²²⁴ *La Magie etc.*, pp. 430-431.

CAPITOLUL XI

MIRACOLE DE ORDIN
FIZIC ȘI PSIHOLOGIC

„Cât de stranie este această condiție a minții umane, ce pare să necesite a persista o vreme îndelungată în EROARE, înainte de a îndrăzni să se apropie de ADEVĂR.”

Magendie

„Adevărul la care subscriu este încrustat pe toate monumentele trecutului. Pentru a înțelege istoria, trebuie să studiem simbolurile anticilor, gesturile sacre ale sacerdoților, precum și arta vindecării practică de cei din vechime, o artă demult uitată în zilele noastre.”

Baron du Potet

„Există un adevăr etern care afirmă că emițând o anumită ipoteză cu privire la diverse fapte aparent fără nicio legătură între ele, acestea vor începe apoi imediat să se ordoneze în jurul ei.”

Herbert Spencer

Să începem deci să răsfoim Istoria Magiei în căutarea unor cazuri similare celor oferite în capitolul anterior. În toate epocile și la toate popoarele, putem găsi diverse relatări privitoare la rezistența trupului

uman la lovituri din cele mai puternice, precum și la invulnerabilitatea sa în fața armelor ascuțite sau a gloanțelor. În timp ce știința este complet incapabilă să ofere vreo explicație rezonabilă cu privire la acest mister, problema nu pare să prezinte nicio dificultate pentru mesmeriști, care au studiat în profunzime proprietățile fluidelor subtile. Un om capabil să genereze un fenomen de paralizie locală la nivelul unui membru al trupului, prin intermediul unor pase magnetice, făcându-l astfel total insensibil la arsuri, tăieturi sau înțepături, nu va fi deloc uimit să audă despre fenomenele provocate de janseniști. În ceea ce îi privește pe adepții magiei, în special pe cei din Siam și din Indiile Orientale, aceștia cunosc atât de multe despre proprietățile elementului subtil eter sau *akasha*, misteriosul fluid al vieții, încât nu vor considera în niciun caz lipsa sensibilității fizice a contorsioniștilor drept un fenomen extraordinar. Fluidul astral poate fi comprimat în jurul unei ființe, formând astfel un înveliș elastic absolut impenetrabil în fața oricărui obiect fizic, oricât de mare ar fi viteza sa de deplasare. Într-un cuvânt, respectivul fluid poate egala și chiar depăși forța de rezistență a apei și a aerului.

În India, la Malabar, și în anumite zone din Africa Centrală, magicienii dau voie oricărui călător să tragă cu muscheta sau cu revolverul asupra lor, fără să fi atins în prealabil arma sau să fi ales ei înșiși proiectilele. În lucrarea lui Laing, *Travels among Timanni, the Kourankos and the Soulimas*, găsim o relatare a unui călător englez, primul om alb care a vizitat triburile sulimașilor, lângă izvoarele râului Dialliba. Acesta a fost martorul unei scene extrem de neobișnuite. Un pluton de soldați de elită a deschis focul asupra unui șef de trib care nu avea nimic cu ce să se apere, în afara unor talismane. Cu toate că mușchetele erau perfect încărcate și amorțate, niciun glonte nu l-a putut atinge. Salverte citează un caz similar în lucrarea sa, *Philosophy of Occult Sciences*: „În anul 1568, Prințul de Orania a condamnat la moarte un prizonier spaniol. Acesta a fost adus în fața plutonului de execuție. Totul se petrecea în ducatul Juliers. Soldații

l-au legat de un copac și au deschis focul asupra lui, însă omul părea să fie invulnerabil. În cele din urmă, i-au smuls toate veșmintele pentru a vedea ce armură poartă, dar au găsit numai o *amuletă*. După ce au îndepărtat acest obiect de pe trupul lui, *prizonierul a căzut la pământ, ucis de primul glonte tras asupra sa.*”

INVULNERABILITATEA FIINȚEI UMANE

Ne referim aici la un subiect complet diferit de acel truc abil la care a recurs Robert Houdin în Algeria. În cazul respectiv, el pregătise dinainte câteva gloanțe din seu înnegrit cu cenușă pe care, printr-un truc de prestidigitație, le-a substituit gloanțelor adevărate pe care șicii arabi trebuiau să le introducă în pistoalele lor. În naivitatea lor, localnicii, care nu cunoșteau decât magia adevărată pe care o moșteniseră de la strămoșii lor și pe care în majoritatea cazurilor o practicau fără a-i cunoaște resorturile ascunse, văzând că Houdin obține ceea ce ei credeau a fi aceleași rezultate, dar într-o manieră mult mai spectaculoasă, și-au închipuit că este un magician mai bun decât ei. Mulți călători, inclusiv autoarea acestor rânduri, au avut ocazia să vadă cu ochii lor asemenea cazuri de invulnerabilitate, în situații în care era absolut imposibil să fie vorba despre o înșelătorie. Cu câțiva ani în urmă, trăia într-un sat din Africa un abisinian ce era considerat a fi un mare vrăjitor. Într-o zi, câțiva europeni aflați în trecere prin Sudan s-au distrat timp de o oră sau chiar două, trăgând în el cu pistoalele și mușchetele lor, lucru la care acesta consimțise în schimbul unei minuscule retribuții. Un francez pe nume Langlois a tras la un moment dat cinci gloanțe simultan, țeava puștii aflându-se la mai puțin de doi metri distanță de pieptul vrăjitorului. La fiecare împușcătură, simultan cu scânteia, se putea vedea cum glonte care apare la capătul țevii oscilează puțin în aer pentru ca apoi, descriind o scurtă traiectorie parabolică, să cadă inofensiv

la sol. Unul dintre membrii grupului, un neamț aflat în căutare de pene de struț, i-a oferit magicianului o monedă de cinci franci pentru a-l lăsa să tragă asupra lui, însă cu țeava puștii atingându-i trupul. Mai întâi, omul a refuzat, dar în cele din urmă, după un fel de consfătuire cu o ființă invizibilă care se afla undeva sub pământ, a consimțit. Bărbatul respectiv și-a încărcat cu grijă arma și a apăsat țeava puștii de pieptul vrăjitorului. Apoi, după o clipă de ezitare a tras ... iar țeava a explodat, sfărâmându-se în bucăți până la trăgaci, vrăjitorul nefiind rănit deloc.

Acest dar al invulnerabilității poate fi conferit ființei umane atât de către maeștri în viață, cât și de către spirite. În zilele noastre, există diverși mediumi faimoși care, în prezența unor martori foarte respectabili, au luat în mână cărbuni încinși sau chiar și-au pus fața în foc, fără a-și arde nici măcar un singur fir de păr. În plus, aceștia au pus cărbuni încinși până și pe capetele sau în mâinile publicului, cum s-a petrecut de exemplu în cazul Lordului Lindsay și al Lordului Adair. Cititorul își amintește fără îndoială binecunoscuta poveste a șefului indian de trib, care i-a mărturisit lui Washington că în timpul bătăliei de la Braddock trăsese de nu mai puțin de șaptesprezece ori cu pușca asupra lui, de la mică distanță, fără a reuși măcar să îl atingă. De fapt, foarte mulți faimoși conducători de oști aveau printre soldați reputația de a fi efectiv „protejați ca de o vrajă”. Se spune că prințul Emile von Sayn-Wittgenstein, general în armata rusă, era și el unul dintre aceștia.

PUTEREA VOINȚEI

Aceeași putere care îi permite ființei umane să realizeze compresia fluidului astral pentru a forma un înveliș impenetrabil în jurul său poate fi utilizată pentru a proiecta, ca să spunem așa, o rază fluidică, având o forță de distrugere foarte mare, asupra unui obiect oarecare. În multe cazuri de-a dreptul tenebroase de răzbunare, s-a recurs la acest fenomen, medicul legist concluzionând de fiecare dată că a fost vorba despre o moarte subită,

aparent provocată de un atac de cord sau de apoplexie, ori de o altă cauză naturală, dar care totuși nu era cea adevărată. Mulți oameni cred cu tărie că anumite ființe au puterea deochiului. Conceptul de *mal'occhio* sau *jettatura* este o credință foarte răspândită în Italia și în sudul Europei. Chiar despre Papă se crede că deține – posibil la modul inconștient – această înzestrare extrem de neplăcută pentru cei din jur. Există de asemenea unii oameni care pot să ucidă orice, de la un pui de broască la o ființă umană, doar cu o simplă privire. Răutatea de care dau dovadă aceștia constituie un focar de acumulare a forțelor negative care se concentrează astfel într-un singur punct și pot să lovească asemenea unui glonte.

În anul 1864, în provincia franceză Le Var, în împrejurimile orașelului Brignoles, trăia un țăran pe nume Jacques Pelissier. Acesta își câștiga traiul ucigând păsări doar cu *puterea voinței*. Cazul său a fost consemnat de celebrul Dr. d'Alger, la a cărui cerere neobișnuitul vânător a realizat câteva demonstrații privitoare la metoda sa, în fața mai multor oameni de știință. Iată cum sună povestea: „În fața noastră, la aproximativ cincisprezece sau douăzeci de pași se afla o micuță ciocârlie pe care i-am arătat-o lui Jacques. «Fiți atent, domnule», a spus el, «este a mea!» Spunând acestea, a întins de îndată mâna dreaptă către micuța pasăre și s-a apropiat încetișor de ea. Ciocârlia s-a oprit brusc ridicându-și capșorul și a încercat să își desfacă aripile, însă fără niciun rezultat: nu mai putea zbura. Astfel, incapabilă să se împotrivească, a trebuit să se lase prinsă, în timp ce-și mișca încetișor aripile cu un strigăt slab. Am examinat pasărea: avea ochii închiși și trupul îi era țeapăn, ca și cum ar fi fost moartă, cu toate că inima continua să-i bată puternic. Părea că se adâncise într-un gen de somn cataleptic, totul indicând fără urmă de îndoială că se acționase asupra ei cu o energie magnetică. Într-un interval de o oră, băiatul a prins în acest mod paisprezece păsări; niciuna nu a putut să reziste puterii sale și toate prezentau semnele caracteristice somnului cataleptic, somn care de altfel se încheia după bunul plac al vânătorului, care devenise astfel stăpânul micilor înaripate.

„Cred că și de o sută de ori i-am cerut lui Jacques să își aducă prizonierii la viață și să îi adoarmă doar pe jumătate astfel încât să poată pași puțin pe sol, iar apoi să-i farmece din nou în totalitate. Acest adevărat Nimrod a făcut tot ce i-am cerut fără nicio greșală, iar într-un final mi-a spus: «dacă doriți pot să omor oricare pasăre vreți, fără ca măcar să o ating». Am arătat cu degetul la întâmplare către două păsări și, de la o distanță de douăzeci și cinci sau treizeci de pași, el a făcut exact ce spusese, în mai puțin de cinci minute.”²²⁶

IMUNITATE LA OTRAVA ȘERPILOR

Un aspect foarte interesant al cazului de mai sus este acela că Jacques exercita această putere doar asupra vrăbiușelor, măcălendrilor, cintezoilor și ciocârliilor. Arareori putea să vrăjească și privighetorile. „Foarte adesea îmi scapă”, spunea el.

Aceeași abilitate, însă la un nivel mult superior, o au și așa-zișii îmblânzitori ai fiarelor sălbatice. Pe malurile Nilului, unii indigeni pot să atragă crocodilii afară din apă apelând la un fluierat extrem de melodios, pentru ca apoi să facă cu ei ce vor, în timp ce alții exercită aceeași putere asupra celor mai veninoși șerpi. Călătorii povestesc că i-au văzut pe acești vrăjitori înconjurați de o mulțime de reptile, pe care le puteau alunga apoi la voiaj.

Bruce, Hasselquist și Lemprière²²⁷, mărturisesc că au văzut în Egipt, în Maroc, în Arabia și în special la Senaar, unii indigeni cărora nu le păsa dacă sunt mușcați de viperele cele mai veninoase sau dacă erau înțepați de scorpioni. Aceștia îi luau în mână și se jucau cu ei sau chiar puteau să îi facă să încremenească la voiaj. „Autorii latini și greci

²²⁷ Bruce, *Travels to Discover the Sources of the Nile*, vol. X, pp. 402-447; Hasselquist, *Voyage in the Levant*, vol. I, pp 92-100; Lemprière, *Voyage dans l'Empire de Maroc etc.*, 1790, pp. 42-43.

Îmblânzitori de șerpi în templul Medinet Habu, Egipt

încearcă în zadar”, spune Salverte, „să ne asigure că darul de a fermeca reptilele veninoase se transmitea ereditar în anumite familii din timpuri imemorabile, că îmblânzitorii de șerpi numiți Psylli în Africa, Marses în Italia și Ophiozenes în Cipru erau înzestrați doar ei cu această calitate.” Scepticii uită că în Italia, la începutul secolului al XVI-lea existau oameni care afirmau că descind din familia sfântului Pavel și cărora nu le păsa de mușcătura șerpilor, la fel ca cei numiți Marses.”²²⁸

„Îndoilele cu privire la acest subiect”, continuă autorul, „au fost spulberate odată cu expediția franceză în Egipt, evenimentele care urmează fiind atestate de mii de martori oculari. Îmblânzitorii de șerpi, numiți Psylli, care pretindeau, după cum a afirmat și Bruce, că au această înzestrare ... mergeau din casă în casă pentru a omori toate soiurile de șerpi. ... Un minunat instinct îi ghida din prima către locul în care se ascundeau aceștia; furioși, urlând și spumegând, ei îi prindeau și îi sfășiau cu unghiile și cu dinții.”

„Putem pune pe seama șarlatanismului dacă vrem”, spune Salverte, un sceptic inveterat el însuși, „toată acea furie și urletele teatrale; totuși nu este mai puțin adevărat că instinctul care îi avertiza pe Psylli de prezența șerpilor

²²⁸ Salverte, *La Philosophie de la Magie. De l'Influence sur les Animaux*, vol. I.

este ceva real, de necontestat.” În Antille, negrii pot detecta un șarpe după miros, chiar dacă nu îl pot vedea.²²⁹ „În Egipt, există încă oameni care au această înzestrare străveche. Ei se nasc cu acest dar care se presupune că este ereditar și încă din copilărie sunt educați să învețe să vâneze șerpi și să îi descopere chiar de la o distanță foarte mare, de la care efluviile acestor animale sunt absolut imperceptibile pentru simțurile adormite ale europenilor. Elementul principal, cel mai interesant dintre toate și anume capacitatea de a neutraliza animale periculoase prin simpla atingere, este un fapt perfect demonstrat. Oricum, este foarte probabil că nu vom înțelege niciodată natura acestui secret atât de prețuit în Antichitate și păstrat până în zilele noastre de ființe umane dintre cele mai ignorante.”²³⁰

Muzica este o încântare pentru oricine. Un fluierat încetișor, o incantație melodioasă sau acordurile unui flaut vor atrage invariabil reptilele în zonele unde trăiesc acestea. Am fost noi înșine martorii acestui fapt pe care l-am putut verifica în repetate rânduri. Când călătoream prin Egiptul superior, ori de câte ori se oprea caravana, un tânăr călător care se considera un virtuoz al flautului ne încânta pe toți cu muzica sa. Conducătorii cămilelor și ceilalți arabi îl opreau însă de fiecare dată, căci de multe ori fuseseră deranjați de prezența neașteptată a diverselor specii de reptile, care în general evită contactul cu oamenii. La un moment dat, caravana noastră s-a întâlnit cu un alt grup din care făceau parte și îmblânzitori de șerpi, profesioniști, iar virtuozul nostru a fost invitat să-și manifeste talentul pentru o demonstrație. Astfel, de-abia a început să cânte, că s-a și auzit un freamăt ușor, iar muzicianul a observat înspăimântat un șarpe uriaș care apăruse brusc, periculos de aproape de picioarele sale. Șarpele își ridicase ușor capul și, cu ochii ațintiți asupra lui, se târa încet și parcă împotriva voinței sale, ondulându-și ușor corpul și urmând fiecare mișcare a sa. Apoi, a apărut mai încolo un alt șarpe, apoi un alt treilea, un al patrulea, urmați

²²⁹ Thibaut de Chanvallon, *Voyage à la Martinique*.

²³⁰ Salverte, *Philosophy of Magic*.

de nenumărați alții până ce am ajuns să fim practic înconjurați de ei. Mai mulți călători s-au refugiat în spatele cămilor, iar alții în cortul principal. Dar era doar o alarmă falsă. Îmblânzitorii de șerpi, trei la număr, și-au început cântecele și incantațiile, atrăgând reptilele spre ei și, în curând, erau acoperiți de ele din cap până în picioare. De îndată ce șerpilor s-au apropiat de ei, au început să dea semne de toropeală tot mai mare și foarte curând s-au cufundat într-un somn cataleptic adânc. Ochii le erau pe jumătate închiși și sticloși, iar capetele le alunecau într-o parte. Rămăsese treaz doar un singur exemplar mai recalcitrant: un șarpe mare, negru, lucios și cu corpul acoperit de pete. Acest *meloman* al deșertului avansa grațios, dând din cap și săltând ca și când ar fi dansat dintotdeauna în ritmul flautului. Animalul nu părea dispus să se lase „vrăjit” de arabi, ci se deplasa încetișor către cântărețul la flaut, care sfârși prin a lua-o la fugă. Îmblânzitorul nostru a scos atunci din bagajul său o plantă uscată, pe care o tot agita în direcția șarpelui. Aceasta emana un miros puternic de mentă și de îndată ce animalul a simțit parfumul, a început să-l urmeze pe arab, în continuare ridicat pe partea din spate a corpului. S-a apropiat din ce în ce mai mult de plantă și, câteva secunde mai târziu, „dușmanul dintotdeauna” al omului se răsucise complet în jurul brațului îmblânzitorului, toropit la rândul său. Ulterior, toți șerpilor au fost aruncați într-o mlaștină, după ce li se tăiaseră capetele.

ÎMBLÂNZIREA ȘERPILOR CU AJUTORUL MUZICII

Mulți cred că respectivii șerpi sunt dresați în acest scop și fie li s-au scos colții, fie li s-au cusut gurile. Există, fără îndoială, unii scamatori de joasă speță ale căror înșelătorii au generat această convingere. Cu toate acestea, *adevărații* îmblânzitori de șerpi și-au dovedit de atâtea ori măiestria în Orient, încât nu au nevoie să recurgă la asemenea fraude. Avem în această

privință mărturia multor călători demni de încredere, inclusiv oameni de știință, pe care nu putem să îi acuzăm de șarlatanism. Chiar Forbes a demonstrat faptul că șerpilor care sunt îmblânziți și făcuți să danseze sunt în continuare foarte veninoși. „Au fost situații când muzica s-a oprit brusc”, spune acesta, „sau poate din alte cauze, șarpele care dansa în mijlocul unui cerc de băștinași s-a repezit dintr-o dată asupra spectatorilor. A existat chiar un caz când a mușcat o tânără femeie de gât, aceasta murind în chinuri, o jumătate de ceas mai târziu.”²³¹

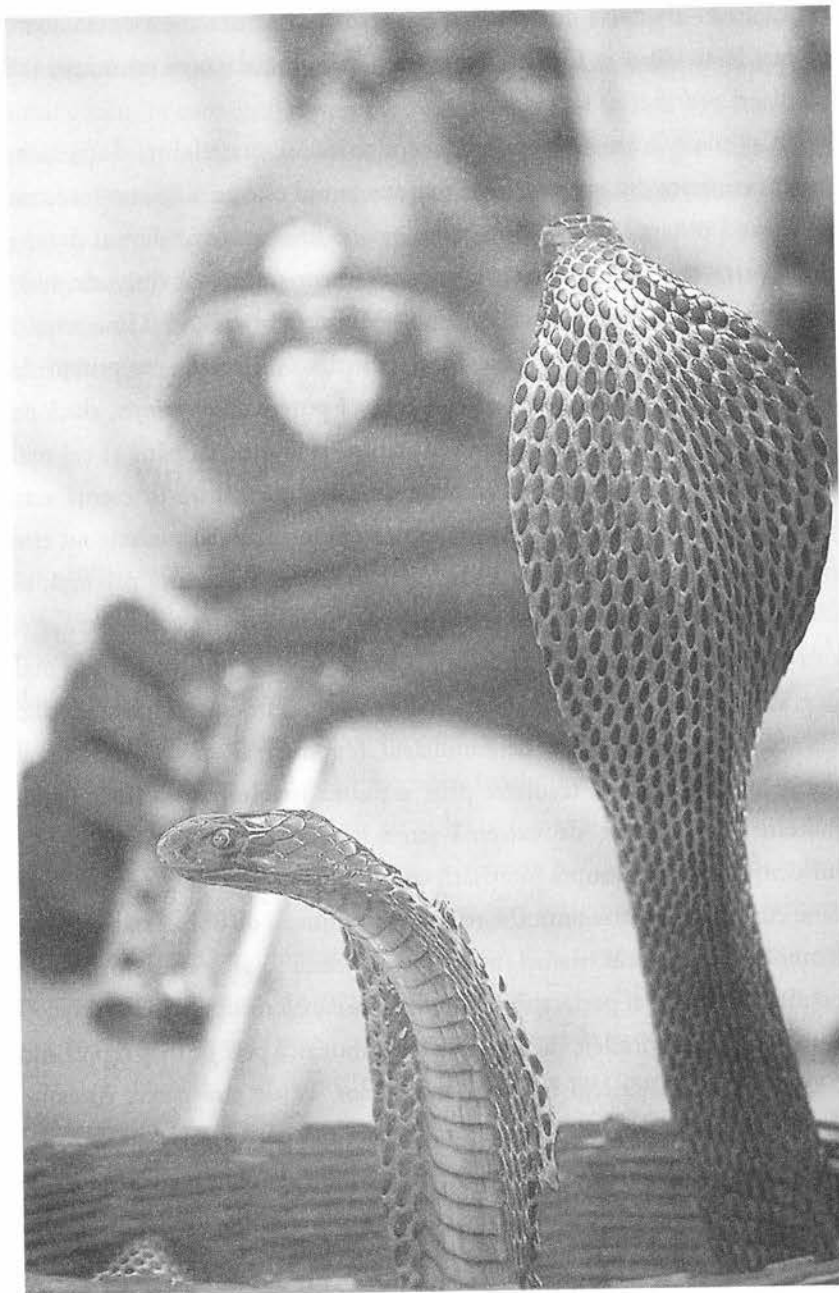
Conform relatărilor mai multor turiști, negresele din Guyana Olandeză, femeile Obi, excelează în arta îmblânzirii unor șerpi foarte mari, numiți *amodite*; ele îi fac să coboare din copaci, să le urmeze și să le asculte, doar vorbind cu ei.²³²

Am văzut în India o mică frăție de fachiri care trăiesc în jurul unui lac, sau mai degrabă al unui eleșteu adânc, pe fundul căruia viețuiesc o mulțime de aligatori imenși. Acești monștri amfibii ies de multe ori afară pentru a se încălzi la soare, la câțiva pași de yoghinii noștri, care stau complet nemișcați, absorbiți în rugăciune sau contemplare. Atât timp cât acești cerșetori sfinți rămân în câmpul vizual, crocodilii sunt la fel de inofensivi ca niște pisicuțe. Dar nu am sfătui niciodată un străin să se aventureze singur, fie și la câțiva metri de aceste animale periculoase. Bietul Pradin, un turist francez, și-a găsit mormântul prematur în gura unuia din acești saurieni teribili pe care hindușii îi numesc de obicei *Moudela*.²³³ (Un alt termen folosit este *nihang* sau *ghariyal*.) Atunci când Iamblichos, Herodot, Pliniu sau vreun alt autor antic vorbește despre preoții care făceau viperele să coboare de pe altarul lui Isis sau despre taumaturgii care puteau îmblânzi cu o singură privire chiar și cele mai feroce animale, toată lumea îi consideră niște mincinoși și ignoranți. La

²³¹ Forbes, *Oriental Memoirs*, vol. I, p. 44; vol. II, p. 387.

²³² Stedmann, *Voyage in Surinam*, vol. III, pp. 64-65.

²³³ Vezi *Edinburgh Review*, vol. IXXX, p. 428 etc.

fel, călătorii din zilele noastre, care vorbesc despre miracole asemănătoare pe care le-au văzut în Orient, sunt văzuți ca niște palavragii entuziaști sau cronicari *nedemni de încredere*.

Cu toate acestea, în pofida scepticismului materialist, după cum putem constata din exemplele de mai sus, omul este cu adevărat înzestrat cu această putere. Atunci când psihologia și fiziologia vor deveni demne de a purta numele de științe, europenii se vor putea convinge de acest potențial formidabil și în același timp neobișnuit al voinței și imaginației omului, fie că sunt sau nu exercitate conștient. Și totuși, ne putem da seama cât de ușor s-ar putea atinge această putere a *conștiinței*, dacă ne gândim doar la acest mare adevăr al naturii și anume că până și cel mai insignifiant atom este pus în mișcare de către *spirit*, care în esență este *unul*, căci și cea mai mică particulă reprezintă întregul; iar materia nu este de fapt decât copia palpabilă a unei idei abstracte. În această privință, să cităm câteva exemple referitoare la puterea suverană, fie aceasta chiar și *inconștientă*, a voinței de a crea ceva palpabil în baza imaginației sau mai degrabă a capacității de a vizualiza diverse imagini în dimensiunea astrală.

Să ne amintim deci de familiarul fenomen al *stigmatelor* sau al semnelor din naștere, rezultate prin acțiunea involuntară a imaginației materne într-o stare de extremă surescitare. Faptul că mama are o influență puternică asupra înfățișării copilului ei încă nenăscut era un fapt bine cunoscut de către antici. Grecii bogați puneau de obicei statui foarte frumoase lângă patul mamei, astfel încât aceasta să aibă constant în fața ochilor un model al perfecțiunii. Șiretlicul la care a recurs patriarhul Iacob pentru a face ca odraslele vacilor sale să dobândească pete pe trup reprezintă o ilustrare a acestei legi în cazul animalelor. Pe de altă parte, Aricante descrie că a fost martorul unui caz în care „la patru generații de căței născuți din părinți sănătoși, o parte dintre pui nu aveau nicio problemă, în timp ce alora le lipseau etichete din față și aveau bot de iepure”. Mai putem citi multe asemenea relatări în lucrările lui Geoffroi St. Hilaire,

Burdach și Elam, la fel ca în lucrarea doctorului Prosper Lucas, *Sur l'Hérédité Naturelle*. Elam citează un caz din Prichard, referitor la copilul unui cuplu, în care unul dintre părinți era negru iar celălalt alb, care avea anumite porțiuni ale corpului colorate în alb și altele în negru. El adaugă cu o sinceritate laudabilă, „acestea sunt cazuri excepționale, relativ la care știința, la nivelul său actual, nu poate oferi nicio explicație”²³⁴. Ce păcat că alți oameni de știință nu au urmat mai des exemplul său. Dintre antici, Empedocle, Aristotel, Pliniu, Hipocrat, Galen, Marcus Damascenus și alții citează exemple la fel de interesante ca autorii contemporani.

DIVERSE FENOMENE TERATOLOGICE

Într-o lucrare publicată în 1659 la Londra²³⁵, putem găsi un argument foarte puternic împotriva materialiştilor, argument care demonstrează potențialul minții umane asupra forțelor subtile ale naturii. Autorul, doctorul More, consideră că fătul este ca și cum ar fi alcătuit dintr-un gen de substanță plastică pe care mama o poate modela, dându-i o formă plăcută sau neplăcută. Astfel, ea îl poate face asemănător unei anumite persoane sau mai multora, în diverse zone ale trupului, sau poate să-i imprime anumite semne din naștere ori, ca să folosim un termen mai adecvat, ea poate lăsa asupra lui amprenta oricărui obiect viu din imaginația sa. Respectiv efecte sunt produse voluntar sau involuntar, conștient sau inconștient, cu o intensitate mai mare sau mai mică, după caz. Totul depinde de ignoranța sau erudiția pe care o manifestă relativ la misterele profunde ale naturii. Dacă ne raportăm la femei ca un întreg, putem spune că modelarea embrionului poate fi considerată mai mult accidentală decât voluntară, și cum în dimensiunea astrală, aura fiecărei persoane este impregnată de

²³⁴ Elam, *A Physician's Problems*, p. 25.

²³⁵ *Immortality of the Soul*, de Henry Moore, Fellow of Christ's College, Cambridge.

imagini ale persoanelor din familia sa, suprafața sensibilă a fătului, pe care o putem compara cu o placă fotografică, poate foarte bine să ia imaginea unui strămoș mai apropiat sau mai îndepărtat pe care poate că mama nu l-a văzut niciodată, dar care a apărut la un moment dat în vizorul camerei obscure a naturii. Doctorul Elam ne spune: „Am lângă mine o vizitatoare care s-a născut pe un continent îndepărtat, unde a locuit întreaga viață. Pe perete se află agățat portretul unei rude care a trăit cu mult timp în urmă, la începutul secolului. Vizitatoarea mea seamănă perfect cu portretul respectiv, în cel mai mărunț detaliu, deși nu s-au văzut niciodată: una dintre ele nu a părăsit niciodată Anglia, iar cealaltă s-a născut în America.”

Puterea exercitată de imaginație asupra corpului fizic, chiar și după ce ajungem la maturitate, a fost demonstrată de multe ori. În medicină de exemplu, un medic inteligent știe cu siguranță despre puterea sa vindecătoare sau distructivă, mult superioară celei a pastilelor și a licorilor sale. El o numește *vis medicatrix naturae*²³⁶, și într-un prim efort se străduiește să câștige încrederea totală a bolnavului astfel încât, datorită acesteia, să poată face ca natura însăși să învingă răul. Adesea, frica ucide, iar suferința are o asemenea putere asupra fluidelor subtile ale corpului încât nu afectează doar organele interne, din cauza ei, este posibil chiar ca părul să albească. Ficinus vorbește despre semnele din naștere în formă de cireșă sau alte fructe, sub forma unor pete colorate, acoperite de păr, sau a unor excrescențe și recunoaște că imaginația mamei poate transforma aceste semne, dându-le forma unor animale, a unui porc, câine, maimuțe etc. Marcus Damascenus vorbește despre cazul unei tinere fete, acoperite din cap până în picioare de păr și având chiar și barbă, la fel precum cazul contemporan al Juliei Pastrana. Gulielmus Paradinus vorbește despre un copil care avea piele și gheare de urs; Balduinus Ronsaeus vorbește despre un alt copil născut cu gușă de curcan, Pareus, despre unul cu

²³⁶ Unul dintre principiile călăuzitoare ale medicinei hipocratice care afirmă că trupul conține în el „puterea vindecătoare a naturii” (n.t.).

cap de broască, iar Avicenna, despre pui de găină cu capete de șoim. În acest ultim caz, care exemplifică perfect puterea imaginației și la animale, probabil că embrionul a fost impregnat în momentul concepției când găina a văzut un șoim, fie acesta real sau imaginar. Acest fapt este evident, doctorul More care citează cazul menționat de Avicenna, menționând că este posibil ca puiul să fi ieșit din ou la sute de metri distanță de găină, totuși imaginea microscopică a șoimului impregnată asupra embrionului s-a dezvoltat odată cu creșterea sa, independent de influența ulterioară a găinii.

Cornelius Gemma vorbește despre un copil care s-a născut cu o rană sângerândă pe frunte, din cauza amenințărilor adresate mamei de tatăl său, „...care și-a scos sabia și i-a îndreptat-o spre frunte”; Sennertius menționează cazul unei femei însărcinate care, după ce a văzut un măcelar despicând un cap de porc, a adus pe lume un copil cu o malformație stranie: fața îi era despicată în zona palatului de la buza superioară până la nas. În lucrarea lui Van Helmont, *De Injectis Materialibus*, putem găsi și mai multe cazuri uimitoare: soția unui croitor din Mechlin a văzut în stradă doi soldați care se certau. În timpul altercației, unuia i-a fost tăiată mâna, iar acest fapt a afectat-o atât de tare încât a născut înainte de termen, iar copilul avea o singură mână sănătoasă, iar cealaltă îi sângera. În anul 1602, soția lui Marcus Devogeler, un neguțator din Antwerp, văzând un soldat care tocmai își pierduse un braț, a fost cuprinsă de durerile facerii și a adus pe lume o fetiță cu un braț mutilat și sângerând. Van Helmont citează și un al treilea exemplu al unei alte femei care a fost martoră la decapitarea a treisprezece persoane din ordinul ducelui de Alva. Acest spectacol oribil a afectat-o atât de puternic încât „a simțit dintr-o dată durerile facerii și a născut un copil cu trupul perfect normal dar căruia îi lipsea capul, iar gâtul îi sângera ca în imaginea supliciului la care fusese martoră. În plus, un lucru și mai misterios este faptul că în toate aceste

cazuri nu s-au găsit nicăieri *mâna, brațul și capul* acestor copii.”²³⁷

Dacă am vrea să susținem existența fenomenelor supranaturale, cazurile de mai sus, referitoare la dispariția fără urmă a unor organe ale trupului, ar putea reprezenta un exemplu perfect. Am căutat în van în cele mai recente tratate de fiziologie umană și nu am găsit nicio teorie satisfăcătoare care să poată explica nici măcar unul dintre semnele din naștere. Tot ce au făcut autorii, a fost să încadreze respectivele exemple într-o categorie numită de ei „variații spontane de tip”, agățându-se apoi de expresia domnului Proctor, „coincidențe stranii” sau, cum s-a petrecut în cazul unora dintre cei care nu s-au mulțumit cu asemenea explicații, să-și mărturisească cu sinceritate ignoranța, recunoscând astfel limitele cunoașterii umane. Magendie afirmă că în pofida cercetărilor științifice, se știe foarte puțin despre viața embrionară. La pagina 518 din ediția americană a lucrării sale *Precis Elementaire de Physiologie*, el descrie „un caz în care cordonul ombilical era rupt și perfect cicatrizat”; și întreabă „Cum s-a putut realiza circulația prin acest organ?” Pe pagina următoare el continuă: „în prezent nu se cunoaște nimic referitor la procesul digestiei la făt” și pune următoarea întrebare: „Ce am putea spune atunci despre procesul de hrănire al fătului? Tratatele de medicină conțin doar *inferențe foarte vagi* cu privire la acest subiect.” La pagina 520, putem citi următoarele: „Datorită unor *cauze necunoscute*, diverse părți ale trupului fătului se dezvoltă uneori într-un mod anormal.” Mai apoi, deși anterior recunoscuse limitările științei cu privire la aspectele mai sus menționate, se contrazice pe sine spunând: „*Nu avem niciun motiv să credem că imaginația mamei poate influența în vreun fel dezvoltarea acestor monștri*; de altfel, asemenea exemple pot fi observate zi de zi în cazul animalelor și chiar al plantelor.” Ce ilustrare perfectă a metodelor aplicate de oamenii de știință! În clipa în care trec dincolo de cercul faptelor observate, logica lor se

²³⁷ Dr. H. More, *Immortality of the Soul*, p. 393.

William Aitken

transformă într-una absurdă. Deducțiile rezultate din propriile lor cercetări sunt adesea cu mult inferioare concluziilor altor cercetători, care pun faptele pe plan secund.

Textele științifice de specialitate oferă constant dovezi cu privire la acest adevăr; în plus, dacă ar fi să luăm logica în baza căreia materialistii analizează fenomenele psihologice, putem vedea că regula este și mai evidentă. Cei al căror *suflet este orb* sunt practic incapabili să diferențieze cauzele psihologice de efectele materiale, tot așa cum daltoniștii nu pot distinge roșul de negru.

Elam, care nu este câtuși de puțin un spiritist, ci dimpotrivă, un inamic declarat al fenomenului, exprimă totuși opinia savanților onești cu ei înșiși, în cele ce urmează: „Într-adevăr, modul în care mintea și materia se influențează reciproc este inexplicabil; toată lumea recunoaște că este vorba despre un mister insondabil, care va rămâne probabil astfel pe vecie.”

Autorul englez cel mai competent în materie de malformații este doctorul William Aitken din Edinburgh, profesor de patologie la Colegiul Medical al Armatei. În lucrarea sa intitulată *The Science and Practice of Medicine*, a cărei ediție americană îngrijită de profesorul Meredith Clymer, doctor al universității din Pennsylvania, se bucură de o egală reputație și în Statele Unite. La pagina 233 a volumului I, subiectul este tratat în detaliu. Autorul ne spune: „Superstițiile, conceptele absurde și cauzele stranii atribuite apariției acestor malformații sunt acum în curs de dispariție, în prezența explicațiilor lucide date de anumiți celebri care au studiat în amănunt procesul creșterii și dezvoltării ovulului. Este suficient să cităm aici numele lui J. Muller, Ratlike, Bischoff, St. Hilaire, Burdach, Allen

Thompson, G. & W. Vrolick, Wolff, Meckel, Simpson, Rokitansky și Von Ammon pentru a demonstra că adevărul științei va disipa în timp negura ignoranței și a superstiției.” Am putea crede, judecând după tonul liniștitor adoptat de eminentul autor, că avem deja, dacă nu chiar mijloacele necesare pentru a rezolva de îndată această problemă dificilă, cel puțin un fir călăuzitor prin labirintul cu care ne confruntăm. Totuși, în 1872, după ce profitase deja de pe urma lucrărilor și a ingeniozității iluștrilor profesori de patologie menționați mai sus, putem vedea cum își mărturisește și el ignoranța, la fel ca Magendie în 1838. „Totuși”, spune el, „cauza apariției malformațiilor este încă profund învăluită în mister. Am putea analiza fenomenul din două puncte de vedere principale: 1. acestea se datorează unei malformații originare a ovulului; 2. ele sunt rezultatul unor deformații ulterioare ale embrionului, datorate unor cauze care îi afectează procesul de dezvoltare. Referitor la primul punct, se crede că sursa malformației inițiale a embrionului se datorează *unei influențe generate fie de femelă, fie de mascul*, la fel ca în cazul deformațiilor proprii părinților, care se transmit ereditar.”

Neavând niciun sistem filozofic propriu pe care să se bazeze pentru explicarea cauzelor deformațiilor din naștere și rămânând fideli instinctului lor profesional, patologii au recurs la negație. „Nu există nicio dovadă care să arate că respectivele malformații sunt cauzate de impregnările mentale ale femeii însărcinate.” „Alunițele, semnele de mamă, petele de pe piele sunt toate provocate de o afecțiune a membranei ovulului. ... O cauză general acceptată a malformațiilor o reprezintă întreruperea dezvoltării fătului, *fapt a cărui origine nu este întotdeauna evidentă, fiind de cele mai multe ori necunoscută. ... Formele intermediare ale embrionului uman sunt comparabile cu cele ale multor specii ale regnului animal.*” Și ar putea oare eminentul profesor să ne spună care este cauza respectivului fapt? „*Acesta este motivul pentru care malformațiile cauzate de o întrerupere a dezvoltării fătului iau adesea forma unui animal.*”

Într-adevăr, dar cum se face că specialiștii în patologie nu ne explică și de ce este așa? Orice profesor de anatomie care a studiat „în detaliu” creșterea și dezvoltarea embrionului și a fătului ne poate spune, fără prea mult efort de gândire, ceva ce i-a arătat experiența zilnică și propriii săi ochi și anume că până la un anumit punct, embrionul uman seamănă perfect cu un mic batracian la ieșirea din ou – cu un mormoloc.

Dar se pare că niciunui specialist în fiziologie sau anatomie nu i-a trecut prin cap ideea să aplice doctrina ezoterică a metempsihozei asupra dezvoltării ființei umane – din prima clipă a manifestării sale fizice sub formă de embrion și până în stadiul de făt, atins la naștere – doctrină dezvoltată de Pitagora și atât de greșit interpretată de criticii săi. Semnificația axiomei cabalistice: „piatra devine plantă; planta devine animal; animalul devine om etc.” a fost deja menționată aici cu privire la evoluția spirituală și fizică a omului pe acest pământ. În cele ce urmează vom adăuga câteva cuvinte pentru a clarifica ideea.

Care este forma primitivă a viitorului om? Un grăunte, un corpuscul, ar spune unii fiziologi; o moleculă, un ovul, ar spune alții. Dar dacă am putea să o analizăm – cu ajutorul unui spectroscop sau în alt mod – din ce am vedea că este alcătuită? Am putea spune că, analogic vorbind, este un nucleu de materie anorganică dus până într-un punct de germinare unde se unește cu un depozit de materie organică. Cu alte cuvinte, acest nucleu infimezimal al viitorului om este alcătuit din aceleași elemente ca o piatră – din aceleași elemente ca pământul pe care omul este menit să locuiască. Cabaliștii susțin că Moise a fost primul care a afirmat că este nevoie de apă și pământ pentru a crea o ființă vie. Astfel, am putea spune că omul se manifestă la început sub forma unei pietre.

După trei sau patru săptămâni, ovulul ia forma unei plante, una din extremitățile sale devenind rotundă, iar cealaltă alungită – ca un morcov. În urma unei disecții, am putea vedea că este alcătuit din diverse membrane sau straturi foarte delicate care conțin în interior un lichid, la fel ca o ceapă.

Aceste lamele se apropie tot mai mult la extremitatea inferioară, embrionul atârând de rădăcina ombilicului, ca un fruct agățat pe ramură. Acum, piatra s-a transformat prin metempsihoză într-o plantă. Ulterior, creatura embrionară începe să-și scoată membrele unul câte unul, iar mai apoi i se dezvoltă trăsăturile. Ochii sunt vizibili sub forma a două puncte negre sau întunecate; urechile, nasul și gura formează câte o adâncitură, la fel ca pe suprafața unui ananas, înainte de a începe să se dezvolte în exterior. Embrionul ia apoi forma unui animal – a unui mormoloc – și asemenea unei amfibii trăiește și se dezvoltă în apă. Structura sa celulară nu este încă umană sau nemuritoare, căci cabaliștii ne învață că aceasta se petrece doar în cel de-al „patrulea ceas”. Fătul dezvoltă pe rând caracteristicile unei ființe umane, pentru ca apoi, primul impuls al suflului nemuritor să îi traverseze ființa. Ulterior, începe să se miște, natura îi deschide calea, îl aruncă în lume și esența divină își ia locul în trupul copilului unde va locui până în momentul morții fizice, când omul devine spirit.

Acest misterios proces de formare care durează nouă luni este ceea ce cabaliștii numesc realizarea „ciclului individual de evoluție”. Fătul se dezvoltă în *liquor amnii* din pântecul matern, la fel și pământul care germinează din eterul universal sau din fluidul astral, în pântecul universului. Acești copii cosmici, la fel ca minusculii lor locuitori, sunt mai întâi nuclee, apoi ovule care se maturizează gradat și devin mame la rândul lor, dezvoltând forme minerale, vegetale, animale și umane. De la centru și până la circumferință, de la celula cea mai imperceptibilă până la limita ultimă a universului imaginabil, acești înțelepți nemaîntâlniți care sunt cabaliștii merg pe urma unor cicluri care se contopesc cu alte cicluri, ce conțin și sunt la rândul lor conținute în alte cicluri, într-o înșiruire fără sfârșit. Embrionul evoluează în sfera prenatală, individul în mijlocul familiei, familia în cadrul statului, statul în cadrul omenirii, pământul în sistemul solar, sistemul solar în universul central, acesta în cadrul mai cuprinzător al cosmosului, care la rândul său, evoluează în sânul Cauzei

Primordiale – Nelimitată și Fără de sfârșit. Astfel este filozofia lor evolutivă:

„Toate părțile sunt cuprinse într-un mărgeț întreg,
Al cărui trup este Natura; iar Dumnezeu îi este Suflet.”
„Lumile nenumărate,
Le ține la piept ca pe ai săi copii.”

Fiind de acord că unele cauze fizice, cum ar fi loviturile, accidentele sau o dietă de proastă calitate a mamei, afectează copilul nenăscut până la a-i pune în pericol viața și acceptând de asemenea că diverse cauze morale, cum ar fi frica, spaima subită, o mare tristețe sau chiar și o bucurie excesivă, pot întârzia creșterea fătului sau pot chiar să-l omoare, mulți medici îl susțin în unanimitate pe Magendie atunci când acesta afirmă: „nu avem niciun motiv să credem că imaginația mamei poate influența în vreun fel formarea acestor monștri”, oferind drept motiv faptul că „respectivul fenomen poate fi observat zi de zi în cazul animalelor și chiar al plantelor”.

Ideea în sine este susținută chiar și de cei mai mari teratologi din zilele noastre. Deși Geoffroi St. Hilaire a fost cel care a botezat această nouă știință, faptele pe care se bazează provin din experiențele concludente ale lui Bichat, care în 1802 a fost recunoscut drept fondator al anatomiei analitice și filozofice. Una dintre cele mai importante contribuții la literatura teratologică este monografia lui G. J. Fisher, medicul închisorii Sing Sing, din New York, intitulată *Diploteratology; an Essay on Compound Human Monsters*. Autorul clasifică malformațiile fetale monstruoase în genuri și specii, fiecare caz fiind însoțit de o analiză detaliată. La fel ca St. Hilaire, el împarte evoluția subiectului în trei perioade: imaginară, pozitivă și științifică.

În scopul lucrării de față, este suficient să spunem că în starea actuală a opiniei științifice, există două aspecte considerate ca fiind deja stabilite: 1. faptul că starea mentală a mamei nu are nicio influență asupra malformațiilor monstruoase; 2. faptul că majoritatea tipurilor de malformații de genul acesta pot fi atribuite teoriei dezvoltării întrerupte sau întârziate. Fisher

afirmă: „Printr-un studiu atent al legilor de dezvoltare, precum și al ordinii în care evoluează diversele organe în cadrul embrionului, s-a observat că monștrii generați de o dezvoltare defectuoasă sau întreruptă sunt, până la un anumit punct, embrioni permanenți. Organele anormale nu reprezintă decât condiția primară de formare așa cum exista aceasta în prima fază a vieții embrionare sau fetale.”²³⁸ Date fiind convingerile haotice ale fiziologiei contemporane, după cum ne mărturisesc chiar specialiștii, ar fi destul de dificil pentru un teratolog, oricât de mari realizări ar avea acesta în domeniul anatomiei, histologiei sau embriologiei, să susțină o teză atât de periculoasă cum este cea care pretinde că mama nu are nicio influență asupra progeniturii sale. În timp ce microscopul lui Haller și Prolik, Dareste și Laraboulet ne-au dezvăluit multe aspecte interesante referitoare la urmele simple sau duble pe membrana vitelină, ceea ce îi mai rămâne științei să descopere cu privire la embriologie pare chiar și mai important. Dacă admitem că malformațiile sunt rezultatul unei întreruperi a procesului de dezvoltare – sau și mai mult dacă suntem de acord că putem face un pronostic referitor la viitorul embrionului pornind de la impregnarea membranei viteline, unde vor afirma teratologii că putem căuta cauzele psihologice *anterioare* ale acestora? Doctorul Fisher a studiat cu siguranță sute de cazuri și bineînțeles că se simte îndreptățit să alcătuiască o nouă clasificare a genurilor și speciilor acestora; dar faptele sunt fapte, iar în afara domeniului său de observație, și dacă am judeca doar în baza experienței noastre personale, din diverse regiuni, s-ar părea că există o mulțime de dovezi că emoțiile materne puternice se reflectă adesea sub forma unei desfigurări permanente, palpabile și vizibile a copilului. Iar cazurile respective ar părea, în plus, să contrazică afirmația doctorului Fisher că anomaliile monstruoase sunt datorate unor cauze care își au originea „în etapele primare ale vieții embrionare sau fetale”. Un caz demn de menționat este cel al unui judecător de la Curtea Imperială din

²³⁸ *Transactions of the Medical Society of N.Y.*, 1865-6-7.

Saratow, Rusia, care purta permanent un bandaj pentru a-și ascunde o pată în formă de șoarece pe care o avea pe obrazul stâng. Era vorba despre un șoarece perfect conturat al cărui corp era reprezentat în relief pe obraz, iar coada urca de-a lungul tâmpiei și se pierdea undeva între firele de păr. Corpul părea lucios, gri și foarte natural. Conform mărturiei sale, mama sa avea efectiv oroare de șoareci și născuse prematur la vederea unui asemenea animal sărindu-i în față.

Într-un alt caz, la care a fost martoră și autoarea acestor rânduri, o femeie însărcinată a văzut cu două sau trei săptămâni înainte de termen un castron plin cu zmeură, și i s-a făcut foarte mare poftă, dar a fost refuzată. Și-a dus atunci mâna dreaptă la gât într-un gest oarecum teatral și a strigat că nu mai poate și că *trebuie* neapărat să mănânce una. Copilul născut sub ochii noștri, trei săptămâni mai târziu, avea o zmeură perfect definită în partea dreaptă a gâtului. Și în ziua de azi, în sezonul când se coc aceste fructe semnul său din naștere are o culoare roșu închis, iar în timpul iernii nuanța pălește vizibil.

Asemenea cazuri familiare mamelor fie din experiența lor personală sau din cea a prietenilor, sunt foarte convingătoare în pofida teoriei lor, tuturor teratologilor din Europa și America. Deoarece s-au observat asemenea malformații și în cazul speciilor de animale și de plante, Magendie și școala sa au concluzionat că malformațiile umane au un caracter identic nefiind datorate imaginației materne, *de vreme ce nici primele nu sunt*. Dacă cauzele fizice produc efecte fizice în regnurile inferioare, aceștia au dedus prin inferență că aceeași regulă se aplică și în cazul nostru.

Există totuși o teorie foarte originală lansată de profesorul Armor de la Colegiul Medical Long Island, în timpul unei dezbateri recente de la Academia Medicală din Detroit. Spre deosebire de viziunea ortodoxă reprezentată de doctorul Fisher, profesorul Armor afirmă că malformațiile provin din una din aceste două cauze: 1. o deficiență sau o stare anormală a materiei generatoare din care se dezvoltă fătul; 2. anumite influențe

patologice care acționează asupra embrionului *in utero*. El susține că materia generatoare are în compoziția sa structuri reprezentative din fiecare țesut și formă, putând astfel să transmită anumite caracteristici structurale *dobândite*, împiedicând astfel dezvoltarea unui urmaș sănătos și echilibrat. Pe de altă parte, materia generatoare poate fi într-o stare perfectă, dar fiind supusă unor influențe patologice în timpul procesului de gestație, și fătul va dezvolta anomalii.

Pentru auto-validare, această teorie ar trebui să explice în același timp și cazurile diploteratologice (anomalii cu formă de cap dublu sau membre duble) ceea ce ar părea dificil. Am putea probabil să admitem că în cazul unor deficiențe ale materiei generatoare capul embrionului ar putea să nu fie reprezentat sau anumite părți ale corpului ar putea să prezinte deficiențe, dar este puțin posibil să existe două, trei sau mai multe reprezentări ale aceluiași membru. În plus, dacă materia generatoare prezintă anumite tare ereditare ar trebui ca *toate* progeniturile rezultante să prezinte malformații. Dar în multe cazuri mama dă naștere mai multor copii sănătoși înainte de apariția unui urmaș cu malformații, toți copiii provenind de la același tată. Există numeroase cazuri de acest gen citate de doctorul Fisher. Printre altele avem cazul lui Catherine Corcoran²³⁹, „o femeie foarte sănătoasă, în vârstă de treizeci de ani, care după ce a dat naștere unui copil cu malformații îngrozitoare a avut apoi încă cinci copii perfect sănătoși, fără a fi vreunii gemeni. Copilul cu malformații avea câte un cap la fiecare extremitate, două piepturi cu brațe fiecare, două cavități abdominale și două cavități pelviene unite la capăt cu patru picioare, două de fiecare parte în zona unde se uneau bazinele.” Totuși, anumite părți ale corpului nu erau duble, astfel încât nu se poate considera că este un caz de gemeni siamezi. Un alt exemplu este cel al Mariei Teresa Parodi.²⁴⁰ Această femeie, după ce a dat naștere la opt copii perfect sănătoși, a adus

²³⁹ Dublin Quarterly Journal of Medical Science, vol. XV, p. 263, 1853.

²⁴⁰ Recherches d'Anatomie transcendante et Pathologique etc., Paris, 1832.

pe lume o fetiță având partea superioară a corpului dublă. Există multe cazuri în care copiii născuți înainte sau *după* copilul cu malformații erau perfect sănătoși și dacă faptul că prezența descendenților cu malformații este comună atât animalelor cât și oamenilor în general este un argument general acceptat împotriva teoriei populare că aceste malformații sunt cauzate de imaginația mamei luând în considerare că nu există nicio diferență între ovulele omului și ale mamiferelor, ce se mai poate spune despre teoria profesorului Armor? În acest caz, o malformație animală este la fel de concludentă ca o malformație umană și aceasta putem citi și în articolul doctorului Samuel L. Mitchell *Despre șerpini cu două capete*: „Un șarpe femelă a fost ucis împreună cu toți puii ei în număr de 120, printre care se aflau și trei monștri. Unul avea două capete separate, unul avea un cap dublu și doar trei ochi, iar celălalt avea un craniu dublu dotat cu trei ochi și o singură mandibulă. Acesta din urmă avea două corpuri.”²⁴¹ Totuși materia care a produs acești *trei monștri* era identică cu cea care i-a produs pe ceilalți 117. Astfel teoria lui *Armor* este imperfectă ca toate celelalte.

Eroarea este cauzată de metoda defectuoasă de raționament adoptată în general, *inducția*. Aceasta este o metodă care pretinde că adună prin *experiment* și observație toate faptele *din* aria sa de acoperire, iar în urma examinării experimentelor trage concluziile necesare. Și conform autorului lucrării *Philosophical Inquiry*, „din moment ce această concluzie nu poate să meargă dincolo de ceea ce este garantat și demonstrat experimental, *inducția* este un instrument matematic *limitator*”. Deși acest gen de limitare se regăsește în toate investigațiile științifice, savanții vorbesc rareori despre acest aspect, alcătuind ipotezele pe care ni le prezintă ca și cum acestea ar fi teoreme demonstrate matematic, deși de fapt sunt simple aproximări.

Unui cercetător din domeniul filozofiei oculte care la rândul său respinge metoda inducției chiar pe motivul acestor limitări perpetue și care adoptă

²⁴¹ Silliman's Journal of Science and Art, vol. X, p. 48.

în întregime împărțirea platoniciană a cauzelor și anume: cauze Eficiente, Formale, Materiale și Finale, la fel ca metoda aleasă de examinare a oricărei propoziții, i s-ar părea perfect natural să analizeze totul plecând de la următorul principiu al școlii neo-platoniciene: 1. Subiectul fie că este, fie că *nu este* așa cum se presupune. Prin urmare vom pune întrebarea: Eterul universal, cunoscut de cabaliști sub numele de „lumina astrală”, conține electricitate și magnetism sau nu?

François Magendie

Răspunsul trebuie să fie afirmativ deoarece însăși „știința exactă” ne învață că între acești doi agenți convertibili, cu care este saturat atât pământul cât și aerul, există un schimb constant de electricitate și magnetism. Să examinăm în continuare *ce se petrece* – 1. Cu acesta în relație cu *el însuși*. 2. Cu *acesta* în relație cu *toate celelalte lucruri*. 3. Cu *toate celelalte lucruri* în relație cu *el*. 4. Cu *toate celelalte lucruri* în relație cu *ele însele*.

RĂSPUNSURI:

1. În relație cu *el însuși*. Proprietățile inerente, mai întâi latente în electricitate devin active în anumite condiții favorabile și la un moment dat forma forței magnetice este asumată de către agentul subtil atotpătrunzător, iar la un alt moment dat acesta își asumă forma forței electrice.

2. În relație cu *toate celelalte lucruri*. Acesta este atras de toate corpurile pentru care are o afinitate, fiind respins de altele.

3. Cu *toate celelalte lucruri* în relație cu *el*. Ori de câte ori acestea vin în contact cu electricitatea sunt impregnate de ea conform gradului lor de conductibilitate.

4. Cu *toate celelalte lucruri* în relație cu *ele însele*. Sub impulsul primit de la forța electrică și proporțional cu intensitatea acesteia, moleculele lor

își schimbă relațiile dintre ele; apoi ele sunt separate forțat, distrugând obiectul pe care îl formează – fie acesta organic sau anorganic – sau, dacă anterior erau într-o formă deficientă, sunt aduse la echilibru (precum în cazul maladiilor); sau, perturbarea poate fi doar superficială, caz în care obiectul va fi impregnat de imaginea unui alt corp pe care fluidul l-a întâlnit înaintea sa. Ca să aplicăm informațiile de mai sus la cazul în chestiune putem spune: există mai multe principii științifice bine stabilite cum ar fi de exemplu acela că o femeie însărcinată se află într-o stare de extremă sensibilitate fizică și mentală. Fiziologia ne spune că facultățile sale intelectuale sunt diminuate și că ea este afectată într-un mod neobișnuit chiar de evenimentele cele mai nesemnificative. Porii îi sunt deschiși și manifestă o transpirație cutanată mai specială; pare să fie într-o stare receptivă față de influențele naturii. Discipolii lui Reichenbach afirmă că forța sa *odică* este foarte intensă. Du Potet recomandă magnetizarea sa cu atenție, dacă este cazul, de teamă să nu fie afectat copilul. Se poate îmbolnăvi ușor și adesea absoarbe influxurile patologice în întregime; suferințele și bucuriile îi afectează atât temperamentul, cât și sănătatea; se spune că marii oameni au avut drept mame ființe foarte merituoase și *vice versa*. „Este adevărat că imaginația ei are o influență asupra fătului”, admite Magendie, care contrazice astfel una dintre afirmațiile sale precedente adăugând că „o spaimă subită poate cauza moartea fătului sau îi poate întârzia creșterea”.²⁴²

Într-un caz recent descris în ziarele americane se vorbea despre un băiat omorât de fulger pe al cărui piept s-a descoperit imprimată imaginea perfectă a unui copac care creștea lângă fereastra spre care privea băiatul în momentul catastrofei și care a fost de asemenea lovit de fulger. Această fotografie electrică făcută de forțele oarbe ale naturii ne oferă o analogie mulțumită căreia putem înțelege cum sunt transmise imaginile mentale de la mamă la copilul nenăscut. Porii îi sunt deschiși; transpiră o emanație

²⁴² *Precis Elementaire de Physiologie*, p. 520.

odică ce este o altă formă a lui *akasha*, electricitatea sau principiul vieții și care conform lui Reichenbach, dă naștere somnului magnetic având prin urmare un caracter de *magnetism*. Curenții magnetici se transformă în electricitate la ieșirea din corp. Atunci când un obiect face o impresie puternică asupra minții mamei, imaginea sa este instantaneu proiectată în lumina astrală sau în eterul universal despre care Jevons și Babbage, precum și autorii lucrării *Unseen Universe*, ne spun că este depozitarul imaginilor *spirituale* ale tuturor formelor și chiar și ale gândurilor omenești. Emanatiile sale magnetice atrag curentul descendent care poartă deja imaginea și se unifică cu el. Apoi acesta revine, repercutându-se mai mult sau mai puțin intens prin impregnarea fătului conform chiar formulei fiziologice care arată că fiecare sentiment matern influențează copilul. Este această teorie cabalistică mai *ipotetică* sau mai incomprehensibilă decât doctrina teratologică a discipolilor lui Geoffroy St. Hilaire? Această doctrină, observă Magendie cu atâta dreptate, „a fost considerată convenabilă și ușoară din cauza *ambiguității* și *obscurității* sale”, căci ea practic „are în vedere nici mai mult, nici mai puțin decât crearea unei noi științe ale cărei teorii se bazează pe anumite legi nu prea inteligibile, cum ar fi aceea a întreruperii, a întârzierii, a poziției *similare* sau *excentrice*, și în special *suverana lege* a ceea ce numim *sine pentru sine*”.²⁴³

Éliphas Lévi, care este cu siguranță una dintre cele mai mari autorități ale cabaliștilor în anumite privințe, ne spune: „Femeile însărcinate se află, mai mult decât celelalte, sub influența luminii astrale care asistă la formarea copilului, furnizându-le constant reminiscențe ale formelor pe care le conține. Astfel, unele femei foarte virtuozice pot înșela răutatea observatorilor prin asemănări echivoce. Ele impregnează adesea fructul căsătoriei lor cu o imagine care le-a impresionat într-un vis și astfel aceleași fizionomii se perpetuează de la o epocă la alta.”

²⁴³ Ibid., p. 521.

„Utilizarea pentagramei conform tradiției cabalistice poate determina prin urmare trăsăturile copilului nenăscut și o femeie inițiată ar putea să-i dea fiului ei trăsăturile lui Nereus sau ale lui Achille, ale lui Ludovic al XV-lea sau ale lui Napoleon.”²⁴⁴

Dacă această teorie ar confirma o altă decât cea a doctorului Fisher, el ar fi ultimul care ar trebui să se plângă, deoarece după cum mărturisește chiar el, o mărturie de altfel confirmată de propriul său exemplu²⁴⁵: „Unul dintre cele mai redutabile obstacole în calea progresului științific ... a fost dintotdeauna *supunerea oarbă în fața autorității*. ... Eliberarea minții de sub influența autorității, pentru ca aceasta să poată avea o viziune liberă în investigarea faptelor și legilor stabilite ale naturii, este o primă condiție indispensabilă descoperirilor științifice și progresului permanent.”

Dacă imaginația mamei poate opri creșterea embrionului sau chiar poate distruge viața fătului de ce să nu credem că îi poate influența și înfățișarea fizică? Există chirurghi care și-au consacrat întreaga viață și întreaga avere pentru a găsi cauza acestor malformații, dar au ajuns la concluzia că sunt simple „coincidențe”. De asemenea ar fi eminamente non-filozofic să spunem că animalele nu sunt înzestrate cu imaginație și deși am putea considera că este culmea speculației metafizice până și să formulăm simpla idee că speciile regnului vegetal – mimozele și toată grupa plantelor insectivore de exemplu – posedă un instinct și chiar și o imaginație rudimentară care le este proprie, există totuși mulți susținători ai acestei idei. Dacă mari fizicieni ai acestor idei cum este Tyndall sunt obligați să mărturisească că până și în cazul ființei umane inteligente și înzestrate cu capacitatea de a vorbi ei sunt neputincioși și nu reușesc să acopere abisul care separă mintea de materie, definind astfel puterea imaginației, cât de mare trebuie să fie misterul care se petrece în creierul unui animal care nu poate vorbi?

²⁴⁴ *Dogme et Rituel de la Haute Magie*, p. 175.

²⁴⁵ *Transactions of Medical Society etc.*, p. 246.

Ce este imaginația? *Psihologii ne spun că este puterea plastică sau creatoare a sufletului*; dar materialistii o confundă cu fantezia. Diferența radicală dintre cele două a fost totuși atât de clară pentru Wordsworth în prefața operei sale *Lyrical Ballads* încât nu mai avem nicio scuză să confundăm acești doi termeni. Pitagora susținea că imaginația este amintirea stărilor spirituale mentale și fizice anterioare, în timp ce fantezia este un produs haotic al creierului material. Din orice perspectivă am privi și am studia materia, filozofia veche de când lumea care ne spune că aceasta a fost însoțită și fecundată de ideea eternă sau de imaginație – structura abstractă care pregătea modelul formei concrete – se impune inevitabil. Dacă respingem această doctrină, teoria lui Cosmos evoluând gradat din dezordinea sa haotică devine o absurditate, deoarece nimic nu este mai puțin filozofic decât să ne imaginăm o materie inertă pusă în mișcare doar de o forță oarbă necontrolată de inteligență care se formează spontan într-un univers de armonie atât de admirabilă. Dacă sufletul omului este într-adevăr produsul esenței acestui suflet universal, o fracțiune infimezimală a acestui prim principiu creator, atunci trebuie neapărat să participe într-o anumită măsură la toate atributele puterii demiurgice. La fel precum creatorul care a sfărâmat masa haotică de materie moartă și inactivă și i-a dat formă, și omul, dacă ar fi conștient de forța sa, ar putea face într-o anumită măsură același lucru. La fel cum Fidias, reunind particulele dispersate de lut și umezindu-le cu apă a putut să dea o formă plastică sublimiei idei evocate de facultatea sa creatoare, la fel și mama, care este conștientă de forța ei, poate să îl modeleze pe viitorul ei copil în orice formă dorește. Dar dacă nu este conștient de această forță, sculptorul, cu materia sa inertă, dă naștere doar unei forme fără suflet, oricât ar fi aceasta de încântătoare, în timp ce sufletul mamei, puternic afectat de imaginația sa, proiectează orbește în lumina astrală o imagine a obiectului care l-a impresionat atât de viu, și prin repercusiune această imagine se imprimă asupra fătului. Știința ne spune că legea gravitației ne asigură

că orice mișcare care are loc chiar în centrul pământului va avea efecte în întregul univers, „și ne putem imagina că același lucru este adevărat și pentru mișcările moleculare care însoțesc gândul”²⁴⁶. Vorbind despre transmisia energiei prin intermediul eterului universal sau al luminii astrale același autor ne spune: „astfel se obțin niște fotografii continue ale tuturor evenimentelor care sunt apoi păstrate. O mare parte a energiilor universului este astfel înmagazinată în aceste imagini.”

Doctorul Fournié, de la Institutul Național de Surdo-muți, din Franța, în capitolul II al lucrării sale²⁴⁷, vorbind despre problematica fătului, afirmă că nici chiar cel mai puternic microscop nu este capabil să ne arate vreo diferență cât de mică între ovulul unui mamifer și cel al finței umane, iar în ceea ce privește prima sau ultima mișcare a ovulului întreabă: „Ce este aceasta? Are oare vreo caracteristică particulară care să îl deosebească de orice alt ovul?” Apoi, răspunde chiar el, în mod foarte logic: „până în prezent știința nu a răspuns la aceste întrebări și, fără a fi un pesimist, nu cred că va răspunde vreodată. Din ziua în care metodele sale de investigație îi vor permite să surprindă mecanismul ascuns al conflictului între principiul vieții și materie, aceasta va cunoaște ce este însăși viața și va fi capabilă să o reproducă.” Dacă autorul nostru ar fi citit predica lui Père Felix, cum ar fi răspuns el Amin! la exclamația preotului – MISTER! MISTER!

Să examinăm acum afirmația lui Magendie în lumina exemplelor citate relativ la puterea imaginației de a produce malformații monstruoase, atunci când problema nu implică și femeile însărcinate. Acesta admite că respectivele anomalii apar frecvent în cazul regnurilor animale inferioare; cum explică el apariția puilor cu cap de șoim, cu excepția ideii că apariția inamicului ereditar influențează imaginația găinii care la rândul său imprimă această imagine asupra substanței din care ia naștere germenul,

²⁴⁶ Fournié, *Physiologie du Système Nerveux, Cerebro-spinal*, Paris, 1872.

²⁴⁷ Ibid.

prin intermediul anumitor modificări care chiar înainte de orice transformare ulterioară cauzează malformația puilor? Mai cunoaștem un alt caz analog în care un porumbel domesticit aparținând unei cunoștințe de ale noastre a fost înspăimântat într-o zi de un papagal și următoarea dată când a dat naștere unor pui, doi dintre aceștia aveau cap de papagal și chiar semănau cu respectivul papagal în ceea ce privește culoarea penelor. Am putea de asemenea să îi cităm și pe Columella, Youatt și pe alți autori împreună cu experiența tuturor crescătorilor de animale pentru a demonstra că acționând asupra imaginației mamei putem modifica într-o mare măsură aspectul exterior al urmașilor. Aceste exemple nu afectează în niciun mod problema eredității deoarece sunt doar simple variații ale unor tipuri produse artificial.

Catherine Crowe vorbește în detaliu despre puterea minții asupra materiei și aduce în sprijinul său o mulțime de exemple perfect autentice.²⁴⁸ Printre altele, curiosul fenomen al stigmatelor are în această privință o importanță decisivă. Aceste semne apar pe corpul persoanelor de orice vârstă și sunt întotdeauna rezultatul unei imaginații exaltate. În cazul călugăriței extatice din Tirol, Catherine Emmerich și multe altele, se spune că rănilor crucificării sunt cât se poate de naturale. Doamna B. Von N. a visat într-o noapte că cineva i-a oferit un trandafir alb și unul roșu și că l-a ales pe acesta din urmă. L-a trezire a simțit o durere arzătoare la nivelul brațului și a văzut gradat imaginea perfectă – atât în ceea ce privește culoarea, cât și forma – a unui trandafir, imaginea formându-se în relief, pe suprafața pielii. Semnul a crescut ca intensitate până în cea de-a opta zi, după care a început să dispară, iar după paisprezece zile dispăruse complet. Două tinere doamne din Polonia stăteau în timpul unei furtuni în fața unei ferestre deschise. Un fulger a căzut chiar lângă ele, iar lăncșorul de aur purtat de una dintre cele două femei s-a topit brusc, lăsându-i pe piele o urmă care a rămas acolo întreaga viață. Cealaltă

²⁴⁸ *Night-Side of Nature*, de Catherine Crowe, p. 434, et seq.

femeie, înspăimântată de accidentul prietenei ei, a încremenit de teamă timp de câteva minute, și apoi a leșinat. Gradat, i-a apărut și ei pe piele aceeași urmă a lăncșorului care se impregnase pe trupul celeilalte femei, rămânând astfel timp de câțiva ani, după care a dispărut gradat.

Doctoul Justinus Kerner, distinsul autor german, relatează un fapt și mai extraordinar. „Pe vremea invaziei franceze, un cosac a urmărit un francez prinzându-l într-un loc fără ieșire, iar acolo a avut loc o luptă teribilă între cei doi în care acesta din urmă a fost grav rănit. O persoană care se refugiase exact în acel loc, nereușind să scape la venirea lor, a fost atât de înspăimântată de ce a văzut, încât atunci când s-a întors acasă i-au apărut pe corp exact aceleași răni pe care cosacul i le produsese dușmanului său!”

În cazul acesta, la fel ca în exemplele în care deficiențe organice sau chiar moartea fizică rezultă în urma unei surescitări bruște a minții cu repercusiuni asupra trupului, i-ar fi foarte dificil lui Magendie să atribuie respectivele efecte unei alte cauze decât imaginația, și dacă ar fi un ocultist, la fel ca Paracelsus sau Van Helmont, chestiunea nu ar mai fi deloc misterioasă. El ar înțelege astfel puterea voinței și imaginației omului – prima fiind exercitată conștient, și cealaltă involuntar – asupra agentului universal dând astfel naștere unor răni fizice și mentale, nu numai asupra victimelor desemnate dar, printr-o acțiune reflexă, și asupra propriei persoane în mod inconștient. Acesta este unul dintre principiile fundamentale ale magiei, și anume că dacă un curent din acest fluid subtil nu este susținut cu o forță suficient de mare pentru a-și atinge scopul, va reacționa asupra individului care l-a emis, la fel ca o minge de cauciuc care proiectată fiind către un perete, nereușind să îl penetreze, ricoșează înapoi către cel care a aruncat-o. Există multe cazuri în care niște *pretinși vrăjitori* devin propriile lor victime datorită acestui șoc în retur. Van Helmont ne spune: „Puterea imaginației unei femei extrem de surescitată produce o idee care servește drept intermediar între corp și spirit, astfel aceasta se transferă asupra ființei cu care femeia este în relația cea mai apropiată,

impregnând asupra ei imaginea care a influențat-o atât de tare.”

Deleuze a colectat în lucrarea sa, *Bibliothèque du Magnetisme Animal*, mai multe aspecte remarcabile luate de la Van Helmont; printre acestea ne vom mulțumi să cităm următorul fragment referitor la cazul vânătorului de păsări, Jacques Pelissier. Acesta spune că „există oameni care privind fix un animal, *oculis intentis*, timp de un sfert de oră, pot să le cauzeze moartea. Fapt confirmat de Rousseau în urma propriei sale experiențe în Egipt și în Orient unde a omorât în acest mod mai mulți mormoloci. Dar atunci când a încercat același lucru la Lyon, mormolocul, simțind că nu poate scăpa de privirea sa, s-a ridicat și s-a aruncat asupra lui cu atâta putere, fără a-și desprinde privirea de el, încât Rousseau a simțit că este cuprins de o stare de slăbiciune și a leșinat, iar timp de o vreme a fost considerat mort.”

Dar ca să ne întoarcem la problema teratologiei. Wierus, în lucrarea sa *De Praestigiis Demonum*, vorbește despre un copil a cărui mamă, cu puțin înainte de nașterea sa a fost amenințată de soțul ei care i-a spus că îl are pe diavol în pânțele sale și că vrea să-l omoare. Mama s-a înspăimântat atât de tare, încât copilul a venit pe lume „având o formă normală de la brâu în jos, dar partea superioară prezenta pete de un roșu închis, avea ochi pe frunte, gura asemenea unui satir, urechi de câine și coarne de țap”. Într-o lucrare de demonologie, scrisă de Peramatus, putem citi povestea unui monstru născut la St. Lawrence, în Indiile de Vest, în anul 1573, a cărui autenticitate este confirmată de ducele de Medina-Sidonia. Copilul, „în afara oribilei diformități de la nivelul gurii, al urechilor și al nasului, avea de asemenea și două coarne, ca un pui de țap, trupul îi era acoperit de păr și în partea mijlocie a trupului avea un fel de centură de carne de care atârna o porțiune de piele asemenea unei borsete, iar în mâna stângă avea un bulgăre de carne, la fel ca cel utilizat de indieni în timpul dansurilor lor, iar picioarele îi erau acoperite de o piele dublă în formă de cizmă. Pe scurt, arăta în întregime oribil, diabolic, considerându-se că

înfrățirea sa a fost cauzată de o stare de spaimă a mamei la privirea unor dansuri indiene străvechi.”²⁴⁹ Doctorul Fisher neagă toate exemplele de genul acesta considerându-le lipsite de autenticitate și fanteziste.

Dar nu dorim să obosem prea mult cititorul cu și mai multe exemple din multitudinea de cazuri din domeniul teratologiei prezente în lucrările autorilor în domeniu. Cele de mai sus sunt suficiente pentru a dovedi că există motive puternice pentru a atribui aceste aberații de natură fiziologică reacției mutuale dintre mintea mamei și eterul universal. În cazul în care cineva ar putea obiecta la autoritatea lui Van Helmont ca om de știință îi putem indica opera lui Fournié, binecunoscutul fiziolog, unde (la pagina 717) putem găsi următoarea descriere a caracterului său: „Van Helmont a fost un chimist de o rară clasă; acesta studiasse în special fluidele aeriforme, dându-le numele de *gaz*; în același timp, starea sa de pietate a atins domeniul misticismului, el abandonându-se în cele din urmă exclusiv contemplării constante a divinității. ... Van Helmont se distinge între toți predecesorii săi prin asocierea *principiului vieții*, direct și într-o anumită măsură chiar și experimental, după cum ne spune chiar el, cu cele mai infime mișcări ale corpului. Activitatea neconținută a acestei entități, el nu o asociază absolut deloc cu elementele materiale, ci consideră că formează o individualitate distinctă, pe care nu o putem înțelege. Totuși, această entitate stă la baza doctrinei unei școli faimoase.”

„Principiul vieții”, al lui Van Helmont, sau *arheu*, nu este nici mai mult, nici mai puțin decât lumina astrală a cabaliștilor și eterul universal al științei moderne. Dacă trăsăturile cele mai importante ale fătului nu sunt datorate imaginației mamei, cărei cauze ar atribui Magendie formarea unor solzi cornoși, a unor coarne de țap și a unor fire de păr asemănătoare blănii pe care le-am putut observa în cazurile de mai sus de malformații abominabile? Cu siguranță nu exista niciun germene latent

²⁴⁹ Henry More, *Immortality of the Soul*, p. 399.

al acestor trăsături distinctive ale regnului animal capabile să se dezvolte sub impulsul brusc al unui capriciu maternal. Pe scurt, singura explicație posibilă este cea oferită de adepții științelor oculte.

Înainte să renunțăm la acest subiect am dori să mai spunem câteva cuvinte referitoare la cazurile în care capul, brațele sau mâinile nu erau prezente, deși corpul copilului avea în rest o formă perfect normală. Care este structura trupului copilului la naștere? Chimistii ne vor spune că trupul este alcătuit din câteva kilograme de gaz solidificat și câteva grame de reziduuri ca de cenușă, puțină apă, ceva oxigen, hidrogen, azot, acid carbonic, puțin calciu, magneziu, fosfor și alte câteva minerale, asta e tot! Dar de unde provin aceste substanțe? Cum au ajuns împreună? Cum se face că aceste particule, despre care domnul Proctor ne spune că provin din „străfundurile spațiului care ne înconjoară din toate părțile”, dobândesc forma ființei umane? Am văzut că este inutil să punem această întrebare școlii al cărei reprezentant ilustru este Magendie, deoarece acesta mărturisește că nu știe nimic despre nutriție, despre digestie sau despre sistemul circulator al fătului; iar fiziologia ne învață că atât timp cât ovulul este conținut în foliculul Graaf, acesta este parte integrantă din structura de ansamblu a mamei. La ruperea acestui folicul, ovulul devine aproape la fel de independent de ea pentru formarea trupului viitoare ființe ca germenul unui ou de pasăre după ce mama l-a depozitat în cuib. Există cu siguranță puține aspecte științifice demonstrate care să vină să contrazică ideea că relația dintre copilul embrionar și mamă este foarte diferită de cea dintre un chiriaș și casa în care locuiește, adăpost de care depinde pentru starea sa de sănătate și confort. După Democrit, sufletul²⁵⁰ provine din agregarea atomilor, Plutarh descriind filozofia sa după cum urmează: „Există un număr infinit de substanțe indivizibile, insensibile, fără

²⁵⁰ Prin cuvântul *suflet*, nici Democrit, și nici ceilalți filozofi nu înțelegeau conceptul de *nous* sau de *pneuma*, sufletul divin *imaterial*, ci *psihicul* sau corpul astral, ceea ce Platon numește cel de-al doilea suflet *muritor*.

Democrit

diferențe între ele, fără trăsături definitorii și care se deplasează în spațiu unde sunt împrăștiate. Atunci când se apropie unele de celelalte se unesc, se întrepătrund și formează prin agregare apa, focul, o plantă sau un om. Toate aceste substanțe pe care Democrit le numește *atomi*, datorită solidității lor, nu pot suferi nicio modificare. „Dar”, adaugă Plutarh, „nu putem face o culoare din ceva incolor și nicio substanță sau un suflet din ceva ce nu are nici suflet și nici trăsături.” Profesorul Balfour Stewart afirmă că această doctrină, în mâinile lui John Dalton, „a permis minții umane să surprindă legile care reglementează modificările chimice și de asemenea să își reprezinte fenomenele care au loc acolo”. După ce citează aprobator ideea lui Bacon că omul se află într-o perpetuă căutare a limitelor extreme ale naturii, acesta formulează un standard de conduită la înălțimea căruia el și colegii săi filozofi ar trebui să se ridice. „Bineînțeles”, spune el, „trebuie să fim foarte prudenți înainte să abandonăm o ramură a cunoașterii sau un curent de gândire ca fiind esențialmente inutil.”²⁵¹

Ce cuvinte curajoase! Dar oare câți oameni de știință le pun în practică?

Democrit din Abdera ne arată că spațiul este plin de atomi, iar astronomii contemporani ne permit să vedem cum se unesc acești atomi pentru a forma lumile și apoi rasele care le populează, inclusiv a noastră. De vreme ce am semnalat existența unei puteri a voinței umane care prin focalizarea acestor fluxuri de atomi asupra unui punct obiectiv poate crea un copil conform imaginației mamei, de ce să fie inadmisibil că exact

²⁵¹ Balfour Stewart, LL.D., F.R.S., *The Conservation of Energy*, p. 133.

aceiași putere exercitată fie și inconștient de către mamă ar putea face să dispară, printr-o inversare a respectivului flux, o parte oarecare sau chiar întregul trup al copilului care stă să se nască? Aici putem aduce în discuție problema sarcinilor false care i-au pus adesea pe gânduri atât pe medici, cât și pe pacienți. Dacă mâna, brațul și capul celor trei copii menționați de Van Helmont au putut să dispară în urma unei stări de teroare de ce să nu fie posibil ca o emoție similară, foarte intensă, să cauzeze dispariția totală a fătului în cazurile așa-numite sarcini false? Asemenea cazuri sunt rare, dar totuși există, și în plus sfidează complet eforturile științei. Cu siguranță nu există niciun dizolvant chimic în sistemul circulator al mamei care să fie atât de puternic încât să dizolve copilul fără a o distruge și pe ea. Prin urmare recomandăm analiza acestui subiect profesiei medicale, sperând că aceasta nu va adopta în masă concluzia lui Fournié, care spune: „În această succesiune de fenomene trebuie să ne rezumăm la *rolul istoricului* deoarece nici măcar nu am încercat să explicăm toate cauzele și detaliile acestor aspecte, care rămân ca mistere insondabile ale vieții, iar pe măsură ce progresăm în expunerea noastră, suntem obligați să recunoaștem că pentru noi acesta este un *domeniu interzis*.”²⁵²

În limitele capacităților sale intelectuale adevăratul filozof nu cunoaște niciun domeniu tabu și ar trebui să nu accepte nicio enigmă a naturii ca fiind impenetrabilă sau intangibilă.

Niciun adept al filozofiei hermetice și niciun spiritist nu va obiecta la principiul abstract ilustrat de Hume că *miracolele* sunt imposibile, căci dacă am lua în considerare o astfel de posibilitate ar însemna să admitem că universul este guvernat de legi particulare, și nu de legi generale. Aceasta este una din contradicțiile fundamentale dintre știință și teologie. Prima, raționând în baza experienței universale, susține că în natură există

²⁵² Fournié, *Physiologie de Systeme Nerveux*, p. 16.

o uniformitate generală, în timp ce aceasta din urmă pretinde că Spiritul Guvernator poate fi invocat și implorat să suspende legea generală pentru a se potrivi unor cazuri particulare. John Stuart Mill afirmă²⁵³: „Dacă nu credem deja în existența unor influențe supranaturale, niciun miracol nu ne poate dovedi existența lor. Miracolul în sine, considerat doar ca un fapt extraordinar, poate fi atestat într-un mod satisfăcător prin intermediul simțurilor noastre sau al unei mărturii, dar nimic nu poate dovedi vreodată că este vorba despre un miracol.

Mai există încă o ipoteză posibilă și anume că ar fi rezultatul unei cauze naturale necunoscute, și această posibilitate nu poate în niciun caz să fie eliminată în totalitate fără să lase nicio altă alternativă decât acceptarea existenței și intervenției unei ființe superioare naturii.”

Exact aceasta este convingerea pe care am căutat să o trezim în mintea specialiștilor noștri în logică și fizică. După cum spune însuși domnul Mill: „Nu putem accepta o propunere ca fiind o lege a naturii crezând în același timp într-un fapt care este în contradicție evidentă cu aceasta. Atunci este absolut necesar fie să respingem convingerea într-un asemenea fapt, fie să acceptăm ideea că ne-am înșelat, admițând legea respectivă.” Domnul Hume invocă „experiența clară și *inexorabilă*” a omenirii ca fiind cea care stabilește legile a căror acțiune face *ipso facto* miracolele imposibile. Problema rezidă în modul în care acesta utilizează calificativul *inexorabil*, presupunând astfel că experiența noastră nu se va schimba niciodată și drept consecință vom avea întotdeauna la dispoziție aceleași experiențe și observații pe care să ne fondăm raționamentele. De asemenea această opinie presupune și că toți filozofii vor avea întotdeauna aceleași fapte pe care să le examineze, părănd astfel să ignore în întregime raporturile dintre experiențele filozofice și descoperirile științifice de care am fost privați temporar. Astfel, incendiul bibliotecii din Alexandria și distrugerea cetății Ninive au privat întreaga lume timp de mai multe secole de datele necesare

²⁵³ *A system of Logic*. Ediția a opta, 1872, vol. II, p. 165.

pentru a-și forma o opinie cu privire la valoarea adevăratelor cunoștințe ezoterice și exoterice ale Antichității. Dar în ultimii ani, descoperirea pietrei de la Rosetta, a manuscriselor Ebers, D'Aubigny, Anastasi și a altor papirusuri împreună cu dezgroparea unor adevărate biblioteci înscrise pe plăcuțe de lut au deschis calea unui domeniu al cercetărilor arheologice care foarte probabil va duce la modificări radicale ale acestei „experiențe clare și inexorabile”. Autorul lucrării *Supernatural religion* remarcă pe bună dreptate că „o persoană care crede în ceva care este în contradicție cu logica inductivă doar pe baza unei presupuneri lipsite de orice dovadă este pur și simplu un credul, dar o asemenea presupunere nu poate afecta adevăratele dovezi ale chestiunii respective.”

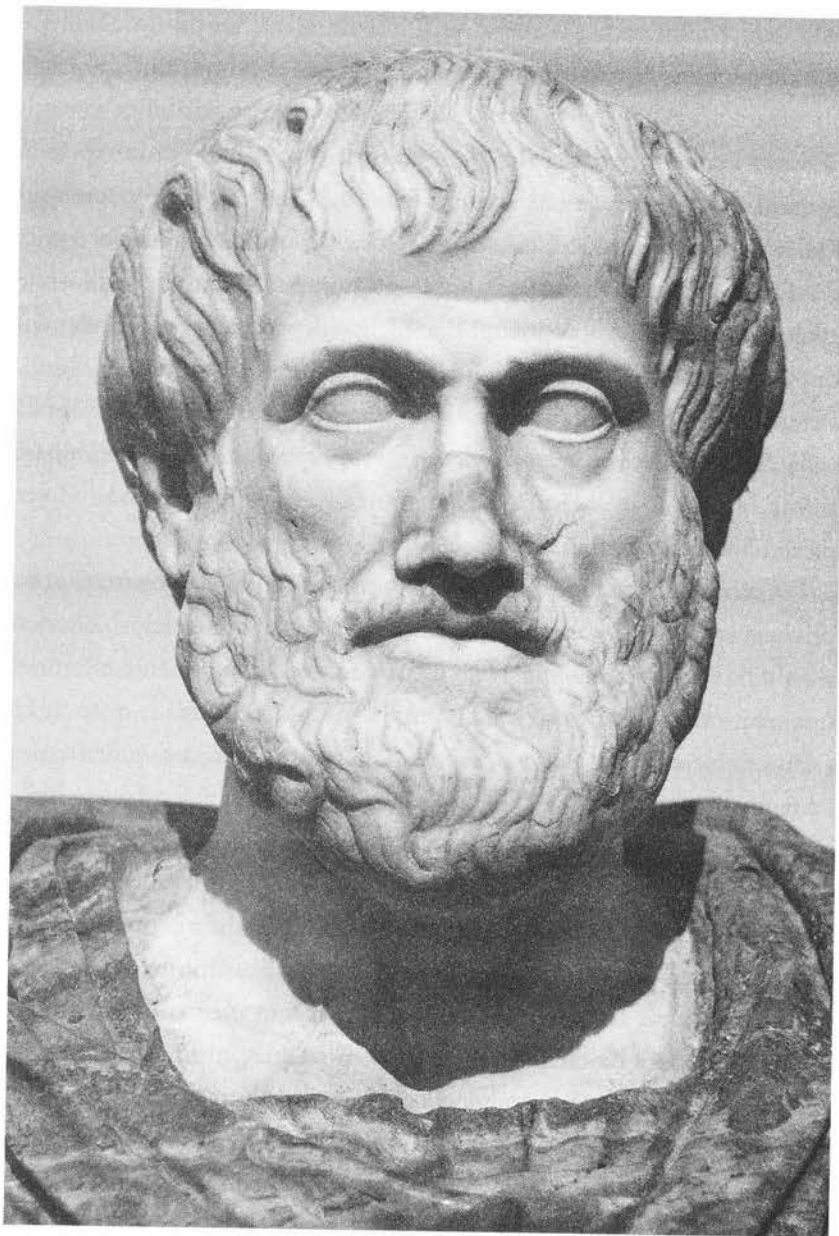
Într-o conferință a domnului Hiram Corson, profesor de literatură anglo-saxonă la Universitatea Cornell, Ithaca, New York, în fața elevilor Colegiului St. John, ținută în luna iulie 1875, acesta condamnă pe bună dreptate știința: „Există lucruri”, spune el, „pe care știința nu le va face niciodată, dar pe care în aroganța sa își dorește să le încerce. A existat un timp când Religia și Biserica și-au depășit limitele domeniului lor legitim, invadând și hărțuind domeniul Științei și impunând astfel un tribut extrem de greu asupra acesteia din urmă; dar s-ar părea că relațiile anterioare dintre ele au suferit o schimbare radicală: la rândul său Știința a trecut și ea granița invadând domeniul Religiei și al Bisericii, iar astfel, în locul unei papalități religioase, riscăm să fim supuși jugului unei papalități științifice. De fapt, suntem deja dominați de aceasta din urmă și tot așa cum în secolul al XVI-lea au existat proteste în favoare libertății intelectuale contra despotismului religios și ecleziastic, în același mod, și în acest secol al XIX-lea este nevoie de un protest: interesele spirituale și eterne ale omului necesită un pretext împotriva despotismului științific într-o continuă dezvoltare, astfel încât oamenii de știință să se limiteze la domeniul lor legitim al fenomenologiei și al condiționalului și în plus să își „reexamineze toate acțiunile scoase pe piață, pentru a se asigura clar până

la ce punct numerarul pe care îl au și în baza căruia au pus în circulație atâtea bancnote, reprezintă cu adevărat aurul pur al Adevărului”.

Dacă aceasta nu se va face de dragul științei, este posibil ca savanții să supra-evalueze capitalul de care dispun și prin urmare să întreprindă operații periculoase care să ducă la inflație. Chiar de când profesorul Tyndall a pronunțat acel discurs al său la Belfast, numeroasele replici pe care le-a primit au demonstrat că acest capital al școlii de filozofie evoluționistă de care aparține nu este nici pe departe atât de considerabil după cum presupunea majoritatea inteligentă dar neștiințifică a lumii. Pentru cineva străin de domeniul științific este destul de surprinzător să vadă cât de mare este acest domeniu pur ipotetic de care se înconjoară știința oficială și în legătură cu care oamenii de știință se laudă adesea prezentându-l drept domeniul cuceririlor lor sigure.”

Exact; dar ar trebui să adăugăm în același timp că ei le contestă acest privilegiu celorlalți, savanții protestează împotriva „miracolelor” Bisericii și repudiază în aceeași manieră fenomenele moderne. În prezența mărturiei unor autorități științifice ca de exemplu Youmans și alții care spun că știința modernă trece printr-o fază de tranziție ar părea că a venit vremea ca oamenii să înceteze să considere anumite lucruri ca fiind incredibile doar pentru că sunt minunate și doar pentru că sunt contrare a ceea ce ei sunt obișnuiți să considere drept legi universale. Există mulți gânditori serioși în secolul nostru care dorind să răzbune amintirea unor martiri ai științei cum ar fi Agrippa, Palissy și Cardan, totuși nu reușesc să facă aceasta, neavând la îndemână mijloacele necesare pentru a le înțelege corect ideile. Aceștia cred în mod eronat că neoplatoniștii acordau o mai mare atenție filozofiei transcendente decât științei exacte.

„Insuccesele care pot fi adesea constatate în cazul lui Aristotel”, remarcă profesorul Draper, „nu sunt o dovadă a inconstanței metodei sale, ci mai degrabă a valorii acesteia. Sunt practic insuccese care rezultă din

Aristotel

aspirația către o suficiență a faptelor.”²⁵⁴

Ce fapte? am putea întreba. Nu ne putem aștepta de la un om de știință să admită vreodată că aceste fapte pot fi furnizate de științele oculte, de vreme ce el nu crede în aceasta. Totuși, este posibil ca viitorul să demonstreze acest adevăr. Aristotel le-a lăsat oamenilor de știință metoda sa inductivă drept moștenire, dar atât timp cât aceștia nu o vor completa cu „universalii lui Platon”, vor suferi mai multe „insuccese” decât marele învățător al lui Alexandru. Universalii sunt o chestiune de credință doar atât timp cât nu pot fi demonstrați rațional în baza unei experiențe continue. Cine dintre filozofii noștri actuali poate demonstra cu ajutorul chiar al acestei metode de inducție că anticii *nu* erau în posesia unor asemenea demonstrații ca rezultat al studiilor lor ezoterice? Propriile lor negații, lipsite cum sunt de dovezi, atestă suficient că aceștia nu sunt atât de fideli metodei de inducție pe cât se laudă. Obligați cum sunt să își bazeze teoriile, *nolens volens*, pe fundația filozofilor antici, descoperirile lor moderne sunt doar vlăstarele semințelor plantate de aceștia. Și totuși chiar și aceste descoperiri sunt în general incomplete dacă nu chiar zadarnice. Cauza lor este învăluită în întuneric, iar efectul lor ultim neprevăzut. „Nu suntem în măsură”, spune profesorul Youmans, „să considerăm teoriile din Antichitate drept erori discreditate, nici teoriile actuale ca fiind definitive. Trupul viu și în continuă transformare al adevărului n-a făcut decât să își modifice tegumentele antice în direcția unui progres către o stare mai înaltă și mai viguroasă.”²⁵⁵ Acest limbaj, aplicat în domeniul chimiei moderne de către unul din primii chimiști filozofi și unul dintre cei mai entuziaști autori științifici ai zilelor noastre, ne arată starea de tranziție în care se află știința modernă, dar ceea ce este adevărat pentru chimie este și pentru științele sale surori. Încă din zorii spiritismului, medicii și patologii sunt mai dispuși ca niciodată să îi considere pe mari

²⁵⁴ Draper, *Conflict between Religion and Science*, p. 22.

²⁵⁵ Edward L. Youmans, M.D., *A Class-book of Chemistry*, p. 4.

filozofi precum Paracelsus și Van Helmont drept trișori superstițioși și șarlatani, ridiculizând noțiunile lor despre *arheu* sau *anima mundi* precum și importanța pe care aceștia o acordă cunoașterii structurii astrelor. Și totuși ce progrese substanțiale a făcut medicina din epoca în care Lord Bacon a clasificat-o între științele *speculative*?

Filozofi ca Democrit, Aristotel, Euripide, Epicur sau mai degrabă biograful său, Lucrețiu, Eschil și alți autori antici, pe care materialişti sunt atât de dornici să-i citeze drept autorități opozante visătorilor platonişti, erau doar teoreticieni și nu adepți. Aceștia din urmă, atunci când scriau ceva, își vedeau apoi operele arse de plebea creștină sau erau nevoiți să le redacteze în termeni inteligibili doar inițiaților. Cine dintre detractorii lor moderni poate garanta că știe tot ce știau și ei? Diocletian, singur, a ars bibliotecii întregi de volume despre „artele secrete”, niciun manuscris referitor la arta de a face aur sau argint nu a scăpat mâniei acestui tiran barbar. Artele și civilizația atinseseră o asemenea dezvoltare în epoca pe care în zilele noastre ne place s-o numim arhaică încât putem afla prin intermediul lui Champollion că Athothi, cel de-al *doilea* rege al *primei* dinastii, scrisese o lucrare despre anatomie în timp ce regele Necho redactase un întreg volum despre astrologie și astronomie. Blantus și Cynchrus erau doi geografi erudiți ai acelei epoci pre-mozaiice. Elian vorbește despre egipteanul Iachus, a cărui amintire a fost venerată timp de secole pentru minunatele sale realizări în domeniul medicinei. Acesta a împiedicat proliferarea mai multor epidemii doar cu ajutorul *fumigațiilor*. Există o lucrare a lui Apollonide, intitulată *Oropios*, menționată de Theophilus, patriarhul din Antiohia, care se intitula *Cartea Divină* și conținea biografia secretă și originea tuturor zeilor egipteni. De asemenea, Ammianus Marcellinus vorbește despre un tratat secret în care se menționa *vârsta exactă a taurului Apis* – cheia numeroaselor mistere și a calculelor ciclice. Ce s-a petrecut cu toate aceste cărți? Cine știe oare ce comori ale învățaturii conțineau ele? Un singur lucru știm sigur și anume că vandalii

Scene din Capela lui Isis, Templul lui Hathor, de la Lunet, înfățișând zei egipteni

păgâni și creștini au distrus aceste comori literare *oriunde le-au găsit* și că împăratul Alexandru Severus a străbătut întregul Egipt pentru a aduna cărțile sacre de misticism și mitologie prădând toate templele în calea sa; că etiopienii – în pofda antichității demonstrate a cunoștințelor egiptenilor în domeniul artelor și al științelor – au pretins că au prioritate asupra lor și a învățăturilor acestora, fapt de altfel posibil deoarece aceste învățături existau deja în India încă din zorii umanității. Mai știm de asemenea că Platon a învățat mai multe secrete în Egipt decât i s-a permis să menționeze și că dacă este să ne luăm după Champollion, toate aspectele folositoare și științifice din opera lui Aristotel, atât de apreciată în zilele noastre de adepții moderni ai inducției – i se datorează *divinului* său maestru. De asemenea, știm că în mod logic, de vreme ce Platon a împărtășit secretele profunde pe care le învățase de la preoții egipteni, discipolilor săi inițiați pe cale orală – aceștia la rândul lor transmițându-le adepților din generație în generație – aceștia din urmă știu mai mult despre puterile oculte ale naturii decât filozofii din ziua de azi.

Este cazul să menționăm aici operele lui Hermes Trismegistos. Cine le-a citit sau mai degrabă câți au avut ocazia să le citească așa cum existau acestea în sanctuarele egiptene? În lucrarea sa *Mistere egiptene*, Iamblichos

îi atribuie lui Hermes 1.100 de volume, în timp ce Seleucus numără nu mai puțin de 20.000 de lucrări scrise de el înainte de perioada lui Menes. Eusebiu a văzut doar patruzeci și două din acestea „pe vremea sa”, spune el, iar ultimul dintre cele șase tratate de medicină se referea la această artă, așa cum a fost ulterior practică în epocile cele mai întunecate.²⁵⁶ Diodorus spune că cel mai în vârstă dintre legislatorii Mnevis, cel de-al treilea succesor al lui *Menes*, a fost cel care le-a primit de la Hermes.

DOMENIUL PSIHOLOGIC APARENT NEEXPLOLAT

Dintre manuscrisele care ne-au parvenit majoritatea sunt retraduceri latine din traduceri grecești realizate în special de către neo-platonști după lucrările originale păstrate de unii adepți. Marcilius Ficinus, care a fost primul care le-a publicat la Veneția în 1488, ne-a pus la dispoziție doar fragmente, iar cele mai importante porțiuni par să fi fost fie trecute cu vederea fie omise în mod voit deoarece era prea periculos să fie publicate în acele vremuri ale *Auto da fê*. Așa încât acum, când un cabalist - care și-a dedicat întreaga viață studiului ocultismului și a descoperit marele secret - se

²⁵⁶ Sprengel, în lucrarea sa *History of Medicine*, îl prezintă pe Van Helmont ca fiind dezgustat de șarlatania și presupunerile ignorante ale lui Paracelsus. „Lucrările acestuia din urmă”, spune Sprengel, „pe care el (Van Helmont) le citise cu atenție, au trezit în ființa sa un spirit revoluționar, dar acestea singure nu i-au fost de ajuns deoarece erudiția și judecata sa erau infinite superioare celor ale autorului respectiv; îl *disprețuia* pe acest *nebulos egoist*, pe acest vagabond ignorant și ridicol care adesea părea să fi dat în nebunie”. Această afirmație este în întregime falsă. Avem în fața noastră chiar operele lui Van Helmont care îl contrazice. În binecunoscuta dispută dintre cei doi scriitori, Goclenius, un profesor din Marburg care susținea eficiența balsamului simpatic descoperit de Paracelsus pentru vindecarea tuturor rănilor și Părintele Robert, un lezuit care condamna toate aceste leacuri atribuindu-le diavolului, Van Helmont și-a asumat sarcina de a rezolva această dispută. El a spus că motivul pentru care a intervenit a fost acela că asemenea dispute „îl afectau pe Paracelsus ca descoperitor al lor precum și pe *el însuși ca discipol al său*” (vezi *De Magnetica Vulner*).

aventurează să remarce că doar *Cabala* conduce la cunoașterea Absolutului în Infinit și a Indefinitului în Finit, este luat în derâdere de cei care deoarece știu că este imposibil să se facă pătrat dintr-un cerc în sens fizic, neagă faptul că ar fi posibil să se realizeze aceasta într-un sens metafizic.

Psihologia, conform celor mai mari autorități în materie, este un domeniu al științei aproape necunoscut până în prezent. După Fournié, unul dintre specialiștii francezi, doar niște simple extracte, părțile cele mai importante părând să fi fost fie neglijate, fie omise intenționat, ca fiind prea periculoase să fie publicate în acele zile ale *auto da fê*-urilor. Astfel, în prezent, când un cabalist care și-a dedicat întreaga viață studiului ocultismului și a dobândit astfel marele secret, se hazardază să afirme că doar *Cabala* duce la cunoașterea absolutului în infinit și a infinitului în finit, el este luat în derâdere de cei care, doar pentru că știu că este imposibil să atingi cuadratura cercului din punct de vedere fizic, neagă posibilitatea acestei realizări în sens metafizic.

Conform celor mai mari autorități în domeniu, psihologia era o ramură a științei aproape necunoscută până în prezent. După Fournié, unul dintre erudiții săi, fiziologia se află într-un impas evident. Acesta scrie următoarele în prefața la lucrarea sa *Physiologie du Système Nerveux*: „Am ajuns să ne dăm în sfârșit seama că nu doar fiziologia creierului ne este necunoscută, ci de asemenea nu știm nimic despre *fiziologia sistemului nervos per ansamblu*.” Chimia a fost în întregime restructurată în ultimii câțiva ani, prin urmare, la fel ca toate noile științe, este ca un copil care nu stă foarte bine pe picioarele sale. Geologia nu a reușit încă să-i spună antropologiei de cât timp există omul. Astronomia, cea mai *exactă* dintre științe, încă tatonează și face investigații în ceea ce privește energia cosmică și multe alte chestiuni la fel de importante. Cât despre antropologie, domnul Wallace ne spune că există o mare diferență de opinii în privința unora dintre aspectele vitale cu privire la natură și la originea omului. Mai mulți medici celebri s-au pronunțat afirmând că medicina nu este

nimic mai mult decât o speculație științifică. Pretutindeni doar lacune, nădărmă perfecțiune. Atunci când îi privim pe acești oameni, care plini de seriozitate tatonează în întuneric pentru a găsi verigile lipsă ale lanțului lor întrerupt, ne par precum niște oameni care ies dintr-o prăpastie fără fund, fiecare pe drumul său. Și fiecare dintre aceste drumuri ajunge pe marginea unui abis pe care nu-l pot explora.

Pe de o parte le lipsesc mijloacele pentru a ajunge în profunzimile ascunse, și pe de altă parte sunt împinși înapoi la fiecare încercare de paznici invidioși care nu îi lasă să treacă. Astfel, ei continuă să studieze forțele inferioare ale naturii, informând din când în când publicul cu privire la *marile* lor descoperiri. Oare nu s-au aruncat ei recent asupra studiului forței vitale pentru a-i defini rolul în acest joc al corelațiilor între forțele fizice și forțele chimice? Ba da, chiar asta au făcut. Dar dacă îi întrebăm de unde provine această forță vitală și cum se face că ei, cei care credeau atât de ferm, doar cu puțin timp în urmă, că materia este destructibilă și poate muri, au ajuns în prezent să fie la fel de convingși că nu este așa, dar sunt totuși incapabili să ne spună mai multe despre subiect? Cum se face că în acest caz, la fel ca în multe altele, sunt obligați practic să se întoarcă la o doctrină pe care Democrit o susținea cu două mii patru sute de ani în urmă?²⁵⁷ Dacă îi veți întreba vă vor răspunde: „Creația sau distrugerea materiei, creșterea sau diminuarea acesteia se află *dincolo de domeniul științific* ... căci domeniul acesteia se limitează în întregime la modificările din cadrul materiei ... domeniul științei este limitat de cadrul acestor modificări – creația și anihilarea se află în afara domeniului său.”²⁵⁸ O, nu! Acestea din urmă se află doar în afara domeniului *savanților* materialști. Dar de ce să afirmăm același lucru și despre știință? Dacă ei spun că „forța nu poate fi distrusă decât de aceeași putere care a creat-o”,

²⁵⁷ Democrit spunea că nimic nu se naște din nimic, prin urmare nu există vreun lucru care să se poată reduce vreodată la *nimic*.

²⁵⁸ J. Le Conte, *Correlation of Vital with Chemical and Physical Forces*, apendice.

aceasta nu înseamnă oare că ei admit în mod tacit existența unei asemenea *puteri* și prin urmare nu au *niciun drept* să pună obstacole în calea celor care fiind mai îndrăzneți decât ei încearcă să treacă *dincolo* și constată că nu pot face aceasta decât *ridicând Vălul lui Isis*?

Totuși, printre toate aceste domenii incipiente ale științei trebuie să existe măcar unul desăvârșit! Am auzit ropote de aplauze, „la fel de puternice precum o cascadă”, relativ la descoperirea protoplasmei. Dar vai! Când am început să citim cărțile domnului Huxley, eruditul părinte al acestei nou-născute descoperiri, am găsit acolo o mărturisire: „Strict teoretic, este adevărat că analiza chimică ne poate spune *foarte puțin sau chiar nimic* în mod direct referitor la structura materiei vii și ... nu este mai puțin adevărat că **NU ȘTIM NIMIC** despre elementele componente ale unui corp, oricare ar fi acesta!”

Într-adevăr, o mărturisire tristă. S-ar părea deci că metoda inductivă a lui Aristotel este până la urmă insuficientă în foarte multe cazuri. S-ar explica astfel și motivul pentru care acest filozof modern, în pofida analizei atente a elementelor particulare înainte de a trece la cele universale, a afirmat totuși că pământul se află în centrul universului, în timp ce Platon, care aparent se pierduse în meandrele „divagațiilor” pitagoreice și care vorbea de principiile generale, era la curent cu sistemul heliocentric. Putem foarte ușor să dovedim acest fapt utilizând respectiva metodă inductivă în beneficiul lui Platon. Știm că legământul *sodalian* al inițiatului în marile Mistere îl împiedica să împărtășească lumii cunoștințele sale altfel decât în termeni voalați. „Visul vieții sale”, spune Champollion, „a fost acela de a scrie o operă în care să consemneze integral doctrinele învățate de la hierofanții egipteni; vorbea adesea despre asta, dar s-a văzut constrâns să se abțină datorită «legământului său solemn»”.

Iar acum, judecându-i pe filozofii noștri moderni după metoda opusă – și anume pornind de la *universal la particular*, și punând deoparte *savanții* luați individual pentru a-i caracteriza doar în ansamblu – ne

găsim obligați să suspectăm această respectabilă corporație de sentimente extrem de meschine față de confrății lor mai mari din timpurile străvechi. Am spune într-adevăr că aceștia par să fi meditat adânc la zicala: „Stingeți soarele, iar stelele vor începe să strălucească.”

Am auzit un academician francez, o fință de o înaltă erudiție, remarcând că și-ar sacrifica bucuros propria reputație pentru a eradica din memoria opiniei publice mulțimea de greșeli și insuccese ridicole ale colegilor săi. Dar având în vedere subiectul la care ne referim, aceste greșeli chiar trebuie să fie menționate și mai des. Va veni timpul când copiilor acestor savanți, cel puțin dacă nu vor moșteni orbirea intelectuală a scepticilor lor părinți, le va fi rușine de materialismul degradant și de îngustimea de spirit a părinților lor. Ca să folosim o expresie a venerabilului William Howitt, „Aceștia detestă noile adevăruri tot așa cum hoții și bufnițele nu suportă soarele. ... Simpla iluminare intelectuală nu poate recunoaște realizarea spirituală. Tot așa cum soarele eclipsează focul, spiritul orbește ochii intelectului.”

Există o poveste veche, foarte veche. Încă din zilele când predicatorul a scris, „ochiul nu este satisfăcut să vadă și nici urechea să audă”, savanții s-au comportat ca și cum aceste cuvinte fuseseră scrise pentru a descrie propria lor stare mentală. Cu ce fidelitate a descris inconștient Lecky, el însuși un raționalist, această tendință a oamenilor de știință de a lua în derâdere toate lucrurile noi, în descrierea sa referitoare la modul în care „oamenii educați” aud despre un miracol care a avut loc! „Când aud aceasta”, spune el, „dau dovadă de lipsă de acceptare absolută și chiar batjocoritoare, care îi face chiar să nu mai examineze nicio dovadă!” În plus, sunt atât de saturați de acest scepticism la modă încât odată ce au dat din coate pentru a intra în Academie ajung și ei la rândul lor să joace rolul persecutorilor. Aceasta este una dintre curiozitățile științei, spune Howitt. Benjamin Franklin, care fusese el însuși ținta ridiculizării din partea conașionalilor săi pentru tentativele sale de a demonstra identitatea

dintre fulger și electricitate, a devenit unul dintre membrii Comitetului de savanți de la Paris, 1778, care după ce a examinat teoriile prezentate ale mesmerismului le-a catalogat în ansamblu ca fiind pur și simplu înșelătorie!”²⁵⁹

Dacă oamenii de știință s-ar mulțumi să discrediteze noile descoperiri ar putea fi totuși scuzați în baza tendinței lor conservatoare născute dintr-un vechi obicei al studiului amănunțit, dar aceștia nu numai că au pretenții de originalitate fără nicio justificare dar de asemenea neagă cu dispreț orice afirmație că popoarele din vechime știau la fel de mult și chiar mai mult decât ei. Ce păcat că aceste cuvinte ale *Ecleziastului* nu sunt afișate în fiecare laborator științific: „Dacă este vreun lucru despre care s-ar putea spune: Iată ceva nou! Încă de mult acela era cunoscut și în veacurile dinaintea noastră.”²⁶⁰ În versetul care urmează celui pe care l-am citat, înțeleptul spune: „Nimeni nu-și mai aduce aminte de ceea ce a fost mai înainte”, această afirmație putând să explice toate noile negații. Domnul Meldrum poate să se laude cu observațiile sale meteorologice ale cicloanelor din Maurițius; domnul Baxendell, din Manchester, poate vorbi cu emfază despre curenții de convecție ai pământului, doctorul Carpenter și comandantul Maury pot trasa foarte bine traiectoria curentului ecuatorial, iar profesorul Henry ne poate arăta cum se face că vânturile încărcate de umiditate depozitează apa formând astfel pâraiașe și râuri care la rândul lor se varsă în ocean pentru a se întoarce apoi în vârful muntelui de unde au plecat. Aceasta totuși nu-l împiedică pe Koheleth să spună: „Vântul se îndreaptă către sud, apoi o ia spre nord pentru a se reîntoarce pe același circuit.”²⁶¹

„Toate râurile se varsă în mare; și totuși marea nu este plină: ele

²⁵⁹ Data este incorectă; corect este 1784.

²⁶⁰ *Ecleziast*, I:10.

²⁶¹ *Ibid.*, I 6.

continuă să curgă către locul de unde vin."²⁶²

Filozofia distribuției căldurii și umidității prin intermediul curenților ascendenți și descendenți dintre ecuator și pol este de origine foarte recentă; dar enunțul său a trecut neobservat timp de aproape trei mii de ani, în cartea care ne este cea mai familiară. Și chiar și acum, când cităm acest pasaj, suntem obligați să reamintim cititorului că Solomon era un cabalist și că în textul de mai sus el pur și simplu repetă ceea ce fusese scris cu mii de ani înaintea sa.

Neavând cunoștință de faptele știute de jumătatea mai importantă a universului, savanții moderni sunt în mod firesc incapabili să construiască un sistem filozofic care să-i satisfacă pe ei înșiși, ca să nu mai vorbim și de ceilalți. Aceștia sunt asemenea minerilor care muncesc întreaga zi și ies la suprafață numai noaptea, fiind prin urmare incapabili să aprecieze sau să înțeleagă frumusețea și gloria soarelui. Pentru ei viața se măsoară în termenii activității umane, iar viitorul nu reprezintă conform percepției lor intelectuale decât un abis al tenebrelor. Aceștia nu au deloc speranța unei eternități petrecute în cercetare, descoperiri și satisfacțiile ce decurg din acestea, pentru a îmblânzi asperitățile existenței curente; singura recompensă pe care o întrevăd pentru munca lor, în afara subzistenței zilnice, este doar o convingere vagă și lipsită de substanță că numele lor nu va fi uitat la câțiva ani după ce mormântul le va acoperi rămășițele. Pentru ei moartea înseamnă stingerea făcliei vieții și dispersia fragmentelor acestei lămpi în spațiul fără de sfârșit. În ceasul său cel din urmă, Berzelius, marele chimist, izbucnind în lacrimi, a spus aceste cuvinte: „Să nu vă mire faptul că plâng. Să nu credeți că sunt un om slab, nici că mă înspăimântă ceea ce mi-a spus medicul. Sunt gata de orice. Însă trebuie să-mi iau adio de la știință; și să nu vă îndoiiți că acesta este un mare sacrificiu pentru mine.”²⁶³

²⁶² Ibid., I 7.

²⁶³ Siljestrom, *Minnesfest ofver Berzelius*, p. 79.

REGRETELE DISPERATE ALE LUI BERZELIUS

Cât de amare trebuie să fie reflecțiile unui asemenea mare cercetător al naturii văzându-se constrâns să-și întrerupă la jumătatea drumului laborioasele sale studii, edificarea unui grandios sistem și descoperirea unui mister care eludase eforturile umanității timp de secole întregi și pe care filozoful muribund îndrăznise să spere că ar fi putut să-l rezolve! Priviți lumea științifică contemporană și îi veți vedea pe acești teoreticieni ai structurii atomilor peticindu-și robele zdrențăroase care lasă să iasă la iveală imperfecțiunea specialităților lor distinctive; priviți-i cum repară pedestalurile pe care să își pună înapoi idolii căzuți din locurile unde fuseseră adorați înainte ca această teorie revoluționară să fi fost dezgropată de John Dalton din mormântul lui Democrit! Ei își aruncă plasele în oceanul științei materialiste, văzându-și totuși firele rupte atunci când întâmpină în cale o monstruoasă și neașteptată problemă. Apele sale sunt la fel ca Marea Moartă – amare la gust, atât de dense încât de abia pot să plonjeze în adâncurile ei, cu atât mai puțin să ajungă până la fund; este o mare izolată în ale cărei ape sau pe ale cărei maluri nu există viață. Este doar o imensitate sumbră, respingătoare, fără nicio calitate, care nu produce nimic de valoare, căci orice ar genera ar fi lipsit de viață și de suflet.

A existat un timp când academicienii erudiți se amuzau care mai de care la simpla enunțare a vreunor minuni la care anticii relatau că au fost ei înșiși martori. Ce neghiobi, dacă nu chiar sârmani mincinoși și impostori, păreau aceștia în ochii unui secol atât de luminat ca acest al XIX-lea! Ce distractivi păreau ei vorbind despre cai și alte animale ale căror picioare semănau cu membrele umane! Și iată că în anul de grație 1876 îl auzim pe domnul Huxley ținând conferințe extrem de erudite în care ne vorbește despre *protohippus* care avea un antebraț aproape uman, despre *orohippus* cu cele patru degete ale sale provenind din Eocen și despre ipoteticul *pedactyl equus*, stră-unchiul dinspre mamă al calului din ziua de azi, exemplare care joacă toate un rol atât de important. Minunea

Jöns Jakob Berzelius

este astfel confirmată! Pyrrhoniștii materialişti ai secolului al XIX-lea se răzbună pe platoniştii superstițioși și pe acești naivi antediluvieni care înghițeau orice. Înainte de domnul Huxley, Geoffroy St. Hilaire citase cazul unui cal ale cărui degete erau clar separate de membrană.²⁶⁴ Atunci când anticii au vorbit despre o rasă de pigmei ce exista în Africa, au fost considerați drept mincinoși. Și totuși, asemenea pigmei perfect asemănători descrierii lor au fost

observați și examinați de un savant francez în timpul călătoriei sale în Tenda Maia, pe malurile lui Rio Grande în 1840; de Bayard Taylor la Cairo în 1874 și de domnul Bond, din Comitetul de Explorare Trigonometrică din India, care a descoperit o rasă sălbatică de pitici care trăiau în junglele din zona vestică a provinciei Galitz, în sud-vestul colinelor Palini, o rasă despre care auziseră adesea, dar pe care nimeni nu o găsise însă până atunci. „Aceasta este o nouă rasă de pigmei asemănătoare rasei africane Obongo a lui du Chaillu, rasei Akka a lui Schweinfurth și Doko a doctorului Krapf, din punct de vedere al înălțimii, înfățișării și obiceiurilor.”²⁶⁵

Herodot a fost considerat nebun când a vorbit despre un popor despre care aflase că dormea o noapte ce dura șase luni. Dacă explicăm cuvântul „dormea” ca pe un eufemism, ne va fi foarte ușor să considerăm restul drept o aluzie la noaptea polară.²⁶⁶ În lucrările sale Pliniu relatează o mulțime de fapte care până recent au fost respinse, considerate a fi rodul imaginației. Printre altele, acesta menționează o rasă de animale mici unde *masculii își alăptează puii*. Această afirmație a provocat bineînțeles râsul *savanților*.

²⁶⁴ Seance de l'Academie de Paris, 13 august 1807.

²⁶⁵ Mollien, *Voyage dans l'interieur de l'Afrique*, vol. II, p. 210.

²⁶⁶ *The Popular Science Monthly*, mai, 1876, p.110.

În lucrarea sa, *Report of the Geological Survey of the Territories*, din anul 1872, domnul C.H. Merriam descrie o specie rară și interesantă de iepuri (*Lepus Bairdi*) care locuiau în pădurile de pin în apropierea izvoarelor râurilor Wind și Yellowstone din Wyoming.²⁶⁷ Domnul Merriam a prins cinci exemplare din această rasă, „care... sunt *primii reprezentanți ai speciei prezentați lumii științifice*. Un fapt extrem de remarcabil este acela că *toți masculii au mamele și iau parte la alăptarea puilor!* ... Masculii adulți aveau mamele mari, pline cu lapte, iar părul din jurul unuia dintre mameloane era umed și lipit de corp arătând că în momentul în care fusese capturat, tocmai alăpta unul dintre pui.” În descrierea cartagineză a primelor călătorii ale lui Hanno²⁶⁸, putem găsi o amplă descriere a „unui popor sălbatic ... al cărui trup era acoperit cu păr și pe care interpreții îi numeau *gorile*, (p. 562), după cum scrie în text, rezultând foarte clar că acești sălbatici erau maimuțe. Până în secolul nostru, această descriere a fost considerată ca fiind un rod al imaginației, iar Dodwell a contestat în totalitate autenticitatea manuscrisului și a conținutului acestuia.²⁶⁹ Faimoasa *Atlantida* este considerată de ultimul comentator și traducător modern al lucrărilor lui Platon ca fiind una dintre „nobilele minciuni” ale acestuia din urmă.²⁷⁰ Chiar și sincera afirmație a filozofului din *Timaios* unde aflăm că „se spune că, pe vremea lor... locuitorii acestei insule (Poseidon) erau păstrătorii unei *tradiții* care le fusese transmisă de către strămoșii lor cu privire la existența unei insule imense numită Atlantida... etc.”²⁷¹, nu îl scutește pe marele învățător de acuzația de minciună adusă lui de „infailibila școală modernă.”

²⁶⁷ *Malte-Brun*, pp. 372-373; Herodot.

²⁶⁸ *The Popular Science Monthly*, dec., 1874, p. 252, New York.

²⁶⁹ Originalul fusese păstrat în templul lui Saturn din Cartagina. Falconer ținuse două disertații pe această temă și era de acord cu Bougainville în asocierea manuscrisului cu secolul al VI-lea î.e.n. Vezi *Ancient Fragments*, a lui Cory.

²⁷⁰ Profesorul Jowett.

²⁷¹ *On the Atlantic Island (from Marcellus) Ethiopic History*.

TRANSFORMAREA APELOR ÎN SÂNGE, UN FENOMEN NATURAL

În marea masă a celor cufundați în superstițioasă ignoranță a Evului Mediu erau doar foarte puțini adepți ai străvechii filozofii hermetice care, profitând de pe urma învățăturilor sale, au reușit să prezică descoperiri care fac mândria secolului nostru, în timp ce strămoșii înalților preoți contemporani din templul Sfintei Molecule tocmai descopereau urmele de copite ale lui Satana în cele mai simple fenomene ale naturii. Profesorul A. Wilder spune: „Roger Bacon (în secolul al XIII-lea) în tratatul său *Admirable Force of Art and Nature*, dedică prima parte a operei sale proceselor naturale. Ne dă apoi câteva indicii vagi despre praful de pușcă și face o prezicere referitoare la utilizarea aburului ca forță motoare. Mai sunt descrise aici de asemenea și presa hidraulică, clopotul de scufundare și caleidoscopul.”²⁷² Anticii vorbesc despre ape transformate în *sânge*; despre ploi de sânge, despre furtuni de zăpadă în timpul cărora pământul era acoperit pe o suprafață de mai mulți kilometri ca de o zăpadă *sângerândă*. Această cădere de particule purpurii s-a demonstrat că nu este decât un fenomen natural la fel ca toate celelalte. Este ceva ce s-a produs în mai multe epoci, dar cauza sa rămâne până în prezent un mister. De Candolle, unul dintre cei mai distinși botaniști ai acestui secol, a urmărit să demonstreze în 1825, la data la care apele lacului Morat aveau înfățișarea sângelui că acesta era un fenomen ușor de explicat. El atribuia acest fenomen creșterii și dezvoltării cu miile a unor micro-organisme semi-vegetale, semi-infuzoare pe care le numește *Oscillatoria rubescens*, și care reprezintă veriga de legătură între regnul animal și cel vegetal.²⁷³ Într-o altă parte a acestei lucrări am prezentat cazul zăpezii roșii pe care căpitanul Ross a observat-o

²⁷² *Alchemy, or the Hermetic Philosophy*.

²⁷³ *Vezi Revue Encyclopedique*, vol. XXXIII, p. 676.

în regiunile arctice. S-au scris foarte multe pagini pe această temă de către naturaliștii cei mai eminenți, dar nu există nici măcar două ipoteze la fel. Unii spun că este vorba despre „polenul unei specii de pin”, alții spun că sunt niște insecte foarte mici, iar profesorul Agardt mărturisește foarte sincer că nu știe care este cauza fenomenului și nici nu poate explica natura acestei substanțe roșiatice.²⁷⁴

Mărturia unanimă a speciei umane este considerată o dovadă irefutabilă a adevărului; și ce mărturie mai edificatoare putem găsi, decât aceea că credința fermă și de nezdruccinat în existența magiei există de mii de secole atât la popoarele civilizate, cât și la cele barbare? Doar ignoranții cred că magia contravine legilor naturii și dacă deplângem o asemenea ignoranță a popoarelor ignorante din Antichitate de ce să nu o deplângă și cei din înalta clasă a creștinilor fervenți atunci când se manifestă chiar la ei înșiși. Misterele religiei creștine nu ar rezista la un test serios cu mult mai mult decât miracolele biblice. Doar magia, în adevăratul sens al cuvântului poate să ne ofere cheia minunilor toiagului lui Aaron și acțiunile magilor faraonului care luptau împotriva lui Moise și face aceasta fără a aprecia într-un fel veridicitatea autorilor Exodului, sau fără a ține partea profetului lui Israel mai mult decât a adversarilor săi și fără a trebui să admită posibilitatea chiar și a unui caz în care „miracolele” contravin legilor naturii. Să luăm de exemplu „miracolul râului transformat în sânge”. Textul spune: „Ia-ți toiagul, și întinde-ți mina peste ape, peste râuri, peste pâraie, peste iazuri, și peste toate bălțile. Ele se vor preface în sânge.”

Nu ezităm să spunem că am văzut același lucru petrecându-se de mai multe ori la scară mai mică, dar experiențele la care am fost martoră nu s-au realizat asupra unui râu. De pe vremea lui Van Helmont care, în secolul al XVII-lea, în pofida ridicolului la care se expunea, a fost dispus să ofere explicații foarte sincere referitoare la așa-numita materializare a țiparilor,

²⁷⁴ *Bulletin de la Soc. Geograph.*, vol. VI, pp. 209-220.

broaștelor și diverselor specii de unicelulare, până la campionii generării spontane din secolul nostru se știa că o asemenea dezvoltare de germeni este posibilă fără a recurge la ajutorul magiei în contradicție cu legile naturii. Experimentele lui Pasteur și Spallanzani împreună cu controversa dintre panspermism și heterogenism – aceștia fiind discipolii lui Buffon printre care și Needham – au acaparat prea mult atenția publicului pentru a ne permite să ne îndoim că este posibilă materializarea unor ființe în condiții atmosferice de umiditate și de temperatură favorabile. Rapoartele reuniunii oficiale a Academiei de Științe de la Paris²⁷⁵ conțin mențiuni cu privire la apariții frecvente ale unor asemenea revărsări de zăpadă și apă roșie ca sângele. Aceste fenomene se numeau *lepra vestuum* și nu erau nimic altceva decât spori unicelulari ai unei specii de licheni. Primele cazuri observate au fost în anii 786 și 959, în amândoi acești ani având loc mari epidemii. Nici până în ziua de azi nu s-a stabilit dacă acești *zoocarp*i sunt plante sau animale și niciun naturalist nu ar risca să afirme cu siguranță căruia regn al naturii organice îi aparțin. La rândul lor, nici chimiștii moderni nu pot nega faptul că dezvoltarea acestor germeni poate fi mult accelerată într-un element propice, și aceasta într-un interval de timp incredibil de scurt. Dacă chimia pe de o parte a găsit mijloacele de a curăța atmosfera de acești germeni plutitori, și pe de altă parte, în condiții total opuse, poate dezvolta sau facilita multiplicarea acestor organisme, de ce să nu poată face același lucru și magicienii din Egipt „cu *vrăjitoriile* lor”? Este mult mai ușor să ne imaginăm că Moise, care după cum spune Manetho, fusese un preot egiptean și învățase toate secretele tărâmului lui Chemia, a făcut miracole conform legilor naturii, decât să admitem faptul că Dumnezeu Însuși a încălcat ordinea stabilită a propriului Său Univers.

Repetăm că am fost martorii unei asemenea transformări a apei în sânge realizată de adepții orientali. Aceasta se poate face în două moduri.

²⁷⁵ Vezi *Revue Encyclopedique*, volumele XXXIII și XXXIV, pp. 395-676.

Într-unul din cazuri experimentatorul se folosea de o *baghetă* magnetică puternic electrizată pe care o trecea pe deasupra apei conținută într-un bazin metalic, conform unui procedeu clar pe care nu avem dreptul să-l descriem mai în detaliu pentru moment; după aproximativ zece ore apa era acoperită de un fel de spumă roșiatică și care după încă două ore se transforma într-un lichen asemănător speciei *lepraria chermasina* a baronului Wrangel. Apoi, spuma a dobândit un aspect gelatinos de culoare roșie-sângerie infuzând această nuanță purpurie și apei, care, douăzeci și patru de ore mai târziu, mișuna de microorganisme vii. În cel de-al doilea experiment s-a împrăștiat pe suprafața unui pârâu noroios un praf dintr-o plantă care fusese anterior uscată la soare și măcinată. Deși aparent plantele erau duse de curent, o parte a ajuns fără îndoială pe fundul pârâului, căci în dimineața următoare apa devenise mai groasă la suprafață, fiind acoperită de ceea ce Candolle numește *Oscillatoria rubescens*, un microorganism de culoare roșu-purpuriu despre care consideră că este veriga lipsă dintre regnul vegetal și cel animal.

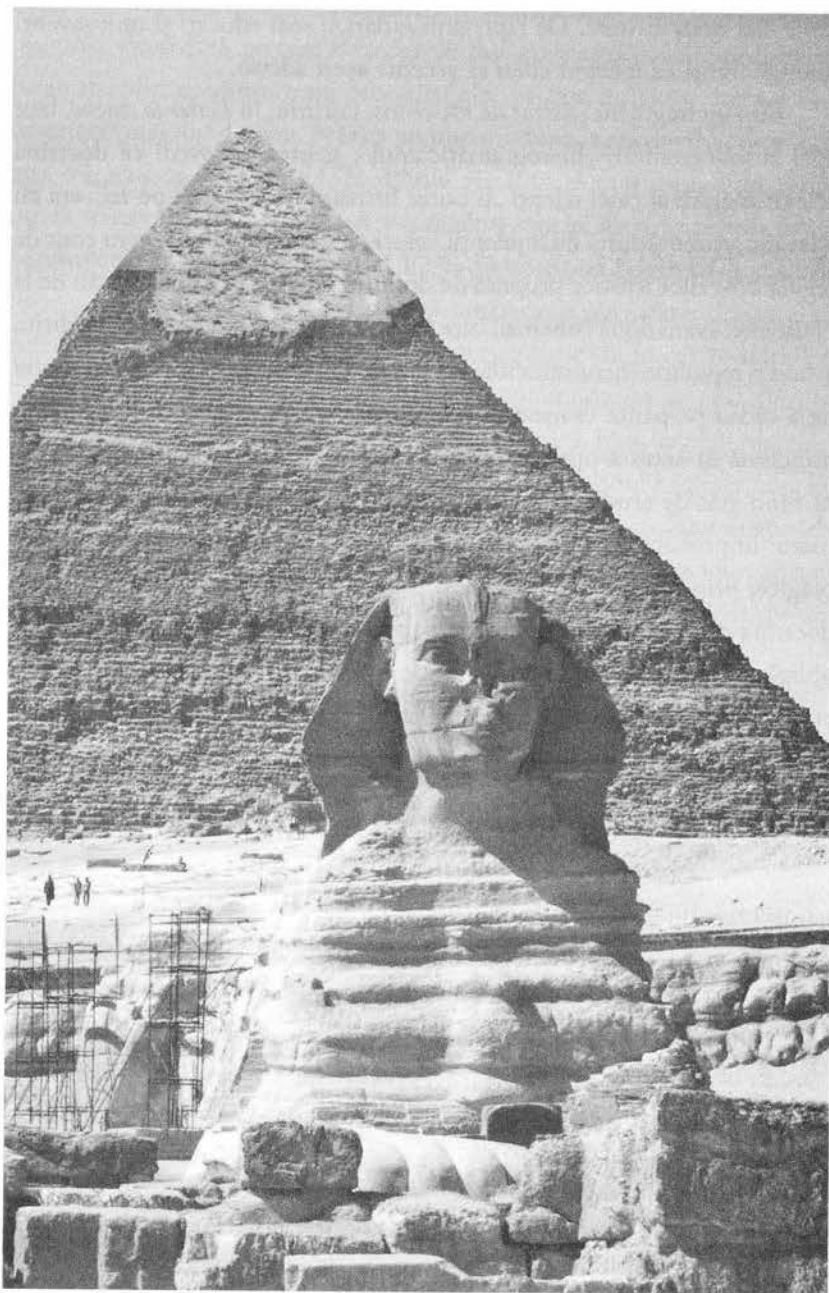
Luând în considerare exemplele de mai sus, nu înțelegem de ce erudiții alchimiști și fizicienii – *fizicieni*, le spunem noi – din perioada mozaică nu ar fi fost și ei în posesia secretului natural care să-i fi învățat cum să accelereze în câteva ore procesul de reproducere al acestei bacterii, ai cărei spori se găsesc peste tot în aer, în apă și în majoritatea țesuturilor plantelor și animalelor. *Toiagul* joacă un rol la fel de important în mâinile lui Aaron și Moise ca și în așa-numitele „spectacole de magie” ale magicienilor cabaliști ai Evului Mediu, care în prezent sunt considerate drept superstiții și înșelătorii. *Toiagul* lui Paracelsus (tridentul său cabalistic) și faimoasele baghete ale lui Albertus Magnus, Roger Bacon și Henry Kunrath nu sunt mai demne de ridicol decât bagheta electromagnetică gradată a fizicienilor noștri. Lucruri care le-ar părea absurde și imposibile șarlatanilor ignoranți și chiar și savanților secolului trecut încep acum să dobândească un vag aspect de probabilitate și în multe cazuri acela al unor

fapte clar demonstrate. De fapt, unii șarlatani mai educați și unii savanți mai ignoranți au început chiar să accepte acest adevăr.

Într-un fragment păstrat de Eusebius, Porfiriu, în *Letter to Anebo*, face apel la Choeremon, „hierogramaticianul”, pentru a dovedi că doctrina artelor magice ai cărei adepți „îi putea înspăimânta până și pe zei” era cu adevărat propovăduită de înțelepții egipteni.²⁷⁶ Acum, dacă ținem cont de regula dovezilor istorice propusă de domnul Huxley în discursul său de la Nashville, avem două concluzii care se impun. Prima este aceea că Porfiriu, având o reputație incontestabilă, un om de un înalt spirit moral, incapabil de a cădea pe panta exagerărilor, era prin urmare incapabil să susțină o minciună în această privință, și deci *nu a mințit*; a doua concluzie ar fi că fiind atât de erudit în toate domeniile pe care le menționează²⁷⁷, este foarte improbabil să fi fost influențat în opinia sa cu privire la „artele” magice, prin urmare nimeni *nu* i-a impus această opinie. În consecință, doctrina probabilităților pe care se bazează teoria profesorului Huxley ne obligă să credem: 1. Că „artele” magice au existat cu adevărat; 2. că acestea erau cunoscute și practicate de magicienii și preoții egipteni, despre care până și Sir David Brewster recunoaște că atinseseră realizări științifice remarcabile.

²⁷⁶ Porfir, *Epistola ad Anebo*, ap. Euseb. *Praep. Evangel*, v. 10; Iamblichos, *De Mysteriis Aegypti*; Porfir, *Epistola ad Anebonem Aegyptium*.

²⁷⁷ „Porfir”, afirmă *Dicționarul Clasic* al lui Lemprière, „era un om foarte erudit și conform mărturiilor din Antichitate îi depășea cu mult pe contemporanii săi în ceea ce privește cunoștințele sale de istorie, matematică, muzică și filozofie”.

CAPITOLUL XII

ABISUL DE NETRECUT

„Nu-i vei auzi niciodată pe apărătorii filozofici ai doctrinei uniformității vorbind despre *imposibilități* în natură. Ei nu spun niciodată ceea ce e de datoria lor să spună, și anume că este imposibil pentru Creatorul Universului să-și modifice lucrarea. ... Nicio teorie nu îi deranjează (pe cei din clerul englez). Chiar și cele mai distructive ipoteze, dacă sunt expuse într-un limbaj elegant, sunt luate de ei în considerare.”

Tyndall, *Conferință pe tema utilizării științifice a imaginației*

„Umanitatea va adopta o formă sau alta de religie, chiar dacă pentru asta va trebui să apeleze la această adevărată prostituție intelectuală care este *spiritismul*.”

Tyndall, *Fragments of Science*

„Însă la început trimis pe pământ ca vampir
Cadavrul tău va fi luat din mormânt ...
Și va suga sângele întregii tale rase.”

Lord Byron, *Giaour*

OAMENII DE ȘTIINȚĂ ÎȘI MĂRTURISESC IGNORANȚA

Ne apropiem acum de incinta sacră a acestui zeu Ianus – molecularul Tyndall. Să intrăm desculți. Pe măsură ce trecem de sfântul altar al templului învățaturii, ne apropiem de soarele strălucitor al sistemului *Huxleyocentric*. Să ne plecăm privirile, ca nu cumva să fim orbiți.

Am discutat despre diferitele chestiuni cuprinse în cartea de față cu o moderație similară celei pe care ne-am dori să o regăsim și noi în atitudinea menținută de lumea științifică și teologică timp de secole față de cei de la care a moștenit largile fundamente ale întregii sale cunoașteri actuale. Privind de pe margine, în calitate de spectatori, și văzând cât de multe știau anticii și cât de multe cred oamenii moderni că știu, suntem uimiți de faptul că lipsa de echitate a învățașilor noștri contemporani trece neobservată.

În fiecare zi apar noi recunoașteri ale acestui fapt din partea savanților înșiși, precum și noi critici din partea unor observatori profani bine informați. ... Într-un cotidian găsim următorul paragraf semnificativ: „Este curios să observăm cât de diverse sunt opiniile care prevalează printre oamenii de știință cu privire la unele dintre cele mai obișnuite fenomene ale naturii. Aurora boreală este un astfel de caz remarcabil. Descartes a considerat că ea se datorează unui meteorit care cade din regiunile superioare ale atmosferei. Halley a pus-o pe seama magnetismului globului terestru, iar Dalton a fost de acord cu această părere. Coates a presupus că aurora este rezultatul unui proces de fermentație a unei materii, care se degajă din pământ. Marion a considerat că este o consecință a contactului dintre atmosfera strălucitoare a Soarelui și atmosfera planetei noastre. Euler a fost de părere că aurora rezultă din vibrațiile eterului printre particulele atmosferei terestre. Canton și Franklin au privit-o ca pe un fenomen pur electric, iar Parrot a pus-o pe seama aprinderii hidrogenului și carbonului,

care emană din pământ ca rezultat al putrezirii substanțelor vegetale, și a considerat că stelele căzătoare sunt cauza inițială a acestei aprinderi. De la Rive și Oersted au tras concluzia că este un fenomen electromagnetic, însă unul pur terestru. Olmsted a bănuț că un anumit corp nebulos se învârt în jurul Soarelui și că atunci când acest corp trece prin vecinătatea Pământului, o parte din substanța sa gazoasă se combină cu atmosfera noastră, și aceasta este originea fenomenului aurorei.” Și la fel putem spune despre fiecare ramură a științei.

John Tyndall

Astfel, s-ar părea că până și în privința celor mai obișnuite fenomene ale naturii, opiniile oamenilor de știință sunt departe de a fi unanime. Nu există nici măcar un cercetător sau teolog care, fiind confruntat cu subiectul relației subtile dintre minte și materie, sau al originii și sfârșitului acestora, să nu traseze un cerc magic, deasupra căruia să scrie *teritoriu interzis*. Un cleric merge până acolo unde credința lui îi permite; deoarece, după cum spune Tyndall, „lor nu le lipsește elementul pozitiv, și anume dragostea de adevăr; dar totuși, elementul negativ, frica de greșală, este cel care predomină”. Problema este însă crezul lor dogmatic, care le îngreunează picioarele zglobii ale intelectului, precum lanțul cu bilă picioarele unui ocaș.

În ceea ce privește progresul savanților, însăși erudiția lor este stânjenită de următoarele două cauze – incapacitatea lor constitutivă de a înțelege latura spirituală a naturii și frica față de opinia publică. Nimeni nu a făcut o afirmație mai incisivă la adresa lor decât profesorul Tyndall, atunci când remarcă: „De fapt, cei mai mari lași ai zilelor noastre nu se găsesc

printre reprezentanții clerului, ci chiar între hotarele științei.”²⁷⁸ Dacă ar fi existat vreo cât de mică îndoială cu privire la aplicabilitatea acestui epitet degradant, aceasta a fost înlăturată de comportamentul profesorului Tyndall însuși; deoarece el, în discursul său de la Belfast, ca președinte al *British Association*, nu numai că a găsit în materie „promisiunea și puterea fiecărei forme și calități a vieții”, ci a și zugrăvit știința ca „smulgând de la teologie întregul domeniu al teoriei cosmologice”. Însă, fiind confruntat cu o opinie publică furioasă, el a scos ulterior o ediție revizuită a discursului său, în care și-a modificat exprimarea, înlocuind sintagma „fiecare formă și calitate a vieții” cu „întreaga viață terestră”. Aceasta este mai mult decât lașitate – este o abdicare degradantă de la principiile sale declarate. La vremea întâlnirii din Belfast, dl Tyndall avea două aversiuni favorite: teologia și spiritismul. Ce credea despre prima dintre ele a fost deja arătat; pe a doua a numit-o „o credință degradantă”. Atunci când a fost acuzat de Biserică că ar fi ateu s-a grăbit să tăgăduiască imputarea și să-și ceară iertare; însă, deoarece „centri săi nervoși” și „moleculele sale cerebrale” agitate au trebuit să se echilibreze expansionându-și forța într-o altă direcție, el s-a îndreptat împotriva spirițiștilor neajutorați (datorită fricii lor), și în cartea sa, *Fragments of Science*, le insultă credința astfel: „Umanitatea va adopta o formă sau alta de religie, chiar dacă pentru aceasta va trebui să apeleze la prostituția intelectuală a spiritismului.” Ce anomalie monstruoasă, aceea că milioane de ființe inteligente trebuie să permită să fie astfel ponegrite de către un lider al științei, care el însuși ne-a spus că „aspectul care trebuie reprimat atât în știință, cât și în afara ei este «dogmatismul!»”.

Nu vom irosi spațiul pentru a discuta pe marginea valorii etimologice a calificativului. În speranța că nu va fi adoptat de știința modernă sub numele de *tyndalism*, nu vom face decât să-i reamintim binevoitorului domn o trăsătură foarte caracteristică lui. Unul dintre cei mai inteligenți, onorabili și erudiți spirițiști pe care îi avem, autor

²⁷⁸ *On the Scientific Use of Imagination.*

nu de mic renume²⁷⁹, a categorisit această trăsătură a lui Tyndall în mod explicit ca fiind aceea de „a cocheta cu păreri opuse”. Dacă acceptăm calificativul domnului Tyndall în întreaga lui trivialitate, acesta se aplică mai puțin spirițiștilor, care sunt fideli credinței lor, decât savantului ateu, care se desprinde din îmbrățișarea iubitoare a materialismului pentru a se arunca în brațele unui teism disprețuit, numai pentru că are de câștigat din aceasta.

Am văzut modul cum Magendie mărturisește sincer ignoranța fiziologilor cu privire la cele mai importante aspecte ale vieții și cum Fournié este de acord cu el. Profesorul Tyndall recunoaște că ipoteza evoluției nu rezolvă și nici nu pretinde să rezolve misterul ultim.

Am studiat cu cea mai mare atenție celebra conferință a profesorului Huxley, *On the Physical Basis of Life*, astfel încât afirmațiile pe care le vom face în această carte cu privire la tendința gândirii științifice moderne să fie ferite de denaturarea care se datorează ignoranței. Comprimând cât se poate de mult teoria acestuia, am putea s-o formulăm astfel: Toate lucrurile sunt create din materia cosmică; diferitele forme care există sunt rezultatul diferitelor permutări și combinații ale acestei materii; materia a „devorat Spiritul”, și prin urmare Spiritul nu există; gândul este o proprietate a materiei; formele existente mor pentru ca altele să le poată lua locul; diferențele existente în cadrul unui organism sunt datorate doar variației acțiunii chimice în aceeași materie-viață, întreaga protoplasmă fiind identică.

În ceea ce privește chimia și microscopia, sistemul profesorului Huxley ar putea fi fără cusur, iar vâlva deosebită generată în întreaga lume de enunțarea acestuia poate fi înțeleasă cu ușurință. Însă defectul său este că firul logicii sale nu începe nicăieri și se termină într-un vid. El s-a folosit de materialul disponibil cum nu se putea

²⁷⁹ Epes Sargent. Vezi pamfletul său, *Does Matter Do It All?*

mai bine. Fiind dat un univers aglomerat cu molecule înzestrate cu forță activă și conținând principiul vieții în ele însele, restul este ușor; un set de forțe inerente face ca acestea să se unească sub forma lumilor, iar un altul face ca ele să devină diverse organisme de plante și animale. Însă Cine a dat primul impuls acelor molecule și le-a înzestrat cu acea facultate misterioasă de viață? Ce este această proprietate ocultă care face ca protoplasma omului, a animalului, a reptilei, a peștelui sau a plantei să se diferențieze, fiecare dând mereu naștere propriei sale specii și niciodată alteia? Și după ce trupul fizic, „fie el de ciupercă sau de stejar, de vierme sau de om”, își abandonează elementele constitutive, oferindu-le solului și aerului, ce se petrece cu viața care a înșuflețit odată carcasa?

Trebuie oare ca legea evoluției, atât de imperativă în aplicarea metodelor sale în natură, încă din vremea când moleculele cosmice pluteau libere în spațiu și până în momentul când acestea au format creierul uman, să se oprească brusc în acest moment, nefiindu-i permis să dezvolte entități și mai evolute din această „lege preexistentă a formei”? Este dl Huxley pregătit să afirme că este imposibil ca omul să atingă, după moartea fizică, o stare existențială în care să fie înconjurat de noi forme de viață vegetală și animală, rezultatul unor noi aranjamente ale unei materii acum sublimată?²⁸⁰

El recunoaște că nu știe nimic despre fenomenul gravitației, exceptând faptul că, după cum fiecare om a experimentat, așa cum „niște pietre, nesuținute, au căzut la pământ, la fel nu există niciun

²⁸⁰ În esul său, *Essay on Classification* (secțiunea XVII, pp. 97-99), Louis Agassiz, marele zoolog, remarcă: „Majoritatea argumentelor în favoarea imortalității omului se aplică în mod egal și existenței acestui principiu în alte ființe vii. Și aş putea oare să nu adaug că o viață viitoare în care omul ar fi lipsit de acea mare sursă de bucurie și îmbunătățire morală și intelectuală care rezultă din contemplarea armoniilor lumii organice ar implica o pierdere lamentabilă? Și oare nu putem considera concertul spiritual al lumilor reunite și al tuturor locuitorilor lor în prezența Creatorului lor ca fiind cea mai înaltă formă de concepție a paradisului?”

motiv să credem că orice altă piatră, într-o situație similară, nu va cădea la pământ”. Însă el respinge cu vehemență orice tentativă de a considera această posibilitate ca fiind o necesitate, și de fapt chiar spune: „Resping în totalitate și anatemizez intrusul. Faptele le cunosc, și Legea o cunosc; însă ce este această necesitate, dacă nu o umbră vană, zămislită de propria mea minte?” Dar tot ce se petrece în natură este rezultatul necesității, iar o lege odată operațională va continua să acționeze în același fel pentru un timp indefinit, până când este neutralizată de o lege opusă, de putere egală. Astfel, este firesc ca piatra să cadă la pământ, dând ascultare unei anumite forțe, și este la fel de firesc ca ea să nu cadă, sau, dacă a căzut, să se ridice din nou, dând ascultare unei alte forțe, la fel de mari, pe care dl Huxley poate să o cunoască sau nu. ... Este firesc ca un scaun să se sprijine pe podea atunci când este pus acolo, și este la fel de firesc (după cum arată mărturia a sute de martori competenți) ca acesta să se ridice în aer, neatins de nicio mână vizibilă, muritoare. Nu este oare de datoria domnului Huxley să stabilească în primul rând realitatea acestui fenomen, și apoi să inventeze un nou nume științific pentru forța din spatele acestuia?

PANTEONUL NIHILISMULUI

„Faptele le cunosc”, spune dl Huxley, „și Legea o cunosc.” Totuși, cum a ajuns el să cunoască Faptele și Legea? Prin propriile sale simțuri, fără îndoială; iar acești servitori vigilenți i-au permis să descopere suficient din ceea ce el considera a fi adevăr, pentru a construi un sistem despre care el însuși mărturisește: „pare aproape șocant pentru bunul-simț”. Dacă ar fi să acceptăm mărturia sa ca fiind baza reconstrucției generale a credinței religioase, când de fapt el nu a făcut altceva decât să producă o

teorie, atunci de ce nu merită o apreciere la fel de plină de respect mărturia cumulativă a milioane de oameni cu privire la producerea fenomenelor care îi subminează înseși fundațiile? Dl Huxley *nu este interesat* de aceste fenomene, însă milioane de oameni sunt; și, pe când el își digera „pâinea și protoplasmele de oaie”, pentru a dobândi forță în vederea unor zboruri metafizice și mai temerare, acești oameni recunoșteau familiarul scris de mână al celor dragi, trasat de mâini invizibile, și puteau discerne între prefăcătoria volatilă și experiența celor care, trăind aici și trecând prin transformarea adusă de moarte, infirmău teoria lui preferată.

Câtă vreme știința va recunoaște faptul că domeniul său se află încadrat în limitele acestor modificări ale materiei, iar chimia va atesta faptul că materia, modificându-și forma „de la starea solidă sau lichidă, la cea gazoasă”, nu face altceva decât să treacă de la vizibil la *invizibil*, și de asemenea că, trecând prin toate aceste transformări, cantitatea de materie rămâne constantă, ea (știința) nu are *niciun drept* să dogmatizeze. Știința este incompetentă în a spune *da* sau *nu*, și trebuie să cedeze terenul în favoarea unor ființe mai intuitive decât reprezentanții ei.

Cu mult deasupra tuturor celorlalte nume în Panteonul său Nihilist, dl Huxley îl plasează pe cel al lui David Hume. El estimează că marele serviciu adus de acest filozof umanității îl reprezintă demonstrația indiscutabilă a „limitelor investigației filozofice”, în afara cărora se plasează doctrinele fundamentale ale „spiritismului” și ale altor „isme”. Este adevărat că al zecelea capitol al cărții lui Hume, *Enquiry Concerning Human Understanding*, era atât de prețuit de autorul său încât considera că „pentru înțelepți și învățați” va reprezenta „stoparea definitivă a tuturor formelor de *halucinație supersticioasă*” – ceea ce pentru el era doar un termen convertibil ce reprezenta credința în fenomene care nu îi erau familiare și pe care le clasifica în mod arbitrar ca fiind miracole. Însă, după cum bine observă dl Wallace, aserțiunea lui Hume că „miracolul reprezintă o încălcare a legilor naturii” este imperfectă, deoarece presupune

în primul rând că deja cunoaștem toate legile naturii, și în al doilea rând că orice fenomen neobișnuit *este* un miracol. Dl Wallace propune ca miracolul să fie definit ca: „orice act sau eveniment care implică în mod necesar existența și mijlocirea inteligențelor supraumane”. Însă Hume însuși spune că „o experiență repetitivă și uniformă constituie dovadă”, iar Huxley, în faimosul său eseu, admite că tot ce putem ști cu privire la existența legii gravitației este că, de vreme ce oricine poate observa că pietrele nesușținute de ceva cad la sol, nu avem niciun motiv să credem că nu s-ar petrece întotdeauna același fenomen în aceleași împrejurări, ci, dimpotrivă, avem toate motivele să credem aceasta.

Dacă am fi siguri că limitele experienței umane nu ar putea fi niciodată extinse, atunci ar putea exista o fărâma de dreptate în presupunerea lui Hume că el personal este familiarizat cu tot ce s-ar putea petrece în cadrul legilor naturale, și de asemenea ar fi o scuză decentă pentru tonul disprețuitor care însoțește toate aluziile lui Huxley cu privire la spiritism. Dar, după cum reiese clar din scrierile ambilor filozofi, și anume că aceștia sunt ignoranți cu privire la posibilitățile fenomenelor psihologice, nu putem fi niciodată destul de precauți în a pune preț pe afirmațiile lor dogmatice. S-ar presupune că o persoană care își permite o asemenea critică grosolană cu privire la manifestările spiritiste s-a calificat în funcția de cenzor prin intermediul unor cursuri adecvate acestui scop; însă, într-o scrisoare adresată Societății Dialectice din Londra, dl Huxley, după ce afirmă că nu a avut timpul necesar dedicării acestui subiect și că acest subiect nu îl interesează, ne face următoarea confesiune, arătându-ne cât de șubrede sunt bazele pe care își fondează uneori savanții moderni unele opinii foarte ferme. „*Singurul caz de spiritism*”, scrie el, „*pe care am avut vreodată ocazia să-l examinez personal*, a fost cea mai ordinară înșelătorie pe care am văzut-o vreodată.”

Ce ar crede acest filozof protoplasmatic despre un spiritist care, având o singură ocazie să privească printr-un telescop, și, în acea singură ocazie i

s-ar fi făcut o farsă de către un asistent poznaș de la observator, ar denunța apoi imediat astronomia ca fiind o „credință degradantă”? Acest fapt arată că savanții de regulă sunt folositori doar pe post de colectori de fapte fizice; generalizările lor cu privire la acestea sunt adeseori mai șubrede și mult mai ilogice decât cele făcute de criticii lor laici. Și acesta este și motivul pentru care ei prezintă greșit doctrinele străvechi.

Profesorul Stewart acordă o mare considerație intuiției filozofice a lui Heraclit din Efes, care a trăit cu cinci secole înainte de Hristos, filozoful „plângător”, care a declarat că „focul a fost marea cauză și că toate lucrurile și fenomenele sunt într-o continuă curgere”. „Este clar”, spune profesorul, „că Heraclit trebuie să fi avut o concepție foarte vie cu privire la neastâmpărul înăscut al energiei Universului, o concepție cu un caracter asemănător și doar cu puțin mai imprecisă decât cea a filozofilor moderni, care consideră materia ca fiind dinamică la modul esențial.” Acesta consideră expresia *foc* ca fiind foarte vagă; și este firesc, deoarece nici prof. Balfour Stewart (care pare a fi mai puțin înclinat către materialism decât unii dintre colegii săi), nici oricare altul dintre contemporanii săi nu par să fi înțeles în ce sens a fost folosit cuvântul *foc*.

TRIPLA COMPOZIȚIE A FOCULUI

Opiniile lui Heraclit despre originea a tot ce există erau aceleași cu cele ale lui Hipocrate. Ei împărtășeau aceeași viziune cu privire la o Putere Supremă²⁸¹, și prin urmare, chiar dacă noțiunile lor referitoare la focul primordial privit ca forță materială, sau altfel spus ca fiind într-o anumită analogie cu dinamismul lui Leibnitz, ar fi fost „mai puțin precise” decât cele ale filozofilor moderni, chestiune care rămâne încă de stabilit (dacă este așa sau nu), părerile lor metafizice cu privire la acesta erau cu mult mai

²⁸¹ Diog. in Vita.

filozofice și mai raționale decât teoriile uni-direcționale ale erudiților din zilele noastre. Concepțiile lor cu privire la foc erau exact acelea ale „filozofilor-focului” de mai târziu, rozacrucienii și cei dintâi zoroastrienii. Aceștia afirmă că lumea a fost creată din foc, al cărui *Spirit Divin* era un DUMNEZEU omnipotent și omniscient. Știința a catadicsit să le confirme afirmațiile cu privire la aspectele fizice.

Heraclit - „filozoful care plânge”

Focul, în filozofiile străvechi ale tuturor timpurilor și țărilor, inclusiv în cea a noastră, a fost privit ca un principiu triplu. După cum apa este un fluid vizibil – care este totuși alcătuit din gaze ce rezidă în structura sa intimă și de asemenea în spatele tuturor principiilor naturii – în același mod, filozofii din Antichitate recunoșteau: 1. Flacăra vizibilă; 2. Focul invizibil sau astral – invizibil când este inert, însă producând căldură, lumină, forță chimică și electricitate când este activ; 3. Spiritul. Aceștia aplicau aceeași regulă fiecărui element, și totul evolua din combinațiile și corelațiile acestora, inclusiv omul, care era considerat de către ei a fi trinitar. Focul, în opinia rozacrucienilor (care erau, la rândul lor, doar succesorii teurgilor), era sursa nu numai a atomilor materiali, ci chiar a forțelor care îi energizează. Când o flacăra vizibilă se stinge, ea dispare nu numai din câmpul vizual, ci chiar și din concepția unui materialist, și aceasta pentru totdeauna. Însă filozoful hermetist o urmează „dincolo de lumea cognoscibilului, în cealaltă lume, cea a incognoscibilului”, și el găsește spiritul uman dezîntrupat, „scânteie vitală a flăcării celeste”, în Eter, dincolo de mormânt.²⁸²

Acest aspect este prea important pentru a se trece peste el fără câteva

²⁸² Vezi lucrările lui Robertus de Fluctibus și lucrarea *Rosicrucians*, de Hargrave Jennings.

comentarii. Atitudinea științei fizice cu privire la jumătatea spirituală a Cosmosului este perfect exemplificată în cadrul concepției sale grosiere despre foc. În aceasta, ca de altfel în oricare altă ramură a științei, filozofia ei nu conține niciun punct forte: totul este rahitic și anemic. Lucrările unor autorități în știință, care abundă în mărturii umilitoare, ne dau dreptul să afirmăm că baza lor de susținere este atât de instabilă, încât în orice clipă o nouă descoperire, făcută de unul dintre ai lor, poate să le distrugă proptelele și să-i facă pe toți să cadă grămadă! Sunt atât de nerăbdători să elimine Spiritul din concepțiile lor, încât, după cum spune Balfour Stewart, „Există o tendință de a ne precipita către polul opus și de a face uz în mod excesiv de concepțiile strict fizice.” El mai face un avertisment de actualitate, spunând: „să fim atenți ca, evitând-o pe Scilla, să nu cumva să ne rezezim către Caribda. Și asta deoarece Universul are mai mult decât un singur punct de vedere și probabil că există regiuni ale sale care nu își dezvăluie comorile nici celor mai hotărâți fizicieni înarmați numai cu kilograme, metri și ceasuri standard.”²⁸³ În altă parte, profesorul mărturisește: „Nu știm nimic sau aproape nimic cu privire la structura ultimă și la proprietățile materiei, fie ea organică sau anorganică.”

În ceea ce privește cealaltă mare întrebare – găsim la Macaulay o declarație și mai puțin lipsită de rezerve: „La întrebarea «ce se petrece cu omul după moarte» – nu credem că un european foarte educat, lăsat să raționeze după pofta inimii, are mai multă dreptate decât un indian din tribul Blackfoot („Picioare Negre”). Niciuna dintre numeroasele științe în care îi întrecem pe indienii Blackfoot nu reușește câtuși de puțin să facă lumină asupra stării sufletului după ce viața trupească se stinge. Cu adevărat, toți filozofii, străvechi și moderni, care au încercat, fără ajutorul revelației, să dovedească nemurirea omului, de la Platon la Franklin, se pare că au eșuat în mod lamentabil.”

²⁸³ Profesorul B. Stewart, *Conservation of Energy*.

Există revelații ale simțurilor spirituale ale omului care pot fi mult mai de nădejde decât toate sofismele materialismului. Ceea ce în ochii lui Platon și ai discipolilor săi era o demonstrație și un succes este considerat acum a fi revărsarea unei filozofii nelegitime și un eșec. Metodele științifice sunt inversate. Mărturia oamenilor de demult, care erau mai aproape de adevăr, deoarece erau mai aproape de spiritul naturii – unicul aspect în care Divinitatea se lasă observată și înțeleasă – laolaltă cu demonstrațiile lor sunt respinse. „Speculațiile” lor – dacă este să le dăm crezare gânditorilor moderni – nu sunt altceva decât expresia unei redundanțe a părerilor nesistematice ale unor oameni ce nu erau familiarizați cu metoda științifică a secolului prezent. Ei își bazau în mod nebunesc puținul pe care îl cunoșteau din fiziologie pe știința psihologică, ce era bine demonstrată, în vreme ce învățatul zilelor noastre își fundamentează psihologia – materie în care se declară total ignorant – pe fiziologie, care pentru el este deocamdată o carte închisă și care nu are nici măcar o metodă proprie, după cum ne spune Fournié. În ceea ce privește ultima obiecție din argumentația lui Macaulay, Hipocrate a răspuns, cu mai multe secole în urmă: „Întreaga cunoaștere, toate artele se regăsesc în natură”, spune el; „dacă îi punem întrebările potrivite, ea ne va revela adevărurile cu privire la toate acestea și la noi înșine. Ce este oare natura în acțiune dacă nu însăși Divinitatea care își manifestă prezența? Cum trebuie s-o interogăm și cum trebuie ea să ne răspundă? Trebuie să acționăm cu credință, cu încredințarea fermă că vom descoperi în cele din urmă întregul adevăr, și natura ne va face cunoscut răspunsul ei prin simțul nostru interior, iar cu ajutorul cunoașterii noastre, a unei arte sau a unei științe, ne revelează adevărul atât de clar încât orice îndoială ulterioară devine imposibilă.”²⁸⁴

²⁸⁴ Cabanis, *Histoire de la Médecine*.

DEFINIȚIA INSTINCTULUI ȘI A RAȚIUNII

Astfel, în cazul de față, instinctul indianului Blackfoot al lui Macaulay este mai demn de încredere decât rațiunea cea mai instruită și mai dezvoltată, în ceea ce privește simțul interior al omului, care îl asigură de nemurirea sa. Instinctul este înzestrarea universală a naturii de către Spiritul Divinității însăși; rațiunea este rezultatul dezvoltării gradate a constituției noastre fizice, o evoluție a creierului nostru fizic adult. Instinctul, ca scânteie divină, pândește în centrul nervos inconștient al moluștei ascidiene și se manifestă într-o primă fază de acțiune a sistemului său nervos în ceea ce fiziologul numește acțiune reflexă. Acesta există la clasele cele mai joase de animale acefale precum și în cele care au capete clar formate; crește și se dezvoltă în conformitate cu legea evoluției duble, atât fizic, cât și spiritual; și, intrând în etapa conștientă a dezvoltării și a progresului în cadrul speciilor cefalice care sunt deja înzestrate cu ganglioni aranjați simetric, această acțiune reflexă, fie că oamenii de știință o numesc automată – așa cum este la speciile inferioare – sau instinctivă – așa cum apare la organismele mai complexe, care acționează sub ghidarea simțurilor și a stimulului care se naște în urma unor senzații distincte – este în continuare una și aceeași. Este instinctul divin aflat în dezvoltare neîncetată. Acest instinct al animalelor, care acționează din momentul nașterii lor, fiecare după orânduirea stabilită de natură și care, cu excepția accidentelor generate de un instinct mai înalt decât al lor, știu cum să-și poarte de grijă fără greș – acest instinct poate fi numit, de dragul definirii exacte, automat; însă el trebuie să aibă, fie în interiorul animalului care îl posedă, fie în afara acestuia, inteligența a ceva sau a cuiva care să-l ghideze.

Această credință, în loc să se bată cap în cap cu doctrina evoluției și a dezvoltării gradate ce este susținută de savanții eminenți ai zilelor noastre, o simplifică și o completează. Ea ne poate dispensa fără dificultate de ideea creării speciale a fiecărei specii în parte, deoarece acolo unde primul

loc trebuie să-i fie acordat unui spirit fără formă, forma și substanța materială sunt de importanță secundară. Fiecare specie perfecționată în cadrul evoluției fizice nu face altceva decât să ofere posibilități și mai mari inteligenței directoare de a acționa în cadrul sistemului nervos.

Un artist își poate exprima mai bine armoniile interioare la un pian regal Erard decât la o spinetă din secolul al XVI-lea. Prin urmare, dacă acest impuls *instinctiv* a fost imprimat direct asupra sistemului nervos al primei insecte, sau dacă fiecare specie și l-a dezvoltat în mod gradat prin copierea sa instinctivă de la alte specii asemănătoare, după cum o afirmă doctrina mai avansată a lui Herbert Spencer, este irrelevant în ceea ce privește subiectul de față. Întrebarea se referă doar la evoluția *spirituală*. Și dacă ar fi să respingem această ipoteză ca neștiințifică și nedemonstrată, atunci aspectul fizic al evoluției va trebui să fie la rândul său abandonat, deoarece ambele sunt la fel de nedemonstrate, iar intuiției spirituale a omului nu îi este permis să le pună de acord, sub pretextul că „este nefilozofic”. Fie că vrem, fie că nu, va trebui să revenim la vechea întrebare din *Simpoziaca*, a lui Plutarh și anume: ce a fost mai întâi, oul sau găina?

Acum, când autoritatea aristotelică este zguduită din temelii de cea a lui Platon, iar oamenii noștri de știință resping orice autoritate – ba chiar o urăsc, cu excepția propriei lor autorități, acum când înțelepciunea colectivității umane a ajuns la cel mai scăzut nivel, umanitatea, condusă de știința însăși, revine în mod inevitabil la punctul de pornire al celor mai vechi filozofii. Găsim această idee a noastră exprimată perfect de un scriitor în revista *Popular Science Monthly*. „Dumnezeii sectelor și ai diverselor grupări spirituale”, spune Osgood Mason, „poate că se văd lipsiți de venerația ce le era acordată în mod obișnuit, însă, între timp, a apărut ceva nou la orizont, cu o lumină mai blândă și mai pacifică, și anume concepția, oricât de imperfectă ar fi ea, a existenței unui suflet activ atotpătrunzător – «Sufletul Suprem», Cauza, Divinitatea, nerevelată prin forma sau vorbirea umană, dar umplând și inspirând toate sufletele

din întregul Univers, după măsura fiecăruia; *templul acestuia este Natura*, iar adorarea sa, admirația.” Acesta este platonism pur, budism, precum și viziunea exaltată a arienilor, cei dintâi care zeificau natura. Și aceasta este și expresia concepției fundamentale a oricărui teozof, cabalist și ocultist în general. Dacă o comparăm cu citatul din Hipocrate, pe care l-am dat mai sus, vom găsi în el exact același gând și spirit.

Dar să revenim la subiect. Copilului îi lipsește rațiunea, aceasta fiind latentă în el, iar între timp el îi este inferior animalului și instinctului ca atare. El se va arde sau se va îneca înainte de a afla că focul și apa sunt distructive și deci periculoase pentru el, în vreme ce un pisoi le va evita pe ambele în mod instinctiv. Micul instinct pe care copilul îl are se estompează pe măsură ce rațiunea sa se dezvoltă pas cu pas. Poate am putea obiecta că instinctul nu poate fi un dar spiritual, deoarece animalele îl posedă într-un grad mult mai înalt decât oamenii, iar animalele *nu au suflet*. O astfel de credință este eronată și se bazează pe fundamente foarte subrede. Ea provine din faptul că natura interioară a animalului poate fi înțeleasă chiar mai puțin decât cea a omului, care este înzestrat cu vorbire și își poate demonstra puterile psihologice.

Însă ce alte dovezi decât cele *contra* avem că animalul nu are un suflet care supraviețuiește, fiind poate chiar nemuritor? Pe baze strict științifice, putem aduce o mulțime de argumente atât *pro*, cât și *contra*. Mai exact, nici omul, nici animalul nu poate oferi confirmarea sau infirmarea supraviețuirii sufletului său după moarte. Din punctul de vedere al experienței științifice, este imposibil să privim prin prisma legilor exacte ale științei ceva care nu are o existență obiectivă. Însă Descartes și Bois-Raymond și-au epuizat imaginația cu privire la acest subiect, iar Agassiz nu a putut să conceapă o existență viitoare pe care să nu o împărtășim cu animalele pe care le-am iubit și chiar cu regnul vegetal care ne înconjoară. Iar a crede, de exemplu, că un răufăcător fără inimă și cu sânge rece este înzestrat cu un spirit nemuritor, în timp ce câinele cel nobil și onest,

adeseori plin de abnegație până la moarte, care îl protejează pe copilul sau pe stăpânul pe care îl iubește, punându-și în pericol propria-i viață și care nu îl uită niciodată, ci moare de foame pe mormântul său, ei bine, acest animal, în care simțul justiției și al generozității este uneori dezvoltat într-un grad extraordinar, este pur și simplu anihilat, este suficient ca să ne facă să ne revoltăm împotriva presupusei justiții a Cauzei Primordiale! Nu, la o parte cu rațiunea civilizată care sugerează o astfel de părtinire lipsită de inimă. E mai bine, e cu mult mai bine să ne agățăm de propriul instinct într-un asemenea caz și să credem laolaltă cu indianul lui Pope, a cărui „minte needucată” nu și-l poate imagina decât într-un rai în care va fi „... admis în același cer cu câinele său fidel, ce va fi alături de el”.

Space nu ne prezintă viziunile speculative ale unor ocultişti antici și medievali cu privire la acest subiect. Este suficient că aceştia au existat înainte de Darwin, i-au îmbrăţişat mai mult sau mai puţin toate teoriile cu privire la selecţia naturală şi la evoluţia speciilor şi au extins foarte mult lanţul la ambele capete. În plus, aceşti filozofi au fost exploratori temerari deopotrivă în domeniul psihologiei, cât şi în fiziologie şi antropologie. Ei nu s-au abătut niciodată de la calea formată din două paralele care le-a fost trasată de marele lor maestru Hermes. „Ceea ce este sus este la fel cu ceea ce este jos” a fost întotdeauna axioma lor, iar evoluţia lor fizică avea loc simultan cu cea spirituală.

Cel puţin într-o anumită privinţă biologii noştri sunt foarte categorici: fiind deocamdată incapabili să demonstreze existenţa unui suflet distinct la animale, ei neagă existenţa acestuia la om. Raţiunea i-a adus pe marginea „prăpastiei de netrecut” a lui Tyndall, dintre minte şi materie; doar instinctul îi poate învăţa cum să construiască o punte deasupra ei. Când, datorită disperării de a nu putea vreodată să cuprindă misterul vieţii, vor ajunge într-un punct mort, este posibil ca instinctul lor să se reafirme şi să-i poarte peste abisul insondabil de până atunci. Acesta este punctul în care profesorul John Fiske şi autorii lucrării *Unseen*

Universe par să fi ajuns, iar antropologul şi ex-materialistul Wallace pare să fi fost primul care a trecut curajos peste acesta. Să-i lăsăm să meargă cu îndrăzneală înainte, până când vor descoperi că nu Spiritul este cel care locuieşte în materie, ci *materia* este cea care se agaţă de Spirit în mod temporar şi că doar Spiritul este lăcaşul etern şi nepieritor, atât pentru toate aspectele vizibile, cât şi pentru cele invizibile.

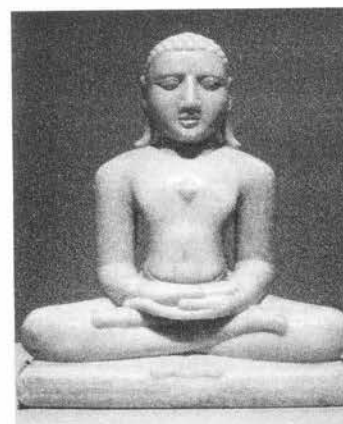
Filozofii ezoterici susţineau că tot ce există în natură nu este altceva decât o materializare a Spiritului. După ei, Cauza Primordială Eternă este spirit latent şi materie de la începuturi. „La început a fost Cuvântul... iar Cuvântul era Dumnezeu.” Admiţând ideea că un astfel de Dumnezeu este o abstracţie de neconceput pentru raţiunea umană, totodată aceştia susţineau că instinctul infailibil al omului îl percepe ca pe o reminiscenţă a ceva concret pentru el (pentru instinct), deşi intangibil pentru simţurile noastre fizice. Cu prima idee, care a emanat din Divinitatea androginală şi până atunci inactivă, prima mişcare a fost transmisă întregului Univers, iar fiorul electrizant s-a simţit instantaneu în întreg spaţiul fără margini. Spiritul a dat naştere forţei, iar forţa materiei; astfel, divinitatea latentă s-a manifestat sub forma unei energii creatoare.

Când s-a produs aceasta, în ce moment al eternităţii? Sau cum anume s-a realizat aceasta? Aceste întrebări trebuie să rămână mereu fără răspuns, deoarece raţiunea umană nu este capabilă să pătrundă acest mare mister. Însă, deşi materia-spirit existase de-a lungul întregii eternităţi, ea era într-o stare latentă; evoluţia universului nostru vizibil trebuie să fi avut un început. Pentru intelectul nostru plâpând, acest început poate fi atât de îndepărtat, încât să ne apară a fi chiar eternitatea însăşi – o perioadă de timp care nu se poate exprima în numere sau prin limbaj. Aristotel argumenta că lumea este eternă şi că aşa va fi întotdeauna; că o generaţie de oameni a produs întotdeauna o alta, fără să fi avut vreodată un început care ar putea fi determinat de intelectul nostru. Sub acest aspect, învăţătura sa, în sens ezoteric, se contrazicea cu cea a lui Platon, care spunea că „a fost o vreme

când umanitatea nu se perpetua”; însă în spiritul lor, ambele doctrine se puneau de acord, Platon adăugând imediat: „Aceasta a fost urmată de rasa umană pământească, în care istoria primitivă a fost uitată în mod gradat, iar omul s-a afundat din ce în ce mai adânc”... unde? Aristotel spune la rândul său: „Dacă ar fi existat vreodată un prim om, el trebuie să se fi născut fără tată sau mamă – lucru care repugnă naturii. Deoarece nu a putut să existe un prim ou care să reprezinte începutul păsărilor sau trebuie să fi existat o primă pasăre care să fi reprezentat începutul ouălor, deoarece o pasăre provine dintr-un ou.” Același lucru îl susținea sus și tare pentru toate speciile, crezând, laolaltă cu Platon, că tot ceea ce a apărut pe Pământ a ființat mai înainte în Spirit.

FILOZOFIA JAINIȘTILOR HINDUȘI

Misterul primei creații, care a reprezentat dintotdeauna disperarea științei, este insondabil, asta dacă nu acceptăm doctrina hermetiștilor. Deși materia este eternă laolaltă cu Spiritul, acea materie despre care este vorba nu este materia noastră vizibilă, tangibilă și divizibilă, ci sublimarea ei extremă. Spiritul pur se află doar cu un etaj mai sus. În cazul în care nu îi permitem omului să fi evoluat din această materie-spirit primordială, cum putem noi oare să ajungem vreodată la vreo ipoteză rezonabilă cu privire la geneza ființelor vii? Darwin își începe teoria evoluției speciilor în punctul cel mai de jos și apoi merge către în sus. Greșeala lui ar putea fi aceea că își aplică sistemul la capătul greșit. Dacă și-ar putea transpune demersul din universul vizibil în cel invizibil s-ar putea trezi pe calea cea bună. Însă atunci ar merge pe urmele hermetiștilor. Chiar și cei mai învățați dintre filozofii noștri – pozitivisti – nu au înțeles niciodată spiritul doctrinelor mistice predate de filozofii din vechime – platonicienii – acest aspect reieșind într-o manieră evidentă din acea lucrare eminentă intitulată *Conflict*

Jina Rishabhanatha, sau Adinatha,
fondatorul jainismului

between Religion and Science. Profesorul Draper începe capitolul 5 al lucrării sale afirmând: „Grecii și romanii păgâni credeau că spiritul omului seamănă cu forma sa trupească, variindu-și formele odată cu cele ale trupului omului și crescând laolaltă cu acesta”. Ceea ce credeau masele ignorante nu conta prea mult, cu toate că nici chiar ele nu s-ar fi datat la asemenea speculații luate *ad litteram*. Filozofii greci și romani ai școlii platoniciene nu credeau așa ceva despre *spiritul* omului, ci aplicau doctrina de mai sus sufletului, adică naturii sale psihice, care, așa cum am mai arătat, nu este totuna cu Spiritul divin.

Aristotel, în deducția sa filozofică *Despre vise*, expune această doctrină a celor două aspecte ale sufletului, sau altfel spus a sufletului și a Spiritului, în mod foarte clar. „Este necesar să stabilim *în ce zonă* a sufletului apar visele”, spune el. Toți grecii antici credeau că în om există nu doar un suflet dublu, ci unul triplu. Și chiar și Homer denumește sufletul animal sau sufletul astral, acela numit de dl Draper „spirit”, prin cuvântul *thymos*, iar pe cel divin, *nous* – numele prin care Platon desemna de asemenea Spiritul superior.

Adepții Jaina hinduși concep sufletul, pe care îl numesc *Jiva*, ca fiind unit în eternitate cu alte două corpuri subtile. Unul dintre acestea este imuabil și este format din puterile divine ale minții *superioare*; celălalt este supus modificărilor și este compus din pasiunile mai groșiere ale omului, înclinațiile sale senzuale și caracteristicile sale pământești. Când sufletul este purificat după moarte, el se unește cu *Vaycarica* sau Spiritul Divin și devine una cu Dumnezeu. Adepții *Vedelor*, brahmanii cei învățați explică aceeași doctrină în Vedanta. După învățătura lor, sufletul ca parte din

Spiritul Divin Universal sau mintea imaterială, este capabil să se unească cu esența Ființei Supreme. Învățătura este explicită: Vedanta afirmă că oricine atinge *cunoașterea deplină a dumnezeului său* devine un dumnezeu fiind încă în trupul fizic și dobândește supremația asupra a tot ce există.

Citând din teologia vedică versul care spune: „Cu adevărat, există doar o singură Divinitate, Spiritul Suprem; aceasta are aceeași natură cu sufletul omului”, dl Draper vrea să demonstreze faptul că doctrinele budiste au ajuns în Europa de Est prin Aristotel. Noi credem că afirmația nu este fundamentată, deoarece Pitagora, și după el Platon le-au predat cu mult înaintea lui Aristotel. Dacă ulterior platonismii târzii au acceptat argumentele aristotelice asupra emanației în dialectica lor, aceasta era doar pentru că viziunea lor coincidea într-o anumită măsură cu cea a filozofilor Orientului. Numărul pitagoreic al armoniei și doctrinele ezoterice ale lui Platon cu privire la Creație sunt inseparabile de doctrina budistă a emanației. Totodată, marele țel al filozofiei pitagoreice, și anume eliberarea sufletului astral din legăturile materiei și ale simțurilor, spre a deveni astfel apt pentru o contemplare veșnică a celor eterne, este o teorie identică cu doctrina budistă a absorbției finale, adică Nirvana interpretată în adevăratul său sens – o dogmă metafizică ce abia începe să fie întrezărită de cei mai reuși erudiți ai noștri în materie de sanscrită.

Dacă doctrinele lui Aristotel au exercitat asupra neoplatoniștilor târzii o astfel de „influență dominatoare”, cum se face că nici Plotin, nici Porfir, nici Proclus nu au acceptat vreodată teoriile lui cu privire la vise și la viziunile profetice ale sufletului? În vreme ce Aristotel susținea că mare parte dintre cei care profesează au „boala nebuniei”²⁸⁵ – oferindu-le astfel unor plagiatori americani și specialiști unele idei plauzibile pentru a denigra – viziunea lui Porfir, și prin urmare și cea a lui Plotin, erau chiar pe dos. În cele mai vitale aspecte legate de speculațiile metafizice, Aristotel este contrazis în mod constant de neoplatoniști. În plus, fie Nirvana

budistă nu este chiar o doctrină nihilistă, așa cum se consideră în prezent, fie neoplatoniștii nu o acceptau în acest sens. Cu siguranță că dl Draper nu-și va asuma afirmația că Plotin, Porfir, Iamblichos sau oricare alt filozof din școala lor mistică nu credea în nemurirea sufletului. A afirma că oricare dintre ei căuta extazul ca „un preambul al absorbției în sufletul universal al lumii”, în sensul în care Nirvana budistă este înțeleasă de orice erudit sanscrit, înseamnă a-i nedreptăți pe acești filozofi. Nirvana *nu* este, după cum spune dl Draper, o „reabsorbție în Forța Universală, repaus etern și beatitudine”, ci, când este luată în mod literal de către erudiții despre care am vorbit mai sus, ea semnifică stingere, *extincție, anihilare deplină* și nu absorbție.²⁸⁶ Căci nimeni, din câte știm noi, nu și-a asumat sarcina de a stabili *adevăratul* sens metafizic al acestui cuvânt, ce nu se regăsește nici chiar în Lankāvatāra²⁸⁷, care oferă interpretări diferite ale termenului Nirvana de către brahmanii tirthakas. Prin urmare, cel care citește acest fragment în lucrarea domnului Draper și are în vedere doar semnificația comun-acceptată a termenului Nirvana, va presupune în mod firesc că Plotin și Porfir erau *nihiliști*. O astfel de pagină din lucrarea *Conflict [between science and religion]* ne oferă întrucâtva dreptul să presupunem fie că eruditul autor a dorit să-i pună pe Plotin și Porfir pe același loc cu Giordano Bruno, pe care îl consideră, într-un mod foarte greșit, ateu, fie că nu s-a oboșit niciodată să studieze viețile acestor filozofi și viziunile lor.

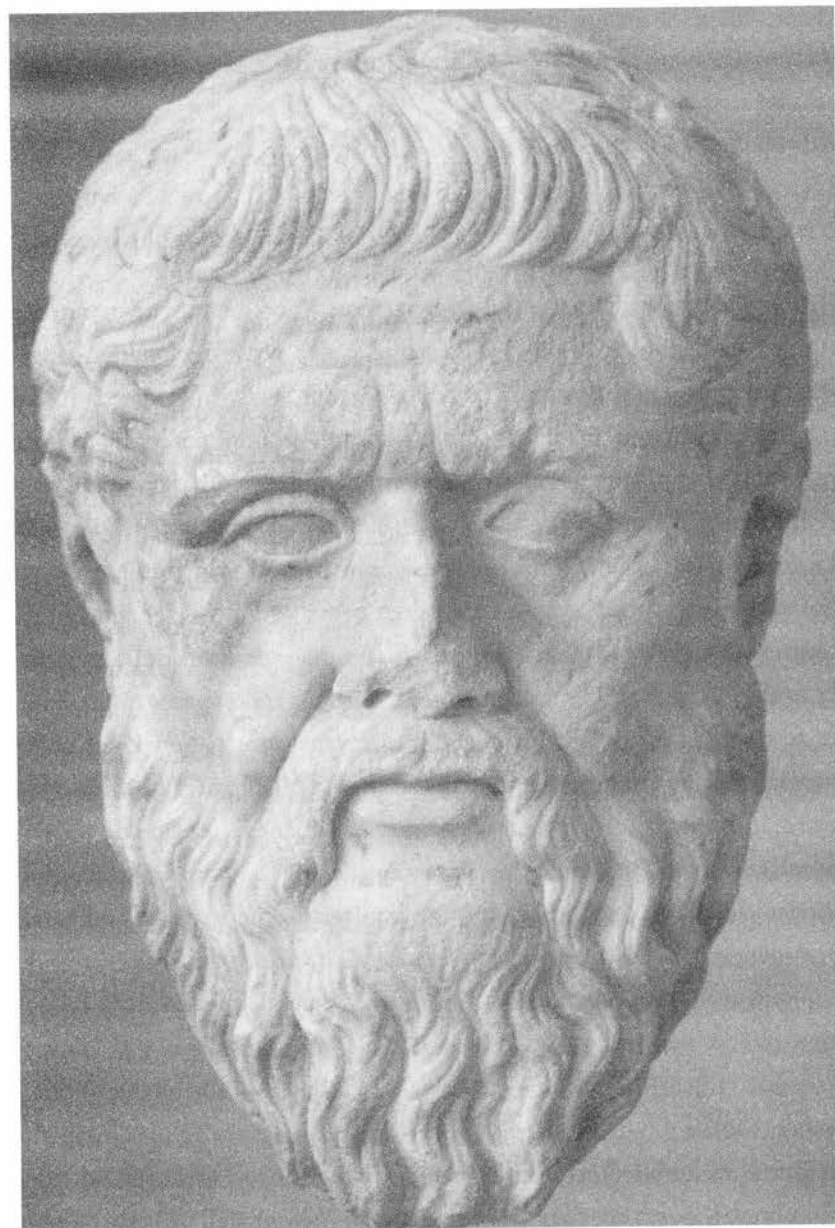
²⁸⁵ *De Vitiis in Problemate*, sect. 21.

INTERPRETĂRILE INTENȚIONAT GREȘITE ALE LUI LEMPRIÈRE

Ei bine, pentru cel care îl cunoaște pe profesorul Draper chiar și numai după reputația sa, supoziția aceasta din urmă este pur și simplu absurdă. Prin urmare, putem considera, cu profund regret, că dorința sa a fost să prezinte în mod eronat aspirațiile lor religioase. Desigur, este o chestiune incomodă pentru filozofii moderni, al căror unic țel pare să fie eliminarea ideilor despre Dumnezeu și despre Spiritul nemuritor din mintea umanității, să fie nevoiți să-i trateze cu imparțialitate istorică pe cei mai renumiți platonisti păgâni. A trebui să recunoască, pe de o parte, profunda lor erudiție, geniul lor, realizările lor în domeniul celor mai abstruse chestiuni filozofice și prin urmare sagacitatea lor, iar pe de altă parte, adevăratele lor fără rezerve la doctrina imortalității, a triumfului final a Spiritului asupra materiei și credința lor implicită în Dumnezeu și în zei, sau spirite, în revenirea *morților*, în fantome, și alte chestiuni „spiritiste”, este o dilemă de la care nu ne așteptăm în mod rezonabil ca natura umană academică să se sustragă atât de ușor.

Planul la care a recurs Lemprière²⁸⁸ într-o situație ca cea de mai sus este mai grosolan decât cel al profesorului Draper, dar la fel de eficient. El îi acuză pe filozofii antici de falsitate intenționată, de înșelătorie și credulitate. După ce îi prezintă cititorilor săi pe Pitagora, Plotin și Porfir ca fiind minuni de erudiție, moralitate și realizări, bărbați eminenți prin demnitatea lor personală, puritatea vieților și abnegație în urmărirea adevărilor divine, acesta nu ezită să-l pună „pe acest renumit filozof” (Pitagora) în rândurile impostorilor, iar lui Porfir să îi atribuie „credulitate, lipsă de judecată și necinste”. Obligat de faptele istoriei să le facă dreptate în cadrul narațiunii sale, el își permite afișarea prejudecăților lui bigote în comentarii puse în paranteză. De la acest scriitor învechit al secolului

²⁸⁸ *Classical Dictionary*.

Platon

trecut aflăm că un om poate fi în același timp cinstit și impostor; pur, virtuos, un mare filozof și totuși necinstit, mincinos și prost!

CORPUL ASTRAL AL OMULUI NU ESTE NEMURITOR

Am arătat în altă parte că „doctrina secretă” nu recunoaște nemurirea tuturor oamenilor în mod egal. „Ochiul nu ar vedea niciodată Soarele, dacă nu ar avea aceeași natură cu Soarele”, spunea Plotin. Doar „prin cea mai înaltă puritate și castitate ne putem apropia de Dumnezeu din ce în ce mai mult și să primim, prin actul contemplării Sale, adevărata cunoaștere și înțelegere”, scrie Porfir. Dacă sufletul uman a neglijat, pe perioada încarnării sale, să caute iluminarea de la Spiritul său Divin sau Dumnezeuul nostru *personal*, atunci devine foarte greu pentru omul grosier și atașat de simțuri să supraviețuiască o perioadă foarte mare de timp după moartea sa fizică. Aidoma unui copil malformat care nu trăiește prea mult după ce se naște, la fel și sufletul, odată ce a devenit *prea* material, nu poate supraviețui după nașterea sa în lumea spirituală. Viabilitatea formei astrale este atât de mică încât particulele sale nu pot rămâne legate una de cealaltă odată ce aceasta a alunecat în afara capsulei rigide a trupului exterior. Particulele sale, supunându-se în mod gradat atracției spațiului universal, se răspândesc în cele din urmă în toate direcțiile, dincolo de posibilitatea de a se re-agrega. În momentul producerii unei astfel de catastrofe, individul încetează să mai existe; Augoeides-ul său glorios l-a părăsit. Pe durata perioadei intermediare între moartea sa fizică și dezintegrarea formei astrale, aceasta din urmă, legată printr-o atracție magnetică de cadavrul său dezgustător, umblă de colo-colo și suge vitalitatea victimelor susceptibile. Omul care s-a opacizat total față de orice rază de lumină divină este pierdut în întuneric și, prin urmare, se agață de pământ și de cele pământești.

Niciun suflet, nici chiar cel al unui om pur, bun și virtuos, nu este nemuritor în sensul cel mai strict: „s-a născut din elemente – în elemente trebuie să se reîntoarcă”. Numai că, în vreme ce sufletul celui rău piere și este absorbit, fără capacitatea de a-și răscumpăra păcatele, sufletul oricărei alte ființe, chiar și moderat de pur, își modifică particulele eterate în particule și mai eterate și, atâta vreme cât rămâne în el o scânteie din *Divin*, omul individual, sau mai degrabă *eul* său personal, nu poate muri. „După moarte”, spune Proclus, „sufletul (spiritul) continuă să existe în corpul aerat (forma astrală), până când acesta este purificat pe deplin de toate pasiunile voluptoase și mâniaoase ... apoi se debarasează și de acest corp aerat printr-o *a doua moarte*, așa cum a procedat cu cel terestru. Imediat după aceasta, anticii spun că există un trup celest care este mereu fuzionat cu *sufletul* și care este *nemuritor și luminos asemenea unei stele*.”

Însă acum ne vom opri din această digresiune pentru a ne ocupa în continuare de chestiunea *rațiunii* și a *instinctului*. Cel de-al doilea, conform cu anticii, provine din Divin, iar primul din natura pur umană. Unul (instinctul) este produsul simțurilor, o sagacitate împărtășită inclusiv cu animalele inferioare, chiar și de cele care nu au deloc rațiune – *aistikon*; celălalt este produsul facultăților reflexive, *noetikon*, denotând judecata și intelectul uman. Prin urmare, un animal lipsit de capacități raționale are în instinctul său inerent o facultate ce nu dă greș și care este chiar acea scânteie a Divinului care rezidă nebanuită în fiecare particulă de materie anorganică – ea însăși nefiind altceva decât Spirit materializat. În Cabala evreiască, capitolele doi și trei din *Geneză* sunt explicate după cum urmează: Când cel de-al doilea Adam este creat „din țărână”, materia a devenit atât de grosieră încât deține supremația. Din poftele sale se naște femeia, iar Lilith posedă cea mai bună parte a Spiritului. Domnul Dumnezeu, „mergând prin grădină în răcoarea *zilei*” (apusul Spiritului, sau lumina divină ocultată de umbrele materiei) nu-i blestemă doar pe cei care au comis păcatul, ci chiar pământul însuși și toate ființele vii și, înainte de toate – materia – șarpele care tentează.

Cine în afară de cabaliști este capabil să explice acest aparent act de injustiție? Cum putem înțelege această blestemare a tuturor ființelor create, nevinovate de nicio crimă? Alegoria este evidentă. Blestemul rezidă în mod inerent în materia însăși. Prin urmare, ea este sortită să se lupte cu propria ei densitate pentru a se purifica; scânteia latentă a Spiritului divin, deși înăbușită, este încă acolo, iar atracția ei invincibilă către în sus o obligă să lupte, prin eforturi și suferințe, pentru a se elibera. Logica ne arată că de vreme ce întreaga materie a avut o origine comună, trebuie să aibă și attribute comune, iar de vreme ce scânteia vitală și divină există în trupul material al omului, în același mod ea trebuie să existe și în orice specie subordonată. Mentalul latent, care în regnurile inferioare este recunoscut ca semi-conștiință, conștiință și instinct, este în mare măsură diminuat la om. Rațiunea, care se manifestă prin intermediul creierului fizic, se dezvoltă în dauna instinctului – reminiscența pălpăietoare a omniscienței divine a spiritului. Rațiunea, însemnul suveranității omului fizic asupra tuturor celorlalte organisme, este adesea făcută de rușine de către instinctul unui animal. Creierul său fiind mai desăvârșit decât al oricărei alte creaturi, emanațiile sale trebuie în mod firesc să producă cele mai elevate rezultate ale activității mentale. Dar rațiunea este de folos doar pentru analiza lucrurilor materiale, ea fiind incapabilă să-i ofere posesorului său cunoașterea spirituală. Rațiunea este arma stângace a savanților – pe când intuiția este ghidul infailibil al văzătorului. Instinctul învață plantele și animalele când este anotimpul pentru procrearea speciilor lor și îl ghidează pe animalul obtuz să-și găsească remediu adecvat atunci când este bolnav. Rațiunea – mândria omului – nu reușește să stăvilească slăbiciunile acestuia, provenite din materia trupului, și nu pune nicio opreliște satisfacerii nelimitate a simțurilor sale. Departe de a-l ajuta pe om să devină propriul său tămăduitor, sofisme sale subtile îl conduc prea adesea la propria distrugere.

Nimic nu este mai demonstrabil decât afirmația că perfecțiunea materiei este atinsă în dauna instinctului. Zoofitul atașat de roca

submarină, deschizându-și gura pentru a atrage hrana care plutește prin preajmă, demonstrează, proporțional cu structura sa fizică, mai mult instinct decât balena. Furnica, cu minunatele sale capacități arhitecturale, sociale și politice, este inexprimabil mai sus pe această scară decât rafinatul tigrul regal care își pândește prada. „Cu evlavie și minunare”, exclamă du Bois-Raymond, „cel ce studiază natura trebuie să privească acea moleculă microscopică de substanță nervoasă care este sediul sufletului laborios, constructiv, ordonat, loial și neînfricat al furnicii!”

Ca orice își are originea în misterele psihologice, instinctul a fost multă vreme neglijat de știință. „Vedem ce anume i-a indicat omului calea către alinarea tuturor suferințelor sale trupesti”, spune Hipocrate. „Este vorba de instinctul raselor anterioare, atunci când rațiunea rece nu opacizase încă viziunea interioară a omului... Indicațiile sale nu trebuie să fie disprețuite niciodată, pentru că doar instinctului și numai lui îi datorăm primele noastre remedii.”²⁸⁹ Cunoaștere instantanee și fără de greșală a unei minți omnisciente, instinctul se află în tot ceea ce există, spre deosebire de rațiunea finită, iar în tentativa de progres a celei de-a doua, natura dumnezeiască a omului este adeseori înghițită, de fiecare dată când omul se închide față de lumina divină a intuiției. Rațiunea se târăște, intuiția zboară; rațiunea este puterea bărbatului, intuiția este precogniția femeii!

Plotin, elevul marelui Ammonius Saccas, principalul fondator al școlii neoplatonice, susținea: cunoașterea umană are trei trepte ascendente: opinia, știința și *iluminarea*. El explica acesta afirmând că „instrumentul opiniei este simțul sau percepția; al științei – dialectica; al iluminării – *intuiția* (sau instinctul divin). *Rațiunea este subordonată* față de ultima dintre acestea, ce reprezintă cunoașterea absolută fondată pe identificarea minții cu obiectul de cunoscut.”

²⁸⁹ Vezi Cabanis, *Histoire de la Médecine*.

Rugăciunea deschide vederea spirituală a omului, deoarece rugăciunea este dorință, iar dorința dezvoltă VOINȚA; emanațiile magnetice ale trupului la fiecare efort – fie acesta mental sau fizic – produc automagnetizarea și extazul. Plotin recomanda singurătatea pentru rugăciune ca fiind cea mai eficientă modalitate de a obține ceea ce se cere, iar Platon îi sfătuia pe cei care se rugau să „rămână tăcuți în prezența celor divine, până când acestea vor înlătura norul de pe ochii lor și le vor permite să vadă, *prin intermediul luminii care izvorăște din ei înșiși*”. Apollonius se izola întotdeauna de oameni în timpul „conversației” pe care o purta cu Dumnezeu și de câte ori simțea necesitatea contemplării divine și a rugăciunii se înfășura cu totul în stofa mantalei sale albe de lână. „Când te rogi *intră în tainița ta*, iar după ce ai închis și ultima ușă, roagă-te Tatălui în secret”, spune Nazarineanul, elevul Esenienilor.

Fiecare ființă umană se naște cu un rudiment de simț interior numit *intuiție*, care poate fi dezvoltat pentru a deveni ceea ce scoțienii numesc „a doua vedere”. Toți marii filozofi, care, precum Plotin, Porfir și Iamblichos foloseau această facultate, susțineau această doctrină. „Există o facultate a minții umane”, scrie Iamblichos, „care este superioară a tot ce este născut sau creat. Prin ea suntem capabili să atingem uniunea cu inteligențele superioare, să fim duși dincolo de scenele acestei lumi și să luăm parte la viața mai elevată și la puterile extraordinare ale celor din Ceruri.”

Dacă nu ar fi existat *vederea interioară* sau *intuiția*, evreii nu ar fi avut Biblia, iar creștinii nu l-ar fi avut pe Iisus. Ceea ce atât Moise, cât și Iisus au oferit lumii a reprezentat fructul intuiției sau al iluminării lor. Ceea ce urmașii lor și învățătorii de după ei au oferit lumii spre înțelegere au fost reprezentări dogmatice și adesea niște blasfemii.

A accepta Biblia drept „revelație” și a cimenta o credință într-o traducere literală este mai rău decât o absurditate – este o blasfemie împotriva maiestății Divine a „Nevăzutului”. Dacă ar trebui să judecăm Divinitatea și lumea spiritelor după interpretii lor umani, acum că

filologia face pași atât de uriași în domeniul religiilor comparate, credința în Dumnezeu și în nemurirea sufletului nu ar mai putea rezista atacurilor *rațiunii* pentru încă un secol. Ceea ce sprijină credința omului în Dumnezeu și într-o viață spirituală care va să vină este *intuiția*, acel produs al eului nostru interior care sfidează giumbușlucurile preotului romano-catolic și ale idolilor săi ridicoli, cele o mie și una de ceremonii ale brahmanului, cu idoli săi cu tot, precum și tânguirile predicatorului protestant, laolaltă cu crezul său dezolant și arid, fără idoli, dar cu un iad fără de sfârșit și cu o damnare agățată la capăt. Dacă nu ar fi fost această intuiție nemuritoare, dar adeseori fluctuantă, întrucât este atât de acoperită de materie, viața umană ar fi o parodie, iar umanitatea o fraudă. Acest sentiment de neeradicat al prezenței Cuiva atât în *exteriorul*, cât și în *interiorul* nostru este de așa natură, încât nicio contradicție dogmatică sau vreo formă de adorare exterioară nu-l pot distruge în om, în ciuda a ceea ce fac savanții și clerul. Pătruns de astfel de gânduri referitoare la nemărginirea și impersonalitatea Divinității, Gautama Buddha a exclamat: „Așa cum cele patru râuri care se varsă în Gange își pierd numele de îndată ce își amestecă apele cu cele ale fluviului sfânt, în același fel cei care cred în Buddha încetează să mai fie Brahmani, Kshatriya, Vaisya și Sudra!”

Vechiul Testament a fost compilat și alcătuit după o tradiție orală; masele nu i-au cunoscut niciodată adevărata semnificație, deoarece lui Moise i s-a poruncit să împărtășească „adevărurile ascunse” doar celor șaptezeci de bătrâni asupra cărora „Domnul” a revărsat *Duhul* care se afla și asupra legislatorului. Maimonide, a cărui autoritate și cunoaștere a istoriei sacre nu pot fi puse la îndoială, afirmă: „Oricine va descoperi adevăratul sens al cărții *Genezei* trebuie să aibă grijă să nu-l divulge... Dacă o persoană va descoperi *adevărata semnificație a sa* prin ea însăși, sau prin ajutorul unei alteia, atunci ar trebui să tacă; sau, dacă vorbește despre aceasta, ar trebui să vorbească doar într-un mod voalat și într-o manieră criptică.”

Maimonide

Această mărturisire, cum că ceea ce se află în Sfânta Scriptură nu este decât o alegorie, a fost făcută și de alte autorități evreiești în afară de Maimonide. De exemplu, descoperim că Josephus afirmă că Moise „filozofa” (adică vorbea în alegorii) atunci când a scris cartea *Genezei*. Prin urmare, știința modernă, neglijând să dezlege adevăratul sens al *Bibliei* și permițând întregii creștinătăți să continue să creadă în litera moartă a teologiei evreiești, s-a făcut în mod tacit

aliatul clerului fanatic. Ea nu are niciun drept să ridiculizeze consemnările unor oameni care nu au bănuț niciodată că ele vor primi o interpretare atât de stranie în mâinile unei religii inamice. Faptul că cele mai sacre texte ale lor s-au întors împotriva lor și că oasele morților au putut înăbuși spiritul adevărului, aceasta este cea mai tristă caracteristică a creștinătății!

„Zei există”, spune Epicur, „însă ei *nu* sunt ceea ce drojdia oamenilor de rând, *hoi polloi*, presupuneau că sunt.” Și cu toate acestea Epicur, judecat ca de obicei de niște critici superficiali, este pus la pământ și prezentat drept materialist.

Însă nici Cauza Primordială și nici emanația sa – omul, Spiritul nemuritor – nu au prețat să lase martori în urma lor. Mesmerismul și spiritismul modern există pentru a atesta marile adevăruri. De peste cincisprezece secole, datorită persecuțiilor brutale și oarbe ale marilor vandali ai istoriei creștine timpurii, Constantin și Iustinian, ÎNȚELEPCIUNEA străveche a degenerat până când s-a afundat în mod gradat în cea mai adâncă mlaștină a superstițiilor călugărești și a ignoranței. „Cunoașterea pitagoreică asupra realității”, erudiția profundă a gnosticilor, învățăturile marilor filozofi de renume mondial care au dăinuit peste veacuri, toate

au fost respinse ca fiind doctrine ale Anticristului și păgânismului, și încredințate flăcărilor. Odată cu ultimii șapte înțelepți ai Orientului, grupul neoplatonicienilor: Hermias, Priscianus, Diogene, Eulalius, Damaskius, Simplicius și Isidorus (care au fugit în Persia de persecuțiile fanatice ale lui Iustinian) domnia înțelepciunii s-a încheiat. Cărțile lui Thot (sau Hermes Trismegistos), care conțin în paginile lor sacre istoria spirituală și fizică a Creației și a progresului lumii noastre, au fost lăsate să mucegăiască în uitare și dispreț timp de veacuri. Ele nu și-au găsit interpreți în Europa creștină; philaleteenii sau înțelepții „iubitori ai adevărului” nu mai existau; ei au fost înlocuiți de călugării batjocoritori și capișonați ai Romei papale, care se tem de adevăr în orice formă a sa și de oriunde ar putea apărea acesta, în cazul în care le contrazice câtuși de puțin dogmele.

REÎNCARNAREA LUI BUDDHA

Iată ce remarcă profesorul Alexander Wilder cu privire la sceptici și la urmașii lor, în schițele sale cu privire la *Neoplatonism and Alchemy*: „A trecut un secol de când cei care au alcătuit *Enciclopedia* franceză au infuzat scepticism în sângele lumii civilizate și au făcut să fie considerat nedemn să crezi în existența efectivă a ceva care nu poate fi testat în creuzete sau demonstrat prin raționamente critice. Chiar și acum este nevoie atât de candoare, cât și de curaj pentru a ne aventura să dezbatem un subiect care a fost respins și condamnat timp de atât de mulți ani, deoarece nu a fost corect înțeles. Trebuie să fie foarte îndrăzneț cel care spune că filozofia hermetică este altceva decât o pseudo-știință și, crezând aceasta, să solicite o ascultare atentă a afirmațiilor sale. Cu toate acestea, cei ce au profesat-o erau odinioară prinții investigației științifice și niște eroi printre oamenii de rând. În plus, nu trebuie disprețuit nimic din ceea ce oameni au crezut odată cu sfințenie; desconsiderarea convingerilor sincere ale altora este prin sine însăși un semn al ignoranței și al unei minți lipsite de generozitate.”

Iar acum, încurajați de aceste cuvinte provenind de la un erudit care nu este nici fanatic, nici conservator, ne vom reaminti câteva aspecte relatate și văzute de unii călători în Tibet și India, care sunt ținute la mare preț de băștinași ca fiind dovezi practice ale filozofiei și științei transmise lor de către strămoși.

Mai întâi vom lua în considerare acel fenomen cu totul remarcabil care poate fi observat în templele din Tibet. Relatări cu privire la acest fenomen au ajuns în Europa de la martori oculari, alții decât misionarii catolici – a căror mărturie o vom exclude din motive evidente. La începutul secolului actual, un savant florentin, sceptic și corespondent al Institutului Francez, fiindu-i permis accesul deghizat în încăperile sfinte ale unui templu budist unde avea loc cea mai solemnă dintre toate ceremoniile, relatează următoarele aspecte pe care le-a văzut cu ochii lui: un altar este pregătit în templu pentru a-l primi pe Buddha reîncarnat, găsit de preoțimea inițiată și recunoscut după anumite semne secrete că s-ar fi reîncarnat într-un copil nou-născut. Pruncul, în vârstă de doar câteva zile, este adus în prezența oamenilor și este plasat cu reverență pe altar.

Ridicându-se dintr-o dată în șezut, copilul începe să pronunțe cu o voce puternică, bărbătească, următoarele propoziții: „Eu sunt Buddha, eu sunt spiritul său; deci eu, Buddha, Dalai-Lama al vostru, mi-am abandonat trupul bătrân și decrepit la templul din... și am ales trupul acestui prunc ca să-mi fie următorul sălaș terestru.” Savantului nostru fiindu-i permis în final de către preoți să ia, cu reverența cuvenită, pruncul în brațe și să-l ducă la o distanță suficientă de ei pentru a se convinge că nu avusese loc o înșelătorie ventrilocă, ei bine copilul se uită la gravul academician cu ochi care „fac să i se înfioare carnea”, în timp ce exprimă și repetă cuvintele pe care le rostise anterior. O relatare detaliată a acestei aventuri, atestată cu semnătura acestui martor ocular, a fost trimisă la Paris, însă membrii Institutului, în loc să accepte mărturia unui observator științific cu o credibilitate recunoscută, au concluzionat că florentinul *fie suferea de un atac de insolație*, fie fusese păcălit printr-un truc isteț de acustică.

Cu toate acestea, după dl Stanislas Julien, traducătorul francez al textelor sacre chinezești, există un vers în *Lotus*²⁹⁰ care spune că „Un Buddha este la fel de greu de găsit precum florile de Udumbara și Palaca”, iar dacă este să credem mai mulți martori oculari, un astfel de fenomen chiar se produce. Bineînțeles, acest fenomen apare foarte rar, deoarece se petrece doar la moartea fiecărui mare Dalai-Lama, iar acești bătrâni venerabili trăiesc niște vieți proverbial de lungi.

Abatele Huc, ale cărui lucrări ce-i descriu călătoriile în Tibet și China sunt binecunoscute, relatează același fapt al reîncarnării lui Buddha. În plus, acesta adaugă amănuntul curios prin care oracolul-copil își autentifică pretenția de a fi o minte bătrână într-un trup tânăr, oferindu-le celor care îl întreabă, „și care îl cunoscuseră în viața sa anterioară, detalii extrem de exacte cu privire la existența lui pământească anterioară”.

Este demn de remarcat că des Mousseaux, care vorbește pe larg despre fenomen, atribuindu-l, firește, Diavolului, afirmă despre abate faptul că fusese excomunicat: „Este un accident despre care trebuie să recunosc că nu este de natură să-mi întărească încrederea”. După umila noastră părere, acest fapt, din contră, nu face altceva decât să o sporească.

Lucrarea abatelui Huc a fost pusă la *Index* datorită adevărului pe care l-a spus cu privire la similaritatea riturilor budiste cu cele romano-catolice. În plus, el a fost suspendat din activitatea de misionar deoarece a fost prea *sincer*.

Dacă acest exemplu de copil-minune ar fi fost singular, am putea avea unele ezitări în a-l accepta. Însă, dacă este să ne referim la profeții camisarzi din 1707, printre care se afla și băiatul de 15 luni descris de Jacques Dubois, care vorbea într-o franceză foarte bună „ca și cum Dumnezeu ar fi vorbit prin gura lui”, și la pruncii de la Cevennes, ale căror vorbire și profeții au fost atestate ocular de cei mai mari savanți ai Franței, iată că avem exemple de astfel de copii la fel de remarcabili și în timpurile moderne. *Lloyd's Weekly Newspaper*, din martie 1875, conținea

²⁹⁰ *Le lotus de la bonne Loi*, de E. Burnouf, tradus din sanscrită.

o relatare a următorului fenomen: „La Saar-Louis, în Franța, s-a născut un copil. Mama tocmai se liniștea după naștere, moașa extaziată «binecuvânta micuța creatură», iar prietenii îl felicitau pe tată pentru norocul său, când cineva a întrebat cât era ceasul. Imaginați-vă uluirea tuturor celor prezenți când pruncul nou-născut a răspuns răspicat «Ora două!». Însă aceasta nu a fost nimic față de ce a urmat. Cei prezenți îl priveau pe copil cu uimire mută și spaimă, când acesta a deschis ochii și a spus: «Am fost trimis în lume să vă spun că 1875 va fi un an bun, însă 1876 va fi un an sângeros.» După ce a rostit profeția, s-a întors pe o parte și și-a dat duhul, fiind în vârstă de o jumătate de oră.”

Nu știm dacă acest copil-minune a fost autentificat oficial de autoritatea civilă – bineînțeles că nu trebuie să ne așteptăm la așa ceva din partea clerului, deoarece nu și-ar fi extras de aici niciun profit sau merit – însă chiar dacă respectabilul ziar comercial britanic nu s-a pus garant pentru întreaga poveste, rezultatul a suscitat un interes special. Anul 1876, care tocmai a trecut (noi scriem în februarie 1877) a fost, în mod neașteptat, un an sângeros, mai ales în martie 1876. În principatele dunărene s-a scris unul dintre cele mai sângeroase capitole ale istoriei războiului și jafului – un capitol al unor crime odioase ale musulmanilor împotriva creștinilor, care aproape că nu s-au mai văzut de pe vremea când soldații catolici au măcelărit nativii indieni ai Americii de Nord și de Sud cu zecile de mii, iar englezii protestanți au mășăluit către tronul Imperial din Delhi prin râuri de sânge. Chiar și dacă profeția de la Saar-Louis ar fi fost doar o senzație jurnalistică, turnura evenimentelor a ridicat-o la rangul de precizie împlinită; 1875 *chiar a fost* un an de mare abundență, iar 1876, spre surpriza tuturor, un an de masacru.

Dar chiar și dacă s-ar descoperi că profetul-copil nu și-a descleștat niciodată buzele, un alt caz, cel al copilului Jencken, rămâne în continuare o enigmă pentru cercetători. Acesta este unul dintre cele mai surprinzătoare cazuri de mediumnitate. Mama copilului este celebra Kate Fox, iar tatăl

său H.D. Jencken, M.R.I., avocat în Londra. Copilul s-a născut la Londra în 1874 și înainte de a împlini 3 luni a demonstrat unele aptitudini mediumnico-spiritiste. Lovituri ușoare se manifestau asupra pernei și a leagănului său și de asemenea asupra persoanei tatălui său, atunci când acesta ținea copilul în brațe iar dna Jencken era plecată de acasă. Două luni mai târziu, a fost scrisă de mână sa o comunicare de douăzeci de cuvinte, mai puțin semnătura. Un domn avocat din Liverpool, pe nume J. Wason, a fost prezent tot timpul și și-a unit mărturia cu cea a mamei și a doicii sale într-un atestat care a fost publicat în ziarul londonez *Medium and Daybreak* din 8 mai 1874. Înalta probitate profesională și științifică a domnului Jencken a făcut cu totul improbabilă posibilitatea ca el să cadă pradă unei păcăleli. În plus, copilul era ușor accesibil pentru Royal Institution, al cărui membru era chiar tatăl său, astfel încât profesorul Tyndall și asociații săi nu au nicio scuză pentru că au neglijat să examineze și să informeze lumea cu privire la acest fenomen psihic.

Copilul sfânt din Tibet fiind atât de departe, ei au considerat că cea mai convenabilă strategie din partea lor este să nege pur și simplu, făcând unele aluzii la insolație și la înșelătorii acustice. În ceea ce-l privește pe copilul londonez, chestiunea este la fel de simplă: să aștepte până ce copilul crește mare și învață să scrie, și apoi să nege povestea categoric!

În plus față de alți călători, abatele Huc ne oferă o relatare despre acel minunat copac din Tibet care este numit *Kounboun*; adică, copacul celor 10.000 de imagini și caractere. Acest copac nu crește la nicio altă latitudine, deși acest experiment a fost încercat uneori, și de asemenea nu poate fi nici multiplicat prin vlăstari. Tradiția afirmă că s-a născut din părul unuia dintre Avatari (Lama Son-Ka-pa), una din încarnările lui Buddha. Dar să-l lăsăm pe abatele Huc să ne spună restul povestirii: „Fiecare dintre frunzele sale, când se deschide, conține fie o literă, fie o propoziție religioasă, scrisă cu caractere sacre, iar aceste litere sunt, în felul lor, de o asemenea perfecțiune, încât nici topitoriile de litere ale lui Didot

nu pot produce ceva care să le depășească. Deschideți frunzele, pe care vegetația urmează să le desfacă ea însăși și veți găsi acolo, pe punctul de a apărea, literele sau cuvintele distincte care sunt minunile acestui copac unic! Îndreptați-vă atenția de la frunzele plantei către coaja ramurilor sale și veți vedea alte caractere! Nu permiteți interesului dumneavoastră să scadă; îndepărtați straturile acestei coji și ALTE CARACTERE vi se vor revela sub cele a căror frumusețe v-a surprins. Căci să nu vă închipuiți că aceste straturi suprapuse repetă același text. Nu, dimpotrivă; fiecare strat pe care îl ridicați revelează un text diferit. Cum putem să bănuim vreun truc în acest caz? Am făcut tot ce am putut pentru a descoperi fie și cea mai mică urmă de truc omenesc, dar mintea mea consternată nu a putut să formuleze nici cea mai mică suspiciune.”

Vom adăuga la povestea domnului Huc și afirmația că acele caractere care apar pe diferitele zone ale copacului Kounboum sunt în limba sansară (sau limba soarelui, adică sanscrita veche), și că arborele sacru, pe diferitele sale părți, conține *in extenso* întreaga istorie a Creației și în particular cărțile sacre ale budismului. În acest sens, copacul are aceeași relație cu budismul precum imaginile Templului din Dendera, în Egipt, cu credința străveche a faraonilor. Acestea din urmă sunt descrise pe scurt de profesorul W.B. Carpenter, președintele al British Association, în conferința sa despre *Egipt* susținută la Manchester. El arată că *Geneza* evreiască nu este nimic mai mult decât o expresie a ideilor evreiești timpurii, bazate pe înregistrările pictoriale ale egiptenilor, printre care aceștia trăiau. Însă el nu precizează explicit, dacă el consideră imaginile de la Dendera ori povestirea mozaică ca fiind o alegorie sau o pretinsă narațiune istorică. Modul în care a putut un savant care s-a devotat unei investigații atât de superficiale a subiectului să se hazardeze în a afirma că egiptenii antichi aveau aceleași noțiuni ridicole cu privire la creația instantanee a lumii precum primii teologi creștini, este dincolo de puterea noastră de înțelegere! Cum își poate da seama, doar pe baza faptului că imaginea de la Dendera se întâmplă să reprezinte

cosmogonia într-o singură alegorie, dacă s-a intenționat să se arate că scena se petrece în șase minute sau în șase milioane de ani? Se poate foarte bine să fie indicate în mod alegoric șase epoci succesive, sau eoni, sau eternitatea, ca fiind șase zile. În plus, *Cărțile lui Hermes* cu siguranță nu indică nimic în această direcție, iar *Avesta* numește în mod specific șase perioade, fiecare cuprinzând mii de ani, în locul unei zile. Multe dintre hieroglifele egiptene contrazic teoria doctorului Carpenter, iar Champollion i-a răzbunat pe antichi sub multe aspecte. Din ce am spus anterior, credem că cititorului îi este clar că în filozofia egipteană nu era loc pentru astfel de speculații grosolane, dacă evreii înșiși le-au crezut vreodată; cosmogonia lor privea omul ca rezultat al evoluției, iar progresul său ca fiind marcat de cicluri imens de mari. Însă să revenim la minunile din Tibet.

IMAGINILE MAGICE ALE SOARELUI ȘI LUNII DIN TIBET

Vorbind de picturi, cea descrisă de Huc ca aparținând unei anumite lamaserii ar putea foarte bine să fie privită ca una dintre cele mai extraordinare care există. Este vorba despre o pânză simplă, fără niciun fel de mecanism atașat, după cum poate constata orice vizitator, care este lăsat să o examineze în voie. Ea reprezintă un peisaj luminat de lună, însă luna nu este deloc nemișcată și moartă; dimpotrivă, conform abatelui, s-ar spune că luna însăși, sau cel puțin dublura sa vie luminează imaginea. Fiecare fază, fiecare aspect, fiecare mișcare a satelitului nostru, este repetată în *facsimilul* său, în mișcarea și înaintarea lunii din imaginea sacră. „Vedem această planetă din pictură crescând până ajunge să fie lună plină, strălucind cu putere, trecând dincolo de nori, privind pe furiș sau apunând, într-o manieră ce corespunde într-un mod cu totul extraordinar luminarului adevărat. Într-un cuvânt, este o splendidă și fidelă reproducere

Alexander von Humboldt

a palidei regine a nopții, care a fost adorată de atâția oameni în vremurile străvechi.”

Când ne gândim la uluirea care ar fi inevitabil resimțită de unul dintre academicienii noștri, atât de plini de ei, la vederea unei astfel de imagini – și în niciun caz nu este singura, deoarece astfel de imagini se găsesc și în alte părți ale Tibetului și Japoniei, acolo reprezentând mișcările Soarelui – când ne gândim la jena pe care ar resimți-o

știind că dacă s-ar aventura să relateze adevărul gol-goluț colegilor săi, soarta sa ar fi probabil ca cea a sârmanului Huc și ar fi dat afară din postul său academic, fiind considerat mincinos sau nebun, nu putem să nu ne amintim anecdota lui Tycho-Brahe, oferită de Humboldt în lucrarea sa, *Cosmos*.²⁹¹

„Într-o seară”, spune marele astronom danez, „când, conform obiceiului meu, priveam bolta cerească, spre uimirea mea indescritibilă, am văzut aproape de zenit, în Casiopaea, o stea radiantă de o mărime extraordinară. Mut de uluire, nu am știut dacă să-mi cred sau nu ochilor. La câțva timp după aceasta, am aflat că în Germania, cărăușii și alte persoane din clasele inferioare îi avertizaseră în mod repetat pe savanți că o mare apariție se va putea vedea pe cer; acest fapt le-a dat noi ocazii presei și publicului să-i tachineze ca de obicei pe oamenii de știință care, în cazul mai multor comete precedente, nu prezisese apariția acestora.”

Din vremurile Antichității celei mai timpurii se cunoștea faptul că brahmanii posedau o cunoaștere uimitoare în domeniul tuturor artelor magice. De la Pitagora, primul filozof care a studiat înțelepciunea cu

²⁹¹ *Cosmos*, vol. III, partea I, p. 168.

gimnosofistii, și Plotin, care a fost inițiat în misterul unirii propriiei ființe cu Divinitatea prin intermediul contemplației abstracte, până la adepții moderni, se știa foarte bine că în țara brahmanilor și a lui Gautama Buddha trebuie căutate sursele înțelepciunii „ascunse”. Le revine epocilor viitoare sarcina de a descoperi acest mare adevăr și de a-l accepta ca atare, în vreme ce acum el este degradat ca o superstiție de joasă speță. Ce se cunoștea, chiar și de către marii savanți, despre India, Tibet și China, până în ultimul sfert al acestui secol? Neobositul erudit Max Müller ne spune că, înainte de acesta, nici măcar un singur document original al religiei budiste nu a fost accesibil filologilor europeni; cu cincizeci de ani în urmă „nu a existat nici măcar un singur învățat care să fi putut să traducă un rând din *Vede*, un rând din *Zend-Avesta*, sau un rând din lucrarea budistă *Tripitaka*”, ca să nu mai vorbim de alte dialecte sau limbi. Și chiar și acum, când știința are la îndemână anumite texte sacre, ceea ce au oamenii de știință sunt doar ediții foarte incomplete ale acestor lucrări, și *nimic*, absolut nimic din literatura sacră secretă a budismului. Și puținul pe care au pus mâna erudiții noștri în materie de sanscrită, care la început a fost numit de Max Müller o mohorâtă „junglă a literaturii religioase – un excelent ascunziș pentru lama-și și Dalai-lama-și”, începe acum să arunce o lumină slabă asupra întunericului primitiv.

Descoperim că acest învățat afirmă că, ceea ce la o primă privire asupra labirintului religiilor lumii a părut a fi doar întuneric, auto-iluzionare și vanitate începe să-și asume o formă diferită. „Sună”, scrie el, „ca o degradare a însuși numelui religiei, a-l aplica la elucubrațiile nebunești ale yoghinilor hinduși și la purele blasfemii ale budiștilor chinezi... Însă pe măsură ce ne găsim drumul, în mod gradat și răbdător, printre aceste închisori posomorâte, ochii noștri par să se mărească și *percepem o scânteiere de lumină* acolo unde la început era doar întuneric.”²⁹²

²⁹² *Lecture on the Vedas*.

Pentru a vedea cât de puțin competentă era chiar și generația care a precedat-o în mod direct pe a noastră în a judeca religiile și credințele mai multor sute de milioane de budiști, brahmani și parși, cei interesați pot consulta prezentarea unei lucrări științifice publicate în 1828 de un anume profesor Dunbar, primul învățat care și-a luat sarcina de a demonstra că *sanskrita derivă din greacă*. Aceasta apărea cu următorul titlu:

„O investigație asupra structurii și afinității limbilor greacă și latină; include comparații ocazionale cu limbile sanscrită și gotică; cu apendice în care ne străduim să stabilim *DERIVAREA LIMBII SANSCRITE DIN LIMBA GREACĂ*. De George Dunbar, F.R.S.E., și profesor de greacă la Universitatea Edinburgh. Preț, 18s.”²⁹³

Dacă Max Müller ar fi căzut din cer la acea vreme printre erudiții zilei, având cunoașterea din prezent, ne-ar fi plăcut să vedem epitetele pe care le-ar fi acordat învățații academicieni îndrăznețului inovator! Un academician care, clasificând limbile în mod genealogic, afirmă că „sanskrita, comparativ cu greaca și latina, este o soră mai mare... cel mai timpuriu depozit de vorbire ariană”.

Tot astfel, ne putem aștepta în mod firesc ca în anul 1976, multe critici să fie pe bună dreptate aplicate descoperirilor științifice astăzi considerate decisive și finale de către învățații noștri. Ceea ce este acum numită *poliloghie* superstițioasă și galimație a unor simpli păgâni și sălbatici, alcătuită cu multe mii de ani în urmă, s-ar putea dovedi că înglobează în ea cheia de boltă a tuturor sistemelor religioase. Afirmăția precaută a Sf. Augustin, un nume preferat în conferințele lui Max Müller, care spune că „nu există nicio religie falsă care să nu conțină anumite elemente de adevăr”, s-ar putea dovedi a fi corectă, în mod triumfător; cu atât mai mult cu cât afirmația, departe de a-i aparține Episcopului de Hippo, a fost împrumutată de el din lucrările lui Ammonius Saccas, marele învățător alexandrin.

²⁹³ *The Classical Journal*, vol. IV, pp. 107-348.

Acest filozof „învățat de Dumnezeu”, *theodidaktos*, a repetat aceleași cuvinte până la saturație în numeroasele sale lucrări, cu circa 140 de ani înaintea lui Augustin. Recunoscându-l pe Iisus ca fiind un „om extraordinar și un prieten al lui Dumnezeu”, el a susținut întotdeauna că scopul Său nu era acela de a aboli interacțiunea cu zeii și cu demonii (spiritele), ci doar de a purifica religiile străvechi, de a evidenția faptul că „religia multiplicității mergea mână în mână cu filozofia și, împreună cu ea, a împărțit soarta de a fi coruptă și întunecată de unele infatuări pur umane, superstiții și minciuni; și că, prin urmare, trebuie readusă la puritatea sa originală prin eliminarea zațurilor și prin fundamentarea ei pe principii filozofice; și că întregul pe care Hristos l-a avut în vedere a fost acela de a reinstala și a readuce înțelepciunea anticilor la integritatea sa primordială.”²⁹⁴

Ammonius a fost primul care a afirmat că fiecare religie este bazată pe unul și același adevăr, acesta fiind înțelepciunea găsită în *Cărțile lui Thot* (Hermes Trismegistos), de la care atât Pitagora, cât și Platon și-au învățat întreaga lor filozofie. Iar despre doctrinele celui dintâi, acesta a afirmat că ar fi fost identice cu cele mai timpurii învățături ale brahmanilor – acum materializate sub forma celor mai vechi *Vede*. „Numele Thot”, spune profesorul Wilder, „semnifică colegiu sau ansamblu”²⁹⁵, și „nu este improbabil ca aceste cărți să fi fost numite astfel deoarece erau oracolele și doctrinele adunate ale familiei sacerdotale din Memphis. Rabinul Wise a sugerat o ipoteză similară în legătură cu rostirile divine consemnate în Scriptura evreiască. Însă unii scriitori indieni afirmă că în timpul domniei regelui Kansa, Yadus (Iudeii?) sau tribul sacru a părăsit India și a migrat către vest, ducând cu el cele patru *Vede*. Cu siguranță că există o mare asemănare între doctrinele filozofice și obiceiurile religioase ale egiptenilor și budiștilor estici; însă dacă cele patru *Vede* și cărțile hermetice erau identice, nu se știe.”

²⁹⁴ Vezi Mosheim.

²⁹⁵ *New Platonism and Alchemy*.

Origene

Însă ceva se știe sigur, și anume că, înainte să fie pentru prima dată pronunțat cuvântul „filozof” de către Pitagora la curtea regelui Philasienilor, „doctrina secretă” sau înțelepciunea era identică în fiecare țară. Prin urmare, textele mai vechi – cele care sunt cel mai puțin poluate de falsificări ulterioare – sunt cele în care trebuie să căutăm adevărul. Și acum, când filologia are în posesie texte sanscrite despre care se poate spune cu mândrie că sunt documente cu

mult anterioare Bibliei mozaice, este de datoria erudiților să ofere lumii adevărul și *nimic altceva decât adevărul*. Fără să țină cont de prejudiciile aduse scepticilor sau teologilor, este de datoria lor să examineze în mod imparțial ambele documente – *Vedele* cele mai vechi și *Vechiul Testament* și apoi să decidă care dintre cele două este *Sruti* sau *Revelația* originală și care este doar *Smriti*, adică, după cum arată Max Müller, reprezintă doar amintirea sau *tradiția*.

Origene scrie că brahmanii erau faimoși pentru vindecările miraculoase pe care le realizau cu ajutorul câtorva cuvinte rostite²⁹⁶, iar în epoca noastră îl găsim pe Orioli, un erudit membru corespondent al Institutului Francez²⁹⁷, coroborând afirmația lui Origene din secolul al III-lea, cu cea a lui Leonard de Vair din secolul al XVI-lea, în care acesta din urmă scria: „Există și persoane care, la pronunțarea unei formule – o vrajă – pot merge desculți pe cărbuni încinși și pe vârfurile unor cuțite ascuțite împlântate în pământ și, în timp ce se sprijină pe ele pe un singur deget mare de la picior, ridică de la sol un bărbat corpulent sau orice altă

²⁹⁶ Origene, *Contra Celsum*.

²⁹⁷ *Fatii relativi al Mesmerismo*, pp. 88, 93, 1842.

povară de o greutate considerabilă. De asemenea, aceștia pot împlânzi caii sălbatici, precum și cei mai furioși tauri, cu un singur cuvânt.”²⁹⁸

Acest *cuvânt* se regăsește în *mantra*-ele *Vedelor* sanscrite, spun unii adepți. Filologilor le revine sarcina de a decide dacă există un astfel de cuvânt în *Vede*. Dacă e să ne luăm după dovezile pe care le avem până acum, s-ar părea că astfel de cuvinte magice chiar *există*.

Se pare că părinții Ordinului Iezuiților au deprins multe astfel de trucuri în călătoriile lor misionare. Baldinger le oferă tot creditul pentru aceasta. *Tschamping* – un cuvânt hindus din care a derivat cuvântul modern șampon – este o manipulare magică bine-cunoscută în Indiile de Est. Vrăjitorii nativi îl folosesc cu succes până în ziua de azi și de la ei și-au extras părinții iezuiți înțelepciunea.

Camerarius, în lucrarea sa *Horae Subscevivae*, povestește că la un moment dat a existat o mare rivalitate pe tema „miracolelor” între călugării din ordinul Sf. Augustin și iezuiți. După ce a avut loc o astfel de confruntare între părintele-șef al călugărilor ordinului Sf. Augustin, care era foarte învățat, și părintele-șef al iezuiților, care era foarte *ignorant*, dar plin de cunoaștere *magică*, cel din urmă a propus să se rezolve chestiunea prin punerea la încercare a subordonaților, aflând astfel care dintre ei era cel mai dispus să-și asculte superiorii. Astfel, întorcându-se spre unul dintre iezuiții săi, acesta spuse: „Frate Marcu, tovarășilor noștri le este frig; îți poruncesc, prin virtutea obedienței sacre pe care mi-ai jurat-o, să aduci aici instantaneu din bucătărie, în propriile-ți mâini, niște cărbuni arzând, astfel încât frații să se poată încălzi deasupra mâinilor tale.”

Părintele Marcu a ascultat instantaneu și a adus cu ambele mâini câțiva cărbuni roșii, arzând și i-a ținut până când cei de față s-au încălzit cu toții. Șeful călugărilor din ordinul Sf. Augustin a fost cuprins de obidă, deoarece niciunul dintre subordonații săi nu l-ar fi ascultat într-atât. Și astfel a fost obținut triumful iezuiților.

²⁹⁸ Leonard de Vair, I.II, Capitolul II; *La Magie au 19me Siècle*, p. 332.

Dacă cele de mai sus sunt privite ca o anecdotă nedemnă de a fi crezută, îl vom întreba pe cititor ce ar trebui să credem despre unii „mediumi” moderni care realizează același gen de acțiuni atunci când sunt *în transă*. Atestarea unor martori oculari foarte respectabili și demni de încredere, cum ar fi Lordul Adair și dl S.C. Hall, este de necombătut. „Spirite”, vor spune spiritiștii. Poate că este așa, în cazul mediumilor americani și englezi autentici, însă nu la fel stau lucrurile în Tibet și India. În Occident, un „senzitiv” trebuie să fie în transă înainte de a fi declarat invulnerabil de către „ghizii” care prezidează și provocăm orice „medium”, aflat în starea normală de conștiință, să-și îngroape brațele până la coate în cărbuni aprinși. Însă în Orient, fie că cel care realizează aceste lucruri este un lama sfânt sau un vrăjitor mercenar (aceștia din urmă fiind numiți „jongleri” la modul general), acesta nu are nevoie de nicio pregătire sau stare anormală pentru a putea să manevreze focul, fierul înroșit sau plumbul topit. În India de Sud am văzut astfel de „jongleri” fachiri ținându-și mâinile într-o vatră cu cărbuni aprinși, până când aceștia erau reduși la cenușă. În timpul ceremoniei religioase numită Shiva-Ratri, sau noaptea lui Shiva, când oamenii își petrec întreaga noapte veghind și rugându-se, unii șivaiți au chemat un jongler tamil, care a produs niște fenomene extraordinare pur și simplu invocând în ajutor un spirit pe care îl numea Kutti-Sattan – micul *démon*. Însă, departe de a-i lăsa pe oameni să creadă că era *ghidat* sau „controlat” de acest gnom – deoarece era un gen de gnom – omul, ghemuindu-se deasupra vetrei înroșite, l-a muștrat mândru pe un misionar catolic, care s-a folosit de ocazie ca să-i informeze pe privitori că mizerabilul păcătos „se vânduse lui Satana”. Fără să-și scoată mâinile și brațele din cărbunii arzând, în care și le răcorea relaxat, tamilul și-a întors doar capul și i-a aruncat o privire arogantă misionarului îmbujorat de emoție. „Tatăl meu și tatăl tatălui meu”, a spus el, „l-au avut pe «acest micuț» la comanda lor. De două secole acest Kutti este un servitor credincios în casa noastră, iar acum, domnule, vrei să-i faci pe oameni să creadă că *el* este stăpânul

meu! Însă ei știu mai bine.” După aceasta, și-a retras liniștit mâinile din foc și a continuat cu alte demonstrații.

În ceea ce privește minunatele puteri de prezicere și clarviziune aflate în posesia unor brahmani, acestea sunt bine cunoscute fiecărui rezident european din India. Dacă aceștia, la reîntoarcerea în țările „civilizate”, râd de asemenea povești și uneori chiar le neagă de-a dreptul, prin aceasta nu fac altceva decât să-și pună la îndoială buna-credință, nu faptul în sine. Acești brahmani trăiesc în principal în anumite „sate sacre” și locuri retrase, în principal pe coasta de vest a Indiei. Ei evită orașele populate și în special pe europeni, și doar cu rare ocazii aceștia din urmă reușesc să ajungă la o stare de intimitate cu „văzătorii”. În general se consideră că acest fapt se datorează respectării de către ei a propriei caste, însă suntem ferm convinși că în multe cazuri nu este așa. Vor trece ani, poate secole, până când adevăratul motiv va fi revelat.

În ceea ce privește castele inferioare, unele dintre ele fiind numite de către misionari „adoratori ai diavolului”, în ciuda eforturilor pioase din partea misionarilor catolici de a răspândi în Europa relatări sfâșietoare cu privire la mizeria acestor oameni „vânduți Inamicului” și a eforturilor de același gen (poate doar un pic mai puțin ridicole și absurde) ale misionarilor protestanți, cuvântul diavol, în sensul în care îl înțeleg creștinii, este pentru aceștia o non-entitate. Ei cred în spirite bune și rele, însă nici nu-l venerază, nici nu se tem de Diavol. „Venerația” lor reprezintă un simplu ceremonial de protecție împotriva spiritelor „terestre” și *umane*, de care se tem mult mai mult decât de milioanele de elementali de diferite forme. Ei folosesc tot soiul de muzici, tămâie și parfumuri în eforturile lor de a alunga „spiritele rele” (elementalii). În acest caz, nu sunt mai de ridiculizat decât acel savant celebru, un spiritist convins, care a sugerat să se pună vitriol și pudră de salpetru în cameră pentru a ține la distanță „spiritele neplăcute”, și ei nu greșesc mai mult decât acesta prin ceea ce fac. Aceasta deoarece experiența strămoșilor lor, extinzându-se de-a lungul a mai multe

mii de ani, i-a învățat cum să acționeze împotriva acestei infame „hoarde de spirite”. Că sunt spirite *umane* este demonstrat de faptul că aceștia încearcă adeseori să le facă pe plac și să împace „larvele” propriilor lor fiice și rude, când au motiv să bănuiască că acestea din urmă nu au murit în parfumul sfințeniei și al castității. Astfel de spirite sunt numite de ei „Kanni”, *virgine rele*. Cazul a fost observat de mai mulți misionari, printre care și părintele E. Lewis.²⁹⁹ Însă acești domni pioși insistă de obicei asupra faptului că hindușii adoră diavoli, deși aceștia nici vorbă să facă așa ceva, ci doar încercă să mențină relații bune cu ei, pentru a evita să fie molestați de aceștia. Ei le oferă prăjituri și fructe, și mai multe tipuri de hrană care le plăceau pe când erau în viață, deoarece mulți dintre ei au experimentat caracterul malefic al întoarcerii „morților”, ale căror persecuții sunt uneori îngrozitoare. Ei acționează pe principii asemănătoare și în ceea ce privește spiritele tuturor oamenilor răi. Lasă pe mormintele lor, dacă aceștia au fost îngropați, sau lângă locul unde li s-au ars rămășițele, mâncare și băutură, cu scopul de a-i ține aproape de aceste locuri și având în minte ideea că acești vampiri vor fi astfel împiedicați să revină la casele lor. Aceasta nu este venerație, ci este mai degrabă *spiritism* cu scop practic. Până în 1861 exista un obicei la hinduși de a mutila picioarele criminalilor executați, având credința fermă că în acest fel sufletul dezîncarnat va fi împiedicat să hoinărească și să comită alte fapte rele. Ulterior, poliția a interzis continuarea acestei practici.

Un alt motiv logic pentru care hindușii nu îl venerază pe „diavol” este că nu au niciun cuvânt care să aibă un astfel de înțeles. Ei numesc aceste spirite „*püttām*”, care semnifică mai degrabă „stafie”, sau drăcușor; o altă expresie pe care o folosesc este „*pey*” precum și termenul sanscrit *pesāsu*, ambele semnificând fantome sau „cei ce revin” – poate spiriduși în anumite cazuri. *Püttām* sunt cei mai teribili, deoarece ei sunt cei care efectiv revin pe Pământ pentru a-i chinui pe cei vii, bântuindu-i. Se crede că în general aceștia vizitează locurile în care le-au fost arse trupurile.

²⁹⁹ *The Tinnevely Shanars*, p. 43.

„Spiritele focului” sunt identice cu *gnomii* și *salamandrele* rozacruciene, deoarece sunt înfățișate sub forma unor pitici incandescenți, care trăiesc în pământ și în foc. Spiridușul ceylonez numit *Dewel* este o figură feminină zâmbitoare și dârză, cu un volănaș ca cel al reginei Elisabeta în jurul gâtului și cu o jachetă roșie.

După cum bine observă dl Warton: „Nu există niciun personaj mai strict oriental decât dragonii dragostei și ficțiunii; aceștia se regăsesc în toate tradițiile timpurii și oferă prin ei înșiși un gen de dovadă ilustrativă a originii tradiției”. În nicio altă scriere nu sunt evidențiate aceste personaje mai mult decât în cele ale budismului; aici sunt consemnate exemple de Naga-și, sau regi șerpi, care locuiesc în peșteri subterane, ce corespund locașurilor lui Tiresias și ale văzătorilor greci, o zonă de mister și de tenebre, în jurul căreia se învârtă o mare parte din sistemul de divinație și de răspuns oracular, aflat în corelație cu „umflarea”, care este un gen de posesie, desemnându-l pe spiritul lui Piton însuși, șarpele-dragon ucis de Apollo. Însă budiștii nu cred în diavolul sistemului creștin – adică o entitate la fel de distinctă de umanitate precum Divinitatea însăși – mai mult decât hindușii. Budiștii spun că există zei inferiori care au fost oameni fie pe planeta aceasta, fie pe alta, dar cu toate acestea au fost *oameni*. Ei cred în Naga-și, care au fost *vrăjitori* pe Pământ, oameni răi, și care le dau puterea altor oameni răi, dar vii, de a aduce năpasta oriunde privesc, chiar asupra vieților oamenilor. Atunci când un singalez are reputația că dacă se uită la un copac sau la o ființă umană, ambii se ofilesc și mor, se spune că îl are pe Naga-Raja sau regele șarpe în el. Întregul catalog nesfârșit de spirite rele nu reprezintă neapărat *diavoli* în sensul în care vrea să ne facă să înțelegem clerul creștin, ci pur și simplu *încarnarea în anumite spirite* a unor păcate, crime și gânduri umane, dacă putem spune așa. Demonii albaștri, verzi, galbeni și purpurii, la fel ca zeii inferiori din Jugandere, sunt mai degrabă de tipul djinilor guvernatori, și mulți sunt la fel de buni și benefici precum zeitățile Nat, deși Nat-ii numără în rândurile lor

și uriașii, djinii cei răi precum și spiritele asemănătoare care locuiesc în deșertul Muntelui Jugandere.

Adevărata doctrină a lui Buddha spune că demonii, atunci când natura a produs Soarele, Luna și stelele, *erau ființe umane*, dar, datorită păcatelor lor, au căzut din starea de preafericire. Dacă ele comit păcate și mai grave, suferă pedepse mai mari, iar oamenii astfel condamnați sunt considerați de budiști a fi printre *diavoli*, în vreme ce, din contră, *demonii* (spiritele elementale) *care mor* și care se nasc sau se încarnează ca oameni și nu mai păcătuiesc, pot ajunge la starea de fericire celestă. Aspect care reprezintă o demonstrație, după cum observă Edward Upham, în cartea sa *History and Doctrine of Buddhism*, a faptului că toate ființele, atât cele celeste cât și cele umane, se supun legilor transmigrației, care acționează asupra tuturor, conform unei ierarhii a faptelor morale. Prin urmare, această credință este un test complet al unui cod de reguli și motivații morale, aplicate la legile și cărmuirea umană, un experiment, adaugă el, „care face ca studiul budismului să reprezinte un subiect important și interesant pentru filozof”.

VAMPIRISMUL – EXPLICAREA FENOMENELOR LEGATE DE ACESTA

Hindușii cred, la fel de puternic ca sârbii sau ungurii, în vampiri. În plus, doctrina lor este aceea a lui Pierart, faimosul spiritist și mesmerizator francez, a cărui școală a înflorit cu circa 12 ani în urmă. „Faptul că o stafie se întoarce pentru a suga sânge uman”, spune acest doctor³⁰⁰, „nu este atât de inexplicabil pe cât pare, și aici facem apel la spiritiști, care recunosc fenomenul *bi-corporalității* sau al *duplicării sufletului*. Măinile pe care le-am apăsas ... aceste mădule «materializate», atât de palpabile

³⁰⁰ Pierart, *Revue Spiritualiste*, capitolul despre *Vampirism*.

... dovedesc în mod clar *cât de multe le sunt cu puțință stafilor astrale în anumite condiții favorabile.*"

Onorabilul medic exprimă teoria cabaliștilor. *Shadim-ii* reprezintă cel mai de jos ordin de spirite. După Maimonide, compatrioții săi erau *obligati* să mențină o legătură intimă cu cei decedați din familia lor; el descrie ospățul de sânge pe care aceștia îl dădeau cu acest gen de ocazii. Săpau o groapă și turnau în ea sânge proaspăt, iar deasupra așezau o masă; după aceasta, „spiritele” veneau și le răspundeau la toate întrebările.³⁰¹

Pierart, a cărui doctrină era fundamentată pe cea a teurgilor, manifestă o vie indignare față de superstiția clerului, care impune ca ori de câte ori un cadavru este suspectat de vampirism, să i se străpungă inima cu o țepușă. Atâta vreme cât forma astrală nu este pe deplin eliberată de trup, există un gen de garanție că ar putea fi obligată, prin atracție magnetică, să reîntre în acesta. În anumite situații, este posibil să iasă numai pe jumătate, atunci când cadavrul, care prezintă semnele decesului, este îngropat. În asemenea cazuri, sufletul astral terifiat întră în mod violent în coșciugul său (trupul); apoi, se petrece unul din două lucruri posibile – fie nefericita victimă se va zbate în tortura agonizantă a sufocării, fie, dacă a fost extrem de material, devine vampir. Începe viața bi-corporală, iar acești nefericiți cataleptici îngropați își susțin viețile mizerabile utilizându-și corpurile astrale pentru a jefui sângele dător de viață al ființelor vii. Forma eterică poate merge oriunde dorește, și atâta vreme cât nu rupe legătura cu trupul, are libertatea să hoinărească, fie vizibilă, fie invizibilă și să se hrănească cu victime umane. „Conform cu apariția sa, acest «spirit» transmite apoi printr-un misterios și invizibil cordon de legătură, care va fi poate explicat într-o bună zi, rezultatele extragerii vampirice, către trupul material care zace inert pe fundul mormântului, ajutându-l într-o anumită manieră să perpetueze starea de catalepsie.”³⁰²

³⁰¹ Maimonide, *Abodah Sarah*, 12 Absh, 11 Abth.

³⁰² Pierart, *Revue Spiritualiste*.

Brière de Boismont oferă un număr mare de astfel de cazuri, pe deplin autentificate, pe care este încântat să le numească „halucinații”. O anchetă recentă, relatează un ziar francez, „a stabilit că în 1871 două cadavre au fost supuse tratamentului infam al superstiției populare, la instigarea clerului... O, prejudecată oarbă!” Însă dl Pierart, citat de des Mousseaux, care aderă cu dârzenie la vampirism, exclamă: „Oarbă, spuneți? Da, oarbă, cât de oarbă vreți. Însă de unde au izvorât toate aceste prejudecații? De ce sunt ele perpetuate în toate epocile și în atât de multe țări? După ce atât de multe fenomene ale vampirismului au fost dovedite atât de des, ar trebui să spunem că acum nu mai există și că nu au fost niciodată fundamentate? Fără foc nu iese fum. Orice credință, orice obicei izvorăște din fapte și cauze care i-au dat naștere. Dacă nu ar fi fost niciodată văzute, în sânul familiilor din anumite țări, ființe înveșmântate în forma morților cunoscuți, venind să sugă sângele a una sau mai multe persoane, și dacă nu ar fi urmat moartea prin emaciare a victimelor, nu s-ar fi dus niciodată să deshumeze cadavrele în cimitire; nu am fi atestat niciodată faptul incredibil al unor persoane îngropate de mai mulți ani care au fost găsite cu cadavrul moale, flexibil, cu ochii deschiși, cu pielea îmbujorată, cu gura și cu nasul pline de sânge, și cu șiroaie de sânge curgând când era lovit, rănit sau decapitat.”³⁰³

Unul dintre cele mai importante exemple de vampirism se regăsește în scrisorile personale ale filozofului-marchiz d'Argens; de asemenea, în *Revue Britannique* din martie 1937, călătorul englez pe nume Pashley descrie unele cazuri care i-au reținut atenția pe insula Candia. Dr. Jobard, savant anticatolic și antispiritist, depune mărturie cu privire la experiențe similare.³⁰⁴

„Nu voi examina”, scrie Episcopul d'Avranches Huet, „dacă faptele vampirismului care ne sunt în mod constant aduse la cunoștință sunt

³⁰³ Pierart, *Revue Spiritualiste*, vol. IV, p. 104.

³⁰⁴ *Vezi Hauts Phen.*, p. 199.

adevărate sau reprezintă fructul unei erori populare; însă este sigur faptul că ele sunt atestate de atât de mulți autori capabili și de încredere și de *atât de mulți martori oculari*, încât nimeni nu ar trebui să decidă asupra chestiunii respective fără o mare doză de precauție.”³⁰⁵

Cavalerul, care a făcut eforturi deosebite pentru a strânge materiale care să dovedească teoria sa demonologică, aduce exemplele cele mai înfricoșătoare pentru a dovedi că toate aceste situații sunt produse de Diavol, care folosește cadavrele din cimitire pentru a se înveșmânta și umbla noaptea pentru a suga sângele oamenilor. Consider că ne-am fi putut descurca foarte bine și fără să-l fi adus pe acest personaj tenebros în scenă. Dacă este să credem în revenirea spiritelor, există o mulțime de personaje grobiene, mizere și păcătoși de alte tipuri – în special sinucigași, care ar fi putut să rivalizeze cu însuși Diavolul în răutate, în cele mai teribile zile ale sale. Este suficient să fim obligați să credem în ceea ce vedem, și *să știm că este real*, adică spiritele, fără să-l mai adăugăm și pe Diavol – pe care nu l-a văzut nimeni până acum – la Panteonul nostru de fantome.

Și totuși, există anumite cazuri particulare interesante legate de vampirism, de vreme ce credința în acest fenomen a existat în toate țările, din cele mai îndepărtate epoci. Națiunile slavone, grecii, valahii și sârbii mai degrabă s-ar îndoi de existența inamicilor lor, turcii, decât de faptul că există vampiri. Broucolak-i sau vourdalak-i, cum sunt numiți aceștia, sunt oaspeți foarte familiari în jurul focului la slavoni. Scriitori foarte talentați, bărbați plini de sagacitate și înaltă integritate deopotrivă, au vorbit despre acest subiect și au crezut în el. De unde provine atunci o astfel de așa-zisă *superstiție*? De unde provine acel crez unanim de-a lungul epocilor și de unde provine acea identitate a detaliilor și similaritate a descrierii acelor fenomene pe care le găsim în mărturiile – în general făcute sub jurământ – unor popoare străine unele de altele, având viziuni foarte diferite în ceea ce privește alte *superstiții*?

³⁰⁵ Huetiana, p. 81.

„Există”, zice Dom Calmet, un călugăr benedictin sceptic din secolul trecut, „două modalități diferite de a distruge credința în aceste pretinse fantome... Prima modalitate ar fi să *fie explicate* bizareriile vampirismului prin cauze fizice. A doua modalitate este de a *nega în totalitate* adevărul acestui gen de povești, însă al doilea plan ar fi fără îndoială cel mai sigur, fiind și cel mai înțelept.”³⁰⁶

Prima modalitate – aceea de a explica fenomenul făcând apel la cauze fizice, deși oculte, este acela adoptat de școala de mesmerism a lui Pierart. Cu siguranță că nu spiritiștii sunt cei care au dreptul să se îndoiască de plauzibilitatea acestei explicații. Al doilea plan este adoptat de savanți și de sceptici. Aceștia îl neagă de-a dreptul. După cum remarcă des Mousseaux, nu există nicio cale mai bună sau mai sigură și nimeni nu cere mai puțin nici de la filozofie, nici de la știință.

Stafia unui păstor dintr-un sat, lângă Kodom, Bavaria, a început să le apară mai multor locuitori ai locului și fie ca urmare a spaimei lor, fie datorită altor cauze, cu toții au murit pe parcursul săptămânii următoare. Aduși la disperare, țăranii au deshumat cadavrul și l-au ținut la pământ cu o țepușă lungă. În aceeași noapte, acesta a apărut din nou, scufundându-i pe oameni în convulsii de teroare și sufocându-i pe mai mulți. Apoi, autoritățile satului au dat cadavrul pe mâna călăului, care l-a dus pe un câmp învecinat și i-a dat foc. „Cadavrul”, spune des Mousseaux, citându-l pe Dom Calmet, „urla ca un nebun, dând din picioare și sfâșiind ce-i stătea în cale, ca și cum ar fi fost viu. Când a fost din nou străpuns cu țepușe ascuțite, a scos țipete pătrunzătoare și a vomitat cantități mari de sânge purpurii. Aparițiile acestei stafii au încetat numai când cadavrul a fost redus la cenușă.”³⁰⁷

Ofițeri ai legii au vizitat locurile despre care se spunea că sunt bântuite în acest fel; trupurile au fost exhumate și aproape în fiecare

³⁰⁶ Dom Calmet, *Apparitions* etc., Paris, 1751, vol. II, p. 47; *Hauts Phen. de la Magie*, p. 195.

³⁰⁷ *Hauts Phen.*, p. 196.

caz s-a observat că respectivul cadavru suspectat de vampirism arăta sănătos și rozaliu, iar carnea nu putrezea în niciun fel. Obiectele care aparținuseră acestor fantome au fost văzute mișcându-se prin casă, fără să le atingă nimeni. Însă autoritățile au refuzat în general să recurgă la cremație și decapitare înainte de a îndeplini toate cerințele procedurilor legale. Erau chemați martori, iar dovezile erau ascultate și cântărite cu grijă. După aceea, cadavrele exhumate erau examinate, și dacă arătau semnele neechivoce și caracteristici de vampirism, erau date pe mâna călăului.

„Însă”, argumentează Dom Calmet³⁰⁸, „principala dificultate constă în a ne da seama cum anume reușesc acești vampiri să-și părăsească mormintele și cum reintră în ele ulterior, fără să pară că au răscolit deloc pământul; cum se face că sunt văzuți cu hainele lor obișnuite; cum se face că se plimbă de colo-colo și chiar mănâncă?... Dacă toate acestea reprezintă doar imaginație din partea celor care se cred molestați de astfel de vampiri, cum se face atunci că fantomele acuzate sunt găsite ulterior în mormintele lor ... nearătând niciun semn de descompunere, pline de sânge, suple și proaspete? Cum se explică faptul că picioarele le sunt pline de noroi și praf în ziua următoare nopții în care au apărut și i-au speriat pe vecini, în vreme ce nimic de acest gen nu s-a descoperit vreodată la alte cadavre îngropate în același cimitir?³⁰⁹ Și, în aceeași ordine de idei, cum se face că, odată arse, nu mai apar niciodată? Și că aceste cazuri s-au produs atât de des în această

Antoine Augustin Calmet

³⁰⁸ Ibid.³⁰⁹ Vezi aceeași mărturie sub jurământ în documente oficiale, *De l'Inspir. Des Camis*, H. Blanc, 1859. Plon, Paris.

țară, încât s-a considerat că este imposibil ca oamenii să fie vindecați de această prejudecată, deoarece, în loc să o desființeze, experiența de zi cu zi nu face altceva decât să le întărească oamenilor superstiția și să le mărească credința în ea.”³¹⁰

Există un fenomen în natură care este necunoscut și prin urmare respins de fiziologie și de psihologie în epoca noastră necredincioasă. Acest fenomen este starea de *mort-pe-jumătate*. Propriu-zis, trupul este mort și, în cazul ființelor la care materia nu predomină asupra Spiritului, iar răutatea nu este atât de mare încât să distrugă spiritualitatea, dacă este lăsat singur, sufletul lor astral se va desprinde de la sine, prin eforturi gradate și, când ultima verigă este ruptă, se separă pentru totdeauna de trupul său material. O polaritate magnetică egală îl va respinge în mod violent pe omul eterat departe de masa organică aflată în descompunere. Dificultatea rezidă în faptul că momentul ultim al separării dintre cele două se crede a fi acela când trupul este declarat *mort* de către știință și într-o necredință predominantă în existența atât a sufletului, cât și a Spiritului omului, din partea aceleiași științe.

Pierart urmărește să demonstreze că în fiecare caz este periculos ca oamenii să fie îngropați prea curând, chiar dacă trupul poate arăta semne de putrefacție. „Bieții cataleptici”, spune doctorul, „îngropați de parcă ar fi morți, în zone reci și uscate, unde cauzele morbide sunt incapabile să înfăptuiască distrugerea trupurilor lor, spiritul lor (astral) fiind înveșmântat cu un trup fluidic (eteric), sunt forțați să părăsească hotarele mormântului și să exercite asupra ființelor vii anumite acte stranii pentru viața fizică, în special cea a hrănirii, iar rezultatul acesteia este transmis, printr-o misterioasă legătură dintre suflet și trup pe care știința spiritistă o va explica într-o bună zi, către trupul material ce zace în mormânt, iar cel de-al doilea este astfel ajutat să-și perpetueze existența vitală.”³¹¹ Aceste

³¹⁰ Dom Calmet, *Apparit.*, vol. II, cap. XLIV, p. 212.³¹¹ Pierart, *Revue Spiritualiste*, vol. IV, p. 104.

spirite, în corpurile lor efemere, au fost văzute adeseori *ieșind din cimitir* și se știe că s-au agățat de vecinii lor vii și le-au supt sângele. Anchetele legale au stabilit că din aceasta a rezultat o emaciare a ființelor victimizate, care adeseori s-a sfârșit prin moarte.

Astfel, urmând piosul sfat al lui Dom Calmet, trebuie fie să continuăm să negăm sau, dacă mărturiile umane și legale valorează ceva, să acceptăm singura explicație posibilă. „Faptul că sufletele plecate se întrupează în vehicule aerate sau eterice este pe deplin și elocvent dovedit de acei minunați oameni, dr. C. și dr. More”, spune Glanvil, și aceștia au demonstrat în mare măsură că aceasta era și doctrina marilor filozofi și a patriarhilor din cele mai vechi timpuri.

Görres, filozoful german, spune în aceeași direcție că „Dumnezeu nu l-a creat niciodată pe om ca un cadavru, ci ca pe un animal *plin de viață*. Odată ce l-a produs în acest fel, găsindu-l pregătit să primească suflarea nemuritoare, Dumnezeu a suflat asupra lui și astfel omul a devenit o dublă capodoperă în mâinile Sale. În însuși centrul vieții a avut loc această misterioasă insuflare asupra primului om (prima rasă?) și astfel au fost unite *sufletul animal* iscat din pământ și *Spiritul* emanând din Ceruri.”³¹²

Des Mousseaux, laolaltă cu alți scriitori romano-catolici, exclamă: „Această propoziție este cu totul anti-catolică!” Ei bine ... și ce dacă este? Ar putea fi arhi-anti-catolică și totuși să fie logică și să ofere o soluție pentru multe enigme psihice. Soarele științei și al filozofiei strălucește pentru toți; iar dacă catolicii, al căror număr se ridică la aproape o șeptime din populația globului, nu se simt satisfăcuți, probabil că numeroasele milioane de oameni de alte religii care îi depășesc ca număr se vor simți mulțumiți.

Și acum, înainte de a ne despărți de acest respingător subiect al vampirismului, vom oferi încă o ilustrare, fără vreo altă atestare în afara faptului că mărturia ne-a fost dată de niște martori aparent de încredere.

³¹² Görres, *Complete Works*, vol. III, cap. VII, p. 132.

Cam pe la începutul secolului prezent, în Rusia a avut loc unul dintre cele mai înspăimântătoare cazuri de vampirism cunoscute. Guvernatorul Provinciei Tch... era un om în vârstă de aproximativ șaiszeci de ani, de felul lui malițios, tiranic, crud și gelos. Înveșmântat într-o autoritate despotică, el și-o exercita fără măsură, după cum îi indicau instinctele-i brutale. Acest om s-a îndrăgostit de frumoasa fiică a unui funcționar subordonat lui. Cu toate că tânăra era făgăduită unui tânăr pe care îl iubea, tiranul l-a forțat pe tatăl ei să-și dea consimțământul pentru a se căsători cu el, iar biata victimă, în ciuda disperării sale, i-a devenit soție. În curând, dispoziția geloasă a tiranului a început să se manifeste. O bătea, o sechestra în cameră săptămâni în șir și îi interzicea să se vadă cu altcineva dacă el nu era prezent. În cele din urmă, acest om s-a îmbolnăvit și a murit. Văzând că i se apropie sfârșitul, el a pus-o să jure că nu se va mai căsători niciodată și, cu jurăminte teribile, a amenințat-o că dacă va face aceasta, se va întoarce din mormânt și o va ucide. După ce a murit, a fost îngropat în cimitirul din partea cealaltă a râului, iar tânăra văduvă nu a mai avut parte de nicio problemă. Asta până în momentul în care natura a făcut-o să-și învingă fricile și ea a cedat insistențelor fostului ei iubit, logodindu-se după aceea din nou.

În noaptea petrecerii de logodnă, când toți se retrăseseră deja în bătrânul conac, toată lumea a fost trezită din somn de strigăte puternice provenind din camera ei. Ușile erau larg deschise, iar nefericita femeie a fost găsită întinsă pe pat, leșinată. În același timp, s-a auzit o trăsură care ieșea zgomotos din curte. Trupul său avea zone negre și albastre, ca și cum ar fi fost ciupită, și de pe gât i se prelingeau picături de sânge. Când și-a revenit, aceasta a afirmat că soțul ei decedat intrase brusc în cameră, arătând exact ca atunci când era viu, cu excepția unei palori îngrozitoare și că a ocărât-o din pricina infidelității ei, apoi a bătut-o și a ciupit-o cu cruzime. Povestea nu a fost crezută, însă în dimineața următoare, gardianul de la capătul celălalt al podului de peste râu a raportat că, puțin

înainte de miezul nopții, o trăsură neagră cu șase cai a trecut vijelios pe lângă el, mergând către oraș, nerăspunzând somației.

Noul guvernator, deși nu a dat crezare poveștii cu acea apariție, a luat totuși precauția de a dubla gărzile la pod. Cu toate acestea, același lucru s-a petrecut noapte de noapte, soldații declarând că bariera de la postul lor de lângă pod se ridica singură, iar echipajul fantomatic trecea în goană pe lângă ei, în ciuda eforturilor lor de a-l opri. Totodată, în fiecare noapte, trăsura ajungea cu mare zarvă în curtea casei; cei de față, inclusiv familia văduvei și servitorii, cădeau într-un somn adânc, și în fiecare dimineață tânăra victimă era găsită cu vânătași, sângerând și leșinată, la fel ca înainte. Orașul a ajuns în culmea consternării. Medicii nu aveau nicio explicație de oferit, preoții veneau să-și petreacă noaptea în rugăciune, însă când sosea miezul nopții, toți erau cuprinși de teribila letargie. În cele din urmă, arhiepiscopul provinciei a venit și a realizat personal ceremonia exorcizării, însă în dimineața următoare văduva guvernatorului a fost găsită mai rău ca niciodată. De data aceasta fusese adusă până în pragul morții.

Guvernatorul a fost până la urmă forțat să ia cele mai severe măsuri pentru a stăvilii panica ce era în creștere în oraș. A pus de pază cincizeci de cazaci de-a lungul podului, cu ordine de a opri trăsura-fantomă cu orice preț. Prompt, la ora obișnuită, trăsura a fost auzită și văzută apropiindu-se din direcția cimitirului. Ofițerul gărzii și un preot ținând un crucifix s-au postat în fața barierei și au strigat împreună: „În numele lui Dumnezeu și al Țarului, cine este acolo?” De pe fereastră trăsorii a apărut un cap bine cunoscut și o voce familiară a răspuns: „Membru al Consiliului de Stat Privat și Guvernator, C...!” În același moment, ofițerul, preotul și soldații au fost dați la o parte ca de un șoc electric și echipajul fantomatic a trecut de ei, înainte ca aceștia să-și poată trage răsuflarea.

Arhiepiscopul s-a hotărât atunci, ca ultim expedient, să recurgă la ritualul consacrat de mult timp al exhumării trupului și a-l ținut la pământ cu o țeapă de stejar împlântată prin inima sa. Acest lucru s-a realizat cu mare

ceremonie religioasă în prezența întregii populații. Povestea spune că trupul a fost găsit plin de sânge, cu obraji și buze roșii. În clipa în care s-a dat prima lovitură în țepușă, s-a auzit un oftat adânc dinspre cadavru și un jet de sânge a țâșnit sus în aer. Arhiepiscopul a realizat ritul obișnuit de exorcizare, trupul a fost re-înhumat, și de atunci nu s-a mai auzit nimic de vampir.

Cât de mult este posibil ca aceste fapte să fi fost exagerate de tradiție, nu putem spune. Însă noi am auzit-o cu ani în urmă de la un martor ocular și chiar și în prezent există familii în Rusia ai căror membri mai în vârstă își amintesc îngrozitoarea poveste.

În ceea ce privește afirmația ce se regăsește în cărțile de medicină cum că există cazuri frecvente de înhumare a unor subiecți care sunt doar într-o stare cataleptică și negările stăruitoare ale specialiștilor că astfel de lucruri s-ar produce, cu excepția unor cazuri foarte rare, nu trebuie decât să apelăm la presa zilnică a fiecărei țări pentru a găsi acest cumplit fapt adeverit. Părintele H.R. Haweis, M.A., autor al cărții *Ashes to Ashes*³¹³, enumeră în lucrarea sa, scrisă în sprijinul cremației, unele cazuri foarte neplăcute de îngropare prematură. La pagina patruzeci și șase găsim următorul dialog: „Dar cunoști multe cazuri de înmormântare prematură?” „Neîndoielnic că da. Nu voi spune că în climatul nostru temperat sunt frecvente, însă se produc. Aproape că nu există vreun cimitir în care să nu se găsească sicrie cu trupuri nu numai răsucite, ci chiar cu schelete contorsionate în ultima zbatere deznădăjduită de a trăi sub pământ. Să zicem că întoarcerea cadavrului poate fi datorată unei zgâlțâiri neîndemânatică a coșciugului în timpul transportului, însă nu și contorsionarea.”

După aceasta, autorul continuă și descrie următoarele cazuri recente: „La Bergerac (Dordogne), în 1842, pacientul a luat o pilulă somniferă... însă nu s-a mai trezit... L-au înșepat până la sânge, dar nu s-a trezit... În cele din urmă l-au declarat mort și l-au îngropat. După câteva zile,

³¹³ *Ashes to Ashes*, Londra: Daldy, Isbister & Co., 1875.

amintindu-și de pilula somniferă, au deschis mormântul. Corpul se răsucise și se zbatuse.”

„Ziarul *Sunday Times*, din 30 decembrie 1838, relatează că la Tonneins, pe cursul inferior al râului Garonne, a fost îngropat un bărbat, iar la un moment dat s-a auzit un zgomot neclar dinspre coșciug; nesăbuitul gropar a fugit... Ulterior sicriul a fost dezgropat și deschis. O figură înțepenită de teroare și disperare, un giulgiu sfâșiat, membre contorsionate, toate acestea spuneau tristul adevăr – însă *prea târziu*.”

„Ziarul *Times*, din mai 1874, spune că în luna august a anului 1873, o tânără domnișoară a murit la scurt timp după căsătorie... În mai puțin de un an, soțul s-a recăsătorit, iar mama primei sale mirese s-a hotărât să mute trupul ficei sale la Marsilia. Au deschis cripta și au găsit trupul bieteii fete contorsionat, părul răvășit, giulgiul făcut bucați.”³¹⁴ Deoarece va trebui să ne referim încă o dată la acest subiect în legătură cu miracolele din Biblie, ne vom despărți de el pentru moment și vom reveni la fenomenele magice. Dacă ar fi să oferim o descriere completă a diverselor manifestări care au loc în cazul adepților din India și din alte țări, am putea umple volume întregi, însă aceasta nu ar fi de un prea mare folos, deoarece nu ar mai rămâne deloc spațiu pentru explicații. Prin urmare, le vom selecta de preferință fie pe cele care își găsesc paralela în fenomenele moderne, fie pe cele care sunt autentificate de cercetări legale. Horst a încercat să le ofere cititorilor săi posibilitatea de a-și face o idee despre spiritele cunoscute în tradiția persană și a dat greș, căci chiar și numai simpla menționare a câtorva dintre ele este suficientă pentru a-l șoca pe un credincios. Sunt dev-ii și acțiunile lor speciale; darwand-ii și trucurile lor lugubre; shadim-ii și djinii; întreaga vastă legiune de spirite, demoni, spiriduși și elfi ai calendarului persan; și, pe de altă parte, serafimii, heruvimii, ized-ii, amshaspand-ii, sefiroții, malachim-ii și elohim-ii evreiești; și, adaugă

³¹⁴ Autoarea îi roagă pe toți cei care s-ar putea îndoi de astfel de afirmații să consulte lucrarea *Gatherings from Graveyards*, a lui G. A. Walker, pp. 84-193, 194 etc.

Horst, „milioane de spirite astrale și elementale, spirite intermediare, fantome și ființe imaginare de toate rasele și culorile”.³¹⁵

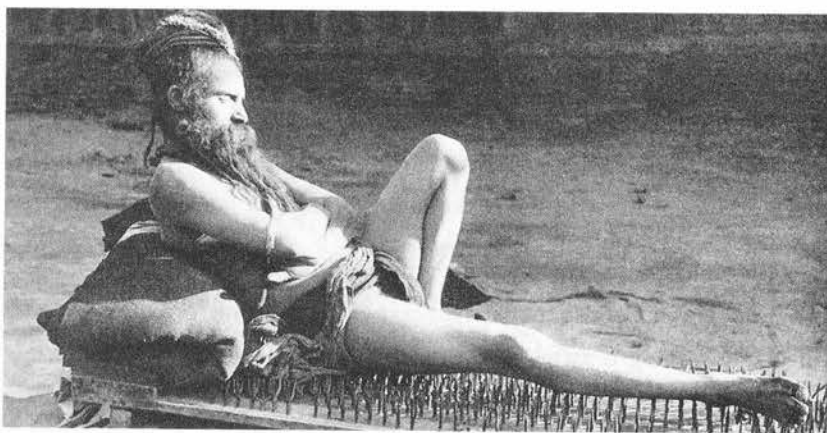
FACHIRII BENGALEZI

Însă majoritatea acestor spirite nu au nimic de-a face cu fenomenele produse în mod conștient și deliberat de magicienii orientali. Aceștia din urmă resping o astfel de acuzație și îi lasă pe vrăjitori să apeleze la ajutorul spiritelor și al stafiilor elementale. Adeptul are o putere nelimitată asupra ambelor categorii, însă o folosește rareori. Pentru producerea unor fenomene fizice, el invocă spiritele naturii, în calitate de *puteri* care-i sunt supuse, nu de inteligențe.

Întrucât întotdeauna ne place să ne întărim argumentele și prin alte mărturii decât cele ale noastre, este bine să prezentăm și opinia unui cotidian, *Herald* din Boston, în ceea ce privește fenomenele psihice în general și mediumii în particular. Confruntându-se cu unele triste eșecuri în cazul unor persoane necinstite, care se poate să fi fost mediumi sau nu, scriitorul a depus efortul de a stabili veridicitatea unor minuni despre care se spune că sunt produse în India și le-a comparat cu cele ale taumaturgiei moderne.

„Mediumul din zilele noastre”, spune el, „se aseamănă, în privința metodelor și a manevrelor, mai mult cu bine-cunoscutul scamator (vrăjitor) din istorie, decât cu oricare alt reprezentant al artei magice. Cât de departe rămâne el totuși de performanțele modelelor sale este ilustrat mai jos. În 1615 o delegație de bine-educați și distinși bărbați de la compania engleză East India l-a vizitat pe împăratul Jehangire. Pe timpul misiunii, aceștia au fost martorii multor performanțe extraordinare, care aproape că i-au făcut să nu-și creadă simțurilor, ei neputând nici pe departe să ofere vreo

³¹⁵ Horst, *Zauber Bibliothek*, vol. V, p. 52.

Fachir

explicație. Unei trupe de vrăjitori și fachiri bengalezi, care își demonstrau abilitățile în fața împăratului, li s-a cerut să producă pe loc, din sămânță, zece duzi. Aceștia au plantat imediat zece semințe care, în câteva minute, au produs tot atâția copaci. Pământul se despărțea deasupra locului unde fusese plantată sămânța, apăreau niște frunzulițe, urmate imediat de vlăstari supli, care creșteau rapid și dădeau naștere la frunze, rămurele și ramuri; în cele din urmă, se extindeau puternic, apăreau muguri ce dădeau în floare și apoi fructe, care se coceau pe loc, și, gustate, se dovedeau a fi excelente. Și toate acestea înainte ca privitorul să fi apucat să se uite în altă parte. Smochini, migdali, copaci de mango și nuci au fost produși simultan, în condiții similare, fiecare rodind fructul său propriu. O minune urma alteia. Ramurile erau pline cu păsări având un penaj minunat, ce se zbenguiau de colo-colo printre frunze și cântau duios. Apoi frunzele deveneau roșii-cafenii, cădeau de la locurile lor, ramurile și rămurelele se uscau și în cele din urmă copacii se afundau înapoi în pământ, de unde răsăriseră cu toții cu mai puțin de o oră în urmă.

„Un altul avea un arc și circa cincizeci de săgeți cu vârful de oțel. Acesta trăgea o săgeată în aer și – miracol! Săgeata rămânea fixată în spațiu la o înălțime considerabilă. O altă și o altă săgeată erau trase, fiecare

fixându-se în coada celei precedente, până când toate formau un lanț de săgeți în aer, cu excepția ultimei săgeți care, lovind lanțul, făcea ca întreg ansamblul să revină la sol, pe bucăți.”

„Ridicau două corturi obișnuite unul în fața celuilalt, la o distanță de o lovitură cu arcul. Corturile erau examinate îndeaproape de spectatori, laolaltă cu cabinele mediumilor, și declarate goale. Corturile erau fixate la sol de jur împrejur. Privitorii erau invitați să aleagă ce animale sau păsări doreau să iasă din corturi pentru a se lupta unele cu altele. Khaun-e-Jahaun a cerut sceptic să vadă o bătaie între struți. În câteva minute, a apărut din fiecare cort câte un struț și cele două păsări s-au repezit la luptă cu o mortală încrâncenare; la scurt timp după aceea, sângele a început să curgă din amândoi, în valuri. Însă întrucât erau aproape la fel de buni luptători, niciunul nu putea să câștige; așa încât, în cele din urmă, au fost separați de vrăjitori și duși înapoi în corturi. După aceea, diversele cereri de păsări și animale ale spectatorilor au fost onorate în mod exact, întotdeauna cu aceleași rezultate.”

„Era adus un cazan mare și în el era aruncată o cantitate de orez. Fără niciun semn de foc, orezul începea curând să fiarbă, iar din cazan erau apoi scoase mai mult de o sută de farfurii pline cu orez gătit și având câte o găină fiartă deasupra. Acest truc este realizat la scară mai mică și de cei mai ordinari fachiri ai zilelor noastre.”

„Însă spațiul nu ne oferă posibilitatea să ilustrăm, din însemnările trecutului, modul în care reprezentațiile simpliste – prin comparație – ale mediumilor din zilele noastre sunt palide și depășite de cele din alte vremuri, produse de oameni mai destoinici. Nu există niciun aspect extraordinar la oricare dintre aceste așa-zise fenomene sau manifestări care să nu fi fost, ba chiar care să nu fie și astăzi, mai mult decât duplicat de alți executanți abili, a căror legătură cu pământul și doar cu pământul, este mult prea evidentă pentru a fi pusă la îndoială, chiar dacă acest fapt nu a fost sprijinit de propria lor mărturie.”

Este o greșeală să spunem că fahirii sau jonglerii vor pretinde întotdeauna că sunt ajutați de spirite. În unele evocări cvasi-religioase, cum este cea despre care se spune că a fost realizată de Govinda Swami al lui Jacolliot în fața unui domn francez, atunci când cei prezenți doresc să vadă manifestări „spiritiste” adevărate, aceștia vor recurge la *pitris*, strămoșii lor descarnați, și la alte spirite *pure*. Acestea pot fi evocate de ei numai prin rugăciune. În ceea ce privește alte fenomene, acestea nu sunt produse de magician și de fahir la voință. În ciuda stării de aparentă mizerie dezgustătoare în care trăiește cel de-al doilea, el este adeseori un inițiat al templelor și este la fel de cunoscător într-ale ocultismului ca frații săi mai bogați.

Caldeenii, pe care Cicero îi consideră printre cei mai vechi magicieni, erau de părere că fundamentul oricăror acte magice se află în puterile lăuntrice ale sufletului omului, prin discernerea proprietăților magice ale plantelor, mineralelor și animalelor. Cu ajutorul acestora, oamenii realizau cele mai extraordinare „miracole”. Magia, pentru ei, era sinonimă cu religia și știința. Doar mai târziu, miturile religioase ale dualismului Magdean, desfigurate de teologia creștină și euhemerizate de anumiți părinți ai Bisericii, au căpătat forma dezgustătoare în care le găsim înfățișate de unii scriitori catolici, cum ar fi des Mousseaux. Realitatea obiectivă a incubilor și sucubilor medievali, acea abominabilă superstiție a Evului Mediu care a costat atât de multe vieți, susținută de acest autor într-un volum întreg, este o producție monstruoasă a fanatismului religios și a epilepsiei. Nu poate avea nicio formă *obiectivă* iar a atribui efectele sale Diavolului este o blasfemie: aceasta implică faptul că Dumnezeu, după ce l-a creat pe Satana, i-ar permite să adopte o astfel de conduită. Dacă suntem obligați să credem în vampirism, aceasta este datorită forței a două afirmații indiscutabile ale științei psihice oculte: 1. Sufletul astral este o entitate distinctă, separabilă, a *eul*-ului nostru, care poate să hoinărească departe de trup fără să rupă firul vieții. 2. Cadavrul nu este *pe deplin* mort și, întrucât locatarul poate să reintre în el, acesta poate să acumuleze suficiente emanații materiale de la trup pentru a-i permite să

Incub

apară într-o formă cvasi-terestră. Însă a susține, laolaltă cu des Mousseaux și de Mirville, că Diavolul, pe care catolicii îl înzestreză cu o putere care, prin antagonism, o egalează pe cea a Divinității Supreme, se transformă în lupi, șerpi și câini pentru a-și satisface poftele și a procrea monștri, este o idee în care se află ascunși germenii adorării diavolului, nebunia și sacrilegiul. Biserica catolică, care nu numai că ne învață să credem această aberație monstruoasă, ci chiar îi obligă pe misionarii săi să predice o astfel de dogmă, nu ar trebui să se revolte împotriva adorării demonilor de către unele secte parse și din India de Sud. Chiar dimpotrivă; deoarece atunci când îi auzim pe Yazidi³¹⁶ repetând proverbul bine-cunoscut: „Rămâneți prieteni cu demonii; dați-le proprietatea voastră, sângele vostru, serviciile voastre; nu trebuie să vă faceți grijă cu privire la Dumnezeu – *El nu o să vă facă rău*”, găsim că este în acord cu credința și reverența lor față de Suprem; logica lor este corectă și rațională; Îl respectă prea mult pe Dumnezeu pentru a-și imagina că Cel care a creat Universul și legile sale este capabil să le facă rău

³¹⁶ Grup etno-religios kurd cu rădăcini indo-iraniene.

lor, niște bieți atomi; însă *demonii* sunt acolo; sunt *imperfecti*, și prin urmare au motive foarte serioase să le fie frică de ei.

Prin urmare, Diavolul, în variatele sale transformări, nu poate fi nimic altceva decât o aberație. De cele mai multe ori când ne imaginăm că îl vedem, auzim și simțim pe Diavol, nu este vorba decât de reflexia propriului nostru suflet rău, depravat și impur pe care o vedem, auzim și simțim. Se spune că cine se aseamănă se adună; astfel, conform cu dispoziția în care forma noastră astrală iese din trup în timpul somnului, în funcție de gândurile, țelurile și ocupațiile noastre zilnice, care toate sunt puternic impregnate pe capsula modelabilă numită *suflet uman*, cel din urmă atrage în jurul său ființe subtile care sunt asemenea lui. De aici, rezultă unele vise și viziuni care sunt pure și frumoase, și altele care sunt diavolești și groaznice. Persoana în cauză se trezește și fie se grăbește la spovedanie, fie râde cu indiferență de acel gând. În primul caz i se promite mântuirea finală cu prețul câtorva indulgențe (pe care trebuie să le cumpere de la biserică) și poate un pic de purgatoriu, sau chiar și iad. Dar ce contează? Nu este el oare în siguranță, etern și nemuritor, orice ar face? Diavolul e de vină. Să-l alungăm cu clopotele, Biblia și apa sfințită! Însă „Diavolul” revine și adeseori adevăratul credincios este făcut să-și abandoneze credința în Dumnezeu, când percepe cum aparent Diavolul îl învinge pe Creatorul și Stăpânul său. Atunci, nu îi mai rămâne decât cea de-a doua soluție de urgență. Rămâne indiferent și se abandonează cu totul Diavolului. Apoi moare, iar cititorul a aflat urmarea în capitolele precedente.

Această idee este foarte frumos exprimată de dr. Ennemoser: „Religia nu s-a înrădăcinat aici [în Europa și China] atât de puternic precum printre hinduși”, spune el, argumentând în legătură cu această superstiție. „Spiritul grecilor și al perșilor era mai volatil... Ideea filozofică a principiilor de bine și de rău și a lumii spirituale... trebuie să fi asistat tradiția în formarea unor viziuni ale unor forme celeste și infernale și a unor distorsiuni înspăimântătoare, care în India au fost produse mai ușor

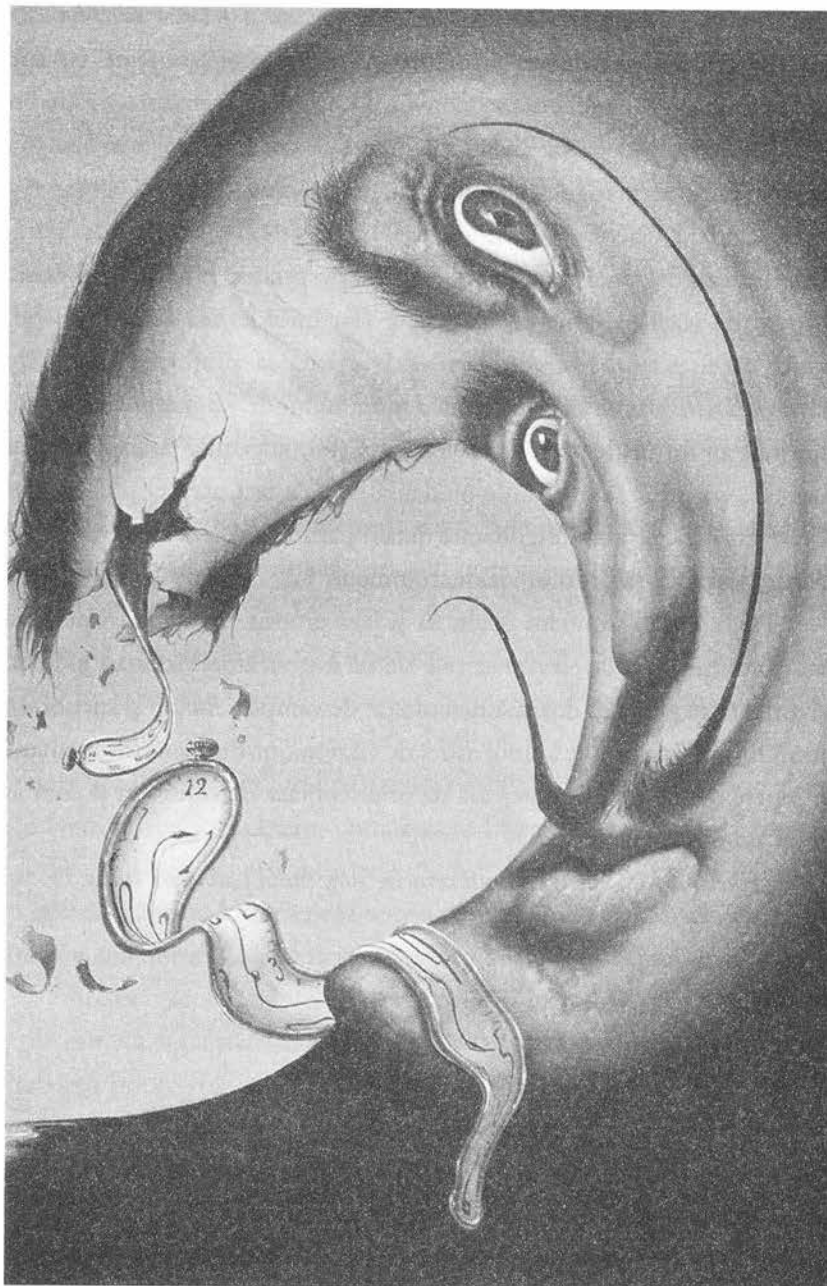
datorită unui fanatism plin de zel; acolo văzătorul *primea prin lumina divină*; aici, el se pierde într-o multitudine de obiecte exterioare, cu care își confundă propria identitate. Convulsiile, însoțite de absența minții din trup, din țările îndepărtate, erau aici la ordinea zilei, deoarece imaginația era mai puțin fermă și de asemenea mai puțin spirituală.”

„Cauzele exterioare sunt de asemenea diferite; modul de viață, amplasarea geografică și mijloacele artificiale produc modificări diverse. Modul de viață în țările occidentale a fost întotdeauna foarte variabil, astfel că el perturbă și distorsionează activitatea simțurilor, iar *viața exterioară este prin urmare reflectată* asupra lumii de vis interioare. Astfel, spiritele au forme de o varietate nesfârșită și îi îndeamnă pe oameni să-și satisfacă pasiunile, arătându-le modalitățile de a face aceasta și coborând chiar până la cele mai insignifiante detalii particulare, *ceea ce este mult sub natura* elevată a văzătorilor vizionari indieni.”

Fie ca elevul științelor oculte să-și facă propria natură la fel de pură iar gândurile la fel de elevate ca cele ale acestor văzători vizionari indieni, și astfel el va putea să doarmă nemolestat de vampiri, incubi și sucubi. În jurul formei insensibile a unui astfel de visător, Spiritul nemuritor emană o putere divină care îl protejează de orice contact răuvoitor, ca și cum ar fi un zid de cristal.

„*Haec murus aeneus esto: nil conscire sibi, nulla pallascere culpa.*”³¹⁷

³¹⁷ Acesta să-ți fie bastionul de alamă, să-ți păstrezi conștiința curată și niciodată să nu pălești din cauza vinei.

CAPITOLUL XIII

REALITĂȚI ȘI ILUZII

ALCHIMISTUL: Vorbești mereu în enigme. Spune-mi dacă tu ești această fântână de care vorbește Bernard Lord Trevisan?

MERCUR: Nu sunt această fântână, dar sunt apa din ea. Fântâna mă conține.

Sandivogius, *New Light of Alchymie*

Tot ceea ce noi pretindem că facem, este că găsim secretele structurii umane, că știm de ce anumite părți se osifică și sângele staționează și că aplicăm în mod continuu anumite elemente care să o apere împotriva efectelor trecerii timpului. Aceasta nu este magie, ci arta medicinei bine înțeleasă.

Bulwer-Lytton, *Zanoni*

Ah, războinicule! Acum crucea roșie
Arată spre mormântul viteazului mort.
În acest mormânt arde o lumină minunată
Pentru a alunga spiritele cărora le plac tenebrele.
Această lampă va arde fără a se stinge
Până la Judecata de Apoi.
Nicio flacără pământească nu a avut vreodată o asemenea strălucire.

Sir Walter SCOTT, *The Lay of the Last Minstrel*

Există persoane a căror *mintă* este incapabilă să aprecieze grandoarea intelectuală a anticilor, chiar și în domeniul științelor fizice, nici dacă li s-ar oferi cea mai completă dovadă a profundeii lor cunoașteri și a realizărilor lor. În ciuda lecției de prudență pe care nu de puține ori le-au dat-o anumite descoperiri neașteptate, ele persistă în vechiul lor obicei de a nega și, chiar mai rău, de a ridiculiza ceea ce nu pot nici dovedi, nici respinge. Astfel, de exemplu, ele vor râde de ideea eficacității talismanelor. Faptul că cei șapte îngeri ai Apocalipsei ar putea avea o relație directă cu cele șapte forțe oculte ale naturii pare incomprehensibil și absurd slabului lor intelect; și simpla idee a unui magician care pretinde că realizează minuni cu ajutorul anumitor rituri cabalistice îi face să râdă cu lacrimi. Nevăzând decât o figură geometrică trasată pe o foaie de hârtie, pe o bucată de metal sau pe orice alt material, ele nu își închipuie că o ființă rațională ar putea să admită că vreunul din aceste obiecte deține vreo putere ocultă. Dar cei care și-au dat osteneala să se informeze știu că anticii făceau descoperiri la fel de mari în psihologie ca în fizică, iar cercetările lor nu mai lăsau decât foarte puține secrete de descoperit.

RAȚIUNEA DE A FI A TALISMANELOR

În ceea ce ne privește, atunci când constatăm că o pentagramă este o figură sintetică, ce exprimă într-o formă concretă un profund adevăr al naturii, nu vedem de ce ar fi această figură mai ridicolă decât cele ale lui Euclid, și ni se pare că nu este nici pe jumătate la fel de comică precum simbolurile folosite într-o lucrare de chimie modernă. Ce poate părea mai absurd pentru un cititor neinițiat decât faptul că simbolul Na_2CO_3 înseamnă carbonat de sodiu? Sau că $\text{C}_2\text{H}_6\text{O}$ nu este altceva decât un alt mod de a scrie cuvântul alcool? Ce este atât de ridicol în faptul că alchimiștii își exprimau azothul, sau principiul creator al naturii (lumina astrală) prin simbolul din

figura 1, care exprimă trei aspecte:

1. divină ipostază;
2. sinteza filozofică;
3. sinteza fizică, adică o credință, o idee și o forță. Și în ce măsură este mai normal ca un chimist modern, care dorește să le indice elevilor săi, în laborator, reacția unui carbonat de sodiu cu crema de tartru în soluție să folosească simbolul următor:

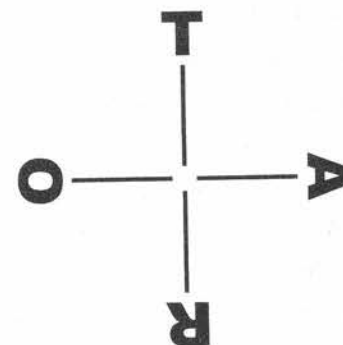
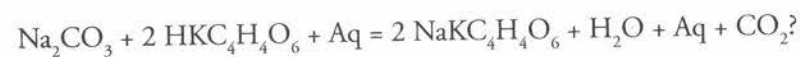

Figura 1

Dacă cititorul neinițiat poate fi scuzat că face ochii mari în fața acestui abracadabra al științei chimiei, de ce atunci profesorii lor nu și-ar modera hilaritatea până ce vor fi învățat valoarea filozofică a simbolismului anticilor? Așa ar evita cel puțin să fie la fel de ridicoli ca dl De Mirville care, confundând Azothul filozofilor hermetiști cu azotul chimiștilor, afirmă că cei dintâi adorau gazul nitrogen.³¹⁸

Aplicați o bucată de fier pe un magnet și ea se va impregna imediat cu acest principiu subtil pe care va deveni capabilă să îl comunice, la rândul ei, și altor bucăți de fier. Ea nu va cântări mai mult, nici nu va prezenta vreo diferență față de starea lui anterioară. Și totuși una dintre cele mai subtile forțe ale naturii a pătruns în substanța sa. Un talisman - o bucată de metal probabil fără vreo valoare intrinsecă, o bucată de hârtie mototolită sau un crâmpei banal de stofă - a fost totuși impregnat cu influența celui mai mare dintre toți magneții, voința omului, având putere în bine sau în rău, la fel de ușor de recunoscut prin efectele sale ca proprietatea subtilă pe care

³¹⁸ A se vedea Éliphas Levi, *La science des esprits*, Prefață.

fierul o dobândește prin contactul cu magnetul fizic. Dați-i unui copoi să miroasă un obiect de îmbrăcăminte al unui fugar și el îi va lua urma prin mlaștini și păduri până la locul unde se ascunde. Dați-i unuia dintre acești „psihometri” ai profesorului Buchanan un manuscris, oricât de vechi, iar el va descrie caracterul scriitorului și poate chiar aspectul său fizic. Dați-i unui clarvăzător o șuviță de păr sau un obiect oarecare ce a fost în contact cu o persoană despre care dorim să știm ceva și el va intra în empatie atât de intimă cu aceasta încât o va putea urma pas cu pas în întreaga ei viață.

Crescătorii de animale ne învață că animalele tinere nu trebuie ținute în turmă împreună cu cele bătrâne; iar medicii inteligenți le interzic părinților să doarmă în același pat cu copiii lor. Atunci când regele David era bătrân și slăbit, forțele lui vitale au fost restabilite punându-l în contact cu o persoană tânără, pentru ca el să absoarbă din forța acesteia. Ultima împărăteasă a Rusiei, sora împăratului actual al Germaniei³¹⁹, era atât de slăbită în ultimii ei ani de viață încât medicii au sfătuit-o în mod serios să culce în pat cu ea o țărană tânără și robustă. Oricine a citit descrierea făcută de dr. Kerner clarvăzătoarei de la Prevorst, M. Hauffee, își va aminti, fără îndoială, cuvintele sale.³²⁰ Ea a declarat în mai multe rânduri că își întreține viața doar prin atmosfera persoanelor care o înconjurau și prin *emanațiile lor magnetice*, care erau însuflețite într-un mod extraordinar de prezența ei. Clarvăzătoarea era pur și simplu un vampir magnetic, care absorbea, atrăgând către ea, viața celor care erau suficient de robuști pentru a-i transmite din vitalitatea lor, sub formă de sânge volatilizat. Dr. Kerner a observat că aceste persoane erau toate mai mult sau mai puțin afectate de această pierdere forțată.

Grație acestor exemple familiare referitoare la posibilitatea, pentru un individ, de a comunica un fluid subtil altui individ sau substanțelor pe care acesta le atinge, devine mai puțin dificil să înțelegem că, printr-o

³¹⁹ *Guillaume Întâiul*; această lucrare a fost scrisă în 1877 (n.t.).

³²⁰ J.A.C. Kerner, *Die Seherin von Prevorst* etc., 1829.

concentrare fermă a voinței, un obiect, de altfel inert, poate fi impregnat cu o putere protectoare sau distructivă, după scopul ce este avut în vedere.

O emanație magnetică produsă inconștient este cu siguranță învinsă de o emanație mai energică cu care este pusă în opoziție. Dar atunci când o voință inteligentă și puternică dirijează forța oarbă și o concentrează asupra unui punct dat, emanația mai slabă o învinge adeseori pe cea mai puternică. O voință umană produce același efect asupra *Akasha*-ei.

Am asistat într-o zi în Bengal³²¹ la o manifestare a puterii voinței, care ilustrează o foarte interesantă fază a subiectului. Un adept al magiei a făcut câteva pase deasupra unui obiect obișnuit din staniu, interiorul unui capac de oală, care se găsea la îndemâna sa și, privindu-l atent timp de câteva minute, el părea că strânge în pumni un fluid imponderabil și îl răspândește pe suprafața metalului. Atunci când staniul a fost expus din plin la lumina zilei timp de circa zece secunde, suprafața netedă și strălucitoare s-a acoperit brusc cu un fel de peliculă. Puțin timp după aceea, niște pete mai închise la culoare au început să apară la suprafață; iar atunci când, după circa trei minute, obiectul ne-a fost arătat, am găsit imprimat pe el un tablou, sau mai degrabă o fotografie a peisajului care se întindea în fața noastră, reproducere fidelă a naturii și cu un colorit perfect. Acest tablou s-a menținut în această stare timp de aproximativ 48 de ore, apoi s-a șters lent.

Acest fenomen este ușor de explicat. Voința adeptului condensase asupra metalului o peliculă de *Akasha*, care l-a făcut pe moment sensibil, ca o placă fotografică. Lumina a făcut restul.

O asemenea manifestare a puterii voinței pentru a produce rezultate fizice obiective îl va pregăti pe aspirant să înțeleagă eficacitatea ei în vindecarea bolilor, prin transmiterea virtuții vindecătoare dorite asupra

³²¹ În Sikkim, aproape de Darjeeling. Acest ținut care, deși foarte aproape de provincia Bengalului de Nord, rar permite unui călător european să-i treacă frontierele, este vizitat foarte des de lamași tibetani, Tibetul nefiind decât la un pas de Sikkim (nota autoarei).

unor obiecte neînsuflețite, care apoi sunt plasate în contact cu bolnavul. Atunci când vedem psihologi ca Maudsley³²² citând, fără să fie contrazis, relatările unor cure miraculoase realizate de tatăl lui Swedenborg, relatări care nu diferă prea mult de sute de alte vindecări obținute de alți „fanatici”, după cum se exprimă chiar el, magicieni și vindecători naturali, și asta fără a încerca să explice actele lor, dar abia reținându-și râsul în fața intensității credinței lor, fără a se întreba măcar dacă secretul acestei puteri de vindecare nu rezidă chiar în autoritatea pe care această credință o conferă asupra forțelor oculte, deplângem faptul că în zilele noastre există atât de multă știință și atât de puțină filozofie.

Desigur, nu considerăm că chimistul modern ar fi mai puțin magician decât anticul teurg sau filozof hermetist, asta dacă lăsăm totuși deoparte faptul că cei din urmă, recunoscând dualitatea naturii, aveau un câmp dublu față de cel al chimistului pentru cercetările lor experimentale. Anticii însuflețeau statui, iar hermeticii chemau la viață, extrăgându-le din elemente, forme de salamandre, de gnomi, de ondine și de silfide, pe care nu pretindeau că le creează, ci pur și simplu că le fac vizibile, ținând deschisă poarta naturii, astfel încât, în anumite condiții favorabile, ele se arătau privirii oamenilor.

Chimistul pune în contact două elemente din compoziția atmosferei și, dezvoltând în ele o forță latentă de afinitate, el creează un nou corp, apa. În perlele diafane și sferice care se nasc din această uniune a celor două gaze se ivesc germenii vieții organice și în interstițiile lor moleculare se ascund căldura, electricitatea și lumina, exact ca în trupul omenesc. De unde provine această viață într-o picătură de apă care tocmai s-a format din contopirea a două gaze? Și ce este apa însăși? Oare oxigenul și hidrogenul suferă anumite transformări care le anulează și calitatea odată cu forma? Iată răspunsul științei moderne: „Oxigenul și hidrogenul există

³²² Henry Maudsley, *Body and Mind*, Partea II, *Essay on Swedenborg*.

ca atare în apă, sau au fost produse prin vreo transformare necunoscută și inconceptibilă a substanței lor, iată o întrebare pe marginea căreia ne putem lansa în speculații, dar despre care nu avem nicio cunoaștere reală.”³²³ Din moment ce nu are niciun fel de date despre un subiect atât de simplu cum este constituția moleculară a apei, sau despre problema mai profundă a apariției vieții în ea, nu ar face bine M. Maudsley să dea exemplu din propriul său principiu și să se păstreze într-o *calmă consimțire în ignoranță, până ce se va face lumină*³²⁴?

Pretențiile amicilor științei ezoterice care afirmă că Paracelsus producea chimic, prin anumite combinații încă necunoscute de știința oficială, *homunculi*, sunt expulzate în rândul mistificărilor demascate. Dar de ce? Dacă Paracelsus nu a fabricat *homunculi*, alți adepți au făcut-o, și asta nu acum o mie de ani. Ei au fost produși, de fapt, după exact același principiu în virtutea căruia chimistul și fizicianul dau viață așa-numiților lor *animalculi*. Acum câțiva ani, un domn englez, Andrew Crosse din Sommersetshire, producea *acari* prin următorul procedeu: „O cantitate de silix negru încins la roșu și măcinat pudră a fost amestecat cu carbonat de potasiu și expus la o temperatură ridicată timp de 15 minute; amestecul a fost apoi vărsat într-un creuzet de mină de plumb, într-un cuptor cu aer. El a fost măcinat pudră în timp ce era cald încă și amestecat cu apă clocotită, apoi lăsat să fiarbă timp de câteva minute, după care i s-a adăugat acid clorhidric până la suprasaturație. După ce a fost expus la acțiune voltaică timp de 26 de zile, a apărut o insectă perfectă din clasa acarilor și într-un interval de câteva zile s-au mai obținut încă o sută. Experiența a fost reînnoită și cu alte substanțe chimice lichide, cu rezultate analoage. Un anume domn Weeks din Sandwich a avut și el astfel de rezultate utilizând ferocianură de potasiu ... Această descoperire a produs mare vâlvă. Dl. Crosse a fost acuzat de sacrilegiu și de faptul că ar ținți către rolul de

³²³ Josiah Cooke Jr, *The New Chemistry*, p. 101.

³²⁴ Henry Maudsley, *Body and Mind, The limits of Philosophical Inquiry*.

Mătrăguna

creator. El a replicat, negând acuzația, deoarece considera că „a crea înseamnă a produce ceva din nimic”³²⁵.

Un alt domn, considerat de unii ca fiind un adevărat om de știință, ne-a spus în mai multe rânduri că era pe cale să demonstreze că puteau ieși pui chiar și din ouăle nefecundate, dacă s-ar trece prin ele un curent electric de sarcină negativă.

Mătrăguna (*dudim* sau fructul-iubirii) găsită pe câmp de Ruben, fiul lui

Iacob, care a făcut-o pe Rachel să îl placă, era fără îndoială *mandragora* cabalistă; iar versurile care se referă la aceasta se găsesc în pasajele cele mai îndrăznețe, din punct de vedere ezoteric, din întreaga lucrare. Mătrăguna este o plantă care are forma rudimentară a unei ființe umane – cu un cap, două brațe și două picioare formând rădăcina. Superstiția că atunci când este smulsă din pământ plânge cu glas uman nu este cu totul lipsită de fundament. Ea produce într-adevăr un sunet ascuțit, asemănător cu un vaiet, din cauza substanței rășinoase din rădăcina sa, care este destul de dificil de extras și care are mai multe proprietăți secrete, complet necunoscute botaniștilor.

MISTERE NEELUCIDATE

Cititorul care reușește să își formeze o idee clară despre comutarea forțelor în natură și despre asemănarea dintre principiile vitale ale plantelor, animalelor și oamenilor, poate consulta cu folos o lucrare despre

³²⁵ *Scientific American*, 12 august 1868.

corelațiile dintre sistemul nervos și forța mentală – scrisă de profesorul Alexander Bain, de la Universitatea din Aberdeen. Se pare că mătrăguna ocupă pe planeta Pământ un loc la limita dintre regnul vegetal și cel animal, așa cum este și cazul zoofitelor și al polipilor din mare, granița dintre cele două lumi fiind în fiecare dintre aceste cazuri atât de greu de distins încât pare aproape imposibil de perceput unde se sfârșește una și unde începe cealaltă. Poate părea improbabil să existe *homuncuși*, dar, în lumina expansiunii recente a științei, oare ce naturalist ar îndrăzni să spună că este cu totul imposibil? „Cine”, se întreabă Bain, „poate limita posibilitățile existenței?”

Natura are multe mistere neelucidate, iar dintre cele care sunt cât de cât explicate, cu greu putem găsi măcar unul care să fie absolut inteligibil. Nu există nici măcar o plantă sau un element mineral care să-și fi dezvăluit toate proprietățile, până la ultima, oamenilor de știință. Ce știu naturaliștii despre natura intimă a regnurilor vegetal și mineral? Cum pot fi ei convinși că, pe lângă fiecare proprietate pe care o descoperă, nu mai sunt încă și alte forțe ascunse în natura *intimă* a plantei sau a pietrei respective? Și care abia așteaptă să fie corelate cu o altă plantă, cu un alt element mineral sau cu o altă forță a naturii, spre a se manifesta într-o așa-numită „*manieră supranaturală*”. Acolo unde naturalistul Pliniu, Elianus sau chiar Diodor, care au urmărit, cu o perseverență demnă de admirat, să scoată la iveală adevărul istoric din amestecătura de exagerări și fabulații, au atribuit unor plante sau minerale proprietăți oculte necunoscute botaniștilor și fizicienilor moderni, afirmațiile lor au fost desconsiderate fără drept de apel ca fiind absurde și nu s-a mai făcut vreodată referire la ele.

Încă din vremuri străvechi, oamenii de știință au făcut tot felul de speculații despre ce este forța vitală sau principiul vieții. Din punctul nostru de vedere, „doctrina secretă” însăși poate furniza indiciile necesare. Științele exacte recunosc numai cinci forțe ale naturii – una molară și patru moleculare; cabaliștii recunosc șapte, iar în acestea două din urmă

se află ascuns întregul mister al vieții. Una dintre aceste forțe este Spiritul nemuritor, a cărui reflexie este conectată prin legături invizibile cu materia anorganică; cât despre cea de-a doua forță, vă lăsăm pe fiecare dintre dumneavoastră să o descoperiți singur. Profesorul Joseph Le Conte spune: „Care este natura diferențelor dintre un organism viu și unul mort? Nu putem determina *niciuna*, fie ea fizică sau chimică. Toate forțele fizice și chimice provenite din fondul comun al naturii și regăsite în organismele vii, par să se găsească de asemenea și în cele moarte, până când, încetul cu încetul, acestea se descompun. Cu toate acestea, diferențele sunt imense – incomensurabile. Care este natura acestor diferențe exprimată de formulele științelor materialiste? Ce anume pleacă și unde se duce? Aici este ceva ce știința nu poate înțelege deocamdată. Și cu toate acestea, doar o singură pierdere are loc în momentul morții, în gradul cel mai înalt, înainte de descompunere, și aceasta este forța vitală!”

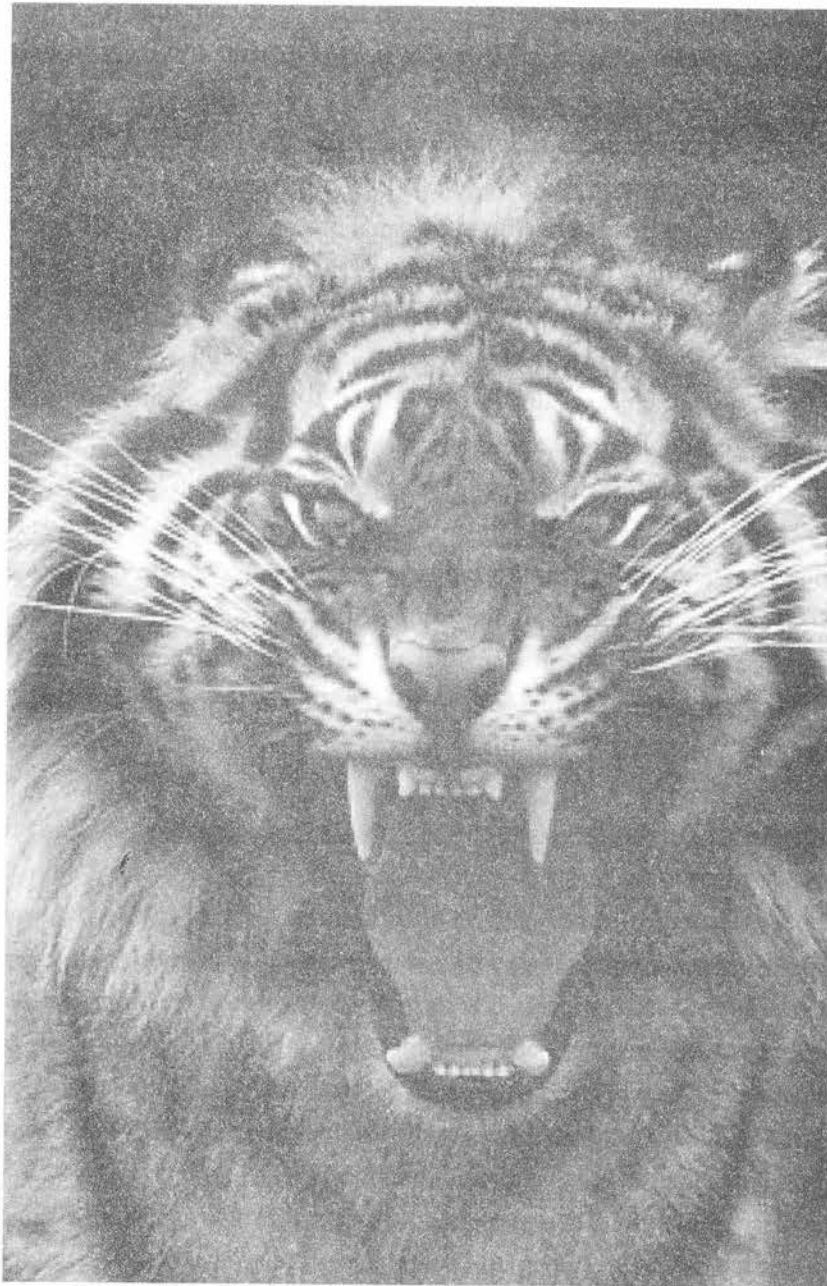
EXPERIMENT MAGIC ÎN BENGAL

Pe cât de dificil, dacă nu imposibil, pare a fi pentru știință să descopere motorul invizibil, universal, a tot ceea ce există – *Viața*, să îi explice natura, sau chiar să sugereze o ipoteză rezonabilă pentru aceasta, misterul este numai pe jumătate mister, nu numai pentru marii adepți și vizionari, dar chiar și pentru cei care cred cu adevărat și cu putere într-o lume spirituală. Pentru credinciosul de rând – care nu este binecuvântat cu un organism a cărui delicată senzitivitate să îl facă capabil, așa cum este în cazul unui clarvăzător, să perceapă universul vizibil reflectat ca într-o sticlă în cel Invizibil, într-un mod obiectiv – rămâne *credința* în Dumnezeu. Aceasta este ferm înrădăcinată în simțul său intern, în intuiția sa infailibilă, cu care rațiunea rece nu are nimic de-a face: el *simte* că acestea nu îl pot înșela. Chiar dacă dogmele eronate, născocite de oameni,

și sofistica teologică se contrazic reciproc, chiar dacă o societate respinge o alta și cazuistica subtilă a unui crez doboară la pământ argumentele abile ale altuia, adevărul rămâne unul singur și nu există religie, fie ea creștină ori păgână, care să nu fie ridicată ferm pe străvechea temelie – Dumnezeu și Spiritul Nemuritor.

Fiecare animal este, mai mult sau mai puțin, înzestrat cu capacitatea de a percepe, dacă nu spiritele, cel puțin ceva care, deocamdată, rămâne de nevăzut pentru omul de rând, dar poate fi distins de un clarvăzător. Am făcut sute de experimente cu pisici, căței, maimuțe din mai multe rase și, o dată, chiar cu un tigru îmblânzit. O oglindă neagră, rotundă, numită „cristalul magic”, a fost puternic magnetizată de către un gentilom hindus, fost localnic din Dindigul, care trăia acum într-un loc mai izolat, în munții Ghat de Vest. El îmblânzise un pui de tigru ce fusese adus la el de pe coasta Malabar – zonă a Indiei unde tigrii sunt deosebit de feroce – și cu acest animal interesant am realizat experimentele.

Precum renumiții îmblânzitori de șerpi din Antichitate, Marsi și Psylli, acest domn susținea că posedă misterioasa putere de a îmblânzi orice fel de animal. Tigru fusese adus într-o stare de *amorțeală mentală* cronică; devenise la fel de inofensiv ca un câțel. Copiii îl săcăiau și îl trăgeau de urechi, iar el se scutura numai și scâncea ca un câine. Dar ori de câte ori era forțat să privească în „oglină magică”, bietul animal intra instantaneu într-o stare de agitație intensă. Ochii lui se umpleau de *teroare* omenească, urla cu disperare, incapabil să își întoarcă privirea de la oglinda în care ochii îi erau pironiți ca printr-o vrajă magnetică; se zvârcolea și tremura până când intra în convulsii de frică, din cauza unei vedenii care pentru noi rămânea necunoscută. Apoi cădea la pământ, gemând de-abia perceptibil, dar continuând să privească în oglindă. După ce oglinda era luată de lângă el, animalul zăcea tremurând și părând a fi epuizat, pentru încă aproximativ două ore. Ce văzuse oare? Ce imagine a vreunui spirit din lumea lui invizibilă, a animalelor, ar putea produce

un asemenea efect terifiant asupra unei fiare sălbatice, în mod natural curajoasă și feroce? Cine poate spune? Poate că *acela* care a produs scena.

Același efect asupra animalelor a fost observat și în timpul ședințelor de spiritism cu unii sfinți cerșetori și de asemenea atunci când un sirian, jumătate păgân, jumătate creștin, din Kunankulam (statul Cochin), un vrăjitor celebru, a fost invitat să participe la experimentele noastre.

Eram nouă persoane – șapte bărbați și două femei, dintre care una era băștinașă. În afară de noi, în cameră se mai aflau puiul de tigr, intens preocupat de un os, un *wanderoo*, sau maimuță-tigr, care, cu blana ei neagră și barbișonul și mustățile albe și cu ochii isteți și scânteietori, arăta ca personificarea poznașului, și un grangur auriu frumos, care își curăța în liniște coada în culori radioase, de o stinghie din apropierea unei ferestre mari a verandei. În India, ședințele spiritiste nu se țin în întuneric, ca în America, și nu sunt necesare alte condiții de desfășurare în afară de o liniște perfectă și armonie. S-a petrecut în lumina orbitoare a zilei, ce se revărsa prin ușile și ferestrele deschise, în timp ce în depărtare se auzea zumzetul vieții din pădurile din jur, iar jungla ne trimitea ecourile miriadelor de insecte, păsări și animale. Ședeam în mijlocul unei grădini unde era construită casa, și în loc să respirăm cu greu în atmosfera sufocantă dintr-o cameră de ședințe, eram înconjuțați de mănunchiuri roșu-aprins ale arborelui de coral – *erythrina* – inspirând miresmele parfumate ale copacilor și arbuștilor și ale florilor de bignonia, ale căror inflorescențe albe tremurau în briza ușoară. Pe scurt, eram înconjuțați de lumină, armonie și parfumuri. Buchete mari de flori și arbuști, închinat zeităților locului, fuseseră adunate în acest scop și aduse în camere. Aveam busuioc, floarea-lui-Vishnu (lotus), fără de care nicio ceremonie religioasă nu are vreodată loc în Bengal, și ramuri de *ficus religiosa*, copacul închinat aceleiași zeități luminoase, îmbinându-și crengile cu bobocii trandafirii de lotus sacru și de tuberoze indiene, care ornau pereții din abundență.

Pe când „cel binecuvântat” – un foarte murdar, dar în același timp cu

adevărat sfânt fachir – rămăsese cufundat în contemplație de sine și mai multe minuni spirituale aveau loc la voința lui, maimuța și pasărea dădeau doar mici semne de neliniște. Numai tigrul tremura vizibil din când în când, și se uita țintă prin cameră, ca și cum globii lui oculari fosforescenți, verzi și strălucitori ar fi urmărit o prezență invizibilă, care plutea în sus și în jos. Ceea ce era încă imperceptibil pentru ochii omenești, trebuie să fi fost prin urmare *obiectiv* pentru el. Cât despre wanderoo, îi pierise tot cheful de viață, părea moleșit și stătea chircit și nemișcat. Pasărea aproape că nu dădea niciun semn de neliniște. Se auzea un sunet de aripi bătând ușor în aer; florile zburau prin cameră, luate de la locul lor de mâini invizibile; o minunată floare azurie, care a căzut pe etichetele împreunate ale maimuței, a făcut-o să sară speriată și să caute refugiu sub roba albă a stăpânului ei. Aceste manifestări au durat o oră, și ar lua prea mult să le relatez pe fiecare în parte, dar cea mai neobișnuită a fost cea care a închis sesiunea de minuni. Cineva s-a plâns de căldură, așa că am avut parte de un duș cu picături de rouă delicat parfumate. Picăturile au căzut repede și din plin și au transmis un sentiment de împospătare indescriptibilă, uscându-se imediat după ce ne atingeau.

Când fachirul și-a încheiat etalarea de magie *albă*, „vrăjitorul” sau scamatorul, cum sunt numiți, s-a pregătit să își demonstreze puterile. Am fost serviți cu o succesiune de minuni din cele pe care istorisirile călătorilor le-au făcut familiare publicului; printre altele ni s-a arătat că animalele posedă în mod natural clarviziune, și chiar, s-ar părea, abilitatea de a deosebi spiritele bune de cele rele. Toate isprăvile vrăjitorului au fost precedate de fumigații. A ars crengi de copaci rășinoși și arbuști, degajând cantități mari de fum. Deși nimic din toate acestea nu era menit să sperie vreun animal, folosindu-și numai ochii în mod natural, tigrul, maimuța și pasărea au dat dovadă de o teroare indescriptibilă. Am sugerat că animalele ar fi putut să fie speriate de tăciunii aprinși, căci ne-a venit în minte obiceiul de a aprinde focuri în jurul taberei pentru

a ține sălbăticiunile la distanță. Ca să nu fie niciun dubiu, sirianul s-a apropiat cu o creangă de Bael³²⁶ (închinată lui Shiva) de tigrul ghemuit și a început să o fluture deasupra capului său, bolborosindu-și în acest timp incantațiile. Fiara a manifestat instantaneu panică și teroare, dincolo de orice cuvinte. I-au ieșit ochii din orbite ca niște mingi în flăcări, a făcut spume la gură, s-a aruncat la podea ca și cum ar fi căutat o gaură în care să se ascundă, a scos răgete unul după altul, care au provocat o sută de ecouri în junglă și în păduri. În final, privind pentru ultima oară în punctul unde ochii lui fuseseră ațintiți, a făcut un salt disperat, rupându-și lanțul și s-a aruncat pe fereastra de la verandă, luând o bucată din ramă cu el. Maimuța o zbughise cu mult înainte, iar pasărea căzuse de pe stînghie ca și paralizată. Nu am cerut nici fachirului, nici vrăjitorului vreo explicație despre metodele folosite pentru a provoca fenomenele respective. Dacă am fi făcut-o, ne-ar fi răspuns, fără niciun dubiu, la fel cum i-a răspuns un fachir unui călător francez, care își relatează povestea într-un număr recent dintr-un ziar din New York, numit *Franco-American*, după cum urmează: „Mulți dintre acești scamatori hinduși care trăiesc în tăcerea pagodelor fac isprăvi depășind de departe scamatoriile lui Robert Houdin și sunt mulți alții care produc cele mai neobișnuite fenomene de magnetism și catalepsie asupra primelor obiecte care le ies în cale, încât m-am întrebat de multe ori dacă brahmanii, cu științele lor oculte, nu au făcut cumva mari descoperiri în chestiunile care frământă recent Europa”.

Cu o anumită ocazie, când mă aflam într-o cafenea împreună cu alte persoane și cu Sir Maswell, acesta a poruncit să fie adus un vrăjitor. În câteva momente a intrat un hindus slab, aproape dezbrăcat, bronzat și cu o față de ascet. În jurul gâtului, a brațelor, a coapselor și a trunchiului avea încolăciți șerpi de diferite mărimi. După ce ne-a salutat, a spus: «Dumnezeu să fie cu voi! Sunt Chibh Chondor, fiul lui Chibh Gontnalh Mava».

³²⁶ *Limonia acidissima*.

«Vrem să vedem ce poți să faci», a spus gazda noastră.

«Eu mă supun poruncilor lui Shiva, care m-a trimis aici», a răspuns fachirul, așezându-se pe una dintre plăcile de marmură.

Șerpii și-au ridicat capetele și au început să sâsâie, dar fără să arate vreo urmă de supărare. Apoi, luând un mic tub prins în părul său, a produs niște sunete abia perceptibile, imitând *tailapaca*, o pasăre care se hrănește cu nucă de cocos. În acest moment, șerpii s-au descolăcit și, unul după altul, au început să alunece pe podea. Imediat ce au atins solul, și-au ridicat aproximativ o treime din trupuri și au început să bată măsura muzicii stăpânului lor. Brusc, fachirul a lăsat instrumentul să cadă la pământ și a început să facă mai multe pase cu mâinile deasupra șerpilor, care erau vreo zece exemplare din cele mai ucigașe specii de cobre indiene. Ochii lui și-au însușit o expresie bizară. Cu toții am simțit o neliniște nedefinită și am căutat să ne îndepărtăm privirea de la el. În acest moment, o mică *shocra*³²⁷ (mămuță), a cărei treabă era să ofere foc într-un mic coș de metal pentru aprinsul țigărilor, a cedat influenței sale, s-a întins pe jos și a adormit. Cinci minute au trecut în acest fel, și am simțit cu toții că dacă manipularea ar mai fi continuat câteva secunde, am fi adormit cu toții. Apoi Chondor s-a ridicat și, făcând încă două pase asupra lui shocra, i-a spus: «Dă-i comandantului un foc!» Tânăra mămuță s-a ridicat și, fără să se clatine, a venit și i-a oferit foc stăpânului. A fost ciupită și trasă încoace și încolo, pentru a fi clar că este adormită. Nici nu s-a mișcat de lângă Sir Maswell până când fachirul nu i-a ordonat să facă asta.»

³²⁷ Incorect; termenul hindus pentru mămuță este rūkh-charhā. Se referă probabil la chokra: mic servitor băștinaș.

ISPRĂVILE SURPRINZĂTOARE ALE LUI CHIBH CHONDOR

„Am examinat apoi cobarele. Paralizate de influența magnetică, erau lungite la pământ. Când le-am ridicat, am constatat că erau la fel de rigide ca niște bețe. Erau într-o stare de catalepsie totală. Fachirul le-a trezit apoi, iar ele s-au încolăcit la loc pe trupul lui. L-am întrebat dacă ne-ar putea face și pe noi să-i simțim influența. Ne-a făcut câteva pase peste picioare, și instantaneu am pierdut controlul membrelor; nu am mai fost capabili să ne mișcăm de pe scaune. Ne-a eliberat din această stare la fel de repede pe cât ne paralizase. Chibh Chondor a încheiat ședința experimentând pe obiecte. Făcând numai pase cu mâinile în direcția obiectului respectiv, fără să se miște de pe scaun, a stins luminile din cele mai îndepărtate părți ale camerei, a mutat mobila, inclusiv divanele pe care ședeam, a închis și a deschis uși. Observând un hindus care scotea apă dintr-o fântână din grădină, a făcut o pasă în direcția lui și frânghia s-a oprit brusc din coborâre, în ciuda tuturor eforturilor făcute de grădinarul uluit. Cu o altă pasă, frânghia a coborât din nou.

L-am întrebat pe Chibh Chondor: „Folosești aceleași mijloace atunci când acționezi asupra obiectelor ca asupra ființelor?”

A răspuns: „Am un singur mijloc”.

„Care?”

„Voința. Omul, care se află la vârful cel mai de sus al tuturor forțelor intelectuale și materiale, trebuie să domine peste toate. Brahmanii nu știu nimic în afară de asta.”

„Sanang Setzen”, spune colonelul Yule³²⁸, „enumeră o varietate de acțiuni miraculoase care pot fi realizate prin *Dharani* (farmece mistice hinduse). De exemplu, să înfigă un țărui într-un bolovan, să readucă

³²⁸ *Book of Ser Marco Polo*, vol. I, pp. 306, 307.

morții la viață, să transforme un cadavru în aur, să penetreze totul așa cum o face aerul (în formă astrală), să zboare, să prindă animale sălbatice cu mâna goală, să facă apa să curgă în amonte, să mănânce țigla, să plutească în aer cu picioarele încrucișate etc.” Vechile legende îi atribuie lui Simon Magul exact aceleași puteri. „A făcut statui să meargă, a sărit prin foc fără să fie ars, a zburat prin aer, a făcut pâine din pietre, și-a modificat forma, a apărut cu două chipuri în același timp, s-a transformat într-un stâlp, a făcut ca uși închise să se deschidă larg într-o clipită, a făcut ca vesela dintr-o casă să se miște de una singură etc.” Iezuitul Delrio se lamentează că unii prinți creduli, altfel cu o reputație de oameni pioși, ar fi admis ca trucuri *diabolice* să fie făcute înaintea lor, „de exemplu, obiecte din fier și pocale din argint sau alte lucruri grele să fie mutate prin salturi de la un capăt al mesei la celălalt, *fără a se folosi un magnet* sau vreun dispozitiv de prindere”³²⁹. Credem că VOINȚA este cel mai puternic dintre toți magneții. Existența a astfel de puteri magice la unele persoane este *dovedită*, însă existența Diavolului este o ficțiune, pe care nicio teologie nu este capabilă să o demonstreze.

„Sunt anumiți oameni pe care tătarii îi stimează cel mai mult din întreaga lume”, spune Friar Ricold, „și anume *Baxite*, care sunt un fel de preoți-idoli. Aceștia sunt bărbați din India, persoane cu o adâncă înțelepciune, *cu o bună conduită și cu cele mai serioase principii etice*. De obicei se ocupă de artele magice: etalează multe scamatorii și prevăd evenimente din viitor. De exemplu, despre unul dintre cei eminenți din rândul lor se spune că putea să zboare, însă adevărul dovedit este că el nu zbura, ci mergea aproape de suprafața pământului, fără a-l atinge, și *părea că stă așezat fără ca ceva să îl susțină*”³³⁰. La această performanță a fost martor Ibn Batuta, în Delhi”, adaugă colonelul Yule, care îl citează pe călugăr în *Book of Ser Marco Polo*, „în prezența sultanului Muhammad

Tughluq și spune că a fost demonstrată de un brahman la Madras în secolul actual, cu siguranță unul dintre descendenții acelor brahmani pe care Apollonius i-a văzut mergând la un metru deasupra pământului. De asemenea este descrisă de vrednicul Francis Valentyn ca o performanță cunoscută și practică în India, în vremurile în care el trăia. Se povestește, spune el, că un bărbat se așeza pe trei pari sprijiniți unul de altul, ca un trepied, după care mai întâi primul par, apoi al doilea și în final al treilea era dat la o parte de sub el, iar bărbatul nu cădea, ci rămânea stând în aer! Am vorbit totuși cu doi prieteni care au fost martorii unui asemenea fenomen în același timp, și aş putea adăuga că unul dintre ei, neputând să-și creadă ochilor, s-a obosit să verifice cu un băț lung că nu este nimic pe care trupul să se poată sprijini, și așa cum mi-a spus gentilomul, nu a putut să simtă sau să vadă un asemenea obiect.” Am declarat și în alt loc că aceeași demonstrație a fost realizată anul trecut, în fața Prințului de Wales și a suitei sale.

Asemenea isprăvi ca cele de mai sus nu sunt nimic în comparație cu ceea ce realizează scamatorii profesioniști, „fapte”, remarcă autorul citat mai sus, „care ar putea fi privite ca simple invenții, dacă ar fi istorisite de un singur autor, dar care par că merită să fie *luate în seamă din plin*, fiind relatate de o serie întreagă de autori, cu siguranță fără legătură unul cu celălalt, și care au scris la intervale mari de timp și de spațiu între ei.” Primul nostru martor este Ibn Batuta, și va fi necesar să îl cităm, la fel ca pe ceilalți, în întregime, pentru a demonstra cât de mult concordă dovezile lor. Călătorul arab era prezent la o mare sărbătoare la curtea vice-regelui din Khansa. „În acea noapte, un scamator, care era unul dintre sclavii lui Khan, și-a făcut apariția, iar Amir i-a spus: «Vino și arată-ne minunile tale!» Atunci el a luat o minge din lemn, cu mai multe găuri în ea, prin care erau trecute mai multe fâșii de piele lungi și apucând-o de una dintre acestea, a aruncat-o în aer. A zburat atât de sus încât a dispărut cu totul vederii noastre... (Ne aflam în mijlocul curții palatului.) Mai rămăsese un pic din

³²⁹ Martin Delrio, *Disquisitionum magicarum*, pp. 34, 100.

³³⁰ Col. Henry Yule, *Book of Ser Marco Polo*, vol. I, p. 308.

capătul unei fâșii de piele în mâna scamatorului, și a cerut ca unul dintre băieții care îl asistau să o apuce și să urce pe ea. A făcut aceasta, cățărându-se pe fâșia de piele, până când nu l-am mai văzut nici pe el! Apoi scamatorul l-a strigat de trei ori, dar, neprimind niciun răspuns, a smuls un cuțit, ca și cum ar fi fost plin de furie, a apucat fâșia de piele și a dispărut și el! Una după alta, a început să arunce jos o mână a băiatului, apoi un picior, apoi cealaltă mână, apoi celălalt picior, apoi trunchiul și în cele din urmă capul!

TRUCUL INDIAN DE CĂȚĂRARE PE FUNIE – O ILUZIE

Apoi a coborât el însuși, gâfâind și trăgându-și sufletul, cu toate hainele pline de sânge, a sărutat pământul înaintea emirului și i-a spus ceva în chineză. Emirul a dat atunci un ordin, iar prietenul nostru a luat rămășițele băiatului, le-a pus la locurile lor, l-a lovit o dată și... gata! Iată băiatul, care s-a ridicat și a stat înaintea noastră! Acest fapt m-a uluit fără măsură, și am avut palpitații la fel ca acelea pe care le mai simțisem în prezența sultanului din India, când mi-a demonstrat ceva asemănător. Mi-au dat însă ceva revigorant și mi-am revenit. Kaji Afkharuddin era lângă mine și a spus: «Omule! Părerea mea este că nu a existat nicio urcare și nicio coborâre, nicio distrugere și nicio reparare! Totul este hocus-pocus!»

Și cine se îndoiește că este un „hocus-pocus”, o iluzie sau *Maya*, cum îi spun hindușii? Dar când o asemenea iluzie poate fi impusă asupra a zece mii de oameni în același timp, așa cum am văzut că s-a petrecut în timpul unui festival, cu siguranță mijloacele prin care o asemenea halucinație uluitoare poate fi produsă merită atenția științei! Când printr-o asemenea *magie* un om care stă în fața ta, într-o cameră ale cărei uși le-ai încuiat, cheile fiind în mâna ta, dispare brusc, ca un fulger, și nu îl mai vezi nicăieri, dar îi auzi vocea din diferite părți ale camerei adresându-ți-se și

Trucul cu frânghia

râzând de perplexitatea ta, cu siguranță o astfel de *artă* nu este nedemnă nici de dl. Huxley, nici de dr. Carpenter. Oare nu merită să ne petrecem timpul cu asta, în aceeași măsură în care ni-l petrecem cu misterul mai puțin însemnat: de ce cocoșii de curte cântă la miezul nopții?

Ceea ce maurul Ibn Batuta a văzut în China în anul 1348, colonelul Yule îi arată lui Edward Melton, „un călător cu origini britanice și olandeze”, care a văzut cu ochii lui în Batavia, în jurul

anului 1670: „Unul din aceeași tagmă (a scamatorilor)”, spune Melton³³¹, a luat o mică minge din sfoară și ținând un capăt al sforii într-o mână, a azvârlit-o în aer cu așa o forță, încât cealaltă extremitate a ieșit din raza privirii noastre. A urcat apoi pe ea cu o iuțeală indescritibilă. Am rămas absolut uluită, neputând pricepe unde a dispărut, când hopa! Un picior a apărut prăbușindu-se din cer. Un moment mai târziu, a căzut o mână. Pe scurt, toate membrele trupului au apărut succesiv, prăbușindu-se din cer, și au fost adunate de un asistent într-un coș. Ultima rămășiță a fost capul, și nu a trecut o clipă după ce acesta a atins pământul, că cel care a înșfăcat toate membrele și le-a pus în coș le-a și aruncat la loc alandala. Imediat după aceea am văzut *cu ochii noștri toate acele membre târându-se până s-au reunit* din nou și, pe scurt, au format un bărbat în întregime, care a putut îndată să se ridice și să meargă exact ca mai înainte, fără să fie câtuși de puțin afectat. Niciodată nu am fost mai uluită ... și nu m-am mai îndoit deloc că acești oameni nechibzuiți făceau astfel de lucruri cu ajutorul Diavolului.”

³³¹ Edward Melton, *Engelsch Edelmans, Zeldzaame en Gedenkwaardige Zee en Land Reizen*, p. 468, Amsterdam, 1702

În memoriile împăratului Jahangir, performanțele a șapte scamatori din Bengal care și-au demonstrat abilitățile înaintea lui sunt descrise astfel: „*Al nouălea*. Au refăcut un bărbat căruia i-au separat corpul membru cu membru, rupându-i cu totul capul de trup. Au împrăștiat membrele mutilate pe pământ și le-au lăsat să zacă astfel o vreme. Apoi au întins un cearșaf pe locul respectiv, iar unul dintre bărbați s-a dus sub cearșaf și a ieșit după câteva minute urmat de bărbatul care se presupune că fusese făcut bucăți, într-o stare perfectă și sănătos tun. *Douăzeci și trei*. Au făcut un lanț de 25 de metri lungime, și în prezența mea au aruncat un capăt al lui în cer, unde a rămas ca și cum ar fi fost prins cu ceva în aer. Apoi a fost adus un câine și, fiind așezat la capătul de jos al lanțului, a început să alerge în sus și, atingând celălalt capăt, a dispărut imediat în aer. În același mod, un porc, o panteră, un leu și un tigrău au fost trimiși rând pe rând în sus pe lanț și au dispărut cu toții, odată ajunși la capătul de sus. În cele din urmă, au dat jos lanțul și l-au pus într-o traistă, fără ca nimeni să descopere vreodată în ce fel au fost făcute să dispară diferitele animale în modul misterios descris mai sus.”³³²

Avem în posesie o imagine pictată de la un astfel de scamator persan, cu un bărbat, sau mai bine-zis cu mai multe membre, care fuseseră cu un minut înainte trupul unui bărbat, împrăștiate în fața lui. Am văzut astfel de scamatori și am fost martori ai unei astfel de performanțe de mai multe ori, în diferite locuri.

Având mereu în minte faptul că repudiem ideea unui miracol și revenind la fenomene mult mai serioase, întrebăm acum ce obiecții logice pot fi folosite împotriva afirmației că reînvierea morților a fost reușită de mulți taumaturgi? Fachirul descris în *Franco-American* ar fi putut să fi mers destul de departe spunând că această forță a voinței unui om este atât de nemaipomenit de puternică încât poate reda viața unui trup

³³² *Memoirs of the Emperor Jahangir*, pp. 99, 102.

aparent mort, trăgând înapoi sufletul translatat ce nu a rupt încă ața care, prin viață, le-a legat pe cele două împreună. Duzini de astfel de fachiri au permis să fie îngropați de vii în fața a mii de martori și săptămâni mai târziu au fost readuși la viață. Și dacă fachirii dețin secretul acestui proces artificial, identic sau analogic hibernării, de ce să nu permitem ca strămoșii lor, gimnosofiștii și Apollonius din Tyana, care a studiat cu aceștia în India, sau ca Iisus sau ca alți profeți și clarvăzători, care au știut cu toții mai multe despre misterele vieții și morții decât oricare dintre oamenii de știință din zilele noastre, să fi putut învia bărbați și femei? Și fiind destul de familiarizați cu acea putere – acel misterios *ceva* „pe care știința nu reușește deocamdată să îl înțeleagă”, după cum mărturisește profesorul Le Conte – știind mai degrabă „de unde vine și încotro se duce”, Elisei, Iisus, Pavel și Apollonius, asceți entuziaști și inițiați învățați, ar fi putut să fi readus la viață cu ușurință orice om care „nu era mort, ci numai dormea”, și aceasta fără niciun miracol.

Dacă moleculele unui cadavru sunt îmbibate cu forțele fizice și chimice ale organismului viu³³³, ce ar fi dacă le-am împiedica să fie puse din nou în mișcare, cu condiția să cunoaștem natura forței vitale și cum să o controlăm? Un materialist cu siguranță nu ar avea nimic de obiectat, pentru că pentru el nu există ideea de a reinfuza un suflet. Pentru el de fapt nu există suflet, iar trupul uman poate fi privit pur și simplu ca un motor vital – o locomotivă care începe să funcționeze cu ajutorul căldurii și forței și care se oprește când acestea sunt retrase. Pentru un teolog, cazul ridică dificultăți mai mari, pentru că, din punctul lui de vedere, moartea taie cu totul firul care leagă sufletul de trup, iar acesta nu mai poate fi readus în cel din urmă fără un miracol mai mult decât poate un bebeluș să fie convins să revină la viața de fetus după naștere și după tăierea cordonului ombilical. Dar un filozof ermetic se găsește între aceste două idei opuse,

³³³ J. Hughes Bennett, *Text Book of Physiology*, Lippincott's American Edition, pp. 37-50.

fiind *stăpân pe situație*. El cunoaște natura sufletului – o formă compusă din fluid nervos și eter atmosferic – și știe cum poate forța vitală să fie făcută activă sau pasivă la voință, atâta vreme cât nu se produce o distrugere definitivă a vreunui organ indispensabil. Afirmările lui Gaffarel – care, fiindcă veni vorba, au apărut a fi atât de absurde în 1650³³⁴ – au fost mai târziu confirmate de știință.

Jacques Gaffarel

El a susținut că orice există în natură, cu condiția să nu fie artificial, după ce arde, își menține mai departe forma în cenușă, sub care formă rămâne până când renaște. Du Chesne, un chimist eminent, s-a convins de acest fapt. Kircher, Digby și Vallemont au demonstrat că formele plantelor pot fi refăcute din cenușa lor. La o întâlnire a naturaliștilor din 1834, la Stuttgart, a fost găsită într-o lucrare a lui Oetinger³³⁵ o îndrumare despre cum se pot realiza astfel de experimente. Cenușa unor plante arse aflată în fiole, atunci când era încălzită, arăta din nou diferitele lor forme. „Un norișor mic și obscur apărea în fiolă, prindea o formă clară și arăta priverii floarea sau planta din care provenea respectiva cenușă.” „Rămășițele pământești”, scrie Oetinger, „rămân în vas, în timp ce esența volatilă ascensionează, ca un spirit, perfect ca formă, dar gol de substanță.”³³⁶ Și dacă forma astrală chiar și a unei plante rămâne în cenușă când trupul ei este mort, vor continua scepticii să susțină că sufletul unui om, ego-ul *interior*, este dizolvat pe loc după moartea formei groșiere și nu mai există? „La moarte”, spune filozoful, „unul dintre corpuri se elimină

³³⁴ *Curiosities Inouïes*.

³³⁵ *Thoughts on the Birth and Generation of Things*.

³³⁶ C. Crowe, *Night-Side of Nature*, p. 111.

din celălalt, prin osmoză și prin creier; este menținut lângă vechiul său înveliș de o atracție dublă, fizică și spirituală, până când cel din urmă se descompune, și dacă există condițiile necesare, sufletul poate reveni în el și poate reîncepe viața care a fost suspendată.” El face aceasta în somn, o face și mai clar în transă, și cel mai surprinzător la comanda și cu asistența unui adept hermetic. Iamblichos a declarat că o persoană care e înzestrată cu asemenea capacități de reînviere este „plină de Dumnezeu”. Toate spiritele din sferele înalte sunt la dispoziția sa, pentru că el nu mai este un muritor, ci un zeu. În Epistola către Corinteni, Pavel remarcă faptul că „*spiritele profeților sunt la dispoziția profeților*”.

Unele persoane au capacitatea naturală, iar altele - dobândită, de a-și retrage corpul *interior* din cel *exterior*, la voință, reușind să facă lungi călătorii astrale și să fie văzuți de cei pe care îi vizitează. Sunt multe cazuri, notate de martori ireproșabili, ale „dublurilor” unor oameni care au fost văzuți și cu care s-au purtat conversații la sute de kilometri de locurile unde se știa că se află acele persoane. Hermetimus, dacă ar fi să le dăm crezare lui Pliniu și lui Plutarh³³⁷, putea intra într-o stare de transă și atunci cel de-al doilea suflet al lui călătorea în orice loc îndepărtat unde alegea să meargă.

ÎNVIEREA FACHIRILOR MORȚI

Abbé Trithem, faimosul autor al volumului *Steganographie*, care a trăit în secolul al XVII-lea, putea conversa cu prietenii lui prin simpla putere a voinței sale. „Îmi pot face gândurile cunoscute inițiaților”, scria el, „la o distanță de multe sute de kilometri, fără cuvinte, fără cifre, fără scriere, prin orice mesager. Acesta nu mă poate trăda, pentru că nu știe nimic. La nevoie, pot să mă dispensez de mesager. Dacă orice corespondent ar fi îngropat în cea mai adâncă temniță, tot aș putea să îi transmit gândurile

³³⁷ Pliniu, *Hist. Nat.*, VII, c. 52 și Plutarh, *Discourse concerning Socrates' Demon*, 22.

mele, cât de clar și de frecvent aş dori, și asta destul de simplu, fără nicio superstiție, fără ajutorul spiritelor.” Cordanus putea de asemenea să își trimită spiritul sau orice mesaje ar fi dorit. Când făcea aceasta, se simțea „ca și cum o ușă s-ar fi deschis, iar eu treceam imediat prin ea, lăsându-mi trupul în urmă”³³⁸. Cazul unui înalt oficial german, consilierul Wesermann, a fost menționat într-o lucrare științifică³³⁹. El susținea că este capabil să facă orice prieten sau cunoștință, la orice distanță s-ar afla, să viseze pe un subiect la alegerea sa sau să vadă orice persoană și-ar fi dorit. S-a dovedit că afirmațiile sale erau reale, și au fost făcute mărturii de către sceptici și de către învățați în mai multe ocazii. Și el putea să își facă dublura să apară oriunde își dorea și să fie văzut de mai multe persoane, aflate în locuri diferite, în același timp. Șoptindu-le la ureche o propoziție asupra căreia scepticii se înțeleseseră dinainte, capacitatea sa de a își proiecta dublura a fost demonstrată fără urmă de îndoială.

Potrivit lui Napier, Osborne, maiorului Lawes, Quenouillet, Nikiforovich și multor altor martori din zilele noastre, s-a demonstrat că fahirii sunt capabili, printr-o lungă dietă, pregătire și odihnă să își aducă trupurile într-o condiție care le permite să fie îngropate la doi metri sub pământ pentru o perioadă indefinită de timp. Sir Claude Wade a fost prezent la curtea lui Rundjit Singh când fahirul menționat de onorabilul căpitan Osborne, a fost îngropat pentru șase săptămâni într-o cutie aflată într-o celulă la un metru sub podeaua camerei³⁴⁰. Ca să preîntâmpine posibilitatea de a fi înșelați, două companii de soldați au fost detașate să stea de gardă, iar patru santinele, care erau schimbate din două în două ore, zi și noapte, păzeau clădirea de eventuali intruși. „Când am deschis”, povestește Sir Claude, „am văzut un chip închis într-un sac de pânză albă, legat cu o sfoară deasupra capului. Servitorul a început să toarne apă caldă

³³⁸ *De Res. Var.*, V, III, I, VIII, c. 43. Plutarh, *Discourse concerning Socrate's Dæmon*, 22.

³³⁹ Nasse, *Zeitschrift für Psychische Aerzte*, 1820.

³⁴⁰ Osborne, *Camp and Court of Rundjit Singh*, Braid, *On Trance*.

peste figură. Picioarele și mâinile erau zbârcite și înțepenite, fața umflată iar capul înclinat spre umăr, ca la un cadavru. L-am chemat atunci pe gentilomul medic care mă însoțea să vină să inspecteze corpul, ceea ce a făcut, dar nu a putut să descopere nicio pulsație la inimă, tâmpile sau brațe. Cu toate acestea, exista căldură în zona creierului, ceea ce nu s-a regăsit în nicio altă zonă a trupului.”

Regretând faptul că limitele spațiului de care dispunem nu permit citarea tuturor detaliilor acestei povestiri interesante, vom adăuga numai că procesul resuscitării a inclus o baie cu apă fierbinte, fricțiuni, înlăturarea dopurilor din ceară și bumbac din urechi și nări, masarea pleoapelor cu ghee sau unt clarificat și, ceea ce va apărea foarte interesant pentru mulți, aplicarea unei prăjituri de grâu, cam de trei centimetri grosime, pe creștetul capului. După ce prăjitura a fost așezată pentru a treia oară, corpul a intrat în convulsii violente, nările s-au inflammat, s-a declanșat respirația, iar membrele au revenit la condiția normală, dar pulsul era în continuare cu greu perceptibil. „Limba a fost atunci unsă cu ghee, ochii s-au dilatat și au revenit la culoarea naturală, iar fahirul i-a recunoscut pe cei prezenți și a început să vorbească.” Este de remarcat că nu numai nările și urechile i-au fost acoperite, ci și limba era răsucită astfel încât să închidă deschizătura gâtului, închizând astfel toate orificiile prin care ar fi putut pătrunde aerul. Când ne aflam în India, un fahir ne-a spus că se procedează așa pentru a preveni acțiunea aerului asupra țesuturilor interne, dar și pentru a se feri de depozitarea microbilor și a bacteriilor, care în cazul suspendării vieții ar provoca descompunerea, așa cum fac în cazul oricărei bucăți de carne expuse la aer. Erau și locuri în care fahirii refuzau să fie îngropați, cum e cazul multelor locații din India de Sud care sunt pline de furnici albe, termite enervante considerate printre cei mai periculoși inamici ai omului și ai proprietăților sale. Sunt atât de lacome încât devorează tot ceea ce întâlnesc, cu excepția metalelor. Cât despre lemn, nu există niciun soi în care să nu scormonească și chiar cărămidile și mortarul constituie doar un

mic impediment pentru armatele lor formidabile. Lucrează cu răbdare prin mortar, distrugându-l particulă cu particulă, iar un fachir, cât de sfânt ar fi el, și cât de solid ar fi sicriul lui temporar, nu ar risca să își găsească trupul devorat în momentul resuscitării.

Iată un caz, unul dintre multe altele, confirmat de mărturia a doi nobili englezi – unul dintre ei ofițer de armată – și de un prinț hindus, care era la fel de sceptic precum cei doi. El pune știința în această dilemă umilitoare: fie este necesar să atribuie o minciună unor martori ireproșabili, fie să admită că dacă un fachir poate să se resusciteze după șase săptămâni, orice om ar putea face la fel; și dacă acest lucru este posibil pentru un fachir, de ce nu ar fi posibil și pentru Lazăr, pentru băiatul Sunamitei sau pentru fiica lui Iair?³⁴¹

Acum probabil că nu ar fi deplasat să întrebăm ce asigurare poate avea orice medic, dincolo de dovada *exterioară*, că trupul este cu adevărat mort? Cele mai de seamă autorități au căzut de acord că nu există niciuna. Dr. Todd Thomson din Londra³⁴² spune cu certitudine că „imobilitatea trupului, chiar și aspectul său cadaveric, răceala suprafeței, absența respirației și a pulsului, starea ochilor înfundați, sunt dovezi fără echivoc că viața a dispărut în totalitate”. Numai descompunerea completă este o dovadă irefutabilă că viața a dispărut definitiv și că racla a rămas fără locatar. Democrit susținea că nu există niciun semn *sigur* al morții adevărate³⁴³.

³⁴¹ Dra Catherine Crowe, în *Night-Side of Nature*, p. 118, ne dă detaliile unei îngropări similare a unui fachir, în prezența generalului Ventura, împreună cu Maharajahul și cu multe dintre căpeteniile sale. Agentul politic din Ludhiana a fost „prezent când a fost dezgropat, la zece luni după ce a fost îngropat”. Sicriul în care se afla fachirul „a fost îngropat, s-a pus pământ peste el, care a fost apoi bătătorit, după care s-a cultivat orz și au fost puse santinele ca să stea cu ochii pe el. Maharajahul însă era atât de sceptic încât, în ciuda tuturor acestor măsuri de precauție, a ordonat să fie dezgropat și examinat de două ori în decursul acestor zece luni, și de fiecare dată a fost găsit exact în aceeași stare ca atunci când l-au închis în sicriu”.

³⁴² Todd, Appendice la *Occult Science*, vol. I.

³⁴³ A. Cornelius Celsus, *De medicina*, vol. II, cap. VI.

Pliniu a susținut același lucru³⁴⁴. Asclepiade, un medic învățat și unul dintre cei mai distinși oameni din epoca lui, susținea că este încă și mai greu să fi sigur în cazul unei femei, decât în cel al unui bărbat.

Todd Thomson, citat mai sus, oferă ca exemplu câteva cazuri remarcabile în care viața a fost suspendată. Printre alții, îl menționează pe un anume Francis Neville, un gentilom normand, care aparent a murit de două ori și de două ori a fost pe punctul de a fi înmormântat. Dar în momentul în care sicriul era coborât în pământ, a înviat spontan. În secolul al XVII-lea, Lady Russel, moartă după toate aparențele, era cât pe ce să fie îngropată, dar în momentul în care a sunat clopoșelul să anunțe funeraliile ei, s-a ridicat din coșciug și a exclamat: „E timpul să mergem la biserică!” Diemberbroeck menționează un țăran care nu a dat semne de viață trei zile, dar când a fost pus în coșciug, lângă mormânt, a înviat și a mai trăit încă mulți ani după aceea. În 1836, un cetățean respectabil din Bruxelles a căzut într-o letargie profundă într-o dimineață de duminică. Luni, în timp ce servitorii lui se pregăteau să sigileze capacul sicriului, presupusul cadavru s-a ridicat, s-a frecat la ochi și a cerut cafeaua și ziarul³⁴⁵.

Astfel de cazuri de moarte aparentă sunt relatate destul de frecvent în ziare. În timp ce scriem această carte (aprilie 1877), găsim într-o scrisoare trimisă din Londra către *New York Times* următorul paragraf: „Dra Annie Goodale, actrița, a murit în urmă cu trei săptămâni. Până ieri nu a fost înmormântată. Cadavru este cald și moale, iar trăsăturile îi sunt la fel de fine ca atunci când era în viață. Mai mulți medici au examinat-o și au ordonat ca trupul să fie vegheat zi și noapte. Biata femeie este evident într-o stare de transă, dar dacă este în destinul ei să revină la viață, nu se poate ști.”

Știința privește omul ca pe un agregat de atomi uniți temporar de o forță misterioasă numită principiul vieții. Pentru un materialist, singura

³⁴⁴ Pliniu, *Hist. Nat.*, VII, cap. LII.

³⁴⁵ *Morning Herald*, 21 iulie 1836.

diferență între un corp viu și unul mort este că în primul caz forța este activă, iar în celălalt este latentă. Când este dispărută sau cu totul latentă, moleculele se supun unei atracții superioare, care le desparte unele de altele și le împrăștie în spațiu. Această dispersie trebuie să fie moartea, dacă se poate concepe un astfel de lucru precum moartea, în timp ce înseși moleculele unui cadavru manifestă o intensă energie vitală. Dacă moartea este numai stoparea digestiei, a activităților locomotorii și a mașinării care macină gânduri, cum ar putea moartea să fie reală și nu doar relativă, înainte ca acea mașină să fie cu totul distrusă în bucăți și ca particulele sale să fie dispersate? Atât timp cât oricare dintre ele încă mai sunt unite, forța vitală centripetă ar putea înfrânge acțiunea centrifugă dispersivă. Éliphas Lévi spune: „Schimbarea atestă mișcarea, iar mișcarea revelează viața. Corpul nu s-ar descompune dacă ar fi mort, toate moleculele care îl compun trăiesc și se străduiesc să se separe. Și credeți că spiritul se eliberează întâi de toate ca să nu mai existe deloc? Că gândul și iubirea pot muri, când cele mai grosiere elemente ale materiei nu mor? Dacă schimbarea ar trebui să fie numită moarte, murim și ne naștem în fiecare zi, căci în fiecare zi forma noastră se schimbă.”³⁴⁶

Cabaliștii spun că un om nu este mort atunci când trupul lui este îngropat. Moartea nu este niciodată bruscă, deoarece, potrivit lui Hermes, nimic din natură nu trece prin tranziții violente. Totul are loc gradat, și este necesară o dezvoltare lungă și treptată pentru a produce o ființă umană vie, deci este nevoie de timp pentru a retrage complet vitalitatea din cadavru. „Moartea nu poate fi un final absolut mai mult decât poate fi nașterea un adevărat început. Nașterea dovedește pre-existența ființei, la fel cum moartea dovedește imortalitatea ei”, susține același cabalist francez.

În timp ce cred implicit în readucerea la viață a ficei lui Iair,

³⁴⁶ *La Science des Esprits*.

conducătorul sinagogii, și în alte miracole din Biblie, creștinii cu educație aleasă, care altfel s-ar simți indignați dacă li s-ar spune că sunt superstițioși, reacționează cu un scepticism disprețuitor când aud de Apollonius și de fata despre care biograful lui spune că a fost adusă la viață de acesta. Nici Diogene Laerțiu, care vorbește despre o femeie readusă la viață de Empedocle, nu este tratat cu mai mult respect, iar numele unui taumaturg păgân este, în ochii creștinilor, un sinonim pentru impostor. Oamenii de știință sunt cel puțin într-o anumită măsură mai raționali - ei îi categorisesc atât pe toți profeții și apostolii din Biblie, cât și pe făcătorii de miracole păgâni în două categorii: a neghiobilor halucinați și a șarlatanilor puși pe înșelătorii.

LIMITELE SUSPENDĂRII VEȚII

Dar creștinii și materialiștii ar putea, cu un minim efort, să fie corecți și logici în același timp. Pentru ca un astfel de miracol să se producă, ei trebuie să cadă de acord să înțeleagă ceea ce citesc și să analizeze informațiile cât pot de bine, cu un raționament fără prejudecăți. Să vedem în ce măsură se poate face aceasta. Lăsând la o parte povestea incredibilă a lui Lazăr, vom selecta două cazuri: fata conducătorului și mireasa din Corint, înviată de Apollonius. În primul caz, ignorând cu totul expresia semnificativă folosită de Iisus: „*Nu este moartă, ci doarme*”, clericii își forțează Dumnezeu să Își încalce propriile legi și să ofere într-un mod injust ceea ce le refuză tuturor celorlalți, fără niciun alt scop decât acela de a produce miracole. În cel de-al doilea caz, fără a ține seama de cuvintele biografului lui Apollonius, atât de simple și clare încât nu lasă nici cea mai mică posibilitate de a le înțelege greșit, ei îl învinovătesc pe Filostrate de impostură deliberată. Cine ar putea fi mai corect decât el și mai puțin susceptibil de a fi acuzat de mistificare, când, atunci când descrie învierea

tinerei fete de către învățatul din Tyana, în prezența unei mari mulțimi de oameni, biograful lui spune: „*ea păruse că a murit*”.

Cu alte cuvinte, indică foarte clar un caz de suspendare a vieții, iar apoi adaugă imediat: „în timp ce ploaia cădea cu repeziciune peste tânăra fată”, în timp ce era cărată către rugul funerar, „cu fața ridicată în sus, aceasta ar fi putut de asemenea să îi fi trezit simțurile”³⁴⁷. Asta nu arată cât se poate de clar că Filostrate nu a văzut un miracol în acea înviere? Nu sugerează oare mai degrabă marea înțelepciune și abilitățile lui Apollonius, „care, precum Asclepiade, are meritul de a fi distins dintr-o singură privire moartea aparentă de cea reală?”³⁴⁸

O înviere, după ce sufletul și spiritul s-au separat în totalitate de trup, iar cel din urmă fir electric este rupt, este imposibilă. „O frunză, odată ce a căzut, nu se reasează pe ramură”, spune Éliphas Lévi. „Omida devine fluture, dar fluturele nu se întoarce în starea de larvă. Natura închide ușa în spatele a tot ceea ce s-a transformat și împinge viața înainte. Formele trec, gândurile rămân și nu mai amintesc ceea ce s-a epuizat cândva”³⁴⁹.

De ce și-ar imagina cineva că Asclepiade și Apollonius s-au bucurat de puteri excepționale care să le permită să discearnă adevărata moarte? Deține vreo școală modernă de medicină această cunoaștere pentru a o împărtăși studenților ei? Să lăsăm autoritățile lor să răspundă. Aceste miracole înfăptuite de Iisus și de Apollonius sunt atât de bine atestate,

Asclepiade (Esculap)

³⁴⁷ *Vita Apollonii Tyana*, vol. IV, c. XVI.

³⁴⁸ Salverte, *Sciences Occultes*, vol. II.

³⁴⁹ *La Science des Esprits*.

încât par a fi autentice. Indiferent dacă în ambele cazuri viața a fost numai suspendată sau nu, important este că printr-o putere anume, caracteristică lor, ambii făcători de minuni i-au readus pe cei care *păreau morți* la viață într-o clipită³⁵⁰.

Oare asta este pentru că medicii de azi nu au găsit încă secretul pe care teurgii îl posedau în mod evident și care este probabil negat?

Având în vedere cât de neglijată este psihologia astăzi, și stadiul straniu de haotic în care se află fiziologia, potrivit mărturiilor celor mai exemplari cercetători ai ei, cu siguranță este puțin probabil ca oamenii de știință să redescopere în curând știința pierdută a antichității. În zilele din vechime, când profeții nu erau tratați ca niște șarlatani, și nici taumaturgii ca niște impostori, existau colegii întemeiate pentru a preda arta de a face profeții și științele oculte în general. Samuel este menționat ca fiind conducătorul unei astfel de instituții în Ramah, la fel și Elisei în Ierihon. Școlile de *hazim*, profeți și clarvăzători erau bine văzute în întreaga țară a evreilor. Hillel avea o academie în toată regula, iar despre Socrate se știe că a trimis câțiva dintre studenții săi să studieze arta profeției. Studiul magiei sau al înțelepciunii includea toate ramurile științei, metafizica în egală măsură cu științele fizice, psihologia și fiziologia în formele lor obișnuite și oculte, iar studiul alchimiei era universal, fiindcă era atât o știință fizică, cât și una ocultă. Și atunci de ce să ne îndoim sau să ne minunăm că anticii, care au studiat natura sub aspectul său dublu, au reușit să facă descoperiri ce sunt ca o carte închisă pentru medicii de azi, care nu studiază decât litera sa moartă?

Totuși, chestiunea nu este dacă un corp *mort* poate fi resuscitat – căci a afirma asta înseamnă a presupune posibilitatea unui miracol,

³⁵⁰ Ar fi benefic pentru umanitate ca medicii din ziua de azi să posede și ei această abilitate inestimabilă, pentru că atunci am avea mai puține consemnări ale unor morți teribile după înhumare. Dra Catherine Crowe, în *Night-Side of Nature*, notează în capitolul „Cazuri de transă” cinci astfel de cazuri, și asta numai în Anglia, în decursul acestui secolul. Între acestea figurează dr. Walker din Dublin și un domn S., a cărui mamă vitregă a fost acuzată că l-a otrăvit și care, după ce a fost deshumat, a fost găsit zăcând cu fața în jos.

ceea ce este absurd – ci să ne convingem dacă autoritățile din domeniul medical reușesc să determine momentul precis al morții. Cabaliștii spun că moartea apare în clipa în care atât corpul astral, sau principiul vieții, cât și Spiritul se despart pentru totdeauna de corpul material. Medicul care se bazează pe știință și care neagă atât existența corpului astral, cât și a sufletului, și admite doar existența principiului vieții, consideră că moartea survine atunci când viața este aparent dispărută. El pronunță decesul atunci când bătăile inimii și activitatea plămânilor încetează și se manifestă *rigor mortis*, și mai ales atunci când începe descompunerea. Dar analele medicinei abundă de exemple de „suspendare a vieții” ca rezultat al asfixierii prin înecare, prin inhalare de gaze sau din alte cauze, viața putând să revină în cazul persoanelor înecate chiar și după ce au fost aparent moarte timp de 12 ore.

În cazul transei somnambulice nu lipsește niciunul dintre semnele obișnuite ale morții, respirația și pulsul sunt oprite, căldura este absentă, mușchii sunt rigizi, ochii sunt sticloși, iar trupul e fără culoare. În cazul bine-cunoscut al colonelului Townshend, el și-a indus această stare în prezența a trei medici, care după o vreme au fost convinși că era mort de-a binelea și erau pe cale să părăsească încăperea, când el a revenit încet la viață. El descrie darul său ciudat spunând că „ar putea muri oricând dorește și cu toate acestea, printr-un efort sau *cumva* ar putea reveni la viață”.

În urmă cu câțiva ani, a avut loc în Moscova un caz remarcabil de moarte aparentă. Soția unui negustor înstărit a zăcut în stare cataleptică 17 zile, timp în care autoritățile au făcut mai multe tentative de a o îngropa, dar cum nu apăruseră încă semnele descompunerii, familia a refuzat începerea ceremoniei, iar la finalul acestei perioade de timp ea a fost readusă la viață.

Cazurile de mai sus arată că cei mai învățați bărbați ce practică profesia de medic sunt incapabili să fie siguri de momentul în care o persoană a murit. Ceea ce ei numesc „suspendarea vieții” este acel stadiu

din care pacientul se recuperează spontan, printr-un efort al spiritului său, care poate fi provocat de multe cauze. În aceste cazuri, corpul astral nu a plecat din corpul fizic, iar funcțiile sale externe sunt numai suspendate, omul respectiv este în stadiul de amorțeală iar revenirea la viață nu este nimic altceva decât revenirea din acest stadiu.

Însă, în cazul a ceea ce fiziologii numesc „moarte adevărată”, dar care nu este de fapt astfel, e posibil ca descompunerea să fi apărut. Cum ar putea omul să fie readus la viață? Răspunsul este că corpul interior trebuie să fie forțat să revină în cel exterior, iar vitalitatea să fie retrezită în acesta din urmă. Dacă i-a sunat ceasul, trebuie să fie o rană. Dacă moartea este sigură, dacă organele nu numai că au încetat să mai funcționeze, ci nu mai există nici posibilitatea ca ele să-și reînceapă activitatea, atunci întregul univers ar trebui să fie aruncat într-o stare de haos pentru a resuscita cadavrul – ar fi nevoie de un miracol. Dar, cum am spus și mai devreme, omul nu este mort când este rece, țeapăn, fără puls și fără respirație, și nici dacă arată semne de descompunere; nu este mort nici când este îngropat și nici după aceea, până când nu se atinge un anumit punct. Acel punct este *când organele vitale au ajuns atât de descompuse, încât dacă și-ar relua activitatea nu ar mai putea îndeplini funcțiile obișnuite* – cum s-ar spune, când motorul unei mașini este atât de ros de rugină, încât ar pocni la o simplă răsucire a cheii. Până când acel punct nu a fost atins, corpul astral poate fi făcut să reintre în vechea raclă fie printr-un efort al propriei voințe, fie prin impulsul irezistibil al voinței unei alte persoane, care cunoaște forța naturii și felul în care să o folosească. Scânteia nu este dispărută, ci numai latentă – latentă precum focul în cremene sau precum căldura în fierul rece.

În cazul celei mai profunde stări de catalepsie însoțită de clarvedere, cum este cea obținută de Du Potet și descrisă foarte plastic de răposatul prof. William Gregory, în cartea *Scrisori despre magnetismul animal*, spiritul este atât de despărțit de trup, încât i-ar fi imposibil să reintre fără

un efort al voinței hipnotizatorului. Subiectul este practic mort și, dacă ar fi lăsat pe cont propriu, spiritul ar fi scăpat pentru totdeauna. Chiar dacă este independent de învelișul fizic amorțit, spiritul pe jumătate eliberat este încă legat de acesta prin firul magnetic, care este descris de clarvăzători ca fiind întunecat și fumuriu în contrast cu inefabila strălucire a atmosferei astrale în care privesc. Plutarh, relatând povestea lui Thespesius, care a căzut de la o mare înălțime și a zăcut trei zile aparent mort, ne oferă experiența celui din urmă în timpul stării sale de deces parțial. „Thespesius”, spune el, „a observat că este diferit de morții de care era înconjurat. Ei erau transparenți și înconjurați de o anumită strălucire, dar el părea că trage după el o radiație întunecată sau linia unei umbre”. Întreaga lui descriere, minuțioasă și circumstanțială în detalii, pare să fie confirmată de clarvăzătorii din toate timpurile și, atât timp cât putem primi astfel de mărturii, este importantă. Cabaliștii, după cum sunt citați de Éliphas Lévi în Știința spiritelor spun că „atunci când un om cade în somnul cel de pe urmă, este proiectat mai întâi într-un fel de vis, înainte de a deveni conștient de cealaltă parte a vieții. El vede atunci, fie într-o viziune frumoasă, fie într-un coșmar teribil, paradisul sau iadul în care a crezut în timpul existenței sale muritoare. De aceea, se petrece adeseori ca sufletul înspăimântat să se azvârle cu violență înapoi în viața terestră pe care tocmai o părăsise și ca unii care au fost cu adevărat morți, adică, dacă ar fi fost lăsați pe cont propriu, ar fi trecut liniștiți la cele veșnice într-o stare de letargie inconștientă, când sunt îngropați prea devreme, să revină la viață în mormânt”.

Având în vedere toate acestea, cititorul ar putea probabil să își amintească bine-cunoscutul caz al bătrânului care a lăsat niște daruri generoase în testamentul lui pentru nepoatele sale orfane, document pe care, chiar înainte de moartea lui, l-a încredințat fiului său bogat, cu instrucțiunea de a-i respecta dorințele. Dar nu murise decât de câteva ore când fiul lui, rămas singur cu cadavrul, a rupt documentul și i-a dat foc.

Vederea acestei acțiuni necuviincioase a chemat se pare spiritul înălțat, iar bătrânul, ridicându-se de pe patul de moarte, a rostit un blestem teribil asupra nefericitului îngrozit, și apoi a căzut din nou, iar spiritul i s-a dus la Ceruri, de data aceasta pentru totdeauna. Dion Boucicault descrie o situație similară în piesa sa de un puternic dramatism, *Luis al XI-lea*, iar Charles Kean creează emoții intense în personajul monarhului francez, când mortul revine la viață pentru o clipă și apucă strâns coroana în timp ce moștenitorul nelegitim se apropie de ea.

Lévi spune că resuscitarea este posibilă dacă organismul vital nu a fost distrus, iar spiritul astral este încă în apropiere. „Natura”, spune el, „nu face nimic prin salturi bruște, iar moartea eternă este mereu precedată de o stare care aduce într-o oarecare măsură cu letargia. Este o amorțeală pe care un șoc intens sau magnetismul unei voințe puternice o poate învinge”. El relatează astfel despre resuscitarea mortului aruncat peste oasele lui Elisei. El explică acest fapt, spunând că sufletul plutea în acel moment în apropierea trupului; mulțimea care participa la parastas a fost atacată de hoți, iar spaima oamenilor a fost transmisă empatic și sufletului, care, cuprins de oroare la ideea că rămășițele îi vor fi profanate, „a revenit violent în trup și s-a ridicat pentru a-l salva”. Aceia care cred în supraviețuirea sufletului nu văd nimic supranatural în acest incident – este numai o manifestare clară a legilor naturii. A-i povesti un astfel de caz unui materialist, indiferent cât de bine ar fi atestat, ar fi doar o discuție inutilă; teologul, care privește mereu dincolo de natură către providență, l-ar considera un miracol. Éliphas Lévi spune: „Au atribuit resuscitarea contactului cu oasele lui Elisei, iar venerarea relicvelor datează în mod logic din această epocă.”

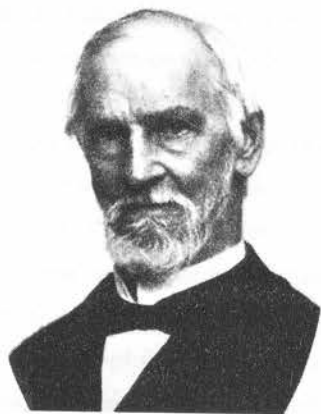
Balfour Stewart are dreptate – oamenii de știință nu știu nimic sau aproape nimic despre structura și despre proprietățile ultime ale materiei organice sau anorganice.

Ne găsim acum pe un teren atât de stabil, încât vom mai face încă un

pas înainte. *Aceeași cunoaștere și același control al forțelor oculte, inclusiv al forței vitale, care le-a permis fahirului să își părăsească temporar trupul și apoi să revină în el, și lui Iisus, lui Apollonius și lui Elisei să readucă la viață mai mulți oameni, a făcut cu puțință ca hierofanții antici să însuflească statui și să le facă să acționeze și să vorbească la fel precum creaturile vii.* Este aceeași cunoaștere și putere care a făcut posibil ca Paracelsus să își creeze homunculușii, ca Aaron să își transforme toiagul într-un șarpe și într-o ramură înmugurită, ca Moise să acopere Egiptul cu broaște și cu alți dăunători, și ca teurgul egiptean din zilele noastre să-și însuflească pigmeul Mandragora, care are viață fizică, dar nu și suflet. Nu a fost cu nimic mai miraculos ca, având la dispoziție condițiile necesare, Moise să aducă la viață reptile și insecte decât ca, în condiții favorabile asemănătoare, omul de știință să aducă la viață micile creaturi pe care le numește bacterii.

Iar acum, în legătură cu făcătorii de miracole și profeții din Antichitate, să aducem la suprafață afirmațiile mediumilor din zilele noastre. Aproape fiecare tip de fenomen înregistrat în povestirile sacre și profane ale lumii pare că se reproduce în zilele noastre. Selectând, din varietatea de aparente miracole, levitația obiectelor inanimate ponderabile și a trupurilor omenești, ne vom îndrepta atenția către condițiile în care se manifestă acest fenomen. Istoria reține numele unor teurgi păgâni, a unor sfinți creștini, a unor fahiri hinduși și a unor mediumi spiritiști care au levitat și care au rămas suspendați în aer pentru perioade considerabile de timp. Fenomenul nu a fost limitat la o singură țară sau epocă, ci aproape invariabil subiecții au fost entuziaști religioși, adepți ai magiei sau, cum sunt acum, mediumi spiritiști.

Presupunem că faptul este atât de bine stabilit, încât nu mai este nevoie de un efort din partea noastră în acest moment pentru a oferi dovezi că manifestările inconștiente ale puterii spiritului, la fel ca isprăvile magiei înalte, s-au petrecut în toate țările, în toate timpurile, atât cu hierofanți, cât și prin mediumi inconștienți. Când actuala civilizație europeană era într-un

Alexander Wilder

stadiu încă incipient, filozofia ocultă, deja venerabilă ca vârstă, specula despre analogia dintre atributele omului și cele ale Creatorului. Mai târziu, anumiți indivizi, ale căror nume vor rămâne veșnic nepieritoare, înscrise pe poarta istoriei spirituale a umanității, au oferit prin propriile lor ființe exemple despre cât de mult pot fi dezvoltate puterile asemănătoare celor ale lui Dumnezeu în *microcosmosul* ființei umane. Descriind *Doctrinile și principalii dascăli ai școlii alexandrine*, profesorul A. Wilder spune: „Plotin preda faptul că în suflet există un impuls al reîntoarcerii – iubirea – care îl atrăgea înăuntru, către originea și centrul său, binele etern. În timp ce omul care nu înțelege că sufletul conține frumosul în el însuși, va încerca prin eforturi laborioase să găsească frumusețea în afara lui, omul înțelept o recunoaște în interiorul său, dezvoltă această idee prin retragere în sine însuși, concentrându-și atenția și astfel se înalță către fântâna divină, al cărei izvor curge în sine însuși. Infinitul nu poate fi cunoscut prin rațiune, ci printr-o facultate superioară rațiunii, intrând într-o stare în care individul, ca să spunem așa, încetează să mai fie eu-l său finit, stare în care i se comunică esența sa divină. Aceasta este starea de EXTAZ.”³⁵¹

Despre Apollonius, care susținea că poate vedea „prezentul și viitorul într-o oglindă curată”, în virtutea modului său auster de viață, profesorul remarcă foarte frumos: „Aceasta e ceea ce s-ar putea numi *fotografie spirituală*. Sufletul este aparatul de fotografiat, în care faptele și evenimentele viitoare, trecute și prezente sunt captate și fixate deopotrivă, iar mintea devine conștientă de ele. Dincolo de lumea noastră cotidiană

³⁵¹ A. Wilder, *New-Platonism and Alchemy*, pp. 12-13.

limitată, totul este ca o singură zi sau stare, trecutul și viitorul fiind cuprinse în prezent.”³⁵²

MEDIUMNITATEA ESTE TOTAL OPUSĂ STĂRII DE ADEPT

Acești oameni asemănători lui Dumnezeu erau oare niște „mediumi”, așa cum cred spiritualiștii ortodocși? Deloc, dacă prin această expresie înțelegem să îi desemnăm pe acei „senzitivi maladivi” care apar odată cu o organizație anume și care, pe măsură ce aptitudinile lor se dezvoltă, devin din ce în ce mai supuși irezistibilei influențe a spiritelor pur umane, elementare sau elementale. Acest fapt este incontestabil, dacă considerăm fiecare individ ca pe un medium, în a cărui atmosferă magnetică locuitorii sferelor invizibile mai elevate pot să se miște, să acționeze și să trăiască; în acest sens, toată lumea este medium. Mediumnitatea poate fi: 1. dezvoltată spontan; 2. dependentă de influențe străine; sau 3. păstrată în stare latentă toată viața. *Cititorul trebuie să țină seama de definiția termenului, căci, dacă nu o înțelege clar, confuzia va fi inevitabilă.* Mediumnitatea de acest gen poate fi activă sau pasivă, repulsivă sau receptivă, pozitivă sau negativă. Mediumnitatea se măsoară prin calitatea aurei de care fiecare individ este înconjurat. Ea poate fi densă, încețoșată, malefică, mefetică, infectă pentru spiritul pur și să nu atragă decât acest gen de ființe neisprăvite care se complac în ea, ca țiparul în apele mlăștinoase sau, din contră, poate fi pură, cristalină, limpede și strălucitoare ca roua dimineții. Totul depinde de caracterul moral al mediumului.

În jurul unor oameni ca Apollonius, Iamblichos, Plotin și Porfir se condensa acest nimb celest. El era generat de puterea propriilor lor suflete, aflate în strânsă uniune cu Spiritele lor, și de supraomeneasca moralitate și

³⁵² Ibidem p. 15.

sfințenie a vieților lor, și era susținut de o frecventă contemplare extatică interioară. Asemenea sfinți atrag influențele pure și spirituale. Radiind în jurul lor o atmosferă divină și binefăcătoare, ei pun pe fugă spiritele rele. Nu doar că acestora din urmă le este imposibil să existe în aura lor, dar ele nu pot rămâne nici măcar în aura persoanelor posedate, dacă taumaturgul își exercită voința sau chiar dacă doar se apropie de ele. Aceasta este **MEDIERE**, nu *mediumnitate*. Asemenea persoane sunt temple în care sălășluiește Spiritul lui Dumnezeu Cel viu; însă dacă templul este murdărit prin acceptarea vreunei pasiuni, a vreunui gând sau a vreunei dorințe rele, mediatorul cade în sfera vrăjitoriei. Ușa este deschisă, spiritele pure se retrag, iar cele rele dau năvală. Aceasta este tot o mediere, dar una rea; vrăjitorul, la fel ca magicianul pur, își formează propria sa aură, dar, spre deosebire de acesta, el colaborează cu spiritele inferioare cu care are afinități.

Însă mediumnitatea, așa cum este înțeleasă și cum se manifestă ea în zilele noastre, este cu totul altceva. Anumite circumstanțe, independente de propria sa voință, pot, fie în momentul nașterii, fie mai târziu, să modifice aura unei persoane, astfel încât să dea naștere unor manifestări stranii, fizice sau mentale, diabolice sau angelice. Acest gen de mediumnitate, la fel ca medierea despre care am vorbit mai sus, a existat pe Pământ încă de la apariția primului om. Aceasta este supunerea cărnii slabe și muritoare față de autoritatea și sugestiile spiritelor și ale altor inteligențe decât cea a Spiritului nemuritor al persoanei respective.

Aceasta este literalmente *obsesie* și *posesie*, iar mediumii care se laudă că sunt sclavii fideli ai „ghizilor” lor, și care resping cu indignare ideea de a-și „controla” manifestările, nu pot contesta acest fapt fără a fi lipsiți de logică. Această mediumnitate este simbolizată în povestea Evei sucombând în fața raționamentelor șarpelui, în cea a Pandorei privind cutia interzisă și lăsând să iasă în lume suferința și răul; și în fine, în cea a Mariei Magdalena care, după ce a fost posedată de „șapte diavoli”, a fost până la urmă răscumpărată de lupta victorioasă a Spiritului ei nemuritor,

atins de prezența unui Sfânt Mediator, împotriva celui care o posedă. Această mediumnitate, fie ea benefică sau malefică, este întotdeauna *pasivă*. Fericiți cei care, având inima pură, resping inconștient umbrele spirite ale răului, grație acestei purități a naturii lor interioare. Căci ei nu au nicio altă armă pentru a se apăra, în afară de această bunătate și puritate înnăscute. Mediumnitatea, așa cum este ea practică astăzi, este un dar mai indezirabil decât cămașa lui Nessus.

„Pomul se cunoaște după roade.” Alături de mediumii pasivi apar, în istoria lumii, mediatorii activi. Îi desemnăm prin acest termen în lipsa unui mai bun. Vechii vrăjitori și magicieni, precum și cei care aveau un „spirit familiar” făceau în general comerț cu abilitatea lor; iar vrăjitoarea din Endor, atât de bine descrisă de Henry More, deși și-a putut tăia vițelul pentru Saul, a acceptat totuși o plată de la alți vizitatori. În India, scamatorii care, în treacăt fie spus, sunt mai puțin scamatori decât mulți dintre mediumii moderni, și acei *Essaoua*, sau vrăjitori și împlânzitori de șerpi din Asia și Africa, toți își exercită talentele pentru bani. Nu la fel stau lucrurile cu mediatorii sau hierofanții. Buddha era cerșetor și a refuzat tronul tatălui său. „Fiul Omului nu avea nicio piatră pe care să-și pună capul;” apostolii aleși nu aveau „nici aur, nici argint, nici bani în traista lor”. Apollonius și-a dat jumătate din averea sa celor apropiați și cealaltă jumătate săracilor; Iamblichos și Plotin erau renumiți pentru milostenia și abnegația lor; fahirii sau sfinții cerșetori ai Indiei sunt în mod asemănător descriși de Jaccoliot; esenienii pitagoreici și terapeuții credeau că își murdăresc mâinile prin contactul cu banii. Atunci când li s-au oferit bani apostolilor pentru ca ei să-și reveleze puterile spirituale, Petru, deși *Biblia* îl prezintă ca pe un laș, de trei ori renegat, a respins totuși cu indignare această ofertă, spunând: „Fie ca banii tăi să piară odată cu tine, pentru că ai crezut că darurile lui Dumnezeu pot fi cumpărate.”³⁵³ Acești oameni

³⁵³ Acte, VIII, 20.

erau mediatorii, ghidați pur și simplu de Spiritul lor personal, sau sufletul divin, și servindu-se de ajutorul spiritelor doar atât timp cât acestea rămâneau pe drumul cel bun.

Departe de noi gândul de a-i defăima pe mediumii fenomenelor fizice. Hărțuiți de influențe diverse, subjugăți de o influență predominantă, la care natura lor slabă și nervoasă este incapabilă să reziste, aflați într-o stare morbidă, care sfârșește prin a deveni cronică, ei sunt împiedicați de aceste „influențe” să întreprindă alte activități. Ei devin din punct de vedere mental și fizic incapabili de altceva. Cine ar putea să-i judece cu severitate atunci când, ajunși la ultima limită, sunt obligați să accepte mediumnitatea ca pe o meserie? Și Dumnezeu știe, după cum anumite evenimente recente au demonstrat-o foarte clar, dacă această vocație este de natură să fie invidiată de cineva! Nu i-am blamat niciodată pe adevărații mediumi loiali și onești, ci pe patronii lor, spiritiști.

Solicitat să asiste la cultul public al zeilor, Plotin a răspuns cu mândrie: „El sunt cei care trebuie să vină la mine.”³⁵⁴ Iamblichos afirma și dovedea prin propriul său exemplu că sufletul nostru se poate înălța până la comuniunea cu cele mai înalte inteligențe, cu „naturile mai elevate decât a sa” și îndepărta cu grijă de la ceremoniile sale teurgice³⁵⁵ orice spirit inferior sau demon, învățându-și discipolii să îi recunoască. Proclus, care „a sintetizat întreaga teozofie și teurgia predecesorilor săi într-un sistem complet, urmându-l pe profesorul Wilder, credea, la fel ca Iamblichos³⁵⁶, în posibilitatea de a atinge o putere divină care, triumfând asupra vieții lumești, făcea din individ un instrument al Divinității”. El afirma chiar că exista o „parolă mistică ce transporta o persoană de la un grad spiritual la altul, din ce în ce mai elevat, până la atingerea Absolutului Divin. Apollonius îi disprețuia pe vrăjitori și pe «vulgarii ghicitori ai sorții» și

³⁵⁴ Porphyre, *Plotini vita*, X.

³⁵⁵ Iamblichos a fost fondatorul teurgiei neoplatoniciene.

³⁵⁶ *New Platonism and Alchemy*, Albany, New York, 1869.

declara că modul său specific de viață, regulat și sobru, era acela care îi conferea această acuitate a simțurilor și îi conferea celelalte înzestrări, care îi permiteau să realizeze cele mai mari și mai remarcabile fapte”. Iisus proclama că omul este *stăpânul sabbatului*, și la porunca Sa, spiritele terestre și elementale fugeau din sălașurile lor temporare; putere de care se bucura și Apollonius și de mulți dintre membrii Confreriei Esenienilor din Iudeea și de pe Muntele Carmel.

Trebuie să fi existat, în mod incontestabil, motive întemeiate pentru care anticii îi persecutau pe mediumii necontrolați. Altfel, de ce pe timpul lui Moise, al lui David și al lui Samuel s-ar fi încurajat darul profeției și al divinației, astrologia și arta prezicerii viitorului, fiind predate în școli și colegii, în care aceste daruri naturale erau întărite și dezvoltate, în timp ce vrăjitorii și cei care făceau divinație prin spiritul lui Ob erau condamnați la moarte? Chiar și pe vremea lui Hristos, sărmanii mediumi oprimați erau alungați în cimitire și locuri pustii, în afara zidurilor orașelor. De ce această nedreptate grosolană în aparență? De ce mediumii fizici ai acelor timpuri să fi avut parte de prigoană, persecuție și moarte, în timp ce comunități întregi de taumaturgi, ca de exemplu cea a esenienilor, erau nu numai tolerate, ci chiar onorate? Pentru că, spre deosebire de noi, anticii puteau să „testeze” spiritele și să discearnă între cele bune și cele rele, cele omenești și cele elementale. Ei știau de asemenea că, de fapt, comunicarea necontrolată cu spiritele era o cauză de ruină morală pentru indivizi și de dezastre pentru comunitate.

Acest mod de a vedea mediumnitatea este poate nouă și chiar antipatică pentru un mare număr de spiritiști; dar aceasta este totuși viziunea ce era predată în cadrul filozofiei antice și demonstrată de experiența umanității din timpuri imemorabile.

Este o eroare să spunem că un medium are *puteri* dezvoltate; un medium pasiv nu are niciun fel de puteri. El întrunește anumite condiții morale și fizice care produc emanații sau o aură în care inteligențele care îl

ghidează pot trăi și prin intermediul căreia ele se pot manifesta. El este pur și simplu vehiculul prin care acestea își exercită puterea. Această atmosferă variază în fiecare zi și chiar, după experiențele lui Crookes, de la o oră la alta. Este un efect exterior ce rezultă din cauze interioare. Starea morală a mediumului determină genul de spirite care vin și reciproc, aceste spirite îl influențează pe medium din punct de vedere intelectual, fizic și moral. Perfecțiunea mediumității lui este direct proporțională cu pasivitatea lui și la fel este și pericolul care îl pândește. Atunci când mediumul este complet „dezvoltat”, perfect pasiv, propriul lui spirit astral poate fi amortit sau chiar împins afară din trup, care este atunci ocupat de un elemental sau, mai rău, de un monstru uman din cea de-a opta sferă, care se servește de el ca de propriul său trup. Mult prea adesea, din păcate, cauza celor mai faimoase crime trebuie căutată în acest gen de posesiune.

Mediumnitatea fizică depinzând de pasivitate, antidotul său este de la sine înțeles: mediumul trebuie să înceteze să mai fie pasiv. Spiritele nu domină niciodată persoanele cu un caracter pozitiv, hotărâte să reziste oricărei influențe străine. Ele îi antrenează către viciu pe cei slabi de înger sau de inimă, pe care îi pot face victimele lor. Dacă acești elementali și diavoli dezîncarnați ce produc fenomene supranaturale erau cu adevărat îngeri păzitori, așa cum au vrut să ne facă să credem în ultimii 30 ani, de ce nu le-au dat fidelilor lor mediumi măcar sănătate și bunăstare? De ce îi abandonează în momentul cel mai critic al încercării, atunci când sunt acuzați de fraudă? Este de notorietate publică faptul că cei mai buni mediumi fizici sunt fie bolnăvicioși, fie uneori, ceea ce este și mai rău, înclinați către vreun viciu anormal. De ce acești „ghizi” vindecători care îi pun pe mediumii lor să joace rolul de terapeuți și taumaturgi față de alții, nu le dăruiesc lor înșile vigoare și robustețe fizică? Vechii taumaturgi și apostolii se bucurau în general, dacă nu întotdeauna, de o bună sănătate; magnetismul lor nu producea niciodată bolnavului vreo daună morală sau fizică și niciodată ei nu au fost acuzați de VAMPIRISM, acuzație pe

care un ziar spiritist o formulează pe bună dreptate la adresa anumitor mediumi așa-zis vindecători.³⁵⁷

Dacă aplicăm legea de mai sus a mediumnității și a medierii la problema levitației, cu care am deschis discuția de față, ce vom descoperi? Iată un medium și un subiect aparținând clasei mediatorilor înălțați în aer, primul într-o ședință, cel de-al doilea în timpul unei rugăciuni, sau într-o contemplație extatică. Mediumul pasiv *trebuie să fie ridicat*, extaticul, fiind activ, trebuie să se ridice singur. Primul este ridicat de spirite familiare, oricare sau orice ar fi acestea, iar celălalt, prin puterea aspirațiilor sufletului său. Putem să-i calificăm pe amândoi, fără nicio distincție, cu numele de mediumi?

Ni s-ar putea totuși obiecta că aceleași fenomene sunt produse atât în prezența unui medium modern, cât și în cea a unui sfânt al Antichității. Fără îndoială așa stăteau lucrurile și în timpul lui Moise, căci credem că pretinsul triumf al acestuia asupra magicienilor faraonului, proclamat în *Exod* este pur și simplu o fanfaronadă națională din partea „poporului ales”.³⁵⁸

Cel mai probabil este că puterea care a produs fenomenele lui Moise le-a produs și pe cele ale magicienilor care, de altfel, fuseseră primii maeștri ai legislatorului ebraic și îl învățaseră „înțelepciunea” lor. Dar chiar și în epoca aceea, se pare că se făcea clar diferența între fenomene în aparență identice. Divinitatea tutelară a evreilor interzice ferm în *Deuteronom* (capitolul XVIII) poporului său să învețe practicile abominabile ale altor națiuni ... să treacă prin foc sau să facă uz de *divinație*, să studieze astrologia sau arta magicienilor, a vrăjitoarelor, a celor care consultă spiritele *familiare* sau a necromanților.

Ce diferență era deci între toate fenomenele pe care tocmai le-am enumerat, produse de „celelalte națiuni” și aceleași fenomene realizate de profeți? Evident că se făcea una și ea era bazată pe un motiv întemeiat,

³⁵⁷ A se vedea: *Medium and Daybreak* din 7 iulie 1876, p. 428.

³⁵⁸ *Exodul*, VII, 11, VIII, 19.

pe care îl găsim în *Prima Epistolă* a Sfântului Ioan (IV) care spune: „Nu credeți în toate spiritele, ci încercați-le pentru a ști dacă vin de la Dumnezeu, pentru că mulți falși profeți s-au strecurat în lume.”

Unicul etalon la îndemâna spiritiștilor și a mediumilor epocii noastre pentru a încerca spiritele constă în a le judeca: 1. după faptele lor și după ceea ce spun; 2. după promptitudinea cu care se manifestă; și 3. după obiectivul avut în vedere, dacă este demn sau nu de apariția unui „*spirit dezîncarnat*” sau dacă este de natură să îl scuze pe cel care, oricine ar fi el, vine să deranjeze astfel *morții*. Saul era pe punctul de a pieri, el și copiii lui și totuși Samuel îl întreabă: „De ce m-ai *tulburat*, făcându-mă să urc?”³⁵⁹ Dar „inteligențele” care vizitează sălile de ședințe spiritiste se grăbesc să vină la primul semnal al primului farsor venit, care caută să se distreze puțin.

În numărul din 14 iulie 1877 al publicației *London Spiritualist*, găsim un lung articol în care autorul caută să dovedească că „minunatele miracole ale timpului prezent, care aparțin așa-zisului spiritism modern, sunt identice, din punct de vedere al caracterului, cu experiențele patriarhilor și ale apostolilor din Antichitate”.

Ne vedem obligați să contrazicem fără menajamente o astfel de afirmație. Ele nu sunt identice decât prin faptul că sunt produsele acelorași forțe oculte ale naturii. Dar deși aceste puteri și forțe pot fi și sunt, cu siguranță, dirijate toate de anumite inteligențe invizibile, acestea din urmă diferă chiar mai mult între ele, ca esență, caracter și tendințe, decât rasele și felurile de oameni care alcătuiesc specia umană însăși, compusă, așa cum este ea astăzi, din oameni albi, negri, bruni, roșii și galbeni, și incluzând laolaltă sfinți și criminali, genii și idioți. Autorul poate, de exemplu, să recurgă la serviciile unui urangutan îmblânzit sau ale unui băștinaș din

³⁵⁹ Acest cuvânt, *a urca*, rostit de spiritul unui profet al cărui sălaș trebuia să fie în mod neîndoielnic cerul și care, prin urmare, ar fi trebuit să *coboare*, este foarte semnificativ prin el-însuși pentru un creștin care plasează paradisul și infernul în două puncte opuse.

Mările Sudului, dar simplul fapt de a avea un servitor nu îl face nici pe acesta și nici pe sine însuși, identic cu Aristotel sau cu Alexandru. Autorul compară cazul lui Ezechiel, cel „răpit” în aer și purtat „la poarta dinspre est a casei Domnului”, cu levitațiile anumitor mediumi, și pe cei trei tineri evrei „din cuptorul aprins”, cu *mediumii la proba focului*; „lumina spirit” a lui John King este asimilată cu „lampa aprinsă” a lui Avraam; și în fine, după numeroase comparații și analogii, cazul fraților Davenport, eliberați din închisoarea de la Oswego, este comparat cu cel al Sfântului Petru, eliberat din închisoare de „Îngerul Domnului”!

Or, cu excepția poveștii lui Saul și a lui Samuel, nu întâlnim în *Biblie* niciun exemplu „*de invocare a morților*”. În ceea ce privește legitimitatea acestei operații, ea este contrazisă de fiecare profet și Saul însuși o interzisese înainte de a recurge la ea. Moise pedepsește cu moartea pe cei care evocă spiritele morților, pe „necromanți”. Nicăieri în Vechiul Testament, nici la Homer, nici la Virgiliu, comuniunea cu morții nu este calificată altfel decât ca necromanție. Filon Evreul pune să i se transmită lui Saul că dacă va alunga de pe teritoriul său orice ghicitor și necromant, numele lui va dăinui după el. *Sama Veda* este declarată impură de legislatorul hindus Manu, doar pentru că ea conține învățături despre invocarea morților, *bhutas*!

CE SUNT „SPIRITELE MATERIALIZATE”?

Unul dintre cele mai importante motive pentru aceasta era doctrina anticilor, care afirma că niciun suflet „din sălașul celor aleși” nu se întorcea pe pământ, cu excepția rarelor ocazii în care apariția lui ar fi fost necesară pentru îndeplinirea vreunei opere importante, pe care intenționa să o realizeze, aducând astfel un mare beneficiu umanității. În acest din urmă caz, sufletul nu avea nevoie să fie *invocat*. El își transmitea minunatul său mesaj fie cu ajutorul unui simulacru evanescent al propriei sale ființe,

fie prin intermediul unor mesageri, care puteau să apară sub o *formă materială* și să îl personifice în mod fidel pe cel plecat în lumea de dincolo. Comunicarea cu sufletele care puteau fi invocate atât de ușor era considerată inutilă și riscantă. Existau suflete, sau mai degrabă *larve*, ce proveneau din regiunea infernală a limbo-urilor, *Sheol*-ul, regiunea cunoscută de cabaliștii evrei ca cea de-a opta sferă, dar foarte diferită de infernul

sau Hadesul ortodox al vechii mitologii. Horațiu descrie această evocare și ceremonialul care o însoțea, iar Maïmonide ne furnizează detalii despre ritul evreiesc. Fiecare ceremonie necromantă era îndeplinită în locuri înalte, pe coline și în cadrul ei se folosea sânge, cu scopul de a potoli *vampirii* umani.³⁶⁰

„Nu pot împiedica vrăjitoarele să le adune osemintele, spune poetul. Vedeți sângele pe care ele îl varsă în șanț, pentru a atrage sufletele care le vor rosti oracolele!” *Cruore in fossam confusus ut inde mane elicerent, animas responsa daturas.*³⁶¹

„Sufletele, spune Porfir, preferă, oricărui alt lucru, *sângele proaspăt vărsat*, care pare a le reda, pentru scurt timp, unele dintre facultățile vieții.”³⁶²

Cât despre materializări, cele menționate în cărțile sfinte sunt numeroase și foarte variate. Dar erau ele realizate în aceleași condiții ca acelea din ședințele spiritiste moderne? Întunericul, se pare, nu era indispensabil pe timpul patriarhilor și al puterilor magice. Cei trei îngeri

³⁶⁰ William Howitt, *History of the Supernatural*, vol. II, cap. 1.

³⁶¹ Horațiu, lib 1, Sat. 3.

³⁶² Porfir, *De abstinencia*, II, pp. 42-47.

care i-au apărut lui Avraam au venit în plină lumină a Soarelui, căci „*el era așezat la ușa cortului, în arșița din timpul zilei*”, spune cartea *Genezei* (XVIII, 1). Spiritele lui Ilie și al lui Moise au apărut de asemenea în plină zi, căci este puțin probabil că Hristos și apostolii s-au urcat pe un munte înalt în timpul nopții. Iisus este reprezentat ca apărându-i Mariei Magdalena în grădina la răsăritul zilei, iar apostolilor, în trei rânduri diferite, în general în timpul zilei, și o dată „în timpul dimineții” (Ioan, XXI, 4). Chiar și atunci când măgărița lui Balaam a văzut îngerul „materializat”, aceasta se petrecea în plină lumină a lunii.

Suntem cu totul de acord cu autorul respectiv, că se găsesc în viața lui Hristos, și, am putea adăuga noi, și în Vechiul Testament, „nenumerate relatări despre manifestări spiritiste”, dar nimic *mediumnic*, nici cu un caracter fizic, dacă exceptăm vizita lui Saul la Sedecla, femeia-vrăjitoare din Endor. Acest aspect este de o importanță capitală.

Desigur, promisiunea Învățătorului a fost clar exprimată: „Adevărat vă spun, veți face fapte chiar mai mari decât acestea”, opere de mediere. După Ioil (III, 1), va veni momentul în care va exista o înflorire plină a Spiritului divin. „Fiii și fiicele voastre, spune el, vor profeți, bătrânii voștri vor avea vise, iar tinerii voștri viziuni.” Timpul acela a sosit și toate acestea se împlinesc în zilele noastre; spiritismul își are clarvăzătorii și martirii săi, profeții și vindecătorii săi. La fel ca Moise și David și Joram, există mediumi care obțin comunicări scrise în mod direct de la adevărate spirite planetare umane; și faptul cel mai îmbucurător este că aceste comunicări nu le aduc mediumilor niciun profit financiar. Cel mai mare prieten al acestei cauze, în Franța, Leymarie, lăncezește, în momentul în care scriem aceste rânduri, într-o celulă de închisoare și, după cum spune el într-un limbaj emoționant, nu mai este „un om, ci un *număr*” în registrul închisorii.

Sunt puțini, foarte puțini oratori la tribuna spiritistă care vorbesc din inspirație și dacă au câtuși de puțin cunoștință de ceea ce se spune, ei sunt în situația indicată de Daniel: „Mi-am pierdut toată vigoarea și când am

auzit sunetul cuvintelor sale, am căzut fulgerat cu fața la pământ” (Daniel, X, 8). Există mediumi, cei despre care am vorbit, pentru care profeția lui Samuel ar fi putut fi scrisă. „Spiritul Domnului te va cuprinde, vei profeți cu ei și vei fi *transformat într-un alt om*.”³⁶³ Dar, în lunga listă a minunilor din *Biblie*, unde vedem noi relatări despre chitări zburătoare, tamburine răsunând în aer și clopoței care zornăie în camerele scufundate într-un întuneric adânc, drept dovezi ale nemuririi?

Atunci când Hristos a fost acuzat că alungă demonii prin puterea lui Belzebut, El a negat, replicând cu amărăciune: „Prin ce putere îi alungă fiii și discipolii voștri?”³⁶⁴ Spiritiștii afirmă și ei că Iisus era un medium; că El era ghidat de unul sau mai multe spirite, dar atunci când această imputare I-a fost adresată direct, El a spus că nu era deloc adevărat. „Nu avem dreptate să spunem că ești un samaritean și că ai un demon?” [Daimonion, un Obeah, sau spirit familiar, în textul ebraic]. Iisus a răspuns: „Nu am niciun demon.”³⁶⁵

Scriitorul de la care împrumutăm câteva citate stabilește de asemenea o paralelă între înălțările în aer ale lui Filip și ale lui Ezechiel și cele ale doamnei Guppy și a altor mediumi moderni. El ignoră sau uită faptul că levitația, nefiind, în ambele cazuri, decât un efect, este produsă de cauze total diferite. Am indicat deja natura acestei diferențe. Levitația poate fi produsă în mod conștient sau inconștient de către subiect. Jonglerul hotărăște dinainte că va fi ridicat în aer, cât timp va dura aceasta și la ce înălțime, și reglează acțiunea forțelor oculte în consecință. Fachirul obține același rezultat prin puterea aspirațiilor și a voinței sale și, în afară de cazul în care se găsește în stare de extaz, el păstrează direcția mișcărilor sale. Preotul din Siam acționează la fel atunci când, în pagodele sacre, urcă la 50 de picioare înălțime, cu o lumânare în mână, și zboară de la un

³⁶³ Samuel, X, 6.

³⁶⁴ *Evangelia după Ioan*, VII, 20.

³⁶⁵ *Ioan*, VIII, 48-49.

idol la altul, aprinzând torțele din nișe, susținându-se singur și pășind prin aer cu aceeași ușurință ca și cum ar păși pe pământ. Există persoane care l-au văzut și care au atestat acest fapt. Ofițerii unei escadrole rusești, care a făcut foarte de curând o călătorie în jurul lumii și care a staționat mai multă vreme în apele Japoniei raportează că, printre multe alte fapte miraculoase, i-au văzut pe scamatori mergând prin aer, de la vârful unui copac la altul, fără nici cel mai mic punct de sprijin.³⁶⁶ Ei au admirat de asemenea performanța cățărării de-a lungul prăjinilor sau a unor corzi, descrisă de colonelul Olcott în cartea sa *People from the other World* care a fost atât de mult criticată de anumiți spiritiști și mediumi al căror zel este cu mult superior instruirii lor. Citatele din colonelul Yule și din alți autori, oferite separat în această lucrare, par să plaseze în afara oricărei îndoieli posibilitatea realizării acestor fenomene.

Aceste fenomene, atunci când sunt produse în afara ritualurilor religioase, în India, Japonia, Tibet, Siam și alte ținuturi „păgâne”, fiind de o sută de ori mai variate și mai surprinzătoare decât tot ce s-a văzut vreodată în Europa și America, nu sunt niciodată atribuite spiritelor morților. Pitrișii hindușilor nu au nimic de-a face cu aceste exhibiții publice. Și nu avem decât să consultăm lista principalilor demoni sau spirite elementale, pentru a afla că înseși numele lor le indică profesiile, sau pentru a vorbi mai clar, trucurile de care fiecare dintre ei este cel mai capabil.

Astfel, avem *madanii*, nume generic care desemnează spiritele rele elementale, jumătate brute, jumătate monștri, căci *madan* înseamnă o ființă care seamănă cu o vacă. El este prietenul vrăjitorilor malefici și îi ajută să îndeplinească acte de răzbunare, lovind oamenii și turmele cu nenorociri subite și cu moartea.

Shudala Madan sau demonul cimitirelor, corespunde cu vampirul jefuitor de morminte din tradiția noastră. El bântuie în locurile unde au

³⁶⁶ Cel care ne-a oferit această informație, și care a fost el însuși martor ocular, este M. N. _ff din St. Petersburg, care activa pe vasul amiral „Almaz”, dacă nu ne înșelăm.

fost comise crime sau omoruri, în apropierea mormintelor și a locurilor de execuție. El își oferă ajutorul scamatorilor în toate fenomenele în care apare focul, la fel precum *Koutti Shatan*, micii spiriduși ai scamatorilor musulmani din India. *Shudala*-ul, se spune, este un demon jumătate foc, jumătate apă, căci el a primit de la Shiva permisiunea de a lua orice formă dorește, de a metamorfoza un obiect în altul, iar atunci când nu este în foc, el se găsește în apă. El este cel care îi păcălește pe oameni, făcându-i să vadă ceea ce nu există de fapt. *Shula Madan* este un alt geniu rău. El este demonul *cuptoarelor*, iscusit în arta olăritului și a brutăriei. Dacă vă aveți bine cu el, nu vă face niciun rău, dar vai de acela care îi stârnește mânia. *Shula*-ului îi plac complimentele și lingușirile și cum sălășluiește de obicei sub pământ, la el trebuie să recurgă scamatorul pentru a-l ajuta să facă să apară un copac dintr-o sămânță și să i se coacă fructele într-un interval de un sfert de oră.

Kumil-Madan este ondina propriu-zisă. Este un spirit elemental al apei, iar numele său înseamnă „strălucitor ca o bulă”. Acesta este un spirit foarte vesel, și el își va ajuta un prieten în tot ce ține de competența sa: va face să cadă ploaia și le va arăta viitorul și prezentul celor care vor fi recurs la hidromanție, sau divinația cu ajutorul apei.

Poruthon-Madan este demonul „luptător”; el este cel mai puternic dintre toți și de fiecare dată când este vorba despre fapte în care este necesară forța fizică, cum ar fi *levitații*, îmblânzirea animalelor sălbatice, el îl va ajuta pe operator susținându-l la distanță de sol, sau stăpânind fiara sălbatică până ce îmblânzitorul va fi avut timp să-și rostească incantația. Astfel, fiecare manifestare fizică are tipul său special de spirite elementale care o prezidează.

Ca să revenim la levitația corpurilor omenești și a obiectelor neînsuflite în sălile ședințelor spiritiste, îl trimitem pe cititor la capitolul introductiv al acestei lucrări (a se vedea *Aethrobația*, glosar, vol I).

Referitor la povestea lui Simion Magul, am dat explicația anticilor

cu privire la modul în care puteau fi produse levitația și transportarea obiectelor grele. Vom încerca acum să emitem o ipoteză cu privire la *mediumi*, adică la persoane presupuse inconștiente, în momentul în care au loc fenomene pe care credincioșii le atribuie „spiritelor” dezîncarnate. Nu mai avem nevoie să repetăm ceea ce a fost deja suficient explicat. Aethrobația conștientă, în anumite condiții electromagnetice, este posibilă doar *adeptilor*, care nu pot fi niciodată dominați de o influență străină și care rămân întotdeauna stăpânii VOINȚEI lor.

Astfel, levitația, spunem noi, trebuie întotdeauna să se realizeze ascultând de lege, o lege la fel de inexorabilă ca cea care face ca un corp care nu se află sub influența ei să rămână lipit de sol. Și unde vom căuta noi această lege în afara teoriei atracției moleculare? Este o ipoteză științifică aceea că prima forță care antrenează nebuloasa sau materia stelară într-un turbion este electricitatea, iar chimia modernă a fost total reconstruită pe baza teoriei polarităților electrice ale atomilor. Tromba de apă, ciclonul, taifunul, uraganul și furtuna sunt toate, fără nicio îndoială, rezultatul unei acțiuni electrice. Acest fenomen a fost observat atât de la înălțime, cât și de jos, căci observațiile au fost făcute și de pe pământ și dintr-un balon planând deasupra centrului unei furtuni.

Or această forță, în condiții de secetă și de încălzire a atmosferei de la suprafața pământului, este capabilă să acumuleze o energie dinamică suficientă pentru a ridica enorme cantități de apă, pentru a comprima moleculele din atmosferă și a mătura un întreg ținut, a dezrădăcina păduri, a ridica stânci, a face bucăți clădiri întregi. Mașina electrică a lui Wilde generează curenți electromagnetici induși atât de puternici, încât produc o lumină ce îți permite să citești noaptea literele cele mai mărunte, la o distanță de două mile de locul unde operează.

Încă din anul 1600, Gilbert, în cartea sa *De Magnete*, formula ideea că însuși globul pământesc este un imens magnet și că unii dintre electricienii noștri cei mai avansați încep să recunoască faptul că omul

posedă de asemenea această proprietate, iar atracțiile și repulsiile mutuale ale indivizilor pot, cel puțin în parte, să-și găsească explicația în acest fapt. Experiența participanților la cercurile spiritiste confirmă această opinie. Profesorul Nicholas Wagner, de la Universitatea din St. Petersburg, spune: „Căldura sau *poate fluidul electric al investigatorilor* așezați în cerc trebuie să se fi concentrat asupra mesei și să se fi dezvoltat gradat în mișcări. În același timp sau puțin după aceea, forța psihică vine să se adauge și ea pentru a asista celelalte două puteri. Prin forța *psihică* înțeleg acea forță care se degajă din toate celelalte forțe ale organismului nostru: combinarea într-un tot a mai multor forțe separate, capabile, atunci când sunt astfel îmbinate, să se manifeste într-un anumit grad, conform individualității”. El consideră că progresul fenomenelor este influențat de răceala și uscăciunea atmosferei. Or, amintindu-ne ceea ce s-a spus anterior cu privire la formele mai subtile de energie, cărora hermetiștii le-au demonstrat existența în natură, și acceptând ipoteza emisă de dl. Wagner că „puterea care provoacă aceste manifestări este centralizată în *mediumi*”, oare nu ar putea mediumul, creînd în el însuși un nucleu la fel de eficient, în felul său, ca sistemul magneților permanenți de oțel din bateria lui Wilde, să producă curenți astrali suficient de energici pentru a antrena în turbionul lor un corp chiar și de greutatea celui omenesc? Nu este deloc necesar ca obiectul ridicat să capete o mișcare giratorie, căci fenomenul pe care îl observăm, diferit de trombă, este dirijat de o inteligență capabilă să mențină corpul ce urcă astfel în curentul ascendent și să-i împiedice rotația.

În acest caz, levitația ar fi un fenomen pur mecanic. Corpul inert al mediumului pasiv este ridicat de un turbion, creat fie de spiritele elementale, poate în anumite cazuri de spirite umane, fie uneori din cauze pur morbide, ca în cazul bolnavilor somnambuli ai profesorului Perty. Levitația adeptului, din contră, este un efect electromagnetic, după cum am constatat mai devreme. El a făcut ca polaritatea trupului său să fie

opușă celei a atmosferei și identică cu cea a pământului; de aici rezultă că este normal să fie atras de prima și respins de cea de-a doua, păstrându-și tot timpul conștiința. O levitație fenomenală de această natură este de asemenea posibilă atunci când boala modifică polaritatea corporală a pacientului, așa cum face întotdeauna boala, mai mult sau mai puțin. Dar în acest caz, persoana astfel ridicată nu ar fi probabil conștientă.

Într-o cadrul unei serii de observații asupra turbioanelor, făcute în 1859, în bazinul Munților Stâncoși, un ziar a fost ridicat ... la o înălțime de două sute de picioare; acolo, el a oscilat într-un sens și în altul, un timp considerabil, urmându-și în același timp mișcarea de înaintare.³⁶⁷

Normal, savanții vor spune că nu se poate stabili o paralelă între acest fapt și cel al levitației umane; că nu poate fi creat într-o cameră un turbion destul de puternic pentru a putea ridica un medium, dar aceasta este o chestiune de lumină astrală și de spirit, care au legile lor dinamice speciale. Aceia care înțeleg aceste legi afirmă că o adunare de persoane surescitare mental, a căror excitație acționează asupra sistemului fizic, proiectează emanații electromagnetice care, atunci când au o intensitate suficient de mare, pot perturba întreaga atmosferă ambiantă. Se poate astfel genera suficientă forță pentru a crea un turbion electric destul de puternic, capabil să producă multe fenomene stranii. Din acest punct de vedere, învățarea dervișilor și dansurile sălbatice, balansările, gesticulările, cântecele și strigătele devoților trebuie considerate ca având toate în vedere un obiectiv comun, și anume crearea acestor condiții astrale propice producerii unor fenomene psihologice și fizice. Rațiunea de a fi a repetărilor din cadrul diferitelor tradiții religioase va fi astfel mai bine înțeleasă, dacă nu pierdem din vedere acest principiu.

³⁶⁷ „Care erau forțele care acționau pentru a produce această oscilație a ziarului?” întreabă dl J.W. Phelps care citează faptul. „Exista o mișcare ascensională rapidă a aerului încălzit, mișcarea descendentă a aerului rece, mișcarea de translație a brizei de la suprafață și mișcarea circulară a trombei. Dar cum se puteau combina aceste mișcări diferite în așa fel încât să producă oscilația?” (Conferință despre *Forța Electricității Expusă*, 1859, p. 98).

Dar mai există un aspect care trebuie avut în vedere. Dacă mediumul este un nucleu de magnetism și un conductor al acestei forțe, el va fi supus acelorași legi precum conductorul metalic și va fi atras de magnetul său. Așadar, dacă un centru magnetic de puterea dorită s-ar forma deasupra lui cu ajutorul puterilor invizibile care prezidează aceste manifestări, de ce trupul lui nu ar fi ridicat către acesta, în ciuda gravitației terestre? Știm bine că în cazul unui medium care este inconștient de mersul operațiunii este necesar să admitem, mai întâi, existența unei astfel de inteligențe, și apoi posibilitatea de a conduce experiența în modul descris mai sus, dar în prezența numeroaselor atestări, nu numai din propriile noastre cercetări, care nu au pretenția de a se constitui într-o autoritate în domeniu, ci chiar din cele ale lui Crookes și ale multor alora, în multe țări și în diferite epoci, nu putem să ne împiedicăm de a oferi această ipoteză, știind în același timp că este inutil să apărăm o cauză pe care savanții nu o vor examina cu răbdare, chiar și după sancțiunea pe care le-au dat-o cei mai de seamă dintre ei.

În 1836, publicul a fost informat despre anumite fenomene care erau cel puțin la fel de extraordinare ca manifestările produse în zilele noastre. În Franța a fost publicată faimoasa corespondență dintre doi celebri magetizatori, Deleuze și Billot, iar minunile la care se face aluzie aici au fost o vreme obiect de discuție în toate cercurile societății. Billot credea ferm în apariția spiritelor căci, după cum spunea el, le văzuse, le auzise și le atinsese. Deleuze era la fel de convins de acest adevăr și declara că nemurirea omului și întoarcerea morților, sau mai degrabă a umbrelor lor era, după părerea lui, faptul cel mai bine demonstrat. Îi fuseseră aduse obiecte materiale din locuri îndepărtate de către mâini invizibile și comunica cu inteligențe invizibile despre problemele cele mai importante. „Legat de aceasta, spune el, nu pot concepe cum sunt capabile niște ființe

spirituale să transporte aceste obiecte materiale.”³⁶⁸ Mai sceptic și mai puțin intuitiv decât Billot, el era totuși de acord cu acesta că „problema spiritismului era nu o chestiune de opinie, ci de *fapte*”.

Aceasta este exact și concluzia la care a ajuns în cele din urmă profesorul Wagner de la St. Petersburg. În cea de-a doua broșură asupra *Fenomenelor Mediumice*, publicată în decembrie 1875, el îi adresează lui Shkliarevsky, unul dintre criticii lui materialişti, următoarea admonestare: „Atât timp cât manifestările spiritiste au fost slabe și sporadice, noi, oamenii de știință, ne puteam amăgi cu teoriile acțiunii musculare inconștiente, sau a activității cerebrale inconștiente și să considerăm toate celelalte fenomene drept trucuri de magie. ... Dar acum, când aceste minuni au ajuns de o evidență izbitoare, când spiritele se arată sub forme materiale și tangibile, putând fi atinse și pipăite la voință de orice sceptic savant ca domnia-voastră, și mai mult decât atât, pot fi măsurate și cântărite, nu mai putem lupta, căci orice rezistență devine absurdă și poate conduce la demență. Încercați deci să vă dați seama de aceasta, așa cum e de bun-simț să faceți și umiliți-vă în fața posibilității faptelor considerate imposibile”.

Fierul nu este magnetizat decât temporar, în timp ce oțelul este magnetizat permanent prin contactul cu magnetul. Or, oțelul nu este decât fier care a suferit un procedeu de carburare, iar această operație a modificat totuși complet natura metalului în ceea ce privește relațiile sale cu magnetul. Tot astfel, se poate spune că mediumul nu este decât o persoană obișnuită, magnetizată de influxul luminii astrale, și cum permanența proprietății magnetice în metal este proporțională cu calitățile sale mai mult sau mai puțin apropiate de cele ale oțelului, nu putem oare să spunem că intensitatea și permanența facultății mediumnice este proporțională cu saturația în forță magnetică sau astrală a mediumului?

Această condiție de saturație poate fi congenitală sau obținută printr-

³⁶⁸ G.P. Billot, *Cercetări psihologice asupra cauzelor fenomenelor p.* 20.

Joseph Rhodes Buchanan

unul din procedeele următoare: prin magnetizare, prin acțiunea spiritelor sau prin cea a propriei voințe. În plus, condiția pare a fi ereditară, ca orice altă particularitate fizică sau mentală, un mare număr de mediumi, ba am putea spune chiar majoritatea, având printre înaintașii lor unul sau mai mulți care prezentau semne de mediumnitate. Subiecții magnetici trec cu ușurință la o stare mai elevată de clarvedere și mediumnitate, după cum aflăm de la Gregory Deleuze, Puysegur, du Potet și alte autorități în domeniu. Cât despre procedeu de saturație prin sine însuși, nu avem decât să aruncăm o privire asupra relațiilor dintre devoți și preoți din Japonia, Siam, China, India, Tibet și Egipt, precum și din regiunile Europei, pentru a ne edifica asupra realității acestui fapt. O persistență îndelungată în hotărârea fermă de a subjugă materia provoacă o stare în care nu numai că devenim insensibili la impresiile exterioare, dar putem chiar simula moartea, așa cum am văzut mai înainte. Extaticul își fortifică puterea voinței până într-acolo încât atrage către el, ca într-un vârtej, forțele care sălășluiesc în lumina astrală, pentru a suplini insuficiența resurselor sale naturale.

Fenomenele de mesmerism nu sunt explicabile prin nicio altă ipoteză în afara celei a proiecției unui curent de forță de la operator la subiect. Dacă un om poate proiecta această forță printr-un exercițiu al voinței, ce îl va împiedica să o atragă la el, inversând acest curent?

Asta în afară de cazul în care, într-adevăr, nu s-ar pretinde că forța ia naștere în corpul său și nu poate fi atrasă din nicio sursă exterioară. Dar chiar și în această situație, dacă poate face genera o abundență de forță pentru a satura o altă persoană sau chiar un obiect neînsuflețit cu ajutorul

voinței sale, de ce nu ar putea-o genera în exces și pentru a se satura el însuși?

În cartea sa *Antropologia*, profesorul J.R. Buchanan constată tendința gesturilor naturale de a urma direcția organelor frenologice, atitudinea de combativitate fiind către în jos, spre spate, cea de speranță și spiritualitate către în sus și înainte, cea de fermitate în sus, stânga și așa mai departe. Adepții științei hermetice cunosc atât de bine acest principiu, încât explică levitația propriului lor trup, atunci când aceasta survine pe neașteptate, prin faptul că gândul le este fixat asupra unui punct de deasupra lor, cu atâta intensitate, încât atunci când trupul este în întregime impregnat de influența astrală, el urmează aspirația mentală și se ridică în spațiu tot atât de ușor ca un dop de plută care, împins în apă, urcă din nou la suprafață și, datorită greutatei lui foarte mici, plutește deasupra apei. Amețeala pe care o simt anumite persoane atunci când se găsesc deasupra unei prăpăstii se explică după același principiu. Copiii care au o imaginație puțin sau deloc activă și la care experiența nu a avut încă suficient timp pentru a dezvolta sentimentul de teamă sunt rareori cuprinși de amețelă, sau chiar niciodată, în timp ce adultul cu un anumit temperament mental, văzând abisul și reprezentându-și în imaginație consecințele unei căderi, se lasă pradă atracției pământului și, dacă vraja care îl fascinează nu este ruptă, trupul îi va urma gândul în fundul prăpastiei.

Afirmația că această amețelă este pur și simplu o problemă de temperament este demonstrată de faptul că există persoane care nu resimt niciodată această senzație, iar o examinare a lor ar dovedi probabil că aceste persoane sunt lipsite de facultatea imaginativă. Ne amintim de cazul unui domn care, în 1858, a dat dovadă de o asemenea fermitate și nerv încât i-a speriat pe toți cei care l-au văzut stând în picioare pe cornișa Arcului de Triumf, de la Paris, cu brațele încrucișate, cu picioarele pe jumătate în gol, dar după aceea, fiind afectat de miopie, el a fost cuprins de spaimă încercând să treacă pe o pasarelă din scânduri largă de mai bine de două picioare și jumătate din curtea unui hotel, un loc unde nu era

absolut niciun pericol. Privind pământul de dedesubt, el și-a dat frâu liber imaginației și ar fi căzut dacă nu s-ar fi așezat repede jos.

Ideea că mișcarea perpetuă este imposibilă, este o dogmă științifică. Tot o dogmă este și a considera drept o superstiție absurdă afirmația că hermetiștii descoperiseră elixirul vieții și că unii dintre ei, folosindu-l, și-au prelungit existența dincolo de limitele obișnuite. Pretenția că metalele comune au fost transmutate în aur și că a fost descoperit solventul universal nu stârnește decât disprețul, într-un secol care a încoronat edificiul filozofiei cu cupola *protoplasmei*. Prima este considerată o *imposibilitate fizică*, la fel ca „levitația unui obiect fără contact”, după cum se exprimă astronomul Babinet³⁶⁹; cea de-a doua este calificată drept excentricitate fiziologică provenită de la un spirit în delir, iar cea de-a treia este o absurditate chimică.

Balfour Stewart spune că, deși un savant nu poate afirma „că este întru totul la curent cu toate forțele naturii și nu poate demonstra că mișcarea perpetuă este imposibilă căci, în realitate, el nu știe decât foarte puține lucruri despre aceste forțe ... el crede totuși că a *pătruns spiritul și planurile naturii* și de aceea neagă *ex abrupto* posibilitatea creării unei asemenea mașinării.”³⁷⁰

Chiar dacă ar fi descoperit planurile naturii, cu siguranță el nu i-a pătruns *spiritul*, căci, într-un anume sens, îi contestă existența; și negând spiritul, el împiedică această perfectă înțelegere a vieții universale, care ar elibera filozofia modernă de erorile ei mortificatoare și de dilemele ei. Dacă negația lui B. Stewart nu se sprijină pe o analogie mai solidă decât cea a colegului său francez Babinet, el riscă pericolul de a ajunge, ca și acesta, la o umilitoare catastrofă. Universul însuși demonstrează realitatea mișcării perpetue, iar teoria atomică, acest balsam salutar pentru spiritele epuizate ale exploratorilor noștri cosmici se bazează pe această mișcare. Telescopul

³⁶⁹ *Revue des Deux-Mondes*, p. 414, 1858.

³⁷⁰ *Conservation of Energy*, p. 140.

care explorează spațiul și microscopul care descoperă misterele micii lumi dintr-o picătură de apă ne revelează aceeași lege în acțiune, și cum tot ceea ce este jos este precum ceea ce este sus, cine ar îndrăzni să pretindă că, atunci când se va înțelege mai bine conservarea energiei și se vor fi adăugat cele două forțe adiționale ale cabaliștilor la catalogul științei ortodoxe, nu se va descoperi modalitatea de a construi o mașină care să meargă fără frecare și care să-și furnizeze energia pe măsură ce și-o consumă?

Venerabilul M. de Lara ne relatează: „Acum 50 de ani, un jurnal din Hamburg, reproducând darea de seamă a unui ziar englezesc despre inaugurarea căii ferate Manchester - Liverpool, declara ca aceasta este o grosolană impostură și, precum cireașa de pe tort, adăuga: iată până unde poate ajunge credulitatea englezilor!” Morala este evidentă. Descoperirea recentă de către un chimist american a compusului numit metalină ne face să credem în probabilitatea de a se fi reușit într-o mare măsură evitarea frecării. Un lucru este sigur, și anume că atunci când omul va fi descoperit mișcarea perpetuă, el va fi în măsură să înțeleagă prin analogie toate secretele naturii; progresul este în legătură directă cu rezistența.

Putem spune același lucru despre elixirul vieții, prin care trebuie să înțelegem viața fizică, sufletul fiind, după cum este și firesc, nemuritor, dar numai din cauza uniunii sale nemuritoare, divine cu Spiritul. Dar *continuu* sau *perpetuu* nu înseamnă fără sfârșit. Cabaliștii nu au pretins niciodată că o viață fizică fără sfârșit sau o mișcare fără sfârșit ar fi posibile. Axioma hermetică susține că doar Cauza Primară și emanațiile ei directe, Spiritele noastre (scânteii din soarele central etern, care sunt reabsorbite de el la sfârșitul timpurilor) sunt incoruptibile și eterne. Dar, cunoscând forțele naturale oculte, încă nedescoperite de materialişti, ei afirmă că atât viața fizică, cât și mișcarea mecanică pot fi prelungite în mod indefinit. Piatra filozofală avea mai multe semnificații, legate de originea ei misterioasă. Profesorul Wilder spune: „Studiul alchimiei ... era chiar mai larg răspândit decât bănuiau mulți dintre cei care au scris despre ea, și

ea a fost întotdeauna auxiliara științelor oculte, a magiei, a necromanției și a astrologiei, dacă nu chiar identică cu ele; aceasta provine probabil din faptul că, la origine, aceste științe nu erau altceva decât formele unei spiritualități care a existat din toate timpurile în istoria umanității.³⁷¹

Ceea ce ne surprinde cel mai mult este că aceiași oameni care privesc trupul omenesc pur și simplu ca pe o „mașină de digerat”, găsesc obiecții ideii că, aplicând o substanță echivalentă metalinei între moleculele sale, ea ar putea funcționa fără frecare. Trupul omului, conform *Genezei*, a fost creat din țărână sau praf; această alegorie spulberă pretenția de originalitate a analiștilor noștri moderni privind descoperirea naturii constituenților anorganici ai trupului omenesc. Dacă autorul *Genezei* a avut cunoștința de ea, iar Aristotel a vorbit despre identitatea dintre principiile vitale ale plantelor, animalelor și oamenilor, filiația noastră cu pământul nostru mamă pare să fi fost stabilită de multă vreme.

Recent, Elie de Beaumont a reafirmat vechea doctrină a lui Hermes, că există o circulație a lichidelor terestre comparabilă cu circulația sângelui la om.³⁷² Or, din moment ce este o doctrină veche de când lumea, iar natura își reînnoiește permanent energiile epuizate prin absorbție de la sursa energiilor vitale, de ce ar fi în această privință copilul diferit de mama sa? De ce nu ar putea omul, descoperind sursa și natura acestei energii regenerante, să-i extragă chiar din pământ seva sau chintesența, cu care să-și refacă forțele? Aceasta era *poate* marele secret al alchimiștilor. Opriți circulația fluidelor terestre și veți obține stagnare, putrefacție și moarte; dacă se oprește circulația fluidelor la om, consecințele vor fi stagnarea, absorbția, calcifierea senilă și moartea. Dacă alchimiștii descoperiseră pur și simplu un compus chimic capabil să păstreze mereu libere canalele noastre de circulație, restul nu ar urma de la sine?

Și de asemenea, ne putem întreba, dacă apa de la suprafața anumitor

³⁷¹ *New Platonism and Alchemy*, p. 23, note.

³⁷² *Studii* etc., 1830.

izvoare minerale are asemenea virtuți pentru vindecarea bolilor și restabilirea vigorii fizice, este oare illogic să spunem că, dacă putem obține primele produse din creuzetul naturii, din măruntaiele pământului, am putea realiza și faptul că fântâna tinereții nu era, poate, doar un mit? Jennings ne asigură că elixirul era extras de câțiva adepți din laboratorul chimic secret al naturii, iar chimistul Robert Boyle vorbește despre un vin medicinal pe care dr. Lefevre l-a încercat pe o femeie bătrână cu rezultate extraordinare.

Alchimia este la fel de veche ca tradiția însăși. „Prima mențiune autentică pe care o avem despre acest subiect, spune William Godwin, este un edict al lui Dioclețian datat la aproximativ 300 ani după Hristos, care ordona să se facă în Egipt cercetări amănunțite pentru a se găsi toate cărțile vechi care tratau despre arta de a fabrica aur și argint, pentru a le arunca pe toate pe foc. Acest edict ne conduce în mod necesar către presupunerea că studiul acestei arte avea o anumită vechime, iar *legendele* ni-i înfățișează pe Solomon, Pitagora și Hermes ca fiind adepții săi cei mai distinși.³⁷³

Și această problemă a transmutației, acest *alkahest*, sau solvent universal care urmează după *elixirul vieții*, în ordinea agenților alchimici? Ideea este oare atât de absurdă încât trebuie considerată nedemnă de a fi examinată în acest secol al descoperirilor chimice?

Cum vom explica acele anecdote istorice referitoare la oameni care au produs cu adevărat aur și care l-au abandonat, precum și atestările celor

Alchimia

care declară că i-au văzut făcându-l? Libavius, Geber, Arnold, Toma de Aquino, Bernard Comes, Joannes, Penotus, Quercetan Geber, părintele arab al alchimiei în Europa, Eugen Filalet, Baptista Porta, Rubeus, Dornesius, Vogelius, Irineu Filalet Cosmopolitul și mulți alchimiști ai Evului Mediu și filozofi hermetiști afirmă acest lucru. Trebuie oare să îi considerăm drept niște visători sau lunatici pe toți acești savanți, altfel considerați niște mari genii? Francesco Picus, în cartea sa *De Auro* citează 18 cazuri de fabricare a aurului prin procedee artificiale, la care a fost martor; iar Thomas Vaughan³⁷⁴, mergând la un aurar pentru a-i vinde 1200 mărci de aur, a fugit, lăsând acolo banii, atunci când acel om a remarcat, cu un aer bănuitor, că aurul era prea pur pentru a fi putut fi vreodată extras dintr-o mină. Într-un capitol precedent am citat mărturiile ale unui mare număr de autori cu privire la acest subiect.

Marco Polo ne aduce la cunoștință faptul că în anumiți munți din Tibet, pe care el îi numește *Chingintalas*, există filoane din substanța din care este făcută Salamandra: „Căci într-adevăr, spune el, salamandra nu este un animal, așa cum se crede în ținuturile noastre, ci o substanță care se găsește în pământ”. Și el adaugă că un turc, pe nume Zurficar, i-a spus că se îndeletnicise timp de trei ani în această regiune să-i procure salamandre marelui Khan. „El i-a spus că modalitatea folosită de el pentru a și le procura constă în a săpa în acest munte până ce se descoperă o vână. Substanța din această vână este atunci scoasă și zdrobită și după acest tratament ea se divizează într-un fel de filamente, un fel de lână, care apoi este uscată. Aceste fibre odată uscate, sunt măcinate într-un mojar mare de bronz și spălate, astfel încât să nu mai rămână decât fibrele de lână. Apoi ele sunt țesute. ... La început, aceste stoffe nu sunt foarte albe, dar după ce sunt trecute un timp prin foc, ele devin albe ca zăpada.”³⁷⁵

Prin urmare, după cum atestă mai multe surse autorizate, această

³⁷³ *Lives of the Necromancers*, Londra, 1876, pp. 18-19.

³⁷⁴ Eugen Filalet.

³⁷⁵ *Cartea lui Marco Polo*, vol. 1, p. 215.

substanță minerală este faimosul Azbest³⁷⁶, sau amiantul, despre care reverendul A. Williamson spune că se găsește la Shantung.

Dar din el nu se poate extrage numai un fir necombustibil, ci și un ulei care posedă mai multe proprietăți extraordinare, al căror secret îl dețin doar câțiva lamași și adepți hinduși. Atunci când se fricționează trupul cu el, nu lasă niciun semn sau pată, și totuși partea care a fost unsă cu el poate fi spălată cu săpun și cu apă caldă sau rece, fără ca efectul ungerii să fie câtuși de puțin afectat. Persoana astfel fricționată poate să se aventureze fără teamă în focul cel mai arzător și, dacă nu se sufocă, ea nu va suferi niciun rău. O altă proprietate a uleiului, este că, atunci când este combinat cu o altă substanță, pe care nu suntem autorizați să o dezvăluim, și expus la razele lunii în anumite nopți indicate de astrologii indigeni, dă naștere la creaturi stranii. Le-am putea numi infuzori, într-un anume sens, dar apoi ei cresc și se dezvoltă. Vorbind despre Cașmir, Marco Polo remarcă faptul că locuitorii lui „sunt foarte versați în tot felul de trucuri de magie, deoarece reușesc să-și facă idoli să vorbească”.³⁷⁷

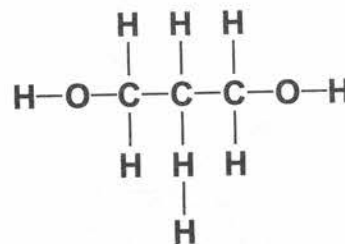
Într-adevăr, cei mai mari magi mistici ai acestor regiuni se găsesc încă în Cașmir. Diversele grupări religioase ale acestei țări au avut întotdeauna reputația de a poseda puteri supranaturale și de a fi refugiul devoților și al înțelepților. După cum observă colonelul Yule, „Vamberry ne învață că până și în zilele noastre dervișii cașmirieni excelează, printre frații lor mahomedani, în știință, în artele secrete, în abilități de exorcizare etc. ...”³⁷⁸

Dar nu toți chimiștii noștri moderni sunt la fel de dogmatici în a nega posibilitatea unei asemenea transmutații. Dr. Peisse, Despretz și chiar negativistul a tot și a toate Louis Figuier, din Paris, sunt departe de a respinge această idee. Dr. Wilder spune: „Posibilitatea de a reduce elementele la forma lor primitivă, așa cum se presupune că au existat ele

³⁷⁶ A se vedea *Dicționarul Țesăturilor*, de Sage, vol. II, pp 1-12.

³⁷⁷ Yule, op cit., vol. I, p. 175.

³⁷⁸ A. Vamberry, *Travels in Central Asia*, p. 9. Cf. Yule, op. cit., vol. I,

Formula chimică a glicerinei

în masa incandescentă din care se crede că s-a format scoarța terestră, nu este considerată de fizicieni o idee atât de absurdă pe cât s-a dat de înțeles că ar fi. Există ca un fel de legătură de rudenie între metale, uneori atât de apropiată încât pare a indica o origine identică. Persoanele pe care le numim alchimiști ar putea, prin urmare, să-și fi consacrat întreaga lor energie unor cercetări ale acestor materii, așa cum, de exemplu, Lavoisier, Davy, Faraday și alții au explicat în zilele noastre misterele chimiei.³⁷⁹

Un savant teozof, medic practician care a studiat timp de mai bine de 30 ani științele oculte ale alchimiei, a reușit să reducă elementele la forma lor primitivă și să facă ceea ce se numește „pământ preadamic”. El apare sub forma unui precipitat pământiu în apă pură care, dacă este tulburat, prezintă culorile cele mai vii și mai diafane.

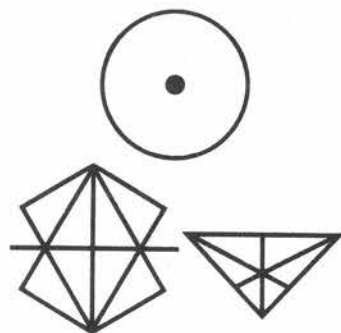
„Secretul”, spun alchimiștii, ca și cum s-ar delecta cu ignoranța neinițiaților, „este un amalgam de sare, sulf și mercur, combinat de trei ori în Azoth, printr-o triplă sublimare și o triplă fixare.”

„Ce absurditate ridicolă!” va exclama savantul chimist modern. Ei bine, discipolii marelui Hermes înțeleg cele de mai sus, la fel de bine cum înțelege un licențiat al Universității Harvard semnificația a ceea ce îl învață profesorul său de chimie atunci când spune: „cu o grupă de hidroxil nu putem produce decât compuși monoatomici; cu două grupe, vom putea forma în jurul aceluiași schelet un anumit număr de compuși diatomici. ... Legați la acest nucleu trei grupe de hidroxil și vor rezulta compuși triatomici, printre care se găsește o substanță foarte familiară: *glicerina*.”

„Leagă-te, spune alchimistul, de cele patru litere ale tetragramei,

³⁷⁹ *Alchemy or the Hermetic Philosophy*, în *New Platonism and Alchemy*, pp. 24-25.

dispusă în modul următor: literele numelui inefabil se găsesc aici, deși tu nu le poți discerne de prima dată. Axioma incomunicabilă este conținută într-un mod cabalistic în ea și este ceea ce maeștrii numesc arcana magică.” Arcana, cea de-a patra emanație a lui Akasha, principiul VIEȚII, care este reprezentată în cea de-a treia sa transmutare, prin soarele ardent, ochiul lumii sau al lui

Geometrie sacră

Osiris, cum îl numeau egiptenii. Un ochi care veghează tandru asupra celei mai tinere fiice a sa, soție și soră, Isis, pământul nostru mamă. Iată ce spune despre ea Hermes, maestrul cel de trei ori mare: „Tatăl ei este Soarele, mama ei este Luna”.³⁸⁰ El o atrage și o mângâie, apoi o respinge printr-o forță de proiecție. Elevului hermetist îi revine sarcina de a-i pândi mișcările, de a capta curenții ei subtili, de a-i ghida și de a-i dirija cu ajutorul athanorului, pârghia lui Arhimede și a alchimistului. Ce este acest misterios Athanor? Ne-o poate spune fizicianul, el care îl vede și îl examinează zilnic? Da, îl vede, dar îi înțelege el oare caracterele secret încifrate, trăsate de mâna divină pe fiecare cochilie de pe fundul mărilor, pe fiecare frunză care tremură în adierea brizei, în steaua strălucitoare ale cărei linii radioase nu sunt în ochii lui altceva decât niște dâre mai mult sau mai puțin luminoase de hidrogen?

„Dumnezeu *geometrizează*” spune Platon.³⁸¹ „Legile naturii sunt

³⁸⁰ *Tabla de smarald*, Hermes Trismegistos

³⁸¹ A se vedea Plutarh, *Symposiacs*, VIII, 2. „Diogenianas își începe discursul spunând: Să-l admitem pe Platon la conferință și să vedem la ce se referă, presupunând că sunt cuvintele sale, atunci când spune că *Dumnezeu îndeplinește întotdeauna rolul de geometru*”. Eu spun: „Această frază nu a fost clar formulată în niciuna dintre cărțile sale, dar există argumente valabile în favoarea opiniei că ea îi aparține și seamănă mult cu modul lui de exprimare”. Tyndar adaugă atunci: „El exaltă geometria ca pe o știință care îi înalță pe oameni dincolo

gândurile lui Dumnezeu”, exclama Oersted două mii de ani mai târziu. „Gândurile Sale sunt imuabile”, repeta elevul solitar al științei hermetice „și de aceea, în armonia perfectă și în echilibrul tuturor lucrurilor trebuie să căutăm adevărul.” Și astfel, plecând de la unitatea indivizibilă, el a găsit două forțe contrarii emanând din ea, fiecare acționând prin cealaltă și producând echilibrul, cele trei nefăcând decât una, Monada Eternă a lui Pitagora. Punctul primordial este un cerc. Cercul, realizând propria sa cuadratură, plecând de la cele patru puncte cardinale, devine cuaternar, un pătrat perfect, având la fiecare dintre cele patru unghiuri câte o literă a numelui mirific, *tetragrama* sacră. Aceștia sunt cei patru Buddha-și primordiali, care au venit și au plecat; *tetraktys*-ul lui Pitagora, absorbit și rezolvat de unica eternă NEFIINȚĂ.

Tradiția declară că pe cadavrul lui Hermes, un inițiat a găsit tableta cunoscută sub numele de *Tabla de smarald*. Ea conține în câteva fraze esența Înțelepciunii Hermetice. Celor ce nu citesc decât cu ochii trupului, preceptele pe care ea le conține nu le vor sugera nimic nou sau extraordinar, căci ea începe pur și simplu prin a spune că nu vorbește de lucruri fictive, ci de ceea ce este adevărat și sigur.

„Ceea ce este jos este precum ceea ce este sus, iar ceea ce este sus este precum ceea ce este jos, pentru a împlini miracolul Totului.

Și după cum toate lucrurile au fost create printr-un singur cuvânt al Unului, tot așa toate lucrurile au fost create din acest Unic Lucru, *prin adaptare*.

Soarele îi este tată, Luna îi este mamă, Vântul l-a purtat în pânțece, Pământul îi este doică

El este Tatăl întregii perfecțiuni a lumii.

Puterea Lui este fără margini *dacă-i preschimbat în pământ*.

Separă pământul de foc, subtilul de grosier, cu băgare de seamă și cu

de obiectele sensibile și îi poartă către inteligibilă și veșnica Natură, a cărei contemplare este scopul filozofiei, ca o întrezărire a misterelor inițierii în riturile sacre”.

judecată.

Urcă cu cea mai mare chibzuială de la pământ la cer și apoi coboară iarăși pe pământ, și strânge laolaltă puterile lucrurilor superioare și ale celor inferioare. Astfel vei dobândi slava întregii lumi și întunericul se va depărta de la tine.

Aceasta are mai multă tărie decât tăria însăși, *căci stăpânește orice lucru subtil și poate pătrunde orice solid.*

Astfel a fost creată lumea.”³⁸²...

Acest aspect misterios este agentul universal, magic, lumina astrală care, prin corelarea forțelor sale furnizează *alkahestul*, piatra filozofală și elixirul vieții. Filozofia hermetică îl numește *Azoth*, sufletul lumii, fecioara celestă, marele Magnet etc. etc. ... Știința fizică îl cunoaște sub formă de căldură, lumină, electricitate și magnetism, dar, ignorând proprietățile sale spirituale și puterea ocultă conținută în eter, ea respinge tot ceea ce nu cunoaște. Ea explică și descrie formele cristaline ale fulgilor de zăpadă, variațiile lor pornind de la o prismă hexagonală, care produc o infinitate de ace delicate. Le-a studiat atât de amănunțit, încât a calculat chiar, cu cea mai surprinzătoare precizie matematică, că toate aceste ace formează unghiuri de 60 grade. Ne poate ea oare indica și cauza acestei infinite varietăți de forme dintre cele mai „selecte”, în care fiecare dintre ele este ea însăși o figură geometrică perfectă? Aceste corole înghețate, asemănătoare stelelor sau florilor, pot fi, în plus față de ceea ce știința materialistă cunoaște despre ele, o adevărată avalanșă de mesaje lansate de mâini spirituale din lumile de sus pentru ochii spirituali de aici de jos.

Crucea filozofică, cele două linii îndreptate în direcții opuse, orizontală și verticală, înălțimea și lățimea, pe care Divinitatea, geometrizând, le divizează în punctul de intersecție, și care formează cuaternarul magic, dar și științific, atunci când este înscrisă într-un pătrat perfect, este baza ocultistului. În mistica sa incintă se găsește cheia care deschide poarta

³⁸² Cf. *Doctrina secretă* și *Fabricius*, Bibl. Graeca, I, X.

oricărei științe, fie ea fizică sau spirituală. Ea simbolizează existența noastră umană, căci cercul vieții circumscrie cele patru puncte ale crucii, care reprezintă, în succesiunea lor, nașterea, viața, moartea și NEMURIREA. Fiecare lucru în această lume este o trinitate, completată de cuaternar³⁸³, iar fiecare element este divizibil după același principiu. Fiziologia poate diviza omul la infinit, după cum știința fizicii a divizat cele patru elemente primordiale și principale în alte câteva duzini de elemente; ea nu va reuși însă să schimbe niciunul dintre ele. Nașterea, viața și moartea vor fi întotdeauna o trinitate, care nu este completată decât la sfârșitul ciclului. Chiar și în cazul în care știința ar reuși să schimbe nemurirea dorită în anihilare, ea va fi întotdeauna un cuaternar; căci Dumnezeu „geometrizează”.

De aceea îi va fi poate permis într-o bună zi alchimiei să vorbească despre sarea sa, despre mercurul său, despre sulful său și despre azoth, despre simbolurile și despre mirificele sale litere și să repete, odată cu exponentul *Sintezei Compușilor Organici*, că trebuie să ținem minte că această grupare nu este un joc al fanteziei și că se pot oferi motive foarte întemeiate pentru poziția fiecărei litere.³⁸⁴

Piesse, din Paris, scria în 1863 următoarele:

„Câteva cuvinte despre alchimie. Ce trebuie să credem despre arta hermetică? Este oare corect să credem că putem transmuta metalele, că putem face aur? Ei bine, oamenii pozitivi, spiritele puternice ale secolului al XIX-lea știu că domnul Figuier, doctor în științe și în medicină, analist chimic la Școala de Farmacie din Paris nu are nicio dorință de a se pronunța asupra acestei chestiuni. El se îndoiește, ezită. Cunoaște mai mulți alchimiști (căci ei există) care, bazându-se pe descoperirile chimiei moderne și în special pe singulara circumstanță a echivalențelor, demonstrată de M. Dumas, pretind că metalele nu sunt simple corpuri, elemente veritabile

³⁸³ La popoarele antice, Divinitatea era o trinitate, completată de o zeiță: l'Arba-Il, sau Dumnezeu cvadruplu. (*Sepher Yetzirah*, 1)

³⁸⁴ Josiah Cooke, *The New Chemistry*, XIII, p. 311.

în accepțiunea absolută a cuvântului și că, prin urmare, ele pot fi produse prin procedeul descompunerii. ... Aceasta mă încurajează să fac un pas înainte și să mărturisesc cu candoare că nu aș fi deloc surprins să văd pe cineva făcând aur. Nu am decât un motiv pentru aceasta, dar el pare suficient, și anume că aurul nu a existat întotdeauna; el a fost format printr-un anumit proces chimic, în sânul materiei aflate în fuziune pe globul nostru terestru³⁸⁵; poate există chiar acum aur în formare acolo. Pretinsele corpuri simple ale chimiei noastre sunt foarte probabil produse secundare în procesul de formare al masei terestre. Acest lucru a fost demonstrat în cazul apei, unul dintre cele mai respectabile elemente ale fizicii antice. Astăzi noi creăm apa. De ce nu am face și aur? Un eminent experimentator, dl Desprez a făcut un diamant. Este adevărat că acest diamant nu era decât *un diamant științific*, un diamant filozofic, care poate să nu aibă nicio valoare, dar cu toate acestea, teza mea rămâne valabilă. De altfel, noi nu suntem reduși, în această privință, la simple conjuncturi. Există un om care, într-un memoriu adresat corpului savanților, în 1853, a subliniat următoarele: „Am descoperit metoda de producere a aurului artificial, am făcut aur”. Acest adept este dl Teodor Tiffereau, ex-preparator de chimie la Școala profesională Superioară din Nantes.³⁸⁶ Cardinalul de Rohan, celebra victimă a afacerii colierului reginei, a atestat faptul că l-a văzut pe contele de Cagliostro făcând diamante și aur. Presupunem că cei care sunt de

Alkabeht

³⁸⁵ Teoria profesorului Sterry Hunt despre depozitele metalifere contrazice această aserțiune. Dar această teorie este oare exactă?

³⁸⁶ Peisse, *La Médecine et Les Médecins*, vol. I, p. 57

acord cu profesorul T. Sterry Hunt nu vor fi satisfăcuți cu teoria lui Peisse, căci ei cred că toate depozitele noastre metalifere sunt datorate acțiunii vieții organice. Prin urmare, până ce ei se vor pune de acord, făcându-ne cunoscută cu certitudine natura aurului și dacă el este produsul unei alchimii vulcanice interioare sau al unei segregări și filtrări de suprafață, să-i lăsăm să se certe și, între timp, să le dăm crezare filozofilor Antichității.”

Profesorul Balfour Stewart, pe care nimeni nu se va încumeta să-l claseze printre spiritele meschine, și care admite înfrângerile științei moderne într-un mod mai loial și mai frecvent decât colegii lui, se dovedește totuși în acest caz la fel de îmbibat de prejudecăți ca ceilalți savanți. Lumina perpetuă nefiind decât o altă expresie a mișcării perpetue, ne spune el, și aceasta din urmă fiind imposibilă, pentru că nu avem mijloacele de a echilibra pierderea materialului combustibil, o lumină hermetică este, prin urmare, o imposibilitate.³⁸⁷ Notând faptul că „o lumină perpetuă trebuie să fie rezultatul unor puteri magice”, și atrăgând atenția că o asemenea lumină „nu este cu siguranță de pe acest pământ, unde lumina și toate celelalte forme de energie superioară sunt esențialmente tranzitorii”, acest savant extrage de aici un argument, ca și cum filozofii hermetiști ar fi pretins vreodată că flacăra despre care este vorba ar fi o flacăra pământească ordinară, rezultantă a combustiei materiilor luminifere. Asupra acestui punct, filozofii au fost întotdeauna greșiți înțelegi și greșiți interpretați.

Câte mari spirite, la început neîncrezătoare, după ce au studiat „doctrina secretă”, și-au schimbat părerea și au recunoscut cât de mult greșeau! Și cât de contradictoriu pare să-l vedem la un moment dat pe Balfour Stewart citând câteva maxime filozofice ale lui Bacon, pe care îl numește părintele științei experimentale, și spunând: „... cu siguranță trebuie să învățăm o lecție din aceste observații ... și să ne ferim să

³⁸⁷ *Conservation of Energy*.

respingem ca fiind inutilă vreuna din ramurile acestei cunoașteri sau ale exercițiului gândirii”, iar apoi, într-un alt moment, respingând ca fiind complet imposibile pretențiile alchimistilor ! El îl arată pe Aristotel „întreținând ideea că lumina nu este doar un corp, nici emanația vreunui corp oarecare ... și că, prin urmare, lumina este o energie sau o acțiune și totuși, deși anticii au fost primii care au expus doctrina atomilor prin Democrit, până la John Dalton și pe cea a eterului ca agent universal, prin Pitagora și chiar prin cele mai vechi oracole din Chaldeea, ideile lor, spune Stewart, „nu erau fecunde”. El admite că ei „posedau un mare geniu și putere intelectuală”, dar adaugă că „erau foarte săraci în concepții fizice ” și că, prin urmare, „ideile lor nu au fost fecunde”.³⁸⁸

Întreaga lucrare de față nu este altceva decât un protest împotriva unui astfel de mod nebunesc de a-i judeca pe antici. Pentru a fi pe deplin competent în a critica ideile lor și a verifica dacă ele erau distincte și „în concordanță cu faptele”, ar trebui să le fi studiat în profunzime. Este de prisos să repetăm un lucru pe care l-am spus adeseori și pe care orice erudit ar trebui să îl cunoască, și anume că chintesența cunoașterii lor se afla în mâna preoților, care nu au consemnat-o niciodată în scris, și în cea ale „inițiaților” care, ca Platon, nu au îndrăznit să le scrie. De aceea, rarele speculații asupra Universului material și spiritual pe care ei le-au încredințat scrisului nu pot face posteritatea aptă să le judece corect, chiar și dacă vandalii creștini ai primelor secole, cruciații veniți după ei și fanaticii Evului Mediu nu ar fi distrus cea mai mare parte din ceea ce rămăsese din Biblioteca de la Alexandria și din școlile ulterioare ei. Profesorul Draper ne spune că numai cardinalul Ximenes „a aruncat pe foc, în piețele publice din Grenada, 80 000 de manuscrise arabe, din care o mare parte erau traduceri din autori clasici”.³⁸⁹ În bibliotecile Vaticanului, tratate prețioase ale anticilor au fost găsite zgâriate și șterse,

³⁸⁸ *Conservation of Energy*, p. 136.

³⁸⁹ *The History of the Conflict etc.*, p. 104.

numai cu scopul de a le înlocui cu niște psalmodieri absurde!

Cine deci, dintre cei care întorc spatele „doctrinei secrete” pe motiv că este „antifilozofică” și, prin urmare, nedemnă de o gândire științifică, are dreptul să afirme că i-a studiat pe antici, că știe tot ceea ce știau aceștia și, fiind acum chiar mult mai instruit, știe că ei nu știau mai nimic sau foarte puțin. Această „doctrină secretă” conține alfa și omega științei universale ; aici se găsesc piatra unghiulară și cheia de boltă a tuturor cunoștințelor antice și moderne și doar în această doctrină „antifilozofică” se păstrează îngropat *absolutul* în filozofia obscurilor probleme ale vieții și ale morții.

„Marile energii ale Naturii nu ne sunt cunoscute decât prin efectele lor”, spune Paley. Parafrazând această afirmație, vom spune că marile descoperiri ale vremurilor antice nu sunt cunoscute de posteritate decât prin efectele lor. Dacă luăm o carte de alchimie și citim în ea speculațiile fraților rozacrușieni asupra luminii și a aurului, vom fi cu siguranță surprinși, pentru simplul motiv că nu vom înțelege absolut nimic. Vom putea citi aici că „aurul hermetic este produsul razelor solare sau al luminii răspândite în mod invizibil și magic în corpul lumii. Lumina este aurul sublim, extras în mod magic printr-o invizibilă atracție stelară din profunzimile materiei. Aurul este astfel depozitul luminii care ia naștere din ea însăși. Lumina, în lumea celestă, este aurul subtil, vaporos și magic exaltat sau *spiritul flăcării*. Aurul antrenează naturile inferioare în metale și, intensificându-le și multiplicându-le, le convertește în el însuși.”³⁹⁰ Cu toate acestea, faptele sunt fapte și după cum spune Billot despre spiritism, vom remarca, referitor la ocultism în general și la alchimie în particular, că nu este o problemă de opinie, ci de fapte, și că, dacă savanții consideră o lampă care arde continuu, fără a se stinge, ca fiind o *imposibilitate*, nu este mai puțin adevărat că unele persoane, în zilele noastre, la fel ca în secolele de ignoranță și de superstiție, au găsit astfel de lămpi arzând încă, cu o

³⁹⁰ Extrase din Robert Fludd, *The Rosicrucians*.

flăcăra strălucitoare, în vechi cavouri închise de secole ; și că alte persoane posedă secretul de a întreține astfel de flăcări timp de mai multe secole. Savanții spun că spiritismul antic și modern, magnetismul și magia sunt șarlatanie și iluzie, dar există pe suprafața globului 800 de milioane de bărbați și femei, perfect sănătoși la minte, care cred în aceste fenomene. Pe cine vom crede?

„Democrit”, spune Lucian³⁹¹, „nu credea în miracole. ... El a urmărit să descopere procedeul prin care teurgii le produceau; într-un cuvânt, filozofia lui l-a condus la concluzia că magia se mărginea în întregime la aplicarea și la *imitarea* legilor și a operelor naturii.”

Or, opinia „filozofului care râde” este pentru noi de cea mai mare importanță, din moment ce Magii lăsați de Xerxes la Abder au fost maeștrii lui, și în plus de asta, el studiasse îndelung magia cu preoții egipteni.³⁹² Timp de aproape 90 ani din cei 109 câți a trăit, acest mare filozof a făcut experiențe pe care le-a notat într-o carte care *tratează*, după cum spune Petronius³⁹³ despre fapte *din natură* pe care le observase și le verificase el însuși. Și noi îl vedem nu numai refuzând să creadă în miracole, pe care le respinge la modul absolut, ci chiar afirmând că toate acelea care fuseseră atestate de martori oculari au avut și puteau avea cu adevărat loc, căci toate, chiar cele mai incredibile, fuseseră executate conform *legilor secrete ale naturii*.³⁹⁴

„Ziua în care una dintre propozițiile lui Euclid va fi contestată nu va veni niciodată” spune profesorul Draper³⁹⁵, exaltându-i pe discipolii lui Aristotel în defavoarea celor ai lui Pitagora și ai lui Platon. Vom refuza noi, în acest caz, să credem numeroasele autorități bine informate (printre care

³⁹¹ *Filopseudes*.

³⁹² Diogène Laërce în *Democriti Vita*.

³⁹³ Satyricon, LXXXVIII. Cf. M. Vitruve, *Architectur*, 1B, III.

³⁹⁴ Pliniu, *Ist. Nat.*

³⁹⁵ Draper, *Conflict between religion and science*.

Lamprière) care afirmă că cele 15 cărți ale *Elementelor* nu trebuie toate atribuite lui Euclid și că multe dintre cele mai prețioase demonstrații și adevăruri pe care ele le conțin își datorează existența lui Pitagora, lui Thales și lui Eudox? Că Euclid, în ciuda geniului său, a fost *primul* care a pus în ordine aceste teorii și nu a făcut decât să intercaleze în ele unele dintre teoriile sale, pentru a completa ansamblul și a face astfel din el un sistem coerent de geometrie? Și dacă aceste autorități au dreptate, atunci acestui adevărat soare central al științei metafizice care este Pitagora îi datorează lumea modernă existența unor oameni ca geometrul și cosmograful Eratostene, a cărui reputație este universală, Arhimede și chiar Ptolemeu, în ciuda erorilor sale încăpățanate. Fără știința exactă a acestor oameni și fără fragmentele din lucrările pe care ei ni le-au lăsat și pe care Galilei și-a bazat teoria sa, marii preoți ai secolului al XIX-lea s-ar mai afla încă, poate, sub tutela Bisericii, filozofând, în 1876, despre cosmogonia lui Augustin și a lui Bedean, cu rotația boltei cerești în jurul Pământului, acesta fiind bineînțeles în mod indiscutabil plat!

Secolul al XIX-lea pare a fi în mod categoric condamnat la confesiuni umilitoare. Feltre (în Italia) îi ridică o statuie lui „*Panfilo Cataldi, ilustrul inventator al caracterelor mobile de tipărit*” și adaugă, în inscripție, generoasa declarație că Italia îi aduce *acest tribut al unor omagii îndelung amânate*. Dar nici nu a fost bine instalată statuia și colonelul Yule îi sfătuiește pe locuitorii din Feltre să „o ardă în var nestins”. El le demonstrează că mulți călători, în afară de Marco Polo, au adus din China modele mobile din lemn și exemplare de cărți chinezești în care textul întreg fusese tipărit cu ajutorul caracterelor mobile.³⁹⁶ Am văzut în mai multe lamaserii din Tibet, unde există tiparnițe, unele dintre aceste modele, păstrate ca niște curiozități. Se știe că ele datează din cea mai îndepărtată antichitate, întrucât modelele au fost perfecționate, iar cele vechi abandonate, într-o

³⁹⁶ *Book of Ser Marco Polo*, vol. I, p. 133-135, éd. 1875.

perioadă contemporană primelor amintiri despre lamaismul budist. Prin urmare, ele trebuie să fi existat în China înainte de era creștină.

Fie ca fiecare să mediteze și să cântărească înțeleptele cuvinte ale profesorului Roscoe din conferința sa despre *Analiza Spectrului*. „Adevărurile în fașă trebuie să fie făcute utile. Nici voi, nici eu nu vom vedea, poate, cum și când se va petrece aceasta, dar niciunul dintre cei care știu ce este știința nu se va îndoi nici măcar o singură clipă că poate veni oricând momentul în care cele mai ascunse secrete ale naturii vor fi folosite pentru binele umanității. Cine ar fi prezis că descoperirea faptului că labelle unei broaște moarte se contractă când sunt atinse cu două metale diferite va conduce în câțiva ani la descoperirea telegrafului electric ?”

Profesorul Roscoe, vizitându-i pe Kirchhoff și Bunsen pe vremea când aceștia făceau marile lor descoperiri despre natura liniilor lui Fraunhofer, spune că a avut *intuiția* faptului că trebuia să existe fier în Soare ; ceea ce adaugă o dovadă în plus la milionul de dovezi anterioare că nu prin inducție, ci mult mai adesea printr-un un fel de străfulgerare subită se produc marile descoperiri. Există încă multe alte străfulgerări de genul acesta rezervate pentru noi. Vom afla, poate, că una dintre ultimele scânteieri ale științei moderne, frumosul spectru verde al argintului, nu aduce nimic nou, și că el era bine cunoscut de fizicienii și chimiștii antici, în ciuda rarității și a „marii inferiorități a instrumentelor lor optice”. Argintul și verdele erau deja asociate în epoca lui Hermes. Luna, sau Astarté (argintul hermetic), este unul dintre cele două principale simboluri ale rozacrucienilor. Există o axiomă hermetică care spune: „Cauza splendorii și a varietății culorilor zace adânc îngropată în afinitățile naturii; și există o alianță aparte și misterioasă între culoare și sunet”. Cabaliștii își plasează „natura de mijloc” în relație directă cu Luna, iar raza verde ocupă punctul central al celorlalte, fiind situată în mijlocul spectrului. Preoții egipteni cântau

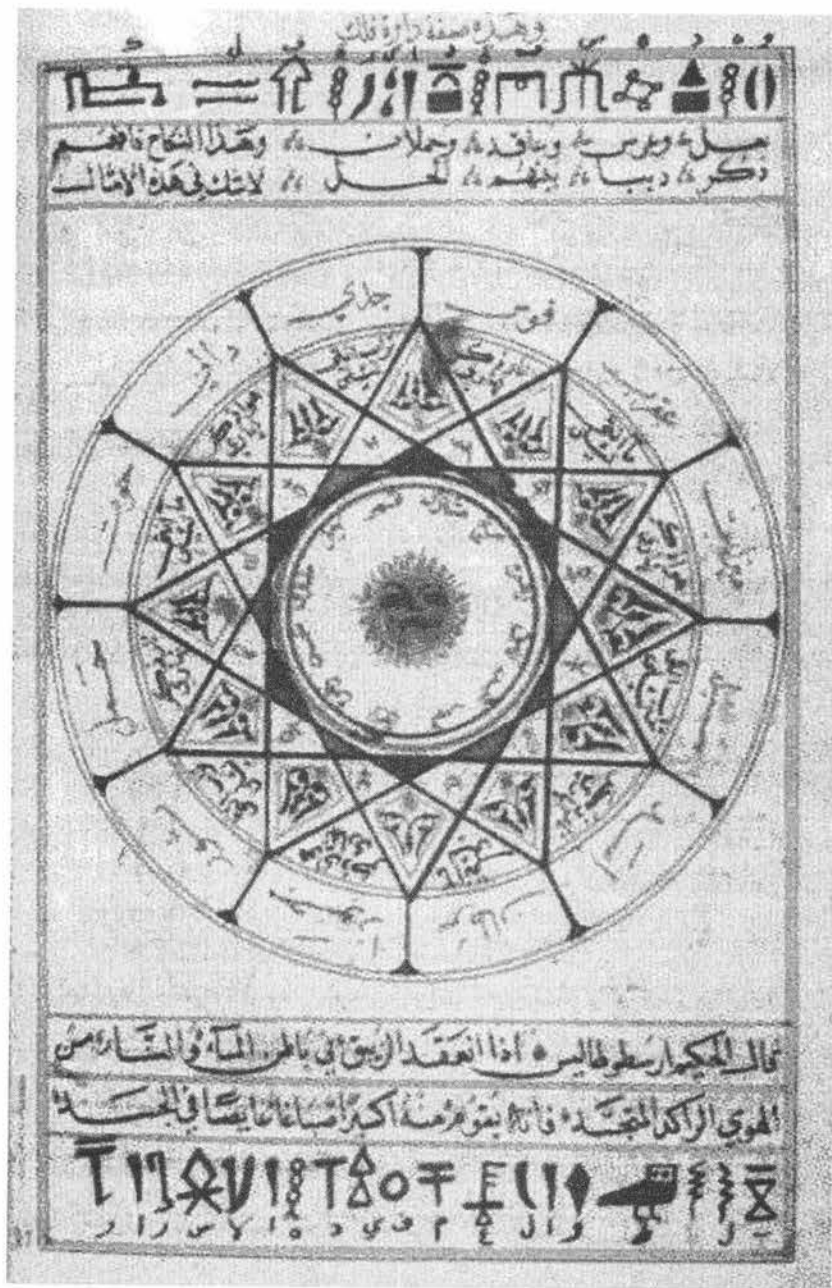
cele șapte vocale ca pe un imn adresat lui Serapis³⁹⁷ și, la sunetul celei de-a șaptea vocale, precum și la cea de-a șaptea rază a Soarelui la răsărit, Statuia lui Memmon răspundea.³⁹⁸ Descoperiri recente au demonstrat minunatele proprietăți ale luminii albastre-violet, cea de-a șaptea rază a spectrului, cea mai puternică dintre toate din punct de vedere chimic, și care corespunde notei celei mai elevate din gama muzicală. Teoria rozacrucienilor că întregul Univers este un instrument muzical este de fapt doctrina pitagoreică a muzicii sferelor. Sunetele și culorile sunt toate numere spirituale; după cum cele șapte raze ale prisme provin dintr-un singur loc al cerului, la fel, cele șapte forțe ale naturii, fiecare dintre ele fiind un număr, sunt cele șapte radiații ale Unității, SOARELE spiritual central.

„Fericit acela care înțelege numerele spirituale și percepe puternica lor influență !” exclamă Platon. Și fericit, am putea noi adăuga, acela care, parcurgând labirintul corelației forțelor, nu neglijează să le facă să urce către acest Soare invizibil !

Viitorii experimentatori vor avea onoarea de a demonstra că tonurile muzicii au un efect minunat asupra dezvoltării vegetației. Și cu enunțarea acestei erezii neștiințifice încheiem acest capitol și vom continua să-i amintim cititorului indulgent anumite aspecte pe care anticii le știau și pe care oamenii moderni *cred* că le știu.

³⁹⁷ Dionisos din Halicarnas.

³⁹⁸ Cf. Tacit, *Anale*, II, LXI ; Philochate, *Viața lui Appollonius*, VI, IV.

CAPITOLUL XIV

ÎNȚELEPCIUNEA EGIPTEANĂ

„Tranzacțiile care au avut loc în orașul Sais sunt consemnate în scrierile noastre sacre de-a lungul unei perioade de 8.000 de ani.”

Platon, *Timaios*

„Egiptenii afirmă că au trecut 17.000 de ani între domnia lui Heracle și cea a lui Amasis.”

Herodot, *Cartea a II-a*, cap. 43

„Poate teologul să nu perceapă lumina izvorâtă din pura, primara credință care strălucește din hieroglifile egiptene și care descrie imortalitatea sufletului? Va binevoi istoricul să remarce originea fiecărei forme de artă egipteană ca existând cu o mie de ani înainte ca pelasgii să împânzească insulele și promontoriile arhipelagului cu fortărețele și templele lor?”

Gliddon

ORIGINEA EGIPTENILOR

Cum a ajuns Egiptul la acel nivel de cunoaștere? Când s-au ivit zorile civilizației, ale cărei perfecțiuni surprinzătoare putem doar să le intuim, datorită fragmentelor pe care ni le-au pus la dispoziție arheologii? Vai!

Buzele lui Memnon păstrează tăcerea, fără a mai rosti profeții; Sfinxul, în muțenia lui, a devenit o enigmă mai mare decât ghicitoarea lui Oedip.

Cu siguranță, Egiptul nu și-a dobândit cunoașterea, pe care apoi a transmis-o altor popoare, făcând schimburi de idei și descoperiri cu vecinii ei semitici, și nici imboldul nu și l-a primit de la ei. „Cu cât aflăm mai multe despre egipteni”, remarcă autorul unui articol recent, „cu atât ne par ei mai uimitori!” De unde și-a putut ea³⁹⁹ deprinde uimitoarele ei arte și secretele pe care le-a luat cu ea când s-a stins? Nu și-a trimis soli prin lume pentru a învăța de la alții, însă înțelepți din țări învecinate s-au hrănit din cunoașterea ei. Retrăgându-se, mândră, în tărâmul ei fermecat, regina cea frumoasă a deșertului a creat minuni parcă printr-o mișcare a unei baghete magice. Același cercetător pe care l-am citat anterior face următoarea remarcă: „Civilizația și cunoașterea Egiptului nu s-au dezvoltat odată cu trecerea timpului, precum în cazul altor popoare, ci totul pare să provină încă din perioadele cele mai îndepărtate, într-un mod desăvârșit. Este demonstrat istoric faptul că niciun alt popor nu a atins nivelul său de cunoaștere.”

Oare această remarcă se datorează faptului că până de curând nu se știa nimic despre Vechea Indie? Sau motivul de bază este că aceste două nații, India și Egipt, erau înrudite? Că erau cele mai vechi dintre nații și că etiopienii europeni – marii constructori – sosiseră din India ca un popor matur, aducând cultura lor cu ei și probabil colonizând teritoriul egiptean nelocuit? Dar vom amâna dezbaterea acestui subiect pentru următorul volum.⁴⁰⁰

Eusèbe Salverte spune că: „Tehnica a fost adusă de antici până la un grad de perfecțiune care nu a fost încă atins în vremurile moderne. Au fost oare invențiile lor depășite în prezent? Cu siguranță că nu, iar actualmente, cu toate mijloacele pe care progresul științei și noile descoperiri ni le-

³⁹⁹ Țara egipteană (n.t.).

⁴⁰⁰ Vezi Partea a doua – Religia, volumul 2, capitolul VIII.

au pus la dispoziție, noi tot ne-am confruntat cu numeroase dificultăți încercând să plasăm pe un postament unul dintre acei monoliți, pe care egiptenii au reușit să-i ridice în număr mare în fața edificiilor lor sacre, acum patruzeci de secole.”

Demult, până în orizontul istoric unde putem privi, până la domnia lui Menes, cel mai îndepărtat dintre regii despre care avem vreo cunoștință, găsim dovezi că egiptenii erau mult mai bine familiarizați cu hidrostatica și cu ingineria hidraulică decât noi. Munca uriașă de a devia cursul Nilului – sau mai degrabă a trei ramuri principale ale sale – și de a-l aduce spre Memphis a fost încheiată în timpul domniei acelui monarh, care ne apare atât de îndepărtat în negura timpului, precum un astru pâlpâind pe bolta cerească. Wilkinson afirmă: „Menes a măsurat cu acuratețe forța căreia trebuia să-i opună rezistență și a construit un canal de scurgere ale cărui movile înalte și diguri imense au deviat apa spre est, iar de atunci fluviul curge în noua sa albie.” Herodot ne-a lăsat o descriere poetică, dar precisă a lacului Moeris, numit astfel după faraonul în vremea căruia a fost format.

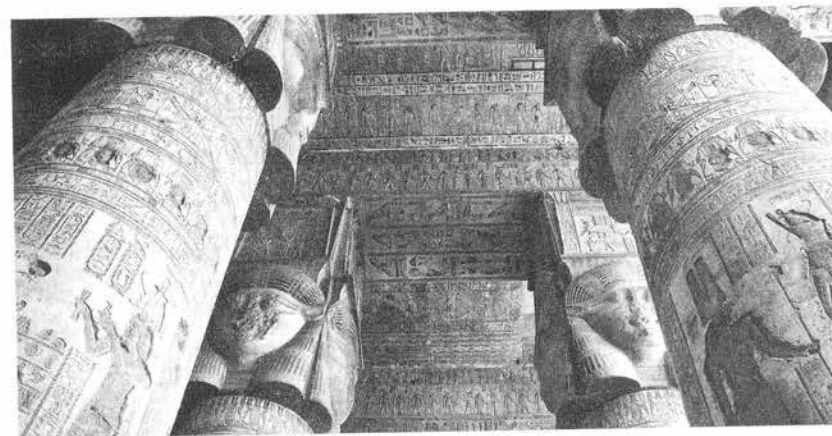
Istoricul a descris acest lac ca măsurând 450 de mile în circumferință și 300 de picioare în adâncime. A fost alimentat prin canale artificiale de către Nil, și menit să păstreze o parte din apa provenită din inundațiile anuale, pentru irigarea țării, pe distanța a mai multe mile. Numeroasele lui ecluze, diguri, stăvilare și mecanisme inteligente au fost construite cu cea mai mare pricepere. Romanii, într-o perioadă mult mai târzie, și-au dobândit noțiunile despre construcții hidraulice de la egipteni, dar descoperirile de ultimă oră în acest domeniu ne arată că ei aveau o mare carență în ceea ce privește unele ramuri ale acestei științe. Astfel, de exemplu, deși erau familiarizați cu ceea ce se numește în hidrostatică marea lege, apare că erau mai puțin familiarizați cu ceea ce inginerii actuali numesc îmbinări ermetice. Necunoașterea lor este suficient dovedită de faptul că își transportau apa prin apeducte mari, în loc să o facă prin țevi de fier subterane, la un cost mai redus. În mod evident, egiptenii au folosit o

metodă mult superioară la canalizările și sistemele lor de alimentare cu apă. Cu toate acestea, inginerii moderni angajați de Lesseps pentru Canalul Suez, ce și-au preluat meșteșugul de la romanii din Antichitate, care la rândul lor au învățat de la egipteni – au râs la sugestia că ar trebui să elimine unele lacune ale lucrării lor, studiind anumite muzee egiptene. Totuși, inginerii au reușit să îi dea acelui „canal lung și hidos”, precum numește profesorul Carpenter Canalul Suez, suficientă forță încât să devină o cale navigabilă și nu o capcană mlăștinoasă pentru nave, așa cum era inițial.

MĂREȚELE LOR LUCRĂRI INGINEREȘTI

Acumulările de aluviuni ale Nilului au modificat toată zona Deltei, de-a lungul ultimelor 30 de secole, astfel încât aceasta crește înspre mare, adăugându-se teritoriului Khedivelui. În vremurile antice, principala gură de vărsare se numea Pelusian, iar canalul oprit de unul din regi – canalul Necho – ducea de la Suez până la acest braț. După înfrângerea suferită de Antoniu și Cleopatra la Actium, s-a propus ca o parte din flotă să treacă pe canal spre Marea Roșie, ceea ce confirmă adâncimea apei pe care au asigurat-o acei ingineri. Locuitorii din Colorado și Arizona au făcut recent să devină roditoare mari întinderi de pământ sterp datorită sistemului lor de irigație, iar ingeniozitatea lor a fost foarte apreciată. Dar la o distanță de 500 de mile la nord de Cairo se întinde o fâșie de pământ deșertică, care a devenit apoi, conform profesorului Carpenter, „cea mai fertilă de pe fața pământului”. El descrie „rețeaua de canale ce traversează Delta, care datează dintr-o perioadă timpurie a monarhilor Egiptului”.

Provincia franceză Artois și-a dat numele cunoscutei fântâni arteziene, ca și cum acea formă de inginerie ar fi fost aplicată pentru prima dată în acea regiune, dar dacă vom consulta consemnările chineze, vom descoperi că asemenea fântâni au fost utilizate înaintea erei creștine.

Templul de la Dendera - interior

Dacă ne orientăm acum spre arhitectură, vom descoperi minuni care întrec orice descriere. Vorbim de templele Philae, Abu Simbel, Dendera, Edfu și Karnak, despre care profesorul Carpenter afirmă că „aceste uimitoare și frumoase construcții” au o „imensitate și o frumusețe care sunt încă impresionante, chiar și după trecerea a mii de ani”. El este uimit de „calitatea execuției; majoritatea pietrelor sunt asamblate cu o precizie uimitoare, astfel încât abia poți împinge o lamă de cuțit între ele”. În pelerinajul lui de arheologie a remarcat unele dintre acele „stranii coincidențe” despre care Sfinția Sa, Papa, ar fi interesat să afle. El vorbește de *Cartea egipteană a Morților*, gravată pe vechile monumente și vechea credință în nemurirea spiritului. „Acum, este extraordinar de remarcabil”, spune profesorul, „să aflăm că nu numai această credință, dar și limba în care a fost exprimată în timpurile antice ale Egiptului au precedat Cartea Apocalipsei creștine. Deoarece, în această *Carte a Morților*, sunt folosite aceleași fraze pe care le întâlnim în *Noul Testament*, în legătură cu Ziua Judecății”; și el admite că această hierogramă a fost „probabil gravată cu 2.000 de ani înaintea venirii lui Hristos”.

Potrivit lui Bunsen, despre care se consideră că a făcut cele mai precise calcule, masa de zidărie folosită în marea piramidă a lui Keops

măsoară 82 de picioare și ar cântări 6 milioane de tone. Numărul imens de pietre cubice ne arată arta neasemuită a pietrarilor egipteni. Vorbind despre marea piramidă, Kenrick afirmă: „Punctele de legătură sunt abia vizibile, nu mai late decât grosimea unei foițe de argint, iar cimentul este atât de stabil încât bucăți din pietrele de la exterior au rămas încă în poziția lor inițială, în ciuda trecerii veacurilor și a brutalității cu care au fost desprinse.” Cine, dintre arhitecții și chimiștii moderni, va redescoperi formula cimentului indestructibil, care se află în cele mai vechi construcții egiptene?

„Priceperea anticilor la exploatarea rocilor”, spune Bunsen, „se vede cel mai bine după felul în care au extras blocurile imense de piatră, din care s-au tăiat obeliscurile și statuile uriașe – obeliscuri înalte de 90 de picioare, și statui înalte de 40 de picioare, făcute dintr-o singură piatră!” Există mai multe de acest fel. Ei nu au detonat blocurile de piatră pentru aceste monumente, ci au aplicat următoarea metodă științifică: în loc să folosească pene uriașe de fier, care ar fi despiciat piatra în două, ei au tăiat o mică canelură pe întreaga lungime de, să zicem, 100 de picioare, și au introdus în ea, aproape una de cealaltă, multe pene de lemn uscat; după aceea au turnat apă în acea canelură, iar lemnele s-au umflat și au plesnit toate în același timp, cu o forță imensă, făcând acea piatră uriașă să crape, la fel de precis precum tai un panou de sticlă cu ajutorul unui diamant.

Geografii și geologii moderni au demonstrat că acești monoliți au fost aduși de la o distanță impresionantă, dar nu au reușit să-și dea seama cum au fost transportați. Vechi manuscrise spun că a fost posibil cu ajutorul unor șine portabile. Acestea se sprijineau pe saci de piele umflați, care au fost supuși la aceleași proceduri de a le amplifica trăinicia precum cele folosite la mumii. Pernele de aer ingenioase au împiedicat șinele să se afunde adânc în nisip. Manetho le menționează și observă că au fost atât de bine pregătite, încât ar fi putut rezista la uzură și tocire secole la rând.

Datarea sutelor de piramide din Valea Nilului este imposibil de

realizat cu ajutorul regulilor oferite de știința modernă, dar Herodot ne informează că fiecare împărat care a succedat la tron a ridicat o piramidă pentru a-și celebra domnia și pentru a-i servi ca mormânt. Însă Herodot nu a spus totul, deși știa faptul că scopul *real* al unei piramide era foarte diferit de cel pe care el i-l atribuie în scrierile lui. Dacă nu ar fi fost scrupulele lui religioase, el ar mai fi adăugat și faptul că forma exterioară a piramidelor simbolizează principiul creator al naturii și ilustrează de asemenea principiile geometriei, ale matematicii, astrologiei și astronomiei. Din punct de vedere al interiorului, piramida era un templu maiestuos, în ale cărui cotloane întunecoase avea loc ceremonia Misterelor și ai cărui pereți au fost de multe ori martorii scenelor de inițiere a membrilor familiei regale. Sarcofagul din porfir, căruia profesorul Piazza Smyth, astrolog regal al Scoției, îi atribuie rolul trivial de ladă pentru depozitarea grânelor, era baptisteriul din care neofitul era „renăscut” și devenea un *adept*.

Herodot ne dă totuși o idee destul de clară despre munca enormă care ar fi fost necesară pentru transportarea unuia dintre aceste blocuri imense de granit. Măsurau 32 de picioare în lungime, 21 de picioare în lățime și 12 picioare în înălțime. Greutatea era de aproximativ 300 de tone și pentru mutarea unui asemenea bloc de la Syene la Deltă, în josul Nilului, ar fi fost nevoie de 2.000 de bărbați și ar fi durat trei ani de zile. Gliddon, în cartea lui, *Egiptul Antic*, citează o descriere a lui Pliniu a pregătirilor pentru mutarea unui obelisc ridicat la Alexandria de către Ptolemeu Filadelful. Un canal era săpat de la Nil până la locul unde se afla obeliscul. Două bărci pluteau sub el; erau încărcate cu pietre de un metru cub fiecare, iar greutatea obeliscului fiind calculată de ingineri, încărcătura bărcilor era proporționată cu exactitate, astfel încât să fie suficient de scufundate ca să intre sub monolit. Apoi, pietrele erau înlăturate gradat, bărcile se ridicau și pluteau cu obeliscul în josul fluviului.

În secțiunea egipteană a Muzeului din Dresda sau a Muzeului din Berlin, nu mai reținem exact care dintre ele, există un desen care reprezintă

un lucrător ce urcă pe o piramidă neterminată, cu un coș de nisip în spate. Acest fapt a sugerat egiptologilor ideea că blocurile de piatră ale piramidei erau fabricate chimic pe loc. Unii ingineri moderni cred că cimentul din Portland, un silicat dublu format din var și aluminiu, este cimentul neperisabil al anticilor. Dar, pe de altă parte, profesorul Carpenter afirmă că piramidele, cu excepția exteriorului lor din granit, sunt construite din ceea ce „geologii numesc piatră de var *nummulitică*. Aceasta este mai nouă decât vechea cretă și este compusă din cochiliile animalelor numite nummulite – precum mici monede de mărimea unui șiling.” Oricare ar fi concluzia la care se va ajunge, nimeni, de la Herodot și Pliniu, până la ultimul inginer călător care și-a pironit privirea pe aceste monumente imperiale ale dinastiilor demult năruite, nu ne poate spune cum au fost transportate și așezate blocurile uriașe de piatră. Bunsen îi atribuie Egiptului o vechime de 20.000 de ani. Dar chiar și în această privință putem doar să speculăm dacă ne bazăm pe experții moderni. Ei nu ne pot spune nici de ce au fost construite piramidele, în timpul cărei dinastii s-a ridicat prima dintre ele, și nici materialul din care sunt construite. Ei nu ne oferă decât speculații.

Profesorul Smyth ne-a oferit de departe cea mai exactă descriere matematică a Marii Piramide care se găsește în literatură. Dar, după ce ne arată conexiunile astrologice ale structurii, el manifestă atât de puțină apreciere la adresa gândirii egiptene, încât susține că sarcofagul din porfir din camera regelui este unitatea de măsură a celor două cele mai luminate nații ale planetei – „Marea Britanie și America”. Una din *Cărțile lui Hermes* descrie unele dintre piramide ca fiind plasate la malul unei mări, „ale cărei valuri se avântau cu furie neputincioasă la baza ei”. Aceasta implică și faptul că trăsăturile geografice ale țării s-au modificat între timp, și poate indica faptul că trebuie să atribuim acestor așa-numite grânare antice, observatoare magico-astrologice sau morminte regale o origine anterioară apariției Saharei și a altor deșerturi. Aceasta se referă mai degrabă la cea mai îndepărtată Antichitate, decât doar la câteva mii de ani, acordate cu atâta generozitate de către egiptologi.

Dr. Rebold, un arheolog de renume de origine franceză, oferă cititorilor lui o idee vagă asupra culturii care a prevalat timp de 5.000 de ani î.Hr., spunând că la acea vreme existau nu mai puțin de „treizeci sau patruzeci de școli de preoți unde se studiau științele oculte și magia aplicată”.

Autorul unui articol din *National Quarterly Review* afirmă că: „Excavațiile recente făcute la ruinele Cartaginei au scos la lumină urmele unei civilizații, ale unui rafinament al artei și al luxului, care cu siguranță că le-au eclipsat pe acelea ale Romei antice; și când decretul *Delenda est Carthago* (*Cartagina trebuie distrusă* – n.t.) a apărut, măiastra lumii, Roma, a știut bine că era pe cale de a distruge ceva foarte valoros, fiindcă în vreme ce imperiul său domina lumea numai prin forța armelor, celălalt era ultimul și perfectul reprezentant al rasei care se afla în fruntea culturii, a științei și a înțelepciunii omenirii, cu secole înainte ca cineva să viseze apariția Romei.”⁴⁰¹ Cartagina este cea care, potrivit lui Appian, exista încă din 1234 î.Hr., sau cu cincizeci de ani înaintea cuceririi Troiei și nu cea care, în mod popular, se presupune că a fost înălțată de Dido (Elissa sau Astarte) cu patru secole mai tarziu.

Aici avem o nouă exemplificare a adevărului doctrinelor ciclurilor. Afirmările lui Draper referitoare la cunoașterea avansată a vechilor egipteni în domeniul astronomic sunt susținute de un fapt interesant, citat de J. M. Peebles, dintr-o prelegere trimisă la Philadelphia de către răposatul profesor O. M. Mitchell, astronomul. Pe sicriul unei mumii, aflat acum în Muzeul Britanic, era schițat zodiacul, cu pozițiile exacte ale planetelor în timpul echinocțiului de toamnă, în anul 1722 î.Hr. Profesorul Mitchell a calculat poziția exactă a corpurilor cerești din sistemul nostru solar la data indicată. „Rezultatul”, spune dl Peebles, „îl voi reda cu cuvintele lui: «Spre uimirea mea ... s-a descoperit că pe 7 octombrie 1722 î.Hr., luna și planetele ocupau exact aceleși poziții pe bolta cerească care sunt marcate pe sicriul de la Muzeul Britanic.»”

⁴⁰¹ *National Quarterly Review* (vol. XXXII, nr. LXIII, decembrie 1875).

STRĂVECHIUL ȚINUT AL FARAONILOR

Profesorul John Fiske, în atacul lui vehement împotriva lucrării lui dr. Draper, *History of the Intellectual Development of Europe*, își exprimă dezacordul privind doctrina progresiei ciclice, remarcând că „nu am reușit să recunoaștem niciodată începutul sau sfârșitul unui ciclu istoric și nu avem nicio justificare deductivă că acum am trece printr-unul”. El muștră autorul acelei lucrări elocvente și profunde pentru „tendința excendentară manifestată în lucrarea lui, nu numai prin faptul că atribuie cea mai înaltă parte a culturii grecești unei surse egiptene, dar în mod egal că preamărește civilizația non-europeană în detrimentul celei europene”. Noi considerăm că această „tendință excendentară” poate fi direct confirmată chiar de către mărturiile marilor istorici greci. Profesorul Fiske ar putea, cu folos, să-l recitească pe Herodot. „Părintele Istoriei” admite de mai multe ori că Grecia îi datorează totul Egiptului. Cât despre afirmația lui că nu s-a cunoscut niciodată începutul sau sfârșitul unui ciclu istoric, putem să ne edificăm aruncând o privire retrospectivă asupra multelor nații slăvite care s-au stins, adică au atins sfârșitul ciclului lor național extraordinar.

Comparați Egiptul din vremea aceea, cu măiestria lui în artă, în știință, în religie, cu orașele și monumentele lui glorioase, și cu furnicarul său de oameni, cu Egiptul din ziua de azi, populat de străini, cu ruinele sale în care și-au făcut sălaș lilieci și șerpi, câțiva *copti*⁴⁰² fiind singurii urmași supraviețuitori ai grandorii sale – și vedeți atunci dacă teoria ciclicității nu este confirmată pe deplin. Gliddon, fiind contrazis de Fiske, spune: „Filologi, astronomi, chimiști, pictori, arhitecți, fizicieni întoarceți-vă spre Egipt ca să învățați originea limbii și a scrierii; a sistemului calendaristic și a studiului mișcării Soarelui; a artei de a tăia granitul cu o dală de cupru și de a conferi elasticitate unei săbii din cupru; a artei de a confecționa sticlă cu nuanțe multicolore; de a transporta blocuri de sienit șlefuit care

⁴⁰² Aparținând civilizației *Copti* (eng.).

cântăresc 900 de tone fiecare, la orice distanță, pe pământ sau pe apă; de a construi arcade rotunde și ascuțite, cu o precizie meșteșugărească neîntrecută chiar și în prezent, și care a precedat „Cloaca Magna”⁴⁰³ a Romei cu 2.000 de ani; a artei de a sculpta o coloană dorică cu 1.000 de ani înainte ca dorienii să fie cunoscuți în istorie; a frescelor pictate în culori neperisabile; a cunoașterii practice a anatomiei și a construirii piramelor care sfidează timpul.”

John Fiske

„Orice meșteșugar poate găsi în monumentele egiptene progresul artei lui acum 4.000 de ani și dacă ar fi un rotar care construiește un car de luptă, un cizmar care desenează o împletitură, un pielar care folosește cuțitul cu aceeași formă veche de cuțit care este considerată cea mai bună acum, un țesător care aruncă aceeași suveică, un tinichigiu care folosește același fel de tub de suflat care doar recent a fost recunoscut ca fiind cel mai eficient, un gravor de sigilii care sculptează, în hieroglife, nume precum Schooho, acum 4.300 de ani – toate acestea și multe alte dovezi uimitoare ale înțăietății Egiptului nu necesită decât o simplă privire la plăcile lui Rossellini”⁴⁰⁴.

„Cu adevărat”, exclamă domnul Peebles, „aceste temple ale lui Ramses și aceste morminte erau la fel de uimitoare pentru Herodot cum sunt și pentru noi!”⁴⁰⁵

⁴⁰³ Unul dintre cele mai mari sisteme de canalizare din lume, construit în Roma antică (n.t.).

⁴⁰⁴ Ippolito Rossellini (1800-1843), egiptolog italian faimos pentru o lucrare monumentală în opt volume publicată postum, intitulată *Monumenti dell' Egitto e della Nubia*, care conține 390 de plăci (imagini) mari (n.t.).

⁴⁰⁵ Peebles, *Around the World*.

Dar, chiar și așa, mâna neîndurătoare a timpului și-a lăsat urma asupra acelor structuri, iar unele dintre ele, a căror simplă amintire ar fi pierit cu totul dacă nu ar fi fost *Cărțile lui Hermes*, au fost date uitării peste veacuri. Rege după rege și dinastie după dinastie s-au perindat, într-un cortegiu strălucitor, prin fața generațiilor succesive și renumele lor era răspândit pe întregul glob pământesc. Același vâl al uitării a căzut deopotrivă asupra lor și asupra monumentelor lor, înainte ca primul dintre istoricii noștri competenți, Herodot, să păstreze amintirea acelei minuni a lumii, Marele Labirint, pentru posteritate. Cronologia biblică de mult acceptată a crispat într-atât nu numai mințile clerului dar chiar și pe ale oamenilor de știință obtuși, încât atunci când ei analizează vechimea rămășițelor preistorice din diferite părți ale lumii, o teamă constantă îi oprește să treacă dincolo de cifra de 6.000 de ani, care până acum a fost admisă de către teologi ca fiind vârsta lumii.

Herodot a găsit Labirintul deja în ruină; totuși, admirația lui pentru genialitatea celor care l-au construit nu avea margini. El a considerat Labirintul ca fiind chiar mai uimitor decât piramidele și, ca privitor, l-a descris cu minuțiozitate. Savanții francezi și prusaci, precum și alți egiptologi sunt de acord cu localizarea sa și i-au identificat nobilele ruine. Mai mult, ei confirmă vechimea dată de marele istoric. Herodot susține că avea 3.000 de încăperi: jumătate subterane și jumătate la suprafață. „Camerile de sus”, spune el „le-am cercetat personal, în detaliu. În cele subterane (care *ar putea exista și acum*, din câte știu arheologii), gardienii clădirii nu m-au lăsat să intru, pentru că acolo se află mormintele împăraților care au construit Labirintul și de asemenea ale crocodililor sacri. Am văzut și cercetat camerele de sus cu propriii mei ochi și am găsit că ele întrec orice a fost construit vreodată de oameni.” În traducerea lui Rawlinson, cuvintele lui Herodot apar astfel: „Pasajele care traversează casele și diferitele meandre de-a lungul curților mi-au trezit o infinită admirație, pe măsură ce treceam din curți în camere, apoi la colonade și

de acolo în alte case, și apoi iar în curți nemaivăzute anterior. Acoperișul era peste tot din stâncă, precum pereții, și figuri erau sculptate în ei peste tot. Fiecare curte era înconjurată de o colonadă, care era construită din pietre albe, sculptate extrem de fin. În colțul labirintului este o piramidă înaltă de 40 de stâneni⁴⁰⁶, cu figurine mari gravate pe ea și prin care se intră printr-un pasaj subteran vast.”

Dacă așa arăta Labirintul când l-a văzut Herodot, atunci cum era antica Teba, orașul distrus cu mult înaintea vremii lui Psammeticus, care a domnit după alți 530 de ani de la distrugerea Troiei? Noi considerăm că Memphis era capitala în timpul domniei lui, iar pe atunci din glorioasa Teba deja nu mai erau decât ruine. Dacă noi ne formăm o idee judecând doar după rămășițele a ceva care deja era în ruine cu mult timp înaintea erei noastre și suntem stupefiați contemplându-le, atunci cum arăta Teba în zilele ei glorioase? Karnak: templu, palat, ruine sau oricum doresc arheologii să-l numească, este acum singurul său reprezentant. În sihăstria și singurătatea lui, emblemă vrednică a unui imperiu maiestuos, parcă uitat de timp în marșul său de-a lungul secolelor, el atestă arta și meșteșugul anticilor. Templul nu are parte de aprecierea unui geniu, care să reușească să simtă și să vadă grandoarea intelectuală a rasei umane care l-a conceput și construit.

Champollion, care și-a petrecut aproape întreaga existență în explorarea rămășițelor arheologice, dă curs emoțiilor sale în următoarea descriere a templului Karnak: „Terenul acoperit de mulțimea de clădiri rămase în picioare este de formă pătrată și fiecare latură măsoară 1.800 de picioare. Te uimește și *copleșește grandoarea* acestor sublime rămășițe, a prodigiozității și splendorii meșteșugului care se vede peste tot.” Niciun popor din timpurile antice sau moderne nu a conceput arta arhitecturii la o dimensiune atât de sublimă, de grandioasă precum a fost cea a egiptenilor antici, iar imaginația, care are un avânt extraordinar în Europa, e nevoită

⁴⁰⁶ 7 metri.

să amuțească și să cadă neputincioasă la picioarele celor o sută patruzeci de coloane ale hipostilelor⁴⁰⁷ de la Karnak! În una din sălile sale, Catedrala Notre-Dame ar putea sta fără să atingă tavanul, arătând doar ca un mic ornament în centrul său!!

Un scriitor al unei publicații britanice, din 1870, exprimându-se cu o evidentă competență a unui călător care descrie ceea ce vede, spune următoarele: „Curți, săli, pasaje, coloane, obeliscuri, figuri monolitice, sculpuri, șiruri lungi de sfîncși se găsesc într-o asemenea bogăție la Karnak, încât vederea a lor depășește înțelegerea modernă.”

Denon, călătorul francez, spune: „Este greu să crezi, după ce vezi templul, că ar putea exista atât de multe clădiri laolaltă, având asemenea dimensiuni, a căror construire ar necesita o perseverență de nestăvilit și niste costuri incalculabile pentru realizarea unei atât de mari splendori! Cititorului îi vine să se întrebe dacă visează. ... Există lacuri și munți în curtea sanctuarului. Aceste două edificii au fost alese ca exemple dintr-o listă *aproape interminabilă*. Întreaga vale și deltă a Nilului, de la cascade și până la mare, era acoperită cu temple, palate, cavouri, piramide, obeliscuri și coloane. Execuția sculpturilor nu poate fi îndeajuns lăudată. Toți experții conchid că tehnica cu care artiștii au fasonat granitul, serpentinel, breția⁴⁰⁸ și bazaltul este extraordinară ... animalele și plantele arată de parcă ar fi vii, iar obiectele artificiale sunt frumos sculptate; basoreliefurile înfățișează scene de luptă pe mare și pe uscat și scene din viața domestică.”

Un autor englez spune: „Monumentele impresionează călătorul și îl inspiră la idei mărețe. La vederea coloșilor și a superbilor obeliscuri, care par să întrecă limitele naturii omenеști, el nu se poate abține să exclaim: «Aceasta este mâna omului» și acest sentiment pare să-i înnobileze existența.”⁴⁰⁹ La rândul lui, dr. Richardson, referindu-se la Templul de la Dendera, spune: „Figurile feminine sunt extrem de bine lucrate, încât

pare că nu le mai lipsește decât graiul; ele au o dulceață de neîntrecut a trăsăturilor și a expresiei.”

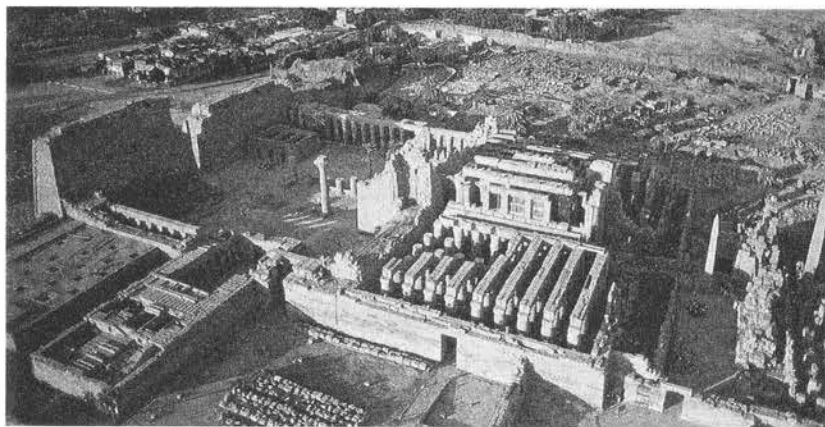
Fiecare dintre aceste pietre sunt acoperite cu hieroglife, și cu cât sunt mai străvechi, cu atât sunt mai fin lucrate. Oare aceasta nu este o dovadă că istoria și-a aruncat o primă privire fugară asupra anticilor, abia în perioada când artele începuseră deja să decadă cu repeziciune? Inscriptiile de pe obeliscuri au 5 centimetri, și uneori și mai mult, în adâncime, fiind tăiate cu cea mai mare măiestrie. Ne putem face o idee asupra adâncimii lor, știind că arabii, pentru niște mărunțiș, sunt în stare să se cațere până pe vârful unui obelisc, introducându-și degetele de la mâini și picioare în scobiturile hieroglifelor. Nu există niciun dubiu din punct de vedere istoric că toate aceste lucrări, în care temeinicia concurează cu frumusețea execuției lor, au fost construite înaintea Exodului. (Toți arheologii sunt acum de acord că, cu cât mergem mai în urmă în istorie, cu atât aceste arte apar a fi mai desăvârșite și mai rafinate.) Aceste păreri se ciocnesc din nou cu părerea personală a dlui Fiske, care ar vrea să ne facă să credem că „sculpturile de pe aceste monumente (ale Egiptului, Hindustanului și Asiriei) indică un stadiu *nede dezvoltat* al abilităților artistice”.⁴¹⁰ Ba mai mult, domnul erudit merge și mai departe. Unindu-și vocea cu cea a lui Lewis, el neagă dreptul acestora la cunoaștere – care aparține de drept castelor antice sacerdotale – și remarcă cu dispreț că „teoria extravagantă a profunde cunoașteri pe care o dețineau preoții egipteni din îndepărtata Antichitate, și care a fost oferită filozofilor greci, a fost desființată complet (?) de Sir G. C. Lewis⁴¹¹ în timp ce, cu privire la Egipt, Hindustan și Asiria, s-ar putea spune că monumentele colosale care au împodobit aceste țări încă din timpuri preistorice dovedesc prevalența unui despotism barbar, complet incompatibil cu noblețea socială, și, prin urmare, cu progresul susținut”.

Un argument curios, într-adevăr. Dacă mărimea și grandoarea

⁴⁰⁹ John Fiske, *North American Review*, art. *The Laws of History*, iulie 1869.

⁴¹¹ Sir G. C. Lewis, *Astronomy of the Ancients*.

⁴⁰⁹ Savary, *Letters on Egypt*, vol. II, p. 67, Londra, 1786.

Templul de la Karnak

monumentelor publice sunt menite să servească în acest fel urmașilor noștri ca etalon al „progresului civilizației” dobândit de către constructorii lor, poate ar fi prudent din partea Americii, atât de mândră de progresul și de libertatea ei, să-și micșoreze clădirile imediat la un singur etaj. Altfel, conform teoriei profesorului Fiske, arheologii din anul 3877 d.Hr. vor aplica regulile lui Lewis „Americii Antice” din 1877 și vor spune că *anticele* State Unite „pot fi considerate un mărț *latifundiu*, sau plantație, cultivată de întreaga populație, care era în robia împăratului (președintelui)”. Oare din cauză că din rasa albă a arienilor nu s-au născut niciodată „constructori”, precum etiopienii estici sau caucazienii brun⁴¹², și de aceea, nu au concurat niciodată cu cei din urmă la asemenea structuri colosale, trebuie să sărim la concluzia că aceste temple grandioase și piramide nu au putut fi ridicate decât sub amenințarea biciului unui tiran nemilos? Ce logică stranie! Ar fi mult mai prudent să ținem la „canoanele riguroase ale criticismului” enunțate de Lewis și Grote, și să recunoaștem că știm foarte puține despre aceste popoare antice și că, în afară de unele speculații pur ipotetice, dacă nu ne vom îndrepta studiile în aceeași direcție ca și preoții

⁴¹² Vom urmări să demonstrăm în partea a II-a (Religia), capitolul VIII, că etiopienii antici nu au fost niciodată o rasă Hamitică (se referă la partea a doua a cărții – Religia – n.t.).

antici, șansele noastre de a afla mai multe în viitor sunt la fel de mici. Cunoaștem doar ceea ce au permis ei neinițiaților să știe. Totuși, chiar și în secolul al XIX-lea, cu toate pretențiile noastre de supremație în artă și știință, puținul pe care îl deducem despre ei ar trebui să fie suficient ca să ne demonstreze că suntem total incapabili să redescoperim ceva din anticele „arte dispărute”, și nici nu se pune problema să putem construi ceva asemănător monumentelor egiptene, hindustane sau asiriene. Mai mult, Sir Gardner Wilkinson dă o expresie convingătoare acestei viziuni asupra vechilor comori dezgropate, adăugând că „el nu poate depista la vechii egipteni un *mod primitiv* de viață sau existența unor obiceiuri barbare, ci a unei civilizații stabile *încă din cele mai îndepărtate vremuri*”. Astfel, până acum, arheologia se contrazice cu geologia, care afirmă că, dacă se găsesc urme ale civilizației omenești, cu cât sunt mai din trecut, cu atât mai barbari ar fi fost acei oameni. Ne îndoiim că geologia a epuizat studiul măcar al materialelor pe care i le furnizează studiul peșterilor, iar viziunile geologilor, care se bazează pe experiența actuală, ar putea fi complet reînnoite, dacă ei ar ajunge să descopere rămășițele strămoșilor acelor pe care acum îi numesc „oameni ai cavernelor”.

Credem că următorul fapt ilustrează în mod exemplar teoria ciclurilor: aproape de anul 700 î.Hr., în școlile lui Thales și Pitagora se preda doctrina dinamicii reale a Pământului, a formei lui și a întregului sistem heliocentric. Și iată că apoi, în 317 î.Hr., îl găsim pe Lactantius, educatorul lui Crispus Cezar, fiul lui Constantin cel Mare, învățându-și elevul că Pământul este un plan înconjurat de cer, care este compus din foc și apă și avertizându-l despre teoria eretică a formei rotunde a Pământului!

Când suntem tentați să ne mândrim cu o nouă descoperire, dacă aruncăm o privire în trecut, găsim, spre dezamăgirea noastră, anumite vestigii care indică posibilitatea, dacă nu chiar certitudinea, ca acea descoperire să le fi fost deja cunoscută anticilor.

Se afirmă în general că nici contemporanii lui Moise și nici

popoarele mai civilizate din vremea lui Ptolemeu nu erau familiarizate cu electricitatea. Dar, chiar dacă rămânem ferm anorați în această opinie, aceasta nu înseamnă că nu avem dovezi ale contrariului. Putem să privim cu aroganță și să nu căutăm un sens mai profund în afirmațiile făcute de Servius și alți scriitori; dar cândva, în viitor, acel înțeles ne va apărea în întregul său adevăr. „Primii locuitori de pe pământ”, spune el, „nu au dus niciodată foc la altarele lor, ci prin rugăciunile lor a coborât focul ceresc la ei.”⁴¹³ „Prometeu a descoperit și a revelat omului arta de a aduce fulgerul la el și, prin metoda pe care el i-a învățat, ei au coborât focul de sus.”

Dacă, după ce cugetăm la aceste cuvinte, încă le considerăm ca aparținând mitologiei, merită să ne raportăm atunci la Numa, împăratul-filozof, renumit pentru învățătura lui ezoterică, și să ne plecăm capul cu umilință. Nu îl putem acuza nici de ignoranță, nici de superstiție sau de credulitate; pentru că, dacă este să acceptăm ce ne spune istoria, el s-ar fi dedicat distrugerii politeismului și idolatriei. El convinsese romanii să renunțe la idolatrie într-o asemenea măsură, încât timp de aproape două secole, nici imagini și nici statui nu au mai apărut în templele lor. Pe de altă parte, istoricii ne spun că știința pe care Numa o deținea în domeniul fizicii naturale era remarcabilă. Tradiția spune că el a fost inițiat de preoții divinităților etrusce în taina de a-l face pe Jupiter, Zeul Trăsnetului, să coboare pe pământ.⁴¹⁴ Ovidiu arată faptul că atunci au început romanii să-l slăvească pe Jupiter Elicius. Salverte este de părere că, înainte ca Franklin să descopere „distinsa lui electricitate”, Numa deja o experimentase cu succes, și că Tullus Hostilius a fost prima victimă a „musafirului ceresc” înregistrată în istorie. Titus Livius și Pliniu menționează că acest prinț, găsind în *Cărțile lui Numa* instrucțiuni despre sacrificiile făcute către Jupiter Elicius, le-a aplicat, dar a făcut o greșală, și ca urmare, „a fost lovit de fulger și ars în propriul lui palat”.⁴¹⁵

⁴¹³ Servius, *Virgil*, Eclog. VI, v. 42.

⁴¹⁴ Ovidiu, *Fast.*, vol. III, v. 285-346.

⁴¹⁵ Titus Livius, vol. I, cap. XXXI.

Salverte observă faptul că Pliniu, în expunerea secretelor științifice ale lui Numa, „folosește expresii care par să se refere la două procese diferite”; cu unul se obține tunetul (*impetrare*), celălalt îl face să devină fulger (*cogere*).⁴¹⁶ „Ghidat fiind de cartea lui Numa”, spune Lucius, citat de Pliniu, „Tullus a încercat să implore ajutorul lui Jupiter. ... Dar fiindcă a efectuat ritualul incorect, el a pierit, fiind lovit de fulger.”⁴¹⁷ Mergând înapoi, la ceea ce cunoșteau preoții etrusci despre fulger, aflăm că Tarhon, fondatorul teurgiei la etrusci, dorind să-și protejeze casa de fulger, a înconjurat-o cu un gard din mutătoare (*Bryonia alba*)⁴¹⁸, o plantă cățărătoare care are proprietatea de a apăra de fulgere locul în care crește. Tarhon teurgul a trăit cu mult înainte de asediul asupra Troiei. Paratrăsnetul ascuțit din metal, pentru care îi suntem recunoscători lui Franklin, este probabil o *redescoperire*, până la urmă. Există multe medalii care oferă indicii puternice că acest principiu era cunoscut din Antichitate. Templul lui Junona avea pe acoperiș mai multe lame ascuțite de săbii.

Dacă nu suntem siguri că anticii cunoșteau toate efectele electricității, avem în schimb semne foarte sigure că erau cât se poate de familiarizați cu electricitatea. Autorul cărții „Științele Oculte”, spune că „Ben David a afirmat că Moise cunoștea fenomenul electricității”. Profesorul Hirt din Berlin îi împărtășește părerea. Michaelis remarcă, în primul rând, că „nu există vreun indiciu că templul din Ierusalim a fost lovit vreodată de fulger, de-a lungul a o mie de ani. În al doilea rând, conform lui Josephus⁴¹⁹, o mulțime de ținte ... de aur, foarte ascuțite, erau plasate pe acoperișul templului. În al treilea rând, acest acoperiș comunica cu grotlele din interiorul dealului pe care era situat templul, prin țevi conectate la poleiala de aur de pe exteriorul clădirii, țintele respective acționând ca

⁴¹⁶ Pliniu, *Hist. Nat.*, vol. II, cap. LIII.

⁴¹⁷ Lucius, *Piso*, Pliniu, *Hist. Nat.*, vol. XXVIII, C. II.

⁴¹⁸ *Columella*, cartea X, versul 346 etc.

⁴¹⁹ *Bell. Jud. adv. Roman*, vol. V, cap. XIV.

niște conductori.⁴²⁰

Ammianus Marcellinus, un istoric faimos al secolului al IV-lea, un scriitor în general apreciat pentru sinceritatea și corectitudinea afirmațiilor sale, spune: „Magii au păstrat pentru totdeauna, în vetrele lor sfinte, focul pe care îl primiseră în mod miraculos din cer.”⁴²¹ Există o afirmație în cartea hindusă *Oupnek-hat* care spune: „A cunoaște focul, soarele, luna și fulgerul reprezintă trei sferturi din știința despre Dumnezeu.”⁴²²

În sfârșit, Salverte arată că în perioada lui Ktesias, „India a început să folosească conductori ai fulgerului”. Acest istoric afirmă deschis că „o bucată de fier de forma unei săbii, plasată pe fundul unei fântâni, cu vârful în sus, avea proprietatea de a preveni furtunile și fulgerele”.⁴²³ Ce poate fi mai simplu?

Unii scriitori moderni neagă faptul că o oglindă mare era așezată în farul din portul Alexandriei, cu scopul de a descoperi navele din largul mării. Dar renumitul Buffon credea în aceasta, pentru că mărturisește cu sinceritate că „dacă acea oglindă exista cu adevărat, așa cum cred eu cu tărie, le datorăm anticilor inventarea telescopului”.⁴²⁴ Stevens, în lucrarea lui asupra Orientului, afirmă că a descoperit căi ferate în Egiptul de Sus, care aveau canelură acoperită cu fier. Canova, Powers și alți sculptori iluștri ai erei noastre moderne consideră că este o onoare să fie comparați cu Fidias cel din vechime și adevărul probabil că ar cumpăni îndelung la o asemenea măgulire.

⁴²⁰ *Magasin Scientifique de Goëthingen*, seria 3, caietul 5.

⁴²¹ *Ammian, Marcel*, cartea XXIII, cap. VI.

⁴²² *Oupnek-hat*, Brahman XI.

⁴²³ *Ktesias, in India ap. Photum*, cod. bibl. LXXII.

⁴²⁴ Buffon, *Histoire Naturelle des Mineraux*, Mem. 6, art. II.

VECHIMEA MONUMENTELOR DE PE MALUL NILULUI

Profesorul Jowett se îndoiește de povestea Atlantidei, din *Timaios*, și consideră că însemnările vechi de 8.000 și 9.000 de ani sunt o escrocherie. Dar Bunsen remarcă: „Nu este nimic neverosimil în urmele și însemnările marilor evenimente din Egipt care au avut loc cu 9.000 de ani î.Hr. pentru că ... originile Egiptului ajung până la al nouălea mileniu înainte de Hristos.”⁴²⁵ Atunci ce putem spune despre fortărețele primitive ciclopice ale Greciei antice? Oare zidurile de la Tiryns, despre care, conform raporturilor arheologice „chiar și printre antici se zvonea că erau făcute de Ciclopi”⁴²⁶, să fi fost mai vechi decât piramidele? Încă se mai crede că aceste mase imense de piatră sunt lucrarea unor muncitori ai raselor umane din istoria noastră! Unele mari cât un cub de 6 picioare – cele mai mici dintre ele (spun pausanienii) nu puteau fi mișcate nici măcar de o pereche de boi – erau așezate în pereți de zidărie solidă groși de 25 de picioare și peste 40 de picioare înălțime!

Cercetările lui Wilkinson au adus la lumină faptul că multe dintre invențiile pe care noi le numim moderne, și cu care ne mândrim, au fost cunoscute și chiar perfecționate de către egiptenii antici. Papirusurile recent descoperite de Ebers, arheologul german, dovedesc că nici modernele noastre coafuri, nici pudrele perlate pentru înfrumusețare și nici apa noastră de gură nu erau o taină pentru ei. Multor tipuri de medici moderni, chiar și celor care se recomandă ca „specialiști în tulburările nervoase”, le-ar fi de folos să consulte „Cărțile Medicale ale lui Hermes” care conțin rețete cu o reală valoare terapeutică.

Egiptenii, așa cum am văzut, au excelat în toate artele. Ei au făcut hârtie de o calitate excelentă, care să fie rezistentă în timp. „Ei au scos esența

⁴²⁵ *Egypt's Place in Universal History*, vol. IV, p. 462.

⁴²⁶ *Archaeologia*, vol. XV, p. 320.

Papyrusul Ebers

papyrusului”, spune un scriitor anonim, menționat anterior, „au disecat și deschis fibra, și, aplatizând-o printr-un proces numai de ei știut, au făcut-o la fel de subțire ca hârtia noastră velină, dar mult mai durabilă. ... Ei o tăiau uneori în fâșii pe care le lipeau împreună; mai multe astfel de documente mai există încă.” Papyrusul găsit în mormântul mumiei reginei, și un altul găsit în sarcofagul Camerei Reginei, la Gizeh, arată precum cea mai fină muselină albă lucioasă și are

durabilitatea celui mai bun pergament din piele de vițel. „Pentru mult timp, savanții au crezut că Alexandru cel Mare a introdus papyrusul – așa cum și-au imaginat greșit și o mulțime de alte lucruri – dar Lepsius a găsit role de foi de papyrus în morminte și monumente ale celei de a douăsprezecea dinastii; imagini sculptate ale foilor de papyrus au fost găsite mai târziu, pe monumentele dinastiei a patra, și acum se dovedește că arta scrisului a fost cunoscută și pusă în practică încă de pe vremea lui Menes, protomonarhul.” Astfel s-a descoperit în sfârșit că arta și sistemul lor de scriere erau infailibile și desăvârșite încă de la bun început.

Lui Champollion îi suntem recunoscători pentru prima interpretare a straniului lor scris și, dacă nu ar fi fost munca lui de o viață, noi am fi rămas neinformați asupra semnificației acestor litere desenate. Dacă nu ar fi fost el, oamenii moderni nu ar avea de unde să afle despre cât au fost egiptenii de geniali în anumite arte sau științe. „El a fost primul care a aflat ce povești uimitoare au egiptenii de împărtășit, pentru că a putut să le citească interminabilele lor manuscrise și însemnări. Ei le-au gravat în toate locurile și pe toate obiectele pe care se putea scrie. ... Le-au gravat, cioplit și sculptat pe monumente; le-au desenat pe obiecte de mobilier, pe

pietre, stânci, pereți, sicrie și morminte, precum și pe papyrus. ... Imagini din viețile lor de zi cu zi, în cele mai mici detalii, sunt acum dezvăluite privirii noastre în cel mai surprinzător mod. ... Din câte știm, nimic nu pare să le fi scăpat anticilor egipteni. ... Istoria lui „Sesostriș” ne arată cât erau de experimentați în arta și practica războiului, el și poporul lui. ... Imaginile arată cât de formidabili erau când se aflau în bătlie. Au construit mașini de război. ... Horner spune că prin fiecare din cele 100 de porți ale Tebei ieșeau 200 de bărbați cu cai și care de război; acestea erau construite în mod nemaipomenit și foarte ușoare în comparație cu carele noastre de artilerie moderne care sunt grele, grosolane și incomode.” Kenrick le descrie în următorul mod: „Pe scurt, toate principiile esențiale care alcătuiesc construcția și schița carelor sunt exemplificate în carele de război ale faraonilor, așa că nu există nimic din ceea ce au conceput stilul modern și luxul spre înfrumusețare, al cărui prototip să nu îl regăsim în monumentele dinastiei a optsprezecea.” Suspensii cu arcuiri metalice au fost găsite în ele și în ciuda cercetării superficiale a lui Wilkinson în acea direcție, și a descrierii acestora în studiile lui, găsim dovezi că acestea erau folosite spre a preveni hurducăturile carelor atunci când se deplasau cu mare viteză. Basoreliefurile ne înfățișează anumite încăierări (*melees*) și bătlii în care le putem găsi și decela practicile și obiceiurile, până în cele mai mici detalii. Bărbații înarmați până în dinți luptau înveșmântați în platoșe, cei din infanterie aveau tunici matlasate și caschete din flanelă, cu căptușeală din metal pentru o mai bună protecție. Muratori, inventatorul italian modern care, cam acum zece ani, a introdus „cuirasa impenetrabilă”, nu a făcut decât să aplice, cu invenția lui, ceea ce a putut să extragă din metoda antică care l-a inspirat. Procedul prin care obiecte precum cartonul, flanela și alte materiale pot fi făcute să devină impenetrabile la orice fel de tăieturi și împunsături se numără acum printre artele dispărute. Muratori a reușit, dar incomplet, să execute astfel de cuirase și, în ciuda realizărilor chimiei moderne, el nu a putut să obțină niciun produs care să îndeplinească obiectivul urmărit.

ARTE ALE RĂZBOIULUI ȘI ALE PĂCII

Virey menționează un fapt din care se poate deduce în ce stadiu ajunsese chimia în Antichitate. În tratatele lui, el arată faptul că Asclepiadotus, un general din Mithradates, a reprodus chimic aburii dăunători ai peșterii sacre. Acești aburi, precum cei din Cumae, îi pricinuiau Pitonesei stări de transă profetică.

Egiptenii foloseau arcuri, săbii cu două tăișuri, pumnale, lănci, sulite și harpoane. Infanteria era înarmată cu săgeți și sulite. Cei care conduceau carele de război mânuiau buzdugane și topoare de luptă; operațiunile de împresurare erau infailibile. „Atacatorii” – spune scriitorul anonim – „avansau, formând o linie lungă, cu vârful protejat de o mașinărie cu trei laturi, impenetrabilă, împinsă în fața lor pe un fel de cilindru, de un grup invizibil de bărbați. Ei au înțesat pasajele subterane cu uși-capcană și scări de asalt, iar arta de a escalada și strategia militară a fost dusă de ei la perfecție. ... Berbecele le era cunoscut, la fel ca și alte lucruri; fiind experți în exploatarea pietrei, știau cum să folosească explozibilul pentru a dărâma un perete.” Același autor remarcă faptul că este mult mai prudent ca noi să menționăm ceea ce egiptenii știau, și nu ceea ce *nu știau*, pentru că zilnic apare câte o nouă descoperire a uimitoarei lor cunoașteri; „și dacă ar fi să aflăm că ei foloseau chiar și arme Armstrong, nu ar fi cu mult mai uimitor decât alte fapte aduse la lumină deja”, adaugă el.

Dovada că egiptenii erau experți în științele matematice este aceea că matematicienii antici care sunt acum cunoscuți drept părinții geometriei au mers în Egipt ca să fie instruiți. Profesorul Smyth, fiind citat de domnul Peebles, spune: „Cunoașterea geometrică a egiptenilor începea acolo unde cea a lui Euclid lua sfârșit.” Înainte ca zorii Greciei să se ivească, artele egiptenilor se maturizaseră și se rafinaseră deja. Egiptenii stăpâneau bine arta de a măsura pământul, ce era bazată pe geometrie, căci conform Bibliei, după cucerirea Pământului Sfânt, Iosua s-a priceput suficient

de bine să împartă teritoriul. Și cum putea un popor atât de priceput la filozofia naturală să nu fie la fel de priceput în psihologia și filozofia spirituală? Puterile oculte ale naturii erau predate în cel mai mare secret și cele mai uimitoare vindecări se realizau în timpul efectuării Misterelor. Herodot confirmă⁴²⁷ că grecii au învățat tot ce știau de la egipteni, inclusiv slujbele sacre ale templului, și, de aceea, templele lor principale erau dedicate zeităților egiptene. Melampus, faimosul vindecător și prezicător din Argos, avea obiceiul să-și folosească leacurile „în stilul egiptenilor”, de la care și-a dobândit cunoașterea, atunci când dorea ca leacul lui să fie sută la sută eficient. El l-a vindecat pe Iphiclus de impotență și debilitate cu *rugină de fier*, conform indicațiilor lui Mantis, hipnotizatorul și oracolul lui. Sprengel oferă mai multe astfel de exemple ale unor vindecări magice în cartea lui, *History of Medicine* (vezi p. 119).

Diodor, în lucrarea lui despre egipteni (vol. I), spune că Isis a dobândit nemurirea, pentru că toate popoarele de pe pământ atestă puterea ei de a vindeca boli. „Acest fapt e dovedit”, spune el, „nu prin mituri care circulă printre greci, ci prin fapte autentice”. Galen consemnează mai multe modalități de tratament care erau păstrate în sălile templelor dedicate vindecării. El mai menționează și un remediu universal care pe vremea lui se numea Isis!⁴²⁸

Învățăturile mai multor filozofi greci, care au fost instruiți în Egipt, își dovedesc profunzimea. Orfeu care, conform lui Artapanus, era un discipol al lui Moise⁴²⁹, Pitagora, Herodot și Platon au învățat filozofia în aceleași temple în care înțeleptul Solon a fost inițiat de către preoți. „Antiklide relatează”, spune Pliniu, „că literele au fost inventate în Egipt de o persoană numită Menon, cu cincisprezece ani înainte de Phoroneu, cel mai vechi rege al Greciei.”⁴³⁰ Jablonski dovedește că preoții Egiptului

⁴²⁷ Cartea a II-a, cap. 50.

⁴²⁸ Galen, *De compos. Medec.*, cartea V.

⁴²⁹ *Ancient Fragments*, vezi capitolul despre primii regi ai Egiptului.

⁴³⁰ *Pliniu*, vol. VII, c. 56.

cunoșteau din timpuri imemorale sistemul heliocentric, precum și sfericitatea Pământului. „Această teorie a preluat-o Pitagora de la egipteni, care o aveau de la brahmanii Indiei.”⁴³¹ Fenelon, ilustrul arhiepiscop din Cambray, în lucrarea *Lives of the Ancient Philosophers*, îi acordă lui Pitagora meritul acestei învățături și spune că, pe lângă faptul că îi învăța pe discipolii săi că deoarece Pământul este rotund are și poli și deci este locuit peste tot, marele matematician a fost primul care a descoperit că luceafărul de dimineață și luceafărul de seară erau de fapt unul și același. Dacă luăm în considerare faptul că Pitagora a trăit în timpul celei de a 16-a Olimpiade, înainte de anul 700 î.Hr., și a răspândit această idee într-o asemenea perioadă, trebuie să fi fost și alții care au cunoscut-o înaintea lui. Lucrările lui Aristotel, Laertius și alții, care îl menționează pe Pitagora, demonstrează că el a învățat de la egipteni despre înclinarea eclipticii, despre compoziția stelară a Căii Lactee și despre lumina reflectată a Lunii.

Wilkinson, confirmat mai târziu de către alții, a spus că egiptenii au divizat timpul, cunoșteau durata reală a anului și precesia echinocțiilor. Înregistrând răsăritul și apusul stelelor, ei au înțeles influențele particulare care rezultă din pozițiile și conjuncțiile tuturor corpurilor cerești, și prin urmare, preoții lor, profetind la fel de precis precum astronomii noștri moderni schimbările meteorologice, puteau, în plus, să interpreteze astrologic cu ajutorul mișcărilor astrilor. Deși sobrul și elocventul Cicero poate că a avut dreptate într-o anumită măsură în indignarea lui asupra exagerărilor preoților babilonieni, care „afirmă că și-au consemnat observațiile care ajungeau până la 470.000 de ani în urmă”⁴³², totuși perioada în care anticii au atins desăvârșirea în astronomie nu poate fi estimată de calculele moderne.

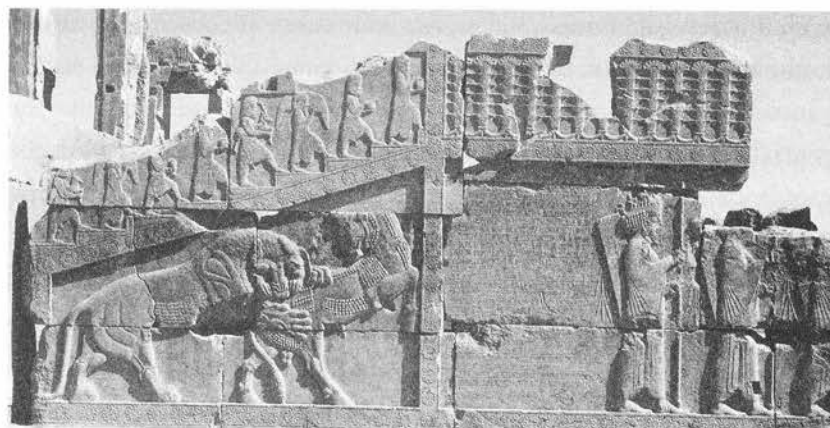
Un autor care publică în unul dintre ziarul noastre științifice observă că există trei stadii în dezvoltarea oricărei științe: primul este

⁴³¹ Jablonski, *Pantheon Aegypti*, II, Proleg., 10.

⁴³² Cicero, *De Divinatione*

stadiul observării, atunci când faptele sunt culese și consemnate de mai multe minți simultan, în diverse locuri din lume. Următorul este stadiul generalizării, când aceste fapte verificate cu grijă sunt ordonate metodic, generalizate sistematic și clasificate logic pentru a se deduce din ele legile care le conduc și le ordonează. În sfârșit, avem stadiul prezicerii, când aceste legi sunt aplicate atât de bine, încât permit prezicerea anumitor evenimente cu o acuratețe infailibilă. „Dacă cu câteva mii de ani înainte de Hristos, astronomii chinezi și caldeeni au prezis eclipsele – cei din urmă, fie prin ciclul lui Saros, fie prin alte mijloace, nu contează – faptul rămâne același. Ei au atins ultimul și cel mai înalt stadiu al științei astronomice – al predicției. Dacă ei au reușit, în anul 1722 î.Hr., să împartă zodiacul conform pozițiilor exacte ale planetelor la acea vreme a echinocțiului de toamnă (și la fel de exact precum a dovedit profesorul Mitchell, astronomul), atunci ei cunoșteau perfect legile care orânduiesc „faptele bine verificate” și le-au aplicat la fel de bine precum astronomii noștri moderni. Mai mult, se spune că în secolul nostru (secolul al XIX-lea, n.t.), astronomia este „singura știință care și-a atins ultimul stadiu ... alte științe sunt încă în dezvoltare; electricitatea, în anumite domenii, a atins stadiul al treilea, dar în altele este încă în stadiul incipient”.⁴³³ Știm aceasta din mărturisirile exasperante ale oamenilor de știință, și nu ne putem îndoi de această tristă realitate a secolului al XIX-lea, întrucât facem parte din această epocă. Nu același lucru îl putem spune despre oamenii care au trăit vremurile de glorie ale Caldeei, Asiriei sau Babilonului. Nu știm nimic despre stadiile pe care le-au atins în alte domenii științifice, cu excepția astronomiei, în care sunt la același nivel cu noi, pentru că și ei atinseseră cel de-al treilea și ultimul stadiu. În cuvântarea lui asupra *Artelor Dispărute*, Wendell Phillips descrie situația foarte plastic: „Părem să credem că, indiferent dacă odată cu noi va dispărea sau nu cunoașterea, cu siguranță că ea a început odată cu noi. ... Avem o estimare plină de

⁴³³ *Telegraphic Journal*, art. *Scientific Prophecy*

Ruinele de la Persepolis

condescendență, o compasiune blândă pentru obtuzitatea, ignoranța și întunecimea epocilor din trecutul îndepărtat.” Motivul pentru care am scris acest capitol, care într-un anumit sens constituie o divagație, a fost pentru a le adresa oamenilor de știință actuali o întrebare: sunt ei oare „*pe calea cea dreaptă*”?

Astfel, citim despre un popor care, conform unor savanți⁴³⁴, tocmai trecuse de la epoca de bronz la epoca de fier: „Dacă în ținutul Caldeei, Asiriei și Babilonului existau antichități atât de uimitoare și de venerabile, ale căror origini se pierdeau în negura timpului, nici Persia nu a fost lipsită de minunile ei într-o perioadă mai târzie. Încăperile cu coloane de la Persepolis au fost împodobite cu minuni ale artei – gravuri, sculpturi, picturi pe email, biblioteci din alabastru, obeliscuri, sfincși și tauri uriași. Ecbatana, în Media, reședința răcoroasă de vară a împăraților Persiei, era împrejmuită cu șapte ziduri din blocuri tăiate și șlefuite, cele de la interior fiind așezate crescător după înălțime, și de diferite culori, conform celor șapte planete astrologice. Palatul era acoperit cu țigle din

⁴³⁴ Profesorul Albrecht Müller, *The First Traces of Man in Europe*. Autorul spune: „Și această epocă a bronzului se suprapune cu începutul perioadei istorice în anumite țări, și astfel include marile epoci ale Imperiilor Asiriene și Egiptene, cu circa 1.500 de ani î.Hr., și epocile mai timpurii care anticipează epoca de fier.”

argint, iar grinzile lui erau placate cu aur. La miezul nopții, în încăperile sale, lumina produsă de făcliile cu petrol rivaliza cu cea a soarelui. Acel lux al monarhilor Orientului, un adevărat paradis, era plasat în mijlocul orașului. Imperiul persan era grădina lumii. ... Zidurile Babilonului încă erau în picioare, având mai mult de 60 de mile în diametru; și după trei secole și trei cuceritori, tot mai avea 80 de picioare în înălțime. Se găseau acolo încă ruinele templului lui Bel, înconjurat de nori; pe acoperișul lui era așezat observatorul, prin care uluitorii astronomi caldeeni păstrau o comunicare nocturnă cu stelele. Există încă vestigii ale acelor două palate și ale grădinilor lor suspendate, în care copacii creșteau în aer, precum și rămășițele mașinii hidraulice care aducea apa de la râu. Zăpezile topite din munții Armeniei erau colectate într-un lac artificial, cu vastul lui sistem de apeducte și ecluze, iar curgerea lor prin oraș era restricționată cu ajutorul terasamentelor fluviului Eufрат. Cel mai minunat dintre toate era probabil tunelul care trecea pe sub albia râului.⁴³⁵

În lucrarea sa *The First Traces of Man in Europe*, Albrecht Müller propune un nume care să descrie epoca actuală, și sugerează că „epoca hârtiei” este cel mai potrivit. Noi nu suntem de acord cu acest profesor erudit. Opinia noastră fermă este că generațiile următoare vor numi epoca noastră în cel mai bun caz epoca *alamei* sau, în cel mai rău caz, a albatei⁴³⁶ și a oroidului⁴³⁷.

Gândirea comentatorilor și criticilor actuali referitor la cunoașterea antică se limitează la și se învârtă în jurul *exoterismului* templelor; intuiția lor nu este capabilă sau nu vrea să pătrundă sacrul solemn al celor din vechime, în care hierofantul instruieste neofitul să privească adorarea publică în adevărata sa lumină. Niciun înțelept antic nu ar fi predat despre om că este regele Creației și că cerul înstelat și Mama-Pământ au fost

⁴³⁵ *Conflict between Religion and Science*, cap. I.

⁴³⁶ Un tip de argint care conține cupru, nichel și zinc.

⁴³⁷ Un aliaj din cupru, zinc și staniu, folosit la producerea bijuteriilor.

create pentru el. Cel care se îndoiește de această afirmație poate studia *Preceptele Magiei și Filozofiei* a lui Zoroastru și să găsească confirmarea ei în următoarele versuri⁴³⁸:

„Nu îți îndrepta mintea către vastele întinderi ale pământului;
Pentru că mlădița adevărului nu crește pe pământ.
Nu măsura mersul Soarelui, colecționând reguli,
Pentru că el este ghidat de Voința eternă a Tatălui, și nu de dragul tău,
Nu lua aminte la mișcarea impetuoasă a Lunii;
Pentru că ea aleargă mereu din cauza necesității.
Mișcarea astrilor nu a luat naștere *de dragul tău*.”

Aceasta este o învățătură destul de stranie, venind din partea celor despre care se crede că erau adoratori ai Soarelui, ai Lunii și ai zeilor. Profunzimea sublimă a preceptelor magilor fiind dincolo de puterea de pătrundere a gândirii materialiste, filozofii caldeeni sunt acuzați, împreună cu masele ignorante, de sabianism și de venerarea Soarelui.

Există o mare diferență între *adevărata* venerare în care erau inițiați cei merituosi și religiile oficiale. Magicienilor li se atribuie tot felul de superstiții, dar iată ce spune un *Oracol Caldeean*:

„Zborul în cercuri largi al păsărilor nu este real,
Și nici disecțiile măruntaielor victimelor; ele sunt doar niște jucării,
Pe care se bazează fraudă mercenară; ferește-te de ele
Dacă vrei să deschizi poarta sfântului paradis al adevăratei pietăți
Unde virtutea, înțelepciunea și dreptatea sunt unite.”⁴³⁹

Cu siguranță, nu îi putem acuza de „fraudă mercenară” tocmai pe cei ce ne îndeamnă să ne ferim de ea; și dacă au realizat fapte care par miraculoase, cine ar putea să nege *a priori* că ele au fost posibile doar datorită cunoașterii filozofiei naturale și a științei psihologiei pe care ei o dețineau, într-un grad necunoscut școlilor noastre?

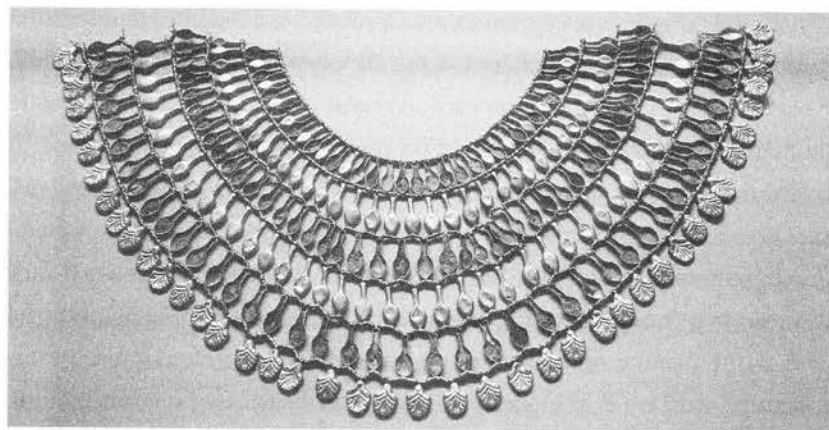
⁴³⁸ Psellus, *Chaldean Oracles*, 4, CXLIV.

⁴³⁹ Psellus, *Zoroast Oracles*, 4.

Există ceva de care egiptenii să nu fi știut? S-a dovedit că ei stabiliseră care era meridianul real chiar înainte de construirea primei piramide. Ei aveau ceasuri și cadrane cu care măsurau timpul; foloseau ca unitate de măsură liniară cotul, egal cu 1,707 picioare din sistemul englezesc⁴⁴⁰; conform lui Herodot, unitatea de măsură a greutateii le era de asemenea cunoscută, iar ca bani foloseau inele de aur și de argint care erau evaluate după greutate; ei cunoșteau modul de calcul zecimal și duodecimal încă din cele mai îndepărtate timpuri și erau experți în algebră. „Cum altfel ar fi putut”, spune un autor necunoscut, „să opereze cu asemenea forțe mecanice, dacă nu ar fi înțeles pe deplin filozofia forțelor mecanice, după cum o numim noi?”

Dovada că arta de a face pânză de in și țesături fine se număra de asemenea printre domeniile în care ei aveau cunoștințe avansate se află în Biblie. Iosif a primit de la faraon un veșmânt din pânză fină de in, un lanț de aur și multe altele. Țesăturile egiptene erau renumite în întreaga lume. Mumiile sunt toate înfășurate în această pânză de in și ea se păstrează foarte frumos. Pliniu vorbește de un veșmânt trimis cu 600 de ani î.Hr. de către împăratul Amasis lui Lindus, fiecare fir al lui fiind alcătuit din alte 360 de fire mai mici, răsucite împreună. Herodot ne oferă în descrierea pe care i-o face lui Isis și Misterelor realizate în onoarea ei (cartea I), o idee despre frumusețea și „finețea admirabilă a pânzei purtate de preoți”. Aceștia aveau pantofi făcuți din papirus și îmbrăcăminte din *pânză fină*, pentru că această zeiță i-a instruit întâi despre folosirea ei, și astfel, pe lângă faptul că se numeau *Isiaci*, sau preoții lui Isis, ei mai erau cunoscuți și ca *Linigera*, sau cei „care poartă lenjerie”. Această lenjerie era toarsă și vopsită în culori strălucitoare și splendide, al căror secret se află printre artele dispărute acum. Pe cămășile mumiilor găsim adesea cele mai frumoase broderii și ornamentații cu mărgel. Mai multe dintre acestea pot fi văzute la muzeul din Bulak (Cairo) și sunt de o frumusețe inegalabilă, modelele

⁴⁴⁰ 0,5 metri.

Colier egiptean străvechi din aur

sunt deosebite, iar munca pare să fi fost imensă. Tapițeria Gobelins – atât de elaborată și de lăudată – nu este decât un produs brut pe lângă broderiile egiptenilor antici. Nu trebuie să ne referim decât la *Exod* pentru a descoperi cât de plină de măiestrie era lucrătura ucenicilor israeliți ai egiptenilor în tabernacolele și în arta lor sacră. Veșmintele sacerdotale, cu decorațiunile lor de „rodii și clopoței aurii”, și *thummim* sau platoșele cu bijuterii ale marelui-preot, sunt descrise de Iosephus ca având o frumusețe inegalabilă și o finețe extraordinară a lucrăturii. Și iată că găsim dovezi că evreii au împrumutat de la egipteni rituri și ceremonii, și chiar și veșmântul special al leviților. Clement din Alexandria recunoaște aceasta cu destulă șovăire, la fel ca și Origen și alți Părinți ai Bisericii, dintre care unii, desigur, atribuie această coincidență unui șiretlic iscusit al lui Satana. Proctor, astronomul, spune în una din cărțile sale: „Platoșele extraordinare purtate de marii-preoți evrei proveneau direct de la egipteni.” Cuvântul *thummim* însuși este evident de origine egipteană, împrumutat de Moise, precum celelalte, pentru că pe aceeași pagină, domnul Proctor spune că „în imaginea frecventă a judecării egipteanului decedat se vede că e condus de către zeul Horus (?), în timp ce Anubis așază pe unul din talerele balanței un vas care conține faptele lui bune, iar pe celălalt simbolul adevărului – o

reprezentare a lui Thmei, zeița adevărului – care se afla de asemenea pe platoșele judecătorești”. Wilkinson, în lucrarea sa *Manners and Customs of the Ancient Egyptians*, arată despre cuvântul ebraic *thummim* că este o formă de plural a cuvântului *Thmēi*.⁴⁴¹

Egiptenii par să fi cunoscut toate tipurile de artă ornamentală. Bijuteriile lor din aur, argint și pietre prețioase sunt lucrate excelent; la fel era tăierea, șlefuirea și montarea lor, executată de către bijutierii lor în cel mai rafinat stil. Inelul unei mumii egiptene – dacă reținem corect – a fost declarat cea mai artistică bijuterie a Expoziției Londoneze din 1851. Imitarea pietrelor prețioase în sticlă depășește orice s-a realizat până la ora actuală, iar smaraldul pare să fie imitat la perfecție.

În Pompei, spune Wendell Phillips, s-a descoperit o cameră făcută în întregime din sticlă; era sticlă de pardoseală, sticlă de ferestre, sticlă încrustată, sticlă colorată de toate felurile. Preoții catolici care au invadat China acum 200 de ani au găsit un pahar, transparent și incolor, care era umplut cu un lichid făcut de chinezi și care părea să fie incolor precum apa. „Acest lichid era turnat în pahar, și apoi, dacă priveai prin acel pahar, părea să fie plin cu pești. Au scos lichidul, au repetat experimentul și din nou părea să fie plin cu pești.” În Roma există o bucatică de sticlă pe care ei o luminează ca să îți arate că nu e nimic ascuns în ea, dar în centrul sticlei este o picătură de sticlă colorată, mare cât un bob de mazăre, pestriță, pe care nicio peniță miniaturală nu ar putea s-o facă mai perfectă.

„Este clar că această picătură de sticlă trebuie să fi fost turnată, pentru că nu este îmbinată niciunde. Acest lucru trebuie să fi fost făcut la temperatură mai mare decât procesul normal, pentru că acel proces încă mai are neajunsuri.” În legătură cu nemaipomenita lor artă de a imita pietre prețioase, conferențiarul vorbește despre „celebra vază de la Catedrala din Genova” care a fost considerată pentru multe secole „un smarald durabil”. „Legenda romano-catolică spunea că a fost una din comorile pe

⁴⁴¹ Proctor, *Saturn and the Sabbath of the Jews*, p. 309

care Regina din Saba i le-a dăruit lui Solomon și că a fost cupa din care Mântuitorul a băut la Cina cea de Taină.” După aceea s-a descoperit că nu era un smarald, ci o imitație, iar când Napoleon a adus-o la Paris și a dat-o Institutului, oamenii de știință au fost forțați să recunoască faptul că nu era o *piatră prețioasă*, dar că nu știau să spună ce era!

Mai apoi, același narator, referindu-se la iscusința anticilor în prelucrarea metalului, spune că „atunci când englezii au prădat Palatul de Vară al împăratului Chinei, artiștii europeni au fost uimiți să vadă vasele de metal neobișnuit lucrate și de toate felurile, care depășeau de departe toate meșteșugurile laudate ale lucrătorilor din Europa”. Triburile africane din interiorul țării le-au dat călătorilor niște brice mult mai ascuțite decât aveau ei. „George Thompshon mi-a spus”, adaugă el, „că a văzut un om în Calcutta aruncând o mână de fire de mătase în aer, și un hindus tăindu-le în bucăți cu sabia sa din oțel indigen.” El conchide prin afirmația reușită că „oțelul este supremul triumf al metalurgiei, iar metalurgia este gloria chimiei”. Astfel stau lucrurile cu rasele antice de egipteni și semiți. Ei extrăgeau aur și se pricepeau să-l separe cu cea mai mare abilitate. Cupru, plumb și fier se găseau din abundență în apropiere de Marea Roșie.

Într-o conferință trimisă în 1873, asupra lucrării *Cave-Men of Devonshire*, domnul W. Pengelly a afirmat pe baza părerilor anumitor egiptologi că primul fier folosit în Egipt era fier *meteoric*, pentru că prima menționare a acestui metal se găsește într-un document egiptean, în care este supranumită „piatra din ceruri”. Acest lucru înseamnă că singurul metal care se folosea în acea perioadă provenea dintr-un meteorit. Probabil acesta este cazul perioadei deduse din explorările noastre geologice actuale, dar până când vom putea estima cu aproximație vârsta relicvelor dezgropate, cine știe dacă nu cumva estimarea noastră nu se înșală în calcul cu câteva secole? Injustețea dogmatizării a ceea ce caldeenii și egiptenii antici *nu* cunoșteau despre minerit și metalurgie este demonstrată parțial de descoperirile colonelului Howard Vyse. În plus, multe dintre pietrele

prețioase care se găsesc numai la o anumită adâncime în mine sunt menționate de Homer și de scripturile ebraice. Cum de sunt oamenii de știință atât de siguri de perioada exactă când omenirea a săpat pentru prima oară puțuri de minerit? Conform domnului dr. A. C. Hamlin, în India, arta prelucrării aurului și a fabricării bijuteriilor se practica încă dintr-o „antichitate necunoscută”. Arheologii nu pot nega faptul că egiptenii știau din cele mai îndepărtate vremuri cum să prelucreze oțelul sau dețineau o tehnică încă și mai performantă decât metodele din zilele noastre. Cum altfel ar fi putut să sculpeze într-un mod atât de artistic? Criticii au diverse teorii: astfel, s-ar fi folosit unelte din oțel de cea mai bună calitate sau alte mijloace de a tăia sienitul, granitul sau bazaltul, care se află printre artele dispărute.

Profesorul Albrecht Müller spune: „Putem să considerăm că meritul introducerii prelucrării bronzului în Europa aparține unei mari rase imigrante din Asia de acum 6.000 de ani, numită Aryas, sau Arieni. ... Civilizația estică a precedat-o pe cea vestică cu mai multe veacuri. ... Există multe dovezi că un grad considerabil de cultură a existat chiar de la început. Bronzul și fierul erau deja folosite. Pentru olărit nu numai că utilizau roata olarului, dar reușeau și să dea o culoare splendidă obiectelor. Ei produc pentru prima oară sticlă, aur și argint. În munții izolați există locuri unde se găsește zgură de metal și urme ale furnalelor metalurgice. ... Cu siguranță, această zgură se atribuie uneori activității vulcanice, dar se găsește și în locuri unde era imposibil să fi existat vreodată vulcani.”

În procesul pregătirii mumiilor, acest popor extraordinar își dovedește ingeniozitatea în cea mai mare măsură. Doar cei care au studiat acest subiect în mod special pot estima cât talent, răbdare și cunoaștere cerea realizarea acelor opere trainice, care dura mai multe luni. Erau folosite atât chimia, cât și chirurgia. Dacă mumiile erau lăsate în climatul uscat al Egiptului, păreau să fie practic imperisabile și chiar dacă erau deschise, după mii de ani, nu prezentau semne de alterare. „Trupul”, spune un autor

anonim, „era umplut cu smirnă, scorțișoară și alte rășini, și apoi era îmbibat în carbonat de sodiu cristalizat. ... Apoi urma extraordinara înfășurare a trupului îmbălsămat, atât de artistic realizată, încât bandajistii moderni sunt muți de admirație în fața perfecțiunii acesteia.” Dr. Grandville spune: „...nici măcar unul din tipurile de bandaje cu care erau înfășurate mumiile, și care sunt cu mult mai bune și mai ingenioase decât cele din zilele noastre, nu există în chirurgia modernă. Fâșiile de material nu au nici o singură cusătură, deși ajung la o lungime de 1.000 de yarzi. Rossellini, în lucrarea *Ancient Egypt*, a lui Kenrick, oferă o mărturie asemănătoare legată de nemaipomenita varietate și iscusință cu care erau aplicate și întrepătrunse bandajele. Nu existau cazuri de fractură în trupul uman care să nu poată fi remediate cu succes de către medicul sacerdotal al acelor vremuri îndepărtate.

Vă aduceți aminte de senzația stârnită acum aproximativ douăzeci și cinci de ani, când s-a descoperit anestezia? Oxidul nitros, eterul sulfuric și cloric, cloroformul, „gazul ilariant”, pe lângă alte combinații variate ale acestora, erau privite ca niște binecuvântări pentru umanitate. Anestezia a fost supranumită „cea mai mare descoperire realizată vreodată”. Și, deși faimosul *Letheon* al lui Morton și Jackson (un compus al eterului sulfuric), cloroformul lui Sir James Y. Simpson, oxidul nitros introdus de Colton în 1843 și de către Dunham Smith produceau ocazional moartea pacienților, acești domni tot au fost priviți ca binefăcători. Pacienții care erau aneștizați cu succes uneori nu se mai trezeau niciodată!... Ce contează asta, atât timp cât altora li se lua durerea? Medicii ne asigură că accidente apar mult mai rar acum. Poate pentru că anesteziul binefăcător este administrat cu atâta economie, încât în jumătate din cazuri nici nu-și face efectul, lăsând suferințul paralizat pentru câteva secunde și în imposibilitate de a se mișca, dar simțind durerea în cel mai intens mod. După toate considerațiile, totuși, cloroformul și gazul ilariant au fost descoperiri binefăcătoare. Dar oare sunt ele primele anesteziice descoperite? Dioscoride vorbește despre

piatra de la Memphis (*lapis Memphiticus*), și o descrie ca fiind un cristal de stâncă micuț, rotund, șlefuit și foarte strălucitor. Când era scufundat în pudră și folosit ca unguent în acea parte a trupului unde chirurgul urma să realizeze operația, fie cu bisturiul, fie cu focul, substanța proteja acea parte a corpului și *numai aceea*, de durerea operației. Între timp, ea era inofensivă pentru pacient, care rămânea conștient în tot acest timp, în niciun fel periculoasă datorită efectelor sale și acționa atât timp cât era menținută pe acea parte afectată a trupului. Când era luată într-un amestec de vin și apă, ea înlătura orice senzație de durere sau suferință.”⁴⁴² Pliniu oferă de asemenea o descriere completă a sa.⁴⁴³

Din timpuri imemorabile, brahmanii au deținut secrete foarte valoroase. Văduvele, obligate să realizeze sacrificiul de sine prin ardere, numit *Sahamaranya*, nu se temeau de suferința acelei ultime dureri a flăcărilor care urmau să le devoreze și știau că niciun fior de agonie nu le va străbate. Plantele sacre care le împodobeau frunțile atunci când erau conduse la funeralii, rădăcina sacră culeasă la miezul nopții din locul în care Gangele și Yumma își amestecă apele și ungerea trupului acelor victime voluntare cu ghee și alte uleiuri sacre, după ce în prealabil și-au îmbibat toate hainele și podoabele în ele, sunt anumite anesteziice *magice*. Sprijinite de cei de care urmau să se despartă fizic, văduvele înconjurau de trei ori rugul și, după ce își luau rămas-bun de la rude, erau aruncate peste trupurile moarte ale soților lor și părăseau această lume fără o singură clipă de suferință. „Lichidul vâcos (gheea) este turnat peste rug; acesta ia foc instantaneu, iar văduva drogată moare repede sufocată, înainte ca focul să o ajungă”, spune un autor misionar, un martor ocular al ceremoniilor de acest fel.⁴⁴⁴

Aceasta nu se petrece dacă ceremonia sacră are loc strict după regulile

⁴⁴² Dioscoride, *De Materia Medica*, vol. V, cap. CLVIII.

⁴⁴³ Pliniu, *Histoire Naturelle*, vol. XXXVIII, cap. VII.

⁴⁴⁴ Paulinus al Sf. Bartolomeu, *Voyage aux Indes Orientales*, vol. I, p. 358.

Ilustrație din cartea
Vienna Dioscorides

prescrise. Vădulele nu sunt niciodată drogate, în sensul în care îl atribuim acestui cuvânt. Sunt luate numai niște măsuri de precauție împotriva chinurilor fizice inutile – agonia cumplită a arderii. Minte ei este mai liberă și mai limpede ca niciodată. Crezând cu tărie în promisiunea unei vieți viitoare, mintea ei este absorbită în contemplarea beatitudinii care se apropie – extazul „eliberării”, pe care urmează să îl guste. De obicei, ea moare cu zâmbetul

fascinației cerești pe buze, și dacă în ziua judecății cineva va fi tras la răspundere, cu siguranță că nu va fi ea, devotata sinceră a credinței ei, ci brahmanii și reții, care știau bine că niciun ritual de acest gen nu a fost vreodată recomandat.⁴⁴⁵ Cât despre victimă, după ce a fost arsă, devine o *sati* – puritatea transcendentă – și este sanctificată.

⁴⁴⁵ Max Müller, prof. Wilson și H. J. Bushby, împreună cu unii studenți la sanscrită au dovedit că „Unii învățați ai Orientului, nativi și europeni, au arătat că ritul arderii văduvelor nu numai că nu era aprobat, dar era interzis cu strășnicie de cele mai vechi și autorizate Scripturi Hinduse” (*Widow burning*, p. 21). Vezi *Comparative Mythology*, a lui Max Müller. Max Müller spune: „Profesorul Wilson a fost primul care a remarcat falsificarea textului și schimbarea cuvintelor «yonim agre» în «yonim agne» (pântec de foc). ... Conform imnurilor din *Rig-Veda* și a ritualului vedic din *Grihya-Sutras*, soția însoțea corpul soțului decedat la rugul funerar, dar acolo este îndemnată cu un vers din *Rig-Veda* și i se poruncește să-și lase soțul și să se întoarcă în lumea celor vii” (*Comparative Mythology*, p. 35).

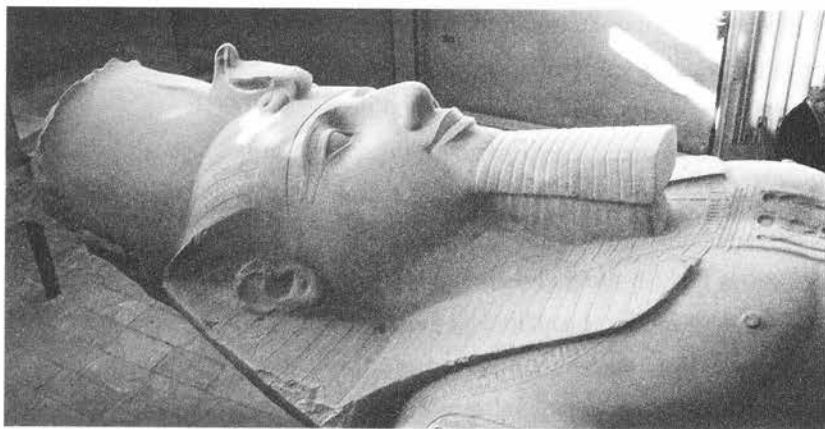
vor deveni mormane fără formă, ale căror nume vor fi uitate – și mult timp după aceea încăperile de la Karnak și Luxor (El-Uxor) vor fi încă în picioare, iar picturile murale splendide de aici vor fi fără îndoială la fel de strălucitoare și de vii peste 4.000 de ani, ca și acum 4.000 de ani. „Îmbalsămarea și pictarea frescelor”, spune autorul nostru, „nu au fost o descoperire accidentală a egiptenilor, ci au derivat dintr-o cunoaștere precisă, la fel ca inducția lui Faraday.”

Italianii moderni se fălesc cu vasele și picturile lor etrusce; modelele decorative de pe marginile vaselor grecești stârnesc admirația pasionaților de antichități; deși le sunt atribuite grecilor, în realitate „nu erau decât copii ale vaselor egiptene”. Modelele lor pot fi găsite oricând pe zidurile unui cavou din vremea lui Amunoph I, pe când Grecia nici nu exista încă.

Ce putem găsi, în epoca noastră, care să poată fi comparat cu templele de piatră de la Ipsambul, în Nubia de Jos⁴⁴⁶? Acolo pot fi întâlnite figuri înalte de 70 de picioare, cioplite direct în stâncă. Bustul statuii lui Ramses al II-lea, la Teba, măsoară 60 de picioare până la umeri, iar celelalte părți sunt proporționale. Pe lângă astfel de sculpturi titanice, ale noastre par pitice. Fierul le era familiar egiptenilor cu mult înainte de construirea primei piramide, adică acum aproximativ 20.000 de ani, conform lui Bunsen. Dovada acestui fapt a rămas ascunsă pentru mai multe milenii în piramida lui Keops, până când a descoperit-o colonelul Howard Vyse, sub forma unei *piese de fier, în una din balamale, unde fusese în mod evident plasată la construcția piramidei*. Egiptologii aduc multe indicii ale faptului că anticii erau perfect familiarizați cu metalurgia, din timpurile preistorice. „Chiar și astăzi mai putem găsi în Sinai mormane mari de zgură, rezultată prin topire.”⁴⁴⁷ Metalurgia și chimia practicate în acele timpuri erau cunoscute

⁴⁴⁶ Regiune istorică în nord-estul Africii, între prima și cea de-a șasea cataractă a Nilului, pe teritoriul de astăzi al Egiptului și Sudanului, stăpânită temporar de Egipt în mileniul 2 î.Hr. (n.t.).

⁴⁴⁷ De aici provine povestea care spune că Moise a produs acolo șarpele sau serafimul de alamă pe care israeliții l-au venerat până în vremea lui Ezechiel.

Statuia lui Ramses al II-lea

ca *alchimie* și constituiau fundamentul magiei preistorice. Mai mult, Moise a arătat că deținea cunoașterea alchimică atunci când a transformat vițelul de aur în pulbere, pe care a împrăștiat-o apoi pe apă.

Dacă ne referim la navigație, putem dovedi, pe baza unor date de la personalități competente, că Necho al II-lea a echipat o flotă și a lansat-o pe Marea Roșie pentru a o explora. Flota a lipsit doi ani de zile și, în loc să revină prin Strâmtoarea Bab-El-Mandeb, cum ar fi trebuit, s-a întors prin Strâmtoarea Gibraltar. Herodot nu a fost prea dispus să le recunoască egiptenilor meritul unei realizări maritime atât de vaste. „Ei au răspândit zvonul”, spune el, „că, întorcându-se spre casă, soarele răsărea la dreapta lor, un lucru incredibil.” „Și totuși”, observă autorul articolului menționat aici, „cine face o cotitură pe la Capul Bunei Speranțe va găsi această afirmație incredibilă a navigatorilor ca incontestabilă.” Astfel, se dovedește că anticii au realizat o acțiune care i-a fost atribuită lui Columb peste mai multe epoci. Ei au spus că au aruncat ancora de două ori în călătoria lor, au semănat porumb, l-au cules, și, navigând mai departe, au cârmuit triumfători pe lângă Coloanele lui Hercule și spre est, pe lângă Mediterană. El adaugă că „erau un popor care merita cu adevărat să fie

numit «veteres»⁴⁴⁸, în comparație cu romanii sau grecii. Grecii, fragezi în cunoașterea lor, și-au trâmbițat realizările în toată lumea. Vechiul Egipt, încărunit în înțelepciunea sa, își cunoștea foarte bine valoarea, așa că nu s-a sinchisit de părerea grecilor și nu le-a pretins admirația mai mult decât o facem noi astăzi unui băștinaș al insulei Fiji.”

„O, Solon, Solon”, îi spune cel mai bătrân preot egiptean înțeleptului, „voi, grecii, sunteți copilăroși, nu aveți înțelepciunea străveche și vă lipsește disciplina trainică!” Și într-adevăr, Solon a fost foarte surprins, când preoții Egiptului i-au spus că atâtea zeități din Panteonul grec aparțineau de fapt Egiptului. Adevărat a grăit Zonaras: „Toate acestea ne-au fost aduse din Caldeea în Egipt și de acolo au fost împrumutate grecilor.”

Sir David Brewster ne face o descriere vie a mai multor dispozitive automate; iar secolul al XVIII-lea s-a mândrit cu acea capodoperă a artei mecanice, cântărețul la flaut al lui Vaucanson. Din datele săracioase pe care le avem despre acest subiect de la autorii antici, reiese că mecanicii învățați din vremea lui Arhimede, și unii chiar cu mult anteriori acestuia, nu erau cu nimic mai ignoranți sau mai puțin ingenioși decât inventatorii noștri moderni. Archytas din Tarentum, Italia, profesorul lui Platon și un filozof apreciat pentru realizările lui în domeniul matematicii și pentru descoperirile surprinzătoare în mecanica practică, a construit un porumbel din lemn. Trebuie să fi fost un mecanism extraordinar de ingenios, pentru că se înălța în aer, își flutura aripile și zbura deasupra solului pentru ceva timp. Acest om ingenios, care a trăit cu 400 de ani î.Hr., a inventat și șurubul, macaraua precum și diverse mașini hidraulice.⁴⁴⁹

În Egipt se făcea vin prin presarea strugurilor. Nu este nimic remarcabil în aceasta, dar egiptenii își fabricau și propria bere, în cantitate mare – spune egiptologul nostru. Manuscrisul de la Ebers dovedește că, fără îndoială, egiptenii consumau bere cu 2.000 de ani î.Hr.. Berea lor trebuie

⁴⁴⁸ Străbuni, antici (n.t.).

⁴⁴⁹ A. Gell, *Noet. Attic.*, vol. X, cap. XIII

să fi fost de o calitate excelentă – precum tot ce făceau ei. Produceau sticlă de toate tipurile. Găsim pe multe sculpturi egiptene scene ale producerii sticlei și reprezentări ale unor recipiente din sticlă; ocazional, săpăturile arheologice scot la iveală obiecte din sticlă și sticlărie, care mai păstrează o idee din frumusețea pe care probabil o aveau. Sir Gardner Wilkinson spune că tăiau, pictau și gravau sticla și cunoșteau arta de a introduce aur între cele două suprafețe ale substanței. Ei foloseau sticla pentru a imita perle, smaralde și alte pietre prețioase la perfecțiune.

De asemenea, egiptenii din Antichitatea cea mai îndepărtată cultivau artele muzicale și au înțeles foarte bine ce efecte și influențe are armonia muzicală asupra spiritului uman. Găsim pe cele mai vechi sculpturi și încrustații scene cu muzicieni cântând la diverse instrumente. Muzica era folosită în camerele de vindecare ale templelor pentru curarisirea afecțiunilor mentale. Descoperim pe multe monumente bărbați care cântau în orchestre, în concert; dirijorul marca ritmul bătând din palme. Deci până acum putem demonstra că înțelegeau legile armoniei. Ei aveau muzica lor sacră, domestică și militară. Lira, harpa și flautul erau folosite pentru concerte sacre; pentru ocazii festive foloseau chitara, fluierul simplu sau dublu și castanietele; pentru armată foloseau trompete, tamburine, tobe și talgere.

Au inventat mai multe tipuri de harpă, precum lira, *sambuc*-ul, *ashur*-ul; unele din acestea aveau mai mult de douăzeci de corzi. Superioritatea lirei egiptene asupra celei grecești este recunoscută. Materialul din care erau făcute astfel de instrumente era adeseori un lemn foarte rar și scump, ce era importat uneori din țări foarte îndepărtate, și ele erau cioplite foarte frumos. Unele erau pictate, încrustate cu sidef și decorate cu piele colorată. Ei foloseau catgut pentru corzi, la fel ca în zilele noastre. Pitagora a învățat muzică în Egipt și a instituit-o ca pe o artă în Italia. Dar egiptenii erau în general considerați în Antichitate ca fiind cei mai buni profesori de muzică din Grecia. Ei se pricepeau foarte bine să producă sunete armonioase cu un instrument, adăugându-i corzi, precum și să obțină multiplicarea

notelor prin strângerea corzilor la o anumită lungime; cunoașterea acestor aspecte arată un progres imens în arta muzicală. Vorbind despre harpe, într-un mormânt din Teba, Bruce remarcă: „Au contrazis toate poveștile despre stadiile incipiente ale muzicii și ale instrumentelor muzicale din Est și sunt întru totul, prin formă, podoabele și diapazonul lor, o dovadă incontestabilă, *mult mai solidă decât o mie de consemnări grecești*, că geometria, desenul, mecanica și muzica erau desăvârșite atunci când aceste instrumente au fost create; și că perioada pe care noi o atribuim inventării acestor arte este de fapt cea a renașterii lor.”

Pe zidurile palatului lui Amenoph al II-lea, la Teba, împăratul este reprezentat ca jucând șah cu împărăteasa. Acest monarh a domnit cu mult înainte de războiul troian. În India se pare că acest joc era cunoscut încă de acum 5.000 de ani.

Cât despre cunoștințele lor de medicină, acum că una din *Cărțile lui Hermes* pierdute a fost găsită și tradusă de Ebers, egiptenii își pot spune singuri cuvântul. Din *tehnicele de vindecare* ale preoților apare ca o certitudine că ei știau cum are loc circulația sângelui. Ei știau cum să facă sângele să curgă în jos, cum să îi oprească circulația pentru un timp etc. Un studiu mai atent asupra basoreliefurilor care reprezintă scene din camerele de vindecare ale mai multor temple demonstrează aceasta. Ei aveau dentiști, oculiști și niciunui medic nu i se permitea să practice mai mult de o specialitate, ceea ce ne face să credem că ei au pierdut mai puțini pacienți în acele vremuri, decât medicii din zilele noastre. Unele autorități în domeniu mai afirmă că egiptenii au fost primul popor din lume care a introdus procesul cu jurați, deși noi ne îndoim de aceasta.

MITURI ȘI RUINE MEXICANE

Dar egiptenii nu sunt singurul popor dintr-o epocă îndepărtată, ale cărui realizări îi conferă o poziție atât de impunătoare în fața posterității. În afară de popoarele a căror istorie este actualmente umbrată de negura Antichității – cum ar fi rasele preistorice ale celor două Americi, ale Cretei, ale Troadei, ale Lacustrianului, ale miticului continent scufundat Atlantida, ce este acum considerat un mit –, faptele fenicienilor îi plasează pe aceștia aproape în postura unor semizeii.

Autorul din *National Quarterly Review*, citat anterior, spune că fenicienii au fost primii navigatori ai lumii, au întemeiat majoritatea coloniilor din Mediterană și au călătorit către toate regiunile care erau locuite. Ei au vizitat zonele arctice, de unde s-au întors cu relatări despre zilele nesfârșite, lipsite de noapte, pe care Homer le-a păstrat pentru noi în *Odissea* lui. Ei au adus cositor din Insulele Britanice în Africa, iar Spania era locul lor favorit pentru colonizare. Descrierea Caribdei se potrivește atât de bine cu maelstrom-ul încât, după cum spune autorul: „Este greu să ne imaginăm că a avut alt model”. Se pare că explorările lor se extindeau în toate direcțiile, corăbiile lor împânzeau Oceanul Indian și fiordurile norvegiene. Diferiți scriitori le-au atribuit întemeierea anumitor localități îndepărtate, în timp ce întreaga coastă sudică a Mediteranei era ocupată de orașele lor. O mare parte a teritoriului african se spune că a fost populat cu rasele alungate de Iosua și de copiii lui Israel. Pe vremea lui Procopius, existau niște coloane în Mauritania Tingitana, pe care era scris, cu litere feniciene: „Noi suntem cei care am fugit de tâlharul Iosua, fiul lui Nun sau Nave.”

Unii presupun că acești navigatori cutezători ai apelor arctice și antarctice au fost strămoșii raselor care au construit templele și palatele de la Palenque, Uxmal, Copan și Arica.⁴⁵⁰ Brasseur de Bourbourg ne oferă destule date despre deprinderile și obiceiurile, arta și arhitectura, dar mai

Palatul de la Palenque

ales despre magia și magicienii mexicanilor antici. El ne spune că Votan, eroul lor fabulos și cel mai mare dintre magicienii lor, întorcându-se dintr-o lungă călătorie, i-a făcut o vizită regelui Solomon, în vremea construirii templului. Acest Votan pare să fie același personaj cu temutul Quetzco-Cohuatl, care apare în toate legendele mexicane, și, în mod curios, aceste legende sunt uimitor de asemănătoare, mai ales în ce privește călătoriile și explorările lui Hittim, povestea biblică despre hevei, urmașii lui Het, fiul lui Canaan. Însemnările relevă că Votan „i-a oferit lui Solomon cele mai valoroase detalii despre oameni, animale și plante, despre aur și tipuri prețioase de lemn din Occident”, dar a refuzat cu stăruință să-i ofere vreun indiciu despre ruta pe care a navigat sau despre modul în care a ajuns pe misteriosul continent. Solomon relatează el însuși această discuție în scrierea sa *History of the Wonders of the Universe*, în care conducătorul Votan apare alegoric sub forma personajului Șarpelui Călător. Stephens își îngăduie să presupună că „va fi descoperită o cheie mai sigură decât piatra Rosetta, prin care vor putea fi descifrate hieroglifele americane”⁴⁵¹; el mai spune că urmașii popoarelor caciques și aztec probabil trăiesc încă în fortărețele inaccesibile din Cordilieri, „zone sălbatice care n-au fost

⁴⁵⁰ Această concluzie nu ne aparține. Acestea au fost probabil construite de către atlanți.

⁴⁵¹ *Incidents in travels in Central America, Chiapas and Yucatan*, vol. II, p. 457

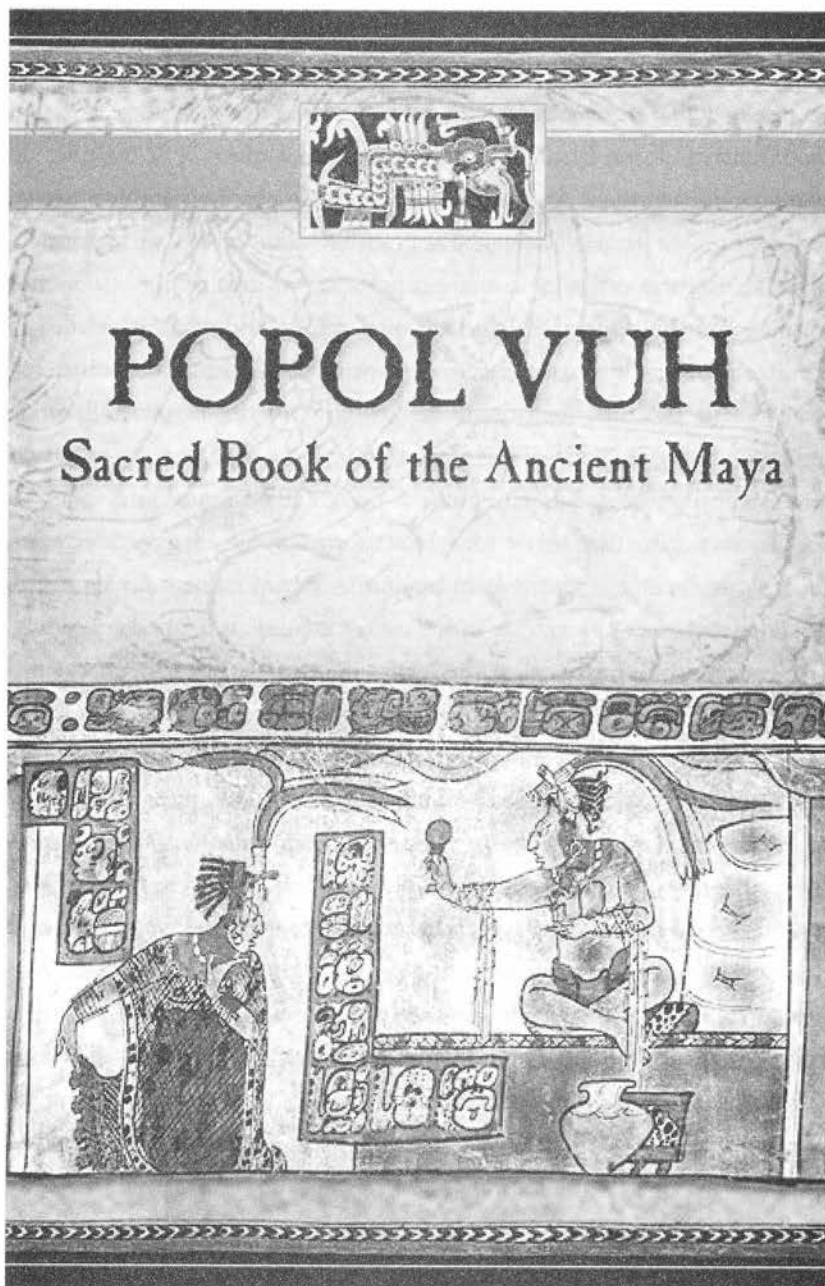
niciodată străbătute de vreun european ... trăind precum strămoșii lor, construind același tip de clădiri ... cu sculpturi decorative și tencuială, curți mari și turnuri semețe cu trepte înalte; ei încă își gravează tablele lor de piatră cu aceleași hieroglife misterioase”. El adaugă: „Mă întorc spre acea zonă vastă și necunoscută, netraversată de vreun drum, unde imaginația își reprezintă acel oraș misterios, văzut din cel mai înalt punct din Cordilieri, cu locuitorii săi aborigeni pe care nu i-a cucerit, vizitat sau căutat nimeni.”

În afară de faptul că acest misterios oraș a fost văzut de la o mare distanță de către călătorii îndrăzneți, existența sa nu este deloc improbabilă, căci cine poate ști ce s-a ales de poporul primitiv care a fugit din fața lăcomiei prădătoare a lui Pizarro și Cortez? Dr. Tschudi, în lucrarea sa despre Peru, ne relatează o legendă indiană, în care un cortegiu de 10.000 de lame încărcate cu aur pentru a completa suma de răscumpărare a lui Inca a fost oprit în Anzi de vestea morții lui Inca, și imensa comoară a fost atât de bine ascunsă încât nicio urmă a sa nu a mai fost găsită vreodată. El, la fel ca Prescott și alți scriitori, ne informează că, până în zilele noastre, indienii își păstrează tradițiile antice și castele sacerdotale, și se supun implicit ordinelor conducătorilor aleși din popor, deși în același timp practică religia catolică și recunosc autoritatea guvernului peruvian. Ceremoniile magice ale strămoșilor lor sunt încă practicate printre ei și fenomenele magice încă mai au loc. Sunt atât de loiali trecutului, încât pare imposibil de crezut ca ei să nu se afle în legătură cu o autoritate centrală, care să le susțină și să le întărească credința, păstrând-o vie. Și oare sursa acestei credințe nestrămutate nu ar putea fi chiar în acest oraș misterios, cu care ei comunică în secret? Sau ar trebui să credem că tot ce am spus mai sus nu este decât o „stranie coincidență”?

Povestea acestui oraș misterios i-a fost relatată lui Stephens de către un preot spaniol, în 1838-1839. Preotul i-a jurat că îl văzuse cu propriii săi ochi, dându-i lui Stephens următoarele detalii, pe care acesta le-a

socotit adevărate. „Părintele aceluia sătuc din apropierea ruinelor din Santa Cruz del Quichè auzise despre orașul necunoscut în satul Chaju. ... Pe atunci era tânăr și s-a cățarat cu trudă pe pîscul dezgolit de pe cea mai înaltă creastă de pe lanțul Cordilierilor. Când a ajuns la o înălțime de zece sau douăsprezece mii de picioare, a privit peste o câmpie imensă, care se întindea până la Yucatan și la Golful Mexicului, și a văzut, la mare distanță, un oraș extins pe o mare suprafață, cu turnuri albe, strălucind în soare. Tradiția spune că niciun alb nu a ajuns vreodată în acest oraș, că locuitorii vorbesc limba mayașă, că ei știu că străinii le-au invadat întregul ținut și ucid orice alb care încearcă să pătrundă în teritoriul lor. ... Ei nu au monede, cai, bovine, catări sau alte animale domestice în afara păsărilor, iar cocoșii sunt ținuți sub pământ ca să nu se audă cântatul lor.”

Acum douăzeci de ani ne-a fost relatat ceva aproape identic, de către un preot nativ, în vârstă, pe care l-am întâlnit în Peru și cu care am avut niște afaceri. Toată viața sa încercase în zadar să-și ascundă ura față de cuceritori — „tâlharii”, cum îi numea el, și, după cum mărturisea, își păstrase raporturi de prietenie cu ei și religia catolică de dragul poporului său, dar în inima lui era un adorator al soarelui mai mult ca oricând. În calitate de misionar nativ *convertit*, el călătorise mult și fusese la Santa Cruz, și, precum afirma solemn, mersese să se vadă cu niște oameni din neamul său, printr-un „pasaj subteran”, care ducea în orașul misterios. Îl credem pe cuvânt, pentru că un om care se află aproape de sfârșitul zilelor nu se va apuca să inventeze povești neîntemeiate, iar aceasta este confirmată și de lucrarea lui Stephens. Mai mult, noi am aflat despre alte două orașe complet necunoscute turiștilor europeni, nu pentru că locuitorii lor ar urmări în mod deosebit să se ascundă, căci oameni din țările budiste îi vizitează ocazional. Dar orașele lor nu sunt localizate pe hărțile europene sau asiatice și, din cauza excesului de zel și de cutezanță al misionarilor creștini, și probabil și datorită altor motive ale lor proprii, puținii locuitori nativi ai altor țări, care știu despre existența acestor orașe, nu le pomenesc niciodată.

Natura a dăruit întotdeauna văgăuni și ascunzișuri celor dragi ei, dar, din păcate, numai omul aflat departe de țările așa-zis civilizate mai este liber să venereze Divinul la fel cum o făceau strămoșii lui.

Chiar și eruditul și sobrul Max Müller este forțat să remarce *coincidențele*. Pentru el, acestea apar sub forma celor mai neașteptate descoperiri. Acești mexicani, de exemplu, a căror origine este nedeslușită, și care, conform legilor probabilității, nu au nicio legătură cu arienii din India, își reprezintă totuși, la fel ca hindușii, o eclipsă de lună ca fiind „luna devorată de un dragon”⁴⁵². Deși profesorul Müller admite că Alexander von Humboldt a suspectat existența unui contact istoric între cele două popoare, și chiar el însuși consideră că aceasta este posibil, totuși el adaugă că un asemenea fapt „nu trebuie să fie neapărat rezultatul unui contact istoric. Cum am spus anterior, originea aborigenilor americani este un subiect controversat printre cei interesați în depistarea afilierii și migrației oamenilor.” În ciuda muncii lui Brasseur de Bourbourg și a elaboratei sale traduceri a faimoasei lucrări *Popol-Vuh*, care se presupune a fi fost scrisă de către Ixtlilxochitl, după ce i-a cântărit conținutul, specialistul în problemele Antichității a rămas în continuare la fel de confuz. Noi am citit lucrarea *Popol-Vuh* în traducerea sa originală, precum și recenzia sa făcută de Max Müller, și de la prima lecturare am găsit-o pe prima ca fiind atât de iluminatoare, încât nu este de mirare că lumina sa a orbit oamenii de știință sceptici. Dar dacă e să judecăm un autor după scrierile lui, profesorul Max Müller nu este un sceptic nedrept și, mai mult, de foarte puține ori îi scapă aspectele de importanță capitală. Cum se face atunci că un mare erudit, obișnuit să cuprindă dintr-o privire toate tradițiile, obiceiurile religioase și superstițiile unui popor, detectând imediat cele mai mici asemănări și luând în considerare toate detaliile, nu a dat nicio importanță și nici nu a bănuțit măcar ceea ce umila autoare a acestui volum, care nu este nici om de știință, nici erudit, a înțeles de la prima vedere? Chiar dacă

⁴⁵² Max Müller, *Chips from a general workshop*, vol. II, p. 269.

multora această remarcă li s-ar putea părea greșită și neautorizată, suntem de părere că știința are mai mult de pierdut, decât de câștigat, din neglijarea literaturii ezoterice antice și chiar a celei medievale sau, mai bine spus, a ceea ce a mai rămas din ea. Pentru cineva care studiază cu atenție, se dovedește că multe aparente coincidențe sunt de fapt un rezultat firesc al unor cauze anterioare. Credem că înțelegem de ce profesorul Müller mărturisește că „din când în când ... ai impresia că vezi anumite perioade și repere, dar când întorci pagina totul devine din nou de neînțeles”⁴⁵³. Oare această neînțelegere nu este amplificată de faptul că oamenii de știință obișnuiesc să-și focalizeze toată atenția asupra faptelor istorice și sar peste tot ceea ce lor li se pare că este „vag, contradictoriu, miraculos, absurd”? În ciuda sentimentului său că este „o lucrare fundamentală, bazată pe concepții nobile, care a fost distorsionată de o adăugire ulterioară a unor absurdități fantasmagorice”, profesorul Müller nu se poate abține să nu compare aceste absurdități cu poveștile arabe din *O mie și una de nopți*.

Departa de noi intenția de a-l critica pe acest om de știință, atât de vrednic de admirație pentru erudiția sa, care este Max Müller. Dar trebuie să spunem că chiar și așa-numitele absurdități fantasmagorice din *Delectările nopților arabe* merită să le acordăm atenție, atât timp cât ele ne pot conduce către descoperirea unui anumit adevăr istoric. *Odissea* lui Homer depășește în fantasmagorie toate poveștile celor *O mie și una de nopți* laolaltă și totuși, multe din legendele sale s-au dovedit a fi altceva decât produsul fanteziei

Max Müller

vechiului poet. Lestrigonii, care i-au devorat pe tovarășii lui Ulise, se pare că au făcut parte din rasa de giganți canibali⁴⁵⁴, despre care se consideră că în vremurile primitive a populat grotele Norvegiei. Geologia a confirmat prin descoperirile ei afirmațiile lui Homer, despre care s-a spus secole la rând că nu erau decât halucinații poetice. Lumina perpetuă a zilei, de care se bucurau lestrigonii, arată că ei locuiau la Capul Nord, unde este o zi continuă în timpul verii. Fiordurile norvegiene sunt descrise perfect de Homer în *Odissea*, cântul 10, versul 110. Statura gigantică a lestrigonilor este dovedită de oasele umane de mărime neobișnuită găsite în peșterile din apropierea acestei regiuni, despre care geologii cred că au aparținut unei rase dispărute cu mult înainte de migrația arienilor. Caribda, după cum am spus, a fost identificată ca fiind maelstrom-ul; iar Stâncile Umblătoare⁴⁵⁵ sunt icebergurile din apele arctice.

Dacă încercările succesive de a crea omul descrise în cosmogonia quiche nu ne sugerează nicio asemănare cu unele scrieri apocrife, cu cărțile sacre evreiești și cu teoriile cabalistice ale Creației, este într-adevăr ciudat. Chiar și *Cartea lui Ieșer*, considerată o plasmuire grosolană a secolului al XII-lea, poate oferi mai multe fire care să conducă la legătura dintre populația Ur din Kasdeans, unde magia a înflorit înainte de vremea lui Avraam, și cea din America de Nord și Centrală. Ființele divine, „coborâte la nivelul uman”, nu făceau fapte mai vitejești, mai deosebite sau mai incredibile decât miracolele produse de Moise sau de magicienii faraonului, multe dintre acestea având o natură similară. Și când, pe deasupra, găsim anumiți termeni cabalistici, care sunt foarte asemănători, în ambele emisfere ale planetei, aceasta cu siguranță nu este o întâmplare. Multe dintre aceste fapte legendare au în mod clar o origine comună. Povestea celor doi frați din America Centrală, care, înainte să-și înceapă drumul către Xibalba „au

⁴⁵⁴ Sau, de ce nu, ar putea fi o referire la sacrificiile umane care se practicau în ritualurile antice.

⁴⁵⁵ *Odissea*, XII, 71.

⁴⁵³ Max Müller, *Popol-Vuh*, p. 327.

plantat fiecare câte o trestie în mijlocul casei bunicii lor, astfel încât ea să știe, când aceasta va înflori sau se va veșteji, dacă ei sunt vii sau morți”⁴⁵⁶, are analogii cu credințele mai multor popoare. În lucrarea *Popular Tales and Traditions* de Saharov, putem găsi o poveste asemănătoare, și regăsim urme ale acestei credințe în multe alte legende. Dar aceste basme erau cunoscute în Rusia cu mai multe secole înainte ca America să fie descoperită.

Atunci când realizezi că zeitățile de la Stonehenge nu sunt altceva decât divinitățile de la Delphi și Babilon, rămâi puțin surprins. Bel și Dragonul, Apollo și Phyton, Osiris și Typhon sunt aceeași realitate cu denumiri diferite, care este răspândită în întreaga lume. Both-al al Irlandei ne trimite la strămoșul său, Bathylos al grecilor și Beth-el al Canaanului. „Istoria”, spune H. de la Villemarque, „care nu a păstrat nicio urmă a acelor vremuri îndepărtate, se poate scuza invocând neștiința, însă lingvistica a păstrat totul. Filologia face în prezent legătura între verigile rupte ale Orientului și Occidentului.”⁴⁵⁷

Nu este atât de extraordinară descoperirea asemănărilor dintre miturile orientale și tradițiile și poveștile rusești, pentru că este firesc să cauți similarități între credințele familiilor semitice și ariene. Dar când descoperim o identitate aproape perfectă între personajul Zarevna Militrissa – care purta luna în frunte și era mereu în pericol să fie devorată de *Zmej Gorenetch* (Șarpele-Dragon), ce apare foarte des în poveștile rusești – și personajele din poveștile mexicane (până în cele mai mici detalii) ne putem opri și întreba dacă nu este mai mult decât o simplă coincidență.

Această tradiție a Dragonului și a Soarelui – ocazional înlocuit de Lună – a produs ecouri în cele mai îndepărtate părți ale lumii și poate fi considerată simbolul comun al heliolatriei universale. Exista o perioadă în care Asia, Europa, Africa și America erau împânzite cu temple sacre dedicate soarelui și dragonilor. Preoții își asumau numele zeităților lor și tradiția

⁴⁵⁶ *Chips from a German Workshop*, p. 268.

⁴⁵⁷ *Collect et Nouvelle Serie*, 24, p. 570, 1863. *Poesie des Cloîtres Celtiques*.

acestora s-a răspândit precum o rețea pe întregul glob: „Bel și Dragonul sunt mereu corelați, iar preotul religiei ophite⁴⁵⁸ își asumă constant numele zeului său”. Totuși, dacă „concepția inițială este naturală și inteligibilă ... apariția sa nefiind necesar să fie rezultatul unei interferențe istorice”, după cum ne spune profesorul Müller, similitudinea detaliilor ne frapează în așa măsură, încât nu ne putem găsi liniștea până când nu rezolvăm enigma în totalitate. Fiindcă această idolatrie simbolică universală a apărut în negura timpului, am avea mai multe șanse să aflăm adevărul, mergând pe urmele acestor tradiții, până la originea lor. Și care este această origine? Kircher crede că sursa idolatriei ophite și a heliolatriei, a formei conice a monumentelor și a obeliscurilor este în legătură cu egipteanul Hermes Trismegistos.⁴⁵⁹ Și unde, dacă nu în cărțile hermetice, ar trebui să căutăm informația dorită? Ne putem aștepta ca autorii moderni să cunoască la fel de multe despre miturile și cultele Antichității precum cei care i-au învățat toate acestea pe contemporanii lor? În mod cert, două lucruri sunt necesare: primul, să fie găsite cărțile dispărute ale lui Hermes, și al doilea, să găsim *cheia* înțelegerii lor, pentru că doar lecturarea nu este suficientă. În lipsa acestora, oamenilor noștri de știință nu le rămân decât speculațiile sterile, așa cum, dintr-un motiv asemănător, geografi își irosesc energia în zadar, căutând izvoarele Nilului. Cu adevărat, Egiptul este un alt tărâm al enigmelor!

ANALOGII CU EGIPTUL

Fără să ne oprim pentru a argumenta dacă Hermes a fost „Prințul magiei postdiluviene”, precum îl numește des Mousseaux, sau antediluviene, cum e mai probabil, un lucru e sigur: autenticitatea, adevărul și utilitatea

⁴⁵⁸ *Archaeol*, vol. XXV, p. 220, Londra.

⁴⁵⁹ *Archaeol*, vol. XXV, p. 292, Londra.

Cărților lui Hermes – sau mai degrabă a ceea ce a mai rămas din cele treizeci și șase de lucrări atribuite magicianului egiptean – sunt pe deplin recunoscute de Champollion, juniorul, și adevărate de Champollion-Figeac, care le menționează. Acum, dacă studiem textele cabalistice, care provin din acel depozit universal de cunoaștere ezoterică, găsim mai multe așa-zise miracole săvârșite prin arta magiei, reproduse și de poporul quiches, și chiar și în fragmentele rămase din originala *Popol-Vuh* există suficiente dovezi că obiceiurile religioase ale mexicanilor, ale peruvienilor și ale altor rase americane sunt aproape identice cu cele ale fenicienilor, babilonienilor și egiptenilor din Antichitate. Ba mai mult, descoperind că mai mulți termeni religioși ai lor au aceeași origine etimologică, cum putem să mai negăm faptul că ei sunt urmașii acelor care au „fugit dinaintea tâlharului Iosua, fiul lui Nun”? Nuñez de la Vega spune că Nin, sau Imos, din neamul Tzendales, era Ninus al babilonienilor.⁴⁶⁰

Este posibil ca, până aici, să fie vorba de o coincidență, fiindcă identificarea unuia cu celălalt nu se sprijină pe un argument prea solid. Dar Bourbourg spune: „Este știut faptul că acest prinț, și după unii, și tatăl său, Bel, sau Baal, au primit, precum Nin, din neamul Tzendales, omagiile supușilor lor, luând forma fizică a unui șarpe.” A doua afirmație, pe lângă faptul că este fantezistă, nu este confirmată niciunde în însemnările babilonienilor. Este foarte adevărat că fenicienii obișnuiau să reprezinte soarele sub forma unui dragon, dar așa făceau toate popoarele care găseau o formă simbolică pentru divinitățile lor solare. Belus, primul împărat al dinastiei asiriene a fost zeificat – conform lui Castor și lui Eusebiu, care îl citează – adică, s-a considerat că face parte din rândul zeilor, numai „după moartea sa”. Astfel, nici el, nici fiul său, Ninus, sau Nin, nu ar fi putut să-și primească supușii luând forma fizică a unui șarpe, orice ar fi făcut Tzendales. Conform creștinilor, Bel este Baal, iar Baal este Diavolul, din momentul în care profeții biblici au început să desemneze astfel fiecare

⁴⁶⁰ Brasseur de Bourbourg, *Cartas*, p. 52.

Basorelief asirian

zeitate a popoarelor vecine lor. Astfel, Belus, Ninus și Nin al mexicanilor sunt toți șerpi și deci reprezentanți ai Diavolului. Ce logică stranie! De ce să nu spunem că Ninus, asirianul, soțul și victima ambițioasei Semiramida, era atât împăratul, cât și marele-preot al națiunii sale? Și că, în această calitate, el purta pe coroana sa emblemele sacre ale dragonului și ale soarelui? Mai mult, deoarece preoții obișnuiau să-și asume numele zeului lor, se spune despre Ninus că își primea supușii ca un reprezentant al acestei zeități-șarpe. Ideea aparține cu precădere romano-catolicilor și înseamnă foarte puțin, la fel ca și toate născocirile lor. Dacă Nuñez de la Vega voia atât de mult să stabilească niște conexiuni între mexicani și biblicii adoratori ai soarelui și ai șarpelui, de ce nu a găsit vreo similaritate mai reușită între ei, fără să atribuie ninivenilor și celor din neamul Tzendales originea coarnelor și copitelor diavolului din tradiția creștină?

Și pentru început, ar fi putut să facă referire la *Cronicile* lui Fuentes, din regatul Guatemalei, și la *Manuscrisul* lui Don Juan Torres, strănepotul ultimului împărat al poporului quiche. Acest text, despre care se spune că s-a aflat în posesia locotenentului-general desemnat de Pedro de Alvarado, afirmă că toltecii se trag din israeliți, care au fost eliberați de Moise, și care, după ce au traversat Marea Roșie, au devenit idolatri. După aceea,

separându-se de tovarășii lor, și sub ghidarea unui conducător numit Tanub, o parte dintre ei au început să cutureie lumea, și, trecând de pe un continent pe altul, au ajuns într-un loc numit cele Șapte Caverne, în regatul Mexicului, unde și-au întemeiat celebrul oraș Tula etc.⁴⁶¹

Dacă această afirmație nu a avut decât aprecierea pe care a avut-o, a fost pentru că a trecut prin mâinile părintelui Francis Vassques, istoric al ordinului franciscan, și acest fapt, ca să folosim cuvintele lui des Mousseaux, referitoare la lucrarea sârmanului abate răspopit Huc, „nu ne inspiră încredere”. Dar mai există un aspect la fel de important, dacă nu chiar mai important, pentru că pare să nu fi fost falsificat de zeloșii preoți catolici și se sprijină mai ales pe tradiția indiană. Un rege toltec faimos, al cărui nume apare în uluitoarele legende ale Utatlanului, capitala ruinată a marelui regat indian, purta apelativul biblic de Balam Acan; primul nume este caldeean și duce imediat cu gândul la Balaam și la măgarul său vorbitor. În afara afirmațiilor lordului Kingsborough, care a găsit o asemănare frapantă între limbajul aztecilor (limba maternă) și ebraică, multe din figurile basoreliefurilor de la Palenque și idolii din teracotă dezgropați la Santa Cruz del Quiche au pe capete câte o bentiță cu o protuberanță pătrată pe ele, în mijlocul frunții, foarte asemănătoare cu filacteriile purtate de fariseii evrei de demult, când se rugau, și chiar și de credincioșii din zilele noastre, în special evreii din Polonia și Rusia. Dar poate că aceasta este doar o impresie de-a noastră; nu vom insista cu detalii.

Știm din mărturiile anticilor, confirmate de descoperirile moderne, că au existat numeroase catacombe în Egipt și Caldeea, dintre care unele de o mare întindere. Cele mai renumite dintre ele erau criptele subterane de la Teba și Memphis. Prima pornea de pe malul de vest al Nilului și se întindea până la deșertul Libanului, fiind cunoscută sub numele de

⁴⁶¹ Vezi Stephens, *Travels in Central America* etc.

catacombele Șarpelui. Acolo erau celebrate misterele sacre ale lui *kùklos ànàgkés*, „ciclul inevitabil”, cunoscut în general sub denumirea de „cercul necesității”: inexorabila judecată la care este supus fiecare suflet după moartea trupului, în regiunea amenthiană.

În cartea lui Bourbourg, Votan, semizeul mexican, în relatarea expediției sale, descrie un pasaj subteran, care își avea capătul la rădăcina paradisului și care era o gaură de șarpe, „*un agujero de culebra*”, precum și faptul că el a fost primit acolo pentru că era „un fiu al șerpilor” sau un șarpe.

Acest aspect este într-adevăr foarte sugestiv, pentru că descrierea acelei *găuri de șarpe* se referă la antica criptă egipteană, după cum am spus mai sus. Hierofanții Egiptului, ca și cei ai Babilonului, obișnuiau să se autodenumescă „Fii ai zeului-șarpe” sau „Fiii dragonului”, nu pentru că ei erau urmașii lui Satana-incubus, vechiul șarpe din Eden (așa cum ar vrea des Mousseaux ca cititorii lui să creadă), ci pentru că, în Mistere, șarpele era simbolul ÎNȚELEPCIUNII și al nemuririi.

„Preotul asirian purta mereu numele zeului său”, spune Movers.⁴⁶² De asemenea, druzii din regiunile celtico-britanice se autodenumeau șerpi. „Sunt un șarpe, sunt un druid!”, exclamau ei. Templul egiptean Karnak este înrudit cu Carnac de Bretagne, numele acestuia însemnând „muntele șarpelui”. Cultul dragonului era extins cândva pe toată suprafața globului, iar aceste temple erau consacrate dragonului, doar pentru că acesta era simbolul soarelui care, la rîndul său, era simbolul celui mai important Zeu, fenicianul Elon, sau Elion, pe care Avraam l-a recunoscut ca El Elion.⁴⁶³ Pe lângă denumirea de „șerpi”, ei mai erau numiți „constructorii”, pentru că grandoarea templelor și a monumentelor lor era atât de copleșitoare, încât chiar și acum rămășițele lor „intimidează calculele matematice ale inginerilor noștri moderni”, spune Taliesin.⁴⁶⁴

⁴⁶² *Die Phönizier*, 70.

⁴⁶³ Vezi Sanchuniaton în *Eusebius*, Pr. Ev. 36; *Geneza* XIV.

⁴⁶⁴ *Archaeological Society of the Antiquaries of London*, vol. XXV, p. 220.

De Bourbonbourg sugerează că acei conducători care purtau numele de Votan, sau Quetzco-Cohuatl, zeul-șarpe al mexicanilor, sunt urmașii lui Ham din Canaan. „Eu sunt hivim”, spun ei. „Fiind un hivim, fac parte din marea rasă a Dragonului (șarpe). Eu însumi sunt un șarpe, pentru că sunt un hivim.”⁴⁶⁵ Iar des Mousseaux, crezând cu tărie că acești șerpi reprezintă diavolul, se pripește să explice: „Conform celor mai erudiți comentatori ai cărților noastre sacre, chivimii, hivimii, sau *heveii*, sunt urmașii lui Het, fiul lui Canaan, fiul lui Ham ... blestematul!”⁴⁶⁶

Dar cercetările moderne au arătat, pe baza unor dovezi ireproșabile, că întregul arbore genealogic din capitolul al zecelea al *Genezei* se referă la personaje imaginare, și că versurile de sfârșit ale capitolului nouă sunt o preluare a alegoriei caldeene a lui Sisuthrus și a miticului potop, compilată și adaptată ca să se potrivească contextului legat de Noe. Dar, presupunând că urmașii acestor cananeeni s-ar revolta pentru epitetul de „blestemați” primit pe nemerit, ar fi simplu pentru ei să demonstreze contrariul și să dea o replică acestei *fantasmagorii*, printr-un un *fact* atestat de arheologi și de experții în simboluri, și anume că Set, al treilea fiu al lui Adam și părintele întregului Israel, străbunul lui Noe, și progenitorul „poporului ales” este totuna cu Hermes, zeul înțelepciunii, denumit și Toth, Tat, Seth sau Set. Pentru poporul evreu, ai cărui reprezentanți culți nu consideră, nu mai mult decât Philo sau Josephus, istoricul, că scrierile mozaice sunt altceva decât o alegorie, o asemenea descoperire nu prea e considerată demnă de luat în seamă. Dar pentru creștini, care, precum des Mousseaux, iau povestirile din Biblie într-un sens strict istoric și la modul literal, situația se prezintă foarte diferit.

MOISE, PREOT AL LUI OSIRIS

Legat de aceste conexiuni, suntem de acord cu acest scriitor pios și simțim că se va dovedi că anumite popoare din America Centrală au fost la origine fenicieni și israeliți mozaici, așa cum credem că se va arăta și că israeliții mozaici au rămas adepți ai aceluiași cult al venerării soarelui și șarpelui – care nu este idolatrie – precum mexicanii. Există dovezi biblice că doi dintre fiii lui Iacov, Lev și Dan, precum și Iuda, s-au căsătorit cu femei cananeene și au urmat religia soțiilor lor. Sigur că orice creștin ar protesta, dar dovada poate fi găsită chiar și în actuala traducere a Bibliei, așa modificată cum este. Când era pe moarte, Iacov a profețit astfel despre fiii săi: „Dan va fi un șarpe, o viperă în cale, care va mușca picioarele calului, și astfel călărețul va cădea în urma calului. ... În ajutorul Tău nădăjduiesc, o, Doamne!” Despre Simion și Levi, patriarhul (Israelului) spune că ei „...sunt frați, unelte ale cruzimii sunt săbiile lor. O, suflète al meu, nu pătrunde în secretul lor, în *adunarea lor*. ...”⁴⁶⁷ Acum, în textul original, expresia „secretul lor” se scrie SOD⁴⁶⁸-ul lor. Dar SOD era denumirea marilor Mistere ale lui Baal, Adonis și Bacchus, care erau toate divinități solare și erau simbolizate prin șerpi. Cabaliștii explică alegoria șerpilor înflăcărați, spunând că acesta era numele dat tribului lui Levi, pe scurt, tuturor leviților, și că Moise era conducătorul lui „Sodales”.⁴⁶⁹ Și

⁴⁶⁷ *Geneza*, XLIX

⁴⁶⁸ Dunlap, în introducerea lui la *SOD, The Mysteries of Adonis*, explică cuvântul *Sod* ca însemnând „arcana”; „mister religios”, după lucrarea *Penteglott*, a lui Shindler (1201). „SECRETUL Domnului este cu cei care Îi poartă frica”, spune Psalmul XXV, 14. Aceasta este o traducere greșită făcută de creștini, pentru că ar trebui să fie „Sod Iohoh (misterele lui Iohoh) sunt pentru cei care îi poartă de frică” (Dunlap, *The Mysteries of Adonis*, XI). „Al (EL) este teribil în marele Sod al Kedeshim (al preoților, al sacrului, al Inițiatului)” (Psalmul LXXXIX, 7) (Ibid).

⁴⁶⁹ „Membrii școlii de preoție erau numiți *Sodales*”, spune Freund în *Lexicon Latin* (IV, 448). „SODALIȚII erau formați în Misterele Marii Mame”, scrie Cicero (*De Senectute*, 13); Dunlap, *The Mysteries of Adonis*.

acum este momentul să ne demonstrăm afirmațiile.

Moise este menționat de mai mulți istorici antici ca fiind un preot egiptean; Manetho spune că el era un hierofant la Hieropolis, un preot al divinității solare Osiris, și că numele lui era Osarsiph. Acei moderni, care acceptă ca sigur faptul că el „cunoștea întreaga înțelepciune” a egiptenilor, trebuie să țină cont și de interpretarea corectă a cuvântului înțelepciune, care a fost în toată lumea un sinonim pentru *inițierea* în secretele misterelor magilor. Oare ce cititor nu a fost frapat citind *Biblia* și găsind indicii ale ideii că un străin născut și crescut într-o țară străină *nu putea și nu ar fi putut niciodată* să fie admis – nu vom spune la inițierea finală, cel mai mare mister dintre toate, dar nici măcar să împărtășească cunoașterea preoțimii inferioare, a celor care erau meniți să afle *foarte puțin* despre mistere? În *Geneza* XLIII, 32, aflăm că niciun egiptean nu avea voie să mănânce pâine la aceeași masă cu frații lui Iosif, „pentru că aceasta este o urâciune pentru egipteni”. Dar mai spune că egiptenii mâncau „cu el (Iosif) de bunăvoie”. Afirmația de mai sus arată două lucruri: 1. Că Iosif, indiferent de cum era în sufletul său, cel puțin în aparență își schimbase religia, se căsătorise cu fiica unui preot al poporului „idolatri” și devenise și el un egiptean; altfel, nativii nu ar fi mâncat pâine cu el. 2. Că, prin urmare, Moise, dacă nu era egiptean prin naștere, a devenit ulterior, fiind admis în preoțime, și deci era un SÓDALE. Prin inducție, povestea „șarpelui de bronz” (Caduceul lui Mercur sau Asclepios, fiul zeului-soare Apollo-Python) devine logică și naturală. Este bine să reținem că fiica faraonului, care îl salvează pe Moise și îl adoptă, este numită de către Iosephus *Thermuthis* și acesta este, conform lui Wilkinson, numele cobrei sacre a lui Isis.⁴⁷⁰ Mai mult, se spune despre Moise că se trage din tribul lui Levi. Vom explica ideile cabalistice referitoare la cărțile marelui profet Moise mai amănunțit în volumul următor.

Dacă lui Brasseur de Bourbourg și cavalerului des Mousseaux le-a plăcut atât de mult să stabilească identitatea dintre mexicani și evrei, ei

⁴⁷⁰ Vezi Wilkinson, *Ancient Egyptians*, vol. V, p. 65.

Moise coborând de pe Muntele Sinai - Gustave Dore 1866

ar fi putut să găsească dovezi mult mai bune și mai convingătoare decât să arate cu degetul la urmașii „blestemați” ai lui Ham. De exemplu, s-ar fi putut referi la Nargal, conducătorul asirian și caldeean al magilor (Rab-Mag), și la Nagual, vrăjitorul șef la indienii mexicani. Numele ambilor derivă din Nergal-Sarezer, zeul asirian, și ambii au aceleași abilități sau puteri de a avea un daimon însoțitor cu care să se identifice perfect. Nargalul caldeean și asirian țineau acest daimon, în forma unui animal

considerat sacru, în templu. Nagualul indian îl păstra oriunde putea, într-un lac apropiat, în pădure sau în casă, sub forma unui animal domestic.⁴⁷¹

Ziarul *Catholic World* se plânge într-un număr recent că vechiul păgânism al locuitorilor aborigeni din America nu pare să fi dispărut de tot în Statele Unite. Chiar și acolo unde triburile au locuit timp de mulți ani în grija învățătorilor creștini, rituri păgâne încă sunt practicate în secret, iar cripto-păgânismul, sau *nagualismul*, înflorește acum, la fel ca în zilele lui Montezuma. Acest ziar spune: „Nagualism și practici voodoo” – precum sunt numite aceste două stranie secte – „sunt modalități directe de venerare a diavolului”. Un raport adresat Curții în 1812 de către Don Pedro Baptista Pino spune: „Toate satele au *artufas*-urile lor (așa numesc nativii camerele subterane cu o singură ușă, unde ei se adună și țin mese sau întâlniri), care sunt mereu închise spaniolilor. Aceste temple sunt impenetrabile.”

„Populația acestor sate, în ciuda dominației pe care religia creștină a manifestat-o asupra ei, nu a uitat o parte din credințele sale străvechi, pe

⁴⁷¹ Brasseur de Bourbourg, *Mexique*, pp. 135-574.

care are grijă să le transmită și urmașilor ei. Așa se explică adorația pe care o manifestă față de Soare, Lună și alte corpuri cerești, respectul pe care îl poartă focului etc.

Conducătorii satelor par să fie în același timp și preoți; ei realizează diverse rituri simple, prin care recunosc puterea Soarelui, a lui Montezuma precum și (după unele relatări) a Marelui Șarpe la care, din ordinul lui Montezuma, ei trebuie să caute viața. Ei mai oficiază anumite ceremonii în care se roagă să apară ploaia. Există reprezentări pictate ale Marelui Șarpe, împreună cu cea a unui bărbat roșcat, diform, care se împotrivește lui Montezuma. De asemenea, în 1845 exista în satul Laguna o figură sau un idol reprezentându-l pe Montezuma sau, aparent, doar capul său.⁴⁷²

Asemănarea perfectă dintre rituri, ceremonii, tradiții și chiar între denumirile zeităților, la mexicanii și egiptenii și babilonienii antici, este o dovadă suficientă că America de Sud a fost locuită de un popor care a traversat în mod misterios Atlanticul. În ce perioadă? Istoria nu dezvăluie acest aspect, dar cei care consideră că în orice tradiție sanctificată de veacuri există un sâmbure de adevăr cred în legenda Atlantidei. Există, răspândiți în întreaga lume, o mână de cercetători gânditori și singuratici, care trăiesc discret, departe de zgomotul lumii, studiind despre marile probleme ale universurilor fizice și spirituale. În însemnările secrete pe care le dețin sunt consemnate roadele activității scolastice a unui lung șir de sihaștri ai căror succesori sunt. Cunoașterea pe care o dețineau străvechii lor predecesori, înțelepții din India, Babilon, Ninive și augusta Teba; legendele și tradițiile comentate de maeștrii lui Solon, Pitagora și Platon, în încăperile de marmură de la Heliopolis sau Sais; tradiții care, în vremea lor, deja păreau că abia licăreau din întunecimea trecutului; toate acestea și altele, sunt însemnate pe pergamentele indestructibile care au fost transmise cu o grijă atentă de la un adept la altul. Acești oameni nu privesc povestea Atlantidei ca pe o fabulă, ci consideră că au existat în

⁴⁷² *Catholic World*, N.Y., ianuarie 1877, articolul *Nagualism, voodooism etc.*

diferite epoci trecute insule imense și chiar continente, acolo unde acum se află doar o mare întindere de ape. În bibliotecile și templele scufundate ale acestora, arheologii ar găsi, dacă le-ar putea cerceta, datele care ar umple toate lacunele ce există acum în așa-zisa istorie. Ei spun că, într-o epocă îndepărtată, un călător putea traversa ceea ce este acum Oceanul Atlantic aproape în întregime, mergând doar pe uscat și trecând de la o insulă la alta cu bărci, prin strâmtoarele înguste care existau pe atunci.

Bănuiala noastră referitoare la legătura dintre rasele cis⁴⁷³-atlantice și trans-atlantice este întărită de ceea ce am citit despre minunile săvârșite de Quetzco-Cohuatl, magicianul mexican. Bagheta lui probabil că are mare legătură cu bastonul de safir al lui Moise, care a înflorit în grădina socrului acestuia, Raguel-Jethro, și pe care era gravat numele inefabil. Povestea celor „patru bărbați”, descriși ca fiind cei patru strămoși ai rasei umane, „care nu erau născuți nici din neamul zeilor, dar nici din femeie”, ci a căror „creare a fost o minune săvârșită de Creator” și care au fost făcuți după alte trei încercări nereușite de a realiza oameni, se aseamănă izbitor cu explicațiile ezoterice ale hermetiștilor.⁴⁷⁴ Aceștia vorbesc despre cei patru fii ai lui Dumnezeu din teogonia egipteană. Mai mult, așa cum se poate deduce, asemănarea dintre acest mit și relatarea din *Geneză* este evidentă pentru oricine.

Acești patru strămoși puteau „gândi și vorbi, câmpul lor de vizibilitate era infinit, puteau cunoaște instantaneu orice lucru”⁴⁷⁵, și atunci când i-au mulțumit Creatorului lor pentru că le-a dat viață, *zeii s-au speriat*, și au adus un nor care îi împiedica pe oameni să vadă la o anumită distanță, pentru a nu fi „precum zeii”. Aceasta privește în mod direct o afirmație din

⁴⁷³ de cealaltă parte, dincolo de (n.t.).

⁴⁷⁴ În *Hesiod*, Zeus creează a treia rasă umană a sa din copaci de frasin. În *Popol-Vuh* ni se spune că a treia rasă umană a fost creată din copaci numiți „tzite”, iar femeile erau făcute din miezul unei trestii numită „sibac”. Aceasta este o altă coincidență care ne pune pe gânduri.

⁴⁷⁵ *Popol-Vuh*, recenzat de Max Müller.

Geneza: „Iată că omul a devenit ca unul dintre noi, cunoscând binele și răul. Acum, ca nu cumva să-și întindă mâna și să ia și din rodul pomului vieții, să mănânce și să trăiască veșnic. ... ” etc. Apoi, din nou: „În timp ce erau adormiți, Dumnezeu le-a dat soții” etc.

Nu avem nici cea mai mică intenție să le sugerăm, lipsiți de respect, anumite idei acelor care au destulă înțelepciune pentru a nu avea nevoie de indicii. Dar este important să reținem că tratatele autentice asupra magiei antice a caldeenilor și asupra cunoștințelor egiptenilor nu se găsesc în librăriile obișnuite sau la licitații. Că ele există este un fapt incontestabil pentru mulți cercetători ai filozofiei misterelor. Și oare nu este de cea mai mare importanță pentru un cercetător al Antichității să fie familiarizat, chiar și superficial, cu conținutul lor? „Cei patru strămoși ai rasei umane”, adaugă Max Müller, „par să fi avut o viață lungă, și în final, când au ajuns să moară, au dispărut într-un mod misterios și le-au lăsat urmașilor lor ceea ce se cunoaște ca *măreția tăinuită*, care nu trebuia să fie niciodată deschisă de mâinile vreunui om. Nu știm însă ce era aceasta.”

Dacă nu există nicio legătură între această măreție tăinuită și gloria ascunsă a Cabalei caldeene, despre care știm că a fost lăsată de Enoh, atunci când a fost translatat într-un mod misterios, atunci ar trebui să ne îndoim de toate dovezile amănunțite asupra sa. Dar nu este oare posibil ca acești patru „strămoși” ai rasei quiche să reprezinte în sens ezoteric cei patru strămoși succesivi ai omului, menționați în *Geneza* I, II și VI? În primul capitol, primul om este bisexual – „I-a creat de sex bărbătesc și de sex femeiesc” – și corespunde zeităților androgine ale mitologiilor ulterioare; al doilea, Adam este creat din „țărână”, unisexual și corespunzând „fiilor lui Dumnezeu” din capitolul VI; al treilea, giganții, sau *nefilimii*, care în Biblie sunt menționați doar în treacăt, dar despre care se vorbește mai detaliat în alte lucrări; al patrulea, părinții oamenilor, „ale căror fiice erau neprihănite”.

Luând în considerare faptele admise, cum că au existat magicieni în rândurile mexicanilor încă din cele mai vechi timpuri; că aceasta este

valabil pentru toate religiile antice ale lumii; că o asemănare izbitoare reiese nu numai din modul lor de realizare a ceremoniilor de adorare, dar și din numele folosite pentru a desemna anumite implementări magice și că orice altă cheie, conform concluziilor științifice, este greșită (unele deoarece au fost considerate pure coincidențe), de ce să nu ne întoarcem către specialiștii în magie și să vedem dacă, sub această „adăugire ulterioară de absurdități fantasmagorice”, nu există un substrat de adevăr? Aici nu vrem să fim înțeleși greșit. Noi nu sfătuim acum oamenii de știință să meargă să studieze magia din cărțile hermetice sau din *Cabala*, ci la experiența în magie pentru a descoperi materiale care să ajute istoria și știința. Scopul nostru nu e să ne atragem criticile furioase ale academicienilor, printr-o indiscreție precum cea pe care a făcut-o sârmanul des Mousseaux, când a vrut să-i forțeze să-i citească memoriul demonologic și să cerceteze Diavolul.

Istoria lui *Bernal Diaz de Castilla*, un urmaș al lui Cortez, ne oferă o idee asupra extraordinarului rafinament și a inteligenței oamenilor pe care i-a cucerit; dar descrierile sunt prea lungi ca să le includem aici. Ajunge să spunem că aztecii par să se fi asemănat egiptenilor antici ca rafinament și cultură. Ambele popoare cultivau magia sau filozofia naturală a misterelor la cel mai înalt nivel. Ca să nu mai adăugăm faptul că Grecia, „leagănul ulterior al artelor și al științelor”, și India, leagănul religiilor, au fost și încă sunt devotate studiului și practicii acesteia – și cine ar îndrăzni să-i pună la îndoială nivelul de cunoaștere și profunzimea sa ca știință?

Nu a existat niciodată și nici nu poate exista decât o singură religie universală; pentru că Adevărul despre Dumnezeu este doar unul. Ca un imens lanț, a cărui verigă de sus, *alpha*, rămâne invizibilă, emanând din Divinitate – *in statu abscondito* cu fiecare teologie primitivă – ea ne înconjoară globul în toate direcțiile; nu lasă niciun cotlon nevizitat, înainte ca celălalt capăt al său, *omega*, să se întoarcă înapoi, de unde a izvorât prima emanație. Pe acest lanț divin a fost înșirată simbologia exoterică a fiecărui popor. Varietatea formelor sale nu-i poate afecta

conținutul profund, și dincolo de diversele reprezentări idealizate ale universului material, simboluri ale principiilor care îl însușesc, se află aceeași imagine a Spiritului imaterial și incoruptibil care le guvernează.

Oricât de departe s-ar avânta intelectul uman în tentativa de a interpreta în mod ideal universul spiritual, legile și forțele sale, ultimul cuvânt în această privință a fost rostit deja acum multă vreme. Dacă *ideile* lui Platon pot fi simplificate pentru o mai ușoară înțelegere, spiritul esenței lor nu poate fi modificat și nici înlăturat fără a prejudicia adevărul lor. Să lăsăm mințile umane să se frământă mii de ani de acum înainte; să lăsăm teologia să complice tot mai mult credința și să o mimeze prin introducerea dogmelor incomprehensibile în metafizică, iar știința să-și întărească scepticismul, dărâmând și ultimele rămășițe de intuiție spirituală din lume, tot dovedindu-i imperfecțiunea, căci adevărul etern nu va putea fi niciodată distrus. Găsim că ultima sa expresie în limbajul nostru uman se poate afla în logosul persan, *Honovra*, sau cuvântul *manifestat* al lui Dumnezeu.

Enoh-Verihe din zoroastrism este identic cu ebraicul „Eu sunt”; iar „Marele Spirit” al indianului sărac, needucat este Brahman în aspectul Său manifestat al filozofului hindus. Un astfel de filozof este Charaka, un medic hindus, despre care se spune că a trăit cu 5.000 de ani î.Hr., și care vorbește foarte frumos în tratatul său numit *Usa* despre originea lucrurilor: „Pământul nostru este, precum toate corpurile luminoase care ne înconjoară, unul din atomii imensului Tot – din care exprimăm doar o frântură atunci când îl numim «Infinitul».”

Astfel, toate monumentele religioase vechi, din nu contează ce țară sau ce climat, sunt expresia acelorași idei, a căror cheie se găsește în doctrina ezoterică. Ar fi inutil să cauți să deslușești tainele încifrate timp de secole în templele și ruinele Egiptului și Asiriei, în America Centrală, Columbia britanică sau Nagkon-Wat din Cambodgia, fără a studia doctrina ezoterică. Dacă acestea au fost construite de popoare diferite, care nu au interacționat între ele deloc, de epoci întregi, este clar că toate

au fost gândite și construite sub directă supraveghere a preoților. Și, deși clerul fiecărui popor practica rituri și ceremonii care puteau să difere ca formă, în mod evident fusese inițiat în aceleași mistere tradiționale care s-au predat peste tot în lume.

Pentru a realiza o comparație mai bună între mostrele de arhitectură preistorică aflate în colțuri opuse ale lumii, vom aminti de grandioasele ruine hinduse de la Ellora, din Dekkan, de mexicanele Chichen-Itza, în Yucatan, și de ruinele încă și mai mărețe de la Copan, din Guatemala. Ele prezintă asemenea caracteristici asemănătoare, încât pare de necrezut să nu fi fost construite de popoare care împărtășeau aceleași idei religioase și care atinseseră un nivel înalt în arte și științe.

Probabil că nu există pe fața pământului o masă de ruine mai impunătoare decât Nagkon-Wat, minunea și enigma arheologilor europeni care se aventurează în Siam. Și când spunem ruine, exprimarea nu e prea adecvată, fiindcă nu mai există niciunde clădiri de o asemenea vechime, care să se fi păstrat atât de bine, decât la cele de la Nagkon-Wat și ruinele marele templu Angkorthom.

Ascuns departe, în provincia Siamrap – din estul Siamului – în mijlocul unei vegetații extrem de luxuriante, înconjurat de păduri de palmieri și cocotieri aproape impenetrabile, „înfașșurarea generală a mirificului templu este plăcută și romantică, impresionantă și grandioasă”, spune domnul Vincent, un călător recent⁴⁷⁶. „Noi, care avem norocul să trăim în secolul al XIX-lea, ne-am deprins să laudăm perfecțiunea și superioritatea civilizației noastre moderne; realizările noastre în știință, artă, literatură nu pot fi comparate cu cele ale celor pe care îi numim antici, fiindcă suntem nevoiți să recunoaștem că ei au întrecut de departe recentele noastre încercări în mai multe domenii și cu precădere în artele frumoase ale picturii, arhitecturii și sculpturii. Un exemplu minunat de stil

⁴⁷⁶ Frank Vincent, *The Land of the White Elephant*, p. 209.

Chipuri sculptate în piatră - templul Ankor Thom

și artă arhitecturală, de trăinicie a construcției și complexitate a sculpturii este marele Nagkon-Wat, care nu are egal, cel puțin actualmente. Când vezi ruinele sale pentru prima oară, ești copleșit.”

Astfel, părerea unui alt călător se adaugă la multele păreri anterioare, inclusiv ale arheologilor și ale criticilor competenți, care au considerat că ruinele din vremea strălucirii Egiptului nu trebuie elogiare mai mult decât Nagkon-Wat.

Conform planului nostru, vom lăsa criticii imparțiali să descrie acest loc, și noi o vom face mai puțin, deoarece mărturia atât de insuflețită a subsemnatei poate fi pusă sub semnul întrebării, știind că ea s-a dedicat îndeosebi apărării anticilor. Sigur că am văzut Nagkon-Wat, în anumite împrejurări excepțional de prielnice, și putem astfel să atestăm corectitudinea descrierii domnului Vincent. El spune:

„Am intrat pe un drum pietruit foarte larg, ale cărui scări erau străjuite de șase grifoni imenși, fiecare cioplit dintr-o singură bucată de piatră. Drumul pietruit are ... 725 de picioare lungime și este pavat cu pietre care măsoară fiecare 4 picioare în lungime și 2 în lățime. De fiecare parte a sa sunt lacuri artificiale alimentate de izvoare și fiecare acoperă cam 20 de metri pătrați de pământ. ... Zidul exterior de la Nagkon-Wat (orașul

mănăstirilor) are 640 de metri pătrați, cu porți ... care sunt cioplite frumos cu figuri de zei și dragoni. Fundația are 10 picioare în înălțime. ... Întregul edificiu, inclusiv acoperișul său, sunt din piatră, dar *fără ciment, iar rosturile sunt atât de bine îmbinate, încât sunt abia sesizabile*. ... Forma clădirii este dreptunghiulară, având 796 de picioare în lungime și 588 în lățime, în timp ce cea mai înaltă pagodă, cea centrală, se ridică la 250 de picioare deasupra solului, iar colțurile curții au fiecare 150 de picioare în înălțime.”

Coordonatele subliniate mai sus sunt sugestive pentru călătorii care au remarcat și admirat minunata lucrare de zidărie a rămășițelor egiptene. Dacă aceiași muncitori nu au dat direcția în ambele țări, atunci trebuie măcar să ne gândim că secretul acestor construcții inegalabile a fost cunoscut de arhitecții ambelor popoare.

CE NE ÎNVAȚĂ RUINELE SIAMULUI

„Trecând mai departe, urcăm pe o platformă ... și intrăm în templul propriu-zis printr-un portic cu coloane, a cărui fațadă este frumos sculptată în basorelief cu teme din mitologia antică. De la această intrare, de fiecare parte urmează un coridor cu două rânduri de coloane, cioplite – baza și structura – dintr-o singură bucată de piatră, având un acoperiș dublu, de formă ovală, acoperit cu mai multe gravuri și sculpturi pe perețele exterior. Această galerie de sculpturi, care formează partea exterioară a templului, având numai scene sculptate în plăci de piatră (*basorelief*) de 6 picioare lățime, umplu cam o jumătate de milă din perete cu subiecte din mitologia hindusă, din *Ramayana* – poemul epic sanscrit al Indiei, cu cele 25.000 de versuri ale sale, care descriu faptele vitejești ale zeului Rama și ale fiului regelui din Oudh (acum Awadh – n.t.). Luptele dintre regele Ceylonului și Hanuman⁴⁷⁷, zeul-maimuță, sunt reprezentate în mod

⁴⁷⁷ Hanuman are peste 3 picioare înălțime și este negru precum tăciunele. În biografia

sugestiv. Nu există nicio piatră de boltă în arcada acestui coridor, piatră care este plasată la finalul construirii arcadei și care fixează toate celelalte pietre în poziție. Pe pereți sunt sculptate 100.000 de figuri diferite. O scenă din *Ramayana* ... ocupă 240 de picioare din perete. ... La Nagkon-Wat s-au numărat cam 1.532 de coloane, iar printre ruinele Angkorului ... un uriaș număr de 6.000 de coloane, aproape toate tăiate dintr-un singur bloc și sculptate cu multă artă...”

„Dar cine a construit Nagkon-Wat și când? Intelectualii au încercat să-și formeze păreri studiind construcția sa și în special decorațiunile”, dar nu au reușit. Vincent adaugă că „istoricii nativi din Cambodgia apreciază că au trecut 2.400 de ani de la construirea templului. ... L-am întrebat pe unul din ei când a fost construit Nagkon-Wat. ... «Nimeni nu poate spune aceasta. ... Nu știu ... probabil că a răsărit pur și simplu din pământ sau a fost construit de giganți sau poate de îngeri». ... Acesta a fost răspunsul său.”

Când Stephens a întrebat indienii nativi: „Cine a construit templul de la Copan? ... Ce popor a realizat modelele hieroglifice și a sculptat aceste figuri elegante și gravuri, aceste modele emblematice? ... Banalul răspuns pe care l-a primit a fost «*Quien sabe?*» (cine știe?).” „Totul este

acestei maimuțe sacre prezentată în *Ramayana* se relatează că Hanuman fusese o mare căpetenie și, fiind un bun prieten al lui Rama, l-a ajutat pe acesta să găsească pe soția lui, Sita, care fusese răpită de către Ravana, marele rege al giganților, la Ceylon. După numeroase aventuri, Hanuman a fost prins de Ravana, în timp ce se afla în orașul gigantului pentru a spiona. Pentru acest delict, Ravana a ordonat să i se dea foc cozii lui Hanuman, iar când a încercat să și-o stingă, zeul-maimuță a devenit așa de negru la față, încât nici el și nici urmașii lui nu au putut scăpa de această negreală. Legende hinduse spun că același Hanuman a fost un strămoș al europenilor; o tradiție care, deși strict darwiniană, deci științifică, nu ne face deloc cinste. Legenda spune că, pentru ajutorul oferit, Rama, eroul și semizeul, le-a dat ca soții războinicilor-maimuță pe ficele giganților din Ceylon – se numeau *Bakshasas* – și le-a dat ca zestre toate părțile vestice ale lumii. De atunci, maimuțele și soțiile lor au trăit fericiți și au avut urmași. Aceștia sunt actualii europeni. În Europa vestică se pot întâlni cuvinte dravidiene, care indică unitatea originală a rasei și limbajului acelor popoare. Nu este oare un indiciu că tradițiile sunt înrudite, cu rasele elfilor sau kobolților din Europa, iar maimuțele sunt rudele lor din Hindustan?

învăluit în mister, într-un mister adânc, impenetrabil”, spune Stephens. „În Egipt, scheletele colosale ale imenselor temple se ridică în întreaga lor goliciune dezolantă. Aici ruinele sunt înconjurate de o imensă pădure, care le ascunde privirii umane.”⁴⁷⁸

Dar există probabil mai multe aspecte pe care arheologii, nefind familiarizați cu „inutilele și imaginarele” legende antice, le consideră lipsite de importanță și le trec cu vederea; altfel, descoperirea lor le-ar fi orientat cercetările într-o nouă direcție. Una dintre ele este prezența invariabilă a motivului maimuței pe ruinele templelor egiptene, mexicane și siameze. Cynocephalul egiptean este reprezentat în aceleași ipostaze precum Hanuman cel hindus și siamez, și printre fragmentele sculptate de la Copan, Stephens a găsit rămășițele reprezentărilor unor maimuțe sau babuini uriași, „care semănau izbitor ca formă cu statuile celor patru animale monstruoase ce se aflau pe vremuri atașate în fața obeliscului de la Luxor – care acum este în Paris⁴⁷⁹ – și care, sub denumirea de *cynocephali*, erau venerate în Teba”. În aproape fiecare templu budist există idoli înfățișând maimuțe uriașe, iar unii oameni păstrează în casă maimuțe albe cu scopul de a „ține spiritele *rele* departe”.

Louis de Carné⁴⁸⁰ scrie: „A existat oare o civilizație, în înțelesul complex pe care i-l dăm acestui cuvânt, în Cambodgia antică, așa cum aceste minuni ale arhitecturii par să ne indice? Vremea lui Phidias a fost și cea a lui Sofocle, Socrate și Platon; Michelangelo și Raphael i-au urmat lui Dante. Există epoci strălucitoare, în timpul cărora intelectul uman, dezvoltându-se în fiecare domeniu, izbândește în toate, creând capodopere care își au sursa în același izvor de inspirație”. Vincent conchide că „Nagkon-Wat trebuie să fie atribuit altui popor și nu cambodgienilor antici. Dar cui?... Nu există tradiții verosimile; toate sunt legende sau

⁴⁷⁸ *Incidents of Travels in Central America etc.*, vol. I, p. 105.

⁴⁷⁹ Acestea nu se mai află în picioare pentru că obeliscul a fost dus la Paris.

⁴⁸⁰ Vezi *The Land of the White Elephant*, p. 221.

basme absurde”.

A doua frază a devenit în ultima vreme un fel de leitmotiv plângăcios al călătorilor și al arheologilor. Atunci când ei și-au dat seama că nu pot găsi nicio cheie în afara legendelor populare, s-au întors descurajați, evitând să dea un verdict final. În același timp, Vincent citează un scriitor care remarcă faptul că aceste ruine „sunt la fel de impozante precum cele de la Teba sau de la Memphis, dar mai misterioase”. Mouhot crede că ele au fost ridicate de „un Michelangelo antic”, adăugând că Nagkon-Wat este „mai mare decât orice ne-a fost lăsat de Grecia sau Roma”. În plus, Mouhot atribuie din nou construcția unora dintre *triburile pierdute ale Israelului*, și este coroborat în această privință de Miche, episcopul francez din Cambodgia, care mărturisește că este frapat de „trăsăturile evreiești ale chipurilor multor dintre sălbaticii Stiens”. Henri Mouhot crede că „fără a exagera, cele mai vechi părți ale Angkorului ar putea să aibă o vechime mai mare de 2.000 de ani”. Acestea, deci, în comparație cu piramidele, ar fi destul de moderne; datarea este cu atât mai incredibilă, cu cât se poate demonstra că imaginile de pe ziduri aparțin acelor vremuri arhaice, când Poseidon și Kabeirii erau venerați pe tot continentul. Dacă Nagkon-Wat ar fi fost construit, așa cum crede dr. Adolf Bastian⁴⁸¹, „pentru primirea învățatului patriarh Buddhagosa, care a adus cărțile sfinte *Trai-Pidok*, din Ceylon” sau, după cum spune episcopul Pallegoix, care „atribuie ridicarea edificiului domniei lui Phra Pathum Suriving”, când „scrierile sacre ale budiștilor au fost aduse din Ceylon, iar budismul a devenit o religie a cambodgienilor”, cum se potrivește aceasta cu cele ce urmează?

„Vedem în același templu imagini sculptate ale lui Buddha cu patru sau chiar treizeci și două de brațe și zei cu două sau șaisprezece capete, pe Vishnu al indienilor, zei înaripați, capete birmaneze, figuri hinduse și mitologie specifică Ceylonului. ... Vezi războinici călare pe elefanți și

⁴⁸¹ Președintele Societății Regale a Geografiei din Berlin.

în care de război, soldați cu scuturi și lănci, tigri, grifoni ... șerpi, pești, crocodili, tauri ... soldați foarte bine dezvoltăți fizic, cu cască, și oameni cu barbă – probabil mauri.” Domnul Vincent adaugă că „figurile seamănă cu cele de pe marile monumente egiptene, cu partea laterală întoarsă spre în față. ... Pe lângă asta, am observat cinci călăreți, înarmați cu lance și sabie, călărind în aceeași linie, precum cei care apar pe tăblițele asiriene din Muzeul Britanic.”⁴⁸²

Putem adăuga și noi faptul că pe ziduri sunt mai multe reprezentări ale lui Dagon, omul-pește al babilonienilor, și ale zeilor kabirieni din Samotrace. Este posibil ca acestea să le fi scăpat puținilor arheologi care au investigat locul, dar la o cercetare mai atentă ele sunt de găsit, precum renumitul tată al Kabeiri-lor – Vulcan, cu uneltele sale – având lângă el un rege care ține un sceptru, ce este perechea sceptrului lui Cheronae, sau așa-zisul sceptru al lui Agamemnon, despre care se spune că i-a fost dat de către zeul olog din Lemnos. Într-un alt loc îl găsim pe Vulcan, care se poate recunoaște după ciocanul și cleștii săi, dar sub forma unei maimuțe, precum îl reprezentau de obicei egiptenii.

Dacă Nagkon-Wat este în principiu un templu budist, cum se face că are pe zidurile sale *basoreliefuri* asiriene în toată regula, și zei kabirieni, care erau adorați în toată Asia, fiind cei mai vechi dintre zeii misterelor, dar al căror cult a fost abandonat la 200 de ani î.Hr., misterele din Samotrace fiind atunci complet modificate? De unde provine tradiția populară referitoare la existența așa-numitului Prinț al Romei printre cambodgieni, despre care toți istoricii nativi spun că a fondat templul? Nu este posibil oare ca însăși *Ramayana*, faimoasa epopee, să fie versiunea originală a *Iliadei*, lui Homer, așa cum s-a sugerat acum câțiva ani? Frumosul Paris, răpind-o pe Elena, nu seamănă cumva cu Ravana, regele giganților, care a răpit-o pe Sita, soția lui Rama? Războiul troian este echivalentul războiului din *Ramayana*, ba mai mult, Herodot ne asigură că războinicii troieni și

zeii apar în Grecia numai din vremea *Iliadei*. Astfel, chiar și Hanuman, zeul-maimuță, ar fi de fapt zeul Vulcan deghizat; cu atât mai mult cu cât tradiția cambodgiană afirmă că întemeietorul Angkorului vine de la Roma – pe care ei o plasează la capătul vestic al lumii – iar Rama hindus le oferă de asemenea vestul urmașilor lui Hanuman.

Deși aceste afirmații sunt ipotetice, ele merită luate în considerare, chiar și numai pentru a fi respinse. Abatele Jaquenet, un misionar catolic din Cochinchina, mereu gata să lege orice urmă de adevăr istoric de revelațiile biblice, afirmă: „Fie că luăm în considerare relațiile comerciale ale evreilor ... care, la apogeul puterii lor, au trimis flotele lui Hiram și ale lui Solomon împreună în căutarea comorilor lui Orphis ... fie că ne referim la cum s-au împrăștiat cele zece triburi care, în loc să se întoarcă din captivitate, au plecat de pe malul Eufratului, ajungând pe țărmul oceanului ... strălucirea luminii revelației în Estul îndepărtat nu este mai puțin incontestabilă.”

Pare cu siguranță de necontestat, dacă inversăm locurile și admitem că toată lumina care a strălucit asupra israeliților a provenit din „îndepărtatul Est”, trecând mai întâi pe la caldeeni și egipteni. Primul lucru de stabilit este cine erau chiar israeliții? Aceasta este cea mai importantă întrebare. Mai mulți istorici par să susțină, și pe bună dreptate, că evreii sunt unii și aceiași cu vechii fenicieni; dar vechii fenicieni au fost fără îndoială o rasă etiopiană; mai mult, actuala rasă Punjab este amestecată cu etiopienii asiatici. Herodot susține că evreii provin din Golful Persic; iar la sud de acest loc s-ar fi aflat himiariții (arabii), iar dincolo de ei, caldeenii vechi și susinienii, marii constructori. Toate acestea par să indice destul de clar legătura lor cu etiopienii. Megasthenes spune că evreii au fost o veche sectă indiană numită *Kalani* și că religia lor semăna cu cea indiană. Alți autori bănuiesc că evreii colonizați sau iudeii au fost poporul Yadus din

⁴⁸² *The Land of the White Elephant*, p. 215.

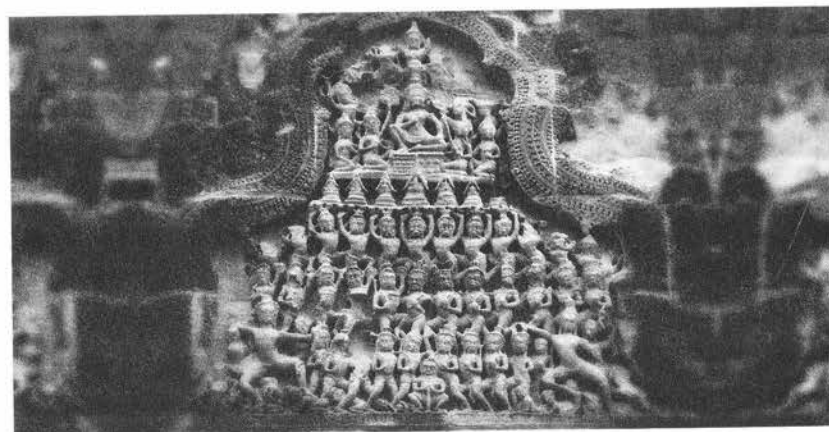
Afganistan – vechea Indie.⁴⁸³ Eusebiu ne spune că „etiopienii au venit dinspre râul Indus și s-au stabilit în apropiere de Egipt”.

Dar dacă evreii erau vechii fenicienii, despre fenicieni putem spune că se trăgeau din popoarele care foloseau vechea limbă sanscrită. Cartagina era un oraș fenician, după cum o arată și numele său, căci Tir era *Kartha*. În Biblie, cuvintele Kir, Kirjath apar frecvent. Zeitatea lor tutelară era Mel-Kartha, sau zeitatea protectoare a orașului. În sanscrită un oraș sau o comună se numea *cul*, iar stăpânul ei era *Heri*.⁴⁸⁴ Her-cule este deci traducerea lui Melkarth, din limba sanscrită. Mai mult, toate rasele ciclopeene erau fenicieni. În *Odissea*, Kuklopes (ciclopii) sunt păstorii libieni, iar Herodot îi descrie ca pe niște mineri și buni constructori. Conform cu Hesiod, ei sunt anticii titani sau giganți care fabrică fulgerele lui Zeus. Ei sunt biblicii *Zanzummim* de pe tărâmul giganților, Anakim-ii.

Este ușor acum să vedem că cei care au săpat la Ellora, constructorii vechilor pagode, arhitecții de la Copan, precum și cei care au construit edificiile aflate acum în ruine din America Centrală, de la Nagkon-Wat și din Egipt sunt, dacă nu din aceeași rasă, cel puțin de aceeași religie – cea predată în cele mai vechi Mistere. Pe lângă aceasta, figurile de pe zidurile templului Angkor sunt pur arhaice și nu au nimic de-a face cu reprezentările și statuile lui Buddha, care se poate să aibă o origine mai târzie. Domnul Bastian spune: „Ceea ce conferă un interes deosebit acestui subiect este faptul că artistul a reprezentat diferitele naționalități cu toate trăsăturile lor specifice și distinctive, de la sălbaticul cu nas aplatizat în veșmântul cu ciucuri al pnomului și laoțianul tuns scurt până

⁴⁸³ Dido cea feniciană este varianta feminină a lui David. Sub același nume de Astarte, ea a condus coloniile feniciene, iar chipul ei era pus pe provele corăbiilor. Iar David și Saul sunt de asemenea nume ce provin din Afganistan.

⁴⁸⁴ Prof. A. Wilder. Acest arheolog spune: „Consider că rasele etiopiană, cushită și hamitică sunt rasele care s-au remarcat în construcții și artă și îl venerau pe Shiva, căruia i-au construit temple, grote, piramide; ei foloseau o limbă specifică. Rawlinson crede că acea limbă provine de la turanienii din Hindustan.

Statui de zei la Angkor Wat

la indianul cu nas drept, cu scut și sabie și maurul bărbos, oferind un catalog al naționalităților, precum o altă *columnă a lui Traian* – respectând conformația fizică predominantă a fiecărei rase. După toate considerațiile, înfățișarea *elenă* pare să predomină, ca trăsături și configurație, și se vede în atitudinea elegantă a călăreților, așa încât poți presupune că Xenocrate a făcut o excursie în Est după ce și-a terminat munca în Bombay.”

Astfel, dacă admitem că triburile israelite au avut o legătură cu construirea templului de la Nagkon-Wat, nu poate fi vorba de triburile numărate și trimise din sălbăticia de la Paran în căutarea Canaanului, ci despre strămoșii acestora, ceea ce ne face să privim mai atent asupra revelației *mozaice*. Și unde sunt dovezile istorice că s-a auzit vreodată de aceste triburi, înainte de compilația lui Ezra din *Vechiul Testament*? Sunt arheologi care consideră cele douăsprezece triburi ca fiind mitice⁴⁸⁵, pentru că nu a existat niciodată un trib al lui Simion, iar cel al lui Levi era o *castă*. Mai rămâne însă o problemă de rezolvat – dacă iudeii au fost vreodată în Palestina înainte de Cyrus. De la fiii lui Iacov, care s-au însurat toți cu femei din Canaan, în afară de Iosif – căci soția lui era fiica unui

⁴⁸⁵ Prof. A. Wilder, printre alții.

Preot egiptean al Soarelui – până la legendara *Carte a Judecătorilor*, au existat o mulțime de căsătorii între triburile menționate și rasele idolatre: „Și au trăit fiii lui Israel între Canaaneeni, Hetei, Amorei, Ferezei, Hevei, Gherghesei și Iebusei. Și și-au luat femei din fetele acelora și pe fetele lor le-au dat după feciorii acelora și au slujit dumnezeilor lor”. *Cartea a treia a Judecătorilor* mai spune: „... fiii lui Israel au uitat pe Domnul Dumnezeul lor și au slujit baalilor și astartelor”. Acest Baal era Moloc, M'Ich Karta sau Hercule. El era venerat peste tot unde erau fenicieni. Cum ar fi putut israeliții să-și mențină triburile împreună, când, după cum se arată chiar în Biblie, populații întregi erau brutal dezrădăcinate an de an de către asirieni și alți cuceritori? „După aceea, regele Asiriei a adunat oameni din Babilon, din Cuta, din Ava, din Hamat și din Sefarvaim și i-a așezat prin cetățile Samariei în locul fiilor lui Israel” (2, *Regi*, XVII, 23, 24).

Dacă limba vorbită în Palestina a devenit semitică în timp, aceasta se datorează influenței asiriene, pentru că Fenicia devenise o colonie încă din timpul lui Hiram, iar fenicienii și-au schimbat în mod evident limba de la hamitică, la semitică. Asiria era „țara lui Nimrod” (de la *Nimr*, „peștiș”), iar Nimrod era Bacchus, cu pielea lui bălțată de leopard. Această piele de leopard era un element auxiliar sacru al „Misterelor” și era folosită atât în Misterele Eleusine, cât și în cele egiptene. Ea se găsește sculptată în basoreliefurile ruinelor din America Centrală, acoperind spatele celor care oficiau sacrificiile; este menționată în primele speculații ale brahmanilor asupra semnificației rugăciunilor lor sacrificiale, *Aytareya Brahmanam*.⁴⁸⁶ Este folosită în *Agnishtoma*, *riturile de inițiere* în Misterul lui Soma. Când e timpul ca neofitul „să se nască din nou”, el este acoperit cu o piele de leopard, din care el iese ca din pântecul mamei lui. Kabeirii erau și ei zei asirieni. Ei aveau diferite nume: în limbajul comun erau cunoscuți ca Jupiter sau Bacchus și uneori ca Achiochersus, Aschieros, Aschiochersa și

⁴⁸⁶ Vezi traducerea lui Martin Haug, *Aytareya Brahmana*.

Cadmillus. Nici oamenii nu știau câte astfel de zeități existau cu adevărat. Ei aveau alte nume în „limbajul sacru”, cunoscut doar de către hierofanți și preoți, și „nu era permis ca ele să fie dezvăluite”. Cum se face atunci că îi găsim reprezentați, în ipostazele lor samotraciene, pe zidurile de la Nagkon-Wat? Sau cum se face că le găsim numele pronunțate – deși puțin modificat – în același limbaj sacru, de către populațiile din Siam, Tibet și India?

Denumirea *Kabeiri* poate fi un derivat de la *Abir*, „măreț”, *Ebir*, „astrolog”, sau *Chabir*, „asociat”, și erau venerați la Hebron, orașul unde erau *Anake* – giganții. Numele Avraam, conform lui dr. Wilder, „pare să fie kabirian”. Cuvântul *Heber*, sau *Gheber*, poate fi rădăcina etimologică a cuvântului evrei, folosit pentru a-i desemna pe Nimrod și pe uriașii din al șaselea capitol al *Genezei*, dar trebuie să le căutăm originea mult mai înainte de vremea lui Moise. Denumirea de *fenician* este o dovadă în sine. Manetho îi numește Foinike, sau *Ph'Anakes*, ceea ce arată că Anakes sau *Anakim* al Canaanului, de care poporul israelit, dacă nu era identic ca rasă, a fost asimilat, prin căsătorii mixte, erau de fapt fenicieni. Așadar, noi trebuie să căutăm răspunsul la această enigmă, la această harababură de păreri contradictorii, această *olla podrida*⁴⁸⁷ istorică. Atât timp cât originea poporului Hyk-sos nu se stabilește, noi nu putem ști sigur cum de poporul israelit, fie intenționat, fie din alte cauze, și-a amestecat cronologia și originea într-o încâlcitură de nerezolvat. Dar dacă se poate dovedi că poporul Hyk-sos au fost păstorii Pali ai Indusului, care au migrat parțial către Est, și au provenit din triburile ariene nomade ale Indiei, atunci, poate că s-ar lămuri amestecul între zeii Misterelor arieni și asiatici. După cum spune Dunlap: „Evreei au venit din Egipt împreună cu canaaneenii; originea lor nu trebuie să fie căutată înainte de *Exod*. Acesta este începutul lor istoric.” A fost ușor să se mascheze acest eveniment îndepărtat prin invocarea unor tradiții mitice și să i se adauge o povestire a originii lor în care zeii (patriarhii) apar ca străbunii lor. Dar nu începutul lor istoric este

⁴⁸⁷ amestecătură, miscelaneu – n.t.

cea mai vitală enigmă a lumii științei și religiei, ci care a fost începutul lor *religios*. Și dacă îi putem găsi originile, trecând pe la poporul Hyk-sos – fenicienii, constructorii etiopieni și caldeeni –, fie că aceștia le datorează cunoașterea lor hindușilor, fie că brahmanii le-o datorează caldeenilor, noi avem mijloacele de a găsi urmele fiecărei afirmații dogmatice, așa-zis *revelate*, din *Biblie*, până la originea sa, pe care trebuie să o căutăm în zorii istoriei, înainte de separarea familiilor ariene și semitice. Și cum putem face aceasta mai bine sau mai sigur decât prin mijloacele pe care ni le oferă arheologia? Scrierile hieroglifice pot fi distruse, dar dacă totuși se păstrează, acestea nu pot minți. Dacă găsim aceleași mituri, idei și simboluri secrete pe monumente din toată lumea, dacă, mai mult, aceste monumente par să dateze dinainte de cele douăsprezece triburi „alese”, atunci noi am putea să arătăm în mod infailibil că, în loc să fie o *revelație* divină directă, nu este decât o amintire incompletă sau o tradiție a unui trib care era identificat și amestecat, cu secole înainte de Avraam, cu cele trei mari familii ale lumii și anume cu arienii, semiții și popoarele turaniene, dacă le putem numi așa.

Teraphimii tatălui lui Avraam, *Terah*, „făcătorul de imagini” erau chiar zeii kabirieni, venerați de Mica, Daniți și alții.⁴⁸⁸ *Teraphimii* erau același lucru cu serafimii, iar aceștia erau reprezentări ale șarpelui; originea acestui cuvânt este termenul sanscrit *sarpa* (șarpele), un simbol sacru pentru toate zeitățile deoarece este simbolul imortalității. Kiyun, sau zeul Kivan, venerat de către evrei în sălbăticie, este atât Shiva – zeul hindus⁴⁸⁹, cât și Saturn⁴⁹⁰. Povestea grecească arată că Dardanus, arcadianul, a primit aceste zeități ca zestre, le-a dus până la Samotrache, iar de acolo la Troia, și au fostenerate cu mult înainte de zilele de glorie ale Tirului sau

⁴⁸⁸ *Cartea Judecătorilor*, XVII-XVIII etc.

⁴⁸⁹ H-ul zendic (Persic) este S în India. Deși Hapta este Sapta, în *hindusă* este *Sindhaya*. (A. Wilder), „...Litera S devine tot mai moale până devine H, de la Grecia la Calcutta, din Caucaz până în Egipt”, spune Dunlap. Astfel literele K, H și S sunt interschimbabile.

⁴⁹⁰ Guignat, *Op. cit.*, vol. I, p. 167

Sidonului, deși primul a fost construit în 2760 î.Hr. Atunci, de unde le-a primit Dardanus?

Este ușor să atribui o vârstă ruinelor, bazându-te doar pe dovezile exterioare probabile, dar este mai greu să dovedești aceasta. Totuși, lucrările în stâncă de la Ruad, Perytus, Marathos seamănă cu cele de la Petre, Baalbel și alte lucrări etiopiene, chiar și din punct de vedere exterior. Pe de altă parte, afirmațiile anumitor arheologi, care nu găsesc nicio asemănare între templele din America Centrală și cele din Egipt și Siam, îl lasă indiferent pe simbolistul care este familiarizat cu limbajul secret al hieroglifelor. El vede semnele uneia și aceleași învățături pe toate aceste monumente și le descifrează istoria și asemănările în semne care sunt imperceptibile omului de știință neinițiat. Există și tradiții, iar una dintre acestea vorbește despre ultimul dintre împărații inițiați (care nu erau decât foarte rar admiși în ordinele superioare ale Frăților Estice), care a domnit în 1670. Ambasadorul francez de la Loubère obișnuia să-l ridiculizeze foarte tare pe acest împărat al Siamului, spunând că este un nebun care și-a petrecut toată viața căutând piatra filozofală.

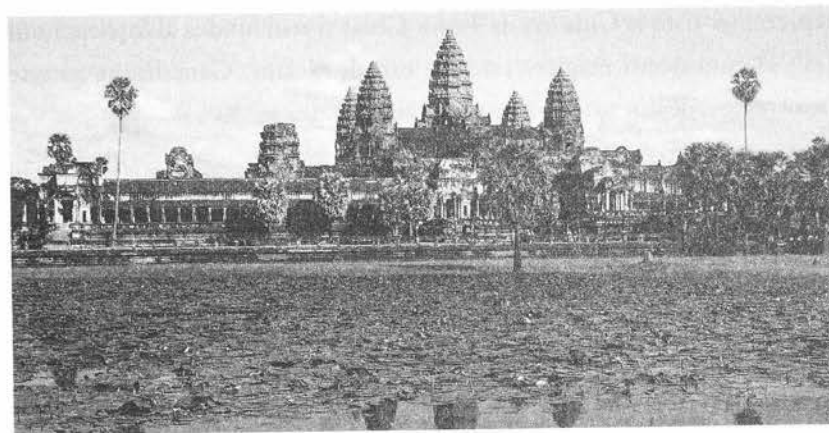
Un astfel de semn misterios se găsește pe o anumită structură a anumitor arcade din temple. Autorul lucrării *The Land of the White Elephant* observă straniețea „absenței cheii de boltă în arcadele clădirii și inscripțiile indescifrabile”. În ruinele de la Santa Cruz del Quiche, un coridor cu arcadă a fost găsit de Stephens, tot fără cheie de boltă. Descriind dezolantele ruine de la Palenque, și remarcând că arcadele coridoarelor erau toate construite după acest model și tavanele după aceeași formă, el a presupus că „cei care au construit, nu cunoșteau principiile arcadei, iar suportul a fost făcut din pietre care se îmbinau una după alta, ca la Ocosingo și printre rămășițele ciclopeene din Grecia și Italia”⁴⁹¹. La alte construcții, deși aparțineau aceluiași grup, călătorul a găsit cheia de boltă, ceea ce dovedește că ea lipsea în anumite locuri în mod *intenționat*.

⁴⁹¹ *Incidents of Travels in Central America* etc.

Ce ar fi să căutăm răspunsul la acest mister în clădirea subterană construită de Enoh? Acest patriarh a fost condus de către Dumnezeu, care i-a apărut într-o viziune, în cele *nouă* bolți. După aceea, cu ajutorul fiului său, Matusalem, el construiește în țara Canaanului, „în creierul munților” nouă case, după modelele care i-au fost arătate în acele viziuni. Fiecare avea tavan cu boltă, iar vârful acestora forma o cheie de boltă, având inscripționate literele mirifice. Fiecare din acestea reprezenta unul din cele nouă nume după care Divinul era cunoscut oamenilor antediluvieni. Apoi Enoh a construit două dalte din cel mai pur aur și, gravând câte două din misterioasele caractere pe fiecare dintre ele, le-a pus, pe una dintre ele în vârful celei mai înalte bolți, iar pe cealaltă i-a încredințat-o lui Matusalem, comunicându-i în același timp anumite secrete importante.

Astfel, pe lângă aceste secrete, acum pierdute, se află și faptul că acele chei de boltă erau folosite doar în anumite locuri din templele destinate unor scopuri speciale. O altă asemănare pe care o prezintă resturile arhitecturale ale monumentelor religioase din fiecare țară poate fi găsită în identitatea anumitor părți, orientări și proporții. Toate aceste construcții aparțin epocii lui Hermes Trismegistos și, oricât de vechi sau de moderne ar putea părea templele, proporțiile lor matematice corespund cu cele ale edificiilor religioase egiptene. Există o dispunere asemănătoare a curților, a adyta-ei⁴⁹², a pasajelor și a scărilor. De aceea, în ciuda oricăror alte diferențe în stilul arhitectural, deducem că în toate aveau loc celebrările unor rituri sacre asemănătoare. Dr. Stukely spune, referindu-se la Stonehenge: „Această structură nu a fost ridicată folosind unități de măsură romane și acest fapt este demonstrat de numărul mare de fracții pe care îl dau măsurătorile fiecărei părți, conform unităților de măsură europene. Din contră, măsurătorile devin exacte de îndată ce folosim ca unitate de măsură cotul egiptean, care le era cunoscut atât urmașilor evrei ai lui Shem, cât și fenicienilor și egiptenilor, fii ai lui Ham (?) și imitatori ai monumentelor

⁴⁹² Încăperea cea mai interioară a unui sanctuar grecesc – n.t.

Angkor Wat - Complexul principal

din pietre necioplite și oraculare.”

Prezența lacurilor artificiale și dispunerea lor specifică pe terenurile sacre este un alt aspect important. Lacurile din jurul templelor de la Karnak, de la Nagkon-Wat și de la Copan sau Santa Cruz del Quiche, prezintă aceleași caracteristici. În afară de alte semnificații, întreaga zonă este considerată a avea legătură cu calculele referitoare la anumite cicluri cosmice. În structurile druidice apar aceleași numere sacre și misterioase. Cercul de pietre este format în general din douăsprezece, douăzeci și una sau treizeci și șase de pietre. În aceste cercuri, centrul este consacrat lui Assar, Azon, sau zeul cercului, indiferent de numele sub care este cunoscut. Al treisprezecelea zeu-șarpe mexican are o legătură îndepărtată cu cele treisprezece pietre ale ruinelor druidice.

Caracterul τ (Tau) și crucea astronomică egipteană ⊕ sunt evidente pe mai multe porțiuni ale ruinelor de la Palenque. În unul din basoreliefurile Palatului de la Palenque, pe partea vestică, sculptat pe o hieroglifă, chiar sub figura așezată, este un Tau. Figura în picioare, care se apleacă peste prima, își acoperă capul cu mâna stângă cu vâlul inițierii, în timp ce își întinde degetul arătător și mijlociu către cer. Poziția este exact ca aceea a unui episcop creștin care binecuvântează sau ca aceea în care este adeseori

reprezentat Iisus la Cina cea de Taină. Chiar și zeul hindus al înțelepciunii (sau al cunoașterii magice) care are cap de elefant, Ganesha, se găsește printre figurile din stucură de pe ruinele mexicane.

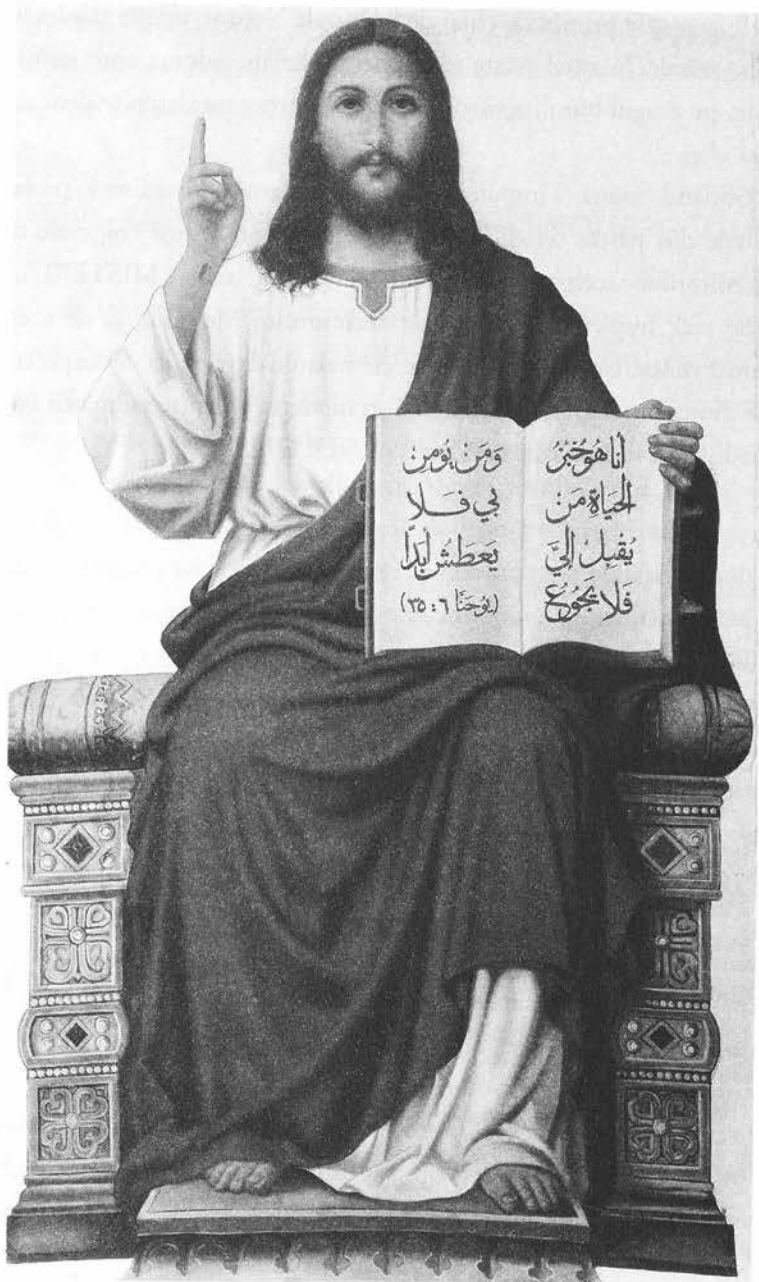
TAU-UL EGIPTEAN LA PALENQUE

Ce explicație pot oferi arheologii, filologii – pe scurt, oastea aleasă a academicienilor? Niciuna. Cel mult ne pot oferi ipoteze, dintre care fiecare este demontată de următorul care vine, tot cu un semi-adevăr, precum primul. Cheia miracolelor biblice din vechime și a fenomenelor vremurilor moderne, problemele psihologiei, fiziologiei și multe alte „verigi lipsă”, care au perplexat oamenii de știință moderni, se află toate în mâinile frășilor secrete. Acest mister va trebui într-o bună zi dezvăluit. Dar până atunci, scepticismul acut se va interpune mereu cu umbra sa amenințătoare și hidoasă între adevărurile divine și viziunea spirituală a omenirii; și mulți sunt aceia care, molipsiți de epidemia mortală a veacului nostru – materialismul lipsit de speranță – vor rămâne în agonia mortală a dubiilor referitoare la viața de după moartea fizică, chiar dacă această întrebare și-a găsit răspunsul la înțelepții generațiilor de mult trecute. Răspunsurile sunt acolo. Ele pot fi găsite în paginile de granit roase de timp ale templelor-grote, pe sfîncși, propylaeum⁴⁹³ și obeliscuri. Ele au rămas de epoci întregi și nici asaltul brutal al timpului, nici cel încă și mai dur al mâinilor creștine nu au reușit să le șteargă înscrisurile. Toate vorbesc despre problemele care și-au găsit rezolvarea – cine știe? poate de pe vremea străbunilor arhaici ai constructorilor lor; rezolvarea urmează fiecărei întrebări și aceasta este ceea ce creștinii nu au putut înțelege, căci în afara de cei inițiați, nimeni nu a putut descifra scrierea lor mistică. Cheia se afla la aceia care știau cum să intre în comuniune cu Prezența cea

⁴⁹³ Intrarea într-un templu – n.t.

invizibilă și care primiseră, chiar de pe buzele Naturii, marile ei adevăruri fundamentale. Și astfel aceste monumente rămân, aidoma unor santinele tăcute, pe pragul lumii nevăzute, ale cărei porți sunt deschise doar celor câțiva aleși.

Sfidând mâna Timpului, căutarea zadarnică a științei profane, insultele din partea religiilor revelate, ele își vor desluși enigmele doar moștenitorilor acelora care le-au încredințat taina MISTERULUI. Buzele reci, împietrite altădată ale vorbitorului Memnon și ale acestor viguroși sfîncși își păstrează tainele cu strășnicie. Cine le va despecetlui? Cine dintre omuleții noștri materialişti moderni și dintre saducheeii noștri necredincioși va îndrăzni să ridice VĂLUL LUI ISIS?

CAPITOLUL XV

INDIA, LEAGĂNUL CIVILIZAȚIEI

„Stephano: Ce se petrece? Sunt și diavoli pe-aici? Nu cumva ne jucați vreo festă cu sălbatici și cu piei-roșii?”

Furtuna, actul II, scena 2

„Am cercetat *natura* și *funcțiile sufletului* atât timp cât a fost necesar pentru atingerea țelului nostru; și am demonstrat fără nicio îndoială că el este o substanță distinctă de trup.”

Dr. Henry More, *Nemurirea Sufletului*, 1659

„CUNOAȘTEREA ESTE PUTERE; IGNORANȚA ESTE IMBECILITATE.”

E. Hardinge-Britten, *Tărâmul fantomelor*

„Învățătura secretă” a fost, timp de multe secole, precum simbolicul „om al durerii” al profetului Isaia. „Cine ne-a dat crezare?” au strigat martirii săi, generație după generație. Învățătura a crescut în fața persecutorilor ei, „ca o floare delicată și ca o rădăcină ieșind dintr-un pământ uscat; fără formă și fără frumusețe, disprețuită și respinsă; oamenii își întorceau fața de la ea și nu îi acordau niciun respect”.

Dacă această învățătură este în consens sau nu cu tendința iconoclastă a scepticilor din epoca noastră nu este un fapt asupra căruia să avem prea multe controverse. Învățătura este în consens doar cu *adevărul* și asta e de ajuns. Ar fi inutil să ne așteptăm ca detractorii și bârfitorii să îi dea crezare. Dar oriunde pe glob, unde există un grup de oameni care să se contrazică pe marginea acestui subiect, învățătura dovedește o mare putere și aceasta este dovada optimă că sămânța plantată de strămoșii noștri aflați „de cealaltă parte a potopului” a fost asemenea unui stejar zdravăn și nu ca teologia ce s-a răspândit precum sporii de ciuperci. Nicio izbucnire batjocoritoare nu o poate dărâma la pământ și niciun trăsnet al vreunui „zeu” al științei nu este destul de puternic pentru a distruge trunchiul, sau măcar să zgârie ramurile acestui copac al lumii, care este CUNOAȘTEREA.

Nu trebuie decât să ignorăm litera care ucide, și să percepem spiritul subtil al înțelepciunii ascunse, pentru a găsi tănuite în *Cărțile lui Hermes* – fie că ele sunt originalul sau copia tuturor celorlalte – dovezile unui adevăr și ale unei filozofii despre care simțim că trebuie să se bazeze pe legile eterne. Înțelegem în mod intuitiv că, așa limitate cum sunt puterile omului încarnat, ele se află în strânsă legătură cu atributele unei Ființe Divine infinite; și începem să apreciem mai bine sensul ascuns al darului lui *Elohim* pentru *Adam*: „Iată, ți-am dat tot ce există pe fața pământului ... cucerește-le și stăpânește-le pe TOATE”.

Dacă alegoriile din primele capitole ale *Genezei* ar fi fost mai bine înțelese, chiar și în sensul lor istoric și geografic, fără nicio implicație ezoterică, atunci cabaliștii, care se consideră adevărații interpreți ai acesteia, nu ar fi fost respinși pentru un timp atât de îndelungat. Oricine studiază *Biblia* trebuie să ia la cunoștință că primul și al doilea capitol al *Genezei* nu au fost scrise de același

penel. Ele sunt în mod evident alegorii și parabole⁴⁹⁴; pentru că cele două descrieri ale creării și populării planetei noastre se contrazic flagrant în aproape fiecare detaliu legat de cronologie, moment, loc și metodele folosite în așa-numita Creație. A lua aceste narațiuni la modul literal și în întregime, înseamnă a atenta la demnitatea Ființei Divine necunoscute. Astfel, o coborâm la nivel uman și o înzestram cu o personalitate umană, care are nevoie de „o zi de odihnă” pentru a se reface; care ia o pauză de la munca sa, care se poate înfuria, răzbuna sau își ia precauții pentru ca omul „să nu cumva să întindă mâna ca să ia și din copacul vieții” (aici este subînțeles că Divinul se gândește cumva că omul chiar *ar avea posibilitatea* să facă aceasta, dacă nu ar fi oprit cu forța). Dar, dacă se recunosc nuanțele alegorice din descrierea a ceea ce am putea numi faptele istorice, constatăm că ne aflăm pe un fundament solid.

DOBÂNDIREA „ÎNVĂȚĂTURII SECRETE”

Pentru început – grădina Edenului, ca loc, nu este deloc un mit; ea aparține acelor repere istorice care îi dezvăluie cercetătorului că *Biblia* nu este doar o pură alegorie. „Edenul sau evreiescul *Gan-Eden*, însemnând «parcul» sau «grădina Edenului», este numele arhaic al țării prin care treceau Eufratul și afluenții săi principali, din Asia și Armenia până la marea Eritreei.”⁴⁹⁵ În *Cartea caldeeană a Numerelor*, localizarea sa este desemnată prin numere și ea este descrisă în detaliu în manuscrisul cifrat rozacrucian, lăsat de Conte de St. Germain. În *Tăblițele Asiriene*, ea este menționată sub denumirea de *Gan-Dunyas*. „Iată”, spune *Elohim* în *Geneză*,

⁴⁹⁴ Vezi *Epistola lui Pavel către Galateni* IV, *Evanghelia după Matei*, XIII, 10-15.

⁴⁹⁵ Vezi *Epistola lui Pavel către Galateeni*, IV, 24 și *Evanghelia lui Matei*, XIII, 10-15.

Tablițe asiriene

„că omul a devenit asemenea nouă.” *Elohim* poate fi interpretat atât ca „zei” sau „puteri”, cât și ca *Aleim*, adică „preoți”: hierofanții care erau inițiați în binele și răul din această lume; pentru că exista o școală de preoți numită *Aleim*, iar conducătorul castei lor, al hierofanților, se numea *Java Aleim*. În loc să devină un neofit și să dobândească printr-o inițiere adecvată cunoștințele ezoterice, un *Adam* sau om își folosea înzeestrările

intuitive și, fiind îndemnat de șarpe – Femeia sau Materia – gusta pe nedrept, din Pomul Cunoașterii, doctrina sau învățătura ezoterică secretă. Preoții lui Hercule sau Mel-Karth, „Domnul” Edenului, purtau toți „veșminte din piele”. Textul spune: „Și *Java Aleim* a creat pentru Adam și femeia sa CHITONUTH OUR.” Primul cuvânt evreiesc, *chitun*, este grecescul *chiton*. Acesta devine un cuvânt slavon prin împrumut din *Biblie* și înseamnă „haină”, „veșmânt pentru partea de sus a corpului”.

Deși conține același substrat de adevăr ezoteric precum fiecare cosmogonie veche, textul evreiesc poartă însemnele dublei sale origini. *Geneza* este pur și simplu o reminiscență a robiei babiloniene. Numele locurilor, al oamenilor și chiar al obiectelor se regăsesc în textul original al caldeenilor și akkadienilor, urmașii și învățătorii arieni ai primilor menționați. Se contestă cu strășnicie că triburile Akkad din Caldeea, Babilonia și Asiria aveau vreo legătură cu brahmanii din Hindustan, dar sunt mai multe dovezi în favoarea acestei opinii decât în a celeilalte. Semiții, sau asirienii, s-ar putea să se fi numit turanieni, iar mongolii să se fi numit sciți. Dar dacă akkadienii au existat

vreodată altundeva decât doar în imaginația unor filologi și etnologi, ei nu ar fi fost niciodată un trib turanian, precum s-au căznit să ne convingă unii asiriologi. Ei au fost doar niște emigranți, plecați din India, leagănul umanității, către Asia Mică, unde aspirații lor la preoție au rămas pentru a civiliza și iniția populația barbară. Halevy a demonstrat falsitatea maniei turaniene⁴⁹⁶ în legătură cu poporul akkadian, al cărui nume a fost deja schimbat de o mulțime de ori, iar alți oameni de știință au dovedit că civilizația babiloniană nici nu s-a născut și nici nu s-a dezvoltat în acea țară. Ea fost adusă din India de către brahmanii hinduși.

Profesorul A. Wilder consideră că dacă asirienii au fost numiți turanieni, iar mongolii, sciți, atunci războaiele din Iran și Turan, Zohak și Jemshid sau Yima ar fi fost înțelese ca fiind strădania vechilor persani împotriva încercărilor asirienilor de a-i cuceri, care s-a încheiat cu înfrângerea de la Ninive, unde „păianjenul își țesea pânza în palatul lui Afrasiab”.

„Turanienii profesorului Müller și al școlii sale”, adaugă observatorul nostru, „erau în mod evident caucazienii sălbatici și nomazi, din care se trag constructorii hamiți și etiopieni; apoi semiții – probabil un hibrid între populația de hamiți și arieni; și în sfârșit, arienii – mezi, perși, hinduși; iar mai târziu, au fost popoarele gotice și slave ale Europei. El presupune că celții au fost un hibrid – asemenea asirienilor – între invadatorii arieni ai Europei și populația iberică (probabil etiopiană) a Europei.” În cazul acesta, el trebuie să admită posibilitatea că akkadienii au fost un trib al Indiei antice. Acum, că erau brahmani din planisfera brahmanică specifică (40° lat. nordică) sau din India (Hindustan), sau din India Asiei Centrale, vom lăsa filologii vremurilor viitoare să hotărască.

⁴⁹⁶ Cea mai potrivită definiție a termenului turanian este: orice familie etnică despre care etnologii nu cunosc absolut nimic.

DOUĂ RELICVE APARTINÂND UNUI SAVANT PALI

Există o opinie care nouă ni se pare că tinde către certitudine, demonstrată printr-o metodă inductivă proprie, care însă ne temem că nu va fi îndeajuns apreciată de metodele științei moderne. Această părere se bazează pe ceea ce va fi considerat de știința modernă a fi cel mult o dovadă pur întâmplătoare. Timp de mai mulți ani am remarcat în mod repetat că aceleași adevăruri ezoterice au fost exprimate în simboluri și alegorii identice, în țări diferite, între care nu s-a detectat niciodată vreo legătură istorică. Am descoperit că în *Biblie* și în *Cabala* evreiască se repetă „miturile”⁴⁹⁷ babiloniene și alegoriile caldeene și orientale, a căror formă și conținut se află atât în vechile manuscrise ale călugărilor siamezi Talapoin, cât și în cele mai vechi și mai populare tradiții ale Ceylonului.

Pe această insulă, avem o cunoștință mai veche pe care o prețuim și pe care am mai întâlnit-o și în alte colțuri ale lumii, un erudit cunoscător al limbii pali și nativ singalez. El deține o ciudată frunză de palmier care, datorită unor procese chimice la care a fost supusă, rezistă în mod uimitor în timp, și o uriașă scoică, sau mai bine zis jumătate dintr-o scoică – pentru că a fost spartă în două. Pe acea frunză am văzut o reprezentare a unui renumit uriaș orb din Ceylonul antic care era pe cale să dărâme un templu – cu brațele întinse, care cuprindeau cei patru stâlpi centrali ai acestuia – deasupra unei mulțimi de dușmani înarmați. Părul lui aproape atinge pământul. Posesorul acestei relicve antice ne-a informat că gigantul orb era „Micul Somona”, denumit astfel în contrast cu Somona-Kadom, eroul siamez. Mai mult, legenda în pali corespunde, în punctele esențiale, legendei biblice a lui Samson.

⁴⁹⁷ Vezi Berosus și Sanchoniathon; lucrarea *Ancient Fragments*, a lui Cory; Movers și alții.

Scoica prezenta pe suprafața sidefată o gravură, împărțită în două cadrane, a cărei lucrătură era mult mai artistică decât cea a crucifixelor și a altor obiecte religioase sculptate din același material în zilele noastre, la Jaffa și Ierusalim. În primul cadran este reprezentat Shiva, cu toate calitățile pe care i le atribuie tradiția hindusă, sacrificându-și fiul – „singurul său fiu” sau unul din cei mulți – noi nu ne-am oprit niciodată să cercetăm. Victima este așezată pe un rug funerar, iar tatăl planează în aer deasupra lui, cu o armă ridicată, gata să lovească, însă fața zeului este întoarsă către o junglă în care un rinocer și-a îngropat adânc cornul într-un copac uriaș și nu și-l mai poate scoate de acolo. În celălalt cadran, este reprezentat rinocerul pe rug, cu arma înfipțată într-o coastă, iar victima inițială – fiul lui Shiva – liber, ajutând zeul să aprindă focul deasupra altarului sacrificial.

Acum trebuie să ne amintim că Shiva și Baal din tradiția Palestinei, precum și Moloch și Saturn sunt identici⁴⁹⁸, iar Avraam este cunoscut chiar și în zilele noastre de către arabii mahomedani drept Saturn din Kaaba⁴⁹⁹; Avraam și Israel erau alte nume ale lui Saturn⁵⁰⁰. Sanchoniathon ne spune că Saturn l-a oferit pe singurul său fiu născut drept sacrificiu tatălui său, Uranus, și chiar s-a circumcis și și-a obligat familia și prietenii să facă la fel, dacă e să urmărim cu precizie firul mitului biblic până la sursa sa.⁵⁰¹ Dar această sursă nu este nici feniciană, nici caldeeană; este pur indiană, iar originalul ei poate fi găsit în *Mahabharata*. Iar aceasta, indiferent dacă este brahmană sau budistă, cu siguranță că este mai veche decât evreiescul *Pentateuh*, compilat de Ezdra după robia babiloniană și revizuit de rabinii Marii Sinagogi.

⁴⁹⁸ A se consulta și alte surse deoarece subiectul este complex și controversat (n.t.).

⁴⁹⁹ Movers, 86.

⁵⁰⁰ Ibid.

⁵⁰¹ Sanchoniathon, în *Fragments* de Cory, p. 14.

Ishtar cu simbolul său, cheia vieții

EXCLUSIVITATEA GELOASĂ A HINDUȘILOR

De aceea, îndrăznim să ne susținem afirmația împotriva părerilor multor învățați, pe care de altfel îi considerăm mult mai erudiți decât noi. Inducția științifică este una, iar *cunoașterea faptelor*, oricât ar părea ea de neștiințifică la prima vedere, este alta. Dar știința a făcut suficiente descoperiri încât să ne informeze că originalele în sanscrită din Nepal au fost traduse de misionarii budiști în aproape toate limbile asiatice. La fel, manuscrisele în pali au fost traduse în siameză și duse în Birmania și Siam; astfel nu este greu să înțelegem cum de circulă aceleași mituri și legende în toate aceste țări.

Dar Manetho ne vorbește și despre păstorii pali care au migrat spre vest; și când găsim unele dintre cele mai vechi tradiții ale Ceylonului în *Cabala* caldeeană și în *Biblia* evreiască, trebuie să ne gândim că fie caldeenii sau babilonienii au fost în Ceylon sau India, fie poporul antic pali a avut aceleași tradiții precum akkadienii, a căror origine este incertă. Presupunând că Rawlinson ar avea dreptate și că akkadienii au venit din Armenia, el nu ne oferă informații despre ce au fost ei înainte de asta. Dar întrucât există în prezent loc pentru orice fel de supoziții, noi credem că acest trib ar fi putut foarte bine să ajungă în Armenia venind de dincolo de Indus, urmându-și apoi drumul spre Marea Caspică – teritoriu care făcea parte din India, cândva – și de acolo către Euxin. Sau poate că au venit din Ceylon, pe același traseu. A fost imposibil să se afle cu certitudine pe unde s-a desfășurat migrația acestor triburi nomade ariene; așadar, ne rămâne să judecăm prin deducție și prin compararea acestor mituri ezoterice. Avraam însuși, după cum știu toți savanții noștri, s-ar putea să fi fost unul dintre acești păstori pali care au migrat către vest. Se presupune că el ar fi plecat cu tatăl său, Terah, din „Ur-ul Caldeei”, iar Sir H. Rawlinson a descoperit că

orașul fenician Martu, sau Marathos, apare într-o inscripție din *Ur*, și semnifică VESTUL.

Dacă limba lor pare că se opune identității acestora (a akkadienilor, n.n.) cu brahmanii din Hindustan, există totuși argumente solide care întăresc afirmațiile noastre cum că alegoriile biblice din *Geneză* se datorează în întregime acestor triburi nomade. Numele lor, *Ak-ad*, face parte din aceeași categorie cu *Ad-Am*, *Hava*⁵⁰² sau *Ed-en*. „Probabil”, spune doctorul Wilder, „că înseamnă fiul lui Ad, ca și fiii lui Ad din Arabia antică. În limba asiriană, *Ak* este creatorul și *Ad-ad* este AD, tatăl.” În limba aramaică *Ad* înseamnă și *unul*, iar *Adad* este *unicul*; în *Cabala*, *Ad-am* semnifică singurul născut, prima emanație a Creatorului nevăzut. *Adon* era cel mai important dintre zeii Siriei și soțul lui Adar-gat sau Aster't, zeița siriană, care este aceeași cu Venus, Isis, Iștar sau Mylitta etc.; fiecare dintre ele fiind „mama *tuturor celor create*” – *Magna Mater*.

Așadar, primul, doilea și al treilea capitol din *Geneză* sunt doar imitații deformate ale altor cosmogonii, iar în al patrulea capitol, începând cu versetul al șaisprezecelea, și în întregul capitol al cincilea sunt consemnate doar fapte istorice, deși acestea n-au fost niciodată interpretate în mod corect. Ele sunt preluate, cuvânt cu cuvânt, din *Cartea cea secretă a Numerelor*, parte a *Cabalei* orientale. De la nașterea lui Enoh începe genealogia așa-numitelor familii turaniene, ariene și semitice, dacă aceste denumiri sunt corecte. Fiecare femeie este personificarea unei țări sau a unui oraș; fiecare bărbat și patriarh reprezintă o rasă, o ramură sau o subdiviziune a rasei. Soțiile lui

⁵⁰² Într-o veche scriere brahmanică numită *Profeții*, de Ramatsariar, precum și în Manuscrisul din Sud, în legenda lui Krishna, acesta redă aproape cuvânt cu cuvânt primele două capitole ale *Genezei*. Krishna descrie crearea omului – pe care îl numește *Adima*, în sanscrită, „primul om” – și prima femeie este numită *Heva*, „cea care desăvârșește viața”. Conform lui Louis Jacolliot (*La Bible dans l'Inde*), Krishna a trăit și legenda lui a fost scrisă cu 3000 de ani î.Hr.

Lameh dezvăluie cheia enigmei, pe care unii erudiți ar putea să o descopere cu ușurință, chiar și fără a studia științele ezoterice. „Iar Ad-ah l-a făcut pe Jabal; acesta a fost părintele unui neam care locuia în corturi și avea *cirezi de vite*” – o rasă nomadă ariană; „... iar fratele său a fost Jubal, tatăl tuturor celor care *mănuiesc harpa și orga* ... iar Zillah l-a avut pe Tubal-Cain, care i-a învățat pe oameni să prelucraze fierul și arama” etc. Fiecare cuvânt are o semnificație, dar nu este o *revelație*. Este o simplă compilație a faptelor *istorice*, însă istoria este prea dezorientată în legătură cu acest subiect pentru a le susține. De la Euxin până în Cașmir și dincolo de ele trebuie să căutăm leagănul umanității și pe fiii lui Ad-ah și să lăsăm grădina Edenului de pe Eufrat colegiului misterioșilor astrologi și magicieni, Aleimii.⁵⁰³ Nu e de mirare că profetul nordic, Swendenborg, ne sfătuiește să căutăm Cuvântul PIERDUT la hierofanții din Tartaria, China sau Tibet, pentru că doar acolo îl vom putea găsi acum, deși este gravat pe monumentele celor mai vechi dinastii egiptene. Poezia grandioasă a celor patru *Vede*, *Cărțile lui Hermes*; *Cartea Numerelor* caldeeană; *Codexul Nazarinean*; *Cabala* înțelepților Tannaim; *Sepher Yetzira*; *Cartea Înțelepciunii* a lui Schlomah (Solomon); tratatul secret asupra lui *Mukta și Badha*⁵⁰⁴ pe care cabaliștii budiști l-au atribuit lui Kapila, întemeietorul sistemului Sankhya; *Brahmanele*⁵⁰⁵,

⁵⁰³ *Adah* în ebraică este אָדָה, iar *Eden*, עֵדֶן. Primul este un nume de femeie; al doilea este numele unei țări. Ele sunt strâns legate între ele, dar nu au nicio legătură cu cuvintele Adam și Akkad – אָדָם, אַכַּד care se scriu cu alef.

⁵⁰⁴ Cele două cuvinte corespund termenilor *Macroprosopos*, sau *Macrocosmos* – absolutul sau infinitul, și *Microprosopos* al „Cabalei”, „micul chip”, sau *microcosmosul* – finitul sau limitatul. Nu au fost traduse, și probabil că nici nu vor fi. Călugării tibetani spun că reprezintă adevăratele *Sutras*. Unii budiști cred că Buddha a fost, într-o existență anterioară, însuși Kapila. Nu ne putem da seama cum de mai mulți erudiți în sanscrită pot spune despre Kapila că a fost un ateu, când toate legendele îl înfățișează ca fiind cel mai ascetic mistic, fondatorul școlii de yoghini.

⁵⁰⁵ *Brahmanele* au fost traduse de dr. Haug; vezi lucrarea sa, *Aitareya Brahmana*.

*Stan-gyour*⁵⁰⁶ al tibetanilor; toate aceste cărți au același fundament. Diferite doar prin alegorii, ele propovăduiesc aceeași învățătură care, atunci când alegoriile sunt complet înlăturate, se va dovedi a fi Ultima Thule a adevăratei filozofii, care va dezvălui ce este acest CUVÂNT PIERDUT. Este inutil să ne așteptăm ca oamenii de știință să găsească ceva demn de interes în aceste texte, în afară de aspecte filologice sau care țin de mitologia comparativă. Chiar și Max Müller, atunci când vorbește despre filozofia metafizică și misticismul ce sunt răspândite în străvechea literatură sanscrită, nu vede acolo decât „absurdități teologice” și „fantasmagorii”. Referindu-se la *Brahmane*, care pentru el conțin numai semnificații misterioase și absurde, el spune: „O mare parte din ele nu e decât pălăvrăgeală și, ce e și mai rău, e pălăvrăgeală teologică. Nimeni care nu este familiarizat dinainte cu locul pe care *Brahmane*le îl ocupă în istoria gândirii indiene nu ar putea parcurge mai mult de zece pagini din ele fără să fie dezgustat.”⁵⁰⁷

Nu ne miră critica dură a acestui erudit om de știință. Fără a avea un fir conducător către adevărata semnificație a acestei „pălăvrăgeli” a ideilor religioase, cum ar fi putut el oare să judece ezotericul prin intermediul exotericului? Găsim un răspuns în conferințele extrem de interesante ale savantului german: „Niciun evreu, niciun roman, niciun brahman nu s-a gândit vreodată să convertească pe nimeni la forma de credință proprie națiunii sale. Religia era privită ca o proprietate privată sau națională. Cele mai sacre nume ale zeilor și rugăciunile prin care puteau fi obținute favorurile acestora erau ținute secrete. Nicio religie nu era mai exclusivistă decât cea a brahmanilor.”⁵⁰⁸

⁵⁰⁶ *Stan-gyour* conține legi ale magiei, studii asupra puterilor oculte și dobândirea lor, descântece, incantații etc. și este la fel de puțin înțeleasă de interpreții săi neprofesioniști precum este *Biblia* evreiască de clerul nostru, sau *Cabala* de rabinii europeni.

⁵⁰⁷ *Aitareya Brahmana*, conferință de Max Müller

⁵⁰⁸ Ibid. *Buddhist Pilgrims*

De aceea, atunci când întâlnim savanți care, pentru că au învățat semnificația câtorva rituri exoterice de la un *srotarya*, un brahman inițiat în misterele sacrificiale, cred că pot să interpreteze toate simbolurile și se avântă să cerceteze religiile hinduse, nu putem să nu admirăm dimensiunile iluziei în care se află. Cu atât mai mult cu cât Max Müller însuși afirmă că, dacă „un brahman era brahman doar prin naștere – *ba mai mult, era de două ori născut* – și nu putea fi făcut, atunci nici măcar cea mai joasă castă, cea a sudrașilor, nu putea primi în rândul său vreun străin”. Cu atât mai puțin nu i-ar fi dezvăluit cele mai sacre Mistere religioase, al căror secret a fost păzit cu mare grijă împotriva profanilor de-a lungul a nenumărate secole.

Nu, oamenii noștri de știință nu pot înțelege corect vechea literatură hindusă mai mult decât poate un ateist sau un materialist să aprecieze la justa lor valoare stările unui clarvăzător, sau ale unui mistic, a cărui întreagă viață este dedicată contemplării. Ei au dreptul de a se complăce în dulcea admirație a propriului lor geniu și a cunoașterii pe care o dețin, dar nu au deloc dreptul să inducă lumea în propria lor eroare, făcând-o să creadă că au rezolvat ultima problemă a gândirii antice în literatură, fie ea sanscrită sau de oricare alt fel, și că nu există, dincolo de „pălăvrăgeala” exterioară, adevăruri superioare față de tot ceea ce filozofia modernă exactă a putut să viseze vreodată; sau că, dincolo de traducerea corectă a cuvintelor și a frazelor în sanscrită nu există vreun înțeles mai profund, pe care l-au deslușit urmașii celor care l-au tănuțit în zorii umanității, chiar dacă cititorul profan nu îl poate sesiza.

Nu ne uimește deloc faptul că un materialist sau chiar un creștin ortodox nu reușesc să citească străvechile scrieri brahmanice sau derivatele lor, *Cabala*, *Codexul* de Bardesanes sau *Scriptura* evreiască, fără să manifeste dezgust datorită aroganței lor și a aparentei lipse a ceea ce cititorului neinițiat îi place să numească

„bun-simț”. Dar dacă nu îi putem învinovăți că simt asta, mai ales în literatura evreiască, și chiar și în cea greacă sau latină, și suntem totuși de acord cu profesorul Fiske, cum că „a nu te mulțumi cu dovezile insuficiente este un semn al înțelepciunii”, avem dreptul să ne așteptăm ca ei să admită că este un semn de onestitate să-ți recunoști ignoranța în situațiile în care o chestiune are două fețe și în care, ca om de știință, poți ajunge în situația de a alege greșit soluția, precum un ignorant. Atunci când îl descoperim pe profesorul Draper, în definirea epocilor istorice din cartea sa *History of the Intellectual Development of Europe*, că realizează o clasificare a timpului numind perioada începând cu vremea lui Socrate, precursorul și maestrul lui Platon, până la Carneades – „epoca credinței” și pe cea de la Philon din Alexandria și până la distrugerea școlilor neoplatonice de către Iustinian – „epoca decăderii”, putem concluziona că savantul știa la fel de puține despre adevăratele tendințe ale filozofiei grecești și ale școlilor ateniene precum înțelegea adevăratul caracter al lui Giordano Bruno. Așa că, atunci când vedem că unul din cei mai buni cunoscători ai sanscritei afirmă pe baza drepturilor sale nejustificate că „o mare parte din *Brahmane* nu sunt decât o pălăvrăgeală teologică”, regretăm adânc să descoperim că probabil profesorul Müller cunoaște mult mai bine verbele și substantivele sanscrite decât gândirea sanscrită, iar un erudit care este atât de puțin dispus să facă dreptate religiilor și strămoșilor, face în același timp jocul teologilor creștini. „La ce folosește sanscrita?” exclamă Jacquemont, care a făcut el singur mai multe afirmații greșite despre Orient, decât toți orientaliștii la un loc. Însă niciuna dintre aceste afirmații nu este atât de gravă precum aceasta. Dacă ar fi să le schimbăm între ele, atunci am putea la fel de bine să desconsiderăm litera moartă a *Bibliei* evreiești precum fac ei cu cea a *Vedelor*. Cel care nu este animat în mod intuitiv de spiritul

religios al anticilor, nu va vedea niciodată în scrierile sacre străvechi altceva decât o „pălăvrăgeală” superficială.

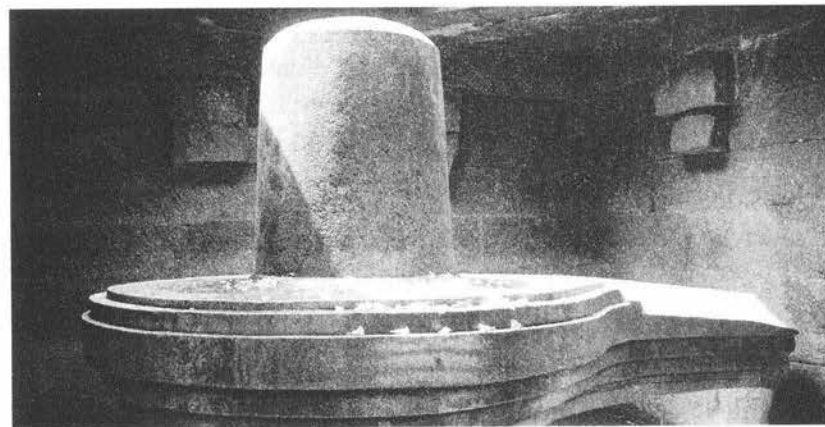
Când citim prima oară că „în interiorul craniului Macroprosoposului – Marele-Chip – se ascunde ÎNȚELEPCIUNEA nepământească care nu se revelează niciunde și nu se găsește, nu se dezvăluie”, sau, din nou, că „*nasul* «bătrânului Vremurilor» este *Viața* în toate”, tindem să le privim ca pe niște aiureli incoerente ale unui lunatic. Și când, pe deasupra, *Codex Nazareus* ne spune că „ea, *Spiritus*”, își invită fiul, pe Karabtanos, „care este nebun și lipsit de conștiință”, să comită un incest cu propria sa mamă, primul impuls este să aruncăm cartea deoparte, cu dezgust. Dar oare sunt acestea doar aberații lipsite de noimă, exprimate într-un limbaj grosolan și chiar obscen? Nu mai mult decât pot fi judecate prin aparența exterioară simbolurile sexuale ale religiei egiptene și hinduse, sau franchețea imediată a însăși expresiei de *Biblie* „sfântă”. Nu mai mult decât alegoria Evei și a șarpelui tentației din Eden. Spiritul neastâmpărat, mereu insidios, odată ce „decade în materie”, o tentează pe Eva, sau Hava, care reprezintă materia haotică, „nebună și lipsită de conștiință”. Pentru că *materia*, Karabtanos, este copilul *Spiritului*, sau *Spiritus* al nazarinenilor, *Sophia-Achamoth*, iar aceasta din urmă este fiica conștiinței pure, raționale, a suflului divin. Doar atunci când știința ne va fi demonstrat originea materiei și va arăta că ocultistii și vechii filozofi care au susținut (așa cum susțin acum urmașii lor) că materia nu este decât una dintre închisorile Spiritului, au greșit, atunci lumea scepticilor va fi îndreptățită să respingă vechea Înțelepciune, sau să acuze vechile religii de obscenitate.

LYDIA MARIA CHILD DESPRE SIMBOLISMUL FALIC

Lydia Maria Child spune: „Din timpuri imemorabile⁵⁰⁹ există un simbol care a fost venerat în Hindustan ca reprezentând creația sau originea vieții. Este cel mai întâlnit simbol al lui Shiva (Bala, sau Maha-Deva) și este asociat în mod universal cu adorarea sa. ... Shiva nu a fost doar cel care a dus la apariția formelor umane, ci el reprezenta chiar principiul fertilizator, forța generatoare care penetrează întregul univers. ... Mici imagini ale acestui simbol sculptate în fildeș, aur sau cristal, erau purtate la gât ca ornamente. ... Simbolul matern este de asemenea de tip religios, iar adoratorii lui Vishnu îl reprezintă pe fruntea lor printr-un semn orizontal. ... Este oare atât de ciudat că ei manifestau un asemenea profund respect față de marele mister al nașterii omului? Faptul că îl reprezentau așa îi făcea impuri? Sau suntem *noi* mai impuri pentru că nu ne raportăm astfel la el? Călătoria omului a fost lungă și drumurile murdare, din vremea când vechii anahoreți au vorbit prima oară despre Dumnezeu și despre suflet în adâncimile solemne ale primelor lor sanctuare. Să nu luăm în derâdere modul în care ei caută Căuza infinită și neînțeleasă prin intermediul misterelor naturii, de teamă ca nu cumva să aruncăm astfel o umbră a propriei noastre grosolănii asupra simplității lor venerabile.”

Mulți învățați și-au dat silința să facă dreptate vechii Indii. Colebrooke, Sir William Jones, Bartolomeu St. Hilaire, Lassen, Weber, Strange, Burnouf, Hardy și, în final, Jacolliot, toți au adus mărturie despre realizările indiene în legislație, etică, filozofie și religie. Niciun popor din lume nu a dobândit o asemenea grandoare

⁵⁰⁹ *Progress of Religious Ideas through Successive Ages*, vol. I, p. 17.

Shiva Lingam

a gândirii în concepțiile ideale asupra Divinului și ale creaturii sale, OMUL, precum metafizicienii și teologii vedici. „Nemulțumirea mea legată de mulți traducători și orientaliști”, spune Jacolliot, „cu toate că le admir cunoștințele lingvistice profunde, este faptul *că nu au trăit în India*, și, din acest motiv, ei mai fac greșeli în ceea ce privește precizia exprimării și corectitudinea interpretării sensului simbolic al cânturilor, rugilor și ceremoniilor și deci cad prea des în erorile materiei, fie prin traducere, fie prin înțelegerea textului.”⁵¹⁰ Mai departe, acest autor, care, datorită îndelungatei sale șederi în India și a studierii literaturii acesteia este mai potrivit să depună mărturie decât cei care nu au fost niciodată acolo ne spune că „viața mai multor generații abia dacă ar ajunge ca să citim lucrările pe care India antică ni le-a lăsat asupra istoriei, eticii (*moralei*), poeziei, filozofiei, religiei, diferitelor științe și medicinei”. Și totuși, Louis Jacolliot nu a putut să-și facă o idee despre filozofia Indiei decât din câteva fragmente de scrieri sacre la care a avut acces datorită bunăvoinței și prieteniei unor brahmani de care s-a apropiat. Oare i-au arătat *toate* comorile lor și i-au explicat tot ce ar fi dorit să

⁵¹⁰ *La Bible dans l'Inde*.

cunoască? Ne îndoim, altfel el nu ar fi apreciat ceremoniile lor religioase atât de pripit, așa cum a făcut de mai multe ori, pe baza unor dovezi conjuncturale.

Totuși, niciun călător nu s-a arătat mai drept sau mai imparțial față de India ca Jacolliot. Dacă el are o atitudine severă față de decăderea ei actuală este totuși și mai sever cu cei care reprezintă cauza acestei decăderi – casta sacerdotală din ultimele secole – și dojana lui este proporțională cu intensitatea respectului său față de grandoearea ei trecută. El arată care sunt sursele din care provin revelațiile crezurilor antice, inclusiv inspirata *Carte a lui Moise* și numește India leagănul civilizației, izvorul tuturor celorlalte popoare, pentru care India însăși s-a rătăcit în întunericul cimerian al timpurilor arhaice. El spune: „A studia India înseamnă a merge la izvorul omenirii”.

„La fel cum societatea modernă se împiedică la tot pasul de rămășițele Antichității”, adaugă el, „așa cum poezii noștri i-au copiat pe Homer, Virgil, Sofocle și Euripide, Plaut și Terențiu; așa cum filozofii noștri s-au inspirat de la Socrate, Pitagora, Platon, și Aristotel; așa cum istoricii noștri îi iau ca modele pe Titus Livius, Salustius sau Tacitus; oratorii noștri, pe Demostene și Cicero; medicii noștri îl studiază pe Hipocrate, iar codicele noastre îl reproduc pe cel al lui Iustinian – așa și Antichitatea a studiat, imitat și copiat o altă antichitate. Ce poate fi mai simplu și mai logic? Popoarele nu se preced și nu se succed unul pe celălalt? Oare cunoașterea, dobândită cu greu de un popor, este restrânsă doar la acel teritoriu și moare odată cu generația care a creat-o? Ce este absurd în afirmația că acum 6.000 de ani India era strălucitoare, civilizată, cu o populație înfloritoare, și a imprimat asupra Egiptului, Persiei, Iudeei, Greciei și Romei, o urmă de neșters și o impresie atât de profundă precum cele pe care le lasă astăzi acestea din urmă asupra noastră?”

„Este timpul să ne trezim din prejudecățile pe care ni le-am făcut despre antici – cum că le-au venit dintr-o dată ideile elaborate, filozofice, religioase și morale cele mai elevate – aceste prejudecăți, în naivitatea admirației lor, atribuie întregul domeniu al științei, artei și literelor, intuiției câtorva oameni extraordinari, iar religia îl atribuie revelației.”⁵¹¹

Noi credem că nu peste mult timp, oponenții acestui scriitor excelent și erudit vor fi reduși la tăcere de dovezile irefutabile care vor apărea. Iar atunci când *faptele* vor întări teoriile și afirmațiile lui, ce va mai descoperi lumea? Că Indiei, cea mai puțin explorată și cunoscută țară dintre toate celelalte, îi datorează toate marile popoare ale lumii limba, arta, legislația și cultura lor. Progresul ei, oprit cu câteva secole înaintea erei noastre – deoarece acest autor arată că în epoca marelui cuceritor macedonean, „deja vremea splendorii Indiei trecuse” – a fost complet înăbușit în epocile care au urmat. Dar dovezile gloriei ei trecute se regăsesc în literatura sa. Ce popor din această lume poate să se mândrească cu o asemenea literatură care, dacă sanscrita nu ar fi atât de dificilă, ar avea mai mulți cititori în zilele noastre? Până acum, marele public se bazează pe informațiile oferite de câțiva savanți care, în ciuda cunoașterii lor vaste și a încrederii de care sunt demni, nu au cum să facă față traducerii și interpretării decât a câtorva cărți din nenumăratele care, în ciuda vandalismului misionarilor, au rămas totuși ca să întregească marele volum al literaturii sanscrite. Și chiar și ce fac ei este o muncă de o viață a unui european. Așadar, oamenii judecă pripit și cel mai adesea fac cele mai ridicole gafe.

De curând, un preot pe nume Dunlop Moore, din New Brighton, Pennsylvania, hotărât să-și demonstreze dintr-o singură

⁵¹¹ *La Bible dans l'Inde*.

mișcare inteligența și pietatea, a atacat afirmația făcută de un teozof într-un discurs ținut la incinerarea Baronului de Palm, cum că *Codul lui Manu* a existat cu o mie de ani înaintea lui Moise. El spune că: „Toți marii orientaliști sunt de acord că *Legile lui Manu* au fost scrise în diferite momente temporale. *Cea mai veche parte a colecției probabil că datează din al șaselea secol înaintea erei creștine*”.⁵¹² Orice ar fi descoperit ceilalți orientaliști la care face referire acest titrat din Pennsylvania, Sir William Jones are propria sa părere. El spune că „este clar că *Legile lui Manu*, așa cum le avem astăzi, și care conțin doar 2685 de versete, nu pot reprezenta întreaga lucrare atribuită lui Sumati, care este probabil cea menționată sub numele de *Vriddha Manava*, sau *Codul Antic al lui Manu*, care nu a fost reconstituită în totalitate, deși multe pasaje din carte au fost păstrate prin tradiție și comentatorii le citează adeseori”.

„În prefața unui tratat despre legislație al lui Narada – arată Jacolliot – scrisă de unul din adepții săi, un protejat al puterii brahmanice, citim: Când Manu a scris legile lui Brahma, în 100.000 de slokas sau distihuri, care au format patru cărți și 1.000 de capitole, i-a dat lucrarea lui Narada, înțeleptul înțelepților, care a prescurtat-o, pentru a fi dată și oamenilor, la 12.000 de versuri, pe care le-a dat unui fiu al lui Brighu, pe nume Sumati, care, pentru a putea fi accesibile omului, le-a redus la 4.000.”

Avem așadar părerea lui Sir William Jones, care în 1794 a afirmat că fragmentele pe care le posedă europenii nu pot fi *Codul antic al lui Manu*, și pe cea a lui Louis Jacolliot care, în 1868, după ce s-a consultat cu toți cei competenți în domeniu, la care a adăugat propria sa concluzie, după un studiu lung și minuțios, afirmă că: „Legile hinduse au fost încifrate de Manu cu mai mult de 3.000 de

⁵¹² *Presbyterian Banner*, 20 decembrie 1876.

ani înaintea erei creștine și au fost copiate de întreaga Antichitate, și în special de Roma, care ne-a lăsat și ea o lege scrisă – *Codul lui Iustinian*, care a fost adoptat ca fundamentul întregii legislații moderne”.⁵¹³ Într-un alt volum, intitulat *Christna et le Christ*, într-o critică științifică a unui pios, altminteri foarte citit, oponent catolic, M. Textor de Ravisi, care caută să demonstreze că ortografia numelui Christna nu este conformă cu pronunția sancrită – și suferă o înfrângere – Jacolliot observă că: „Știm că legiuitorul Manu este pierdut în noaptea perioadei ante-istorice a Indiei și că niciun indianist nu a îndrăznit să-i respingă titlul de cel mai vechi legiuitor al lumii” (p. 350).

Dar Jacolliot nu auzise de preotul Dunlop Moore. Probabil că acesta este motivul pentru care el și alți câțiva indologi se pregătesc să demonstreze că multe dintre textele vedice, precum și cele ale lui Manu, trimise în Europa de către Societatea Asiatică a Calcuttei, *nu sunt deloc textele originale*, ci majoritatea se datorează misionarilor iezuiți care au încercat să deruteze știința, ajutându-se de scrierile apocrife, cu scopul de a arunca un vâl de incertitudine și obscuritate asupra istoriei Indiei antice și o suspiciune asupra brahmanilor moderni și a pundiților ca autori ai unei interpolări sistematice. El adaugă că „aceste fapte, care sunt atât de bine stabilite în India încât nici nu sunt aduse în discuție, *trebuie dezvăluite Europei*” (*Christna et le Christ*, p. 347)

Mai mult, *Codul lui Manu*, cunoscut orientaliștilor europeni ca fiind cel care este comentat de Brighu, nu formează nici măcar o parte din ceea ce anticul Manu numea *Vriddha Manava*. Deși oamenii de știință au descoperit doar fragmente mici din el, el există în formă completă în anumite temple, iar Jacolliot arată că textele

⁵¹³ *La Bible dans l'Inde*.

trimise în Europa le contrazic total pe cele care se găsesc în pagodele din sudul Indiei. Îl putem astfel cita și pe Sir William Jones care, plângându-se de Kalluka, observă că în comentariile sale, acesta din urmă nu pare să țină cont de faptul că „legile lui *Manu* se referă la primele trei epoci” (*Traducerea lui Manu și comentarii*).

TIMPUL VEDELOR ȘI AL LUI MANU

Conform calculelor, ne aflăm acum în Kali Yuga, a treia pornind de la Satya Yuga, prima epocă, în care tradiția hindusă a stabilit legile lui Manu, a căror autenticitate Sir William Jones a acceptat-o implicit. Admițând tot ce se spune despre exagerările cronologiei hinduse – care de altfel coincid mult mai bine cu geologia modernă și antropologia decât cronologia caricaturală a celor 6.000 de ani ai *Scripturii* evreiești – au trecut 4.500 de ani de când a început a patra epocă a lumii, sau Kali Yuga, și avem aici o dovadă că unul din cei mai mari orientaliști care a trăit vreodată – și care era un creștin pe deasupra, nu un teozof – credea că Manu trăise cu mii de ani înaintea lui Moise. În mod clar, ar trebui ca unul din două lucruri să se petreacă: fie ca istoria indiană să fie remodelată pentru *Steagul prezbiterian*, fie ca scriitorii care susțin aceasta să studieze mai întâi literatura hindusă și apoi să încerce să-i critice pe teozofi.

Dar separat de opiniile personale ale acestor domni venerabili, care nu prea ne preocupă, găsim chiar și în *New American Cyclopaedia* o tendință hotărâtă de a contesta vechimea și importanța literaturii hinduse. „*Legile lui Manu*”, spune unul din scriitori, „nu datează mai devreme de al treilea secol î.Hr.” Aceasta este o exprimare foarte elastică. Dacă prin *Legile lui Manu* autorul vrea să se refere la *prescurtarea* acestor legi, compilate și ordonate de brahmanii de mai

târziu pentru a servi ca împuternicire pentru planurile lor ambițioase, în ideea de a-și crea pentru ei o regulă de stăpânire, atunci, în acest sens, el ar putea avea dreptate, deși noi suntem pregătiți să combatem chiar și asta. În orice caz, este la fel de nepotrivit să consideri că nu este nicio diferență între prescurtare și versiunea originală a legilor codificate de Manu, ca și a afirma despre Biblia evreilor că nu este mai veche de secolul al zecelea din era noastră, pentru că nu avem vreun manuscris evreiesc mai vechi, sau că *Iliada* lui Homer nu a fost nici cunoscută și nici scrisă înainte ca manuscrisul autenticat să fi fost găsit. Erudiții europeni nu dețin vreun manuscris sanscrit mai vechi de patru sau cinci secole⁵¹⁴, fapt care nu i-a împiedicat să atribuie Vedelor o vechime cuprinsă între patru și cinci mii de ani. Există posibile argumente puternice în favoarea vechimii înaintate a *Cărților lui Manu* și, fără să ne complicăm să cităm diverși oameni de știință, vom înainta propria noastră opinie cu referire la această afirmație nefundamentată din *Cyclopaedia*.

Dacă, așa cum dovedește Jacolliot, cu textul în mână, *Codul lui Iustinian* a fost copiat din *Legile lui Manu*, trebuie înainte de toate să ne asigurăm de vârsta *Codului lui Iustinian*; nu ca un cod scris și perfect, ci asupra originii sale. Credem că nu este greu să răspundem acestei întrebări.

Conform lui Varro, Roma a fost construită în 3981 după calendarul iulian (754 î.Hr.). Legea Romană, încorporată prin ordin de Iustinian, și cunoscută sub numele de *Corpus Juris Civilis*, ni se spune că nu era un cod, ci un rezumat al obiceiurilor legislative constituite de-a lungul secolelor. Deși nu se cunoaște nimic de fapt despre sursele originale, sursa principală din care provine *jus scriptum*, sau legea scrisă, era *jus non scriptum*, legea non-scrisă, sau legea bazată pe obiceiuri. Noi ne-am pregătit baza de argumentare doar cu referire la această *lege a obiceiurilor*. Legea celor douăsprezece

⁵¹⁴ Vezi lucrarea lui Max Müller, *Lecture on the Vedas*.

table se pare că a fost compilată în jurul lui 300 A.U.C.⁵¹⁵, iar din punctul de vedere al legii private, ea a fost compilată din surse și mai vechi. Astfel, dacă aceste surse mai vechi se potrivesc atât de bine cu *Legile lui Manu*, despre care brahmanii spun că au fost codificate în timpul lui *Krita Yuga* (o eră dinaintea celei actuale, *Kali Yuga*), atunci trebuie să presupunem că aceste surse ale celor *Douăsprezece Table* ale sale, ca legi ale obiceiurilor și tradiției, sunt cu cel puțin șapte sute de ani mai vechi decât copiii lor. Numai acest fapt ne poartă deja cu mai mult de o mie de ani înainte de Hristos.

Manava Dharma Shastra, un text care întruchipează sistemul hindus al cosmogoniei, este recunoscut ca fiind următorul după *Vede* în Antichitate, și chiar Colebrooke îl atribuie secolului al XV-lea î.Hr. Care ar fi etimologia denumirii *Manava Dharma Shastra*? Este un nume compus din *Manu*, *dharma*, care înseamnă „normă” sau „ordine stabilită” și *sastra*, „lege” sau „ordin”. Atunci cum pot legile lui Manu să dateze doar din al treilea secol înainte de erei creștine?

Nu s-a pretins niciodată că acel *Cod* hindus ar fi fost primit prin revelație divină. O dovadă o constituie diferența pe care au făcut-o chiar brahmanii între *Vede* și oricare altă carte sacră sau de o vechime respectabilă. În timp ce fiecare școală susținea că *Vedele* reprezentau cuvântul direct al lui Dumnezeu – *sruti* (revelația) – când pomenesc de *Codul lui Manu* ei îl numesc doar *smriti*, o colecție de tradiții orale. Totuși, aceste tradiții sau „amintiri” sunt printre cele mai vechi, care au fost de asemenea revelate. Dar poate că cel mai puternic argument în favoarea vechimii sale și ceea ce îi conferă aprecierea generală constă în următorul fapt, despre care vom vorbi în continuare. Fără îndoială, brahmanii au remodelat aceste tradiții într-o perioadă foarte îndepărtată și au făcut multe

⁵¹⁵ *Anno Urbis Conditae* se referă la anul în care a fost fondată Roma, tradițional 753 d.Hr. (n.t.).

dintre legile actuale, așa cum sunt ele scrise în *Codul lui Manu*, pentru a răspunde viziunilor lor pline de ambiție. Astfel, trebuie ca ei să-l fi făcut într-o vreme în care nu se practica și nici nu se intenționa arderea de vii a văduvelor (*suttee*), care s-a practicat în jur de 2.500 de ani. O astfel de lege atroce nu este menționată în *Codul lui Manu*, cum de altfel nu este menționată nici în *Vede*. Doar cineva care nu cunoaște deloc istoria Indiei nu știe că în această țară era să se iște o revoltă religioasă datorită interzicerii practicii *suttee* de către Guvernul britanic. Brahmanii au apelat la un vers din *Rig-Veda* care pretinde această practică. Dar s-a dovedit recent că acel vers fusese falsificat.⁵¹⁶ Dacă brahmanii au fost singurii autori ai *Codului lui Manu*, sau l-au codificat ei în întregime pentru a răspunde intereselor lor nu mai devreme de perioada lui Alexandru, atunci cum este posibil ca ei să fi neglijat cel mai important punct și să-i pună astfel în pericol autoritatea? Acest fapt dovedește că acest *Cod* trebuie să fi fost una din cele mai vechi scrieri ale lor.

TRADIȚIA RASELOR ANTEDILUVIENE

Ne bazăm pe dovezi puternice – logice și raționale – atunci când afirmăm că dacă Grecia și-a luat cultura de la Egipt, atunci Grecia la rândul ei i-a oferit-o Romei, iar Egiptul, în acele vremuri neștiute când domnea Menes⁵¹⁷ și-a luat legile, instituțiile sociale, artele și științele din India pre-Vedică.⁵¹⁸ Și astfel, cheia misterelor

⁵¹⁶ Vezi lucrarea lui Roth, *The Burial in India*, lucrarea lui Max Müller, *Comparative Mythology* și articolul lui Wilson, *The supposed Vaidic Authority for the Burning of Hindu Widows*.

⁵¹⁷ Bunsen consideră că primul an al lui Menes a fost 3645 î. Hr., iar Manetho spune că a fost 3892 î.Hr. *Egypt's place etc.*, vol. V, 34, Cod.

⁵¹⁸ Louis Jacolliot face aceeași afirmație în *The Bible in India*.

omenirii trebuie să fie căutată la această străveche inițitoare (India n.n.) a preoților-adepti ai tuturor celorlalte popoare.

Și atunci când spunem „India”, nu ne referim la India zilelor noastre, ci la cea din perioada arhaică. În acele timpuri antice, anumite ținuturi care acum ne sunt cunoscute sub alte nume erau toate numite India. Era o Indie de Sus, de Jos, de Vest, iar aceasta din urmă se numește acum Persia-Iran. Țările numite acum Tibet, Mongolia și Marea Tartarie erau și ele considerate de scriitorii antici ca făcând parte din India. Vom oferi acum o legendă referitoare de aceste locuri despre care știința recunoaște acum că au fost leagănul civilizației.

Tradiția spune, și însemnările *Marii Cărți* lămuresc faptul că demult, înainte de vremea lui Ad-am și a femeii sale curioase, He-va, acolo unde acum mai există doar lacuri sărate și deșerturi pustii și dezolante, exista o mare interioară, care se întindea de-a lungul Asiei Centrale, la nord de falnicul lanț Himalayan și de prelungirea sa vestică. Acolo exista o insulă, a cărei frumusețe nu avea asemănare în lume, și care era locuită de ultimul reprezentant al rasei care a precedat rasa noastră de acum. Această rasă putea trăi la fel de bine și în apă, foc sau aer, pentru că avea un control total asupra acestor elemente. Aceștia erau „fiii lui Dumnezeu”; nu cei care au zărit fetele oamenilor, ci adevărații *Elohim*, deși în *Cabala* orientală poartă o altă denumire. Ei au fost cei care i-au învățat pe oameni cele mai minunate taine ale Naturii și le-au revelat „cuvântul” cel inefabil, acum pierdut.

Acest cuvânt al lor, care de fapt nu este un cuvânt, a făcut înconjurul lumii, și mai răsună încă, asemenea unui ecou îndepărtat, în inimile unor oameni privilegiați. Hierofanții tuturor Școlilor Sacerdotale cunoșteau existența acestei insule, dar „cuvântul” era cunoscut doar de *Java Aleim*, sau liderul fiecărei școli, și se transmitea

Shiva Ardhanarishvara - peșterile Elephanta

succesorului numai în momentul morții. Au existat mai multe astfel de școli, iar vechii autori clasici le pomenesc.

Deja am văzut că, conform tradițiilor universale acceptate de toate popoarele antice, au existat mai multe rase umane înaintea raselor actuale. Fiecare din ele era diferită de cea care a precedat-o și fiecare a dispărut când apărea următoarea. În *Manu* se menționează că șase astfel de rase s-au succedat una după alta.

„Din acest Manu Svayambhuva (cel mic, corespunzând lui Adam Kadmon) provenit din Svayambhu, sau Ființa care există prin ea însăși, s-au tras șase alți Manu (oameni care întruchipează progenitorii) și fiecare dintre ei a dat naștere unei rase umane. ... Acești Manu, toți puternici, dintre care Svayambhuva este primul, au produs și stăpânit această lume, alcătuită din lucruri mișcătoare și nemișcătoare, fiecare în perioada sa – antară” (*Manu*, cartea I).

În *Shiva-Purana*⁵¹⁹ găsim următorul citat: „O, Shiva, tu, zeu al focului, distruge-mi toate păcatele, așa cum iarba uscată a junglei

⁵¹⁹ *Purana* înseamnă „istorie” sau „tradiție sacră sau antică”. Vezi traduceriile lui Loiseleur Des-longchamp's ale lucrării *Manu*; de asemenea lucrarea lui L. Jacolliot, *La genese dans l'Humanite*.

este distrusă de foc. Prin Suflul tău măreț au primit viață Adhima (primul om) și Heva (desăvârșirea vieții, în sanscrită), *strămoșii acestei rase de oameni*, și s-au răspândit în lume cu urmașii lor.”

Cu insula cea frumoasă nu se putea comunica pe cale maritimă, ci prin pasaje subterane, care erau cunoscute doar de lideri, și care duceau de la ea în toate direcțiile. Tradiția menționează multe ruine maiestuoase din India, Ellora, Elephanta și cavernele din Ajanta (lanțul muntos Chandor) care aparțineau odată acestor școli și care erau în legătură prin pasajele subterane.⁵²⁰ Cine ar putea afirma că vechii atlanți, care sunt de asemenea menționați în *Cartea secretă*, dar sub un alt nume, pronunțat în limbajul sacru, nu existau încă în acele timpuri? Se poate ca marele continent dispărut să fi fost situat la sud de Asia, întinzându-se din India până în Tasmania.⁵²¹ Dacă ipoteza de care unii autori savanți se îndoiesc acum atât de mult și pe care chiar o resping, considerând-o o glumă de-a lui Platon, va fi vreodată confirmată, poate că oamenii de știință vor începe să creadă că descrierea continentului locuit de zei nu era doar o fabulă. Și atunci vor înțelege că insinuările voalate ale lui Platon și faptul că își atribuie povestea lui Solon și preoților egipteni nu au fost decât un mod prudent de a dezvălui lumii adevărul, combinându-l în mod inteligent cu ficțiunea, pentru a nu purta el responsabilitatea unei povești pe care obligațiile impuse de inițierea sa îl împiedicau să o divulge.

⁵²⁰ Există arheologi precum Mr. James Fergusson care neagă vechimea extraordinară a vreunui monument din India. În lucrarea sa, *Illustrations of the Rock-Cut Temples of India*, autorul se aventurează să-și exprime extraordinara opinie că „Egiptul a încetat să fie o țară înainte ca templele-grote cele mai vechi ale Indiei să fi fost săpate”. Pe scurt, el nu admite existența vreunei grote înainte domniei lui Ashoka și pare dispus să demonstreze că majoritatea acestor temple cioplite în stâncă au fost executate în vremea piosului rege budist, până la distrugerea dinastiei Andhra a Maghadei, la începutul secolului al cincilea. Considerăm perfect arbitrară o astfel de pretenție. Viitoarele descoperiri vor arăta cu siguranță că a fost de eronată și nefundamentată.

⁵²¹ Este o coincidență neobișnuită faptul că atunci când a fost descoperită pentru prima oară, în America existau niște triburi native care se numeau *Atlanta*.

Și cum s-ar putea ca numele Atlantei să fi fost inventat de Platon? Atlanta *nu* este un nume grecesc, iar formarea lui nu este deloc elenică. Brasseur de Bourbourg a încercat să demonstreze aceasta acum ani de zile, iar Baldwin, în lucrarea sa, *Prehistoric Nations and Ancient America*, îl citează pe primul, care mărturisește: „cuvintele *Atlas* și *Atlantic* nu au o etimologie satisfăcătoare în nicio limbă cunoscută în Europa. Nu sunt cuvinte grecești și nu se pot referi la nicio limbă cunoscută a Lumii Antice. Dar în limba Nahuatl (sau toltecă) găsim imediat radicalul *a*, *atl*, care înseamnă apă, război, creștetul capului. Din acestea provin o mulțime de cuvinte cum ar fi *atlan*, adică pe malul sau în mijlocul apei, din care reiese adjectivul *Atlantic*. Avem de asemenea *atlaca*, pentru luptă. ... Un oraș numit *Atlan* exista atunci când continentul a fost descoperit de Columb, la intrarea în Golful Uraha, în Darien, și avea un port bun. Acum a devenit un *pueblo* (sat) lipsit de importanță, numit Aclo”.⁵²²

Nu este cel puțin extraordinar să găsești în America un oraș cu un nume care conține un element absolut local, mai degrabă străin tuturor celorlalte țări, în pretinsa *ficțiune* a unui filozof care a existat cu 400 de ani î.Hr.? Același lucru se poate spune despre numele *America*, despre care într-o bună zi s-ar putea descoperi că are o mare legătură cu Meru, muntele sacru din centrul celor șapte continente, conform tradiției hinduse, mai degrabă decât cu Americus Vespucius, al cărui nume nu era deloc Americus, ci *Albericui*, o diferență considerabilă care nu a fost apreciată ca fiind destul de valoroasă încât să fie menționată decât foarte târziu de către istoria riguroasă.⁵²³ Aducem următoarele argumente în favoarea tezei noastre:

⁵²² Baldwin, *Prehistoric Nations*, p. 179

⁵²³ Alberico Vespuzio, fiul lui Anastasio Vespuzio sau Vespuchy, este îndoienic că el a fost cel care a numit Lumea Nouă. Într-adevăr se poate ca numele să fi apărut într-o lucrare scrisă cu câteva secole înainte de A. Wilder (Note).

1. Americ, Amerrique sau Amerique este numele dat în Nicaragua unui lanț de munți și podișuri, care se întinde între Juigalpa și Libertad, în provincia Chontales, și care ajunge cu un capăt în țara indienilor Carcas, iar cu celălalt capăt în țara indienilor Ramas. *Ice* sau *ique*, ca sufix, înseamnă „măreț”, precum *cacique* etc.

Columb menționează în a patra călătorie a sa satul *Cariiai*, probabil *Caicai*. Această localitate era plină de vraci și se afla în regiunea lanțului muntos Americ, la o înălțime de 3.000 de picioare. Totuși el omite să-i menționeze numele.

Numele *America Provincia* a apărut pentru prima oară pe o hartă publicată la Basle, în 1522. Până atunci, se credea că zona făcea parte din India. În acel an Nicaragua a fost cucerită de Gil Gonzales de Avida.⁵²⁴

2. „Nordicii care au vizitat continentul în secolul al X-lea⁵²⁵, au găsit o coastă joasă ca nivel, și plată, acoperită cu păduri dese”, și au numit-o *Markland*, de la *mark*, „pădure”. Litera *r* se pronunța cu un sunet rulant precum în *marrick*. Un cuvânt similar se folosește în regiunea Himalayei, iar numele muntelui Lumii, Meru, se pronunța în unele dialecte MERUAH, litera *h* pronunțându-se aspirat cu putere. Totuși, ideea principală este să arătăm cum două popoare puteau accepta un cuvânt care suna asemănător, fiecare fiind folosit cu înțelesul său și fiind aplicat aceluiași teritoriu. „Este foarte plauzibil”, spune profesorul Wilder, „că Statul Americii Centrale, unde găsim denumirea de *Americ* însemnând (precum Meru cel hindus) „munte mare”, i-a dat continentului numele său. Vespucius și-ar fi folosit numele său de familie dacă ar fi vrut să denumească un continent. Dacă

⁵²⁴ Vezi Thomas Belt, *The Naturalists in Nicaragua*, Londra, 1873.

⁵²⁵ Torficus, *Historia Vinlandiae Antiquae*.

teoria abatelui de Bourbonnais asupra lui *Atlan* ca sursă a lui Atlas și Atlantic este verificată, cele două ipoteze concordă foarte armonios. Cum Platon n-a fost singurul autor care a scris despre o lume aflată dincolo de coloanele lui Hercule, și cum oceanul este puțin adânc în acea zonă și algele cresc de-a lungul întregii părți tropicale a Atlanticului, nu este exagerat să ne imaginăm că acest continent s-ar fi aflat aici, sau că existau o mulțime de insule populate pe acea coastă. Pacificul dă semne de asemenea că ar fi avut un imperiu insular malaiez sau javanez – dacă nu chiar un continent între Nord și Sud. Știm că Lemuria în oceanul Indian este visul oamenilor de știință și că în Sahara și centrul Asiei au fost probabil albi de mări.”

ATLANTIDA ȘI POPOARELE SALE

Pentru a continua tradiția, trebuie să mai spunem că hierofanții erau împărțiți în două categorii distincte: cei care erau instruiți de „fiii lui Dumnezeu” pe insulă, și care erau inițiați în doctrina divină a revelației pure, și ceilalți care erau locuitorii vechii Atlantida – dacă acesta este numele său – și care, fiind o rasă diferită, erau născuți cu clarvedere, nefiind constrânși de limitările spațiale și materiale. Pe scurt, erau a *patra* rasă de oameni menționată în *Popol-Vuh*, a căror vedere era nelimitată și care cunoșteau toate lucrurile instantaneu. Erau probabil ceea ce am numi acum „mediumi din naștere”, care nici nu s-au zbatut, nici nu s-au chinuit când și-au dobândit cunoașterea și nici au obținut-o făcând sacrificii. De aceea, în timp ce primii mergeau pe cărarea instructorilor lor divini, și, dobândind cunoașterea treptat, învățau de asemenea să deosebească răul de bine, *adeptii* născuți ai Atlantidei urmau orbește insinuările marelui

„Dragon” invizibil, Regele *Thevetat* (Șarpele din *Geneză*?). Thevetat nici nu învățase, nici nu dobândise cunoașterea, dar, împrumutând expresia dr. Wilder referindu-ne la Șarpele tentației, el era „un fel de Socrate care știa fără să fi fost inițiat”. Astfel, sub inspirația malefică a demonului lor, Thevetat, rasa atlanților a devenit un popor de *magicieni* perversi. Ca urmare, s-a declarat războiul, a cărui poveste ar fi prea lungă să o descriem; conținutul ei poate fi regăsit în alegoriile deformate ale rasei lui Cain, a giganților, a lui Noe și a familiei sale cinstite. Conflictele s-au încheiat când Atlantida s-a scufundat; idee care își găsește corespondentul în poveștile babiloniene și mozaice ale Potopului: Giganții și magicienii ... „și tot ce era din carne a murit ... și toți oamenii”. Toți în afară de Xisuthrus și Noe, care sunt aceiași în esență cu marele Părinte al Thlinkithianilor din *Popol-Vuh*, sau cartea sacră a poporului din *Guatemala*, care ne dezvăluie de asemenea povestea salvării sale într-o barcă imensă, precum Noe cel indian – Vaisvasvata.

Dacă e să dăm crezare în totalitate tradiției, trebuie să luăm în considerare poveștile care au urmat despre căsătoriile dintre urmașii hierofanților și urmașii lui Noe cel Atlant, care au dat naștere unei rase combinate de oameni cinstiți și răi. Pe de o parte, lumea i-a avut pe Enóh, Moise, Gautama Buddha și pe numeroșii săi „Eroi” și mari hierofanți; pe de altă parte, au existat și „magicienii săi *naturali*”, care, datorită lipsei accesului la iluminarea spirituală adevărată, și datorită slăbiciunii structurii lor fizice și mentale, și-au profanat în mod neintenționat înzestrările, folosindu-le în scopuri malefice. Moise nu a muștrătat acei adepți ai profeției și ai altor puteri care fuseseră instruiți în școlile înțelepciunii ezoterice⁵²⁶ menționate în *Biblie*. Învinuirile sale erau rezervate acelor care, intenționat sau nu, și-au pervertit puterile moștenite de la străbunii lor atlanți

⁵²⁶ *Regi*, 2, XXII. 14:2; *Cronici*, XXXIV, 22.

în serviciul spiritelor rele, în detrimentul umanității. Mânia sa era îndreptată împotriva spiritului lui *Ob*, nu împotriva celui al lui OD...

NOTĂ: Pe când eram pe cale să dăm la tipărit acest capitol, am primit de la Paris, prin amabilitatea onorabilului John L. O'Sullivan, lucrările complete ale lui Louis Jacolliot în douăzeci și unu de volume. Tema lor centrală este India și vechile sale tradiții, filozofia și religia sa. Neobositul autor a strâns un univers de informații din diverse surse, cele mai multe autentice. Deși nu acceptăm părerile sale personale asupra anumitor aspecte, totuși apreciem extrema valoare a traducerilor sale prolifică a textelor sacre indiene. Cu atât mai mult, găsim că ele confirmă în toate modurile afirmațiile pe care le-am făcut aici. Printre altele este vorba și despre subiectul scufundării continentelor în timpurile preistorice. În lucrarea sa, *Histoire des Vierges: Les Peuples et les Continents Disparus*, el spune: „Una din cele mai vechi legende ale Indiei, păstrate în temple prin tradiție orală și scrisă, relatează că acum câteva sute de mii de ani exista un imens continent în oceanul Pacific, care a fost distrus de ridicarea straturilor geologice, și că fragmentele sale trebuie să fie în Madagascar, Ceylon, Sumatra, Java, Borneo și în insulele principale ale Polineziei. Conform acestei ipoteze, platourile înalte ale Hindustanului și Asiei erau reprezentate în acele epoci îndepărtate doar prin insule imense care se învecinau cu continentul central. Conform brahmanilor, această țară dobândise o înaltă cultură, iar peninsula Hindustanului, mărimdu-se din cauza deplasării apelor la vremea marelui cataclism, a continuat lanțul tradițiilor primitive născute aici. Aceste tradiții au dat numele de *Rutas* popoarelor care au locuit imensul continent echinoxial, iar *sanscrita* provine din limba lor.” (Ne vom referi la această limbă într-unul din volumele viitoare). „Tradiția indo-elenică, păstrată de cel mai inteligent popor care a migrat din câmpiile Indiei, descrie de asemenea existența

Louis Jaccoliot

unui continent pe care îl numește Atlantida și a unui popor pe care îl numește atlant, și pe care îl localizează în oceanul Atlantic, în partea nordică a Tropicelor.” „Dincolo de faptul că ipoteza existenței unui continent antic la acele latitudini nu este lipsită de o probabilitate geografică, iar vestigiile acestui continent pot fi găsite în insulele vulcanice și în zonele muntoase ale insulelor Azore, Canare și Capul Verde, grecii, care nu au

îndrăznit niciodată să treacă de coloanele lui Hercule, sub pretextul fricii față de înspăimântătorul ocean, au apărut prea târziu în Antichitate pentru ca poveștile păstrate de Platon să fie altceva decât un ecou al legendei indiene. Mai mult, dacă privim planisfera, la vederea insulelor și a insulițelor împrăștiate de la arhipelagul Malayan până în Polinezia, de la strâmtorile Sund până la insula Paștelui, este imposibil, pe baza ipotezei continentelor care au existat înaintea celor actuale, să nu le atribuim cea mai mare importanță. „O credință religioasă, existând în Malacca și Polinezia, adică în cele două extreme ale lumii oceanice, afirmă că «toate aceste insule formau odată țări imense, locuite de oameni galbeni și oameni negri, care se războiau mereu, iar zeii, obosiți de conflictele lor, au desemnat Oceanul să le găsească pacea și de atunci, nimeni nu l-a putut convinge să-și elibereze prizonierii. Singure, piscurile muntoase și platourile înalte unde nu a ajuns potopul, prin puterea zeilor, au înțeles prea tâziu ce greșală făcuseră.» Indiferent cât de exacte sunt aceste tradiții, și oricare ar fi fost locul în care o civilizație mai veche decât Roma, Grecia, Egiptul și India s-ar fi dezvoltat, este sigur că această civilizație a existat, și

este foarte important ca știința să-i găsească urmele, oricât ar fi ele de fugitive și firave” (pp. 13-15). Această ultimă tradiție, tradusă de Louis Jaccoliot din manuscrisele sanscrite, confirmă ceea ce am amintit noi în *Records of the Secret Doctrine*. Războiul menționat dintre oamenii galbeni și cei negri se referă la lupta dintre „fiii lui Dumnezeu” și „fiii giganților” care erau locuitorii și magicienii Atlantidei. Concluzia finală a lui Jaccoliot, care a vizitat personal Polinezia și și-a dedicat ani din viață studiului religiei, limbii și tradițiilor tuturor popoarelor, este: „Cât despre continentul Polinezian, care a dispărut în urma unor cataclisme geologice decisive, existența sa se sprijină pe niște dovezi de care nu ne putem îndoi, dacă le privim logic.” „Cele trei culmi ale acestui continent, insulele Sandwich, Noua Zeelandă și insula Paștelui, se află la distanțe între cinsprezece și optsprezece mii de leghe, iar grupurile de insule intermediare, Viti, Samoa, Tonga, Foutuna, Ouvea, Marquesas, Tahiti, Pornouton, Gambiers, sunt toate aflate la distanțe între opt sute și o mie de leghe.” Toți navigatorii spun că grupul extrem și central nu ar fi avut cum să comunice vreodată, având în vedere poziția lor geografică și cu puținele mijloace pe care le aveau la dispoziție. Este imposibil din punct de vedere fizic să străbați asemenea distanțe cu o pirogă ... fără busolă și să călătorești luni de zile fără provizii. „Pe de altă parte, aborigenii din insulele Sandwich, din Viti, Noua Zeelandă, din grupurile centrale, Samoa, Tahiti etc. *nu auziseră niciodată unii de alții* înainte de sosirea europenilor. *Și totuși fiecare dintre aceste popoare au susținut că la un moment dat insula lor a făcut parte dintr-o întindere imensă de pământ care se continua până la Vest, pe partea asiatică.* În plus, ei vorbesc aceeași limbă, au aceleași obiceiuri, aceleași tradiții, aceleași credințe religioase. Și când li s-a pus întrebarea «Care este originea rasei voastre?» *singurul lor răspuns a fost că și-au întins mâna în direcția soarelui care apunea*” (Ibid., p. 308).

Ruinele care împânzesc cele două Americi și care se găsesc în multe insule din Indiile Occidentale sunt toate atribuite atlanților care s-au scufundat. Așa cum hierofanții vechii lumi, care în zilele Atlantidei aproape că erau în legătură cu lumea nouă printr-o limbă de pământ, magicienii continentului acum scufundat aveau o rețea de pasaje subterane care duceau în toate direcțiile. În legătură cu acele misterioase catacombe vom oferi acum o poveste stranie pe care ne-a împărtășit-o un peruvian, care a murit demult, atunci când călătoream împreună în țara sa. Trebuie să conțină un sâmbure de adevăr; așa cum ni s-a confirmat mai târziu de către un gentilom italian care văzuse personal locul, dar din cauza lipsei timpului și a mijloacelor, nu a putut verifica el însuși povestea, măcar parțial. Italianul aflase povestea de la un bătrân preot, căruia i se dezvăluise secretul la o spovedanie, de la un indian peruvian. Putem adăuga și că acel preot a fost obligat să spună povestea, aflându-se în acel moment sub influența hipnotică a celui călător.

Povestea se referă la faimoasele comori ale ultimului dintre incași. Peruvianul a afirmat că, în urma bine-cunoscutei și mârșavei crime comise de Pizarro asupra acestui prinț, secretul a fost aflat de toți indienii, cu excepția metișilor, care nu erau de încredere. Povestea este astfel: Îrca fusese prins, iar soția lui a oferit pentru eliberarea lui o cameră plină ochi cu aur, „de la podea până la tavan, până la înălțimea unde putea ajunge cuceritorul” înainte ca soarele să apună, în a treia zi. Ea și-a ținut cuvântul, dar Pizarro nu, conform obiceiurilor spaniolilor. Uluit la vederea unor asemenea comori, cuceritorul a declarat că nu îi va da drumul prizonierului, ci că îl va uide dacă regina nu va dezvălui locul din care provine acea comoară. El auzise că incașii aveau pe undeva o mină nesecată; un drum subteran sau un tunel care ducea de-a lungul a multe mile sub pământ, unde ei țineau bogățiile acumulate ale țării. Sărmana regină a cerut un răstimp de

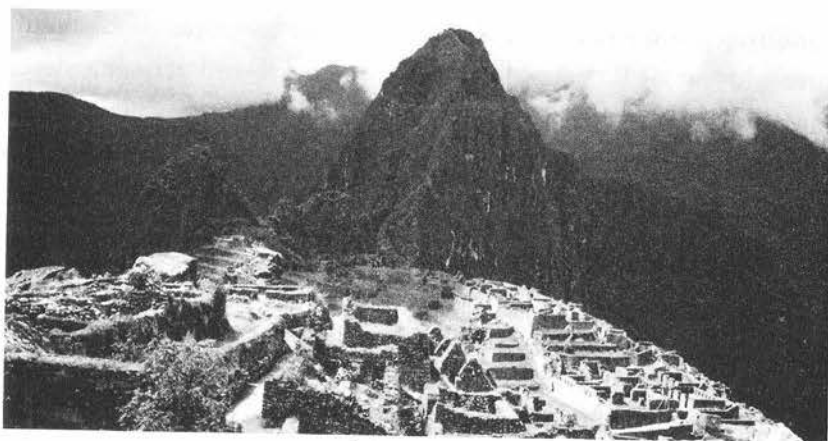
gândire și a mers să se consulte cu oracolele. În timpul sacrificiului, preotul superior i-a arătat în „oglinza neagră”⁵²⁷ consacrată uciderea inevitabilă a soțului ei, chiar dacă i-ar fi dat comorile regale lui Pizarro sau nu. Atunci regina a dat ordin să se închidă intrarea, care era o ușă tăiată în crăpătura unui perete de stâncă. Sub îndrumările preotului și ale magicienilor, crăpătura a fost umplută până sus cu cantități uriașe de piatră, iar apoi suprafața aceea a fost camuflată. Incașul a fost ucis de spanioli, iar nefericita regină s-a sinucis. Lăcomia spaniolilor a căzut în propria ei cursă, iar secretul comorii îngropate a rămas tănuț în inimile câtorva peruvieni fideli.

Peruvianul nostru care ne-a relatat povestea a adăugat că, datorită unor indiscreții repetate de-a lungul timpului, guvernele din diferite perioade au trimis oameni să caute comoara, sub pretextul cercetărilor științifice. Ei au scotocit prin toată țara, dar zadarnic. Până acum această tradiție a fost confirmată de relatările doctorului Tschuddi și ale altor istorici din Peru. Dar mai există niște detalii despre care nu credem că au fost făcute publice până acum.

RUINELE PERUVIENE

La câțiva ani după ce am aflat această poveste și confirmarea ei de către acel domn italian, am vizitat Peru din nou. Mergând la sud, spre Lima, pe apă, am ajuns la un loc aproape de Arica, la apus, și am fost uimiți să vedem o uriașă piatră, aproape perpendiculară

⁵²⁷ Aceste „oglinzi magice”, negre de obicei, sunt o altă dovadă a universalității credințelor. În India aceste oglinzi sunt făcute în provincia Agra și de asemenea sunt fabricate în Tibet și China. Le găsim și în Egiptul antic, unde, conform istoricului nativ citat de Brasseur de Bourbourg, strămoșii neamului Quiche le-au adus în Mexic; peruvienii adoratori ai Soarelui le foloseau și ei. Când au sosit spaniolii, spune istoricul, Regele neamului Quiche a ordonat ca preoții săi să consulte oglinda pentru a afla care era soarta regatului său. „Demonul a reflectat prezentul și viitorul precum într-o oglindă”, adaugă el (de Bourbourg, *Mexique*, p. 184).

Ruine peruviene

pe sol, care se ridica într-o singurătate dezolantă pe țărm, departe de munții Anzi. Era cavoul incașilor. Puteai să distingi, în lumina ultimelor raze ale soarelui care băteau peste acea piatră, cu un binoclu de teatru obișnuit, anumite hieroglife interesante gravate pe suprafața vulcanică.

Atunci când orașul Cuzco era capitala în Peru, exista aici un templu al Soarelui, celebru până departe pentru splendoarea sa. Era acoperit cu plăci groase de aur, iar pereții erau acoperiți cu același metal prețios; streșinile erau tot din aur masiv. În peretele vestic, arhitecții au făcut un orificiu astfel încât, atunci când razele soarelui băteau în el, acesta le concentra în interiorul clădirii. Întinzându-se ca un lanț de la un punct strălucitor la altul, aceste orificii erau de jur împrejurul clădirii, iluminând idoli frumoși și dezvăluind anumite semne mistice care în alte momente nu erau vizibile. Doar prin înțelegerea acestor hieroglife – identice cu cele care se află și în ziua de astăzi pe cavoul incașilor – se putea afla secretul tunelului și al împrejurimilor sale. Un asemenea tunel se află în vecinătatea lui Cuzco, a cărui deschidere este ascunsă. Acesta duce direct la un tunel imens care se întinde de la Cuzco la Lima, și care apoi, luând-o

spre sud, ajunge până în Bolivia. Într-un anumit loc, el conține un cavou regal. În interiorul acestei camere funerare sunt plasate cu abilitate două uși sau mai degrabă, două lespezi care pivotează și se închid atât de etanș încât pot fi deosebite de pereții sculptați doar prin niște semne secrete, a căror cheie o dețin paznicii ei credincioși. Una dintre aceste lespezi pivotante acoperă deschizătura sudică a tunelului Limei – cealaltă, deschizătura nordică a coridorului bolivian. Acesta din urmă, mergând spre sud, trece prin Trapaca și Cobijo, pentru că Arica nu este departe de micul râu numit Pay'quina⁵²⁸, care reprezintă granița dintre Peru și Bolivia.

Nu departe de acest loc, există trei vârfuri separate, care formează un triunghi straniu; ele fac parte din lanțul muntos al Anzilor. Conform tradiției, singura intrare care poate fi folosită către coridorul ce duce spre nord se află în unul din aceste vârfuri, dar fără a cunoaște taina semnelor sale, chiar și o armată de titani ar putea să despice stâncile în zadar încercând s-o găsească. Chiar dacă cineva ar reuși să găsească intrarea, să ajungă la lespedea din camera sfântului mormânt și să încerce s-o detoneze, e foarte probabil ca stâncile grele să îngroape camera, comorile sale, și – așa cum s-a exprimat misteriosul peruvian – „chiar și o mie de războinici” într-o singură ruină. Nu există vreun alt loc de acces în camera din Arica decât prin poarta aflată în munții Pay'quina. De-a lungul întregii lungimi a pasajului, din Bolivia până la Lima și Cuzco, există mici ascunzișuri umplute cu comori din aur și pietre prețioase, adunate de generații întregi de incași, a căror valoare totală este incalculabilă.

Deținem un plan precis al tunelului, al sfântului mormânt și al ușilor, pe care bătrânul peruvian ni l-a înmănat la acea vreme. Dacă

⁵²⁸ *Pay'quina*, sau *Payaquina*, numită astfel deoarece valurile sale duceau particule de aur din Brazilia. Am găsit câteva astfel de fărâme de metal autentic într-o mână de nisip pe care am adus-o în Europa.

ne-ar fi trecut vreodată prin cap să profităm de acest secret, am fi avut nevoie să cooperăm cu guvernul peruvian și bolivian la o scară amplă. Ca să nu mai vorbim de obstacolele fizice, pe care niciun individ sau grup mic nu le-ar putea evita într-o asemenea explorare pe o coastă împânzită de contrabandiști și tâlhari care, de fapt, reprezintă aproape întreaga populație. Chiar și numai procedeul de a purifica aerul infectat al tunelului, în care nu s-a pătruns de secole, ar implica o muncă serioasă. Totuși, acolo s-ar afla comoara, și tradiția spune că tot acolo va rămâne până când ultimul semn al domniei spaniolilor va dispărea din întreaga Americă de Nord și de Sud.

Comorile dezgropate de dr. Schliemann la Micene au trezit lăcomia oamenilor, iar ochii speculanților aventuroși s-au întors înspre orașele în care se spune că au fost îngropate bogățiile popoarelor antice, în cripte sau peșteri, sub nisip sau depuneri aluviale. Nici măcar legat de Peru sau de vreun oricare alt oraș nu circulă atâtea tradiții precum despre deșertul Gobi. Despre Tartaria independentă se spune, dacă zvonurile sunt adevărate, că această pustietate nisipoasă dezolantă era altădată sălașul unuia din cele mai bogate imperii care au existat vreodată. Se spune că sub pământ există comori în aur, bijuterii, sculpturi, arme, ustensile și tot ceea ce poartă marca civilizației, luxului și artelor rafinate, așa cum nu se poate mândri nicio capitală creștină că posedă în zilele noastre. Nisipul deșertului Gobi se deplasează regulat dinspre est spre vest, datorită vântului teribil care bate neîncetat. Uneori sunt descoperite unele din comorile ascunse, dar niciun nativ nu îndrăznește să se atingă de ele, pentru că întreaga regiune se află sub influența unei vrăji puternice. Pedepsa ar putea fi chiar moartea. Bahti – gnomii hidoși, dar credincioși, păzesc comorile ascunse ale neamului preistoric, în așteptarea zilei când ciclurile cosmice vor face din nou cunoscută povestea lor, spre beneficiul omenirii.

Conform tradiției locale, mormântul lui Ginghis Han există încă în apropierea lacului Tabasun Nor. Înăuntru se odihnește acest Alexandru al mongolilor, ca și cum ar dormi. După trei secole, el se va trezi și își va conduce poporul spre noi victorii, umplându-l de glorie. Deși această tradiție profetică trebuie să fie privită cu o anumită rezervă, putem afirma că mormântul nu este totuși o fabulație iar bogăția sa nu a fost deloc exagerată.

DEȘERTUL GOBI ȘI SECRETELE SALE

Regiunea deșertului Gobi și de fapt întreaga zonă a Tartariei independente și a Tibetului sunt păzite cu strășnicie împotriva intruziunilor străinilor. Cei care au voie să o traverseze se află sub supravegherea și îndrumarea anumitor agenți ai autorităților și au îndatorirea de a nu vorbi nimic despre ceea ce văd acolo. Dacă nu ar fi această restricție, am adăuga acestor pagini relatări ale explorărilor, aventurilor și descoperirilor care ar fi citite cu interes. Va veni vremea, mai devreme sau mai târziu, când cumplitul nisip al deșertului va scoate la suprafață secretele sale demult îngropate și atunci vanitatea noastră modernă va suporta o mortificare neașteptată.

Marco Polo, călătorul temerar al secolului al treisprezecelea, a spus că „Poporul Pashai”⁵²⁹ este un mare adept al vrăjilor și al artelor *diabolice*. Și editorul său învățat adaugă: „Pashai, sau Udyana, era țara nativă a lui Padma Sambhava, unul dintre apostolii principali ai lamaismului, adică ai budismului tibetan și un mare maestru al magiei. Învățăturile lui Sakya, care predominau *mai demult* în Udyana, probabil că erau nuanțate puternic de magia shivaită, iar

⁵²⁹ Regiunile în apropiere de *Udyana* și *Cașmir*, după cum spune traducătorul și editorul lui Marco Polo (colonelul Yule). Vol I, p. 173.

tibetanii consideră încă acea regiune ca fiind tărâmul vrăjitoriei și al farmecelor”.

Când spunem „mai demult” e ca și cum am spune „în prezent”; nimic nu s-a schimbat în ceea ce privește practicile magiei, în afara faptului că au căpătat o alură mai ezoterică și mai misterioasă și că precauția adepților crește proporțional cu interesul călătorului. Hiouen-Thsang vorbește despre locuitorii săi: „Oamenilor ... le place să studieze, dar nu o fac cu ardoare. Știința formulelor magice a devenit o afacere profesională obișnuită penru ei”.⁵³⁰ Nu îl vom contrazice pe venerabilul pelerin chinez aici și suntem dispuși să admitem că în secolul al șaptelea unii oameni au făcut într-adevăr „o afacere” din magie; asta se mai petrece și astăzi, dar cu siguranță aceia nu sunt adepți adevărați. Cu siguranță că piosul și neînfricatul Hiouen-Thsang, care și-a riscat viața de sute de ori pentru a avea parte de beatitudinea de a-i simți umbra lui Buddha în peștera de la Peshawer, nu ar acuza lama-șii sfinți și călugării taumaturgi de faptul că fac „o afacere” și o arată călătorilor. Probabil că Hiouen-Thsang avea puternic în minte interdicția lui Gautama, care se află cuprinsă în răspunsul său către regele Prasenagit, protectorul său, care l-a chemat pentru a face miracole. „Rege măreț – spune Gautama – eu nu le spun discipolilor mei: «mergeți, sfinților, și faceți miracole mai mari decât poate face oricine, ca să vă vadă brahmanii și oamenii de vază puterile voastre supranaturale». Atunci când îi învăț despre Lege, eu le spun doar: «Trăiți, sfinților, ascunzându-vă meritele și arătându-vă păcatele».”

⁵³⁰ *Voyage des Pelerins Bouddhistes*, vol. I, *Histoire de la Vie de Hiouen-Thsang*, tradusă din chineză în franceză de Stanislas Julien.

LEGENDE TIBETANE ȘI CHINEZE

Colonelul Yule, fiind uimit de relatările manifestărilor magice făcute de călători din toate epocile în Tartaria și Tibet, conchide că trebuie ca nativii să fi avut la dispoziție „întreaga enciclopedie a «spiritiștilor» moderni”. Duhalde menționează că printre vrăjitoriile lor se afla și arta de a produce, prin invocațiile lor, imaginea lui Lao Tse⁵³¹ și a divinităților lor în văzduh, precum și să facă un creion să scrie răspunsuri la întrebări fără ca nimeni să-l atingă.⁵³²

Aceste invocații aparțineau misterelor religioase din sancturile lor; dacă scopul cu care le rosteau ar fi fost *material*, de exemplu, ar fi fost considerate *vrăjitorie*, necromanție și ar fi fost interzise. Cât despre acel creion care scria singur, aceasta se practica în China și în alte țări chiar cu secole înaintea erei creștine. Este ABC-ul magiei în acele țări.

Când Hiouen-Thsang a vrut să adore umbra lui Buddha, el nu s-a adresat „magicienilor profesioniști”, ci puterii invocației din propriul său suflet; puterea rugăciunii, a credinței și a meditației. Totul era întunecos și murdar împrejurul grotei în care se spune că a avut odată loc miracolul. Hiouen-Thsang a intrat și și-a început rugăciunile. A realizat 100 de saluturi, dar nu a văzut și nici n-a auzit nimic. Apoi, gândindu-se că este prea păcătos, a plâns amarnic, deznădăjduit. Dar când era pe punctul de a renunța la orice speranță, a văzut pe peretele estic o lumină delicată, dar care a dispărut. El și-a reînceput rugăciunile, plin de speranță de data asta, și lumina a apărut din nou, a sclipit un moment, după care a dispărut din nou. După aceasta, a făcut un legământ solemn: nu

⁵³¹ Lao Tse, filozoful chinez.

⁵³² *The Book of Ser Marco Polo*, vol. I, p. 318. Vezi și experimentele lui Crooke, descrise în capitolul VI al acestei lucrări.

Amitabha Buddha și Bodhisattva-și

va părăsi caverna până când nu va avea parte de grația de a-i vedea umbra „Venerabilului Vremii”. Apoi a trebuit să aștepte mult timp, căci numai după 200 de rugăciuni a devenit caverna „îmbăiată în lumină, iar umbra lui Buddha, de o culoare albă strălucitoare a apărut maiestuoasă pe perete, ca atunci când se deschid norii și deodată apare imaginea minunată a Muntelui Luminii. O splendoare fascinantă a iluminat trăsăturile chipului divin. Hiouen-Thsang era pierdut în contemplare și minunare și nu își întorcea privirea de la obiectul său sublim și incomparabil”. Hiouen-Thsang adaugă în jurnalul său personal, *Si-yu-ki*, că doar atunci când omul se roagă cu o credință sinceră și primește de sus un semn ascuns, pot ochii săi să vadă umbra cu claritate, dar nu se poate bucura de acea viziune la infinit.⁵³³

Cei care acuză chinezii de ireligiozitate ar face bine să citească lucrarea *Essays on Buddhism in China and Upper Asia* a lui Schott.⁵³⁴ „Pe vremea lui Yuan-yeu din dinastia Sung (1086-

⁵³³ Max Müller, *Buddhist Pilgrims*.

⁵³⁴ Academia Științifică din Berlin, 1846.

1093 era creștină), trăiau o matroană pioasă și cele două servitoare ale sale, care se simțeau foarte atrase de Tărâmul Iluminării. Una dintre servitoare i-a spus colegii sale într-o zi: «Diseară voi merge în tărâmul lui Amita» (Buddha). În aceeași noapte, un miros balsamic a umplut casa, iar servitoarea a murit, fără să fi fost bolnavă. În ziua următoare, servitoarea rămasă în viață i-a spus stăpânei: «Ieri tovarășa mea care a murit mi-a apărut într-un vis și mi-a spus: grație rugăciunilor stăruitoare ale stăpânei mele iubite, acum locuiesc în Paradis, și fericirea mea nu poate fi exprimată în cuvinte». Matroana a spus atunci: «Dacă îmi va apărea și mie, o să te cred». În următoarea noapte, cea decedată într-adevăr i-a apărut și ei. Doamna a întrebat-o: «Aș putea, măcar o dată, să văd și eu Tărâmul Iluminării?». «Da», i-a răspuns sufletul binecuvântat, «nu trebuie decât să o urmezi pe servitoarea ta». Doamna a urmat-o (în vis) și a perceput în curând un lac nemărginit, în care erau nenumărate flori de lotus roșii și albe, de diferite mărimi, unele care înfloreau, altele care se ofileau. A întrebat-o ce semnificație aveau acele flori, iar servitoarea i-a răspuns: «Acestea sunt ființe umane de pe Pământ, ale căror gânduri se îndreaptă spre Tărâmul Iluminării. Prima dorință de a ajunge în Paradisul lui Amita dă naștere unei flori în lacul celest, și floarea devine pe zi ce trece mai mare și mai frumoasă, pe măsură ce persoana care o reprezintă crește spiritual; altfel, ea își pierde frumusețea și se usucă.»⁵³⁵ Doamna a dorit să știe numele unei persoane iluminate care se odihnea pe una

⁵³⁵ Colonelul Yule face o observație în legătură cu misticismul chinez de mai sus, pe care o cităm datorită sincerității sale pline de noblețe. El spune că: „În 1871 am văzut pe strada Bond o expoziție de așa-zise desene ale spiritelor, adică desene făcute de mediumi aflați sub ghidarea ființelor invizibile, din lumile de dincolo. Mai multe astfel de creații extraordinare (pentru că erau cu siguranță astfel) au pretins că reprezintă Florile Spirituale ale unor asemenea persoane; și explicația, care în esență era la fel ca povestea din text, era prezentată în catalogul expoziției. Este puțin probabil ca artistul să fi avut cunoștință de eseurile lui Schott, iar coincidența a fost uimitoare”; *The Book of Ser Marco Polo*, vol. I, p. 444.

din aceste flori, îmbrăcată într-un veșmânt încrețit și strălucitor. Servitoarea sa a răspuns: «Acea este Yang-kie». Apoi a întrebat de altcineva și i-a spus: «Aceasta este Mahu». Atunci doamna a spus: «Unde voi ajunge eu după moarte?» Și Suflitul Bindecuvântat i-a arătat un loc mai departe, unde se afla un deal care sclipea în auriu și azuriu. «Aici este viitorul tău sălaș. Vei aparține primului ordin al binecuvântaților». Când matroana s-a trezit, ea s-a interesat de Yang-kie și de Mahu. Prima plecase deja; cealaltă era încă în viață și sănătoasă. Și astfel doamna a învățat că suflitul celui care crește ca sfințenie și nu coboară înapoi niciodată poate fi deja un locuitor al Tărâmului Iluminării, chiar dacă trupul său mai există încă în lumea trecătoare.”

În același eseu este tradusă o altă povestire chineză, cu aceeași morală: „Am cunoscut un om, spune autorul, care în timpul vieții sale ucisese multe ființe și care a suferit un atac de apoplexie. Gândul la chinurile care erau rezervate sufletului său încărcat de păcate îmi aducea durere în suflet; l-am vizitat și l-am îndemnat să îl invoce pe Amita, dar refuza cu încăpățănare. Răul din el îi întuneca puterea de înțelegere; datorită faptelor sale rele inima sa se împietrise. Oare ce-l aștepta pe acest om atunci când avea să închidă ochii pentru ultima oară? În timpul acestei vieți noaptea urmează zilei și iarna urmează verii; toți oamenii știu asta. Dar la faptul că după viață urmează moartea nimeni nu se gândește. Ah, ce ciudată orbire și încăpățănare!” (p. 93).

Aceste două pilde din literatura chineză nu sunt de natură să confirme acuzele de ireligiozitate și materialism total aduse acestei nații. Prima povestire mistică este plină de savoare spirituală și ar face onoare oricărei cărți religioase creștine. A doua este demnă de laudă și nu trebuie decât să înlocuim „Amita” cu „Iisus” și avem o pildă ortodoxă în toată regula, cu referire la sentimentele religioase și la

codul moralei filozofice. Următoarea pildă este și mai impresionantă și o cităm de dragul celor ce vor să reînvie creștinismul: „Hoang-ta-tie, din T'anchen, care a trăit în timpul dinastiei Sung, avea meseria de fierar. Când era la muncă obișnuia să rostească, fără oprire, numele lui Amita Buddha. Într-o zi, le-a înmănat vecinilor săi următoarele versuri compuse de el ca să fie răspândite:

Ding-dong! Loviturile ciocanului cad iuți și multe

Până când în sfârșit fierul devine oțel.

Să-nceapă acum ziua cea lungă a odihnei,

Mă cheamă tărâmul eternei fericiri!

După aceasta a murit. Dar versurile sale s-au răspândit în întregul Honan și mulți au început să-l invoce pe Buddha.”⁵³⁶ Este perfect ridicol să pretinzi că chinezii sau orice popor asiatic, fie el central, de sus, sau de jos, nu dețineau nicio cunoaștere sau percepție a celor spirituale. Aceste regiuni sunt pline de la un capăt la altul de mistici, filozofi ai religiei, sfinți budiști și *magicieni*. Este universală credința într-o lume spirituală, plină de ființe invizibile, care le apar uneori în mod obiectiv celor vii. I.J.Schmidt observă următoarele: „Conform credinței popoarelor din Asia Centrală, Pământul și interiorul său, precum și atmosfera sa înconjurătoare sunt pline de ființe spirituale, care exercită o influență benefică sau mai puțin benefică asupra întregii naturi organice și anorganice. ... Deșerturile în special și alte zone nelocuite, sau în care natura se manifestă la o scară gigantică sau teribilă, sunt sălașurile predilecte ale spiritelor rele. Astfel este stepa din Turan, iar marele deșert Gobi este considerat un loc unde ființele malefice duc lupte, încă din cele mai vechi timpuri.”

Marco Polo menționează de mai multe ori, cum era și firesc, în neobișnuita sa carte a *Călătoriilor*, aceste spirite viclene ale

⁵³⁶ Schott, *Essay on Buddhism*.

deșerturilor. Timp de secole, și în special în ultimul secol, poveștile lui stranii au fost respinse complet. Nimeni nu l-a crezut când spunea că a fost martor de mai multe ori la uluitoare manifestări de magie realizate de supușii lui Kublai-Khan și de adepții din alte țări. Pe patul de moarte, Marco a fost supus presiunii pentru a-și retrage aceste afirmații „false”; dar a jurat pe adevărul celor spuse, și în plus a afirmat că nu a relatat nici jumătate din câte văzuse. Astăzi nimeni nu se mai îndoiește de adevărul spuselor sale, mai ales după apariția edițiilor lui Marsden și a colonelului Yule. Publicul este recunoscător în special colonelului pentru că a angrenat atâtea persoane competente care au confirmat mărturia lui Marco și a explicat anumite fenomene în cuvinte simple, pentru că el spune clar că marele călător nu era numai un scriitor veridic, ci și extrem de atent. Apărându-și autorul cu căldură, editorul conștiincios, după ce a enumerat mai multe din punctele controversate și chiar respinse ale *Călătoriilor* venețianului, conchide spunând că: „Ultimii doi ani au adus promisiunea unei lumini asupra celor care păreau a fi *cele mai nebunești* povești ale lui Marco și scheletul unui veritabil Ruc din Noua Zeelandă este expusă actualmente pe masa din laboratorul profesorului Owen!”⁵³⁷

Odată descoperită monstruoasa pasăre din *Noptile Arabe* sau din „Mitologia arabă”, după cum numește Webster pasărea *Ruc* (sau *Roc*), mai rămâne doar să *descoperim* și să recunoaștem că lampa fermecată a lui *Aladdin* este de asemenea reală.

Descriind trecerea lui prin marele deșert Lop, Marco Polo vorbește de un fenomen miraculos, „și anume, că atunci când călătorii circulă noaptea ... pot auzi spiritele vorbind. Uneori spiritele îi strigă pe nume ... ele se pot auzi chiar și în timpul zilei.

⁵³⁷ *The Book of Ser Marco Polo*, vol. I, prefață la a doua ediție, p. 8

Iar uneori se aude sunetul mai multor instrumente muzicale și mai adesea sunetul tobelor.”⁵³⁸

În notele sale, traducătorul îl citează pe istoricul chinez Ma-Twan-lin, care confirmă cele de mai sus. „În timpul trecerii prin sălbăticie auzi sunete”, spune Ma-Twan-lin, „uneori cântece, uneori gemete și de multe ori li s-a petrecut călătorilor să se abată de la cale pentru a vedea de unde vin sunetele și să se rățească; acelea erau voci ale spiritelor și spiridușilor.”⁵³⁹ Editorul spune: „Acești spiriduși nu se întâlnesc doar în deșertul Gobi, deși se pare că acolo bântuie cel mai mult. *Teroarea pe care o inspiră un vast deșert solitar îi face să apară în toate locurile asemănătoare.*”

Colonelul Yule ar fi trebuit să ia în considerare ce urmări serioase poate avea acceptarea acestei teorii. Dacă admitem că bocetele stranii din Gobi se datorează *terorii* produse de „vastul deșert solitar”, atunci de ce demonii din gadareni (vezi *Evanghelia după Luca*, 8,29) ar fi ei mai demni de luat în considerare? Și atunci am putea admite și că Iisus ar fi putut să se înșele cu privire la obiectivitatea existenței celui care l-a ispitit în timpul celor patruzeci de zile de încercare din „pustietate”? Noi nu vrem neapărat să respingem teoria colonelului Yule, dar insistăm asupra aplicării sale imparțiale în toate cazurile. Pliniu vorbește despre fantomele care apar și dispar în deșerturile Africii⁵⁴⁰, Aethicus, vechiul cosmograf creștin, menționează, deși neîncrezător, poveștile despre vocile cântăreților și ale unor comeseni veseli în deșert, și „Mas’udi ne vorbește de *ghûls*, care le apar călătorilor noaptea în deșert și când sunt singuri. De asemenea „Apollonius din Tyana și tovarășii săi, care au văzut un *empusa* sau *ghul* în deșertul din apropierea Indusului, la lumina lunii, și acesta

⁵³⁸ *The Book of Ser Marco Polo*, vol. I, p. 203

⁵³⁹ *Visdelon*, p. 130

⁵⁴⁰ *Pliniu*, VII, 2

lua mai multe forme ... au început să-l ocărăască și acesta a plecat fugind și scoțând țipete”⁵⁴¹. Iar Ibn Batuta relatează o legendă din Sahara de Vest: „Dacă mesagerul este singur, demonii îl ațâță și îl fascinează, astfel că se abate de la drumul său și piere.”⁵⁴² Însă, dacă toate aceste fenomene au o „explicație logică”, și credem că în cele mai multe cazuri o au, atunci nici demonii biblici din pustietăți nu merită mai multă importanță și ar trebui să li se aplice aceeași regulă. Și ei sunt produse ale terorii, imaginației și *superstiției*; prin urmare, și poveștile din *Biblie* trebuie să fie false și dacă un singur rând este fals, atunci apare o pată asupra etichetei de revelație *divină* pusă restului cărții. Odată admis acest lucru, și această colecție de documente canonice este cel puțin la fel de expusă criticilor ca orice carte de povești.⁵⁴³ Sunt multe locuri în lume în care cele mai stranii fenomene au rezultat din ceea ce mai târziu s-a stabilit că erau cauze fizice naturale. În California de Sud sunt anumite locuri la malul mării unde nisipul, atunci când se mișcă, produce un sunet muzical puternic. Se numește „nisipul muzical” și se crede că fenomenul are o cauză electrică. „Sunetul de instrumente muzicale, în principal de tobe, este un fenomen de altă natură și se produce în anumite situații în dunele de nisip, acolo unde nisipul este mișcat”, spune editorul

⁵⁴¹ *Filostrat*, cartea II, cap. IV

⁵⁴² *Ibid.*, cartea IV, p. 382; *The Book of Ser Marco Polo*, vol. I, p. 206

⁵⁴³ Există critici pioși care neagă lumii dreptul de a judeca Biblia, în egală măsură, ca pe orice altă carte, prin logică deductivă. Chiar și știința exactă trebuie să știe să plece capul în fața acestui principiu. În concluzia unui articol ce reprezintă un atac violent asupra lucrării lui Bunsen, *Chronology*, care nu este tocmai în acord cu Biblia, un scriitor exclamă: „Scopul pe care ni l-am propus a fost atins. Am încercat să aducem contra-argumente la acuzele cavalerului Bunsen asupra inspirației Bibliei pe terenul său propriu ... O carte inspirată ... nu poate, prin învățătura sa, sau prin vreo parte a însemnărilor ei, să depună mărturie pentru vreo afirmație falsă sau prostescă a unui fapt, nici din punct de vedere istoric, nici din cel al doctrinei. Dacă ea ar aduce o mărturie falsă într-o privință, cine se va mai încrede în mărturia sa în celelalte privințe?” (*The Journal of Sacred Literature and Biblical Record*, editat de Rev. H. Burgess, octombrie 1850, p. 70)

cărții *Marco Polo*. „O povestire frapantă a unui fenomen de acest fel, *considerat supranatural*, este oferită de călugărul Odoric, a cărui experiență a avut loc la Reg Ruwan sau la nisipul mișcător aflat la nord de Kabul. În afara acestui celebru exemplu am observat că mai există unul la fel de cunoscut la *Jibal Nakics*, sau Dealul Clopotului, în deșertul Sinai; și cel de la Gibal-ul-Thabul, sau Dealul Tobelor... O poveste chineză din secolul al X-lea menționează fenomenul în apropiere de Kwachau, la granița de est a deșertului Lop, sub numele de „nisipuri cântătoare”.⁵⁴⁴

Nimeni nu se poate îndoi că acestea sunt fenomene naturale. Dar cum rămâne cu multele întrebări și răspunsuri, simple și clare, cerute și primite? Cum rămâne cu discuțiile purtate de călători cu spiritele *invizibile*, sau cu ființele necunoscute, care la apăreau uneori caravelor în forme tangibile? Dacă atâtea milioane de oameni cred că spiritele își pot lua forme fizice, în spatele cortinei unui „medium”, și să apară în cursul unei ședințe de spiritism, atunci de ce să nu poată și spiritele elementare din deșert să facă la fel? Acesta este un moment precum cel din *Hamlet*: „A fi sau a nu fi”. Dacă „entitățile” pot face tot ceea ce spirițiștii pretind, de ce nu i-ar putea apărea și unui călător obișnuit în pustietate și sălbăcie? Un articol științific recent dintr-un ziar rusesc atribuie aceste sunete de voci ale entităților din deșertul Gobi *ecoului*. Aceasta ar fi o explicație foarte bună, dacă s-ar demonstra că vocile respective repetă pur și simplu ceea ce rostesc oamenii respectivi. Dar când călătorul „superstițios” pune întrebări la care primește *răspunsuri* inteligente, acest *ecou* din Gobi pare să se asemene mai degrabă cu faimosul ecou de la Teatrul „Porte St. Martin”, din Paris. „Ce mai faceți, domnule?” strigă unul dintre personajele piesei, „Nu prea bine, băiete; mulțumesc. Îmbătrânesc... îmbătrânesc foarte tare!” răspunde ecoul politicos.

⁵⁴⁴ Remusat, *Histoire du Khotan*, p. 74; *Marco Polo*, vol. I, p. 206

Marco Polo

Ce amuzament neîncrezător trebuie să fi stârnit de-a lungul secolelor povestirile *superstițioase* și *absurde* ale lui Marco Polo despre înzestrările „supranaturale” ale unor îmblânzitori de rechini sau de monștri din India, pe care el îi numește *Abraiaman*. Descriind pescuitul de perle din Ceylon, așa cum arăta pe timpurile sale, el povestește că negustorii erau „obligați să îi plătească pe îmblânzitorii de pești

mari cu a douăzecea parte din câștigul lor total – pentru a-i împiedica să îi rănească pe scufundători în timp ce aceștia căutau perle în apă. Acești îmblânzitori de pești sunt supranumiți *Abraiaman*, și vraja lor ține doar pe durata acelei zile, deoarece noaptea ei rup acea vrajă, astfel încât peștii să fie liberi să își manifeste în continuare ferocitatea. Acești *Abraiaman*-i știu de asemenea cum să îmblânzească animalele, păsările și orice altă vietate.”

Iată ce găsim în nota explicativă a colonelului Yule, în legătură cu această „stiperstiție” *degradantă* a asiaticilor: „Relatarea lui Marco despre pescuitul de perle este totuși substanțial corectă. ... La minele de diamante din Circarii de Nord⁵⁴⁵, brahmanii sunt angajați pe post de îmblânzitori ai entităților tutelare. Îmblânzitorii de rechini sunt denumiți în *tamil*, *Kadal-Katti*, «*pacificatorii mărilor*», și în hindusă *Hai-banda*, sau «îmblânzitorii de rechini». La Aripo, ei aparțin unei singure familii, ce se presupune că deține monopolul asupra vrăjii.⁵⁴⁶ Practicianul-șef este (sau a fost, nu cu mulți ani în

⁵⁴⁵ Teritoriu îngust de-a lungul părții vestice a golfului Bengalului (n.r.).

⁵⁴⁶ Precum *Pylli* sau îmblânzitorii de șerpi din Libia, al căror dar este ereditar.

urmă) plătit de guvern și el primea de asemenea câte zece stridii de la fiecare vas în timpul pescuitului. Tennent, în timpul vizitei sale, a descoperit că deținătorul postului era *creștin romano-catolic* (?), însă aceasta nu părea să fi afectat validitatea exercitării funcției sale. *Este remarcabil faptul că oficial nu a fost constatat decât un singur accident cauzat de rechini pe întreaga perioadă a ocupației britanice.*⁵⁴⁷

Două fapte din paragraful de mai sus merită să fie subliniate:

- 1) Autoritățile britanice plăteau îmblânzitorii de rechini profesioniști ca să-și practice arta;
- 2) Numai *un singur om* a murit de când s-a realizat acest contract. (Încă nu am aflat dacă acest om nu a murit tocmai în timp ce în această funcție se afla *vrăjitorul* romano-catolic).

Să pretindem oare că salariul este plătit drept o concesiune față de o superstiție nativă *degradantă*? Foarte bine; dar atunci cum rămâne cu rechinii? Primesc oare și ei salarii de la autoritățile britanice, din fondul serviciului secret? Orice persoană care a vizitat Ceylon-ul știe că apele din zonele de coastă, unde se află perle, sunt pline de cele mai periculoase specii de rechini și că este riscant chiar și să faci baie acolo, darămite să cauți stridii.

Putem merge mai departe, dacă vrem, și să dăm numele acelor oficiali britanici de rang înalt din serviciul indian, care, după ce au apelat la „magicieni” și la „vrăjitori” localnici pentru ca aceștia să îi ajute să-și recupereze obiectele pierdute sau să dezlege tot felul de mistere supărătoare și au avut succes, aceștia și-au exprimat pe moment în mod discret recunoștința, dar atunci când au plecat, au dat dovadă de o mare lașitate în fața Areopagului⁵⁴⁸ lumii, dezmințind în public realitatea magiei și ridiculizînd „superstiția” hindusă.

⁵⁴⁷ *Ser Marco Polo*, vol. II, p. 321.

⁵⁴⁸ Organul și consiliul suprem de judecată și control în orașul stat Atena și regiunea Attica (sec. VII-V î.Hr.) (n.r.).

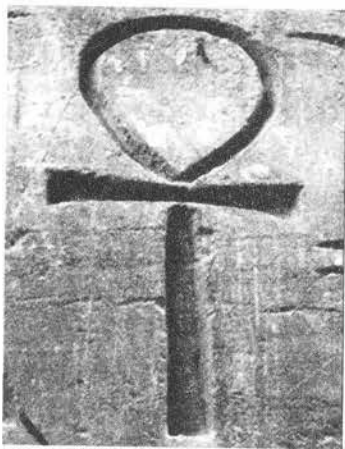
Nu cu mulți ani în urmă, credința că imaginea criminalului rămânea imprimată pe ochiul persoanei ucise și că respectivul criminal ar putea fi recunoscut cu ușurință prin examinarea atentă a retinei persoanei ucise era considerată de oamenii de știință drept una dintre cele mai mari superstiții. „Superstiția” suținea că asemănarea poate fi evidențiată și mai bine prin supunerea celui ucis la anumite fumigații băbești, și alte asemenea nerozii. Dar iată că un ziar american din 26 martie 1877 spune: „Acum câțiva ani, atenția tuturor a fost atrasă de o teorie ce insista pe ideea că ultimul efort al vederii se materializează și rămâne precum un obiect imprimat pe retina ochiului după moarte. Acest fapt a fost dovedit în urma unui experiment realizat în prezența doctorului Gamgee, F.R.S., din Birmingham, Anglia și a profesorului Bunsen, subiectul fiind un iepure viu. Mijloacele folosite pentru a demonstra meritele acestei teorii au fost cele mai simple, ochii fiind plasați aproape de o deschizătură într-un oblon, și păstrând forma deschizăturii după ce animalului i-a fost luată viața.”

Dacă, din regiunile idolatriei, ale ignoranței și ale superstiției, cum a fost numită India de către unii misionari, mergem către așa-zisul centru al civilizației – la Paris, regăsim aceleași principii ale magiei, exemplificate acolo sub numele de Spiritism *occult*. Onorabilul John L. O'Sullivan, fostul Ministru Plenipotențiar din Statele Unite până în Portugalia, ne-a oferit cu amabilitate relatarea particularităților unei ședințe de semi-magie la care participase recent, alături de alți câțiva oameni eminenți, la Paris. Cu permisiunea sa, am inclus aici scrisoarea lui integrală.

„New York, 7 feb. 1877

Cu bucurie mă supun cererii dvs. de a oferi o mărturie scrisă a ceea ce v-am relatat verbal, așa cum am putut observa ca martor

la Paris, vara trecută, în casa unui doctor foarte respectat, al cărui nume nu am autorizarea să îl ofer, dar pe care îl vom numi Dr. X. Am fost invitat acolo de către un amic englez, bine-cunoscut în cercurile spiritiste ale Londrei – dl Gledstanes. În jur de opt sau zece alți vizitatori erau prezenți, atât bărbați, cât și femei. Eram așezați în fotolii și ocupam o jumătate dintr-un salon foarte lung, care dădea spre o vastă grădină. În cealaltă jumătate a salonului se afla un pian mare, rămânând un spațiu liber destul de larg până la noi, iar acolo se aflau vreo două fotolii ce fuseseră în mod evident plasate pentru a fi ocupate de alte persoane. O ușă aflată aproape de ele dădea spre partea privată a apartamentului. Dr. X a intrat și ne-a ținut un discurs timp de aproximativ douăzeci de minute, cu o elocvență franțuzească vioaie și viguroasă, pe care nu aş putea să o reproduc. De mai bine de douăzeci și cinci de ani investigase misterele oculte, dintre care urma să prezinte unele fenomene. Obiectivul său era să-i atragă pe unii dintre confrății săi din lumea științifică, însă puțini au venit să vadă cu ochii lor. Intenționa de multă vreme să publice o carte. Apoi a adus înăuntru două doamne, dintre care cea mai tânără era soția lui, iar cealaltă (pe care o vom numi Dna Y.) era medium și împreună cu ea lucrase în toată perioada a desfășurării acestor cercetări, în slujba cărora își dedicase și își sacrificase întreaga viață. Amândouă doamnele aveau ochii închiși, fiind aflate aparent într-o stare de transă. El le-a poziționat în picioare, la capetele opuse ale pianului (care era închis) și le-a spus să își așeze mâinile pe pian. Diferite sunete au început imediat să se audă din corzile lui, de marș, de galop, de tobe, trompete, de fier de muschete, de tun, țipete, gemete – într-un cuvânt, o *bătălie*. Aceasta a durat, să zic, aproape cinci-zece minute. Mai trebuie să menționez că, înainte ca cei doi mediumi să fie aduși înăuntru, scrisesem cu creionul, pe o bucățică de hârtie (la sugestia domnului Gledstanes, care mai fusese acolo

Tau egiptean (ankh)

înainte) numele a trei obiecte, care trebuiau să fie știute numai de mine, spre exemplu un *compozitor* care decedase, o *floare* și o *prăjitură*. L-am ales pe *Beethoven*, o margaretă și un sortiment de prăjitură franțuzească numită *plombières* și am făcut din hârtie un ghemotoc pe care îl țineam în mână fără a-l lăsa nici chiar pe amicul meu să vadă ce scrisesem pe ea. Când bătălia s-a terminat, el a așezat-o pe dna Y într-unul dintre cele două fotolii, dna X fiind așezată mai departe într-o latură a camerei și mi s-a cerut să-i înmănez hârtia făcută ghemotoc dnei Y. Ea o ținea (nedesfăcută) între degete pe genunchii ei. Era îmbrăcată într-o haină de lână albă, deschisă la gât și strânsă pe talie, și se afla sub lumina candelabrelor ce o încadrau la dreapta și la stânga. După un timp, ea a scăpat ghemotocul de hârtie pe jos și eu l-am ridicat. Dr. X o ridică atunci în picioare și îi spuse să realizeze „evocarea mortului”. Trase fotoliile înapoi și îi puse în mână o baghetă de oțel de aproximativ patru sau cinci picioare lungime, în vârful căreia se afla o piesă mică în formă de cruce – un *Tau* egiptean. Cu acesta, ea trasă un cerc în jurul ei, așa cum stătea, cerc cu diametrul de aproape șase picioare. Nu ținea piesa în formă de cruce ca pe un mâner, dimpotrivă, ținea bagheta de capătul opus. Imediat i-o înapoie doctorului X, apoi stătu în picioare cu mâinile atârându-i împreunate în față, nemișcată și cu ochii orientați oarecum în sus spre unul din colțurile din fața ei ale salonului cel lung. Buzele ei începură deodată să se miște, murmurând cuvinte care după o vreme au devenit mai clare ca pronunție și care formau frânturi de

propoziții sau fraze ce sunau foarte asemănător cu recitarea unei litanii. Anumite cuvinte, ce păreau a fi nume, erau repetate din când în când. Mie îmi suna a ceva asemănător cu limbile orientale. Fața ei era foarte sobră și expresivă, părând să se încrunte ușor din sprâncene din când în când. Cred că a durat în jur de cincisprezece, douăzeci de minute, în timp ce cu toții eram cuprinși de o tăcere neclintită, privind curioasa scenă. Rostirea ei începu deodată să crească în vehemență și rapiditate. În final întinse un braț către locul în care privise fix și strigând tare, aproape țipând, exclamă: «BEETHOVEN!» – și se prăbuși cu spatele pe podea.

Dr. X fugi către ea, îi făcu pase magnetice energice pe față și pe gât, și îi sprijini capul și umerii pe perne. Ea stătea precum o persoană suferindă, suspinând din când în când, sau întorcându-se agitată etc. Cred că a trecut o jumătate de oră, timp în care părea că traversează toate etapele *morții* gradate (mi s-a spus că aceasta era o reprezentare a morții lui Beethoven). Ar lua mult să descriu în detaliu, chiar și dacă aș reuși să îmi amintesc totul. Am privit ca și cum aș fi asistat la scena unei morți adevărate. Pot spune doar că pulsul ei s-a oprit; nu mai putea fi percepută nicio bătaie a inimii; mai întâi mâinile, apoi brațele îi deveniră reci, în timp ce încă i se putea simți căldura în zona axilelor; apoi și ele se răciră complet; labele picioarelor și picioarele i s-au răcit în același mod și s-au umflat uimitor de mult. Doctorul ne-a invitat să venim și să recunoaștem aceste fenomene. Respirația era din ce în ce mai rară și mai slabă. Pe urmă veni și sfârșitul, capul îi căzu într-o parte, și mâinile, cu ale căror degete se prindea de fustă din când în când, îi căzură și ele la podea. Doctorul spuse «acum este moartă»; și într-adevăr așa și părea. Cu o rapiditate năucitoare, el a luat (nu am văzut de unde) doi șerpi mici, pe care i-a plasat, pe unul în zona gâtului ei și pe celălalt în sân, făcându-i între timp și pase rapide transversale în

zona capului și a gâtului. După un timp, ea dădu semne că reînvie încetul cu încetul, și apoi doctorul și vreo doi servitori au ridicat-o și au purtat-o spre partea privată a apartamentului, de unde el s-a și întors după puțin timp. Ne-a spus că totul fusese critic, dar perfect sigur, însă fusese necesar să acționeze rapid, pentru că altfel moartea, care spunea el că fusese reală, s-ar fi permanentizat.

Se înțelege de la sine ce efect terifiant a avut această scenă asupra întregii asistențe. Și nici nu mai e cazul să reamintesc că aceasta nu fusese o înșelătorie a vreunui actor plătit pentru a uimi. Scena a avut loc în salonul elegant al unui respectabil doctor, la care nu poți avea acces fără să fi fost prezentat înainte, în timp ce (dincolo de aspectele fenomenale) o mulțime de detalii indescritibile ale limbajului, comportamentului, expresiei și acțiunii manifestate în acele minute oferă garanția sincerității și a seriozității, ce întăresc convingerea celor ce asistă la ele, deși pot fi transmise celor ce doar aud sau citesc despre ele.

După un timp, dna Y. s-a întors și s-a așezat într-unul din cele două fotolii menționate anterior, iar eu am fost invitat să mă așez pe celălalt, lângă ea. Aveam încă în mână ghemotocul nedesfăcut de hârtie ce conținea cele trei cuvinte scrise de mine personal, dintre care Beethoven fusese primul. Ea a rămas câteva minute cu palmele către în sus, așezate în poală, care începură de îndată să se agite. «Ah, arde, arde», spuse ea, și trăsăturile ei s-au contractat într-o expresie de durere. În scurt timp își ridică o mână, în care ținea o *margaretă*, numele florii pe care l-am scris ca fiind al doilea cuvânt. Am primit-o de la ea, și după ce a fost examinată de restul celor prezenți, am păstrat-o eu. Dr. X a spus că floarea face parte din speciile neîntâlnite în acea parte a țării; o părere greșită cu siguranță, deoarece câteva zile mai târziu am văzut una la fel, la piața de flori din Madeleine. Nu știu dacă această floare a fost *produsă* în mâinile ei sau a fost

doar un *aport*, precum în cadrul experiențelor de spiritism. A fost ori una, ori alta, căci cu siguranță nu o avea la ea cât timp a stat acolo lângă mine, lumina fiind suficient de intensă înainte de a-și face apariția. Floarea avea fiecare petală delicată, perfect proaspătă.

Al treilea cuvânt pe care îl aveam scris pe bucățița de hârtie era numele unei prăjituri – *plombières*. Acum începu să realizeze mișcări ca și cum ar fi mâncat, deși nicio prăjitură nu era vizibilă și m-a întrebat dacă vreau să merg cu ea la Plombières – numele prăjiturii pe care îl scrisesem. Acesta putea să fie un simplu caz de citire a gândurilor. După aceea urmă o scenă în care dna X, soția doctorului, se spunea sau cel puțin așa părea, că este posedată de spiritul lui Beethoven. Doctorul i se adresa cu «Dle Beethoven». Ea nu dădu impresia că aude până când nu îi fu rostit cu voce tare acest nume în ureche. Ea răspunse apoi cu plecăciuni cordiale etc. (poate vă amintiți că Beethoven era aproape complet surd). După o scurtă conversație, o rugă stăruitor să cânte ceva, și ea s-a așezat la pian și a cântat cu măiestrie câteva pasaje cunoscute ale acestui compozitor, cât și unele improvizații care au fost unanim recunoscute de cei prezenți ca fiind în stilul său. Mi s-a spus ulterior de către o doamnă, prietenă a dnei X, că în starea sa normală ea era o simplă interpretă amatoare. După aproximativ o jumătate de oră, petrecută cu muzică și dialog, manifestând spiritul lui Beethoven, cu care părea să capete o stranie asemănare datorită expresiei feței și a părului dezordonat, doctorul îi puse în mâini o bucată de hârtie și un creion și o rugă să schițeze fața persoanei pe care o vedea în fața ochilor. Ea desenă foarte repede o schiță de profil cu capul și fața asemănătoare cu busturile lui Beethoven, deși cu o înfățișare ceva mai tânără și mâzgăli rapid un nume sub ea, ca și cum ar fi fost o semnătură, «Beethoven». Am păstrat schița, deși nu aș putea spune dacă acel scris seamănă cu semnătura lui Beethoven. Ora era târzie

acum și participanții au început să plece. Nu avusesem deloc timp să îl interoghez pe dr. X asupra evenimentelor la care fuseserăm martori, însă i-am făcut o vizită împreună cu dl Gledstanes câteva seri după aceea. Am aflat că recunoștea acțiunea spiritelor, că era spiritist, și mai mult decât atât, că studiase și aprofundase misterele oculte ale Orientului. Așa am înțeles din cuvintele sale, în timp ce el ne-a sugerat lectura cărții sale, pe care probabil că o va publica în cursul acestui an. Am observat mai multe foi de hârtie pe o masă, toate acoperite cu caractere orientale necunoscute mie – munca dnei Y aflată în transă, după spusele lui, ca răspuns la o cercetare. Ne-a spus că în scena la care am fost martor, ea devenise (adică după cum am presupus eu, fusese posedată de) *o preoteasă din vechile temple egiptene*, și că originea acestei cercetări era aceasta: un prieten de-al lui care era om de știință, intrase în Egipt în posesia mumiei unei preotese și îi dăduse câteva bucăți din pânza cu care corpul fusese înfășurat și, prin contactul cu această pânză veche de 2.000 sau 3.000 de ani, prin dedicarea întregii sale existențe acestei relații oculte și în urma a douăzeci de ani de izolare de lume, mediumul său, senzitiva dnă Y devenise ceea ce tocmai observasem. Limba în care am auzit-o că vorbea era limba sacră folosită în templele în care fusese instruită, nu atât prin inspirație, dar în mod foarte asemănător cu felul în care studiem noi limbile acum, prin dictare, exerciții scrise etc., fiind chiar muștrată sau pedepsită când se arăta a fi plictisită sau înceată. Zicea că Jacolliot a auzit-o într-o scenă similară și a recunoscut sunete și cuvinte ale celei mai vechi limbi sacre, așa cum a fost păstrată în templele din India, de dinainte de epoca sanscritei, dacă îmi aduc bine aminte.

Privind șerpii pe care i-a folosit în operațiunea rapidă de a o readuce la viață, sau poate de a opri faza finală a procesului morții, el a afirmat că ar fi existat un straniu mister în legătura lor cu fenomenul

vieții și al morții. Am dedus că erau indispensabili. S-a insistat de asemenea asupra tăcerii și a pasivității noastre pe întreaga durată, și orice tentativă de a-i adresa vreo întrebare în acele momente era categoric și aproape brutal interzisă. Puteam veni să vorbim ulterior sau să așteptăm apariția cărții lui, însă doar el părea că are dreptul să vorbească pe durata acestor reprezentații – ceea ce într-adevăr și făcea cu o deosebită volubilitate în acest răstimp, și cu întreaga elocvență și precizie a dicției unui francez, la care cultura științifică se îmbină cu o vie imaginație. Intenționasem să revin în vizită la el într-una din seri, dar am aflat de la dl Gledstanes că deocamdată renunțase să mai primească oameni, dezgustat fiind de insuccesul lui în a-i convinge pe confrății săi și pe oamenii de știință să vină să asiste la ceea ce el dorea să le arate.

Cam atât îmi pot aminti din acest straniu și ciudat eveniment, lăsând la o parte câteva detalii neinteresante. V-am oferit confidențial numele și adresa doctorului X, deoarece se pare că a urmat mai mult sau mai puțin aceeași cale pe care dumneavoastră o urmați în ceea ce privește cercetările în cadrul acestei Societăți Teozofice. Însă dincolo de aceasta, mă simt obligat să îl păstrez secret, neavând acordul dumnealui de a-l folosi în mod public.

Cu respect, prietenul și umilul dumneavoastră servitor,
J. L. O'SULLIVAN"

În acest caz interesant, spiritismul obișnuit a transcens rutina și a depășit limitele magiei. Trăsăturile mediumnității sunt prezente în dubla viață trăită de senzitiva dnă Y, care petrece o existență total diferită de una normală și, prin subordonarea individualității ei unei voințe străine, ea devine substitutul unei preotese din Egipt; la fel se petrece atât în ce privește personificarea spiritului lui Beethoven, cât și starea inconștientă și cataleptică în care a plonjat. Pe de altă

parte, puterea voinței exercitată de dr. X asupra acestei ființe senzitive, trasarea cercului magic, evocările, materializarea florii alese, izolarea și educarea dnei Y, folosirea baghetei magice și forma sa, crearea și folosirea șerpilor, controlul evident asupra forțelor astrale – toate acestea țin de domeniul magiei. Asemenea experimente sunt interesante și valoroase pentru știință, dar există pericolul abuzului, dacă ar cădea în mâinile unui practicant mai puțin responsabil decât eminentul și onorabilul dr. X. Un cabalist oriental nu ar recomanda duplicarea lor. Dimensiuni necunoscute aflate sub picioarele noastre; dimensiuni chiar și mai necunoscute și mai neexplorate aflate deasupra noastră; între cele două, o mână de cârțițe, oarbe față de imensa Lumina Divină, surde la șoaptele lumii invizibile, lăudându-se că ele conduc omenirea. În ce direcție? Către înainte, susțin ele; avem însă dreptul să ne îndoim de aceasta! Cel mai mare dintre fiziologii noștri, dacă ar fi să-l punem alături de un fachir hindus, care nu știe nici să scrie, nici să citească, se va simți foarte curând la fel de ridicol precum un școlar care nu și-a învățat lecția. Nu realizând vivisecția animalelor va reuși un fiziolog să se asigure de existența sufletului uman și nu cu scalpелul îl va putea extrage din trupul uman. Sergeant Cox, Președintele Societății Fiziologice din Londra, se întreabă: „Ce om sănătos la minte, care nu știe nimic despre magnetism sau despre fiziologie, care niciodată nu a asistat la un experiment și nici nu i-a învățat principiile, s-ar ipostazia într-un imbecil, negându-i dovezile și denunțându-i teoria?” Răspunsul sincer la această întrebare ar trebui să fie „două treimi din oamenii de știință ai zilelor noastre”. Impertinența, dacă se poate spune despre adevăr că este impertinent, trebuie să fie pusă pe seama celui care l-a rostit – unul din puținii oameni de știință care a fost destul de curajos și de sincer să rostească adevăruri depline, indiferent cât de neplăcut ar părea. Și nu se pune problema de a fi interpretat greșit înțelesul

real al acuzației, căci imediat după ce formulează această întrebare nerespectuoasă, savantul conferențiar remarcă, cu aceeași pertinență: „Chimistul își ia electricitatea de la electrician, fiziologul merge la geolog pentru geologie – fiecare ar considera că celălalt dă dovadă de impertinență, dacă acesta ar emite judecăți de valoare în alt domeniu de cunoaștere decât al lui. Este deci foarte straniu, cu adevărat, că această regulă rațională este complet lăsată deoparte atunci când este vorba de psihologie. *Oamenii de științe concrete se consideră competenți să emită o judecată dogmatică asupra psihologiei și a tot ceea ce ține de acest domeniu, fără a fi asistat la niciun fenomen specific al ei, și fiind complet ignoranți asupra principiilor și practicii sale.*”⁵⁴⁹

Noi sperăm sincer că cei doi eminenți biologi, domnul Mendeleev, din St. Petersburg, și domnul Ray Lankester, de renume londonez, se vor comporta față de afirmația de mai sus la fel de curajos ca victimele lor vii atunci când palpită sub scalpелul cu care ei le disecă.

Pentru ca o credință să devină universală, ea trebuie să fi fost fundamentată pe o imensă acumulare de adevăruri, ce vor tinde să o întărească tot mai mult de la o generație la alta. Mai presus de toate aceste credințe, se află magia, sau dacă se preferă – psihologia ocultă. Cine, dintre cei care îi apreciază puterile teribile, chiar și acele influențe slabe, pe jumătate paralizate pe care le au în țările noastre civilizate, ar îndrăzni să nu se încreadă în concluziile lui Porfir și Proclus, conform cărora chiar și obiectele neanimate, cum ar fi statuile zeilor, pot fi făcute să se miște și să dea dovadă de o viață aparentă pentru câteva momente? Cine ar putea nega această afirmație? Aceia care oferă zilnic mărturii sub semnătură, cum că au văzut mese și scaune mișcându-se și umblând, și creioane scriind

⁵⁴⁹ *The Spiritualist*, Londra, 10 noiembrie 1876

singure fără a fi atinse? Diogene Laertiu povestește despre un anume filozof, Stilpo, care a fost exilat din Atena de către Areopagus, deoarece a îndrăznit să dezmintă public faptul că Minerva lui Fidias ar fi mai mult decât un bloc de marmură. Contemporanii noștri însă, după ce i-au măimuțarit pe antici în toate felurile posibile, chiar până la denumirile lor, cum ar fi „senatori”, „prefecți” și „consuli” etc. și după ce au admis că Napoleon cel Mare a cucerit trei sferturi din Europa, aplicând principiile de război învățate de la Cezar și de la Alexandru, se cred atât de superiori în materie de psihologie față de adepții ei, încât ar fi capabili să-i trimită la Charenton pe toți cei ce cred în „mesele însuflețite”.

Oricum ar fi, *religia anticilor este religia viitorului*. Peste câteva secole nu va mai rămâne nici urmă de credințe dogmatice în niciuna din marile religii ale umanității. Brahmanismul și budismul, creștinismul și mahomedanismul vor dispărea cu toate în fața asaltului puternic al *faptelor*. „Îmi voi revărsa spiritul peste întreaga fire”, scrie profetul Joel. „Adevărat vă spun ... veți putea realiza minuni mai mari ca acestea”, promite Iisus. Dar aceasta va ajunge să se petreacă numai când lumea va reveni la marile religii ale trecutului; *cunoașterea* acelor mărețe sisteme care au precedat cu mult brahmanismul și chiar monoteismul primitiv al caldeenilor antici. Între timp, ar fi bine să ne amintim efectele directe ale misterului revelat. Singurul mijloc prin care preoții înțelepți ai Antichității ar fi putut insufla în spiritul obtuz al maselor, ideea Omnipotenței *voinței* Creatoare sau a CAUZEI PRIMARE era însuflețirea divină a materiei inerte; sufletul infuzat în ea prin voința puternică a omului, imagine microcosmică a marelui Arhitect, precum și transportul obiectelor masive prin spațiu și prin obstacole materiale.

De ce ar trebui de exemplu ca piosul romano-catolic să-și întoarcă fața cu dezgust de la practicile „păgâne” ale tamililor hinduși? Am

asistat la miracolul din San Gennaro, în Napoli, și am văzut același lucru și în Nargercoil, în India. Care e diferența? Sângele coagulat al Sfântului catolic este făcut să fiarbă și să fumege în sticla sa de cristal pentru satisfacția lazzaroni-lor⁵⁵⁰; și, din rama sa prețioasă, idolul martirului zâmbește larg și radios, oferind binecuvântări congregației creștine. Pe de altă parte, o sferă de lut umplută cu apă este îndesată în pieptul deschis al zeului Suran; și în timp ce părintele își agită sticla și realizează „miracolul” sângelui, preotul hindus lansează o săgeată în pieptul zeului, și *își* face „miracolul”, căci sângele începe să țâșnească în șuvoaie, iar apa este preschimbată în sânge. Atât creștinii, cât și hindușii cad în extaz la vederea unui asemenea miracol. Până acum nu remarcăm nicio diferență. Dar se poate oare ca păgânii să fi învățat trucul de la San Gennaro?

„Să știi, o Asclepios”, zice Hermes, „că așa cum CEL PREAÎNALT este tatăl tuturor zeilor celești, tot astfel omul este *artizanul zeilor ce sălășluiesc în temple* și care se bucură de compania muritorilor. Fidelă originii și naturii sale, umanitatea perseverează în această imitație a puterilor dumnezeiești și, dacă Tatăl Creator i-a făcut pe *eternii zei* după imaginea Lui, umanitatea la rândul ei îi face pe *zei* după propria ei imagine.” „Vorbești de statuile zeilor, o, Trismegistos?” „Da, fac aceasta, Asclepios, și oricât de mare este neîncrederea ta, nu simți tu oare că aceste statui sunt înzestrate *cu rațiune*, că sunt animate de un suflet și că pot face cele mai mari minuni? Cum am putea respinge ceea ce e evident, când vedem că acești zei au darul de a prezice viitorul, pe care sunt nevoiți să îl destăinuie, când sunt forțați de vrăji magice, așa cum o fac prin intermediul preoților sau al unor viziuni? ...

Este o minune a minunilor că oamenii au putut să inventeze și

⁵⁵⁰ Termen care îi identifică pe cei mai săraci din clasa inferioară, în Italia (n.t.).

Hera - Juno

să creeze zei ... Este adevărat, credința strămoșilor noștri a căzut în eroare, și în mândria lor ei s-au înșelat în ceea ce privește esența acestor zei ... Însă totuși ei sunt cei care au descoperit această artă. Fără a avea puterea de a crea suflete și spirite, ei evocă sufletele îngerilor și ale demonilor, cu scopul de a le face să intre în statuile consacrate; și astfel îi fac să prezideze misterele lor, comunicându-le idolilor propria lor capacitate de a

face atât binele, cât și răul.”

Nu doar Antichitatea este plină de dovezi potrivit cărora uneori statuile și idolii zeilor manifestau inteligență și capacități locomotorii. În plin secol nouăsprezece vedem ziare ce povestesc despre escapadele statuii Madonei din Lourdes. Această grațioasă doamnă, Madona Franței, fuge adesea în pădurile din apropierea reședinței sale obișnuite, biserica parohială. Paracliserul a fost obligat să o caute pe evadată și să o aducă acasă, de mai multe ori.⁵⁵¹

După aceasta urmează o serie de „miracole”, vindecări, profeții, scrisori căzute din cer și câte și mai câte. Aceste „miracole” sunt implicit acceptate de milioane de romano-catolici, un mare număr dintre aceștia aparținând celor mai inteligente și mai educate clase. De ce ar trebui atunci să punem la îndoială mărturiile de exact aceeași natură, oferită în legătură cu fenomene contemporane lor de același gen, de către cei mai acreditați și stimați istorici – Titus Livius, de exemplu? „Juno, ai vrea să părăsești zidurile din Veii și să schimbi acest lăcaș cu cel al Romei?” o întreabă pe zeiță un soldat roman

după cucerirea aceluia oraș. Juno este de acord și, aplecându-și capul în semn de consimțire, statuia sa răspunde: „Da, așa voi face.” Mai mult decât atât, în timp ce cărau statuia, ea păru „*să își fi pierdut imensa greutate*”, adăugă istoricul, și părea mai degrabă să îi urmeze pe cei care o purtau decât să se lase purtată.⁵⁵²

Cu o *naivitate* și cu o credință tangente cu sublimul, des Mousseaux se avântă plin de curaj între cele două paralele și oferă un număr mare de exemple de *miracole* atât creștine, cât și „păgâne” de acest fel. El tipărește o listă de asemenea statui mergătoare ale sfinților și madonelor, care își pierd greutatea și se mișcă prin împrejurimi, la fel cum o fac mulți bărbați și femei aflați în viață, și prezintă dovezi incontestabile de același gen, de la autori clasici, care și-au descris și ei *miracolele*.⁵⁵³ Are un singur gând, o dorință arzătoare și copleșitoare – să le demonstreze cititorilor săi că magia chiar există și că creștinismul este triumfător asupra ei. Nu că miracolele acestuia ar fi mai numeroase, ori mai extraordinare, sau mai sugestive decât cele ale păgânismului. Deloc! Căci el este un istoric onest în ceea ce privește oferirea de fapte și dovezi. Argumentele și reflecțiile sale sunt însă neprețuite: un gen de miracol este produs de Dumnezeu, un altul de Diavol; el coboară Divinul și plasându-l față în față cu Satana, îi permite inamicului viclean să îl învingă de departe pe Creator. Nici vorbă de vreo dovadă solidă, evidentă care să arate diferența substanțială dintre cele două feluri de minuni.

Ne întrebăm de ce pune un gen de minuni pe seama lui Dumnezeu și celălalt pe seama coarnelor și a copitelor Diavolului? Ascultați răspunsul: „Sfânta Biserică apostolică romano-catolică declară miracolele realizate de fiii săi credincioși, ca fiind produse prin Voia lui Dumnezeu; și pe toate celelalte ca fiind opera spiritelor

⁵⁵² Titus-Livius, v. dec. I, Val. Max., cap VII.

⁵⁵³ Vezi *Les hautes Phenomènes de la Magie; La Magie au XIXe Siècle, Dieu et les Dieux*.

⁵⁵¹ A se citi oricare dintre ziarele din perioada verii și a toamnei din 1876.

ladului.” Foarte bine, dar pe ce se bazează? Ne este arătată o listă nesfârșită de scriitori sanctificați, de sfinți ce au luptat toată viața lor cu demonii și de părinți, ale căror cuvinte și autoritate sunt acceptate drept „cuvântul lui Dumnezeu” de către aceeași Biserică. „Idolii voștri, statuile voastre consacrate sunt sălașul *«demonilor»*”, exclamă St. Ciprian. Da, aceste *spirite* sunt cele care vă inspiră preoții, care animă măruntaiele victimelor voastre, care guvernează zborul păsărilor și care, amestecând neîncetat minciuna cu adevărul, transmit profeții și ... fac minuni, scopul lor fiind să vă aducă inevitabil în starea de a-i idolatriza.”⁵⁵⁴

Fanatismul în religie, fanatismul în știință, ori fanatismul în orice altă chestiune devine o pasiune și nu va face decât să ne orbească simțurile. Nu va fi de niciun folos să te cerți cu un fanatic. Și ajunși aici, nu putem să nu admirăm din nou cunoașterea profundă a naturii umane ce i-a dictat domnului Sergeant Cox următoarele cuvinte, care fac parte din aceeași conferință la care am făcut referire anterior: „Nu există o eroare mai mare decât a crede că adevărul va învinge prin forțele lui proprii, că, odată ce este văzut, este și acceptat. De fapt, dorința de a cunoaște adevărul există în doar câteva minți, iar capacitatea de a-l discerne există în și mai puține.” Când oamenii spun că ei caută adevărul, ceea ce spun, de fapt, este că ei caută dovezi pentru a-și susține o prejudecată sau o preferință. Credințele lor se modelează după dorințele lor. Ei văd tot ceea ce le confirmă dorințele, și chiar mai mult decât atât; dar sunt orbi precum liliecii față de tot ceea ce pare să le contrazică. Oamenii de știință nu fac excepție de la acest obicei comun.”

Știm că, încă din vremurile cele mai îndepărtate, a existat o știință misterioasă, teribilă, sub numele de *theopoea*. Această știință

⁵⁵⁴ *De Idol. Vanit.*, vol. I, p. 452

predă arta de a înzestra diferitele simboluri ale zeilor cu viață și inteligență temporare. Statuile și blocurile de materie inertă puteau fi însuflețite prin voința extrem de puternică a hierofantului. Focul furat de Prometeu a căzut în timpul luptei pe Pământ; a cuprins regiunile mai joase ale cerului și s-a stabilit în valurile eterului universal ca puternicul *Akasha* din riturile hinduse. Îl respirăm și ne infuzăm sistemul organic cu el, cu fiecare gură de aer proaspăt. Organismul nostru e plin de el încă de la momentul nașterii. Dar puterea sa devine activă doar sub influența VOINȚEI sau a SPIRITULUI.

Lăsat de sine stătător, acest principiu al vieții va urma orbește legile naturii, și în funcție de condiții, va produce sănătate și o exuberanță vitală sau, dimpotrivă, va cauza *moarte* și disoluție. Ghidat însă de voința adeptului, el devine ascultător, curenții săi restabilesc echilibrul în corpurile organice, ei umplu golul și produc miracole fizice și psihologice, bine cunoscute magnetizatorilor. Infuzați în materia anorganică și inertă, ei creează aparența vieții și mișcarea. Dacă acestei vieți îi lipsește inteligența, o personalitate, atunci operatorul trebuie fie să își trimită *scin-lecca*, propriul său spirit astral, să o însuflețească, fie să își folosească puterea asupra regiunii spiritelor naturii pentru a forța pe unul dintre ele să își infuzeze entitatea în marmură, lemn sau metal; ori altfel, să fie ajutat de spirite umane. Dar ultimele menționate – în afara clasei celor răi, înlănțuiți de lume⁵⁵⁵ – nu își vor infuza esența în aceste

⁵⁵⁵ Aceștia, după moartea lor fizică, fiind incapabili să tindă către planuri superioare și fiind atașați de regiuni terestre, se bucură de societatea acelui gen de elementali care, prin afinitatea lor cu viciul, îi va atrage cel mai mult. Ei se identifică cu aceștia atât de mult încât foarte curând își pierd simțul propriei lor identități, devenind o parte din elementali, având nevoie de ajutorul lor pentru a comunica cu muritorii. Dar cum spiritele naturii nu sunt nemuritoare, la fel elementalii umani care și-au pierdut ghidarea divină – spiritul – nu pot dura mai mult decât rămâne activă esența elementelor din care sunt alcătuite corpurile lor astrale.

obiecte neînsuflețite. Ele lasă spiritele inferioare să dea aparența vieții și a mișcării și nu își transmit influența, asemenea unor raze de lumină divină, asupra sferelor intermediare, decât atunci când așa-zisul miracol este necesar pentru un scop benefic. Condiția – și aceasta e o lege a naturii spirituale – este puritatea intenției, puritatea atmosferei magnetice înconjurătoare și puritatea personală a operatorului. În acest fel se poate spune că un „miracol” păgân este de departe mai sfânt ca unul creștin.

Cine dintre cei care au văzut reprezentația fachirilor din India Meridională ar putea să se îndoiască de existența lui *theopoea* din timpurile străvechi? Un sceptic îndârjit, doritor să atribuie fiecui fenomen unor tertipuri, se vede totuși nevoit să dea mărturie asupra faptelor; și sunt fapte la care poate asista zilnic dacă dorește. „Nu îndrăznesc”, spune el, vorbind despre Chibh-Chondor, un fachir din Jaffna-patnam, „să descriu toate practicile pe care le-a realizat. Există lucruri despre care cineva nu *îndrăznește* să vorbească chiar și după ce a asistat la ele, de frică să nu fie acuzat că s-ar fi aflat într-o stare de inexplicabilă halucinație! Și totuși, de zece, nu, de douăzeci de ori l-am văzut pe fachir din nou și din nou obținând aceleași efecte asupra materiei inerte... Era ca un joc de copii pentru *vrăjitorul* nostru să facă astfel încât flacăra lumânărilor care, conform directivelor, fuseseră plasate în cele mai îndepărtate colțuri ale apartamentului, să pâlească și să se stingă la voința lui; să facă mobila să se miște, chiar și canapelele pe care stăteam, ușile să se deschidă și să se închidă în mod repetat; și toate acestea fără a părăsi deloc rogojina pe care era așezat pe podea.”

MAGICIANUL NU DĂUNEAZĂ NATURII, CI O AJUTĂ

„Poate mi se va spune că nu am văzut eu bine și este posibil să fi fost așa. Dar trebuie să se știe că sute și sute de persoane au văzut și văd ceea ce văd și eu, ba chiar și lucruri mai extraordinare! Dintre acestea, este oare măcar una care să fi descoperit secretul sau să fie capabilă să reproducă aceste fenomene? Și am repetat în nenumărate rânduri că toate acestea nu se petrec pe o scenă, dotată cu toate dispozitivele tehnice care să poată fi utilizate de un operator. Nu, este vorba despre un cerșetor gol, chircit pe podea și care se joacă astfel cu inteligența ta, cu simțurile tale și cu tot ce s-a convenit că ar reflecta legile imuabile ale naturii, însă pe care el pare să le modifice la voință.

Schimbă el cursul naturii? «Nu, dar o face să acționeze prin forțe ce ne sunt încă necunoscute», spun cei credincioși. Oricum ar fi, am fost martor la douăzeci de asemenea reprezentații în compania celor mai distinși oameni din India Britanică – profesori, doctori, ofițeri. Cu toții, fără excepție și-au rezumat impresiile în acest mod după ce au părăsit salonul. «E ceva terifiant pentru inteligența umană!» De fiecare dată când am văzut realizat din nou de către un fachir experimentul reducerii șerpilor la o stare cataleptică, o condiție în care aceste animele dobândesc totală rigiditate a unei ramuri uscate de copac, gândurile mele s-au întors la legenda biblică(?) ce îi prezintă pe Moise și pe preoții lui Faraon ca fiind înzestrați cu o putere similară.”

Cu siguranță, ar trebui să fie la fel de ușor să înzestrezi carnea omului, a unui animal sau a unei păsări cu principiul magnetic vital ca și inerta masă a unui medium modern. Ori ambele minuni sunt posibile și adevărate, ori niciuna dintre ele nu trebuie să mai fie considerată valabilă, laolaltă cu miracolele zilelor apostolice și cu cele

Moise și Aaron în fața faraonului

ale mai modernei Biserici Papale. Cât despre dovezile vitale ce ne-au fost furnizate în favoarea acestor posibilități, putem numi atâtea cărți, cât să umple o bibliotecă. Dacă Sixtus al V-lea a citat o formidabilă listă de spirite atașate diferitelor talismane, oare amenințarea sa cu excomunicarea a tuturor celor ce practicau această artă nu a fost rostită doar pentru că a dorit păstrarea acestui secret în cadrul Bisericii? Ce s-ar fi produs dacă miracolele sale „divine” ar fi fost studiate și reproduse cu succes de fiecare om înzestrat cu perseverență, cu o putere magnetică puternic pozitivă și cu o voință de neclintit?

Recentele evenimente de la Lourdes (presupunând desigur că sunt în mod fidel relatate) dovedesc că secretul nu este în totalitate pierdut și, dacă nu există niciun magician hipnotizator sub veșmintele preoțești, atunci statuia Sfintei Fecioare Maria este mișcată de aceleași forțe ce mișcă fiecare masă magnetizată în timpul unei ședințe de spiritism. Iar natura acestor „inteligente”, fie că aparțin unor categorii de oameni, de elementali umani sau de spirite elementale, depinde de o mulțime de condiții. Cuiva care știe câte ceva despre mesmerism, și

în același timp despre spiritul caritabil al Bisericii Catolice, nu îi va fi greu să înțeleagă că neîncetatele blesteme ale preoților și călugărilor și aspra anatema, atât de liber pronunțată de Pius al IX-lea – el însuși un puternic hipnotizator, și considerat a fi un *jettatore* („ochi rău”) – au atras toate laolaltă adevărate legiuni de ființe inferioare și elementali sub conducerea lui Torquemadas dezîncarnat. Aceștia sunt „îngerii” ce joacă farse statuii Reginei Raiului. Oricine acceptă „miracolul” și are o altă părere, blasfemiază.⁵⁵⁶

FILOZOFIILE, RELIGIILE, ARTELE ȘI ȘTIINȚELE LĂSATE POSTERITAȚII DE MAMA INDIE

Deși s-ar părea că deja am dat suficiente dovezi că știința modernă are foarte puține motive sau chiar nu are niciun motiv să se mândrească de originalitatea sa, totuși, înainte de a încheia acest volum, vom mai aduce câteva dovezi care nu vor lăsa nicio urmă de îndoială în această privință. Pentru aceasta este suficient să recapitulăm, cât mai pe scurt posibil, diferitele pretenții ale noilor filozofii și descoperiri, a căror cunoaștere a făcut ca omenirea să își deschidă larg ochii în ultimele două secole. Am indicat deja realizările vechilor egipteni, greci, caldeeni și asirieni, în domeniul artelor, științelor și filozofiei; acum vom cita un autor care a petrecut mulți ani în India, studiind filozofia indiană. În recenta și faimoasa lucrare *Christna et le Christ*, găsim următorul fragment:

„Filozofie – Hindușii antici au pus bazele celor două sisteme, cel

⁵⁵⁶ Este posibil ca unele așa-zise miracole din cadrul Bisericii să poată fi produse de unele persoane cu înzestrări supra-umane, însă cu siguranță că există o anumită categorie de adevărate miracole (cum ar fi cele de la Lourdes) care sunt apanajul strict al divinului și care se manifestă adeseori prin intermediul îngerilor. (n.t.).

spiritualist și cel materialist, reprezentate de filozofia metafizică și respectiv filozofia pozitivistă. Primul era predat în școala vedantică, al cărei fondator a fost Vyasa; cel de-al doilea era predat în școala Sankya, al cărei fondator a fost Kapila.

Știința astronomică – Hindușii au pus în ordine calendarul, au inventat zodiacul, au calculat precesia echinocțiilor, au descoperit legile generale ale mișcării astrilor, au observat și au prevăzut eclipsele.

Matematicile – Au inventat sistemul zecimal, algebra, calculul diferențial, integral și infinitezimal. De asemenea, au descoperit geometria și trigonometria și, în cadrul acestor două științe, au structurat și au demonstrat teoreme care au fost descoperite în Europa abia în secolele al XVII-lea și al XVIII-lea. De fapt, brahmanii au fost primii care au dedus metoda de calcul a suprafeței triunghiului prin intermediul celor trei laturi și au calculat relația între circumferință și diametru. Mai mult decât atât, trebuie să le atribuim lor calculul pătratului ipotenuzei și tabelul pitagoreic al cărui nume este nepotrivit, căci îl găsim gravat în *goparama*-le majorității pagodelor.

Fizica – Hindușii au stabilit principiul, care este în vigoare și astăzi, că Universul reprezintă o unitate armonioasă, ce este supusă unor legi care pot fi determinate prin observație și experiment. Ei au descoperit hidrostatica, iar celebra teoremă conform căreia orice corp scufundat în apă pierde din greutatea sa o greutate egală cu cea a volumului care a fost dislocat, este doar un împrumut pe care brahmanii l-au oferit celebrului arhitect grec, Arhimede. Fizicienii din pagode au calculat viteza luminii și au descoperit legile reflexiei. Și în cele din urmă, din calculele prezentate în *Surya-Sidhanta* reiese, fără nicio îndoială, că hindușii cunoșteau și calculaseră forța aburului.

Chimie – Hindușii cunoșteau compoziția apei și au formulat celebra lege a gazelor pe care noi nu am aflat-o decât abia «zilele trecute», și care spune că volumul unui gaz este invers proporțional cu

presiunea sub care se află. Ei știau cum să prepare acidul sulfuric, azotic și clorhidric; știau cum să obțină oxizi de cupru, fier, plumb, cositor și zinc, puteau sulfura fierul, cuprul, mercurul, antimoniul și arsenicul și puteau obține sulfați de zinc și de fier, carbonați de fier, de plumb și de sodiu, nitrați de argint și pudră.

Medicină – Cunoașterea lor era de-a dreptul impresionantă. Charaka și Susruta, cei doi „prinți” ai medicinei hinduse, au pus bazele sistemului pe care și l-a însușit mai târziu Hipocrate. În mod notabil, Susruta enunță principiile medicinei preventive sau ale igienei, pe care o plasează cu mult deasupra medicinei curative – care, în opinia lui, era prea empirică. Suntem oare cu mult mai avansați în zilele noastre? Nu lipsiți de interes, remarcăm că medicii arabi – printre care îl menționăm pe Averroes – care, în Evul Mediu, s-a bucurat de un binemeritat renume, făceau referiri constante la medicii hinduși și îi considerau pe aceștia ca fiind cei care i-au inițiat pe greci și pe arabi în tainele medicinei.

Farmacologie – Hindușii cunoșteau toate plantele de leac împreună cu toate proprietățile și întrebuințările lor, iar din acest punct de vedere, încă dau lecții europenilor. Destul de recent am primit de la ei tratamentul cu datura (ciumăfaie) care vindecă astmul.

Chirurgie – Hindușii sunt nu mai puțin remarcabili și în acest domeniu. Ei făceau operații pentru eliminarea pietrelor și au obținut succese remarcabile în operația de cataractă și în cezariene, ale căror cazuri neobișnuite sau periculoase sunt descrise cu o extraordinară acuratețe științifică de către Charaka.

Gramatică – Hindușii au creat cea mai minunată limbă din lume – sanscrita – care a dat naștere unui număr semnificativ de dialecte în Orient și în țările Indo-Europene.

Poezie – Hindușii au abordat toate stilurile și s-au dovedit a fi maeștri desăvârșiți în toate. *Sakuntala*, *Avrita* – această *Phaedra*

hindusă, *Saranga* și mii de alte drame nu au fost depășite de Sofocle, Euripide, Corneille sau Shakespeare. Poezia lor descriptivă nu a fost niciodată egalată. Trebuie să citiți, în *Megaduta*, „*Plângerea unui exilat*”, în care acesta imploră un nor trecător să le amintească de el celor de acasă, rudelor și prietenilor, căci nu îl vor mai vedea niciodată – pentru a vă forma o idee despre splendoarea la care a fost adus acest stil de poezie în India. Fabulele lor au fost copiate de toți anticii și de toții modernii care nici măcar nu s-au ostenit să nuanțeze într-un stil diferit, subiectul acestor mici drame.

Muzică – Hindușii au inventat gama, cu diferențele ei de ton și semiton, cu mult înaintea lui Guido D'Arezzo. Iată gama hindusă: Sa – Ri – Ga – Ma – Pa – Da – Ni – Sa.

Arhitectură – Hindușii par să fi epuizat tot ceea ce geniul uman este capabil să conceapă. Domuri de o îndrăzneală inexprimabilă, cupole în forme conice, minarete cu dantele de marmură, turnuri gotice, construcții în semicerc, ca ale grecilor, stilul policrom – toate epocile și stilurile se regăsesc acolo, marcând originea și perioada diferitelor colonii care, atunci când au emigrat, au dus cu ele astfel de «suveniruri» ale artei lor indigene.”

Acestea sunt rezultatele obținute de această antică și impozantă civilizație brahmanică. Ce am putea noi oferi spre comparație? Ce am putea pune lângă aceste mărețe realizări ale trecutului, care să pară atât de grandios și de sublim încât să justifice mândria superiorității noastre asupra așa-zișilor strămoși ignoranți? Până și cei mai mari dintre savanții și teologii noștri par niște furnicuțe în fața acestor descoperitori ai geometriei și algebrei, a acestor constructori ai limbajului uman, părinți ai filozofiei și primi învățători ai religiei, a acestor adepți ai științelor fizice și psihologice. Indicați-ne orice descoperire modernă și îndrăznim să spunem că nu va fi necesar să căutăm prea mult în istoria Indiei până vom găsi prototipul. Noi ne

aflăm într-o tranziție a științei care a fost pe jumătate realizată, și toate ideile noastre se află într-un proces de reajustare la teoriile corelării forțelor, a selecției naturale, a polarității atomice și a evoluției. Și iată acum, râzând de vanitatea, înțelegerile și disperarea noastră, ce scria Manu, probabil cu 10.000 de ani înainte de nașterea lui Hristos:

„Primul germen de viață a fost dezvoltat prin intermediul apei și a căldurii.” (*Manu*, cartea I, sloka 8, 9)

„Apa se ridică la cer prin vaporii; de la soare se coboară în ploaie, iar datorită ploii se nasc plantele și din plante, animalele.” (Cartea a treia, sloka 76)

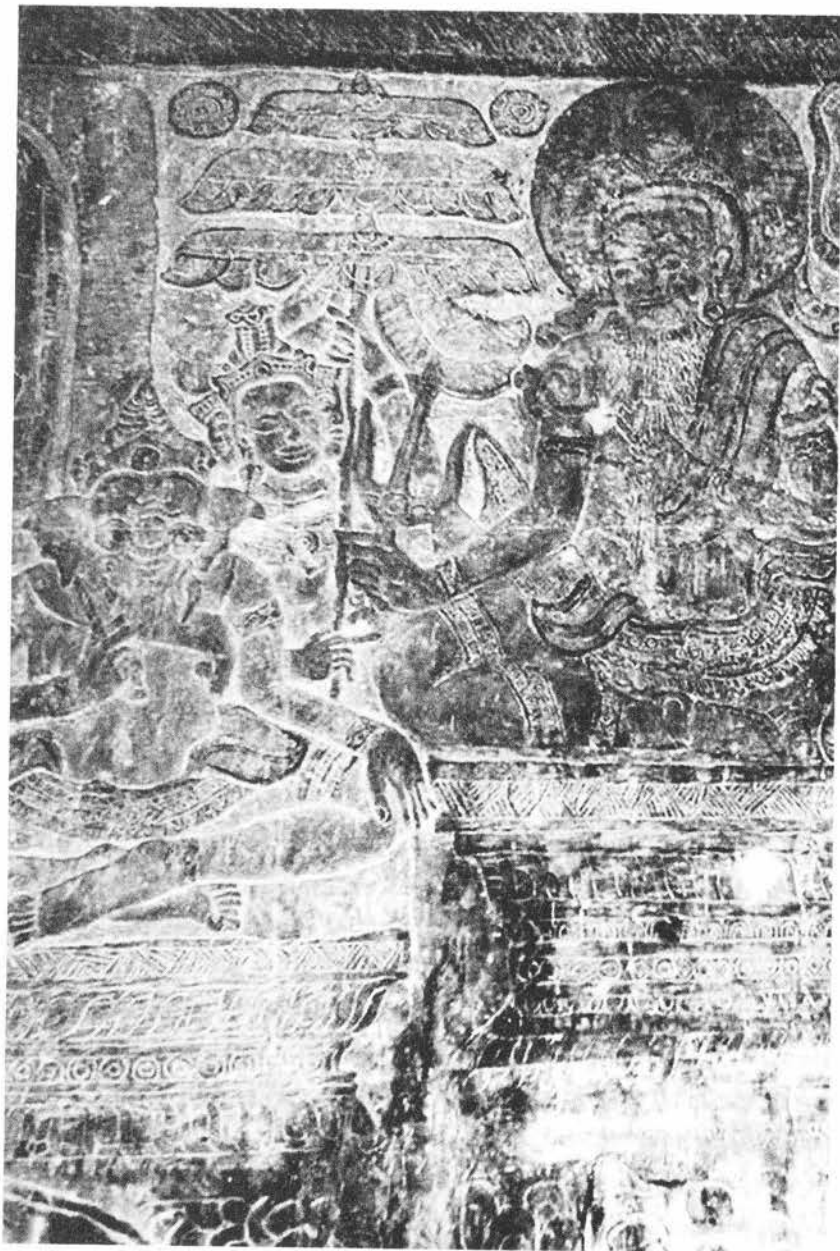
„Fiecare ființă dobândește calitățile celei ce o precede imediat, într-o asemenea manieră încât, cu cât o ființă se depărtează mai mult de primul atom al genului său, cu atât dobândește mai multe calități și perfecțiuni.” (Cartea întâi, sloka 20)

„Omul va traversa universul, ascensionând gradat, și va trece prin roci, prin plante, prin viermi, prin insecte, pești, șerpi, țestoase, animale sălbatice, vite și animale mai evolute. ... Acesta este *stadiul inferior*.” (Ibid.)

„Acestea sunt transformările stabilite – de la stadiul de plantă până la cel de Brahma – care trebuie să aibă loc în această lume.” (Ibid.)

„Greacă”, spune Jacolliot, „nu este altceva decât sanscrită. Fidias și Praxiteles au studiat, în Asia, capodoperele lui Daonthia, Ramana și Aryavosta. Platon pălește în fața lui Jaimini și a lui Veda-Vyasa, pe care pur și simplu îi copiază. Aristotel este pus în umbră de *Purva-Mimansa* și *Uttara-Mimansa*, în care putem găsi toate sistemele filozofice cu a căror reeditare ne ocupăm în zilele noastre, de la spiritualismul lui Socrate și al școlii sale, la scepticismul lui Pyrrho, Montaigne și Kant, până la pozitivismul lui Littré.”

Cei care se îndoiesc de exactitatea acestei ultime aserțiuni să citească acest fragment, extras textual din *Uttara-Mimansa*,

Vyasa dictând Mahabharata scribului său, Ganesha (Angkor Wat)

sau *Vedanta* lui Vyasa care a trăit într-o epocă pe care cronologia brahmanică o situează la 10.400 de ani înaintea erei creștine: „Nu putem decât să studiem fenomenele, să le verificăm și să susținem că sunt relativ adevărate dar, cum nimic din univers – nici prin percepție sau prin inducție, și nici prin simțuri sau prin gândire – nu este capabil să demonstreze existența unei Cauze Supreme – care ar fi putut, într-un anumit moment precis, să dea naștere universului – Știința nu trebuie să ia în discuție nici posibilitatea, dar nici imposibilitatea existenței acestei Cauze Supreme.”

Astfel, gradat dar sigur, întreaga Antichitate va fi reabilitată. Adevărul va fi cu grijă separat de exagerări; multe din cele ce sunt considerate acum ficțiuni s-ar putea să fie reale, iar „adevărurile și legile” științei moderne s-ar putea să-și găsească locul într-un cimitir al miturilor expirate. Când, cu multe secole înaintea erei noastre, hindusul Brahmagupta a afirmat că sfera înstelată este imobilă și că răsăritul și apusul zilnic al stelelor confirmă mișcarea Pământului în jurul axei sale; și apoi, când Aristarh din Samos, născut cu 267 ani înainte de Hristos și filozoful pitagoreic Niceta din Siracuza, au susținut același lucru, oare ce credit au primit teoriile lor, până în vremea lui Copernic și Galileo? Și acestui sistem al celor doi ași ai științei – sistem care a revoluționat întreaga lume – câtă vreme i se va mai permite să rămână un tot complet și neatins? Oare nu avem noi, la ora actuală, în Germania, un savant – profesorul Schoëpfer – care, în conferințele publice pe care le ține la Berlin, încearcă să demonstreze că: 1. Pământul este imobil; 2. Soarele este doar un pic mai mare decât ne apare și 3. Tycho-Brahe avea perfectă dreptate, iar Galileo greșea cu desăvârșire?⁵⁵⁷ Și care era teoria lui Tycho-

⁵⁵⁷ *Ultimate Deductions of Science; The Earth is Motionless*. O prelegere care demonstrează că globul pământesc nu se învâрте nici în jurul axei sale și nici în jurul Soarelui; prelegerea a fost ținută la Berlin de către profesorul Schoëpfer. Ediția a șaptea.

Brahe? Exact aceea că Pământul stă nemișcat în centrul Universului și că în jurul său se rotește, ca în jurul unui centru, întreaga boltă cerească, la fiecare 24 de ore și, finalmente, că dincolo de această mișcare, Soarele și Luna se mișcă după niște traiectorii curbe, pe când Mercur, împreună cu restul planetelor, urmează o epicycloidă.

Sigur că nu avem intenția să pierdem vremea sau să alocăm spațiu fie pentru a combate, fie pentru a susține această *nouă* teorie, care este suspect de asemănătoare cu teoria *veche* a lui Aristotel și chiar și a venerabilului Bede. Vom lăsa armata erudită de academicieni moderni să își „spele rufele” între ei, ca să folosim o expresie a marelui Napoleon. Totuși, în măsura în care această scurtă deviație ne permite, ne vom folosi de această oportunitate pentru a-i cere încă o dată științei să ne arate diploma sau certificatul care îi atestă infailibilitatea. Vai! Acestea să fie, oare, rezultatele mult lăudatului ei progres?

Era nu mai devreme de ieri când, în fața faptelor observate chiar de noi și coroborate cu relatările mai multor martori, ne-am aventurat cu timiditate să afirmăm că uneori mesele, mediumii și fahirii hinduși levitează. Și când am adăugat că dacă un asemenea fenomen se petrece fie doar și o singură dată într-un secol, „fără să aibă o cauză mecanică vizibilă, atunci acea levitație este manifestarea unei legi naturale față de care oamenii noștri de știință sunt încă ignoranți”, am fost numiți „iconoclaști” și, la rândul nostru, am fost acuzați de către ziare că ignorăm legea gravitației. Iconoclaști sau nu, nu ne-am gândit niciodată să acuzăm știința de negarea mișcării de rotație a Pământului în jurul axei sale, sau a mișcării de revoluție în jurul Soarelui. Ne-am gândit că cel puțin aceste două lămpi, aceste două faruri călăuzitoare ale Academiei, vor fi păstrate cu grijă și vor arde până la sfârșitul vremurilor. Dar, iată! Vine un profesor din Berlin și ne zdrobește ultimele speranțe că știința se va dovedi a fi vreodată exactă măcar într-un singur domeniu. Ciclul a

ajuns într-adevăr în punctul cel mai de jos și o nouă eră a început. Pământul este nemișcat, iar Iosua a fost răzbunat!

În vremurile de demult – în 1876 – lumea credea în forța centrifugă, iar teoria newtoniană – care explica turtirea polilor prin mișcarea de rotație a Pământului în jurul axei sale – era considerată ca fiind ortodoxă. Conform acestei ipoteze, se credea că cea mai mare parte a masei terestre tinde să graviteze înspre ecuator, iar forța centrifugă – acționând asupra acestei mase cu forța sa imensă – o făcea să se concentreze în jurul ecuatorului. Astfel, savanții cei creduli au ajuns la convingerea că Pământul se rotește în jurul axei sale. Căci dacă ar fi fost altfel, atunci nu ar mai fi existat forța centrifugă, iar fără această forță nu ar mai fi existat gravitația înspre latitudinile ecuatoriale. Aceasta a fost una dintre dovezile general acceptate care demonstau că Pământul se învâрте și chiar această deducție, împreună cu altele câteva, este cea pe care profesorul de la Berlin declară că o „respinge, împreună cu mai mulți alți oameni de știință”.

„Oare nu este ridicol, domnilor”, concluzionează el, „că noi, limitându-ne la ceea ce am fost învățați la școală, am acceptat rotația Pământului în jurul axei sale ca fiind o realitate pe deplin demonstrată, când de fapt nu există nimic care ar putea să o demonstreze, căci ea *nu poate* fi demonstrată? Nu vă miră că toate mințile luminate ale lumii științifice, începând cu Copernic și Kepler, au acceptat de la bun început existența acestei mișcări a planetei noastre, dar au început să caute dovezi pentru aceasta abia trei secole și jumătate mai târziu? Dar vai! Deși am căutat, nu am găsit nicio dovadă, după cum era de așteptat. Totul, totul este în zadar!”

Și iată cum, printr-o singură lovitură, planeta noastră încetează să se mai rotească, iar Universului îi sunt luate forțele centrifuge și centripete care până acum i-au fost gardieni și protectori! Eterul în sine, aruncat în afara spațiului, este doar o „concluzie eronată”, un

mit ce a luat naștere din prostul obicei de a folosi cuvinte goale; Soarele este pretendentul unei dimensiuni la care nu a fost îndreptățit niciodată; stelele sunt doar niște puncte sclipitoare ce au fost „în mod expres dispuse de Creatorul Universului la distanțe considerabile una față de cealaltă, probabil cu intenția de a ilumina simultan vasta suprafață a planetei noastre” – după cum spune dr. Schoëpfer.

Și iată cum trei secole și jumătate nu le-au fost suficiente oamenilor de știință pentru a fi în stare să pună la punct măcar o singură teorie pe care niciun profesor universitar să nu fie în stare să o atace. Dacă astronomia – singura știință ce a fost construită pe baza adamantină a matematicii și pe care toate celelalte științe o considerau la fel de infailibilă și de incontestabilă ca adevărul însuși – poate fi acuzată cu atâta nonșalanță că ar avea pretenții false, oare ce am câștigat atunci când l-am denigrat pe Platon în favoarea lui Babinet? Atunci, oare cum își permit ei să-l ia în derâdere chiar și pe cel mai umil observator care, fiind deopotrivă onest și inteligent, va spune că a fost martorul unui fenomen mediumnic sau magic? Și cum de îndrăznesc ei să prescrie „limitele cercetării filozofice”, care nu pot fi depășite în mod legitim? Și acești emițători de ipoteze ce se contrazic între ei încă mai acuză de ignoranță și superstiție acele minți gigantice ale trecutului, care mânuiau forțele naturale precum niște Titani demiurgi și care au ridicat condiția umană până la nivelul zeilor! Ciudat destin al unui secol care s-a lăudat că a adus științele exacte *la apogeul faimei lor*, și care este invitat acum să se întoarcă în trecut pentru a reîncepe să învețe alfabetul.

Recapitulând argumentele prezentate în această lucrare, dacă pornim de la epoca arhaică a hermetistului Pimandru și ajungem până în 1876, descoperim că o anumită credință în magie a existat de-a lungul tuturor acestor secole. Am prezentat ideile lui Hermes Trismegistos în dialogul său cu Asclepios și, fără a trece în revistă

cele o mie și una de dovezi ale prevalenței acestei credințe în timpul primelor secole de creștinism, este suficient – pentru a ne atinge scopul – să cităm din doi autori, unul antic și unul modern. Primul este Porfir care, la câteva mii de ani distanță după Hermes, remarcă următoarele în legătură cu prevalența scepticismului în vremurile sale: „Nu trebuie să ne mire că masele vulgare (*oi polloi*) nu percep altceva în statui decât piatra și lemnul din care sunt făcute. Așa se întâmplă în general cu cei care, fiind analfabeți, nu găsesc în monumentele cu inscripții decât piatra, iar în cărți nimic altceva decât țesătura papirusului.” Și iată cum, 1.500 de ani mai târziu, domnul Sergeant Cox se referă la cazul unui proces penibil – în care un medium a fost acuzat de o persoană orbită de materialism – pentru a-și exprima ideile: „Fie că mediumul este vinovat sau nu, ... cert este că procesul a avut efectul neintenționat de a atrage atenția întregului public asupra faptului că astfel de fenomene sunt considerate ca *find* reale, că un număr de cercetători competenți chiar le declară *autentice* și că, dacă cineva dorește, poate să le experimenteze în mod direct, înlăturând astfel, odată pentru totdeauna, doctrinele *întunecate și pervertite ale materialiştilor*.”

Totuși, la unison cu Porfir și cu alți adepți ai teurgiei, care au expus diferența dintre natura „spiritelor” ce se manifestă și natura spiritului sau a voinței personale a omului, domnul Sergeant Cox adaugă, fără a-și mai asuma vreo decizie personală: „Sigur, există diferențe de opinie ... și probabil că acestea vor exista întotdeauna, în legătură cu sursa puterii ce se manifestă în timpul acestor fenomene, dar, fie că sunt produsul forței psihice a participanților, fie că agenții sunt spirite ale celor morți, precum spun unii, sau spirite elementale (orice ar însemna aceasta), precum afirmă alții, măcar un fapt este clar – și anume acela că omul nu este în întregime material și că «mecanismul» uman este pus în mișcare și dirijat de o structură

non-materială (cu alte cuvinte, o structură non-moleculară), care nu numai că posedă inteligență, dar care, de asemenea, *își poate exercita forța asupra materiei* și căreia, în lipsă de alt nume mai bun, i-am spus suflet. Datorită acestui proces, aceste vești bune au ajuns să fie cunoscute de mii și zeci de mii de oameni, a căror fericire în această lume și a căror speranță în lumea de dincolo au fost nimicite de materialişti, care au predicat într-un mod atât de persistent că sufletul este doar o superstiție, omul doar un robot, mintea doar o secreție, existența fiindu-ne doar animalică, iar viața de după moarte – inexistentă.”

„Doar Adevărul”, spune Pimandru, „este etern și imuabil; *Adevărul* este prima dintre binecuvântări, dar Adevărul nu există și nu ar putea exista pe Pământ: doar Dumnezeu poate să dăruiască uneori anumitor oameni, odată cu capacitatea de a înțelege aspectele divine, și capacitatea de a înțelege Adevărul, în mod corect, dar nimic nu este adevărat pe Pământ, deoarece aici totul este acoperit de materie, totul este conținut într-o formă corporală ce este susceptibilă la schimbări, la alterații, la putreziciune sau la noi combinații. Omul nu este Adevărul, căci numai ceea ce își trage esența din sine, rămânând el însuși și neschimbat, este adevărat. Cum ar putea ceva care se schimbă într-atât de mult încât nici nu mai poate fi recunoscut – să reprezinte vreodată Adevărul? Astfel, Adevărul este doar acela care este imaterial, care nu este conținut într-un înveliș material, care este lipsit de culoare și de formă, care nu se modifică și nu se schimbă; cu alte cuvinte, ceea ce este ETERN. Tot ceea ce piere este o minciună; Pământul este doar o succesiune de disoluții și regenerări; fiecare regenerare urmează unei disoluții; lucrurile de pe Pământ sunt doar *aparențe* și imitații ale Adevărului, precum o pictură în raport cu realitatea. Lucrurile de pe Pământ nu sunt ADEVĂRUL! ... Moartea este, pentru unii

oameni, un rău care îi lovește într-un mod profund terifiant. Aceasta este însă ignoranță. ... Moartea reprezintă doar dispariția trupului; ființa din el *nu moare*. ... Trupul material își pierde forma, care se dezintegrează pe măsură ce timpul trece; simțurile care au animat-o se reîntorc la sursa lor și își continuă funcționarea, dar gradat, ele își pierd pasiunea și dorințele, iar *spiritul* se ridică la Ceruri și devine o ARMONIE. În prima etapă, el lasă în urmă funcțiile de creștere și descreștere; în a doua, puterea de a face rău și înșelăciunea trândăviei; în a treia, decepțiile și concupiscenta; în a patra, ambiția nepotolită; în a cincea, aroganța, impertinența și nechibzuința; în a șasea, toate dorințele arzătoare pentru lucruri nemeritate, iar într-a șaptea, lasă în urmă *falsitatea*. Spiritul, purificat astfel prin efectele pe care le au asupra lui armoniile celeste, se reîntoarce la stadiul primordial, întărit acum de meritele și de puterea pe care le-a dobândit el însuși și care acum îi aparțin într-adevăr și doar atunci va începe să se afle printre cei care în eternitate cântă slava TATĂLUI. Astfel, el este așezat între puterile divine și, în acest mod, obține suprema binecuvântare a cunoașterii. El a devenit un ZEU! ... Nu, lucrurile de pe Pământ nu sunt Adevărul.”

După ce și-au dedicat întreaga viață studiului vechilor scrieri ale înțelepciunii Egiptului antic, atât Champollion-Figeac, cât și Champollion junior au declarat în mod public – fără a ține seama de multele judecăți părtinitoare și hazardate ale anumitor critici lipsiți de înțelepciune și iuți la mânie – că, într-adevăr, *Cărțile lui Hermes* „conțin o mulțime de tradiții egiptene care sunt constant coroborate de cele mai autentice și mai vechi scrieri și monumente din Egipt”⁵⁵⁸.

Încheind sumarul voluminos ce descrie doctrinele psihologice

⁵⁵⁸ Champollion-Figeac, *Egypte*, p. 143.

ale egiptenilor, învățăturile sublime ale textelor sacre ale lui Hermes și realizările pe care le-au atins preoții inițiați în materie de metafizică și filozofie practică, Champollion-Figeac se întreabă – pe bună dreptate, având în vedere dovezile pe care le avea la dispoziție – „dacă a existat vreodată în lume vreo altă grupare sau castă care să îi egaleze în merite, în putere, în învățături și în capacități, atât în bine, cât și în rău? Nu, *niciodată!* Iar această castă a fost apoi *blestemată* și stigmatizată doar de cei care – sub nu știu ce fel de influențe moderne – au considerat-o ca fiind inamicul umanității și al științei.”⁵⁵⁹

La vremea când Champollion scria aceste cuvinte, sanscrita era, am putea spune, o limbă aproape necunoscută științei. Pe atunci nu se putea trasa o paralelă între meritele brahmanilor și cele ale filozofilor egipteni. Cu toate acestea, de atunci și până acum, s-a descoperit că exact aceleași idei, exprimate într-un limbaj aproape identic, pot fi regăsite atât în textele budiste, cât și în cele brahmanice. Această filozofie a irealității lucrurilor mundane și a iluziei simțurilor – a cărei întreagă substanță a fost, în zilele noastre, plagiată de către metafizicienii germani – formează baza filozofiilor lui Kapila și Vyasa și poate fi regăsită în enunțurile celor „patru adevăruri” ale lui Buddha Gautama, care reprezintă dogmele cardinale ale doctrinei sale. Expresia lui Pimandru, „el a devenit un zeu”, este condensată într-un singur cuvânt, *Nirvana*, pe care orientaliștii noștri învățați îl consideră în mod eronat ca fiind sinonim cu *anihilare!*

Această opinie a celor doi eminenti egiptologi este de cea mai mare importanță pentru noi, fie doar și pentru a da un răspuns oponenților noștri. Cei doi Champollion au fost primii în Europa care, luându-i de mână pe cei care studiau arheologia și ducându-i

prin criptele tăcute ale trecutului, au demonstrat că civilizația nu a început cu generația noastră; căci, „deși originile Egiptului antic nu sunt cunoscute precis, s-a descoperit că el, încă din cele mai îndepărtate timpuri cunoscute era avea legi mărețe, obiceiuri bine stabilite, orașe, regi și zei – și mult dincolo de aceste epoci, găsim ruinele ce aparțin unei civilizații încă și mai vechi și mai dezvoltate. „La Teba, anumite

Jean Francois Champollion

porțiuni ale edificiilor în ruine ne permit să recunoaștem rămășițele unor structuri și mai vechi, ale căror materiale au servit la ridicarea chiar a acestor edificii care sunt deja vechi de 36 de secole!”⁵⁶⁰ „Tot ceea ce ne-au spus Herodot și preoții egipteni se dovedește a fi adevărat și a fost coroborat de oamenii de știință moderni”, adaugă Champollion⁵⁶¹.

De unde anume venea civilizația egipteană, vă vom arăta într-un volum viitor și, în acest mod, vom dovedi că deducțiile noastre, deși bazate pe tradiția Doctrinei Secrete, merg în paralel cu cele ale unora dintre cele mai respectate somități. Există într-o bine-cunoscută lucrare hindusă un pasaj care merită să fie amintit în acest sens: „În timpul domniei lui Vishvamitra, primul rege al dinastiei Soma-Vansa, în urma unei bătălii care a durat cinci zile, Manu-Vina, moștenitorul vechilor regi, fiind abandonat de brahmani, a emigrat împreună cu tovarășii săi, trecând prin Arya și

⁵⁶⁰ Ibid., p. 2.⁵⁶¹ Ibid., p. 11.⁵⁵⁹ Ibid., p. 119.

prin ținuturile Barriei, până a ajuns la malurile Masrei” (*History of India*, de Kalluca-Bhatta). Fără îndoială, acest Manu-Vina și Menes, primul rege egiptean, sunt una și aceeași persoană.

Arya este Iran (Persia); Barria este Arabia, iar Masra este numele orașului Cairo, care și astăzi este numit *Masr*, Musr și Misro. Istoria feniciană îl numește pe Maser ca fiind unul dintre strămoșii lui Hermes.

Iar acum vom spune la revedere taumatofobiei și susținătorilor săi și vom studia taumatomania sub felurile ei aspecte. În volumul al 3-lea și al 4-lea intenționăm să analizăm „miracolele” păgânismului și să cântărim dovezile în favoarea acestuia pe aceeași balanță cu cele ale teologiei creștine. Există un conflict care nu numai că este iminent, dar care chiar a început să apară între știință și teologie, pe de-o parte, și între spirit și vechea sa știință – magia – pe de altă parte. Unele dintre posibilitățile celei din urmă au fost deja expuse, dar vor urma și altele.

Oamenii de știință, magistrații, preoții și creștinii, care duc o adevărată luptă pentru a fi recunoscuți de această lume meschină și îngustă la minte, și-au început deja cruciada modernă prin a condamna în decursului aceluiși an – sfidând legea și justiția – doi oameni nevinovați, unul în Franța, iar celălalt în Londra. Precum apostolul Petru, ei sunt întotdeauna pregătiți să nege de trei ori orice aspect ce nu are susținerea celorlalți, din teama de a nu fi proscrisi de către aceștia. Psihomanticii⁵⁶² și psihofobii vor intra în curând într-un război cumplit. Pentru cei dintâi, nerăbdarea de a le fi studiate fenomenele și a fi susținuți de o autoritate științifică, a lăsat loc acum doar unei reci indiferențe. Ca un rezultat firesc al nenumăratelor prejudecăți și nedreptăți cu care au fost întâmpinați, respectul lor pentru oamenii de știință scade repede, iar remarcile

⁵⁶² Psihomanție = formă de divinație care implică comunicarea cu spiritele morților (n.t.).

pe care cele două părți le schimbă între ele acum sunt departe de a fi măgulitoare. Care dintre ei au dreptate și care greșesc – timpul o va dovedi în curând, iar generațiile viitoare vor înțelege. Cel puțin, putem profeti că, în mod cert, această *Ultima Thule* a misterelor lui Dumnezeu, și cheia pentru a o descuia, trebuie căutate altundeva decât în vârtejul molecular al lui Avogadro.

Cei care fie au o judecată superficială, fie, datorită stării lor naturale de nerăbdare, încep să privească soarele înainte ca ochii lor să fie obișnuiți chiar și cu lumina unei lămpi, sunt în măsură să se plângă de exasperanta obscuritate a limbajului ce caracterizează lucrările hermetiștilor antici și ale succesorilor acestora. Ei declară că aceste tratate filozofice de magie sunt de nepătruns. În cazul celor care judecă superficial, nu ne putem permite să ne pierdem vremea, însă în cazul celor nerăbdători, îi rugăm să-și mai modereze impaciența, amintindu-și spusele lui Espagnet: „Adevărul se află ascuns în obscuritate” și „Filozofii nu sunt niciodată mai înșelători decât atunci când scrisul le este clar și niciodată mai onești decât atunci când scrisul le este obscur.” Mai mult decât atât, există o a treia clasă de oameni, pe care i-am complimenta prea mult dacă ar fi să spunem că judecă subiectul câtuși de puțin. Ei pur și simplu denunță *ex-cathedra*. Îi consideră pe antici ca fiind niște visători naivi și, deși ei înșiși sunt niște materialişti și taumatofobi pozitiviști, își revendică adesea monopolul înțelepciunii spirituale!

Îl vom alege pe Irineu Filaleteeanul pentru a replica acestei ultime tipologii: „Pentru lume, scrierile noastre se vor dovedi un obiect ascuțit neobișnuit; pe unii îi va ajuta să realizeze sculpturi delicate, în vreme ce alții își vor tăia doar propriile degete cu el; cu toate acestea nu vom fi de învinovățit, căci îi avertizăm pe toți cei care se vor apleca asupra acestei opere că își asumă studierea celei mai înalte forme de filozofie naturală; și, deși scriem în engleză,

lucrarea noastră va fi, pentru unii, la fel de dificilă ca și cum ar fi scrisă în greacă, iar aceștia vor crede că ne înțeleg cuvintele chiar și atunci când le vor deforma sensul în modul cel mai bizar cu putință. Căci ne putem oare închipui că aceia care sunt lipsiți de înțelepciune în ceea ce privește cunoașterea naturii s-ar putea dovedi înțelepți în privința cărților noastre, care sunt o mărturie despre natură?”

Puținelor minți elevate care cercetează natura în loc de a-i prescrie legi directoare, care nu îi limitează posibilitățile la imperfecțiunea propriilor lor puteri și care refuză să creadă doar fiindcă nu cunosc, le vom aminti de cea maximă a lui Narada, filozoful antic hindus: „Nu rosti niciodată cuvintele: «Nu cunosc aceasta – și prin urmare e fals».” „Omul trebuie să studieze pentru a ști, trebuie să știe pentru a înțelege și trebuie să înțeleagă pentru a putea judeca.”

SFÂRȘITUL VOLUMULUI AL II- LEA

